

تصویر ابو عبد الرحمن کردی

درۆ و دراو

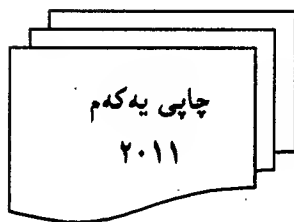
نەوشیروان مستەفا ئەمین

چاپی یەكەم

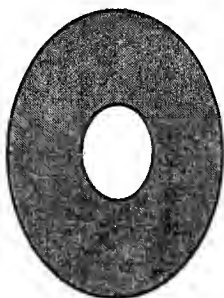
2011

نەوشىروان مستەفا ئەمىن

درۆ.....و.....دراو

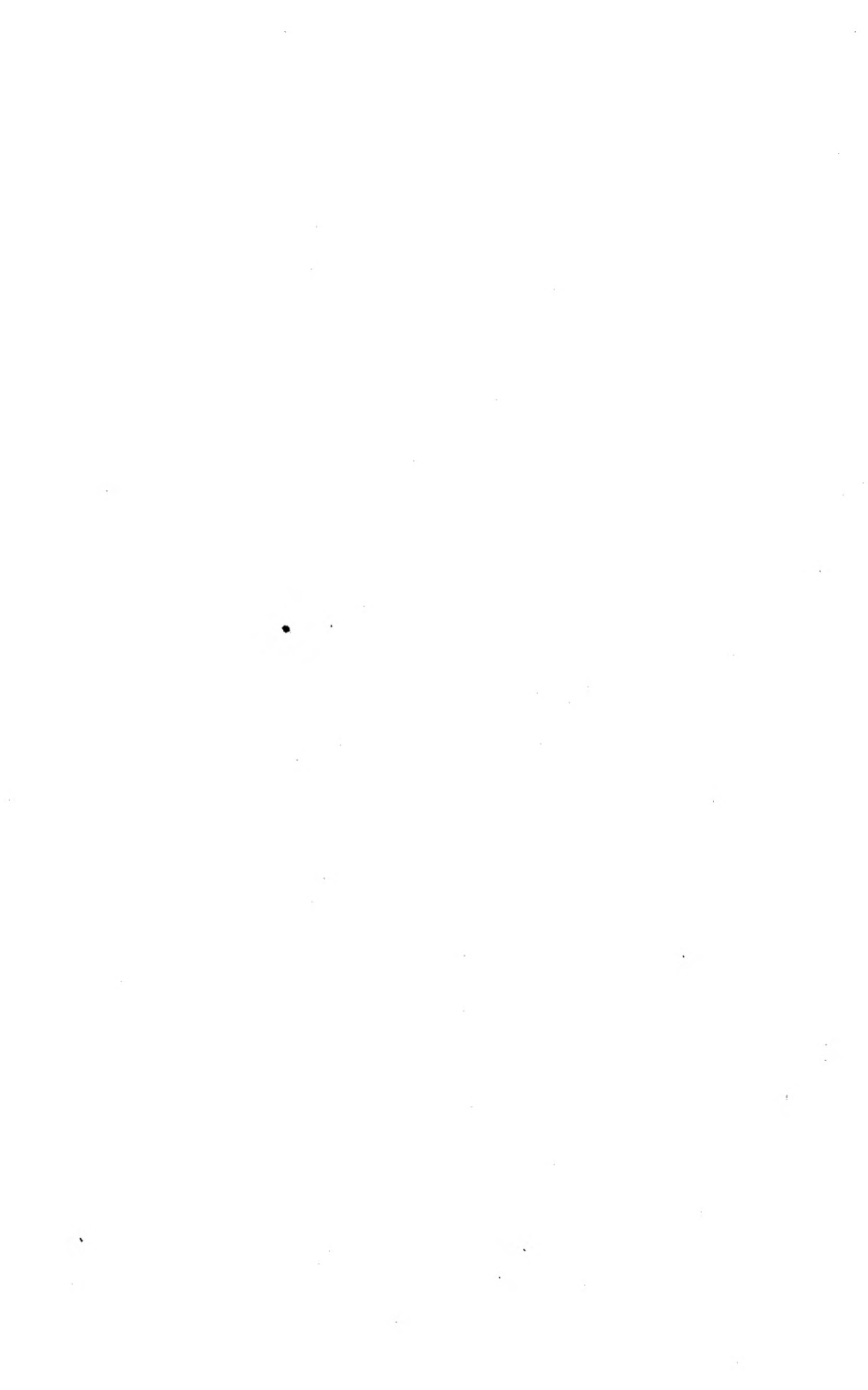
- ناوی کتیب: درۆ...دراو
- بابەت: دیداری رۆژنامەوانی
- بلاوکردنەوی کتیبخانەى شەهید جەمالی عەلى باپیر
- سالی چاپ: ۲۰۱۱
- تیراژ: (۱۰۰۰)
- نرخى (۱:۰۰۰) بە دیشیدییه کەوه.

پێڕست

- * ئەزمونی حیزبی لە ھەدریمی کوردستاندا کەوتووە بەر مەترسی.....ل. ۵
- * پشتیوانی ئەوێ نوێ دەکەین.....ل. ۲۳
- * دەبێت ئەوان دارای لیبوردن بکەن.....ل. ۳۷
- * ئەم زمانە سیاسییە کە ئەم جەماعەتە ئەجارە بە کاریانھێنارە ئەم بەیانەدا بەراستی نیشاندی
- * دواکەوتنە لە پیری سیاسیدا.....ل. ۵۵
- * نیکەرانین ئەوێ نیحتکاری سیاسی بۆ نێستا و پاشەپۆژ دەکریت.....ل. ۵۹
- * بەرگری لە میدیای نازاد دەکەین.....ل. ۸۹
- * نێمە نۆبۆزسیۆنین پتویست ناکات دەسلالت تەگبیرمان بۆ بکات.....ل. ۱۰۵
- * سەر بۆ هیچ فشارێکی سیاسی دانانەوتین.....ل. ۱۱۹
- * بەبێ چارەسەرکردنی کێشە دەرکراوە سیاسییەکان، ھاوکاری ھاوڕەیمانی کوردستانی ناوەین.....ل. ۱۳۱
- * نێمە لە گەڵ یە کەستنی ریزەکانی کوردین. . . بەلام بەر رێگایەنا "براکت سەرئە ئە گەر ستمەکاربو
- * یان ستمەملێکراو".....ل. ۱۴۱
- * ئەو شێوان مستەفا: بە شێک لە ھەمواری یاسای ھەڵبژاردن بەزێانی کوردە.....ل. ۱۵۱
- * دەمانەوێت نەرتیکی تازە سیاسی داویتین.....ل. ۱۶۱
- * ئەوان وتاریکی نەتەرەیی روکەشیان ھەیە.....ل. ۱۷۵
- * ئەزمونی حیزبە ستالینییەکان دوبارە ناکەینەر.....ل. ۱۸۷
- * لایەنگری ھوکی لامەرکەزیم لە کوردستاندا.....ل. ۱۹۹
- * گەندەلی بەرھەمی شێوێ ھوکرانیی دەسلالتە.....ل. 211
- * نێمە لایەنگری ئەوین کە پارێزگاکان چەندین دەسلالتی یاسایی و ئیداری و داراییان ھەبێت.....ل. ۲۲۱
- * یەک ریزی ناو مالتی کورد بە کێبڕکێی دیموکراتی دەبێت.....ل. ۲۳۵
- * نێستا ئەولەویەت بۆ گۆرانە.....ل. ۲۵۱
- * نێستا ئەولەویەت بۆ چاکسازییە.....ل. ۲۶۳
- * ناوکییەکانم لە گەڵ یە کێتی نیشتمانی گەشتۆتە خالی نە گەراندەر لە ھەڵبژاردنەکانی داھاتوشدا
- * بە لیستی جیاواز دادەبەزین.....ل. ۲۷۱
- * بە تەمای پڕۆسە یەکی زۆر ھێمن و دیموکراتین.....ل. ۲۸۱
- * کەرکۆمان نەدۆزاندوو.....ل. ۳۲۱
- * لە ھاوڕەباتیەرە بۆ تەخوین.....ل. ۳۴۱

ئەزمونی حیزبی لە ھەریمی کوردستاندا کەوتووەتە بەر مەترسی

سازدانی: ھوشیار عەبدولاً

لە بەرنامەی روبەڕودا نەوشیروان مستەفا باس لە رودارە سیاسییەکانی ئێستای ھەریمی کوردستان دەکات، ھاوکات پێیوایە ئەزمونی حیزبی لە ھەریمی کوردستان لە مەترسیدایە و دەلێت: "لەراستیدا ئەزمونی حیزبی کەوتووەتە مەترسییەو، ئەزمونی حیزبە دەسەڵتدارەکان کەوتووەتە مەترسییەو ئەگینا ئەزمونی حکومەتی ھەریمی کوردستان خۆی بەردەوامە و دەپروات".

KNN: زۆر جار لە بەرامبەر ئەو رەخنە و ناپەزاییانەی کە ئێوە لە حیزبە بالادەستەکانی دەگرن، باس لەوە دەکری کە ئێستا کاتی ئەوە نیە دۆخی ناوخۆیی کەرت بکری، زۆرجاریش ئێوە تاوانبار دەکری. بەوەی کە ئێوە ئەزمونی ھەریم دەخەنەبەر مەترسییەو، ئایا بەراستی ھەریمی کوردستان لەژێر مەترسیدایە؟

نەوشیروان مستەفا: قسەیەک بە ناوبانگ ھەیە دەلێت: ئەی ئازادی چەند تاوان بە ناوی تۆوە کراوە؟، ئەی دیموکراسی چەند تاوان بە ناوی تۆوە کراوە؟، من شتیکی تری بۆ زیاد دەکەم و دەلیم ئەی ئەزمونی ساوای کوردستان چەند قەباحەت بە ناوی تۆوە کراوە؟، لەراستیدا من پێشنیار دەکەم ئەم دەستەواژەیە (ئەزمونی ساوا) لە فەرھەنگی کوردی شاربەدەر بکری، چونکە مەعقول نیە لەپاش ٢٠ سال لە دامەزراندنی دامودەزگاکانی حکومەتی ھەریم باسی ئەوە بکری کە ئەزمونەکەمان ساوایە و ھەرچی قسەیەک بکری راستەوخۆ بوتریت ئەزمونەکە دەکەوێتە بەر مەترسییەو، لەپاش ٢٠ سال کەسێک ئەگەر ساوا

بیت مانای وایه عه قلی دواکه وتوه و مهنگولییه و پیویستی به وه هیه بینیریت
 بو فرمانگهی چاودییری کۆمه لایه تی یان بیخه یته نه خوشخانه وه، ئەزمونیش
 ئەوه ندی من بزانم برۆ له مامۆستای فیزییا و کیمیا و بیرکاری و زانسته
 کۆمه لایه تییه کان بپرسه، جاریک، دوجار، سیجار شتیك ئیختیبار ده کهن یان
 ته جروبه ی ده کهن ئەگەر سه رکه وتو بو ئیتر ده یکه ین به قاعیده یان به قانون و
 کاری له سه ر ده کهن، ئەگەر شکستیشی هیئا، ئەوا ئیتر وازی لی ده هیئن،
 ئەزمونی ۲۰ سالی رابردوی کوردستانی عیراق ئەگەر ئیمه له سه ر چه ن دین
 ئاستی جیا جیا ته ماشای بکه ین، ده بینین به لی ئەزمونی سیاسی، ئەزمونی
 قانونی، ئەزمونی ده ستوی سه رکه وتنی به ده سته یئاوه له به ره وه ی ئەم ئەزمونه
 ئیستا خاوه نی شتیکه پیی ده وتریت حکومه تی هه ری می کوردستان و له
 ئەزمون ده رچه وه، حکومه تی هه ری می کوردستان له پوی ده ستورییه وه حکومه تی
 عیراق ئیعتیرافی پی کردوه و ده وه تانی دراوسی و زله یزه کانی دنیا مامه له ی
 له گه لدا ده کهن و له چه ن دین جیگهی دنیا حکومه تی هه ری م نوینه رایه تی هیه و
 خوشی ده سه لاتی یاسا دانان و جیبه جیکردن و دادوه ری هیه و له هه مان
 کاتدا چه ن دین وه زاره تی هیه به جوړیک که وه زاره تی وای هیه به ره وه ژوری سه د
 هه زار کارمه ندی تیا به، ئیتر باسکردن له وه ی که ئەم ئەزمونه ئەزمونی ساوا به و
 ده که ویته مه ترسییه وه، له راستیدا ئەزمونی حیزبی که وتوه ته مه ترسییه وه،
 ئەزمونی حیزبه ده سه لاتداره کان که وتوه ته مه ترسییه وه ئەگینا ئەزمونی
 حکومه تی هه ری می کوردستان خوی به رده وامه و ده روات، ئەو مه ترسییا نه
 له سه ری هه تی، هه ندیک مه ترسیی وه همین و هه ندیکی راسته قینه ن و ده کریت
 چاره سه ر بکری ن، ئەوه ی شکستی خواردوه، ئەزمونی حیزبه سیاسییه کانه
 له پوی شار دنه وه ی داها تی هه ری می کوردستان و شار دنه وه ی بودجه و ئەزمونی
 به حیزبی کردنی کۆمه ل و ئەزمونی حیزبی شمولی و تاکحیزبی و ریککه وتن و
 گریبه سنی ژیر به ژیر، ئەمانه هه موی شکستی خواردوه و هه مویان له
 مه ترسیدان، وه ختیك ئەوان باس له وه ده کهن که ئەزمونه که مان له مه ترسیدا به،

به‌لى ئەزمونى به‌كارهينانى چەك بۆ بەلاداخستنى مەملەنئى سىياسى بۆ ئەوهى
 حيزبىك به‌كارى به‌ئىت له‌دژى حيزبىكى ترىان حيزبىك يان دەسلەت بۆ
 سەرکوتکردنى خەلک به‌كارى به‌ئىت، ئەم ئەزمونە له‌ مەترسیدایه چونکه ئیت
 ناییت دوباره بپیتوه، ناییت کهس هیزی پيشمه‌رگه و ئاسایش و هیزی
 چه‌دار له‌ مەملەنئى سىياسى و کپړکپى سىياسى نیوان حیزبه‌کاندا
 به‌کارهينئیت، ئەم ئەزمونە کاتى خۆى بو به‌هۆى به‌ریاکردنى شه‌رى براکوژى،
 له‌به‌رئوه شکستى هیناوه، ئەزمونى شارده‌وهى داهاى هەریمی کوردستان،
 ئەوهى که له‌ به‌غداوه دیت و ئەوهى که له‌ کوردستاندا کۆده‌کریتوه چه‌ له‌ریگه‌ى
 نه‌وته‌وه چه‌ له‌ ریگه‌ى گومرگه‌وه چه‌ له‌ ریگه‌ى داهاى ناوخۆوه، ئیت ئەزمونى
 شارده‌وهى بودجه و داهاى هەریمی کوردستان له‌ مەترسیدایه، چونکه
 خەریکه ئاشکرا ده‌ییت که بوه به‌هۆى دروستبونى گنده‌لى له‌ کوردستانى
 عیراقد، ئەزمونى ده‌ستپوهردانى حیزب له‌ جومگه‌کانى ژياندا، له‌زانکۆکاندا،
 له‌ مزگه‌وته‌کاندا، له‌ بازاره‌کاندا، له‌ داموده‌زگاكانى حکومه‌تدا، له‌ ئاسایشدا، له‌
 پيشمه‌رگه‌دا، به‌لى ئەمه له‌ مەترسیدایه، چونکه خەریکه شکست ده‌خوات،
 ئەزمونى دروستکردنى ئاسایشى حیزبى و ده‌وله‌تى حیزبى له‌ مەترسیدایه،
 ئەزمونه‌که‌ى ئەوان له‌ مەترسیدایه، ئەزمونه‌که‌ى ئیمه له‌ مەترسیدا نیه.

KNN: به‌لام له‌پوى راگه‌يانده‌وه به‌رده‌وام ئەوان له‌ راگه‌يانده‌کانیانوه باس
 له‌وه ده‌کن که ئەم ئەزمونه ئەزمونیکى سەرکه‌وتوه؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: بێگومان ده‌ییت وابلین چونکه ئەزمونى میدیای حیزبیش
 شکستى خواردوه، ره‌نگه‌ گله‌یی له‌ ئیمه‌ش بکن بلین ئیوه‌ش میدیای
 حیزبیتان هه‌یه به‌لى ئیمه‌ش هه‌مانه، له‌ ولایتیکدا که میدیای سهربه‌خۆ نه‌ییت و
 هەر حیزبىك به‌ئاره‌زوى خۆى به‌ پاره‌ى حکومه‌ت، به‌پاره‌ى میللەت، به‌پاره‌ى
 ده‌وله‌ت بپوات میدیا بۆ خۆى دابمه‌زینئیت، به‌لى ئەزمونى میدیای حیزبیش
 که بناغه‌که‌ى له‌سەر پاره و له‌سەر درۆ بنیاتنراوه، ئه‌ویش شکستى خواردوه و
 بێگومان ئه‌ویش له‌ مەترسیدایه که ئەمسال بیت یان هەر سالیکی ترىت له‌

داها تودا کو تایی پی دیت، له بهر نه وه فیعلهن نه وانه ههقیانه بلین نه زمونه که مان له مه تر سیدایه، نه زمونی حیزیی نه وان له مه تر سیدایه.

KNN: جیاوازی له نیوان راگه یاندنی ئیوه و راگه یاندنی نه وان چیه؟ به تایبته له مه سه له ی پشتگیر کردنی داخوازییه کانی خهک له گه ل شار دنه وهی نه وهی که پیشتر خو ت ناوت لیناوه و سی چه مکت به کارهیناوه (گیلاندن و تاریکاندن و دیواندن)، له چ شتیکدا جیاوازی هیه؟

نهوشیروان مستهفا: عاده تن حیزبه شمولیه کانی و حیزبه تو تالی تاره کانی دنیا یه کی که له کو له که سه ره کییه کانیان مه سه له ی بایه خدانه به کاروباری روشنییری، له ناو روشنییری شدا بایه خدانه به کاری راگه یاندن و کاروباری میدیا، هه مو حیزبه شمولیه کانی له دنیا دا چ حیزبه کو مونیسته کانی، چ حیزبه نازی و فاشیه کانی، حیزبه ئیسلامیه کانی تریش که ئیستا ورده له هه ندی جیگادا هوکمیان گرتوه ته ده ست، یه کی که له کو له که سه ره کییه کانی کار کردنیان بریتیه له دروست کردنی میدیا یه کی تایبته به خو یان، نه م میدیا یه چو ن کار ده کات؟ من کاتی خو ی له وتاریکدا نوسیوه، یه که م کاری نه م میدیا یه له باتی نه وهی که راستی بگه یه نن به خهک، چه واشه کردنی خهک که من ناوم ناوه گه و جانندن، واتا خهک گه و ج ده کهن و وای لیده کهن که راستییان لی بشارد ریته وه و ناگای له هیه نه مینیت، تاریکاندن، واتا کاتی که کو بونه وه ده کریت که س نازانیت باسی چی ده کهن، شه پ ده بیته ده یشار نه وه، که نه مه تاریکاندنه، هاوکات دیواندنی سه ر کرده کانی، نه مه ش له وه دا خو ی ده بی نی وه که باسی نه وه ده کهن نه گهر راپه رین فلان که س نه بوا یه هه رگیز نه ده بو، نه گهر فلان و فیسار که س نه بوا یه هه رگیز نه زمونی دیموکراتی له کوردستاندا نه ده بو، نه گهر فلان نه بوا یه هه لبراردن نه ده کرا و په رله مان دروست نه ده کرا، نه گهر فلان که س نه بوا یه نه مه ریکا نه ده هات بو کوردستان و ئیران کوردستانی داگیر ده کرد و تورک ده هات کوردستانی عیراقی خاکی به توره که ده بیژا، واته

دیوان و تاریکاندن و گهوجاندن ئەمانه له چوارچیوهی کاره سه رهکیه کانی میدیای حیزبیه که پیموایه ئەویش وهکو ئەزمونیک له مه ترسیدایه .

KNN: حیزبه بالادسته کان باس له وه دهکن که ئەوان به زۆرینه حکوم

دهکن و ئیوهش که مینهن، ئیوه دهتانه ویت به زۆر شتیان به سه ردا به سپینن؟
 نه وشیروان مسته فا: ئەو مه سه له یه دو لایه نی هیه، یه کیکیان ئەوهیه که هه ندیک ئاماژهی خراپ له چه ند مانگی رابردودا ئیمه به دیمان کرد، که له سالانی رابردوشدا به دیمان کردبو، حیزبه که ی حوسنی موباره ک کاتی خۆی به ئینقیلابی سه ربازی نه چوه ته سه ر حوکم و حوسنی موباره ک خۆی یه کیک بوه له وانه ی به شدار بوه له شه ره کانی دژ به ئیسرا ئیلی و فڕۆکه وان بوه، بن عه لیش به هه مان شیوه یه کیک بوه له رزگار که ره کانی تونس، ئەمانه هه ردوکیان له هه لبراردنی ئازاددا هاتنه سه ر ده سه لات، هه ردوکیان زۆرینه ی په رله مانیان هه بو، به و زۆرینه یه ی که له په رله ماندا هه یانبو، سیسته می سیاس ی ولاته که یان گۆپی و توانییان ده ستوریک دابینن که ته ئمی نی مانه وه ی خۆیان له ده سه لاتدا بکات بۆ خۆیان کو په کانیان، بۆ خۆیان و حیزبه کانیان، به و زۆرینه یه ی که له په رله ماندا هه یانبو توانییان سه یته ره بکه ن به سه ر ده ز ئای ئاسایش و دامه زراوه ی سه ربازی و داموده زگا کانی حکومه ت و میدیا و زانکۆ و هه مو جومگه کانی ژیان له و ولاته دا، هه ر له و ریگه یه وه کاریکی وایان کرد سیسته میکیان دروست کرد که ئەو سیسته مه به چاوی خۆمان بینیمان پیش ماوه یه که له مه و بهر هه ره سی هی نا، کاتی خۆی ئیمه که به یان نامه ٧ خالییه که مان بلاو کرده وه، له راستیدا ئەمه جوړیک له ئیستیباق بو بۆ هۆشیار کردنه وه ی ئەوان که ئەم ته جرو به یه له جیهاندا شکستی هی ناوه، ته جرو به ی تاکحیزبی و ته جرو به ی ئەو جوړه زۆرینه یه ی که خۆی ده سه پینیت و سیسته می سیاس ی ولاتیک، عاده ته ن ده ستور بریتییه له په یمانیکی کۆمه لایه تی له نیوان ها ولاتیاندا، نا کریت تۆ به زۆرینه بیسه پینیت به سه ر خه لکدا، هه ندیک یاسا هه یه بۆ نمونه یاسای هه لبراردن یان ئەو یاسایانه ی په یوه ندیان به ئاسایشی

نيشتماننیه وه هیه، ئه یاسایانهی که په یوه ندى به پاشه پوژى داهاتو و نه وهی
 داهاتوه وه هیه، ئه یاسانه عاده تن به جوړیک داهه پوژیت که زوړینهی خه لک
 پیى رهمانه د بیت و که مترین ریژهی خه لک پیى نارازی بیت، به جوړیک که نه و
 یاسایه نه که له پاش ۴ سال پیویستی به گوږین بیت جاری وایه له پاش ۳۰
 سالیس پیویستی به دهستکاریکردن نیه، ئه مانه به زوړینه یه که که مه علوم نیه
 ئایا نه و زوړینه یه به نه زاههت هیئاییتیان، هه مومان دهمانین که به چ ریگایه
 نه و زوړینه یه یان به دهسته یناوه، هه مومان دهمانین نه وان چوون توانیوانه
 هه لبراردن بکه، حالى حازر ئیمه ناتوانین له دهوک ئیش بکهین، ناتوانین له
 هه ولیر ئیش بکهین، له هه ولیر مؤلّه نادهن به نه نجامدانى خویشاندانیکی
 هیمنانه، له کوئ باسى هه لبراردنى بیخهوش دهکریت تاوه کو باسى زوړینه
 بکریت، ئه م زوړینه یه که نه وان ناویان ناوه، مه علومه چونه، ئیمه ریژی نه و
 زوړینه یه مان گرتوه له په رله ماندا تا نه و کاته ی نه و یاسایانه ی نه وان
 هیئاویانه، په یوه ندى هه بوه به ژيانى روژانه و شتى کورتخایه نه وه، ئیمه
 هه مویمان قبول کردوه و له هیچیان رهخنه مان نه گرتوه و نه سلن به یه که
 په رله مانقارى خویمانمان نه وتوه که رهخنه بگریت یان رهمانه د بیت له یاساکان
 و ویزدانى خویمان کردوه به سه ریشک و وتومانه چى به چاک دهمانن بو
 به رژه وه ندى مىلله ته که مان بیکه، به لام وهختیک نه و قانونیک دهیئیت که
 په یوه ندى به خویشاندانه وه هیه مه نعى خویشاندان دهکات و ده ریش
 که وت که یاساکه بو قه دهغه کردنى خویشاندان بو بو وهرگرتنى مؤلّه تی
 خویشاندان نه بو به دهلیلى نه وهی که له هه ولیر چه ندينجار خه لک داواى
 کردوه بو نه وهی مؤلّه تی خویشاندان نه نجام وهریگرن به لام ریگایان به که س
 نه داوه، وهختیک قانونیک دهیئیت بو خویشاندان، قانونیک دهیئیت بو
 نه وهی که کوامسیونى هه لبراردن له کوردستاندا مؤنوپول و قورخ بکات بو
 خوئ، وهختیک قانونیک دهیئیت له سهر دهزگای ئاسایش و نه و دهزگایه وا
 لیدهکات که تا هه تايه بییت به دهزگایه کی سه رکوتکر به دههست نه وه،

وهختيک قانونيک دههينيت بو ئهنجومهني ئاسايشي نهتهوهيي که به عهقلى خوئ داپرشتوه يان وهختيک دهستوريکي له و بابته دههينيت، بيگومان نه زورينهيه دهکهويته ژير پرسيارهوه، حالى حازريش جاريکي که نهگه ههلبژاردنى له و بابته بکريت که سالى رابردو کراوه، بيگومان دهکهويته ژير پرسيارهوه، زورينهيهکي و ناتوانيت سيستمى سياسى له ولاتيکدا دابنيت که گرهنتي ئاسودهيي و ناشتي کومهلايهتي بکات له نايندهيهکي دور و له نايندهيهکي نزیکدا.

KNN: کهواته مهترسيي ئيوه له ياساي خوپيشاندان يان که ناوتان نابو ياسايهک بو قهدهغهکردنى خوپيشاندان به لهبرچاوگرتنى ئهوهي که له ههولير قهدهغه دهکريت، له جيئى خويدا بو؟

نهوشيروان مستهفا: بهلى بيگومان، ئهوه سهلماندی که ئه و مهترسيهئ کاتي خوئ ئيمه و هاوپيکانى ئيمه له پهرلهمانى کوردستاندا ههيانبو، خهلكيش له شهقام بوئ هاته سهر شهقام و دژى ياساکه راوهستان، مؤلته وهرگرتن بهماناي قهدهغهکردنى خوپيشاندان بو، تهنيا رهنکه مؤلتهيان بدهنى له کاتانهئ که وهکو زهمانى پيشو خهلك کوپکهيتهوه بو پشتيانويکردن له حکومهت، بو پشتيانويکردن له حيزبي دهسلاّت، بو پشتيانويکردن له سهرکردهکانى ولات.

KNN: گلهيئ ئهوهتان لى دهکريت که ئيوه کيشهکان دهبهنه بهغدا و بيگانهمان پى خوش دهکن ياخود بيگانه به کورد خوش دهکن؟

نهوشيروان مستهفا: يهکهم لايهن که کيشهکانى برده بهغدا ئهوان بون، ئهوان بون که نهيانهيشت ئيمه بهپيئ ئيستحقاقى ئينتخابى له حکومهتى عيراقدا وهزارهت وهربگريه له کاتيکدا که ئيمه مافى ئهوهمان ههبو دو وهزارهتمان پى بدریت، ئهوان کيشهکانيان برده بهغدا و وتيان نابى وهزارهتياى بدریتى، سهرهپاي ئهوهش ئيمه ههميشه باسى ئهوهمان کردوه که ئه و کيشانهئ له کوردستاندا ههيه با له کوردستان چارهسهرى بکهين، کاتي خوشى ئهوهمان پى

وتون، به لآم كيښه يه ك كه ئه وان ناماده نه بن له كوردستان چاره سهرى بكه ين
 ئيمه ش ده يبه ينه به غدا كه سه روكه كه ي كورده و چه ندين وه زيرى كوردى
 تيدايه و له دادگاي ئيتيحاديدا چه ندين نوينه رى حيزبه كانى ده سه لآتى تيدايه،
 په رله مان كه ژماره يه كى زوړ نوينه رى ئه وانى تيايه و سه روكه كه ي به دهنگى
 ئه وان بو به سه روكى په رله مان، هر ئه وانيش بون كه يه كه مجار كيښه ي
 كوردستانيان برده به غدا و يه كپريزى كوردستانيان تيكد، ئيستا ئه وان گله يى
 چى له ئيمه ده كهن، ئيمه ته نها به رگريمان له مافه كانى خه لكى ولا ته كه مان
 كرده، هه ركاتي ك مه سه له يه كى نه ته وه يى هاته پيشه وه كه په يوه ندى به
 چاره نوسى ميلله ته كه مان وه هه بيت بيگومان ئيمه رهنه پيشنيارى بكه ين ئيتر
 نازانين ئه وان پشتيو انيمان ده كهن يان نا له هه مان كاتدا هه ركاتي ك ئه وان
 پيشنياريان كرد ئيمه پشتيوانى ليده كه ين.

KNN: يه كي ك له و باسانه ي تر مه سه له ي هه لبرژاردنى پيشوه خته كه ئيوه له
 به يان نامه ۷ خاليه كه دا هيناتانه كايه وه، ئيستا باس له وه ده كرېت ئيوه
 ترستان له هه لبرژاردنى پيشوه خت هه يه، بوچى؟

هوشيروان مسته فا: له راستيدا من له گه ل وشه ي ترسدا نيم به لكو نيگه رانيمان
 هه يه، له راستيدا ئيمه ئيستا ش پيمان باشه هه لبرژاردنى پيشوه خت بكرېت
 به لآم هه لبرژاردنى پيوه خت موسته لزه ماتى هه يه، له حاله تيكي وه كو ئيستا دا كه
 به م شيوازه ده ستيان به سه ر هه ولير و ده وكدا گرتوه هه لبرژاردنى پيشوه خت چ
 مانايه كى هه يه؟ هه لبرژاردنى پيشوه خت به شيكه له پاكيجي ك، له پيش هه مو
 شتيكدا گرنگترين شت ئه وه يه كه هيزه ئه منبيه كانى وه كو ئاسايش و
 پيشمه رگه و درژه تيرور بيلايه ن بكرين له و كيپر كى سياسي هى كه ده كه ويته نيوان
 حيزبه سياسي هه كانه وه، ئه مانه ده سه لآتى ئه وه يان نه بيت ده ست وه ربه نه
 كاروبارى هه لبرژاردن و بن به لايه ن و لايه نگرى لايه ني ك بكن له درژى لايه نيكي
 تر، له لايه ن ئيمه شه وه من ده مه وي ت ئه و كه سانه ي گالته به وه زيرى بيلايه ن
 ده كهن، ده مه وي ئه وه يانه بير بخه مه وه پيش چه ند روژي ك له توركي ا كه برياريان

داوه هه لېږاردنی گشتی بکړېته وه، سې وزیر له وانه ی که له پارتی داد و گه شه پیدانی د هسه لاتدارن، هه سیکیان به ئاره زوی خوږان وازیان له پوښته کانیان هیڼا و سې وزیر ی بیلا یه نیان دانا که یه کیکیان وزیر ی ناوځویه و یه کیکیان وزیر ی داده و ئه وی تریشیان وزیر ی گه یاندنه، ئه م سې وزیر ه بؤ ئه وه ی کاریگه ی له سهر هه لېږاردن دروست نه که ن هاتن سې وزیر ی بیلا یه نیان دانا، که واته ئیمه مافی سروشتی خوږانه بؤ ئه وه ی هه لېږاردنیکی بیځه وش بکړیت لایه نی که می نه زاهه ت له هه لېږاردندا دهسته بهر بکړیت، مافی خوږانه داوا بکه یڼ چاوبخشینریته وه به کو مسیون ی هه لېږاردندا، چاوبخشینریته وه به وانه ی که له مه کته به کانداده نرین به بهر یوه بهر ی هه لېږاردنه کان، هیڼی پیشمه رگه و هیڼی ئاسایش بیلا یه ن بکړین له هه لېږاردندا، ئه و کاته ئیمه پیشوازی ده که یڼ له هه لېږاردنی پیشو هخت و زوریشمان پی خوش ده بیت.

KNN: زور باس له وه ده کړیت له م هه لېږاردنانه دا ئه وه ی که خوت ناوت ناوه دراو، زور کاریگه یی هه یه بؤ زور حاله ت، مه سه له ی بودجه ی حیزیه کان تاجه ند یه کیکی تره له و پیشمه رجان ه ی که ئیوه بؤ هه لېږاردنی پیشو هخت ده چنه ناوی؟

نه و شیروان مسته فا: من حه زم نه ده کړد بچینه سهر مه سه له ی پاره چونکه رهنگه هه ندیک جار وا باس بکه ن که ئیمه شه رکه مان هه موی له سهر پاره یه، له بودجه ی رابردودا ۹۰ ملیار دیناریان داناوه بؤ بودجه ی حیزیه کان، به شی زوری حیزیه کان که باسی ده که ن یه کییت ی پارتیه ئه و ۹۲ ملیار دیناریان به کاملی خواردوه و هی تریشیان خسته وه ته سهر ی، ئیمه له مانگی ۶۷ سالی رابردوده وه مانگی ۵۰۰ هه زار دولا رمان ده دن ی، به مه رجیک یه کییت ی ۲۹ کورسی هه یه واته ۴ کورسی له ئیمه زیاتره، پارتی ۳۰ کورسی هه یه واته ۵ کورسی له ئیمه زیاتره، ئیمه ۲۵ کورسیمان هه یه، ئه و به ئاشکرا ۹۰ ملیاره که یان بردوه، شتی تریشیان له گه لدا بردوه، خوا ده یزانی ئه گهر هه لېږاردنی داهاتو

بکریټ چەندیک لە بودجەى گشتى و لە دارايى گشتى دەبەن و خەرجى دەکەن بۆ بانگەشەى حیزبەکەى خۆیان و بۆ کۆپىنى و یژدانى خەلک، لەم نابەرامبەرییەدا واتە لەم نەبونی هاوسەنگییەدا، ئەو لەلایەکەوە هەموو بودجەى حکومەتى بە دەستەوێه، لەلایەکەوە ئاسایشى بە دەستەوێه لەلایەکەوە هیڤى پێشمەرگەى بە دەستەوێه، لەلایەکەوە هەموو ئىدارەى حکومەتى بە دەستەوێه، لەلایەکەوە راگەیاندىکى زەبەلاحى بە دەستەوێه، تۆ چۆن کە داوات لى دەکات بۆ هەلبژاردن باوەرى پێدەکەیت کە ئەمە هەلبژاردنىکى پاک و بێگەرد و نازاد و دیموکراتە.

KNN: دواى ئەوەى داواتان کرد کە ئەم حکومەتە هەلبۆهشیتهوه، حکومەت جارىکى تر لە پەرلەمان متمانەى وەرگرتوه، را و بۆچونى ئێوه چیه؟
نەوشیروان مستەفا: لەبەر هەمان هۆ کاتى خۆى ئێمە داوامان کرد وتمان ئەو پەرلەمانە هەلبۆهشیتهوه، چونکە ئەو پەرلەمانە بە ئىرا دەى حیزبى ئیش دەکات، پەرلەمانتارەکانى یەکیټى و پارتى، پێش ئەوەى و یژدانى خۆیان بکەن بە سەرپشک، فەرمانى حیزبەکەیان جیبەجى دەکەن هەر لەبەر ئەوە بو کە ئێمە پیمان وابوو ئەو پەرلەمانە ئیفلجە و ئیشى لەبەر ناروات، هەر ئەوەیە کە دەست هەلبێریت بۆ کاروبارەکانى حکومەت، بۆیە داوامان هەلبژاردنى پێشوهخت بکریټ و ئەو پەرلەمانە هەلبۆهشیتهوه:

KNN: ئێوه لەگەڵ کەسایەتییەکانى ئەم حکومەتە، زۆر جار باس لەوه دەکریټ کە کیشەکان بە شەخسى یاخود شەخسەنە دەکریټ، لەگەڵ کەسایەتییەکاندا هیچ جوړە کیشە یەکتان هەیه؟

نەوشیروان مستەفا: ئەو کەسانەى کە ئیستا لە دامودەزگاكانى یەکیټى و پارتیدا کار دەکەن ئەو کەسانەى کە لە ئەنجومەنى وەزیراندا کار دەکەن، ئەوانەى کار بە دەستن لەم ولاتەدا، وەکو شەخس ئێمە بەرامبەر بە هیچ کامیکیان هیچ جوړە کیشە یەکتان نیه، ئەوان دەیانەوێت زۆربەى کیشەکان بکەن بە کیشەى کەس، ئێمە کیشەمان لەگەڵ سیستەمى بەرپۆهبردندا هەیه،

کیشه مان له گهڵ جوړی بهر یوه بردنی ولاتدا ههیه کیشه مان له گهڵ که سدا نیه، له جیگه ی دکتور بهرهم نه گهر جه نابیشت بیت هر هه مان هه لویستمان ده بیت، هر که سیکی که بیت هر هه مان هه لویستمان ده بیت، کیشه که نه وه نیه ئیمه رقمان له کاک بهرهمه یان رقمان له کاک نازاد بهر واریه یان رقمان له که مال کهرکوکیه، یان رقمان له دکتور نه رسلان بایزه، ئیمه رقمان له هیچ که سیکی نیه و به شتی شه خسی ئیش ناکهین به لکو ئیمه له گهڵ کو ی سیسته مه که ناکو کین، که ده لیین له گهڵ کو ی سیسته مه که ناکو کین مه به ستمان نه وه نیه که ده مانه ویت کوردستان پرییت له پشیوی و نازاوه و حکومت و په رله مان و ده سه لات ی جیه جی کردن و دادوهری تیا نه مینیت، نه خیر ئیمه پیمان وایه نه ده سه لات ه خه له لی تیا یه ده بیت بیگو پین و خه له له کانی چاره سهر بکهین و ده سه لاتیک بیت ه سهر حوکم که بتوانیت کاروباره کانی خه لک جیه جی بکات، به لایه نی که مه وه بتوانیت عه داله تی کو مه لایه تی بو خه لک دابین بکات، ده سه لاتیک بیت که بتوانیت له ئاستی خواسته کانی خه لکدا بیت، ئیمه له گهڵ هیچ که سیکیدا هیچ جوړه کیشه یه کمان نیه، به پیچه وانه وه پیش نه وه ی نه مزوتنه وه یه بیت ه کایه وه ئیمه له گهڵ زور له وانه هاو پریه تی و دۆستایه تیمان هه بوه و پیکه وه چوین بو سه هیران و سه فه ری ولاتان و دانیشتون، له مه ودوايش نامادهین بو هه مان شت، له گهڵ شه خسی نه وانه هیچمان نیه به لکو له گهڵ حکومه ته که یاندا ناکو کیمان هه یه.

KNN: دهوتریت له کوردستان نا ئارامی هه یه و دهستی ئیران و سوپای قدس له پششت خۆپیشاندا نه کانه وه یه؟

نه وشیروان مسته فا: به راسی جیگه ی شه رمه نه گهر که سیکی له سهر کردایه تی سیاس ی یه کیکی له حیزبه کان بیت و قسه ی وا بکات، نه وانه ی له سهر شه قامه کائن نه وه ی دوا ی راپه رینن، به شی هه ره زوریان له ته مه نیکی گه نجیدان، هه رگیز نه له ئیران ژیاون نه له ئوردوگا کانی ئیران، نه موچه خوړی ئیران نه، پاره یان له ئیران وه رگرتوه، به ده گمه ن رهنگه که سیکیشیان تیا بیت که هه ندیک

وشەى فارسى تىبگات، ھەر بە راستى شەرمە تۆمە تبارکردنى خۇپيشاندران بەۋەى كە دەستى ئىران ياخود سوپاى قودسى ئىرانىان لە پىشتەۋەىە.
KNN: يەككىكى تر لەو رەخنانەى كە لە خۇپيشاندانەكان دەگىرىت، ئەۋەىە كە ۋەبەرھىنان و بازاپى ۋەستاندو؟

نەۋشېروان مستەفا: ئەۋە درۆيەكى ئابورىيە دەيگەن، ئەۋىش ئەۋەىە كە باسى ئەۋە دەكەن گوايە ئەۋەندە مليار دۆلار لە كوردستاندا ئىستىسمار كراۋە ياخود بە دەستەۋاژەى خۇيان ۋەبەرھاتو، لە راستىدا ۋەبەرھىنان لە كوردستاندا بىجگە لە گرىبەستى نەۋتى كە كەس نازانىت چۆنە و چۆن نىە و لە گەل كىيە، چونكە باس نەكراۋە نە لە پەرلەمان و نە لە مىدىا نە لە ھىچ جىگىيايەكدا، من لەو دامودەزگايانەى كە بۇ ۋەبەرھىنان ئىش دەكەن دەپرسم بزانم چەند مليۇن دۆلارى ئەمەرىكى بە پارەى توركى يان بە پارەى ئىرانى يان بە پارەى سورى ھاتو تە ناۋ ھەرىمى كوردستانەۋە و ۋەبەرھىنان دەكات و پاش پىنج سالى تر پارەكەى دەرىبىنئىتەۋە و قازانچ بكات، راستە لە كوردستاندا جولانىك ھەىە لە بۋارى كەرتى خانوبەرە و بالەخانە كە ئەمانە زۆرەى لەلايەن كەرتى تايبەتەۋە ئەنجام دەدرىت و بەشى زۆريان ھى خاۋەن سەرمایە كوردەكانن چونكە جگە لە خانوبەرە ھىچ بۋارىكى تىرى ۋەبەرھىنان نىە، لە كوردستاندا سەيرى كەرتى كشتوكال بگە، سەيرى كەرتى پىشەسازى بگە، سەيرى كەرتى گەشتىارى بگە، سەيرى كەرتى تەندروستى بگە، ئەم كەرتانە شتىكى ۋاى تيا نىە ۋەبەرھىنانى تيا بىت و ئەۋەى كە ئەۋان باسى دەكەن كە دەلئىن ۋەبەرھىنان راۋەستاۋە ھىچ بىنەمايەكى راستى نىە چونكە لە بىنەپەتدا ۋەبەرھىنانى بىگانە لە كوردستاندا نىە، ئەۋەى كە ھەىە كۆمەللىك كۆمپانىيائى بىيانى ھەىە ھاتون لىرە قۇنتەرات ۋەردەگرن، كاتىكىش قۇنتەرات ۋەردەگرن پارە ۋەردەگرن و پارەكە دەبەنەۋە ۋلاتى خۇيان ۋاتا پارەيان لە ۋلاتى خۇيانەۋە نەھىناۋە لە كوردستاندا كارى ۋەبەرھىنانى پىۋە بگەن و خەلك ئىشى پىۋە بكات، بەلكو بە پىچەۋانەۋە لەو پارانەى كە لىرە دانراۋە بۇ ئاۋەدانكردنەۋە و بۇ ئىش و كارەكان، ئەۋان دىن بە

بە ھەمان شیو، بەگۆیرە ئینتیمای حیزبی قبول خاس بۆ کەسانیک ھەبیت بۆ خویندنی ماستەر و دکتۆرا، بە جوملە شەھادەتی دکتۆرا بەدەیت بە لایەنگرەکانی خۆت بەبێ ئەوەی کە موستەحەق بن یاخود پلەیی زانستییان شایستەیی ئەو بەیت، ئەمە دەستیووردانە، کردنەوێ بارەگای حیزب لەناو زانکۆکاندا دەستیووردانە، دەستیووردان ئەوەیە یەکییتی قوتابیان و کۆمەڵەیی خویندکاران کاتیکی دەچن شت دەسەپینن بەسەر مامۆستا و خویندکارەکاندا یان کاتیکی لیژنەیی ناوچەیی پارتی و کۆمیتەیی یەکییتی دەچن لە زانکۆکاندا شت دەسەپینن ئەو دەستیووردانە، ئەگینا ۳ کەس کە ھەرسیکیان پێشتر خۆیان مامۆستای زانکۆ بون، دوانیان مامۆستای یاسا بو، ئیستا ھەرسیکیان پەرلەمانتارن لەسەر داوای خویندکارانی زانکۆیی سلیمانی، چونەتە ناو ھەوشەیی زانکۆیی سلیمانییەو، لەسەر داوای خویندکارەکان قسەیان بۆ کردون، ئەمە بۆچی شکاندنی ھەرەمی زانکۆیی؟، یان ئەمە بۆچی دەستیووردانی حیزبی بیست لە کاروباری زانکۆکاندا؟

KNN: دەوتریت کە پرۆژەیی ھەریمیکی سەرەخۆتان ھەبە بۆ سلیمانی، بەمانایەکی ئیوێ پرۆژەیی فیدرالیەتی پارێزگاکانتان ھەبە؟

نەوشیروان مستەفا: بیگومان جاری تریش ئیمە راماگەیاندووە کە ئەو راست نیە، ئەو درۆیەکی شاخدارە، ئەگەر ئیمە شتی وامان بکردایە بەراستی نە لە یەکییتی دەترسین نە لە پارتی، بیروبۆچونەکانی خۆمان بەناشکرا وتو، بەلام ئیمە پیمان وایە ئیدارەیی ھاوچەرخی پێویستی بە لامەرکەزیەتە، لەماوەی ۱۰ ساڵی رابردودا ئیمە زۆرجار باسی ئەو ھەمان کردووە کە لە ھەریمی کوردستاندا دوئیادارەیی ھەبە، دوپیشمەرگەیی ھەبە، دوئاسایشی ھەبە، دوپەرورەدەیی ھەبە، دوپوویی ھەبە، دوزمانی و چەندین شتی تر ھەبە، بیگومان یەکخستنی ھەریمی کوردستان زۆر زۆر گرنگە و ئیمە ھەریمی کوردستانمان دابەش نەکردو، ئەوێ کە دابەشی کردووە لایەنی ترە کە نەبھیشتووە تیکەلاوی لەنیوان زانکۆیی سەلاحەدین و زانکۆیی ھۆک و زانکۆیی سلیمانییدا ھەبیت، کە

نەبەشتو تیکە لاوی لە نیوان بازری هەولێر و سلێمانی و دهۆکدا هەبێت، کە نەبەشتو تیکە لاوی لە نیوان ئیدارەکانی ئەم ناوچانەدا هەبێت، کە نەبەشتو ئاسایش و پێشمەرگە تیکە لاو بکری، ئەوان هەریکی کوردستانی بەعەمەلی دابەشکردووە کە خراپترە لە فیدرالی، ئێمە بۆچونمان چیه؟ من بۆچونی خۆم نەشاردووەتەوە و برادەرەکانیشم بەهەمان شیوە بۆچونی خۆیان نەشاردووەتەوە، بۆ پێکھێنانی ئیدارەیهکی هاوچەرخانە ئێمە پێمان وایە لە هەریکی کوردستاندا سی دەسەلات هەیه، دەسەلاتی یاسادانان و دەسەلاتی دادوەری و دەسەلاتی جێبەجێکردن، دەسەلاتی یاسادانان کە بریتییە لە پەرلەمان، ئێمە هەموومان لایەنگری ئەوەین کە لە کوردستانی عێراقدا یەک پەرلەمان هەبێت، یەک یاسای ھەڵبژاردن هەبێت، بە یەک جور پەرلەمان دروست بکری و پەرلەمانیکی کارا بێت واتە پەرلەمانیک بێت کە بتوانێت چاودێری حکومەت بکات و بتوانێت یاسا دابنێت، یاسا دابنێت نەک بە گوێزەری ئێزادە و بەپی پێویستیەکانی حیزب، بەلکو بەگوێزەری پێداویستیەکانی میللەتەکان، ئێمە لایەنگری ئەوەین پەرلەمانیکی وا هەبێت بۆ هەموو هەریکی کوردستان، دەسەلاتیکی دادوەری هەبێت ئەویش کە بریتییە لە دادگاکان بۆ هەموو هەریکی کوردستان یەک جورە یاسا و حاکمەکان بەیەک جور تەعین بکری و لەسەر بنەمای پیشەیی و سەر بەخوێ، بۆیە ئێمە لایەنگری ئەوەین کە لە کوردستانی عێراقدا یەک دەسەلاتی دادوەری هەبێت، بەلام کە دێتە سەر دەسەلاتی جێبەجێکردن، وەکو چۆن لە دنیا دا بای دەبەشکردنی سەرودە و دەسەلات دەکری، پێویستە لە نیوان حکومەتەکی هەولێر و لە نیوان ئەنجومەنی پارێزگاگاندا جوریک لە دابەشکردنی دەسەلات هەبێت، حکومەتی هەریم واتە ئەنجومەنی وەزیران کە دەسەلاتی جێبەجێکردنە، ئەوان بەرپرسن لەوەی پەيوەندی نیوان هەریم و بەغدا ریکبخەن، ئەوان بەرپرسن لەوەی بودجە ی گشتی ریکبخەن، بەرپرسن لەوەی کە هیزی ئاسایش و پێشمەرگە یەکیخەن، بەلام لە هەمان کاتدا پێویستە ئەنجومەنی پارێزگاگان جوریک لە دەسەلاتیان

هېيت كه بریتیه له دهسه لاتی کارگړی، له دهسه لاتی جبهه جیکردن، تهنات له هندی و لاتی دنیا شاره والیه کان خویان په رومره به پړوه ده بن و پولیسې ناوخیان هیه و پولیسې هاتوچیان هیه و گومرگ دانه نین، واته خو کفر ناییت نه گهر نه نجومه نی وه زیان به شیک له دهسه لاته کانی خو ی واز لی بینیت و بیدات به نه نجومه نی پاریزگان، با پلانی مهرکه زی حکومتی هریم دای بنیت، به لام جبهه جیکردنی پروژهی شه قامیک یان مه کته بیك یان نه خوشخانه هیه، دامه رزاندنی فراهشیک یان مجهوریك یان ماموستا یان نه نازیاریك بوجی به دهست هه ولیر بیت؟، هی بؤ به دهست نه نجومه نی پاریزگا خو ی نه بیت؟، نیمه باسی نه مه دهکین، نه مهش مه ترسی نه وه دروست دهکات که نه مه مهرکه زییه ته ی نه وان دهیانه ویته هیان بیت بؤ نه وهی دهست بنینه بینی خه لک، واتا فراهشیک له خانه قین، فراهشیک له کفری، فراهشیک له زاخو ویستی دابمه زریته هر ده بیت برواتوه بؤ هه ولیر و بجیتوه به ردهستی نه بؤ نه وهی ته زکییه ی حیزبی پی بنوسیته و بیکات به حیزبی لینجا دایبمه زریته، بیگومان نیمه نه مه مان ناویت.

KNN: دوتریت نه گهر هریمی کوردستان به دهست نیوه وه بیت، رژیمیکې عهلمانی وا داده مه زریته که جیگه ی نیسلامیه کانی تیادا نایته وه؟

نه وشیروان مسته فا: جاری له هه لومهرجی وه ک نیستادا به هیج جوړیک هریمی کوردستان به دهست نیمه وه ناییت به ته نها، نه وپه رکه ی نیمه به شدار ده بین له دهسه لاتدا، بیجگه له وه جولانه وه سیاسیه کانی که نیستا له کوردستانی عراقدا هه، هه مویان جولانه وهی ره سه نن له ناوچه رگه ی میلله ته که مانه وه هه لقولون، به ته جریوه ده رکه وت نه و زه مانه ی که شه پریان له گهل کردن و له دهره وهی پرؤسه ی سیاسی بون چون بون، نیستاش که هاتونه ته ناو پرؤسه ی سیاسیه وه چ رولیکې نیجایی ده بینن له باشکردنی کو مه لگای کوردیدا، له بهر نه وه نه و قسه ییه ی که کردویانه پیتم وایه قسه ییه کی راست نیه، نیمه لایه نگرې پلورالیزمین، لایه نگرې رهنگاوپره نگی پیکهاته کانین، وهکو چون نیمه

له كۆنه وه ميلله ته كه مان قبولی كرده كه نه ته وهی جیاواز و دینی جیاواز و مه زه بی جیاواز له ناو ماندا بونی هه بیّت، به هه مان شیوه ده بی ییرو باوه پی جیاواز و حیزبی جیاواز و جولانه وهی سیاسی جیاوازیش قبول بکهین، فرهیی به مانایه دیت، ئیمهش فرهییمان قبوله.

KNN: له راگه یاندنی حیزبه نه یاره کانتانه وه نه وه باس کرا كه گوايه ئیوه

دهزگایه کی نهینی له شیوهی پاراستن و زانیاریدا دادامه زڕینن، شتی وا ههیه؟

نه وشیروان مستهفا: نه خیر ئه مه به ته واوه تی درۆیه، بزوتنه وهی گۆران له ماوهی رابردودا کۆمه لێك دامه زراوه و دهزگای دروست كرده، كه پیم وایه زۆر جیاوازه له دامه زراوهی حیزبه کان، بۆنونه ئیمه دهزگایه کی تایبه تمان ههیه به ناوی دامه زراوهی هه لبێژاردن، رهنگه حیزبه کانی تریش له م دهزگایه یان هه بیّت، ئیمه چه ند ژوریکمان دروست كرده، یه کیك له وانه به ناوی ژوری ره وهندی کوردیی ههیه كه سه ره پرشتی کاروباره کانی ره وه دهکات، ژوریکمان ههیه به ناوی ژوری رۆژنامه وانییه وه، ژوریکمان ههیه به ناوی ژوری داراییه وه، ژوریکمان ههیه پرۆژه یاسامان بۆ ئاماده دهکات، هه مو ئه و قانونانه ی ئیمه ده مانه ویت هه مواریان بکه ن ئیمه کۆمه لێك حاکمی به توانا و شاره زای قانونیمان ههیه كه ئه وان به ناوی ژوری قانونیی هه وه ئه و کارانه مان بۆ جییه جی دهکهن، ناوه ندیکمان ههیه به ناوی توێژینه وهی سیاسییه وه كه کۆمه لێك مامۆستا و پسپۆری زانکۆکان به پێوهی ده بن، ژوری په یوهندی سیاسی و په یوهندی دبلۆماسیمان ههیه، ئه م ژورانه به کۆمه ل ده توانین باسی ئه وه بکهین بڵین سه ره کرده یه تی بزوتنه وهی گۆران پیکده یین، ئه و ژوره ی یاخود ئه و ناوه نده ی كه ئه وان باسی دهکهن ده لێن ئیستخباراتی عه سکه ریه یان ئیستخباراته و بۆ کاری هه والگری دروستمان كرده، له راستیدا ئیمه هه یه دهزگایه کمان نیه بۆ جاسوسی به لکو ئه وان دهزگای جاسوسی یان ههیه، ئه وانه ی كه ئه و هه والیه یان بلاو كرده ته وه لی ره وه من ده وه تیان دهکهم با ته شریف به یینن ئه و شوینه بیینن و له گه ل ئه و مامۆستا به پێزانه ی كه ئیستا له و ناوه نده خه ریکی لیکۆلینه وهی سیاسین، بێن گفتوگو و قسه بکه ن بزانه ئه مه سینکته که به مانا زانستییه که ی ئه مه شوینی بیرکرنه وه و داڕشتنه وهی

فيكره ياخود ئەمە دەزگای جاسوسییه؟ جاریکی تر من لیڤرەو دەوھەتیان دەكەم با تەشریف یینن بۆ ئەوێ بەچاوی خۆیان بیبیین بزانن چیه و چی نیه، ئیمە شانازییان پیۆه دەكەین چونکە لە زۆریهێ ئەو کیشانهێ کە لە کوردستانی عێراقدا دیتە پیۆههێ پرسیان پیۆ دەكەین و ئەوان وەرەقەێ زۆر باش و ریکوپیکمان بۆ ئامادە دەكەن کە یارمەتیان داوین بۆ ئەوێ لەبیرکردنەوێ سیاسیماندا کاروبارەکان بەرپیۆههێ.

KNN: یهکیك لهو حالهتانهی له ئیستادا باس دهکړیت بۆ تیپهپرانندی یاخود بۆ چالاکردنی گفتوگۆی سیاسی له کوردستاندا، هیئانه پیۆههێ گفتوگۆی سیقۆلییه، مەبەست له ئیۆه و یهکیتی و پارتی، ئیۆه ئامادەن بۆ دانیشتنی سیقۆلی؟

نەوشیروان مستەفا: بەلی ئامادەین.

KNN: ئەگەر له ئاستی سی سەرکردهکەشدا بیئت ئامادەن؟

نەوشیروان مستەفا: خەلک چاوەروانییهکی گەورەێ لهو کۆبونەوانه هیه، ئیمە نامانەوێت خەلک توشی بیئومیدی بکەین، ناشمانەوێت روزەرد بین لهبەردەمی لایهنگر و دۆستهکانی خۆماندا لهبەرئەوێ پیمان باشه پیۆ ئەوێ کۆبونەوێ پرۆتۆکۆلی لهو بابەته بیئت، دابنیشین بۆ ئەوێ زەمینە خۆش بکەین چون دەتوانین تەفاهوم بکەین.

KNN: واتا چەند مەرجیکتان هیه؟

نەوشیروان مستەفا: هیچ مەرجیمان نیه، زەمینەسازیمان دەوێت بۆ ئەوێ کۆبونەوێهکی سەرکەوتو بیئت بەجۆریکی وا کە له کۆبونەوێهکە هاتینه دەرەو لهبەردەمی میللهتەکەێ خۆماندا به سەربریزیوه بلیین بەلی لهسەر ئەم شتانه ریککەوتوین و خەلکەکە پیۆ خۆش بیئت و پیۆ رازی بیئت نەک خەلکەکە بلیئت وەلا ئەم کۆبونەوێهش وەکو کۆبونەوێهکانی تر وابو کە ئەنجامی وای نەبو، نەخیر ئیمە پیۆمەرجمان نیه بەلکو دەمانەوێت ئامادەکاری و زەمینەسازی بۆ بکړیت و ئەو ناکوکیانەێ کە له نیوانماندا یه پیۆشتر هەول بدەین جۆریک له تەفاهوم و ریکای هاوبەشی بۆ بدۆزینەو.

پشتیوانی نه وهی نوێ دهکەین

سازدانی : هۆشیار عەبدولاً

له دیمانهیهکیدا له گەڵ بهرنامهی روبه‌پرو نه‌وشیروان مسته‌فا باس له دواين روداوه‌کانی هه‌ریمی کۆدستان و خۆپیشاندانه‌کان ده‌کات، هاوکات باس له بهرنامه و پرۆژەی بزوتنه‌وهی گۆڕان ده‌کات بۆ ئهم قوناغهی ئیستا و رایده‌گه‌یه‌نیت: " له‌راستیدا ئهم خۆپیشاندانانه نه ده‌ستی ئێرانیان له‌پشته نه ده‌ستی شو‌قینیه‌کانی عه‌ره‌بیان له‌پشته، نه‌ده‌ستی ئیهمه‌یان له‌پشته، به‌لکو ئهمه کۆمه‌لیک خه‌لک داواکارییه‌کی ره‌وایان هه‌یه که پێویسته ئهم حکومه‌ته و حیزبه ده‌سه‌لاتداره‌کان به‌ده‌نگیانه‌وه بچن، له‌باتی ئه‌وهی تۆمه‌تی نا‌ره‌وایان بخه‌نه‌پاڵ هه‌قی وایه داواکارییه‌کانیان جێبه‌جێ بکه‌ن".

KNN: با له به‌یاننامه‌که‌ی ١٧ی مانگه‌وه ده‌ست پێبکه‌ین که تیایدا باستان له‌وه کردوه رێگا نه‌دری‌ت کاری گیره‌شی‌وینی ئه‌نجام بدری‌ت، ئه‌وه‌ش وا لیکدرایه‌وه که ئیوه به‌ خۆپیشاندهران ده‌لێن گیره‌شی‌وین؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: بێگومان ئیمه به‌ خۆپیشاندهران نا‌لێن گیره‌شی‌وین، هه‌رگیز وایان پێ نا‌لێن، ره‌نگه له‌ناو چه‌ند هه‌زار خۆپیشاندهرێکدا چه‌ند که‌سیکی تیا بی‌ت که بیانه‌وی‌ت گیره‌شی‌وینی بکه‌ن، به‌لام ئیمه هه‌ر له‌سه‌ره‌تاوه کاتی‌ک که یاسای خۆپیشاندان هاته ناو په‌رله‌مانه‌وه، هه‌مو که‌س ده‌زانیت ئیمه چۆن دا‌کوکیمان کردوه له‌وهی که یاسایه‌کی سه‌رده‌میانه‌ی هاوچه‌رخ بۆ خۆپیشاندان دا‌بنری‌ت، ئیمه پیمان وابه‌ خۆپیشاندان مافی‌کی ئاسایی هه‌مو هاو‌لاتیانه، یه‌کی‌که له‌ شی‌وازه‌کانی ده‌رب‌رینی نا‌ره‌زایی، ئه‌و خۆپیشاندانه‌ی له‌ رۆژده‌دا ئه‌نجامدرا، ئیمه له‌سه‌ر کاته‌که‌ی رازی نه‌بوین، پیمان باش نه‌ له‌وکاته‌دا و له‌و رۆژده‌دا خۆپیشاندان بکری‌ت، هه‌روه‌ها ئیمه له‌ پیکهاته‌ی

به پړيوه برډنی خوږپيشاندانه كهدا به شدار نه بوين، به لام نهو رونكردنه وه يه ي ئيمه
 دهرمانكردوه هي كاتيكه كه هيشتا تهقه نه بوه و هيشتا خوږيني تيا نه پړاوه،
 به لام كاتيك كه زانياريمان پيگه شت له سر نه وه كه جاريكي تر تهقه له
 خوږپيشاندران كراوه و خوږيني تيا رځاوه و گه نجی كوردی تيا كوژراوه، ئيمه
 يه كه شت كه كردمان به ياننامه كه مان كيښايه وه، دوهم شت كه كردمان رومالی
 هه مو روداوه كانمان كرد، ئيمه كه وتينه نيوان دو شته وه، له نيوان نه وه ي كه
 ئيمه بهرگري له باره گاي حيزييك بكهين، بهرگي له كورسي و قه نه فو و ميژ
 بكهين، يا خود بهرگري له خوږيني گه نجی كورد بكهين، بهرگري له ژيانی
 هاو لایي كورد بكهين، بيگومان ئيمه خوږيني گه نجی كورد و ژيانی هاو لایي
 كوردمان هه لېږارد، له بهر نه وه له نيوان بهر د و گولله دا ئيمه بهر دمان هه لېږارد و
 كه وتينه نه وه يه كه م به ياننامه كه مان كيښايه وه و دوهم رومالی هه مو
 روداوه كانمان به فراواني كرد له راديو و له تله فزيو و له سر جهم دوزگاكانی
 راگه ياندندا، سره پای نه وه ش ئيمه كه وتينه ديفاعيكی سياسی، ديفاعيكی
 قانونی، ديفاعيكی ئيعلامی له خوږپيشاندهره كان و مافي خوږپيشاندهره كان، بو
 نه وه ي هه قيان نه فو ویت له نه نجامی نه مانه ش ئيوه خوږتان دهرانن هيژيكي زور
 كه وړه هاتنه سرمان.

KNN: بابيڼه سر خوږپيشاندانه كان، كيڼ نه وانه ي له سر جاده ن؟ يا خود
 خوږپيشاندهران كيڼ؟

نهو شپروان مسته فا: نه وانه ي كه له سر جاده ن له راستيدا نه وانه نه وه ي دواي
 راپه پښن، نه وانه ي كه له سر جاده ن ئيستا خوږپيشاندان ده كه ن نه وانه
 نه وه يه كن كه پييان وايه نه وه ي ئيمه واته نه وه ي پيش راپه پښن، نهو نه وه يه ي
 كه له خه باتي ژيړزه مينيدا كاري كړدوه، كه له شاخدا كاري كړدوه، ئيستا
 ئيحتيكاري هه مو جومگه كانی ده سه لایي حكومرانی و حيزبايه تييان له
 كوردستاندا كړدوه، نهو نه وه يه ن كه خوږيان وا ته سه وړ ده كه ن كه مه حرومن له
 به شداري كړدن له ژيانی سياسی و كومه لایه تي و نابوريدا، نه وه ي نوږن،

جیاوازی ئەو نەوێهێه له گهڵ نەوێهێه ئێمەدا ئەوێهێه که له زەمانی ئێمەدا نە
سه ته لايت هه بوه نه ته له فزیۆن هه بوه، نه مۆبایل هه بوه نه ئیمهیل هه بوه نه
ئینتەرنێت هه بوه، ئەمانه هیچیان نه بون، ئەمانه نەوێهێه کن که وتونه ته ژێر
کاریگه زیی ته کنه لۆجیای دنیا و شوێشی ته کنه لۆجیای نوێوه، نمو نه یهك:
له دواى راپه رینه وه به گوێره ی هه ندیک له و سه ره ژمی رییانه ی که ئیمه له لمانه،
زیاتر له ۵۰ هه زار گه نجی کورد خویندنی بالایان ته واو کردوه له زانکۆکان و
په یمانگاکانی کوردستانی عێراقدا، له و ۵۰ هه زار که سه ئەگه ر بییت حساب
بکه یت به روانا که م ۵۰ که سیان توانی بییتی بگاته ناوه نده کانی به ریاردان چ له
سه رکردایه تی حیزبه کان و چ له حکومه تدا، سه یری مه که ته بی سیاسی
حیزبه کان، سه رکردایه تی حیزبه کان، به رپرسی لقه کان، به رپرسی مه لبه نده کان،
وه زی ره کان، به ریکاری وه زی ره کان، به رپروه به ره گشتیه کان، بالیۆز و
کونسوله کان، له کێ هه لبه ژێر دراو ن؟ له نەوێهێه که هه لبه ژێر دراو ن که نەوێهێه
راپه رینن، نەوێهێه دواى راپه رین خوێ به خاوه ن ده زانییت، راسته فریای ئەوه
نه که وتوه پێشمه رگایه تی بکات، فریای ئەوه نه که وتوه له ئێشکه وتدا به ژێر،
فریای ئەوه نه که وتوه خه باتی ژێرزه مینی بکات، به لām به مافی سه روشتی خوێ
ده زانییت که له داموده زگا کانی ئیستای هه ریمی کوردستان چ داموده زگا
حیزبیه کان بییت چ داموده زگا حکومه تییه کان بییت به شی که له به شداری کردن له
ئه و نەوێهێه دواى راپه رینه که هه ست به وه ده کات به شی که له به شداری کردن له
ده سه لاتى سایییدا له ژیا نی ئابو ریدا له ژیا نی رو شنی ریدا ده یه وێ به شی
خوێ وه ربه رگرت و مافی خو شیه تی، بو یه ئیمه پشتیوانی لی ده که ین.

KNN: ده وت ریت ئەو خو پێشان دانانه ده ستی ده ره کی له پشته وه یه؟

نه و شیروان مسته فا: ئەمه زۆر له ملا و له ولا ئەوتری، ئەمه نه که هه
ده سه لاتداری کوردی گه لی که ده سه لاتداری تر له دنیا دا ئەم قسه بی مانایه یان
کردوه، ئەگه ر با سی ده ستی ده ره کی ده که ن هه ندیک جار با سی ئەوه ده که ن که
ده ستی ئێرانی تیا یه، هه مو که سی که ده زانییت که ئێرانییه کان چی ده ستی کیان

هه‌بو له دروستکردنی ئهم حکومه‌ته‌ی که ئیستا له به‌غدا حکومرانی ده‌کات،
 چه‌ند ده‌ستیان هه‌بو له‌وه‌ی که هه‌ندی که‌س و هه‌ندی حیزب پله‌وپایه‌ی به‌رز
 له حکومه‌تی عێراقیدا وه‌ربگرن، ئیستا هه‌مومان ده‌زانین که باشت‌ترین په‌یوه‌ندی
 ئه‌منی و په‌یوه‌ندی بازرگانی و په‌یوه‌ندی سیاسی و په‌یوه‌ندی ئابوری له‌نیوان
 هه‌ریمی کوردستان و حیزبه‌کانی هه‌ریمی کوردستان و حیزبه‌کانی ئێراندا
 هه‌یه، حیزبه‌کانی کوردستانی عێراق، ده‌سه‌لاتداره‌کانیان هه‌مو له تاران و
 شاره‌کانی ئێراندا نو‌سینگه و ئوفیسیان هه‌یه له به‌رامبه‌ر ئه‌وه‌شدا حکومه‌تی
 ئێران کونسو‌لخانه‌ی هه‌یه له هه‌ولێر و له سلێمانی، رۆژانه سه‌دان که‌س له
 کوردستانی عێراقه‌وه ده‌چن بۆ ئێران و له ئێران‌وه دین بۆ عێراق، ئه‌گه‌ر ده‌لێن
 ده‌ستی ده‌ره‌کی مه‌به‌ستیان ئێران، مه‌به‌ستیان له‌و قسه‌یه ئه‌وه‌یه که
 ئه‌مه‌ریکاییه‌کان و ئینگلیز و خۆڕاوا بکه‌ن به‌گژ ئیمه‌دا و بلێن ئێران له‌پشت
 ئه‌مانه‌وه‌یه، له راستیدا مه‌علومه که ئێران پشتیوانی کچی کرد به‌وه‌ی که پله و
 پۆست له به‌غدا وه‌ربگریت، له‌لایه‌کی تهره‌وه ده‌لێن ئه‌مانه عه‌ره‌به
 شو‌قینیه‌کانیان له‌پشته، من هه‌ر له خۆتان ده‌پرسم و له رای گشتی کورد
 ده‌پرسم خه‌لکینه کی شو‌قینیه‌کانی عه‌ره‌بی برده‌وه بۆ ناو په‌رله‌مانی عێراقی
 و برديه‌وه بۆ ناو حکومه‌ت و کاریکی وای کرد که له به‌رزترین پله‌وپایه‌ی
 حکومه‌تی عێراقیدا جیگیر بن، واتا ئه‌گه‌ر ده‌ستی شو‌قینیه‌کانی عه‌ره‌بی
 له‌پشته یان ده‌ستی ئێرانی له‌پشته، با ئه‌و ده‌سته بپرن، به‌لام له‌راستیدا ئه‌مانه
 نه‌ده‌ستی ئێرانیان له‌پشته نه‌ده‌ستی شو‌قینیه‌کانی عه‌ره‌بیان له‌پشته،
 نه‌ده‌ستی ئیمه‌یان له‌پشته، به‌لکو ئه‌مه کۆمه‌لێک خه‌لک داواکارییه‌کی ره‌وایان
 هه‌یه که پێویسته ئهم حکومه‌ته و حیزبه ده‌سه‌لاتداره‌کان به‌ده‌نگیانه‌وه بچن،
 له‌باتی ئه‌وه‌ی تۆمه‌تی ناره‌وایان بخه‌نه‌پال هه‌قی وایه داواکارییه‌کانیان
 جیبه‌جی بکه‌ن.

KNN: با‌ست له‌وه کرد که نه‌ده‌ستی ئیوه‌ی له‌پشه، به‌لام بۆچونی‌ک هه‌یه که
 ئیوه وه‌ک بزوتنه‌وه‌ی گۆران ئهم خۆپیشاندانه هه‌لده‌سو‌پین؟

نەوشیروان مستەفا: ئەم خۆپیشاندانانە لە راستیدا خەریکە دەبێتە دیاردەیهکی تازه لەناو کۆمەڵگای کوردیدا، لەماوەی ۲۰ سالی رابردودا موناڵەسە لەنیوان حیزبەکاندا کە بوە، زۆرتر موناڵەسە کە لەسەر بنچینەی سەرینەوێ یەکتەری بوە، زۆرجار ئەکەر سەرینەوێش نەبووێت لەسەر بنچینەی ئەو بوە کە لایەکی تر بکات بە پاشکۆی خۆی، ئەوێ ئێمە دەبینین لەم خۆپیشاندانانەدا دەبینین کە جوړیک لە پلورالیزم و اتا جوړیک لە فرەیی و تەعەدودیت هاتووە پێشەو، ئەوانە لەم خۆپیشاندانانەدا بەشداری دەکەن هەموو ئەو کەسانە کە خۆیان هەست بە مەزڵومی و هەست بە بێبەشی دەکەن، لەناو ئەوانەدا خەلکی تیاپە لە قاعیدە ی پارتییە خەلکی تیاپە لە قاعیدە یەکییتیە، خەلکی تیاپە لە یەکگرتوی ئیسلامییە خەلکی تیاپە لە کۆمەڵی ئیسلامیە، خەلکی تیاپە لە بزوتنەوێە خەلکی تیاپە لە سۆشیالیستە خەلکی تیاپە لە زەحمەتکێشانە خەلکی تیاپە لە بێلایەنە، بەلێ لایەنگەرەکانی ئێمەشی تیاپە.

KNN: بەلام ئەوێ کە دەوترێت گۆمەکی بە تەواوەتی لە کوردستان شەلقاند، مەسەلە ی بەیاننامە ۷ خاڵییەکی ئێوێ، ئەو داواکارییانە کە ئێستا جەماوەر لەسەر شەقام هەیەتی، زیاترە لە سەقفی ئەو داواکارییانە کە ئێو لە بەیاننامە ۷ خاڵییەکاندا داواتان کرد؟

نەوشیروان مستەفا: دەتوانین بڵێین لە هەندێ رووێ لە یەک دەچن، رەنگە داواکاری شەقام زیاتر بێت لە داواکارییەکانی ئێمە، داواکارییەکانی ئێمە بەزۆری لە دەوری هەندێ خالی سیاسی دەسوڕێتووە کە پەيوەندی بە ئایندە و ستراتیژی سیستەمی سیاسی ولاتەکو هەیە، ئەو خاڵانە ی ئێمە پێشنیازمان کردووە لە راستیدا پێمان وایە چارەسەری بنەڕەتی ئەو قەیرانە سیاسییە کە ئێستا لە کوردستانی عێراقدا هەیە، پێمانوایە ئەمە چارەسەری ئەو خەلەلە کە لە سیستەمی سیاسی هەریمی کوردستاندا هەیە، پێمانوایە چارەسەری بنەڕەتیە بۆ ئەو خەلەلە کە لە سیستەمی بەرپوێبردنی ولاتەکاندا هەیە، ئێمە

لەسەر ئاستی ستراتیژی کۆمەڵیک شتمان پێشنیاز کردووە، داواکارییهکانی خەڵک خەمی رۆژانەی خۆیانە و پەيوەندی بە پێویستییهکانی ژيانی رۆژانەي کۆمەڵانی خەڵکەرە هەيە، ئەوێ ئێمە پەيوەندی بە جەوھەری سیستەمی سیاسییەو هەيە ئەوانەي ئەوان پەيوەندی بە خەمی رۆژانە و بە پێویستییهکانی رۆژانەي شەقامی کوردی و دانیشتوانی کوردستانی عێراقەرە هەيە، لەوێدا داواکارییهکانی هەردو لایان يەك دەگرێتەرە رەنگە لە هەندی شتی تردا يەك نەگرێتەرە.

KNN: ئەم دۆخەي ئێستا لە کوردستان هاتوێتە ئاراوێ بێگومان پێویستی بە گفتوگۆی سیاسی دانیشتنە لەسەر مێژ، تا چەند مەبەدەي گفتوگۆتان قبوڵە یاخود رەتی دەکەنەرە؟

نەوشیروان مستەفا: ئێمە مەبەدەي گفتوگۆ نەك هەر قبوڵی دەکەين، بەڵکو بە پێویستی دەزانين و پێشمان وایە ئەم سەردەمە سەردەمی گفتوگۆيە، بەلام ئێمە دەمانەرەوێت تانیستا تەقلیدیك لە بزوتنەرەي کوردیدا هەبوو، دەمانەرەوێت ئەمجارە تەقلیدیکی تازە بێنینە پێشەرەو، لە هەرەکەي کوردیدا مەسەلەي موحامەلە و ئەو کۆبونەرانی ماچ و موچی تیا دەکەن و خواردنی تیا دەخۆن و دادەنیشن و بۆرەسمگرتنی تەلەفزیۆن تیايدا پێ دەکەن، پێمان وایە ئەم قوناغە تێپەرپەرەو، پێمان وایە ئێستا سەردەمیك هاتوێتە پێشەرەو کە سەردەمی گفتوگۆي جدیدە، سەردەمیكە کە دادەنیشیت لەباتی ئەوێ موحامەلەي يەکتري بکەن، دەبێ خالە سەرکییهکان بێننە پێشەرەو بۆلەرەو موناقاشەي جدیدی بکەن، موکاشەفە بکەن موسارەحە بکەن لەگەل يەکتري هەموو بیروبۆچونەرکانی يەکتري باس بکەن بۆلەرەو تەفاهوم و نوقشەي هاوبەش بدۆزنەرەو، ئێمە چیتەر بەلامانەرەو گرنگ نیە بۆ نمونە من بڕۆم بچم لەگەل يەکیك لە کەسە دەسەلاتدارەرکانی هەریمی کوردستان دابنیشين و ئەملا و ئەولای يەکتري ماچ بکەين و لە تەلەفزیۆندا دەرەبکەوين و پێکەرەو لەسەر مێژيک نان بخۆين و لە دوايدا بێینە دەرەرەو و هیچمان بە هیچ نەکردبیت، لەبەرلەرەو

پیمان باشه ئیمه له هه مو جیگایه کدا گفتوگو بکهین، ئیمه له په رله مانی کوردستاندا گفتوگو ده کهین له په رله مانی عیرا قدا گفتوگو ده کهین له نه نجومه نی پارێزگا کادا گفتوگو ده کهین له ژوره تاریکه کادا گفتوگو ده کهین، گفتوگوئی دوقوئی ده کهین گفتوگوئی چه ندقوئی ده کهین، چه ز ده کهم لایه نگره کانی ئیمه د دنیا بن له وهی که ئیمه چه له ژوری داخراوا چه له ژوری کراوه دا چه له ژوری رونا کدا چه له ژوری تاری کدا، له په رله ماندا ئیمه هیچ داواکارییه کی تایبه تیمان نیه بو خو مان و ریکخراوه سیاسیه که مان، داواکارییه کانی ئیمه داواکاری گشتیه و نه وانیه که ئیمه پیمانوایه چاره سه ری قهیرانی کوردستان ده کات، ئیمه بچین بو هه ر جیگایه که هه مان نه و قسانه ده کهین که باوه رمان پییه تی و داواکاری گشتین بویه پیویست ناکات هیچ که سی که نیگه ران بی ت له وهی که ئیمه له ژوری تاری کدا قسه ده کهین یا خود له ژوری رونا کدا قسه ده کهین، چونکه هه مان قسه ده کهین.

KNN: به لام زۆر جار وه کو خۆت با ست کرد ئه م جو ره گفتوگو یانه له م دو خه دا به تایبه تی، نیگه رانی به دوای خویدا ده هی نی ت؟ لانی که م هه ندی خه لک پیی واییت ره نگه زۆر جار ئه م گفتوگو سیاسیه یانه له سه ر حسابی نه وان ده که ویتنه وه؟

نه و شیروان مسته فا: ئیمه به ناوی که سه وه گفتوگو ناکهین ته نها به ناوی بزوتنه وهی گو پرانه وه نه بی ت، خو پی شان ده ران له هه مو جیگایه ک خو یان نه نجومه نیان دروست کردوه و نو ینه ریان دا نا وه بو گفتوگو کردن، له به ره وه ئیمه هه رگیز خو مان به ده مراس تی نه وان نا زانین و به ناوی نه وان وه نا چین قسه بکهین، ئیمه که ده چین بو قسه کردن و گفتوگو کردن به ناوی خو مان وه قسه ده کهین، هه ربو یه ئیمه پیمان باش بو نه وان خو یان قسه که ری خو یان هه بی ت و نه نجومه نی خو یان هه بی ت، داوا کاری خو یان هه بی ت، فیعه ل خو یان که وتونه ته گفتوگو کردن له گه ل په رله مان و له گه ل حکومه تی هه ریم به یی نه وهی هیچ پیمان

ناخوش بىت، بەپىچەوانەو ئىمە پىمان خۇشە و پىشتىوانى لە داواكارىيەكانيان دەكەين.

KNN: ئىو ەك بزوتنەو ەى گۆران قىتۆتان لەسەر ەىچ لایەنىكى سىياسى ەىە بۆ گفتوگۆکردن یاخود گفتوگۆ لەگەل ەىچ لایەنىكى سىياسى رەت دەكەنەو؟

نەوشىروان مستەفا: ئىمە لە كوردستانى عىراقدا قىتۆمان لەسەر ەىچ لایەنىك نىە، بە پىچەوانەو ئىمە پىمان وایە گفتوگۆکردن لەنىوان دو لایەندا چەند ناكۆك بن لەگەل یەكترىدا، ئەوا تۆ دەتوانىت لەیروبوچونەكانى ئەو تىبگەیت ئەویش دەتوانىت لە ییروبوچونەكانى تۆ تىبگات، دەتوانن پىكەو رىكبەون و بە رىككەوتن بىنە دەرەو، دەتوانن رىكىش نەكەون، بەلام رىزى یەكترى بگرن، زەمانى سىپىنەو ەى یەكترى تىپەرپو، ئىستا زەمانى قبولکردنى یەكترىە.

KNN: بابىنە سەر ئەو پرۆژە ەابەشەى كە لەگەل ئۆپۆزسىۆندا واتە لەگەل كۆمەل و یەكگرتودا واژۆتان كرد، بۆچونىك ەىە كە ئىو لەم پرۆژە ەابەشەى ئۆپۆزسىۆن پەشىمان بونەتەو؟

نەوشىروان مستەفا: ئەو راست نىە، ئىمە لەگەل ئەو دو لایەندا گەیشتوینەتە سەر كۆمەلێك خال، پىمانوایە دەستمان خستووتە سەر خەلەلە جەوهرىيەكانى ئەم قەیرانى كە ئىستا لە كوردستانى عىراقدا ەىە، دەستمان خستووتەسەر خەلەلە جەوهرىيەكانى كە كىشە لە دەستوردا ەىە، لەو یاسایاندا ەىە كە پەيوەندى بە سىستەمى سىاسىيەو ەىە، دەستمان خستووتەسەر ئەو خەلەلانى كە لە سىستەمى بەرپووەبردندا ەىە.

KNN: واتا لانی كەم لەسەر ۲۱ خالى ناو بەیاننامەكە رەزامەندن؟
نەوشىروان مستەفا: لەسەر ەمو خالەكان رەزامەندىن رەنگە تەنھا لە یەك شتدا كىشەيەك لەنىوان ئىمە و ئەواندا ەبىت ئەویش ئەو ەىە كە پىمانوایە ئەم حكومەتەى ئىستا حكومەتىكى لاوازە، حكومەتىكى دوقاقە، حكومەتىكى

بێدهسه لاته، ئهم حكومهته له باریا نیه له توانیدا نیه كه بتوانیت ئهو خالانه جیبه جی بکات.

KNN: تا چهند بایه ختان بۆ یه کپیزی ئۆپوزسیۆن ههیه له کوردستان وهك بزوتنه وهی گوپان؟

نهوشیروان مستهفا: ئه مه پرسیاریکی زۆر به جیبه، ئیمه نهك ههر یه کپیزی ئۆپوزسیۆن، ئیمه یه کپیزی کوردیشمان به لاهو گرنگه، ئیمه به لامانه وه گرنگه كه كورد له كهركوك یه کپیز بیئت، پیمان گرنگه كورد له بهغدا یه کپیز بیئت، پیمان گرنگه كورد له بهردهمی ئه مەریکیایه کاندایه کپیز بیئت، ئیمه یه کپیزیمان زۆر به لاهو گرنگه چ له نیوان ئۆپوزسیۆندا بیئت چ له گهل لایه نهکانی تردا بیئت، هه ربویه ئیمه سه رهتای گفتوگو به سه رهتایه کی قبول دهزانین بۆ ئه وهی هه مومان بتوانین جوړیک له یه کپیزی سیاسی به یزینه کایه وه.

KNN: له خالی سییه می به یاننامه که تاندا باس له هه لبراردنی پێشوهخت دهکەن، دواچاریش یه کییتی و پارتي هاتنه ژێرباری ئه وهی که دان بنین به وهی که به لی با هه لبراردنی پێشوهخت بکریئت، سه بارهت به هه لبراردنی پێوهخت راتان چیه؟

نهوشیروان مستهفا: هه لبراردنی پێشوهخت به شیكه له پاکجیک، ئه مه جوړیکه له ئینتیقائیهت، جاریکی تر گه راوینه ته وه بۆ ئه و ئسلوبه کۆنه که ی که به کاریان ده هینا، ئیمه ٧ خالمان پێشنیاز کردوه ئه و یهك خالی به دلله که له بهرژه وهندی خو به تی ده چیئت ئه و خاله هه لده بژیريئت، ئه مه جاریکی که ده مانباته وه بۆ ئه و ئینتیقائیهته ی که له ریکه وتنی سیاسیدا هه میشه بوه به هوکاری ئه وهی که شکستی به ریکه وتنه که هیناوه، ئه مه به شیكه له پاکجیک، ئیمه وهختیک باسی ئه وه دهکەین که هه لبراردنی پێشوهخت بکریئت، ئه گه ر به م دامودەزگایه ی ئیستا هه لبراردن بکریئت ئه و هه لبراردن هیچ مانایه کی نییه، چونکه به م دامودەزگایه رهنه گه ئه نجامیکی هه بیئت که له ئه نجامه که ی ئیستا باشت ر نه بیئت و

حيزبه کانی دسه لات زياتر قورخکاری بکهن، بويه ئيمه که باسی هه لبراردنی پيشوهخت دهکهين مه رجه کانی هه لبراردنی پيشوهخت واتا پيداويستيبه کانی نه وانه چيه؟ له پيشدا هه لوه شانده وای ئهم حکومه تيه و پيکهينامی حکومه تيکی ئينتيقالييه بؤه وای سهرپرشتی ماوهی گواستنه وه بکات له قوناغوه بؤ قوناغيکی تازه، به لامانه وه گرنگه نه و حکومه ته که دروست دهبيت به لايه نی که مه وه شهش وه زاره تی بيلايه ن بيت له خه لکی سهربه خو و له خه لکی پروفيشنال که غيره حيزبی بن، نه و وه زاره تانهش بریتين له وه زاره تی ناوخو و وه زاره تی پيشمه رگه و وه زاره تی دارایی و وه زاره تی سامانه سروشتيبه کان و وه زاره تی دا و وه زاره تی پهروه ده، نه مانه نه و وه زاره تانه که ده توان هه لبراردن به لايه ک ببه نه وه و به لايه کی بدوپينن، بويه پيمان باشه ههروه کو چون له به غدا داوا ده کهن ده لين ده بيت وه زيری ناوخو و وه زيری داد و وه زيره کانی تر خه لکی سهربه خو بيت، بؤچی بؤ نه وان ره وایه و بؤ ئيمه ناره وایه، ئيمهش له کوردستان داوا ده کهن که ده بی ئهم وه زاره تانه به کهسانی بيلايه ن بسپيردریيت، ئهم که سه بيلايه نانه ده توانين ريککه ورتنی له سهر بکه ن که خه لکی غيره حيزبی بن، چونکه نه گهر ئهم ده زگايانه له خزمه تی حيزبيکدا بيت نه و له هه لبراردندا هه مويان به کارده هينن بؤ به رژه وه ندی خويان، نه گهر نه مه نه کریت نه و به پای ئيمه هه لبراردنی پيشوهخت هيچ مانايه کی نيه و ئيمه پشتيواني لی ناکهين.

KNN: بؤچونیک ههيه که ئيوه وه ک بزوتنه وهی گوپان به هيچ شتيک رازی نين و کهس نازانيت ئيوه چيتان ده ویت؟

نه وشيروان مسته فا: من پيموايه حيزبه کانی دسه لات و دسه لات نازانيت چی ده ویت، ته نها يه ک شتی ده ویت، نه ویش نه ويه که دهيه ویت له دسه لاتدا بمينيته وه، هه ربويه کۆله واره له چاره سه رکردنی نه و کيشه و گيروگرفتانه ی که ديته ريگه ی، به پيچه وانه وه ئيمه زورباش ده زانين چيمان ده ویت و کورتمان کردوه ته وه له ٧ خالدا، دو خاليان ده ريبنه ره دهروه که بریتيبه له

هه‌لوه‌شانه‌وه‌ی حکومه‌ت و هه‌لوه‌شان‌دنه‌وه‌ی په‌رله‌مان، پینجه‌که‌ی تری پیموایه هیچ که‌س ناتوانی‌ت بلێت جیبه‌جی ناکریت، ئه‌و پینج خاله چاره‌سه‌ری ستراتیژییه بو ئه‌و قه‌یرانه‌ی که له کوردستاندا هه‌یه له‌ئێستا و له ئاینده‌یه‌کی نزیکیشدا بو‌ئه‌وه‌ی جاریکی تر توشی ئه‌م کیشه‌یه نه‌بینه‌وه که له کوردستانی عێراقدا هه‌یه، بو‌ئه‌وه‌ی حکومه‌تیک بیته کایه‌وه، په‌رله‌مانیک بیته کایه‌وه که جینگه‌ی ره‌زامه‌ندی خه‌لک بی‌ت و خه‌لک پێی باش بی‌ت، ده‌بی‌ت ئه‌و خالانه جیبه‌جی بکریت، وه‌ختیک ئێمه باسی ئه‌وه ده‌که‌ین که ته‌زکیه‌ی حیزبی نه‌می‌نی‌ت، وه‌ختیک باسی ئه‌وه ده‌که‌ین که ئاسایش بی‌لایه‌ن بکریت، وه‌ختیک باسی ئه‌وه ده‌که‌ین که هێزی پێشمه‌رگه بی‌لایه‌ن بکریت، وه‌ختیک باسی ئه‌وه ده‌که‌ین ده‌زگای ئاسایش و ده‌زگای زانیاری له ده‌زگایه‌کی حیزبییه‌وه بکریت به ده‌زگایه‌کی نه‌ته‌وه‌یی و نیشتمانی، وه‌ختیک باسی ئه‌وه ده‌کریت که پێشمه‌رگه له‌باتی ئه‌وه‌ی له مو‌نافه‌سه‌ی سیاسیدا به‌کاربه‌ی‌نریت و لایه‌ک به‌ی‌هینیه‌ سهر لایه‌ک، بی‌ت به ده‌زگایه‌کی نیشتمانی لایه‌نگر بو‌گه‌ل و نیشتمان نه‌ک به قسه‌ی سه‌رکردایه‌تی حیزب بکات، ئێمه زۆر به رونی ده‌زانین چیمان ده‌وی‌ت، ئێمه ده‌مانه‌وی‌ت ده‌وله‌تی نه‌ته‌وه ده‌وله‌تی گه‌ل ده‌وله‌ت له‌سه‌ر بنچینه‌ی هاو‌لا‌تی‌بون بنیات به‌نریت نه‌ک له‌سه‌ر بنچینه‌ی حیزب و ئینتیما‌ی حیزبی پیکبه‌ی‌نریت، ئێمه ده‌وله‌تی حیزبمان ناوی‌ت، ئێمه ده‌وله‌تی هاو‌لا‌تی‌مان ده‌وی‌ت، ده‌وله‌تی نه‌ته‌وه‌کان ده‌وی‌ت، ده‌وله‌تی گه‌لمان ده‌وی‌ت، ئه‌مه خواستی ئێمه‌یه که ده‌مانه‌وی‌ت، ئه‌وان نازانن چیان ده‌وی‌ت.

KNN: که‌واته لی‌ره‌دا یه‌کی‌ک له پرسیاره زۆر گرنگه‌کان دی‌ته پێش بریتییه له‌وه‌ی، ئێوه وه‌ک بزوتنه‌وه‌ی گو‌پ‌ران له‌ژێر سایه‌ی ئه‌م حکومه‌ته ده‌چنه هه‌لب‌ژار‌دنه‌وه؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: ته‌جروبه‌ی رابردو ده‌ریخست که ۲۰۰۰ که‌سیان نان‌پ‌راو کرد، ئێمه ده‌مانه‌وی‌ت به‌هۆی هه‌لب‌ژار‌دنی دا‌ها‌ته‌وه‌وه کو‌مه‌ل‌گایه‌کی ئاسوده، هاو‌لا‌تییه‌کی ئاسوده، هه‌ست به‌وه بکات که له ول‌اتی‌کدا‌یه که نازادی هه‌یه و

ئاسودەيە، ئىمە نامانەوئىت خەلك بە نانپرین بدەين واتا لەنيوان ھەلبژاردنى پيشووخت و لەنيوان ھەلبژاردن نەکردندا، ئىمە ھەلبژاردنى پيشووختمان ناوئىت بۆ ئەو ھى ۲۰۰۰ كەسى تر نانپراو نەبئىت، ئىمە پيمان باشە پيش ھەلبژاردنى پيشووخت كۆمەلئىك لەو شتانه جيئەجئى بکريئ، بۆئەو ھى جاريئى كە خەلك ترسى ئەو ھى نەبئىت چاوى لئى سور دەكەنەو ھى يان لە وەزيفە دەرى دەكەن، ترسى ئەو ھى نەبئى مۆچەكەى دەبېرن، ترسى ئەو ھى نەبئى خانەنشينيەكەى دەبېرن، ترسى ئەو ھى نەبئى نەقلئى دەكەن لە شويئىكەو بۆ شويئىكى تر، ترسى ئەو ھى نەبئى بەشەو دەيفريئن، ترسى ئەو ھى نەبئى تەقە لە مالهەكەى دەكەن، ئەگەر ئەمانە جيئەجئى نەين، نەو لا ئىمە ھەلبژاردنى پيشووختمان ناوئىت.

KNN: سورن لەسەر بەياننامە ۷ خالئىيەكەى ۲۹/۱؟

نەوشسروان مستەفا: بەلئى ئىمە سورين لەسەر ئەو بەياننامەيە، پيشمان وايە ئەو ۷ خالە ئەگەر وردى بکەيتەو ھەمو خواستەکانى كە لە ۲۰ سالى رابردودا ھەمو كۆمەلانى خەلك چ بە روژنامە چ بە قسەکردن، چ بە گفتوگو داوايانکردو، ئىستا ئىمە خويمان خەريکين ھەريەكئىك لەو ماددانەى لەو بەياننامەيەدا نوسراو ۆردە ۆردە بيکەين بە قانون و پروژەبريار و بيکەين بە پروژەى وا كە قابىلى جيئەجيئکردن بئىت، ئيتەر قوناغى ئەو بەسەرچو كە ئىمە شيعارات باس بکەين بلئين جياکردنەو ھى حيزب لە حکومت، بنپرکردنى گەندەلئى ئەمانە شيعاراتن، ئىمە ھەولەدەين ئەمانە ھەموى ۆرد بکريئەو كە وختئىك تۆ باسى ئەو دەكەيت حيزب لە حکومت جيا بکريئەو چوئى جيا دەكەيتەو؟، بۆ نمونە تۆ ئەگەر بتەوئىت حيزب لە حکومت جيا بکەيتەو لە دەزگای ئاسايشدا پئويستيت بەو ھەيە لەپيش ھەمو شتئىكدا ئەو ريئخستەنە حيزبيەى كە پارتى و يەكئىتى ھەيانە لەناو ئاسايشئى سلئمانى و ھەولير و دھۆكدا

بارەگاكانيان نه مينيټ و كوميتەكانيان هەلبوەشيتهوه، له پيش هەمو شتيكدا گرنه ئهوهيه كه له بهرپوه بهر و بهرەوژور كه سانی بيلايهن دابنريټ، له پيش هەمو شتيكدا پيوسته كه ئيتر ئهوان دسه لاتی دادگايان نه مينيټ، نه توانن خەلك بگرن راوی بنين و هەلبكوته سەر مالان، ئەم ئەرکه بسپيردریټ به دادگاکان و دسه لاتی دادوهری و ئهوان تهنها دسه لاتی کوکردنهوهی زانیاری و دانی زانیاریان هەيټ به حکومهت، واته ئيمه مەبهستمان ئهوهيه له شيعارات و له قوناغی شيعاراتهوه ئيتر دهبيټ بگويزينهوه بو قوناغی جيبه جيکردنی وردکردنهوهی شيعارهکان به ههنگاوی عهملی و بيكهين به پريار و پرۆژه.

KNN: به له بهرچا و گرتنی ئهو جموجۆله بهر فراوانهی له ناوچهکه ههيه، بهو خروشانه شهوه كه له شهقام ههيه و بهو جموجۆله سياسيهيهش كه له ئاستی ئوپوزسيوندا ههيه، تا چهند ئوميدت بهوه ههيه واته گه شبينن بهوهی كه ئهمجاره دسه لات له كوردستاندا چاكسازي تيا دهكریټ و ماكياج ناكریټ؟ نه شيروان مستهفا: ته جروبهی ولاتانی پيش ئيمه دهريخستوه كه ئهو دسه لات و ئهو حکومهت و ئهو حيزبه حاکمانهی كه ئهگه نه قوناغيك له بهردهمی دوپيانيكدا دهبن، ئيستا ئيمه له كوردستان دسه لات گه يشتوته ئهو دوپيانه، ريگايه كيان بهرو توندوتيزی دهپوات، بهريگای سهركوتهردن خەلك سهركوته بكهيت، بهريگای گرتن و كوشتن و راونان و نانپرين و... هتد، ريگای دوه ميش ريگای پياچونهوهيه به خوڤا و ريگای قولکردنی داواكاريهه كانی خەلكه، ريگای چاكسازي سياسيهيه، ئيمه له بهردهمی دو ريگادا راوه ستاوين، يه كيتي و پارتی ده توانن ريگای توندوتيزی بگرن، ده توانن ريگای چاكسازي بگرن، ريگای توندوتيزی سهره تاكهی دهستی پيكردوه ئهوه تا خەلك دهگرن

خەلك دەكوژن خەلك بريندار دەكەن، ھەرەشە دەكەن، من ئومىدەم وایە لەو
رێگایە پەشیمان بنەو، چونكە ھیچ دەسەلاتێك نەیتوانیوە تا سەر بە رێگای
توندوتیژی حكومرانی بكات، ئومىدەم وایە رێگای دوهم بگرنەبەر، كە رێگا
قبولكردنى خواستەكانى خەلكە، رێگای چاكسازى سیاسى و كۆمەلایەتى و
ئابوریە، من ئومىدەم وایە رێگای دوهم بگرنەبەر.

KNN: لە كۆتاییدا دەپرسین، تا چەند چاوەڕوانى ئەو بەكەین كە بەرپز
نەوشیروان مستەفا ئەمىن لەناو ریزی خۆپیشاندهراندا ببینین؟
نەوشیروان مستەفا: ئەگەر پێویستی كرد بەلى بەشداری

دهبیت ئەوان داوای لیبوردن بکەن

سازدانی: ھۆشیار عەبدوللا

لە بەرنامەی روبەروی کەنالی (KNN) دا، ھەوشیروان مستەفا، ئاماژە بەو پەندو دەرسانە دەکات کە پێویستە دەسەڵاتدارانی کوردستان، لە شوێنەکانی تونسو میسرەو ھەریانگرتبێت.

ھەروەکو بەیاننامە (۷) خاڵیەکی گۆپان، ھەک نەخشە رێگای کارکردنی بزوتنەوێکی دەبینیت و دەلیت: "بەیانەکی ئیمە، بەیانێکی ئیستیباقییە، بەیانێکی پێشتر ھۆشیاریی داو بە کۆمەڵێک لەو حیزبانە و پێشئەوێ گەردەلولە کە بێتە کوردستان، با دانیشینو چارەسەری ھەزەکە بکەین".

KNN: ئەگەر لە تونسو و میسرەو دەستیپێکەین، ئەو گۆپانکارییە لە تونسو بە (۲۷) رۆژو لە میسرەو بە (۱۸) رۆژ یەکلای بوو. چیان لی فیر دەبین؟

ھەوشیروان مستەفا: لە راستیدا ئەو روداوانە لە تونسو و دواتر لە میسرەویاندا، ئەو مان بەیڕ دەھێننەو کە کاتی خۆی چۆن گۆپان لە ئەوروپای رۆژەلات لە پۆلۆنیاو دەستیپێکرد، بەرەو رۆمانیا و دوازی ھەموو لاتانی ئەوروپای رۆژەلاتی گرتەو و یەکییتی سوڤیەتیشتی گرتەو و ئەو دەولەتە گەورەییە پارچە پارچە بو، ئەمەش رەنگە شتیکی لەوبابەتە لە رۆژەلاتی ناوھراست بەھێنیتە پێشەو، بەتایبەتی داوی ئەوێ کە ئەو گۆپانە بنەرەتیییە کە لە میسرەویدا و سیستمی ئەوێ گۆپی، ئەمە ھەکو ئەو وایە سەرەتای گۆپانیکی بێت لەھەموو رۆژەلاتی ناوھراستدا، لەپێش ھەموو شتیکی، دەبیت لەئەزموونی ئەو دوولەتەو چەند دەرسێک دەربەھێنین.

یه کهم“ وهکو چۆن سیستمی تاکحیزبی له ئه وروپای شەرقی رماو هه ره سی هیئاو وهك ئەزمون فەشەلی کرد له ژیا نی سیاسی میلله تان، به هه مان شیوه له تونس سیستمی تاکحیزبی و له میسریش سیستمی تاکحیزبی فەشەلی هیئا، له م و لا تانه که ده لێن سیستمی تاکحیزبی، کۆمه لێک حیزبی تر هه بون، به لام له پانتایه کی زۆر ته سکدا ریگه یان دا ون بو ئه وه ی به هیچ جوړیک روژیک له پوژان ده سه لات نه گرنه ده ستیان، سه یری تونس بکه، هه مو باره گای حیزبه کانی ده سه لات، ئاگریان تیبه ردراو سه رکر دایه تی حیزبه که ی هه لوه شایه وه و سه کرتاریه تی هه لوه شایه وه و مه کته بی سیاسیه که ی هه لوه شایه وه و باره گای لقه کان له لایه ن کۆمه لانی خه لکه وه به تالان بران، له میسریش به هه مان ده رد چون، ئەمه ده رسیکه بو ئه وه ی که فیعلەن پیشو هخت تیبه گه ی ن، سیستمی تاکحیزبی له سلیمانی ش فەشەلی کرد وه و له هه ولیر و ده وکی ش فەشەلی کرد وه، ئەو تهعه دودییه که ئیستا سه رکر دایه تی کو رد خو ی پیوه هه لده کی شیت، له راستدا تهعه دودی نییه، له سلیمانی یه ک حیزب هو کم ده کات و چه ند حیزبیکی بچکۆ له ده ورین، له هه ولیریش یه ک حیزب هو کم ده کات و چه ند حیزبیکی بچو ک له ده ورین، ته نانه ت له هه ولیر یه کی تی وه ک پارتی ده سه لات ی نییه و له سلیمانی پارتی وه ک یه کی تی ده سه لات ی نییه، ئەمه ده رسی یه که مه که ده بی ت به راستی هه مو حیزبه کان، له پیش هه مو یان حیزبه کانی کو ردستانی عێراق، ئەو ده رسه وه ریگرن که سه رده می سیستمی تاکحیزبی و ئەو حیزبانه ی که خو یان به پیش ره و و حیزبی قائی د ده زاننو ئەو حیزبانه ی پیانوا یه، ئەگه ر ئەوان نه بن، ئەوا میلله ت گو رگ ده یخوا و لافا و ده یبا و هه مو له برسا ده مر ن و مالیان وێران ده بی ت، ئەمه تی په ریوه و ئەمه ده رسی یه که م که ده بی ت لیوه ی فی رین.

ده رسی دو هه “چا کسه زی ده نگوه خت سو دی نییه، من خو م دو سال له مه و پیش، له گه ل هه ندی له سه رکر ده کانی که خا وه ن ده سه لاتن، قسه م له گه لدا کو ردن و بو م با سه کو ردن که پرۆ سه ی نا ره زایی پرۆ سه یه که گه شه ده کات و

دهگۆپیت، سه ره تاكه ی به داواكارى زۆر ئاسان دهستپیدهكات، خهك داوا دهكات و دهلیت ریگاو بانم نییه، دهلیت زی رابم نییه، دهلیت جیگای نیشته جیبونم نییه، دهلیت بیكارم، دهلیت كاره بام نییه، دهلیت ئاوم نییه، یانی خواسته كانیان له ئاستی خزمه تگوزارییدایه، له پاش ماوهیهك كه تو چاره سه ری ئه مه ناكهیت، وه عدى ده دهیتى و درؤ دهكهیت و به لینهكانت جیبه جیناكهیت، چاوبهستهكى لى دهكهیت، له پاش فته ریهك ئه مه دهگۆپیت، له خواستی خزمه تگوزارییه وه ده بیئت به خواستی ئیسلامحی، داوا دهكه ن ئیسلامح له نیزامی ئیداریی و له نیزامی سیاسى و مألیدا بكریت، ئه مهش قوناغیكه كه ئه گهر ئه قوناغش سایه ی نه بیئت، ده بیئت به م گهر دهلوله ی كه ئیستا له میسر و تونس و ئه و ولاتانه ههیه.

KNN: بلاوكر د نه وه ی به یان نامه كه، له بنه مادا كه ئیوه وهك خۆتان باسى دهكه ن، بو تیپه پاندنى دۆخى هه ری می كوردستان بو له قهیران، به لام قهیرانه كه ی به ر ده و امكرد، ئه گهر نه لێن توختری كرده وه، له و قهیرانه ی هه ری می كوردستانه وه، چ وانهیهك فی رده یین؟

نه و شیروان مسته فا: ئی مه چونكه خۆمان له م ژینگه سیاسیه ده ژین، له م چه ند رۆژه ی رابردودا، ئی مه چه ند ده رسیكمان له م ته نگژو قهیرانه وه رگرت، من خۆم به چاوی لیکۆلینه وه وه سهیری نه وه م كرده، له گه ل كۆمه لی خه لكی تر گفتوگۆم له سه ر كرده و چه ند ده رسیكی لی ده رده یین، ده رسیكیان عه سه كهریه، ده رسیكیان سیاسیه، ده رسیكیان رۆشنیرییه و ده رسیكیان راگه یاندنه، واته ده رسی جیا جیای لی ده رده یین.

KNN: با له سه ربازییه كه وه ده ست پێكه یین، ئه و وانهیه ی كه لی وه ی فی رده یین، چییه؟

نه و شیروان مسته فا: له ده رسی عه سه كهرییدا، فی ریکردین له م ولاته دامه زراوهیهك نییه به ناوی دامه زراوه ی عه سه كهریه وه، له م ولاته هیزی پێشمه رگه ههیه، ئاسایش ههیه، زانیاری ههیه، پاراستن ههیه و ئه مانه هه مو ده زگای حیزین و

نەبۆن بە دەزگای حکومەتی و نەبۆن بە مولکی دەزگای دەولەت، واکا حیزب لەکاتی لێقه ومانی خۆیدا و لەکاتی ململانێی سیاسی لەگەڵ لایەنەکانی تر، دەتوانیشت ئەم دەزگایە وەک دەزگایەکی حیزبی بەکاربهێنێت، کە هیچ جوړە سەر بە خۆییەکی تێدا نییە، بەداخەوە، ئەمە کاریکی زۆر زۆر خراپ بو کە سەرکردایەتی ئەم حیزبانە پەنایان بردەبەر ئەوەی جاریکی تر پیشمەرگە وەک ئامرازیک بەکاربهێنن بۆ هەره‌شه‌لیکردن لە خەڵک و کە ئیحتمال هەبو ئەمە بێتە هۆی شەری ناوخۆ. دەرسیکی تر پێیوتین، لەم ولاتە کێ خاوەن دەسه‌لاتە لەوەی لەحالی پێیوستدا پیشمەرگە و هیژە چەکدارەکان بخاتە ئینزەرەو؟ کێ خاوەن دەسه‌لاتە کە ئیعلانی حەرب بکات بەرامبەر جەماعەتیک؟ کێ خاوەن دەسه‌لاتە، ئەمە بکیشیشتەو و کێ خاوەن دەسه‌لاتە لەوانە پێرسیشتەو کە غەلەت دەکەن؟ بە غەلەت هیژی پیشمەرگە و ئاسایش و پۆلیس و هیژەکانی حکومەت بەرکادەهێنێت؟ کێ ئەو دەسه‌لاتە داوەتی؟ کێ خاوەن دەسه‌لاتە لەو بوارەدا، پیشمەرگە بەئارەزی خۆی بخاتە ئینزەرەو و دەبابە بێنیشتە سەر جادە و قوتە بگریشت و ئوتیلی پینچ ئەستێرە داگیر بکات! کێ ئەوانە لەم ولاتە ئەم دەسه‌لاتەیان هەیە؟ کێ خاوەن دەسه‌لاتە کە لەمانە پێرسیشتەو و بلیت بۆچی وات کردو و بەبێ موبەریر، بەبێ ئەوەی سەبەبیکی مەعقول هەبێت هیژی پیشمەرگە دەخەیتە ئینزەرەو بەرامبەر بەهیژیکی سیاسی تر کە خۆت بە موناڤسی سیاسی خۆتی دەزانی.

KNN: لەسەر ئاستی سیاسیدا، ئەوەی پەیوەندیی بەحیزبە سیاسییەکانەو هەیه، چ وانه‌یه‌ک فێر دەبین؟

نەوشیروان مستەفا: لەم ولاتەدا، سیستمی تاکحیزبی هەیه، لەم ولاتە تەعەدوییه‌ت بەناو هەیه، لەم ولاتە حیزبە بچوکه‌کانیان و الێکردو کە هەمویان وەک دەسنگەخۆری حیزبە گەرەکانیان لێهاتو، بودجەیان لەلایەن ئەوانەو ئیدارە دەرکێت، لەلایەن ئەوانەو هەندیک وەزیفە و پۆستیان پێ دەسپێردرێت، لەلایەن ئەوانە رێیان پێدەدرێت لەهەڵبژاردندا چەند کورسی بێن و لە چەند

وهزاره تدا به شداریی بکه، له بهرئوه به داخه وه، لهه ولاتانه نه یانهیشتوه
 حیزب به مانای سهرده مییه که ی خو، گه شه بکات، بؤئوه ی بییت به
 فاکته ریکی کاریگر له ژیا نی سیاسیدا، ئه وه ی بؤ من زور کاریکی سه یر بو،
 له پریکدا (۱۹) حیزبیان کو کرده وه که له راستیدا هه ندیکیان ده توانین بلیین
 کارتو نین که له راستیدا زه مانای حیزبی کارتو تی نه ماوه، وه ختی خو ی له
 ئه لمانیای شهرقی هه بووه، له هه ندیک ولاتی تر هه بووه، ئه م ته قلیده خراپه
 له تونس هه بووه، له میسر هه بووه و پیویسته ئه م دو حیزبه واز له وه ته قلیده خراپه
 بهیئن، حیزب داتاشن، حیزبی کارتو نی دروستبکه، دوکانی سیاسی به خه لک
 دابنن و له حاله تی پیویسته دابانه یین یه ک زنجیره ناو دروستبکه نو بلیین، وه لا
 (۱۹) حیزب یان (۲۰) حیزب یان (۳۰) حیزب که هه ندیکیان له هه قیقه تدا و
 جودیکی ئه وتو یان نییه، هه ر ته نیا بؤ کاروباری دیعایه و ئیعلان
 به کارده هیئرین، ئه مانه هه ندیکیان نا هه قیان نییه، چونکه له پوی سیاسیه وه و
 له پوی ئیعلامیه وه و له پوی مالییه وه له ژیر ده سه لات و هه یمه نه ی ئه م دو
 حیزبه دان که ئه گه ر وانه که، سزایان ده دن، له بهرئوه بؤ هه ندیک حاله ت
 مه جبورن له گه لیان برؤن، که له راستیدا هه قه وانه ییت، هه قه ئه وانه ره ئی خو یان
 هه ییت، بؤچونی خو یان هه ییت و دو حیزبه ده سه لاتداره که زوریان لی نه که و
 وازیان لی به یین که به ئازادی یرو پای خو یان ده ربیرن.

KNN: له خاله کاندایاست له دهرسی رۆشنیری کرد، مه به ست چی بو؟
 نه وشیروان مسته فا: هه مو جولانه وه یه کی سیاسی له دنیا دا، هه مو حیزیکی
 سیاسی له دنیا دا، پیویستی به کۆمه لیک خه لک هه یه، پیویستی به کۆمه لی
 رۆشنیر هه یه، پیویستی به کۆمه لیک مامۆستای زانکو هه یه، پیویستی
 به کۆمه لیک رۆژنامه نوس هه یه، پیویستی به کۆمه لیک موفه کیر هه یه، به داخه وه
 ئه م ته جرو به یه ی کوردستانی عیراق، قیری کردین که له م ولاته دا ده سه لات
 چینیکی مشه خور، یان تو یژیکی مشه خور له ناو رۆشیران و مامۆستیانی

زانكو و روژنامه نوسان و نوسه ره كاندا دروست كرده، هم چينه مشه خوږه بهرامبه به ئوتومبيل، بهرامبه به نه رزه، بهرامبه موچه ي بهرز، بهرامبه هه نديك ديارى و دهستگه وتى مادى، ويژدانى پيشه يى خويان فراموش دهكهن، له كاتيكدا كه حيزبه كه پيى دهليت، هجوم بكه و هيرشبه ره، هيرش دهكات، كه پيى دهليت راوهسته، راده وهستى، ناچيت به له قلى خوئى بيربكاته وه، حيزبه كان مه فروزه كوهمليك خه لكيان هه بيت كه بيريان بؤ بكه نه وه، كوهمليك خه لكيان هه بيت راويژيان پييكهن، كوهملى خه لكيان هه بيت كه ريگاي باشيان پيشانبدن، نهك له شكرىك دروستبكات له روژنبيرى مشه خوږ و كه ي پيوت هيرشبكات و كه ي پيوت راوهستيت، نه وه ده رسيكه كه به راستى پيويسته سهركردايه تى كورد نه وه به نه زه رى ليعتبار وه ريكريت، له باتى نه وه روژنبيره كانى كوردستان، ماموستايانى زانكو و روژنامه نوسه كان و شاعير و نه ديب و نوسه ره كان به و ليجاهه به پي بكات و دابه شيان بكات و فيرى جنيودان و قسه ي ناقولا و شتى له و بابته يان بكات، ته وجيهيان كات به نيتجاي بيركده وه و دوزينه وه ي ريگاي راست و به نيتجاي نه وه ي نه وانه بين به داموده زگاي بيركده وه و داموده زگاي وا كه خزمهت به جولا نه وه ي كورد بكه، نهك به شداريى بكه له موها ته رات و شه ره جنيو و هجوم كردن و نا له م بابته تانه.

KNN: نه و په ندانه، يان نه و ده رسانه ي له لي دوانه كانى حكومهت و حيزبه بالا دهسته كان كه وتونه ته وه، يان لاي ئيوه كه وتونه ته وه، چين؟
 نه وشيروان مسته فا: كه لعاده، ده زگاكانى راكه يان دنيان هه مو سه ره نوئى خسته وه كه پ بؤ چه واشه كارى و سه رليشيواندنى خه لك، بؤ دروكردن، نه وانه باسى نه وه دهكهن، ئيمه دژى دهستورين و ده يانه ويئت خه لك واتنيگه يه نن كه ئيمه ده مانه ويئت بوشايى دهستوريى دروستييت، له راستيدا نه وه ي ئيمه بناسيت، ده زانيت كه له يه كه م خولى په رله ماندا ئيمه داوكارى نه وه بوين، من و ره فقه كانم داوكارى نه وه بوين كه هه ريى كوردستان دهستورى تايبه تى خوئى

هه‌بێت و ئه‌وه لاکانی تر بون که قبوڵیان نه‌کرد، ئێمه ئیستاش لایه‌نگری ئه‌وه‌ین که ده‌ستوریکی باش بۆ هه‌ریمی کوردستان هه‌بێت، ده‌ستوریکی بێت و هه‌کو ده‌ستوره‌که‌ی میسر که ئیستا ره‌فز کراوه و خه‌ریکن و ده‌یان‌ه‌وێت بیگوین، یان وه‌ک ده‌ستوره‌که‌ی تونس که ئیستا له‌ژێر زه‌ه‌ری کۆمه‌لانی خه‌ڵکدا مه‌جبورن بیگوین، ده‌ستوریکی وا نه‌بێت، به‌ڵکو ده‌ستوریکی باش بێت و ده‌ستوریکی زۆرایه‌تی میله‌ته‌که‌مان پێی رازی بێت و ره‌نگدانه‌وه‌ی بیری سیاسی هاوچه‌رخ بێت، نه‌ک دیکتاتۆریکی دروستکات له‌ کوردستان، ئێمه لایه‌نگری هه‌بونی ده‌ستوریکی باشین، ئه‌وانه باسی ئه‌وه ده‌کهن، ئه‌مانه حکومه‌تیان ناوێت، و هه‌کو ئه‌وه‌ی ئاسایشیان ناوێت، فلانیان ناوێت، ئه‌مه‌ش درۆیه و ده‌یان‌ه‌وێت و له‌ خه‌ڵک بگه‌یه‌نن که ده‌مانه‌وێت بۆشایی ئه‌منی دروستبێت، یا خود بۆشایی ئیداریی دروستبێت، به‌هیچ جوړیک ئێمه نامه‌وێت ئه‌و بۆشاییانه دروستبێت، ئێمه وتومانه، ئه‌م حکومه‌ته هه‌لوه‌شیته‌وه و حکومه‌تیکی ته‌کنۆکراتی ئینتیقالی دروستبێت که له‌مانه باشت‌ر ئیشوکاره‌کانی به‌رپۆه‌به‌ریت، ئێمه ده‌مانه‌وێت حکومه‌تیکی هه‌بێت، ئیشی له‌به‌ر به‌روات، حکومه‌تیکی هه‌بێت، حیزبایه‌تی نه‌کاته ئیشی ئه‌ساسی و حکومه‌ته‌که‌ی ئیستغلال نه‌کات بۆ به‌قوه‌تکردنی حیزبه‌که‌ی خۆی، ئه‌وانه باسی ئه‌وه ده‌کهن که ده‌لێن، ئه‌مانه خۆیان به‌شدارییان نه‌کردوه له‌حکومه‌تدا، ئێمه ئه‌سله‌ن نامانه‌وێت به‌شداری بکه‌ین له‌ حکومه‌ت و مه‌به‌ستمان ئه‌وه نییه به‌شداریین له‌ حکومه‌تدا، تو و هه‌ختی که ئینتیخابات ده‌به‌یته‌وه، فه‌رژنا ئه‌م دو حیزبه ئینتیخاباتیان برده‌وه به‌ ئه‌کسه‌رییه‌ت، یه‌کیک (۳۰) و ئه‌ویتر (۲۹) کورسی هه‌ناو حکومه‌ته‌که‌یان دروستکرد و موباره‌ک بێت، به‌لام له‌خوار و هه‌زاره‌ته‌کانه‌وه مه‌فروز نییه له‌فه‌رپاشه‌وه تا ده‌گاته وه‌کیلی وه‌زیر له‌ حیزبه‌کانی خۆیان دابنێن و له‌مابه‌ینی خۆیان دابه‌شی بکه‌ن، به‌ڵکو ده‌بێت واز له‌ میله‌ته‌که‌مان به‌یئن و له‌ناو میله‌ته‌که‌ماندا (۱۳۰) هه‌زار مامۆستامان هه‌یه و (۵) هه‌زار دکتۆرمان هه‌یه، چه‌ند هه‌زارێک محامیان هه‌یه و چه‌ند هه‌زار ئیداریمان هه‌یه و پیاوانی

کاری شارهمزمان ههیه و ئەندازیارمان ههیه، واز لهخه لکه بێنن با لهسه ر
 ئەساسی که فائەت و لیوه شاوهیی له خوار وه زیره وه، گوی نه دریتە ئینتمای
 حیزبی و گوی نه دریتە تهسکییهی حیزبی، ئیمه ئەمه مان دهویت، ئەگەر نا
 ئیمه نه مانوتوه له هه مو جیگه یه که ئەگەر یه کییتی و پارتییه که ی لیبیت، ئیمه
 ده بیت سییه م بین، قەت باسی شتی وامان نه کردوه، به لām ئیمه ده مانه ویت
 شانیه شانی ئەوانه ی یه کییتی و پارتین، خه لکی تریش له سه ر ئەسای که فائەت
 و لیوه شاوهیی و شاره زایی بتوانیت ببیتە مدیری عام، مدیری مه کتەب،
 ره ئیسی دائیره و وه کیلی وه زیر، ئەسلەن له هه مو ولاتانی دنیا، بێجگه له
 وه زیر که پۆستیکی سیاسیه وه و بریاری به ده سه ته، پۆسته کانی خواره وه
 خه لکی مه سه له کی ده یگر نه وه، یانی له گه ل گۆرینی وه زیردا ناگۆریت، چونکه
 ئەوان کۆله که ی ئەساسی ئەو وه زارەت و دائیره یه ن.

ئینجا ده لێن، ده یانه ویت په رله مان نه مینیت، یان ده لێن ئیمه دژی په رله مانین و
 ده مانه ویت بۆشایی قانونی دروستبیت، به هیج جوړیک له گه ل ئەوه یان نین،
 به لām ئەم په رله مانه ئیفلج بوه و ناهێلن هیچ ئیشیکی له بهر بروت، به ناوی
 زۆرینه وه حکومه ت کردویه تی به ده زگایه کی کارتونی و ده زگایه کی ئیفلج،
 ئیمه پیمانخۆش نییه په رله مان ده زگایه کی ئیفلج بیت، پیمانخۆشه
 ده زگایه کی فه عال بیت، پیمانخۆشه موراقبه ی حکومه ت بکات و وه زیره کان
 بانگ بکات بۆ لیپرسینه وه، پیمانخۆشه کاربه ده سه ته کانی حکومه ت بانگ بکات
 بۆ لیپرسینه وه، پیمانباشه په رله مان مه رج هع بیت، پیمانخۆش نییه په رله مانیک
 دروست بیت، حکومه ت به ئاره زوی خوی چ قانونیکی بۆ نارد مۆری بکات و
 بینیریته وه، به قانونیکردنی هه مو کاره ناقانونیه کانی حکومه ت بکات، ئیمه
 نامانه ویت واییت، ئیمه ده مانه ویت په رله مانیک زیندو و کارا بیت و
 ئیشوکاره کانی بکات، ئەگینا ئیمه له گه ل بۆشایی ته شریعیدا نین، ده مانه ویت
 په رله مان هه بیت، هه تا له به یان نامه که ی خۆماندا که داوامان کردوه، پاش (۳) ی
 مانگی تر هه لباردن بکریته وه، خۆ مه علوم نییه له په رله مانی داها تو ئیمه

چەند دەهینین و پارتی چەند دەهینیت و یه کیتی چەند؟! خو بهم زهبروزهنگه
بروات، له وانهیه ئیمه نهسلەن کورسی کهتر بهینین.

KNN: له قسهکانی پیشوتدا، باسی چهواشهکاریت کرد، نهو چهو شهکارییه،
به رای بهیژتان بو ترساندن خه لکه؟

نهوشیروان مستهفا: به لێ، به شیکی بو هه لکه له تانندن خه لکه، نهو
چهواشهکارییهی دهیکەن، زۆرجار بو تهفرەدانی خه لکه، بو نهو هیه خه لکه
به ههله دا بهرن و راستییهکان له خه لکه بشار نهو، بو گه و جاندنی خه لکه و بو
تاریکاندن پهر له مان و بو تاریکاندن راستییهکانه، واته بو ته عتیمی راستییه.
KNN: په یوه ندی به تر سه وه نییه؟

نهوشیروان مستهفا: به لێ، بو ترساندنیشه، بوچی نا.

KNN: خه لکه ده تر سیّت بهو چهواشا کارییهانه؟

نهوشیروان مستهفا: به شیکی له خه لکه ده تر سیّت.

KNN: له سه ره سه له ی گه نده لێ، ئیوه ده لێن گه نده لێیهکی زۆر هیه له
داموده زگاکانی حکومه تدا، حکومه تیش ده لیت، به لێ هیه، جیاوازییه که
له کویدا هیه؟

نهوشیروان مستهفا: ئیمه گه نده لێی کورتناکه ی نهو ته نیا له مه سه له ی دارایی و
مالیدا، کو ی ناکه ی نهو له چه ند که سیکی که به شیوه یه کی نامه شروع پاره یان
پیکه وه نابیت، گه نده لێی لایه نی هیه، بو نمونه، ته سکییه ی حیزبی و
دامه زراندن خه لکه له سه ره نه ساسی حیزبی، نه مه جوړیکه له گه نده لێ،
قبولکردنی خویندکار له دیراساتی عولیا له سه ره نه ساسی ئینتیمای حیزبی،
جوړیکه له گه نده لێ، دابه شکردنی داموده زگاکانی حکومه ت له سه ره بنچینه ی
ئینتیمای حیزبی، جوړیکه له گه نده لێ، نه مانه ده توانن به ئاسانی ته سکییه ی
حیزبی مه نه بکهن، نه مانه ده توانن به ئاسای جاریکی تر وابکهن که هاو لاتی
کورده ستانی خو ی به هاو لاتی بزانی تو خو ی به خاوه نی نه م حکومه ته بزانیّت و
ئیحتیکاری ئاسایش و زانیاری و هیژی پی شمه رگه بو دو حیزب، خو ی

له خویدا گندهلییه، دهییت لهم هیژانه بکړینه هیزی میلی و نیشتمانی و نه ته وهی، هیژیک که هه مو که سیك به هی خوئی بزانییت، نهك وهك له مجاره یه کییتی و پارتی به هی خوئی بزانییت و غهیری له وه هه مو خهك لیی بترسییت و بلییت، لهه هیزی من نییه و هاتوه بوشه پری من، بویه گندهلی لایه لی هه یه، گندهلی سیاسی هه یه، گندهلی لیداریی هه یه، گندهلی له خلاق هه یه، گندهلی داراییش هه یه، به لام به داخه وه، زوری لهو گندهلیانه کزکراونه ته وه له مه سه لهی داراییدا، که بیگومان داراییش شتیکی گرنگه، به لام واسیته و واسیته کاری و مه حسوبییه، له مانه هه مو به شیکن له گندهلی.

KNN: لهو باسکردنه وهی گندهلی، یاخود قه ناعه تیپه یانی لای له وان بؤ مه سه لهی گندهلی، قه ناعه ته یان بؤ ماکیاژکردنه؟

نهوشیروان مسته فا: من بیستمه ته وه له هندیك کؤړوکؤبونو وهی تاییه تی خویان، هندیك کهس باسی له وه یان کردوه، با دستبگه یین به چاکسازی، چونکه چاکسازی درهنگوه خت سودی نابییت، لیستا بؤ نمونه، له میسر له رۆژانی لهو شورشه ی که دهستیان پیگرد، کؤمه لیک چاکسازییان کرد، به لام فایده ی نه بو، چونکه سیستمه که گه یشتبوه حاله تی مردن، هه تا لیواره موغه زی به ریو شریقه ی لیبه، به ناوی لیسلأحاته وه، چاک نابیته وه، چونکه له تونسیش عهینی بابته، وه خیتک که وتنه چاکسازی که لیتر تازه تیپه پری بو. له ولاتی نیمه، هیشتا تینه په ریوه، به لام له وهی من بیستمه ته وه، ده میکه باسی له وه ده کریت که له ناو سه رگر دایه تی حیزبه کان که چاکسازی بکړیت، به لام به شیك له ده سه لاتدارانی لهم حیزبانه، پنیانوايه که له گه چاکسازی بکه ن له ناو کاروباری حکومت و له ناو حیزبه کاند، وهکو لیته حادی سؤفیه تیپان لی به سه ردیت، وهکو گورباشوفیان لی به سه ربییت که له راستیدا له گه واشیان لی به سه ربییت، مه فروزه چاکسازیی بکه ن، واته له ترسی له وه یه، نه وهك بپوخین، پنیانوايه که هه مو چاکسازیه که سه ره تای له ده ستدانی ده سه لات، له بهر له وه چاکسازي بؤ چه واشه کارکردنی خهك ده لین. . . ده لین پیعه داله تی هه یه و

گندهلی ههیه و مه‌حسویییه ههیه و ته‌داخولی حیزب له‌کاروباری حکومت ههیه، ئی باشه که ههیه بپرو چاره‌سهری بکه، ریگهی گونجاو بدۆزه‌وه بۆ چاره‌سهرکردنی، ته‌نیا ئیعترا‌ف‌کردن به‌وه کافی نییه، ئیعترا‌ف‌کردن بۆ مه‌لخه‌له‌تانندی خه‌لکه.

KNN: بیجگه له ئیعترا‌ف‌کردن، وه‌عدیش ده‌ده‌ن که چاکسازی ده‌که‌ن، رای ئیوه؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: هه‌ر بۆ خه‌له‌تانندی خه‌لکه.

KNN: له‌ماوه‌ی رابردودا، به‌هۆی ئه‌و به‌یاننامه‌یه‌وه، هیژیکی زۆرتان له‌سهر کۆکرایه‌وه، گه‌یشته ئه‌وه‌ی ده‌بابه‌تان روبه‌پرو بکه‌نه‌وه، تا قه‌ناس‌تان روبه‌پرو بکه‌ن، به‌ راست ئیوه ناترسن، یان به‌دیویکی تر‌دا پشت‌تان به‌چی قایمه‌؟ نه‌وشیروان مسته‌فا: ئیمه‌ پشت‌مان به‌خوای گه‌وره و به‌ میله‌ته‌که‌مان قایمه‌.

KNN: که باس له‌ پاراستنی ئه‌زمونی هه‌ریمی کوردستان ده‌کریت، یه‌کییتی و پارتی خۆیان ده‌که‌ن به‌خاوه‌نی و شانازی ئه‌و خه‌باته‌ی که له‌رابردودا کراوه، پرسیاره‌که ئه‌وه‌یه که به‌پیر‌تان، یان به‌شیکی زۆر، چ تو‌چ هاو‌پیکانت، به‌شداربون له‌و خه‌باته، ئیوه بۆ باسی ئه‌و شانازییه‌ می‌ژویییه ناکه‌ن؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: پێمان‌وایه که ئه‌وانه‌ی باسی ئه‌وه ده‌که‌ن، بازرگانی پێوه ده‌که‌ن، ماوه‌یه‌کی زۆر به‌سهر راپه‌ریندا تیپه‌پریوه، (۲۰) سال به‌سهر راپه‌ریندا تیپه‌پریوه، ئه‌وانه‌ی له‌ راپه‌ریندا ته‌مه‌نیان (۵) سال بوه، ئیستا (۲۵) سالن، ئه‌وانه‌ی (۱) سال بو، ئیستا (۲۱) سالن. جیلی دوا‌ی راپه‌رین خه‌مه‌کانی جیاوازه له‌ ئیمه، خه‌می گه‌نجانی ئیستا، ئه‌وه‌یه که چۆن کاری ده‌ستکه‌ویت، چۆن به‌که‌رامه‌ته‌وه بزێ، چۆن بتوانیت خیزان پیکه‌وه بنیت، چۆن بتوانیت نه‌وایه‌کی هه‌بیته‌ شوی تیا بکاته‌وه، چۆن سه‌رچاوه‌یه‌کی ژیا‌نی هه‌بیته، ئه‌مه خه‌می گه‌نجی ئیستایه، ئیمه‌ بۆئه‌وه‌ی کۆمه‌له‌که‌مان بۆ پێشه‌وه به‌رین، ناتوانین تو‌وه‌کو مندا‌لانی کابرایه‌کی ده‌وله‌مه‌ند، بی‌ئه‌وه‌ی خۆت ئیشبه‌کیت و ته‌مه‌ل و ته‌وه‌زل بیت و دائی‌مه‌ن بپۆیت له‌ سه‌روه‌ت سامانه‌که‌ی باوک و بنه‌ماله‌که‌ت

بخۆیت، ناخیرەکی نابوت دەبێت، دەبێت هەموو رۆژێک شتیکی زیاده بخەیتە
سەری بۆ ئەوەی ئەو سامانەى بۆیان چێشێشتووە کەلەگە بێت، ئەمانە لەسەر
رابردو دەژین، لەسەر میرات دەژیت، ئەمانە بەدرۆ لەسەر خوێنى شەهیدان
دەژین، بەدرۆ لەسەر قوربانییەکانی پێشمەرگە دەژین، ئەمەیان کردووە بە
وەسیلەیەك بۆ مانەوێ خۆیان لە دەسەلاتدا، (٢٠) ساڵ راپەرین تێپەڕیوە،
چەند ساڵ تێپەڕی بەسەر روخالی سەدام حوسێندا.

بێگومان، من شانازیی دەکەم بەو فەترەییەو کە پێشمەرگە بوین لەگەڵ
رهفێگەکانمدا و پێمانوایە، کە ئەم تەجرووبەیی ئێستا لە کوردستانی عێراق
هەیە، بەشیکی، ئەگەر ئەلێم بەشی زۆری، بەشیکی گەورەى ئێمە دەستمان
هەبوو لەهێناڵە بەرەمى، ئێمە هەموو ئەمانەى گەنجی خۆمانمان لەشاخەکانی
کوردستان بەسەر بردو، لەپێشمەرگایەتیدا بەسەربردو، بەشی زۆری
رهفێگەکانمان شەهید بون، بەلام ئێمە ناچین بیکەین بەمەت بەسەر
میللتەکەمانەو و بلێین، ئاوامان بۆ کردون و ناچین هەموو جارێک شتیك بێتە
پێشەو بەزرگانی بکەین، ئەگینا ملیش دەتوانم هەموو رۆژێک سەد ملدالی
شەهید بەئێمە سەر تەلەفزیۆنەکەى خۆمان و قەسەبکەن، دەتوانم سەد
پێشمەرگە و فرماندە ئەساسییەکانی پێشمەرگەى کوردستان کە وەختی خۆی
دەستیان هەبوو لەهەلگیرساندەوێ شۆرشدا لە پاش ئاشبەتال، لە فرماندە
دێرین و گەورەکانی پێشمەرگە، رۆژانە بیانھێنیلە سەر تەلەفزیۆن و گالتە
بەوانە بکەن کە ئەو زەمانە لەو دیو سنوورەو و یان لەپانا حکومەتى عێراقیدا
بون، بەلام ئەمانە ئیشی ئێمە نییە، ئێمە بەرنامەکەمان، بۆ ئێستای بۆ پاشەپۆژ،
رابردو بەو ئەندازەییە کە تەجرووبەى لیوێرگێرێت، رابردو بەو ئەندازەییە کە
خەلک شانازیی بەسەرورپیەکانی بکات، رابردو بەو ئەندازەییە لەلای خەلک
خۆش و شیرینە، ئەکە هەموو رۆژێک وەکو هیکایەت بۆی بگێڕێتەو تا وەک
کاپرا توشی مەلەل دەبێت و تەلەفزیۆنەکانی داخبات، ئەگینا بەلى رابردو

هەردوکیان بە گوناھبار لەپروای قانونییەوه حساب بن، داوا دەکەین پەرۆژەیەکی قانونی وا بخرێتە بەردەم پەرلەمانی کوردستان و حکومەتی داھاتو جیبەجیبی بکات، کە ئەویش ئەوەیە، ھەر کەسێک تەسکییە بنوسیێت و ھەرکەسێک قبوڵی بکات، توشی سزادانی قانونی بێتو سزایەکی بو دیاری بکریێت، بوئەوہی جاریکی تر لەکۆل ئەمە ببینەوہ، مەسەلەن ئەمە یەکیکە لە نیشانەکانی گەندەلی، یەکیکە لە نیشانەکانی تەداخولی حیزبی لەکاروباری حکومەتدا، تو ئەگەر حیزبی نەبییت، ناتوانیت هیچ پۆستێک لە پۆستە گەرنەکانی کوردستانی عێراق وەر بگرییت، بێگومان نەک ھەر پۆستە گەرنەکان، ناتوانیت پۆستە نیمچە گەرنەکانیش وەر بگرییت، ناتوانیت ببیت بە مودییری ناحیەیک، ناتوانیت ببیت بە قایمقام، ناتوانیت ببیت بە سەرۆکی شارەوانی، ناتوانیت ببیت بە سەرۆکی زانکۆ، ئەمە یەکیکە لەو شتەکانی کە وەختێک ئێوہ باسی مەنغی حیزبی دەکەن لە کاروباری گشتی، ئێمە مەنغی حیزبایەتی ناکیین، ئێمە خویمان حیزبین و خویمان پیمانوا یە حیزب کۆلەکی ئەساسی ژبانی دیموکراسییە، بەلام سیستمی تاکحیزبی و دروستکردنی حکومەتی حیزب، ئەمە حکومەتی حیزبە، ئەمە دەولەتی نەتەرە نییە، ئێمە دەمانەوێت حکومەتی نەتەرە و دەولەتی نەتەرە دروستبێت، ئەمانە حکومەتی حیزبی دروستدەکەن و دەولەتی حیزبی دروستدەکەن.

KNN: قسەیک ھەیە کە نییەتی پشت بەیاننامەکی ئێوہ، بریتی بوە لەتیگدان و لە کودەتاو لەو چوارچێوہیەشدا، داوا دەکەن کە پێویستە ئێوہ

داوا ی لیبوردن لە خەلکی کوردستان بکەن؟

نەوشىروان مستەفا: ئەگەر داواى لىبوردن بىت، من پىموايه دەبىت ئەوان بىن و ئىعتزار بەيئەنەوه بۆ گەلى كوردستان، چونكە نىگەرانى و دلەپاوكى و پەژارەو ترسيان خستە ناو بازار و ناو خەلك، پىويستە ئىعتزار بەيئەنەوه بۆ ھىزى پىشمەرگە، لەبەرئەوى جارىكى خەريك بو سومەى ھىزى پىشمەرگە بشكىنن و تىوہى بگليئن لە شەپكى ناوخودا، پىويستە ئىعتزار بەيئەنەوه بۆ بزوتنەوى گوپان، چونكە تۆمەتى نارەوا و جنىويان داوہ بە بزوتنەوى گوپان، ئەوان دەبىت ئىعتزار بەيئەنەوه.

KNN: قسەيەك ھەيە كە ئىوہ بەتەماى خۆپيشانندان بون؟

نەوشىروان مستەفا: ئەوہ درۆيە، ئەگەر ئىمە خۆپيشانندان بگەين، ئىمە ئىستا خۆمان رىكخستوہ لەھەمو شارەكاندا سەدان كەسمان رىكخستوہ، خۆپيشانندان سازدانى جەماوہرى دەويئت، خۆپيشانندان دەيەويئت خەلك كۆلان بەكۆلان، دوكان و بەدوكان، دائىرە بە دائىرەو مال بە مال بگەرپيئت بۆئەوى خەلك كۆبكرپيئتوہ لەسەر جادەكان، ئىمە شتى وامان نەكردوہ، ئەوانەى كە باسى كودەتا دەكەن، بەپراستى جارىكى دىكەش باسكرد، ئەمانە فكريى سياسىيان زۆر موتەخەليفە، عەقلىەتى سياسىيان دواكەتوہ، عىملى سياسەت نازانن، ئىنقىلاب چۆن بە ھىزىك دەكرپت كە ھىزى چەكدارى نەبىت، لە ولاتىكدا چۆن ئىنقىلاب دەكرپت كە ھىزەكانى تر ھەمو حيزين و ھەر موئەسەى عەسكەرى تىدا نىيە تا بەھوى موئەسەى عەسكەرىيەوہ ئىنقىلاب بگەن، خۆمان ھىزمان نىيە، ئىنقىلابى پىبگەين، ئىنقىلاب تەعريفكى ديارىكراوى ھەيە لە عىلمى سياسىيدا، خۆپيشانندان جيايە، راپەرپين جيايە، ئىعتسام جياوازە، مانگرتن

جیاوازه و هر یه که ته عریفی خوئی هیه، به لام ئه و به درۆ ده لئی کوده تایه، کوده تای چی...

KNN: دواى ئەم قهیرانه، یان وهك خۆت وتت، دواى ئەم تهنگزهییه، ئاسۆکانی چاره سهر چۆن ده بینن؟

نه وشيروان مسته فا: ئاسۆکانی چاره سهر، به شیکی به ده ست ده سه لاته و به ده ست حیزبه کانی ده سه لاته، که ده لیم ده سه لات، به راستی من پیم سهیره که زۆر جار باسی ئه وه ده که ن هیچ وهزیزکیان نه هیناوه بیده ن به دادگا له سهر گه نده لئی، ئی گه نده لئی ئه سلن له سهر کردایه تی حیزبه کاندایه، بو باسی سهر کردایه تی حیزبه کان ناکه ن و وهزیری قور به سهر چی بکات، هه ندیک له وهزیره کان به راستی ئینسانی زۆر زۆر باشو ری کو پیکن.

چی بکریت، له راستیدا ئه وه که وتوته سهر ئه وهی که یه کیتی و پارتی بریاریان داوه چی بکه ن، نه گهر ده رگای گفتوگو بکه نه وه بو ئه وهی سهر له نوئی جاریکی تر گفتوگوئی ده ستور بکریت، سهر له نوئی گفتوگوئی ئه و قانونه خراپانه بکریت که ته جروبه ی تونس دوباره ناکاته وه.

KNN: واته ناوه پۆکی به یان نامه که ی خۆتان، وه کو نه خشه ی ریگه یه؟
نه وشيروان مسته فا: به لئی، ئیمه سورین له سهر به یان نامه که و ده رگای گفتوگو بکریته وه بو ئه وهی چۆن چاره سهری گه نده لئی و ته داخولی حیزب و مه سه له ی عه داله تی ئیجتامعی و مه سه له ی شه فافییه تی میزانییه و هه مو ئه و مه سه لانه ی که له به یان نامه که با سمان کردون، گفتوگوئی بکه ی ن و به یانه که ی ئیمه به یانیکی ئیستیباقییه، به یانیکه پیشتر هوشیاریی داوه به کۆمه لیک له و حیزبانه که

دەلێن، پێش ئەوەی گەردەلولە کە بێتە کوردستان، با دانیشین و چارەسەری بکەین.

KNN: بەو پێیەی کە خۆتان فراکسیۆنیکی (٢٥) کەسیان هەیە لە پەرلەمان، مەسەلەی تەفەیلی پەرلەمان کە لە بەیاننامەکاندا هاتووە، تا چەند مەبەستە؟
نەوشیروان مستەفا: ئەو پەرلەمانە ئیستا هەیە، بڕواناکەم بەو تەرکیبەووە بتوانیت تەفەیل بکەیت، ئومێد وایە، تەفەیل بێت.

KNN: لە ماوەی رابردووە پێشئەوەی بزوتنەوێکی ئێوە دروستبێت، خەڵک بۆخواستی جیا جیا رژاوێ سەر شەقامەکان، سەبارەت بەخواستەکانی خەڵک لە ئیستادا، لە چەند ئاستیکدا دەبێت، رات چییە؟

نەوشیروان مستەفا: ئاستی خەڵک، پێموایە ئاستی داواکارییەکان گواستراوەتووە، لە مەسەلەی زیاراب و کارەبا و ئاو گۆپاوە بۆ مەسەلەی ئیسلامی سیاسی و ئیسلامی ئیداری و ئومێد وایە لەو حەدەدا بوەستیت، چونکە ئەگەر وانەبێت، گەشەدەکات بۆ داواکاری گۆپینی بنەرەتی، وەکو باسکرد، ئەو گەردەلولە بەرێکا، خەڵک داوا دەکات، ئازادی هەبێت، داوا دەکات حکومەتیکی باشی هەبێت، داوا دەکات پەرلەمانێکی باشی هەبێت، محاسەبەیی ئەوانە بکەیت کە مەمکورییان هەیە، عەدالەتی ئیجتیماعی جێبەجێ بکەیت و ئەمانە هەمووی کاری ئاسان، کاریک نین کە بێن ئەمانە موستەحیلن.

KNN: لەم بەرنامەیەدا، باسمان لەکۆمەڵێک تەوهری زۆر کرد، بەتایبەت ئەو دەرس و پەندانی چ لە تونس و چ لە میسر و هەریمی کوردستان وەرمانگرتون، دوا قسەتان لەم بەرنامەیدا چی دەبێت؟

نەوشیروان مستەفا: من ھەزەدەكەم لەدوا قسەى خۆمدا، چیرۆكىكى فۆلكلورى بگێرمەو، لەناو كورددا وا باوھ و دەلێن، مەلائىكەى گيانكىشان ناوى ئىزارئىل، كابرايەك ئىزارئىل دۆستى دەبیّت و پىی دەلێت، تكات لێدەكەم، ھەر وەختێك ویستت گیانم بگىشیت، پىشتەر ئاگادارم بكە، لەپاش فەترەيەك، دەچیتە لای بۆئەوھى گيانى بگىشیت و دەلێت، من و تۆ واپێكەوتین كە پىشتەر ئاگادارم بكەیت، ئەویش دەلێت، پىشتەر ئاگادازم كردویت، دەلێت چۆن، دەلێت گيانى یەكێكم لەلای چەپەوھ كىشا كە دراوسىت بو، لەلای راستیشەوھ گيانى دراوسىیەكى تۆم كىشا، دەبوايە بزانیّت كە گيانكىشان، سەرەكەى گەیشتوھتە سەر تۆ.

من ئومێدم وایە، تونس و میسر بوبیتە دەرسیكى گەرە بۆ سەركرەكانى كورد، پىشئەوھى ئىزارئىل بیّت، ئەوان خۆیان عیلاجىكى وەزەكە بكەن

ئەم زمانە سیاسییەى كە ئەم جەماعەتە ئەمجارە بەكارىانەیناوه لەم بەیانەدا بەراستى نیشانەى دواکەوتنە لە بىرى سیاسیدا

سازدانى: ھۆشيار عەبدولاً

لە بەرنامەى روبەرپوى كەنالى ئاسمانى KNN نەوشىروان مستەفا باس لە ھۆكارى بلاوكردنەوہى بەیاننامەكەى ۲۹-۱-۲۰۱۱ى بزوتنەوہى گۆران دەكات، ھاوكات رايدەگەيەنیت: "ئیمە ھەر لەسەرەتاوہ جولانەوہكەمان، نیەتى ئەوہى ھیناوه كە جولانەوہیەكى ھیمنانە بیئت، جولانەوہیەكى ئاشتییانە بیئت، جولانەوہیەكى دیموكراتیانە بیئت، جولانەوہیەك بیئت پشت بەستیت بە خەباتى مەدەنى، ھەمو شێوہكانى توندوتیژیمان پى خراپە"

KNN: سەرەتا با لەو بەیاننامەىوہ دەست پێكەین كە بزتنەوہكەتان لە ۲۹-۱-۲۰۱۱ بلاویكردەوہ، ئەم بەیاننامەىیە بۆ؟

نەوشىروان مستەفا: ئیمە وا ھەست دەكەین لە ھەریمی كوردستان قەیرانیك و ئەزمەىەكى قول ھەىە كە چەند لایەنىكى ھەىە، قەیرانەكە لایەنى سیاسى ھەىە، لایەنى ئابورى ھەىە، لایەنى كۆمەلایەتى ھەىە، لایەنى روشنبیری و... لایەنى جیاجیای ھەىە، ئەم قەیرانە ئیمە پیمانواىە ئەوہى كە مەسئولە لە دروستبونى و ئەوہى مەسئولە لە چارەسەرنەكردنى تائىستا بەراڊەى یەكەم و لە پلەى یەكەمدا دەسەلاتە، وەكو چۆن ئەوان سیناریوى خویان ھەىە سیناریۆكەیان بۆ چارەسەركردنى ئەو ئەزمەىەى كە ئىستا لە ھەریمی كوردستاندا لە ئارادایە، بریتىیە لە درێژەپیدانى دەسەلاتى خویان، ئیمەش لەلای خۆمانەوہ وەك ھىزىكى سیاسى سیناریوى تاییبەتى خۆمان ھەىە بۆئەوہى كە چۆن لەم قەیرانە دەرئەچیتە دەرەوہ و چۆن چارەسەرى ئەم قەیرانە دەكەیت بە چ رێگەىەك

چاره سهری ده کهین، نهو به یانه ی ئیمه بریتیه له سیناریویه کی سیاسی بو چاره سهرکردنی نهو قهیرانه قولی که چه ند ساله کوردستانی عیراق به ده سستیه وه ده نالینیت، نه مه وه کو نه وان باسی ده کهن نه کوده تایه و نه ئینقلابه و نه ناژاوه گیریه و نه شتیکی خراپمان کردوه.

نیوه خوتان ده زانن له چه ند مانگی رابردودا له عیراقدا هه لبراردن کرا چه ندین جار هیزه سیاسیه کان داوای نهو هیان کرد که حکومت ته که ی مالیکی بییت به حکومتی کار به ریکردن (تصریف اعمال) یان حکومت ته که ی هه لبو ه شیریت ته وه و حکومتی ته کنوکرات دابمه زیت و نهو حکومت ته له کار بخریت، چه ند جار داوایان کرد که نهو په رله مانه ی له عیراقدا هه یه هه لبو ه شیریت ته وه و سهرله نو ی هه لبراردن بکریت ته وه، که سیش نه چو به گژیا نا و که سیش نه مه ی به ئینقلاب و به موائمه ره و به پیلانی بیگانه نا ونه برد، نه م به یان نامه یه ی ئیمه ش سیناریویه که و پیمانوا یه چاکترین سیناریویه بو چاره سهرکردنی نهو قهیرانه ی که ئیستا کوردستانی عیراقی تیدایه.

KNN: کاردانه وه ی نه وانت چو ن بینی؟ یان هه لو یستت سه باره ت به کاردانه وه که ی نه وان چیه؟

نهو شیروان مسته فا: من به لامه وه سهیره دو حیزب که خو یان به خاوه نی توراسی کی سیاسی زو ر نه زانن و پنیانوا یه که ته جرو به یه کی سیاسی دورودریژبیان هه یه له بواری موعاره زه کردن و له بواری مقاومه کردن و له بواری حوکمرانیدا به و زمانه سیاسیه قسه بکه ن، له لای من زمانی سیاسی هر ریکخراوی کی سیاسی هی نه ره وه ی نه قلی سیاسی نهو ریکخراوه سیاسیه یه، نه م زمانه سیاسیه ی که نه م جه ماعه ته نه مجاره به کاریانه ی ناوه له م به یانه دا به پراستی نیشانه ی دواکه و تنه له بیرى سیاسیدا، نهو وشانه ی که به کاریانه ی ناوه وه کو تیکده ر و گیره شو ی ن و ناژاوه چی و کوده تاجی و... هتد، نه مانه نه چیته خانه ی جنیوی سیاسیه وه، نه چیته خانه ی ته شهیره وه، ناچیته خانه ی گفتوگو ی سیاسیه وه، من به داخه وه م که نه وان به و ریگه یه به رپه رچی

به ياننامه كهي ئيمه يان دايه وه، ئيمه پيماناو بو كه نهوانه دانه نيشن ليكولينه وهی له سهر دهكهن و نهوانيش به ديلي خويانيان دهبيت بو گفتوگو كردن له و بارهيه وه، سيناريو يه كي له وهی ئيمه چاكترو ئاقلانه تر به تاييه تي كه ئيستا دسه لات به دهست نهوانه وهيه شتيكيان بخستايه پرو، نهك بهو ئسلوبه ی له به ياننامه كه ياندا بلاويان كردو ته وه.

KNN: باسی زمانت کرد، قسه يه كه له سهر ئيوه دهكریت كه زمانی سياسي ئيوه يان زمانی راگه ياندنی ئيوه زمانیکي تونده؟

نهوشیروان مستهفا: به لئى وامان پى ئه لئى! بيگومان نه وه دسه لات وامان پى ئه لئى، رهنگه هه نديك له دۆسته كانيشمان وامان پى بلئى، به لام بائىستا ئيمه هه ق و حسابيك له گه ل يه كتريدا بكهين، چ بوشاييه كيان بو ئيمه هيشتوه ته وه كارى تيا بكهين، دسه لاتى ته شريعى كه بريتيه له په رله مان به ناوى زۆرينه و كه مينه وه دهستيان گرتوه به سه ريда به ئاره زوى خويان دهيسوپيئن كه ي بيانه ويئت كووى دهكه نه وه كه ي بيانه ويئت بلاوه ي پى دهكه ن، چ ياسايه كيان بويت تىي دهپه رپيئن، به مانايه كي تر واتا دسه لاتى ته شريع بيان داگيركردوه، دسه لاتى ته نفيزى كه خوى له نه نجومه نى وه زيранدا ده نويني ت، به لئى قبولمانه نه نجومه نى وه زيран نوينه رى نه و دو حيزبه ي دسه لات و چه ند حيزبيكي تره كه به شدارن له گه لياندا، به لام له خوار وه زاره ته كانه وه هه يچ جيگايه كيان نه هيشتوه ته وه بو ئيمه، له خوار وه زاره ته كانه وه ئيمه وهكو خه لكى نه م ولا ته هه قى نه وه مان هه يه له بريكارى وه زيرى ته كنوكرات، له به رپوه به رى گشتى، له به رپوه به رى قوتابخانه، له قايمقام، له به رپوه به رى ناحيه، له سه روكى شاره وانى له به رپوه به رى پوليس و... هتد، له مانه شدا من ناليم به شمان هه بيت، به لام به گويره ي نه و كه سانه مان كه كه فائەتيان هه يه پيوسته ره چاوى ئيمه بكريت، به لام نه وان هه رچى له حيزبه كانى خويان نه بيت و هه رچى مليان بو كه چ نه كات، هه رچى گومانيان لى كرد بيت كه سه ربه بزوتنه وه ي گوپانه، يان مه يليكى به لاي بزوتنه وه ي گوپاندا هه يه، هه وليان داوه ده رى بكه نه ده ره وه،

ته نانهت لهه دواییه دا ئه و چوار مامۆستایه ی که کاتی خۆی به پڕیوه بهری قوتا بخانه بون و ئیستا چونه ته وه بۆ قوتا بخانه کانیا، به پڕیوه بهی قوتا بخانه کانیا قبول ناکه ن بینه شوینیا و پینیا ده لێن ههتا له مه لبه نده وه فه رمانمان بۆ نه یات ئیمه ده وروته سلیمتان له گه ل ناکهین، به مانایه کی تر ده سه لاتی جیبه جیکردنیشیا به پڕی ئیمه دا داخستوه و هیچ مه جالیکی ئه وه مان نیه که بتوانین ئیمه له بواری ده سه لاتی جیبه جیکردندا خزمه تیک به میلله ته که مان بکهین، له بواری ده سه لاتی دادوهریشدا خه ریکن ئه و ده سه لاته به ره و به سیاسه تاویکردن ده بن، رقیان له هه ر که سیك بیّت، بیانه ویّت له هه ر که سیك شکات بکه ن، ده یکه ن و ئیعاز ئه دن که سزابدڕین، بێجگه له مهش بۆ به ده به ختی کورد له کوردستاندا دو ده سه لاتی تریش هه یه که یه کیکیان ده سه لاتی هیژه چه کداره کانه، ئه وی تریشیا ده سه لاتی راگه یاندنی حیزبییه، ده سه لاتی هیژه چه کداره کانیش که بریتییه له پیشمه رگه و ئاسایش و پولیس و زانیاری و پاراستن، ئه مانه هه موی له ژێر ده سه لاتی خۆیاندایه، هیچ مه جالیکیان بۆ ئیمه نه هیشتوه ته وه که به شدارییان تیدا بکهین، ده سه لاتی راگه یاندنیش نزیکه ی چه ند سه د که نالی ئاسمانی و ناوخواهی و رادیو و روژنامه و گوڤاریان هه یه، ئیمه ته نها یه که ته له فزیوئمان هه یه و یه ک رادیو مان هه یه و یه ک روژنامه ی هه فته نه مان هه یه و یه ک سایتی ئه له کترۆنیان هه یه، له به رامبه ردا ئه وان له سه ر و ٤٠٠ ده رگای جیا جیای راگه یاندنیا هه یه، له به ره ئه وه ئیمه هیچ مه جالیمان بۆ نه ماوه ته وه نه له ده سه لاتی یاسا دانان، نه له ده سه لاتی جیبه جیکردن، نه له ده سه لاتی دادوهری، واته غه یری ئه وه، ئه و بۆشاییه ی که بۆ ئیمه یان نه هیشتوه ته وه ئیمه ئه گه ر قسه نه کهین چی بکهین؟

KNN: چاوه پوانی ئه وه ناکه ن ئه و به یاننامه یه جوړیک له توندوتیژی لی بکه ویته وه؟

نه وشیروان مسته فا: ئیمه هه ر له سه ره تاوه جو لانه وه که مان، نیه تی ئه وه ی هی ناوه که جو لانه وه یه کی هی مانه بیّت، جو لانه وه یه کی ناشتیانه بیّت،

جولانه وهیه کی دیموکراتیانه بیټ، جولانه وهیه ک بیټ پشت بیه سستیت به خهباتی مه دهنی، هه مو شیوه کانی توندوتیژیان پی خراپه، بگره ئیمه خویمان به شداریمان کردوه له دروستکردنی ئه وه موده زگایه ی که ئیستا له ههریمی کوردستاندا هیه، له بیناکانیدا له شهقام و ریگاوبانه کانیدا، بویه ههرگیز پییمان خوش نیه شتی که ئیمه و میلله ته که مان به ۲۰ سال دروستمان کردوه، له ماوه ی دو سێ رۆژدا بروخیټ و ته فروتونا بکریټ، به ته ئکید ئیمه له گهل توندوتیژیاندا نین و پییمان خوش نیه، داوامان له کهسیش نه کردوه توندوتیژی بنوینیت، ههروه ها ئیمه هیچ ئامرازیکێ توندوتیژیتمان به دهسته وه نیه که به کاری بهینین، ئیمه هیزی چه کدارمان نیه، هیزیکی سیاسین، ئیمه هیزیکی جه ماوه ریمان هیه که بی چه که، هیچ دامه زراوه یه کی سه ربازی و دامه زراوه یه کی ئیهابیمان نیه تا به کاری بهینین، ئه وه لایه نه کانی ترن که دامه زاره ی له وه بابته یان به دهسته وه یه و ده توان ئیهابی سیاسی و فیکری و کۆمه لایه تی بکه ن.

KNN: باس له وه دهکرا له په یوه ندیقان به هیزه کانی تره وه، باخود له شیوازی کارکردن ئاندا باس له وه دهکرا که لانی که م له به غدا جوړیا، له یه که پریزیتان هه بیټ، به لām ههرز و ئه م یه که پریزییه جوړیک له که لیښی تیته وت، بوچونت له و باره یه وه چیه؟

نه وشیروان مسته فا: ئیمه سه باره ت به یه که پریزی کورد یاخود روشتتر بلیم، سه باره ت به وه ی که پیی دهوتریت ئاسایشی نه ته وه یی یان ئاسایشی نیشتمانی کورد، ئیمه بوچونه کانمان له گهل ئه واندا جیاوازه، ئه وان بوچونه کانی خویمان بینا کردوه له سه ر بنه مای دروستکردنی دوژمن، هه ندیک جار دوژمنی وه ممی، ئیمه پییمان وایه یه که پریزی کورد، ئاسایشی نیشتمانی کورد، ئاسایشی نه ته وه یی کورد، له ناو کۆمه لگای کوردستانی عیراقه وه دهستیپه دهکات، ئه گه ر ئیمه لیږه له نیوان خویماندا بتوانین ناشتی کۆمه لایه تی به دهسته بهینین، به مانایه کی تر و اتا سته می کۆمه لایه تی نه مینیت،

جیاوازی نیوان چینهکان کهم ببیتهوه، عه‌داله‌تی کۆمه‌لایه‌تی هه‌بیّت بو‌ئه‌وه‌ی هه‌مو چین و توێژه‌کانی کۆمه‌ل هه‌ست به‌وه بکه‌ن به‌شیان هه‌یه له سامان و ده‌سه‌لاتی ئه‌م ولاته‌دا، ئه‌گهر ئی‌مه بتوانین جوړیك له لیكتی‌ه‌یشتنی سیاسیمان هه‌بیّت له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی که کی‌ دوژمنه، کی‌ دوسته کی‌ ناحه‌زه، تیگه‌یشتنی سیاسیمان هه‌بیّت له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی که ستراتیژی جولانه‌وه‌که‌مان چیه؟، چوارچیوه‌ی ستراتیژی جولانه‌وه‌ی کوردستانی عێراق و سیاسه‌تی دهره‌کی و ناوخویی هه‌ری‌می کوردستان و مه‌سه‌له‌ی ئازادی دهره‌پین، ئه‌و مه‌سه‌له گ‌رنگانه‌ی که په‌یوه‌ندیان به‌ ژبانی خه‌لك و ئیستا و داها‌توی گه‌له‌که‌مانه‌وه هه‌یه، به‌و جوړه ده‌توانین یه‌که‌ریزی دروست بکه‌ین، ئه‌و کاته له به‌رامبه‌ری دهره‌وشدا ده‌توانیت یه‌که‌ریز بیت، به‌و مه‌نتیقه ئی‌مه پیمان وایه یه‌که‌ریزی کورد له‌ناو کوردستانی عێراقه‌وه ده‌ستپیده‌کات، ئه‌گهر ئی‌مه بتوانین لی‌ره له‌یه‌ک تی‌ بگه‌ین بو‌ئه‌وه‌ی که چو‌ن یه‌که‌ریز بین، ده‌توانین له‌ به‌غدا و له‌ واشنتۆن و له‌ له‌نده‌ن و له‌ تاران و له‌ دیمه‌شقیش یه‌که‌ریز بین، به‌لام ئه‌گهر ئه‌و بیه‌ویّت به‌ناوی دوژمنی وه‌همی و هه‌ندیك دروشمی نادروسته‌وه لی‌ره غه‌ردمان لی‌ بکات و زولمان لی‌ بکات، له‌لایه‌که‌وه ناشتی کۆمه‌لایه‌تی بخاته پشتگویی و له‌لایه‌کی تره‌وه ئازادی سیاسی پشتگویی بخات، له‌لایه‌کی تره‌وه هی‌زه‌کانی تر بخاته په‌راویزه‌وه و بو‌چونه‌وه‌کانیان به‌ هه‌ند وهرنه‌گریّت و داوای یه‌که‌ریزیشان لی‌ بکات، ئی‌مه پیمان وایه یه‌که‌ریزی به‌و شیوه‌یه دروست نابیت، یه‌که‌ریزی له‌پیشدا له کوردستانی عێراقه‌وه دروست ده‌بیّت.

KNN: په‌یوه‌ندییه‌کانی ئی‌وه له‌گه‌ل یه‌کی‌تی و پارتی به‌گشتی چو‌نه؟

ئه‌وشیروان مسته‌فا: یه‌کیك له‌ نیشانه‌کانی ئه‌و قه‌یرانه‌ی که ئیستا له کوردستانی عێراقدا هه‌یه، ره‌هه‌ندیکی سیاسی ئه‌و قه‌یرانه بریتییه له‌ په‌یوه‌ندییه ناتهدروسته‌ی که له‌نیوان ئی‌مه و حیزبه‌کانی ده‌سه‌لاتدا هه‌یه، ئه‌م حیزبانه هه‌ر فی‌ری ئه‌وه بون پیان بلی‌یت قوربان، فی‌ری ئه‌وه نه‌بون ره‌خنه‌یان لی‌ بگری‌ت، بو‌یه ده‌بینین له‌وکاته‌وه‌ی که بزوتنه‌وه‌ی گو‌پران دامه‌زراوه و

فراکسیۆنه کانی که وتوه ته ئیشکردن به چاوی دروژمن ته ماشای ئیمه ده که ن له کاتی که ئیمه دروژمنی نه وان نین، ئیمه له سه ره تای دروستبونمانه وه له گه ل ئه وه دا بوین که په یوه ندییه کی ته ندروست له نیوان گوپان و حیزبه کانی تردا دروست ببیت، راسته نه وان له حکومه تدان و ئیمه ئوپۆرسیۆنین و له دهر وه ی حکومه تین، به لام خو ئیمه ده مانتوانی له سه ر کۆمه لیك شتی نه ساسی که په یوه ندی به ژیانی رۆژانه ی میلله ته که مان و ئیستا و داها توی میلله ته که مانه وه هه یه ده مانتوانی مامه له بکه یین و ریکبکه وین، نه و په یوه ندییه ناتهن دروسته ی که له نیوان بزوتنه وه ی گوپان و پارتی و یه کیتییدا دروست بوه، بیگو مان نه وه یه کی که له و لایه نانه ی که ئیستا له هه ری می کوردستان قه یرانه، سیاسیه کی قو لتر کردوه ته وه.

KNN: نه ی پیتان وایه له زۆر ئاستدا بزوتنه وه که تان بزوتنه وه یه کی مه غدوره، به تایبه ت له په یوه ستدا به مه سه له ی بودجه و کۆمه لیك ره هه ندی تر؟ نه وشیروان مسته فا: من نامه ویت باسی مه غدوریه ت و شتی له ر. بابته انه بکه م، هه ر به ته نیا مه سه له ی بودجه نیه، تانیستا مه سه له ی سزای سیاسی و نه و که سانه ماوه که سزا دراون، تاوه کو ئیستا ش تیرۆری سید سی هه یه، له فه رمانگه کانداهه رچی گومانی لی بکه ن که دۆستی ئیمه یان سه ر به ئیمه یه یان لایه نگری ئیمه یه نه قلی ده که ن یان دوری ده خه نه وه و هه ره شه ی لی ده که ن و سزای ده دن، کۆمه لیك شتی له و بابته هه یه، تانیستا بیجگه له په رله مان، دولا که ی تر، نه ملایان له ترسی نه ولا یان نه ولا له ترسی نه ملا به هو ی نه وه ی که ریکه وتنیک ستراتیژیان هه یه نه یان ویراوه په یوه ندییه کی ئاسایی دروست بکه ن، هه ر کاتی که ئیش له گه ل ئیمه په یوه ندییه کی ژیربه ژیریان دروست کردوه، ویستویانه وه کو گورگه که ی هه یاسی خاس ئیمه به کار بیئن بو ترساندن لایه نه کانی تر، وه کو له رابردودا یه کیتی ویستی له گه ل ئیمه دا خو ی نزیک بکاته وه بو نه وه ی وه کو هو کاریکی فشار به کارمان بی نیت و وه زاره تیك له وه زاره ته کانی به غدا وه ربگریت و وه ریشی گرت.

KNN: په یوه نډیټان له گڼل حیزبه ئوپوزسیونه کان له کوردستاندا چونه؟
 نهوشیروان مستهفا: ئیمه په یوه نډیټان له گڼل ئهوان ئاساییه، بیگومان
 جیاوازی هه میسه ده بیټ له بوجوندا، چونکه ئهوان خوځان ئایدیولوزیه تی
 سیاسى خوځان و بهرنامه ی خوځانیا ن هه یه، ئیمه ریزمان هه یه بؤ بهرنامه ی
 سیاسى و ئایدیولوزیای ئهوان، به لام له سهر کومه لیک شتی زور گرنه له ناو
 کوردستانى عیراقد، له ناو په رله ماندا ئیمه پیکه وه هاوکارى ده کهین، من
 دهمه ویت لیږده ئه وه باس بکه م که دو حیزبه دسه لاتداره که ی هه ریم، نه که هه ر
 خوځان نه یانه یشتوه و نه یانویستوه په یوه نډى له گڼل ئیمه دا دروست بکړیت،
 به لکو فشاری زوریش له هه مو لایه نه کانى تریش ده که ن بؤئوه دى ئیمه دابپرین
 و په راویزمان بخه ن، زورچار فشار له حیزبه کانى تریش ده که ن بؤئوه دى که له
 ئیمه دور بکه ونه وه، به لام بؤ خوشبه ختی تائیستا نه یاننوانیوه ئه و حیزبانیه ی
 که له ناو په رله ماندا پیکه وه کارده کهین، وا بکه ن درز بخه نه نیوانمانه وه.

KNN: پینگى بزوتنه وه ی گوږان بهرامبه ر به یه کیټى و پارتى چؤن ده بینن؟
 نهوشیروان مستهفا: ئیمه پیمان وایه روژ به روژ ته رازوى هیژ به لای ئیمه دا
 ده شکیته وه و به هیژتر ده بین.

KNN: ئیوه پیتان دهوتریت ئوپوزسیونیکى دژن و هه میسه رهش به سپى
 ده بینن و سپى به رهش ده بین، باس له وه ده که ن بؤ نمونه هه ر پروژیه یاسایه ک
 که دیته په رله مان ئیوه ره تی ده که نه وه و پى نالین به لى؟

نهوشیروان مستهفا: ئه مه ش یه کیكى تره له و قسانه ی که ده خریته پال ئیمه،
 که له راستیدا هیچ بڼه مایه کی نییه، له په رله مانى کوردستاندا ئیمه
 فراکسونیکمان هه یه که که مینه یه، ئه وانى تر زورینه ن، وه کو پیشترا ئماژم
 پیکرد ئه وانه له ریگه ی ئه و زورینه یه وه به جوریک له جوره کان په رله مانیا ن
 داگیرکردوه، من حه ز ده که م لیږه باسى ئه وه بکه م که له چه ند مانگى رابردودا
 هه ر کاتیک ویستبیتیا ن کوښونه وه یه ک بکړیت کوښونه ویا ن پى کردون و
 پروژیه یان هیناوه و بهرنامه ی کاریا ن داناوه، ئیمه ده توانین یاساکان بکهین به

چەند جۆریکەو، جۆریکیان ئەو یاسایانەن کە پەيوەندیان بە ژيانى رۆژانەى خەلکەو ھەيە لە بايەتى باج و موچە و کاروبارى کشتوکال و پيشەسازى و کرێى خانو و لەشفرۆشى و . . . ھتد، بىگومان لەسەر ھىچ کام لەو یاسایانە ئیئە گلەييمان نيە، ھەر کاتیک ئیئە لەسەر ناوەرۆکەکشى رازى نەيین کە بە زۆرينە تیدەپەریت، ئیئە قبولی دەکەين و ریزی دەگريين و بە یاسای ولاتی خۆمانى دەزانين، بەلام ھەندى یاسا ھەيە کە ئیئە سى سەوابتى تيا رەچاو دەکەين، ھەر کامیک لەو سى سەوابتەى ئیئە تپەپرێ کرد بىگومان ئیئە رزای ناين، يەکیکیان بریتیيە لە سەوابتى قەومى، ئیئە پیمان وایە، کۆمەلیک یاسا ھەيە پەيوەندیان ھەيە بە سیستەمى سیاسى ئەم ولاتەو، پەيوەندیان بە پاشەرۆژى سیاسى ئەم ولاتەو ھەيە، پەيوەندیان بە پاشەرۆی نەوہى داھاتوہو ھەيە، پەيوەندیان بە فیکرى سیاسى ئەم حیزبە سیاسیانەو ھەيە، ئەمە دەبیئت جۆریک لە تەوافوقى نیشتەمانى لەسەر بیئت، ئاکەر تەوافوقى سیاسى لەسەر نەبیئت، ئیئە بەھىچ جۆریک قبولی ناکەين و ئەسائیش ئەگەر ویستیان بەزۆرينە بیسەپیئن بەسەرماندا ئەو دواى چەند سالیکی تر کۆمەلیکی تر دین و ھەلى دەوشیننەو، بۆیە ئیئە ھەرگیز پیمان خوش نیە ئیستا دەستوریک رەزامەندى لەسەر بدەين و پاش چەند سالیکی تر ئەو لایەنانەى تر کە لاواز بون، کۆمەلیکی تر بیئن و ھەلى بوەشیننەو، بەلکو ئیئە پیمان وایە پیویستە دەستوریک دابنیین کە لە ئیستاوہ تا دەیان سالى تر پیویستى بە دەستکاریکردن نەبیئت، ھەندیک لە یاساکان دەچیئە ئەم خانەيەو، خانەى سیستەمى سیاسيەو، بەمانايەکی تر دەچیئە خانەى سەوابتى نەتەوہيەو، ئەویش مەسەلەى ھەلبژاردن و مەسەلەى خۆپیشاندان و ئەنجومەنى ئاسایش و چەندین شتى تر، ئەمانە بەشیکن لە سیستەمى سیاسى و پیویستە تەوافوقى سیاسى لەسەر بکریئت، ھى دەممان ئیئە وەکو بەشیک لە دنیا، لە سەردەمیگدا لە خەبات و تیکۆشاندا بوین لەپینا و مافی مروڤدا، زۆر جار پەنامان بردوہتەبەر ریکخراوہ نیودەولەتیيەکان بو

بەرگریکردن له مڕۆقی کورد، ئەم حکومهتە ی ئیمە وەکو بەشیك له حکومهتی عێراق و خوشی وەکو حکومهتی هەریمی کوردستان، پابەندە بە کۆمەڵیک ریککەوتنی نیۆدەولەتیەووە که پەيوەندیی بە مافی مڕۆڤ و دانپیدانان بە مافی مڕۆڤەووە هەیه، بۆیه سهوابتیکی تری ئیمە که سهوابتیکی جیهانییه بریتییه له مافهکانی مڕۆڤ، ناتوانین دژی شتیك بین له سهرتاسهری دنیا قبولکراوه، بۆ نمونه مافی خۆپیشاندان مافیکی سهرهتایی مڕۆڤه، ئەمه بەشیکه له مافی مڕۆڤ و ئیمە ناتوانین رهزامةندی لهسهر ئەمه بدهین، سهوابتیکی تری ئیمە ئەوێه که ههز دهکهم له مینبهرهوه بۆ ههمو کۆمهڵانی خهڵکی کوردستانی رۆن بکهمهوه، ئەویش سهوابتی دینییه، هەرچی شتیك نهگونجیت لهگهڵ سهوابتی دینی که دینی ئیسلامه، دلتیا بن که ئیمە رهزامةندی لهسهر نادهین و ئەوهندی بۆمان بکریت ههولدههین تینهپهریّت، چونکه بهلامانهوه شتیکی پیرۆزه.

KNN: دوا پرۆژه یاسا که ئیوه دژی وهستاونهتەو، مهسهلهی ئاسایشه که له زۆر شوێن باسی ئاسایش دهکهن، ههروهها ئەو مهسهلهیه خالی یهکهمی ئەو بهیاننامهیهش که ئیوه له ۲۹ی مانگ بڵاوتان کردهوه، بۆچی ئەوهنده تهرکیزتان لهسهر بواری ئاسایش و پيشمههرگهیه؟

ئهوشیروان مستهفا: من نازانم ههندیك جار موزایهده بهسهر ئیمه دا دهکهن و خویان ههڵدهکێشن، ئیمه خویمان لهوانه بۆین که دهستمان ههبوو له دروستکردنی هیزی پيشمههرگه ی کوردستان لهماوهی چهند سالی رابردودا، ههروهها بهدریژایی نزیکه ی ۴۰ سالی رابردودا دهستمان ههبوو له دروستکردنی ئاسایش و... هتد، پیمان وایه ئەم دامهزراوانه واته دامهزراوهی پيشمههرگه و ئاسایش و زانیاری و پاراستن، ئەمانه لهو دامهزراوانه که زهروین بۆ نهتهوهی کورد و میللهتهکهمان و بۆ هەریمی کوردستان که ههبن، رهنگه ئەمانه له ۲۰ سالی رابردوی حکومرا نیدا گهلیك کاری وایان کردبیت که

پېچەوانەى ياسا و مافى مروؤ بىت، بەلام بەگشتى ئەمانە ئاسايشى
 كوردستانيان پاراستوه و ئەوانە ھەمو ھەقال و ھادېئى ئىمە و براو كەسوگارى
 ئىمە و خۆشەويستى ئىمەن، بەھىچ جۆرىك ئىمە لەگەل ئەودا نىن ئەو
 دەزگايانە ھەلبوھ شىتەو ىان دەستكارى خراپى بگرىت، بەلام ئىمە سورىن
 لەسەر ئەو ى كە دو گوڤىن لە ھەمو ئەو دەزگايانەدا بگرىت، گوڤىنى يەكەم
 گوڤىنە لە وەزىفەكەيدا، ھالى ھازر بەھوى دەسلەلاتى ھىزب بەسەر ئەم
 دەزگايانەو تەكلىفيان دەكەن كە بېرۆن جاسوسى بەسەر ھىزبەكانەو بەگەن،
 لەكاتى مەملەئىنى سىياسىدا ئەم ھىزب دەيكات بەگژ ئەو ھىزبدا و بۆ مەبەستى
 تايبەتى ھىزبى بەكاريان دەھىنن، ئىمە پىمان وایە كە وەزىفەى ئەم دەزگايانە
 دەبىت لە وەزىفەى تەنفيزيەو سەرچاوە بگرىت، ئەو كارانەى كە ئىستا
 دەيكەن بەشىكى كارى دادگايە، كارى پۆلىسە، ئىمە پىمان وایە ئەمانە
 كارەكەيان كۆكردنەو ى زانىارىيە، ئەمانە كارەكەيان راوانانى خەلك و گرتنى
 خەلك و ھەپسكردنى خەلك و تۆقاندنى خەلك نىە، بەلكو ئەمانە ئەو
 دەزگايانەن كە زانىارى كۆدەكەنەو بە قازانجى ئاسايشى كۆمەل، بەو ى
 ئەمنى كۆمەلگا پارىزگارى دەكەن لەو خەتەرەنەى كە دىتەسەرى، نەك خۆيان
 بېن نە سەرچاوەى ھەپەشە بۆ ھاوالاتى و ھىزبەكان، بە مانايەكى تر وەزىفەى
 ئاسايش ئەم ئەو نىە كە خەلك بگرىت، خەلك راوبنىت، خەلك بترسىنىت و
 ھەلبوكتىتە سەر مالان، بەلكو برىتيە لە كۆكردنەو ى زانىارى، بەھەمان شىوہ
 بۆ دەزگای زانىارى و دەزگای پاراستنىش، ھىزى پىشمەرگە مافى ئەو ى نىە لە
 كاروبارى ناوڤدا تەدەخول بكات، بەلكو دەبىت سنورى ھەرىمى كوردستان
 بپارىزىت و سىستەمى سىياسى ولتەكەمان بپارىزىت، نەك ببىت بە دەسكەلا
 بەدەست ھىزبىكەو بۆلەو ى ھىزبىكى تىرى پى بترسىنىت و بىچەوسىنىتەو،

نهمه گۆپینی یه که مه که نیمه به پنیویستی ده زانین که بگریت، که گۆپینه له وهزیفه دا، نه گهر وهزیفه که ی بگۆپیت با وهرم وایه که بۆچونی هه مو کورد ده گۆپیت سه بارهت بهم ده زگایانه، گۆپینی دوهم بریتییه له وهی که پنیویسته سه روک و به پنیوه بهری لهم ده زگایانه له خه لکی میهه لی بیلایه ن دابهرین نه ک له خه لکی حیزبیی توخ که زور موته هه میسن، واتا به گۆپهری که فاههت و لیوه شاهویی سه روکی لهو ده زگایانه دابهریت که دهیان که سی به توانا هه یه ده توانن لهو ده زگایانه به پنیوه بهرن، له سه ر ناستی سیاسیش که س ناتوانیت تاوانباریان بکات به وهی که لایه نگری حیزبیک ده کن.

KNN: گله ییه کی زور له نه دالی په ره مان ده گریت و باس له وه ده گریت که نه دالی سسته، بۆچونی به ریزتان له و باره یه وه چیه؟

نه وشیروان مسته فا: هه ربۆیه داوامان کردوه هه لبوه شیته وه.

KNN: له سه ر ناستی نیوده وله تیدا، لهم داویا له دا چه ند گۆرانکارییه کی که وهه رویاندا یه کیکیان مه سه له ی راپرسییه که ی باشوری سو دانه، ده مه ویت رای به ریزتان سه بارهت به و راپرسییه بزاین؟

نه وشیروان مسته فا: نیمه خو مان وه کو که لیک زولملیکرا و که به مالی ناسایی خو مانی ده زانین مالی چاره نویسی خو مانمان هه بیته، به مالی ناسایی خو مانی ده زانین پاشه پۆژی سیاسی خو مان دیاری بکه ین، باشوری سو دان لهو هه له ی بۆ ها ته وه پێشه وه که من له ناخی ده وه پێم خو شه که باشوری سو دان نه یه توانی له گه ل با کوری سو دانه پێکه وه بگو نه جیت و سالانیکی دورودریژ شه پرو مملانیی خو یناوی هه بو له نیوانیاندا، ئیستا میله ته که به ناواتی خو ی و له ریگای دیموکراتییه وه که یشتوه ته نه وه، پێموایه له وه سابیه که یه کی زور

جوانه له ياسای نۆودهولهتی و په یوه ندىیه نۆودهولهتییه کان و په یوه ندى نیوان میلیله تاندا.

KNN: سه بارهت به راپه پړینی گهلی تونس چی دهلین؟

نهوشیروان مستهفا: من خۆم له سه ر تونس شتیکی نهوتۆم نه ده زانی، ههتا نه پوخا نه مده زانی که ئەم پیاوه (زین العابدین بن علی) نه وهنده پیاویکی خراپه، چونکه به درێژایی دهیان سال کشوماتی به سه ر نه و لاتهدا کشابو، خه لک وایده زانی ولاتیکه شامی شهریفه، به لام ئەمه وهکو (مدینه اشباح) وابو واته وهکو شاری تارماییه کان که خه لک له تاریکاییدا ده ترسیت، به لام کشوماتییه کی زۆر به سه ریدا زال بو، تونسیش له و بابته بو، وهکو چۆن له قه برسانیکدا ههست به وه ده کهیت خۆلی مردویان به سه ردا نیشتوه کهس دهنگی لیوه نایهت له پړیکدا له هه مو قه بریکه وه که لله سه ریک و شه به حیك دیته به ره وه، تونس ریک وابو، بینگومان هه ر ولاتیك سته مکاری تیا بیئت، زۆرداری تیا بیئت، گه نده لی تیا بیئت، درهنگ بیئت یان زو گوپانی به سه ردا دیت و نه وهش یه که مجار نیه له میژوی ناوچه کهدا شتی وا روبدات، پییش نه وان له ئیران ئینقیلابی ئیسلامی بو رژی می شا به ریگای راپه رین روخا، له کوردستانی عیراق و عیراقدا، راپه رینیکی زۆر گه وه بو که بو به هو ی نه وه ی کوردستانی عیراق ئازاد بو، به لام باشوری عیراق که وته وه ژیر ده سه لات ی به عسییه کان، ئەمهش پیم وایه کاریکی زۆر زۆر گه وه ریه و نمونه یه که و پییشه نگیکه بو هه مو گهلانی ناوچه که.

KNN: زۆر جار باس له له یه که چون یاخود جیاوازییه که ده کریت له نیوان مه سه له ی تونس له گه ل کوردستاندا، تو تاجه ند ئەم جیاوازی و له یه که چوناندها رهوا ده بینیت؟ یاخود ته علیق چیه له و باره یه وه؟

نەوشیروان مستەفا: لەیەكچونیش هەیه و جیاوازیش هەیه، بۆ نمونە ئیمە جیاوازین لەگەڵ ئەواندا پیم وایە ئەوان كارەباين هەیه ئیمە كارەبامان نیە، ئەوان جادە و حەدیقه و رینگاوبانی جوانیان هەیه لیڤه نیە، لەوی مۆئەسسەسەى عەسكەرى بیلایەنە لیڤه بیلایەن نیە، پیم وایە لەوی زانكۆكانیان ئاستی زانستییان زۆر باشە و لە ئاستی زانكۆكانی فەرەنسەدا یە لیڤه ئەو نیە، لەمانەدا لەیەك ناچین، بەلام ئەو یەكە لە یەك دەچین، لە گەندەلیدا پیم وایە ئەگەر بۆی ئەوانمان نەدا ییت ئەوا وەكو ئەوانین، لەمەسەلەى سەیتەرەکردنى یەك حیزب بەسەر هەموو جومگەكانی ژیا نەدا لیڤه و لەوی لەیەك دەچن، لە كۆمەلێك شتی لەو بابەتانه وەكو بێكاری و نزمە ئاستی گوزەرانی خەلكدا لەیەك دەچن و لە تەزوییری هەلبژاردن

نیگه‌رانی له‌وهی ئیختکاری سیاسی بۆ ئیستا و پاشه‌پۆژ ده‌کریت

سازدانی: هوشیار عبدولا

ئه‌وشیروان مسته‌فا له‌ به‌رنامه‌ی روبه‌پوی که‌نالی KNN دا باس له‌ داها‌توی بزوتنه‌وه‌ی گو‌پ‌ان و کۆمپانیای وشه‌ و شیوه‌ی ریک‌خستنه‌وه‌ی بزوتنه‌وه‌که‌ و ده‌رگرتنی سولفه‌ له‌ حکومه‌تی هه‌رێم ده‌کات، هاوکات باس له‌ دوا‌ین گو‌پ‌انکارییه‌ سیاسیه‌کانی هه‌رێمی کوردستان و مه‌ترسییه‌کانی به‌رده‌م ئازادی راده‌ربهرین ده‌کات.

KNN: با له‌ ده‌رگرتنی بودجه‌ له‌ لایه‌ن بزوتنه‌وه‌ی گو‌پ‌انه‌وه‌ ده‌ست پێ بکه‌ین، راسته‌ که‌ بودجه‌تان و ده‌رگرتوه‌؟

ئه‌وشیروان مسته‌فا: ئێمه‌ بودجه‌مان و ده‌رگرتوه‌، سولفه‌مان و ده‌رگرتوه‌، یه‌کیک له‌ به‌نده‌کانی و ده‌ره‌قه‌ی ئیسلامی سیاسی که‌ ئێمه‌ له‌ گه‌ڵ حیزبه‌کانی ترا خه‌ریکین جیبه‌جی بکه‌ین، بریتیه‌ له‌ چه‌ند نو‌قته‌یه‌ک له‌ سه‌روی هه‌مویا نه‌وه‌ قانونی ته‌مویلی حیزبه‌ سیاسیه‌کانی کوردستان، ئیستا ئه‌و قانونه‌ له‌ به‌رده‌می په‌رله‌ماندا یه‌، هه‌ر ده‌ستاوده‌ستی پێده‌که‌ن و تائێستا جیبه‌جی نه‌بوه‌، ئه‌وه‌ی که‌ ده‌دری‌ت به‌ حیزبه‌کان به‌ناوی سولفه‌وه‌ ده‌دری‌ت، به‌ریار وایه‌ ئه‌و قانونه‌ که‌ ده‌رچو له‌ په‌رله‌مانه‌وه‌ ئه‌وساکه‌ حیزبه‌کان به‌ گو‌یژه‌ی ئه‌و کورسیانه‌ی له‌ په‌رله‌ماندا هه‌یانه‌، یاخود به‌ گو‌یژه‌ی ئه‌و ده‌نگانه‌ی که‌ له‌ کاتی هه‌لبژاردندا به‌ده‌ستیانه‌یانه‌ به‌ گو‌یژه‌ی یه‌کیک له‌ دو میعیاره‌ بودجه‌ و ده‌ر بگرن، ئه‌وه‌ی که‌ ئێمه‌ و ده‌رمانگرتوه‌ سولفه‌یه‌ و بودجه‌ نیه‌.

KNN: باشە ئەم سولفىيە بەراورد بەوەى كە يەكئىتى و پارتى وەريانگرتوہ تائىستا، ئەوەى كە ئاشكراكراوہ ياخود راگەيەندراوہ لەلايەن حكومت زۆر كەمترە لەوەى كە ئيوہ وەرى دەگرن، بۆ قبۇلتانكرد؟

نەوشىروان مستەفا: بەلى ئيمە پيشتەر تا ميزانيەى سالى رابردو تەسديق نەكرابو، حيزبە دەسەلاتدارەكانى كوردستان بە ئارەزوى خويان پارەيان لە بودجەى كوردستان بردو، بەگويرەى هەندىك سەرچاوہ كە وەختى خوئى باسيانكرد، بە هەردو حيزب نزيكەى ۷۰ مليون دۆلاريان دەبرد، بەلام دواى تەسديقكردى ميزانيەى سالى رابردو، ئەم بپرە زۆر كەم بوەتوہ و پيموايە ئەمە سەرکەوتنىكى گەورەيە بۆ بزوتنەوہى گۆپان كە لە پەرلەمانى كوردستاندا توانى ئەو مەسەلەيە بوروژينئيت، ئيمە ئەمانەويت مەسەلەى تەمويلى حيزبەكان بە قانون ريكبخرئت، لەبەرئەوہ ئيمەش ئەو قانونەى كە دەردەچئت جيئەجيئ دەكەين، پيمان وايە ئەمە سەرەتايەكە بۆ ئەوہى حيزبەكانى تريش رابين لەسەر ئەوہى بەشەكەيان هەرچەندىك بيت پيى رازين.

KNN: كۆمەليك هەنگاوى زۆرتان بريوہ لە ريكخستنەوہى بزوتنەوہكە تاندا، ئيستا قسەو باسيك هەيە بەوەى كە جياوازي بۆچون هەيە لەناو ئيوەدا بە تايبەت لە نيوان قيادەكاندا بۆ دياركردى چۆنيى قيادەكردى گۆپان؟

نەوشىروان مستەفا: لەناو ئيمەدا ئيمە بۆچونى جياواز هەيە و پيموايە ئەمە شتىكى تەبيعيە، بەلام بۆچونەكانى ئيمە و جياوازيەكانمان لەسەر شتى فيكرى و لەسەر شتى سياسى و لەسەر شتى ئايدۆلۆژى نيە، ئيمە ئەگەر جياوازيشمان هەبيت لە بۆچوندا لەپراستيدا جياوازيەكانى ئيمە لەسەر شتى فەنيە، لەسەر شتى تەكنيكى، لەسەر ئەوہيە كە بۆ نمونە، چۆن ناو شارى سليمانى ريكبخەين يان چۆن ناو شارى هوليئر ريكبخەين، چۆن ناو شارى كەركوك ريكبخەين، شتەكانمان زۆرتر فەنييە، هيچ پەيوەنديەكى بە كاروبارى سياسى يا بە خيلافاتى ئايدۆلۆژى سياسى و... هتد نيە، بەلاشمەوہ شتىكى زۆر زۆر تەبيعيە، چونكە ئيمە لە قوناغيكداين كە سەرەتاي دەستپيكردى

جولانهوهیهکی سیاسی تازهیه، ئه مانه ویت ریکخراویکی تازه دروست بکهین به ههیکهلیکی تازه، ئه گهر ناکۆکی و بۆچونی جیاواز له سهر ئه وه نه بیته بیگومان شتیکی ناتهییهیه.

KNN: باس له ههیکهلیکی تازه و بۆچونی جیاواز و جیاوازیته کرد له گۆراندای، ئیوه هه مان ئه و کادره مۆته فهریغه سیاسیانه دروست ده که نه وه که ته نه کار و پیشه ی ببی به کاری سیاسی، یاخود کادریک دروست ده که نه کاری سیاسی بکات و کاری ئاسایی خوشتی بکات؟

نهوشیروان مستهفا: بزوتنه وه ی گۆران وه کو سهره تا پیی وایه که هه مو هاوالتیه کی کوردستان پیویسته جوریک له سهر به خوشتی ئابوری و سهر به خوشتی دارایی هه بیته، بۆنه وه ی ئازادی دهر برینی بیرو پای هه بیته، ههر به و مه نتیقه که چون ئیمه پیمان خوشه هه مو هاوالتیه که له کوردستاندا چ ژن بیته چ پیاو بیته، جوریک له سهر به خوشتی ئابوری هه بیته، پیمان خوشه هه مو هه لسه وراویکی سیاسیش له ههر حیزبیکی سیاسی بیته، جوریک له سهر به خوشتی ئابوری و سیاسی هه بیته، بۆ نه وه ی نه به ستریتته وه به حیزبیکه وه و نه بیته به کۆیله ی موجه ی مانگانه ی حیزبه که ی خوشتی، له به ره نه وه به و مه نتیقه ئیسه هه ول ئه دهین که مترین ژماره ی کادری مۆته فهریغمان هه بیته، بۆ کادره مۆته فهریغه کانیشمان کاریکی و ده کهین که وه کو کارمه ند کار بکه نه، بۆ نه وه ی سیسته می تازه بونه وه ی داموده زگاکانی بزوتنه وه ی گۆران هه میسه له حاله تی ژیا ندا بیته، وانه بیته له حاله تیکدا بیته کۆمه لیک خه لک ده ست بگرن به سهر داموده زگاکانی بزوتنه وه ی گۆران و له ئیستاه تا 50 سالی تر به میننه وه.

KNN: له ماوه ی رابردودا باس له وه ده کریته که زۆرتین چالاکی ئیوه وه کو بزوتنه وه ی گۆران زیاتر له ریگه ی فراکسیۆنه کانتانه وه به وه له په رله مانی کوردستان و له ئه نجمه نی نوینه رانی عیراق، چالاکی بزوتنه وه سیاسیه که تان له دهره وه ی ئه م دو فراکسیۆنه چون ده بیته یاخود چی ده بیته؟

نەوشیروان مستەفا: ئەو راستە ئیئمە بەلامانەوێ گەرنەگە کە پەرلەمان کارا بیئت و پیمان وایە ئیئمە لە ولاتیکدا ئەژین سێ دەسلەلاتی گەرنەگی تێدایە، دەسلەلاتی تەشریعی و دەسلەلاتی قەزایی و دەسلەلاتی تەنغیزی، دەسلەلاتی تەشریعی بریتیە لە پەرلەمان کە فرەسیۆنەکی ئیئمە لەوێ بە چالاکی کار دەکەن، ئیئمە پیمان خۆش نیە حیزبیک ببیئت بە بەدیلی پەرلەمان یان حیزب ببیئت بە بەدیلی حکومەت، ئیئمە پیمان خۆشە پەرلەمان کارەکانی خۆی بکات و حکومەتیش کارەکانی خۆی بکات، بە مانایەکی تر ئەگەر ئیئمە هەرچیە کمان بویئت کە لەگەڵ حکومەت باسی بکەین دەبیئت لەناو هۆلی پەرلەمان باسی بکەین، باقیەکی تریشی ئەگەر خۆپیشاندا ن بێت یان رییوان بێت یان دەرپرینی ناپەرەزایی بێت یا دەرپرینی پشیتیوانی بێت، ئەو چالاکی سەر جادەییە، ئیئمە چالاکی جۆراوجۆرمان دەبیئت، چالاکی رۆشنیریمان دەبیئت، چالاکی سیاسیمان دەبیئت، بێگومان چالاکیمان لە بوارە جیا جیاکانی ژياندا دەبیئت.

KNN: با کەمیک بیینە سەر کۆمپانیای وشە، پێشتریش لە روبەرەکانی تردا باسمانکردووە، کۆمپانیای وشە زمانحالی بزوتنەوێ گۆرانی یان نا؟

نەوشیروان مستەفا: کۆمپانیای وشە پێش بزوتنەوێ بزوتنەوێ گۆرانی دەمەزرارووە بۆ ماوەیەکی زۆر، کاتیەک کە کۆمپانیای وشە بۆ راگەیاندا دامەزرا هیشتا بزوتنەوێ گۆرانی و بیروکی دامەزراندنی بزوتنەوێ گۆرانی دەستیپێکردنی بزوتنەوێ گۆرانی لە کایەدا نەبو، چونکە هیشتا ژمارەکی زۆری ئەوانە کە هەلسۆپاون، ئومیدیکی زۆریان بەو هەبو کە لەناو داخلی حیزبە مەوجودەکانی کوردستاندا هەندیک ئالوگۆر بکریئت، پاش ئەوێ پێش هەلبژاردن دەرکەوت ئەو کاریکە ناکری، لەبەرئەوێ پەنامان برد بۆ دامەزراندنی بزوتنەوێ گۆرانی، ئیستا ئەوانیئت بلییئت تا ئەندازەیک زۆر کۆمپانیای وشە توانیویەتی لەو هەلبژاردندا پشیتیوانیەکی زۆر گەرم لە بزوتنەوێ گۆرانی بکات، بەلام مانای ئەو نیە کە زمانحاله، گەلیک جار لەناو دامودەزرانەکانی کۆمپانیای وشە چ لە سایتەکی لە رۆژنامەکی لە تەلەفزیۆنەکی لە

رادیۆكەى، كەسانىك قسە دەكەن بىروبۆچونى خويان دەر دەبىرن، گەلىك جار
دژى بزوتنەوہى گۆران قسە دەكەن، رەخنەى لى دەگرن و بىروباوہرى جياواز
بلاودەكەنەوہ، ئەو پەراويزى ئازادىيەى كە لەناو دەزگاكانى كۆمپانىيائى وشەيە،
پىم وانيە لە ناو دەزگا حيزبىيەكانى تردا ھەبىت.

KNN: ماوہى پيشو وازت لە پۆستى بەرپۆەبەرى رېيىدراوى كۆمپانىيائى وشە
ھىنا كەسىكى تەرت لە شوپىنى خۆت دانا، بۆچى؟

نەوشىروان مستەفا: ئەوہ ئىشكالىكى سىياسى ھىناوہتە پيشەوہ، ئىشكالى
سىياسىيەكە ئەوہىيە لە سەرەتاوہ مەن دامەزىنەرى كۆمپانىيائى وشە بوم و
خاوەنى كۆمپانىيائى وشە بوم، لەھەمان كاتدا مەيش يەككىم لە
دامەزىنەرەكانى بزوتنەوہى گۆران، ئەمە جۆرىك لە تىكەلاوى دروستكردوہ لە
بەينى كۆمپانىيائى وشە و لە بەينى بزوتنەوہى گۆران، ئىمە بەو ئىتيجاھە
دەرپۆين، مەن خۆم يەككىم لەو كەسانەى پىم باش نيە ئىمە تەجروەى
راگەياندى حيزبى دوبارە بكەينەوہ، مەن ئومىدەم وادە ھاوپىكانم و
ھاوكارەكانىشم لەناو بزوتنەوہى گۆران و لەناو كۆمپانىيائى وشە، پىكەوہ
بتوانىن بگەينە بۆچونىكى ھاوبەش لەسەر ئەوہى كە چۆز ئەم دو دەزگايە
لەيەكترى جيا بكەينەوہ، كۆمپانىيائى وشە وەكو دەزگايەكى راشەياندى جياواز
لە بزوتنەوہى گۆران بتوانىت ئەركەكانى خۆى جىبەجى بكات.

KNN: ئەمە دەلالەتتىكى تەرنىيە بەوہى كە لانى كەم تۆ واز لە ھەر رۆلىك يەترى
ئىعلامى دەھىنىت و خۆت تەرخان دەكەيت بۆ كارى سىياسى؟

نەوشىروان مستەفا: لە راستىدا مەن ھەر بەشتىكى شكلى لە دەزگاكدە بوم،
ئەگىنا ھەر لە سەرەتاوہ، لەوہتى كۆمپانىيائى وشە دامەزراوہ كۆبونەوہى
ھەفتانەى سەرانى ھەمو دەزگاكە خويان ھەفتانە نەخشەى (يگاي خويانىان
داناوہ، بىرو بۆچونەكانى خويان و ھەندىكجار لە كۆبونەوہكاندا مەبەشدارىم
كردوہ و ھەندىك جارىش بەشدارىم نەكردوہ، ئەگەر پرسىارىك لەوانە بكەن كە
ئەو دەزگايانە بەرپۆە دەبەن تەلەفزيۆنە، رادیۆيە، سايتەكەيە، رۆنامەكەيە، تا

ئەندازەيەکی زۆر سەرەخۆييان ھەبۆھ و ئازادیيان ھەبۆھ لە دەربەرینی ییروباوەری جیاواز و وەکو یەکە ی جیاواز کاریان کردۆھ.

KNN: دەگوتریت رەنگە ھۆکاریکی تریش بریتی بیّت لەوہی کە بەشیوہیەکی ئۆتوماتیکی کۆمپانیای وشە و گۆران لە یەک جیابگەیتەوہ، راستە؟
نەوشیروان مستەفا: وەکو باسم کرد ئەگەر ھاوڕێکانم و ھاوکارەکانم یارمەتیم بەدەن بە ئێ جیای دەکەینەوہ.

KNN: لە ماوہی رابردودا کۆمپانیای وشە کەمپەینیکی راگەیاندوہ دەربارە ی ئازادی رادەربەرین، ئایا ئەم کەمپەینە بە دیاریکراوی دژی ئەو شەکاتانە ی پارتییە لەسەر دامۆدەزگاکانی ئێوہ؟

نەوشیروان مستەفا: ناتوانیت بە تەحیدید بلیت ئەوہیە، بە لām رەنگە ئەوہ سەرەتایەک بیّت بۆ دەستپێکردنی ئەوہ، ئێمە ھەمومان نیگەرانیین لەوہی ھەست دەکەین لە کوردستانی عێراقدا، ئازادی رادەربەرین بەرەو بەرتەنگی و بەرەو بەرتەسکبۆنەوہ دەروات، ھەستدەکەین دو سەال لەمەوپیش قانونی رۆژنامەگەری دەرچو، بە لām تائیستا کاری پیناکریت، ھەست دەکەین بەوہی کە جۆریک لە گوشار و زەخت لەسەر رۆژنامەوانی و لەسەر دەربەرینی ییروپرای ئازاد لە کوردستاندا ھەیە، ئەمانەوێت ئەو نیگەرانیە دەربەرین و ئەو نیگەرانیە بگەین بە سەرکردایەتی سیاسی ھەمو حیزبەکانی کوردستان، کە یەکیک لە گەرنترین کۆلەکەکانی ژبانی دیموکراسی چ لە کوردستان و چ لە شوینەکانی تری دنیا میدیای ئازاد و ئازادی رادەربەرینە، ئەوہ لە حالی حازردا لە کوردستانی عێراق لە مەترسیدایە، لەبەر دەمی ھەرەشەدایە، ویستمان سەرنجی ھەمو لایەک بۆ ئەوہ رابکیشین، ئەگینا بە تەنھا کاردانەوہ نەبۆھ.

KNN: مەبەستان لەوہ نەبۆھ کە بە تەنھا پارتی کەشانیوہ لە داواکانی بکات یاخود داواکانی سەحب بکاتەوہ؟

نەوشیروان مستەفا: بیگومان نەخیر، ئێمە لە کوردستانی عێراقدا نە سەتەلایتمان دروستکردۆھ نە ئینتەرنیتمان داھیناوە نە دەرمانیکی تازەمان بۆ

نەخۆشیه موهمیهکان داهیناوه، تەنھا شتێک کە ئێمە لە رۆژەلاتی ناوەراستدا شانازی پێوە بکەین ئەو جوړه ئازادیهیه کە لە کوردستانی عێراقدا هەیه، ئێستا ئەو ئازادیهیه لە مەترسیدایه، نامانەوێت ئەو ئازادیهمان لە کیس بچێت، بە عەکسەوه ئەمانەوێت هەمیشە پەرە بسینێت و گەشە بکات و دایمەن خۆمانی پێوە هەڵدەکێشین لە هەموو جێگایهکدا بڵێن کوردستانی عێراق جەزیرهیهکی ئازاده، جەزیرهیهک لەناو رۆژەلاتی ناوەراستدا شوێنیکه کە کەرمانهتی ئینسان تیايدا مەحفوزه و مافهکانی ئینسان پارێزراره، ئازادی رادەربرین هەیه، ئازادی راگه یاندن هەیه، ئازادی رادیو هەیه، ئازادی تەلهفزیۆن هەیه، ئازادی جهریده هەیه، ئەمانەوێت شانازی بهوه بکەین و ئەمانەوێت ئەو شانازیهمان بۆ بمینێتەوه.

KNN: لە ماوهی رابردودا ئێوه لە دواى ٧/٢٥هوه ئۆپوزسیۆنتان دروستکرد، ئەزموونیکی ئۆپوزسیۆنتان تەقدیم کردوه، ئایا بە هەلبژاردنی ئەنجومهنی پارێزگاکان، ئەتانهوێت لە دەسهلاتی جێبهجێکردنیشدا چانسێک تاقی بکەنەوه یاخود بەرنامه و پلان و ستراتیج و بۆچونی خۆتان، یاخود روه جوانهکانی خۆتان بجنهرو له دەسهلاتی جێبهجێکردندا؟

نەوشیروان مستەفا: ئێمە لە سەرەتاوه بەرنامهیهکی سیاسیمان هەیه، کە بلأومانکردوهتەوه و رامانگه یاندوه، ئەو بەرنامه سیاسیه تەنیا بۆ رەخنەگرتن نیه لە دەسهلات، بۆ ئەوهیه کە لەرێگه ی هەلبژاردنەوه چەندیك پیمان بکریت ئێمە دەسهلات بگرینه دەست و بەشدار بین لە دەسهلاتدا، بۆ ئەوهی بتوانین بۆچونه سیاسیهکانی خۆمان و ئەو بەرنامهیهی کە هەمانه بۆ ریکخستنی بواری ژیان، بواری ئابوری، بواری کۆمەلایهتی، بواری رۆشنیری، بواری دارایی و ئەوانه جێبهجێ بکەین، بێگومان لە هەلبژاردنی ئەنجومهنی پارێزگاکانیشتا هەول دەدەین کە ئەنجومهنی پارێزگاکان ژمارهیهکی زۆری به هەلبژاردن بکەوێتە دەست ئێمە.

KNN: له سەر کام بنهما کاندیده کانتان دیاری دهکەن، ئایه چانس دهن به ئهوانه ی که له دو ههلبژاردنی رابردودا کاندیدی ئیوه بون، به لām چانسی چونه په ره مانیا ن نه بو، نه له عێراق، نه له کوردستان؟

نه وشیروان مستهفا: ئه مجاره له چاو دو ههلبژاردنه که ی پیشودا زۆرتر ئیمه خۆمان ریکخستوه، ئیمه ئیستا له ویستگه کانی ههلبژاردنه وه خۆمان ریکخستوه تا له هه ندیک شوین گه یشتوته ئه نجومه نی شار، ئیمه ئیستا ئه نجومه نی بنکه مان هه یه ئه نجومه نی بازنه مان هه یه، چه ند هه فته یه کی تر ئه نجومه نی شاریشمان ئه بیست، له مه ولا ئیمه کاندیدکردنی ئهوانه ی که کاندید ده کرین بۆ ئه نجومه نی پارێزگا کان یان هر داموده زگایه کی تری وا گرنگ، به ره وپوی بنکه کانی خۆمانی ده که ینه وه، به ره وپوی قاعیده ی ئه که ینه وه، داوا ده که ی ن له هه مو ئهوانه ی که به شدارن له بنکه کان و له ئه نجومه نی بنکه و له ئه نجومه نی بازنه کاند، ئه وان خه لکمان بۆ ته رشیح بکه ن، له پاشاندا ره نگه هه ندیک ده زگای بیلا یه ن، ده زگای پسپۆر رابسیپۆرین بۆ ئه وه ی له سەر کۆمه لیک پیوانه و پیوه ری جیا جیا، له وانه چری دانیشتوان، له وانه نیسبه تی رێژه یی ده نگدانی بزوتنه وه ی گۆپان له و ناوچه یه، هه ره وها له هه مانکاتدا لیوه شاوه یی و شاره زایی له بواره جیا جیا کاند، ئه وانه ببه پیوه ر بۆ ههلبژاردن، به مانایه کی تر ئیمه هه ول ده ده ی ن له قاعیده وه خه لکمان بۆ ته رشیح بکریست، ئه مجاره نه ک له سه ره وه ته رشیحی بکه ی ن و به خه لک بلین ده نگ ی بۆ دهن.

KNN: باست له وه کرد که ئه مجاره باشت ر خۆتان ئاماده کردوه، له رابردودا کۆمه لیک ره خنه ی زۆرتان لیگیراوه له سەر ئه م دو ههلبژاردنه ی رابورد، یه کیك له و ره خنا نه ی ده گیریت، به تایبه تیش کورده کانی ده ره وه وه کو ره خنه ئاراسته ی ده که ن، ئه وه یه که ئیوه وه کو گۆپان ده نگییکی زۆرتان له ئه وروپا فه وتا، به لām لیی بیده نگ بون، بۆ لیی بیده نگ بون، ئه مجاره ئایا له م حاله تانه بیده نگ ده بن؟

نهوشيروان مستهفا: يه كيک له گيروگرفته كان له عيراقدا نهويه هه مو داموده زنگاکانی که ئیستا له عيراقدا ههيه له سه ر بنچينه ی مو حاسه سه ی سیاسي یاخود وهکو خویان نه لاین مو حاسه سه ی حیزبی دانراوه، کومسیونی بالای هه لێژاردنه کان وشه ی سه ربه خوی پیوهیه، به لام له راستیدا فېری به سه ر سه ربه خوییه وه نییه، چونکه نه وانه ی که نه دامي کومسیونه بالاکه ن هه ریه که یان له لایه ن حیزبی که وه پالیئوراوه و له لایه ن حیزبی که وه دانراوه، نوینه رایه تی حیزبه کانه له ناو کومسیون بالا، ئیمه ه یچ نوینه رایه تیه کمان نه بوه تا وهکو ئیستا نه شمانتوانیوه، ئیمه نا ره زایه تیمان ده رپری، له راستیدا جوریک له شار دنه وه ی هه ندیک شت بو، قوناغی یه که م باسی نه وه یان کرد که ده بیّت دو ناسنامه یان پی بیّت، له دوا ییدا قبولیان کرد وتیان یه ک ناسنامه کافیه، به لام دوا ی نه وه ی خویان جیه جیکرد که خویان ویستبویان، ئیمه وهکو باس مکرد له به ره نه وه ی زوری نه وه ده زگایانه بیلایه ن نین، نه گه ر شکاتمان یکر دایه پیموایه له شکاته که مانیان نه ده پرس ی، له به ره نه وه زور له سه ری نه رۆشتن.

KNN: له زور ئاستدا فشاریکی زورتان له سه ره له ئاستی قا: یدهدا، له ئاستی کومه لی مه ده نیدا، له ئاستی ته نانه ت میدیای ئازاددا، که یوه نه زمونیکی جیاواز و نه زمونیکی نوی له کاری حیزبایه تی دابهینن، نه توانیت پیمان بلیت که چۆن ده توانن نه م جیاوازیه دروست بکه ن؟

نهوشيروان مستهفا: یه که م شت که ئیمه نه مانه ویّت نه زمونه که مان تازه بیّت، هه ندیک مه فاهیمی سیاسي تازه مان هی ناوه ته ناو بیری سیاسي کوردیه وه، له وانه ئیمه باس له ریکخراویکی سیاسي ده که ین که به شیوه یه کی ئاسویی ریکبخریت، رهنگه نه وه شیوه ی ئاسویی و ستونییه له وه و پیش باس نه کراییت، ریکخراوی ستونی نه وه ریکخراوه ستالینی و به لشه فییه نه که له نه ورو پای شه رقی وه ختی خوی په ی ره ویا ن کردوه، له رۆژه لات ی ناوه راستدا تا نه دازه یه کی زور تانیستا هه ندیک له حیزبه سیاسیه کان په ی ره وه ی ده که ن، ریکخراوی ئاسویی جوریک له لامه رکه زیه ت جوریک له ناوه ندییتی نه دا به هه مو

داموده زگا گرنگه کانی خوئی، ئیمه ناچین لاسایی نهو حیزبانه بکهینه وه له سه روی ههرمی ته نزیمی خو ماندا چهند که سیك دابنیین و بلین نه مانه له هه مو که سیك زیره کترن له هه مو که سیك عاقلترن له هه مو که سیك شاره زاترن، له بهر نه وه نه بیئت هه مو بواره کانی ژیانای ریکخراوهی سیاسی ئهم کومه له بریاری لیبدات، به ته نیشته نه وه وه ئیمه کومه لیک ده زگای تر دروست ده کهین که هه ندیکای له بابتهی فینتانه که کانی نه وروپان، خانه ی بیرکردنه وهن، مه سه له ن ئیمه له ته نیشته نه و سهرکردایه تیه ی که هه مانه کومه لیک داموده زگای ترمان هه یه، مه سه له ن بو ریکخستنه وهی دهره وهی ولات ژوری ره وه ندی کوردستانیمان هه یه، بو کاروباری سیاسی یه که ی تووژینه وه مان هه یه، بو کاروباری قانونی یه که ی قانونیمان هه یه، له م ماوه یه دا بو کاروباری دارایی و بو کاروباری ئابوریش یه که یه کی تایبه تی دروست ده کهین، ژوری سیاسیمان نه بیئت، له هه مان کاتدا ژوری کمان ده بیئت بو په یوه ندی نیشتمانی، بو په یوه ندی سیاسی، بو نه و جوړه شتانه له مه جموعی نه وانه، به شکلیکی ئاسایی سهرکردایه تیه کت ده بیئت، کاتی که هه لبراردن دیته پيشه وه پرس به ده زگای هه لبراردن ده کریت، کاتی که په یوه ندی له گه ل ولاتانی دراوسی ده بیئت پرس به ژوری دیبلوماسی ده کهین، کاتی که دانانی پرژه ی قانون له په رله مانی عیراق و له په رله مانی کوردستان بیه پيشه وه، ته عدیله کانی بیئت یان پرژه ی تازه بیئت، یان کوئه کان بیئت بو چاره سه رکردن پرس به یه که ی قانونی نه کهین، بو کاروباری سیاسی پرس ده کهین، به مه جموع شیوه یه کی تازه ی به رپوه بردن نه هیئینه پيشه وه.

KNN: له کوردستان ئوپوزسیوون، له عیراق تانیستا هاوکارن، میکانیزمی ئهم دو حاله ته تان چون ریکخستوه؟

نه و شیروان مسته فا: هیشتا ریکمان نه خستوه، نه وه جوړیکه که پیی ده وتریئت ئیزیدیواجیه تی مه عایر، دو پیوانه ی بانیک و دو هه وا، نا کریت ئیمه له کوردستان نه مان مه بده ئی زورینه ی سیاسی له مه سه له چاره نو سه سازه کانی

میلەتە کەماندا بە کاربەینین، بەلام لە عەرەبی قبول نەکەین، لە لایەنەکانی تری قبول نەکەین لە بەغدا، بۆین ئیمە قبولمان نیە زۆرینە ی سیاسی بربار بەدات لەسەر مەسەلە چارەنوسسازەکانی عێراق، بێگومان ئەو مەبەدە مەبەدەئێکی باشە ئیمە قبول نەکەین لە مەسەلە چارەنوسسازەکانی عێراق بە هیچ جوړیک مەبەدەئێ زۆرینە قبول نەکەین، مەبەدەئێ زۆرینە قبول بکەین لە ھەموو حالەتێکدا عەرەب زۆرینە یە کورد کە مینە یە، ھەتا ئەگەر لایەنێکی شیعە یان لایەنێکی سوننە بە تەنیا بگرن ئەوان ئەکسەریەتن و زۆرینە ئیمە کە مینە ی، بۆچی تۆ لە بەغدا لە مەسەلە چارەنوسسازەدا نەک لە مەسەلەکانی تردا، بێگومان تۆ ئەو مەبەدەت قبول نەبییت، کەچی بییت لە کوردستاندا بۆ مەسەلە چارەنوسسازەکانی گەلی کورد بە مەبەدەئێ زۆرینە و کە مینە کار بکەیت، بێگومان ئەو مە جوړیکە لە ئیزدیواجیەتی مەعایر کە بە لای ئیمە وە قبول نیە، ئیمە قبول ناکەین لە کوردستان جوړیک مامەلەمان لە گەل بکەن لە بەغداش داوای یە کەریزیمان لێ بکەن، ئیمە ئەو لایەنانە ی تێمان لە گەل بییت یان لە گەلمان نەبن، مەجموعە یە ک سەوابتی نەتەرە یی خۆمانمان ھە یە، ئەوان دیفاعی لێ بکەن و لێ نەکەن، ئیمە بە قەدەر توانای خۆمان دیفاعیان لێ دەکەین، لەسەری سور دەبین، لە مەسەلە مۆھیمەکاندا کە پە یوھندی بە چارەنوسی میلەتە کمانە وە ھە یە بێگومان ئیمە لە گەل ئەو لایەنانە ی تردا ھاوکار دەبین، ھاو دەنگ دەبین، ھاو ھەلو یست دەبین، لە مەسەلەکانی تردا ئیمە دیفاع لە حقوقی خۆمان دەکەین، لە کوردستانیش عینەن شت ھەرچی شتی خێر و خوشی میلەتە کەمانی تێدا بییت، لایەنەکانی تێرش تەرحی بکەن، ئەو ی جیگای داخە تائیس تا ئیمە ھەرچیە کمان تەرح کردو ئەوان دژی راوستان، یان ئەوان شتیکیان تەرح کرد بییت ھاو پێکانی ئیمە ی دژی راوستان، پێویستە لە مە و لا جوړیک لە تەفاھوم بدۆزینە و ئەو شتانە ی کە قازانج و خێر و خوشی میلەتە کەمانی تێدا یە ھەول بەدین جوړیک لە بۆچونی ھاو بەشی بۆ بدۆزینە وە.

بۆئەوێ هەموومان پێکەوه بیکەین، هەمان مەبەدنی بەغدا هەمان مەبەدنی لە کوردستانە.

KNN: مەبەستت چی بۆ لەوێ کە کۆمەڵیک حالەتی چارەنوسساز یاخود کۆمەڵیک شت ھەیە کە لە کوردستاندا رەنگە تیپەپاندنی ئاسایی بیێت، بۆ نمونە بۆ پرۆژە قانونیکی تەبیعی، بەلام ھەندیک پرۆژە یاسا ھەبیێت رەنگە قورس بیێت، ئەمە ویت زیاتر رونکردنەومان بەیتی لەسەر ئەو کە مەبەستت چیه لەوێ کە قبوڵی ناکەن؟ باست لەوەکرد، کە کۆمەڵیک شت لە بەغداد بە شیۆھیک تەوافوق تێ دەپەریت، بەلام پێویستە ھەمان حالەتیش لە کوردستان کۆمەڵیک حالەتی چارەنوسساز ھەیە بە تەوافوق تێدەپەریت، دەتوانین نمونەیک لەو شیۆھیکەمان بدەیت؟

نەوشیروان مستەفا: مەسەلەن بە بیروبۆچونی ئێمە مەسەلەی قەدەغەکردنی کاری حیزبی لەناو دەزگای پێشمەرگە و لەناو دەزگای ئاسایش و لەناو پۆلیس و لەناو دادگا و لەناو دائیرەکانی حکومەتدا، بە نەیسبەت ئێمەو مەبەدنیکی چارەنوسسازە، ئێمە بە ھیچ جوړیک پێمان باش نیە حیزبیک بە تاقی تەنھا دەست بگریێت بەسەر موقەدەراتی میللەتی کورددا، لەو رێگایەو خۆی بسەپینیت، ئێمە بۆ وەرەقە ئیسلامی سیاسی بەلامانەو گەرنە چوار مەسەلە ھەیە کە ئەمانە نەوێک لە ئیجماع ئەگەر ئیجماعی کۆدەنگی لەسەر نەبیێت، زۆرایەتیەکی سیاسی و بێنێنە پێشەو کە بەلایەنی کەمەو زۆری خەلک لە سەری رازی بیێت، یەکەمیان ئەم مەسەلەی قانونی کۆمسیۆنە یان دەستە یالای ھەڵبژاردنە لە کوردستاندا، لە کوردستانیێکدا کە نە ئاسایش سەربەخۆیە نە پۆلیس سەربەخۆیە نە دادگا سەربەخۆیە نە دامودەزگاکانی حکومەت سەربەخۆیە، نە ئیسلام سەربەخۆیە نە میزانێ سەربەخۆیە، تۆ وەختیک دەستەیکە وادروست دەکەیت، من حەقی خۆمە نیگەرەن بۆ لەوێ کە بلییم تۆ ئەتەویت ئیحتیکاری دەسلالەتی سیاسی بکەیت لە کوردستاندا بۆ ئیستا و بۆ پاشەپۆژی خۆت، من حەقی خۆمە نیگەرەن بۆ لەوێ کە ترسی

دەسلەت ئىجبار دەكەيت ھەندىك شت بىكات بەقازانجى خەلك، كە لەئەنجاى زەختى تۆدايە، رەنگە ئىمە نەتوانىن ھەمو شتەكان بەدەستى خۇمان بگەين، بەلام لاكەى دىكە ئىجبار دەكەين كە ئەو بىكات بەقازانجى مىللەتەكەمان، لەو كاتەدا ئىمە پشتىوانىي دەكەين، ئىمە لەپاشەپۇرۇشدا كار بۆ ئەو دەكەين كە فىئەلەن دەسلەت بگرىنە دەستو لە رىگەى دەسلەتەو ئەو بەرنامە سياسىيەى كەھەمانە جىبەجىي بگەين.

KNN: سەبارەت بەو كە بەرامبەر ناچار دەكەن كۆمەلنىك ئىش بكات، دواچار دەپۇتتەو جۆگەلەى ئىووەو، ئەوەى كە لەسەردەمى ھەلپۇردنەكانىشدا وەكو نوكتەيەكى سياسىيى باس دەكرا كە ھەتا شەقامىك قىرتاو دەكرا، دەيانوت ئەمە دەستخۆشىيە بۆگۇپان، يان ئەوەى كە دەوترىت، تەنانەت دىيارىكردنى بودجەى ئەحزابو بېرىنى بەشىكى ئەم بودجەيە، دىسانەو ھەر لەژىر فشارى ئۆپۇزسىوونو بەدىيارىكراویش بزوتنەوەى گۇراندە بوە، ئەمانە بەدەستەوتى خۇتان دەزانن؟

نەوشىراون مستەفا: بەلى، ھەرچى شتىكى باش لەم ولاتەدا بگرىت، بە دەستەوتى خۇمانى دەزانن، يان ھىچ نەيىت دەستىكى ئىمەى تىدايە.

KNN: بابىنە سەر تەوەرى دەم كە ئازادى رادەپېرىن و ئازادى رۇژنامەگەرە، ئازادىي، لە ستراتىژى سياسىيى ئىووەدا چىيە؟

نەوشىراون مستەفا: ئازادىي، لە ستراتىژى سياسىيى ئىمەداو چەمكى ئازادىي بەگۆيرەى زەمان، بەگۆيرەى زەمىن، بەگۆيرەى جىياوازی ئايدىيۇلۇزى، جىياوازە لە گروپىكەو بۆ گروپىكەو دىكە، حىزبىكى شمولى، ياخود ئايدىيۇلۇزىيەتىكى شمولى، ئايدىيۇلۇزىيەتى لىبرالى مەفھومى جىياوازیان ھەيە، بىجگە لەوەش ئازادىي لەلای چىنىيەكان، لەلای نىپالىيەكان، لەلای ئىنگلىزىيەكان، لەلای ئەمريكايىەكان، لەلای سویدیيەكان، ھەريەكە بەجۇرىك لە ئازادىي تىدەگات، بەلام بىگومان ئىمە ئازادىمان بەلاوہ گرىگە كە برىتييە لە ئازادىي سياسىيى، ئازادىي كۆمەلەيەتى، ئازادىي رۇشنىبرىيى، دايبىزكردنى ئەم جۆرە ئازادىيانە

قوربانیدان بون، توشی سزا بون، توشی ناپه‌هه‌تی بون، توشی نانپرین بون، توشی فه‌قیری بون، توشی بی‌کاری بون، له‌نرخ‌ی شه‌وه‌دا، له‌وه‌مان داوه‌و پیش‌موایه، شه‌وه‌ سه‌رکه‌وتنی گه‌وره‌یه، بی‌گومان له‌پال شه‌م دو سه‌رکه‌وتنه‌دا که به‌ده‌ستمانه‌ینان، له‌پال شه‌م دو گۆرانه‌دا که کردومانه، گۆرانی دیکه‌شمان کردوه، شه‌ویش شه‌وه‌یه که تا هه‌دیگی زۆر ده‌توانین ب‌ئین، ئیستا قیاده‌ی سیاسی کورد، هه‌ریمی کوردستان، په‌رله‌مانی کوردستان، له‌کاروباره‌کانیادا به‌جۆریک له‌جۆره‌کان شه‌فافیه‌تیکیان په‌یدا کردوه، له‌گفتوگۆکانی شه‌م دواییه‌ی وه‌فدی کوردی له‌به‌غدا ده‌توانن نمونه‌که به‌یینه‌وه.

KNN: درێژه‌ده‌ده‌ن به‌م نه‌هجه، به‌م سیاسه‌ته، به‌تایبه‌ت که له‌دوای (٧/٢٥)وه، بۆ نمونه ئیوه ده‌تانتوانی به‌شداریی بکه‌ن له‌حکومه‌ت، به‌لام نه‌تانکرد، تا که‌ی و تاجه‌ند درێژه‌ ده‌ده‌ن به‌م نه‌هجه بۆ شه‌وه‌ی که شه‌م مه‌نزومه شه‌خلاقیه‌ی که باسی ده‌که‌یت، له‌کوردستاندا بیکه‌ن به‌نهریت، یاخود کلتوریکی سیاسی؟

نه‌وشیراون مسته‌فا: شه‌وه به‌ستراوه به‌هه‌له‌سه‌نگاندنی هه‌لومه‌رجی سیاسی کوردستانه‌وه، ئیمه‌ کار بۆ شه‌وه ناکه‌ین که به‌ته‌نیا هه‌ر ره‌خنه‌ بگرین و هه‌ر ب‌ئین فلان شت خراپه‌و بی‌گومان ئیمه‌ هه‌ر کاریکی باش که حکومه‌ت بیکات، پشتیوانیی لیده‌که‌ین و ده‌نگی بۆ ده‌ده‌ین و ئیسه‌پاتیشمان کردوه له‌په‌رله‌مانی کوردستان، شه‌و شتانه‌ی که ئیمه‌ به‌لامانه‌وه راست و باش بون، پیمانه‌وابوه قازانجی میله‌ته‌که‌مانی تیدایه، به‌بێ ئیعتیاز ئیمه‌ش موافقه‌تمان له‌سه‌ر کردوه‌و ده‌نگمان بۆ داوه. ئیمه‌ ئیش بۆ شه‌وه ده‌که‌ین له‌پاشه‌پوژدا بی‌گومان ده‌سه‌لاتی سیاسی بگرینه ده‌ست، یه‌عنی شه‌وه به‌نامه‌ سیاسیه‌ی که ئیمه‌ هه‌مانه، به‌ته‌نیا به‌ موعاره‌زه‌یی جیه‌جی نابیت، ره‌نگه‌ له‌ ریگه‌ی شه‌وه‌ی که ئیمه‌ موعاره‌زه‌ ده‌که‌ین، ره‌نگه‌ بتوانین به‌رامبه‌ره‌که‌مان ناچار بکه‌ین هه‌ندیک جار وه‌کو چۆن له‌ دۆمینه‌دا به‌رامبه‌ره‌که‌ت مه‌جبور ده‌بیت له‌جیاتیی شه‌وه‌ی که پوله‌که‌ له‌ده‌ستیدا بتۆپیت، مه‌جبوره‌ بیه‌ خواره‌وه، هه‌ندیک جاری وا هه‌یه که

بەزەبىرى چەك سەر بەلەيكى دىكە دابنەوئىنئىت، ياخود ناكۆكئىيەكانيان بە زەبىرى چەك بەلادا بىخەن، ئىمە بۆ يەكەمىنچار لەمىژۆى نوئى كوردستانى عىراقدا، ئىسلوبى مەملەئىسى سىياسىيەمان گۆپى لەمەملەئىسى چەكدارەو بە مەملەئىسى سىياسىيە و پىمەوايە، ئەو سەرەورەيەكى گەرەيە كە بۆ گۆپان تۆمار دەكرىت، ئىمە ناكۆك بوين لەگەل حىزبە دەسەلاتدارەكاندا، بەلام پەنامان نەبرە بەر چەك، پەنامان نەبرە بەر توندوتىژى، پەنامان نەبرە بەر شەپ، پەنامان نەبرە بەر بىگانە، بەلكو پەنامان برە بەر مەللەتەكەمان و سەندوقى دەنگدان، پەنامان برە بەر ھەلەبژاردن و پىشمەوايە، ئىمە سەرەكەوتوبوین، ئىستە تەوانىمەنە ھىزىكى سىياسىيە رىكخراو، چەند فراكسىيۆنىكى سىياسىيە لەمەولەئىرو لەبەغدا، لەسەر جادە ھىزىكى سىياسىيە بۆ مەملەئىسى سىياسىيە ئامانە بكەين، شانەشەشە ئەمە، گۆپىنىكى دىكەمان بەدەيەئەو، ئەویش ئەوئەيە كە لەمەوئەيە (۱۸) سالى رابەردودا، خەلك پىنى وابو، ئەوئەيە بىئەت بە حىزبى بۆ مەشەخۆرىيە، بۆ ئىمەتيازاتە، بۆ ئەوئەيە كە تەعەن بىئەت، بۆ ئەوئەيە كە وەزىفەيەكى باشتر وەرەكرىت، ئىمە ھەولمانداو، مەنزومەيە قىيەمى ئەخلاقى سىياسىيە لەكوردستانى عىراقدا بگۆپەن بەوئەيە كە كارى سىياسىيە و بەشدارىكرەن لەكارى سىياسىيە تەنبا بۆ مەشەخۆرى نىيە، بەلكو بۆ خۆشەوئىستى نىشتەمان، بۆ خۆشەوئىستى گەل، بۆ بەدەيەئەن بەرژەوئەندىيە بالاكەنى تەوئەيە، بۆ ئەوئەيە كە لەژيانى رۆژانەدا لەكاروبارى حكومەتەيدا، خەمەتكرەن بەخەلك، چاككرەن پەيوەندى لەگەل كۆمەلانى خەلك، دەستپاكى، داوئىنپاكى، دۆسۆزى لەئىشەكاردا، دۆسۆزى بۆ گەل، دۆسۆزى بۆ نىشتەمان، ئەمە لەو قىيەمە سىياسىيە بەرزانەن كە گۆپان جارىكى دىكە ھىناونىەتەو بەر سەر سەحەي كاركرەن سىياسىيە، ئەوانەيە كە دىن لەگەل ئىمەدا ئىش دەكەن، نەك ھەر ھىچ ئىمەتيازىكىان دەست نەكەوتە، بەلكو بەھۆئەوئەيە كە ئەو گۆپانە بنەپەتەيەمان كەردە لە مەملەئىسى سىياسىيەدا، ئەو گۆپانە بنەپەتەيەمان كەردە لە ئەخلاقى سىياسىيەدا، ھەزاران كەس لەئىمە توشى

بهرگري له ميدياي نازاد دهکين

سلزواني: هوښيار عېدولا

نوشیروان مستهفا له سالیادی هه لېږدږدنه میژویه کې ۲۰۰۹/۷/۲۵ ی پرله مانی کوردستان کې لیستی گۆږان سرکهوتنی بهرچاوی بدهسته یڼا ته ټکيد لوه دهکاته وه که بزوتنه وه ی گۆږان سرکهوتنی بدهسته یڼا وه.

له م دیداردا که بهرنامه ی پوبه پوی که نالی KNN له گه لیدا ریکیخستوه، نوشیروان مستهفا سرؤکی بزوتنه وه ی گۆږان باس لوه دهکات که له ماوه ی (۱۸) سالی رابردودا، خهک پینی وابو، نه وه ی بییت به حیزی بؤ مشه خوری و نیمتیا زاته، به لام بزوتنه وه ی گۆږان هه لیداره مهنزومه ی قیه می نه خلاقی سیاسیی له کوردستانی عیراقدای بگوړیت.

KNN: سالیك تیډه پهریت به سر (۷/۲۵) دا، نه و روژه ی بؤ گۆږان بوته روژیکي میژویی و زور باسی دهکرت، نه و روژه ی که گۆږانخوازه کان، یاخود نه وانه ی که پشتیوانیی ئیوه یان کرد، توانییان ژماره یه کی گه وړه، یاخود فراکسیونیکي به هیزی پرله مانیتان بؤ دروست بکه ن، سالیك تیډه پهریت به سر نه و میژوه دا، بزوتنه وه ی گۆږان، یاخود گۆږان چی کردوه؟

نوشیروان مستهفا: نه گهر حسابی نه وه بکه ین که چنده که سمان ته عین کردوه، یاخود موچه مان بؤ چنده که س بریوه ته وه، رهنکه نه وه گونجاو نه بییت، به لام ئیمه له سر ئاستی سیاسیی ته ماشای کاره که دهکین، ئیمه چنده ئیشیکي گه وړه مان کردوه، گرنگترین شت نه وه یه که ئیمه ئسلوبی ململانیی سیاسییمان له کوردستانی عیراقدای له بنه پره ته وه گوړی، به دریژایی (۵۰) سالی رابردو، هرچنده له جولانه وه ی کورددا ناکوکی دروست بویت، مونا فسه دروست بویت، ململانیی دروست بویت، لایه ک په نای برده ته بهر چهک بؤ نه وه ی

نازانیت واریداتی بو کوی دهچیت، ئیمه له گهل ئاشکراکردنی نهوانهین، مهسهلهن دهلین عقودی نهوت نه مه په یوهندی به نه منی قومیه وه هیه، باشه بهلی نه مه په یوهندی به نه منی قومیه وه هیه، وهره له بهرده می په رله ماندا که به حساب ههلبژێردراوی خه لکن، لهوی باسی بکه و مونا قه شه ی که نه گهر باوه پر ناکهیت بهوان، برۆ له نهجومه نی وه زیران باسی بکه، نه گهر له لای نهجومه نی وه زیران باسی ناکهیت، برۆ لای مه جموعه یه که له سه رکردایه تی حیزبه کانه وه باسی بکه، له گهل نهوان باسی ناکهیت هیچ نه بیئت لیژنه یه کی موخته س له ناو په رله مان له ناو حیزبه کان بدۆزهره وه که موخته س بیئت و جیگای سیقه بیئت، برۆ له لای نهوانه باسی بکه، بۆنه وه ی له پاشه پۆژدا ئیمه توشی ئیشکالی قانونی نه بین له گهل نه جیالی داها تودا پیما ن بلین، باوک و باپیری ئیمه غه له تیان کردوه له نه زانیدا رۆیشتون کاری وایان کردوه، که ئیمه ئیستا پیما ن عیلاج ناکریت، وه کو دهستیکی شکاو بۆی به جیهیشتوی که به گۆجی نه مینیتته وه هه تا هه تایه.

KNN: بۆچو نتان سه بارهت به که رکوک، به کوردستانی بونی که رکوک و سازش له سه ر نه و شاره چیه؟

نه و شیروان مسته فا: ئیمه که رکوک به به شیك له کوردستان ده زانین و هه رچیمان له توانادا بیئت بۆ نه وه ی که رکوک بگه رپته وه بۆ سه ر هه ری می کوردستان، نه وه ی له توانای ئیمه دا بیئت نه یکهین، ئیمه لایه نگری نه وه نین هیچ جو ره سازشیك له کوردستانی بونی که رکوک بکریت.

KNN: وه ک ستراتیج، گوپان باوه پی به دروستکردنی دهوله تی سه ره بخوی کوردی هیه؟

نه و شیروان مسته فا: به لی باوه رمان هیه.

KNN: بۆچی پرستان به ره وهندی کوردی نه کرد له کاتی بریاردان تان که بزوتنه وه ی گوپان له بزوتنه وه یه کی جه ماوه ری وه بگوپن به حیزبیکی سیاسی؟

نوشیرون مستهفا: ئیڤمه پایه ختیکی زۆرمان بۆ ههلسوپاره کانهان هیه، بهردوام دهیڤن لهسهر ئهوهی که ناوبهناو دهوره بکهینهوه، ناک به مانای ئهوه دهوره کانهیانهی کاتی خۆی بۆ زیادهکردنی معاش و پلهو پایه، مهسهلهن بۆ نمونه ئیڤمه ماوهیهکی تر ههمو ئهوانهی که مهسنولی بازنهکانن دهوریهان بۆ دهکهینهوه لهسهر ئهوهی واجباتی مهسنولی بازنه چیه؟، لهکاتی ههلبژاردن، لهدهای ههلبژاردنهکان، بۆ ههمو ئهوانهی که ههلبژێردراون، بۆ سکریتیژی بازنهکانه دهوریهان بۆ بکهینهوه، بۆ ئهوهی بزاند ئهرکی سکریتیژ چیه، بۆ ئهوانهی بهریوهبهری کارگیرین دهوریهان بۆ دهکهینهوه، بیجگه لهوهش ئیڤمه ئهوه ژورانهی که دروستمان کردوه ئهوه یهکهی توێژینهوانهی که دروستمان کردوه لهمهولا ناوبهناو مهسهلهن یهکهی توێژنهوهی سیاسی تهکلێف دهکهین جارێک بێت له سهر پهیوهندی عێراق و ئێران، پهیوهندی کوردستانی عێراق و ئێران، جارێک لهسهر پهیوهندی کوردستانی عێراق و حکومهتی عێراق و تورکیا، جارێک لهسهر سوریا، جارێک لهسهر ئهمهریکا، بهتایبهتی لهکاتی ئهزماتدا بێت بۆ ههلسوپاره کانهی گۆڤان موخازمهیهان بۆ بدهن بۆ ئهوهی لهپهڕی هوشیاری سیاسیهوه و لهپهڕی ئاستی تیگهشتیانوه بۆ سهروه بچیت و بهرز بێتوه.

KNN: گۆڤان رێکخراوی پیشهیی دروست دهکات یان نا؟

نوشیرون مستهفا: ئیڤمه دروستی ناکهین نهخێر.

KNN: گۆڤان تیروانیی بۆ سیاسهتی نهوتی چیه؟

نوشیرون مستهفا: ئیڤمه بهلامانهوه گرنگه سامانی سروشتی له کوردستاندا لهژێر دهسهلاتی کوردستان خۆیدا بێت، زۆر بهلامانهوه گرنگه نهوت و غاز و ههمو مهعدهن و ههمو سامانی سروشتی که لهسهر ئهرزی کوردستانه و لهژێر ئهرزی کوردستاندا، له ژێر دهسهلاتی قانونی حکومهتی ههریمی کوردستاندا بێت، بهلام ئیڤمه لایهنگری ئهوهین ئاشکرا بێت، کهسیک نازانییت مهسهلهن عقودی نهوت له کوردستاندا چۆنه، کهس نازانییت مرجهکانی چیه، کهس

ههلبژاردن بېيت، سهرمتا بههلبژاردن پييرهوئ دهكهن، ههنديك دوزگا ههيه كه پيوستى به پسيوپى ههيه، تو ناتوانيت بيكهيت به ههلبژاردن، بو نمونه يهكهى توژينهوهى سياسى ناتوانيت تو به ههلبژاردن دايبنييت، ئهبييت كهسانيك بينين لهو بوارهدا پسيوپين، چونكه چون پزيشكى و ئهندياري و دادگا، ئهمانه ههريهكه جوړيك له شارهزايى ئهوييت، مهسلهن وهختيك ئيمه ژورى دارايى دروست دهكهن، پيوستيمان بهوهيه كوهمليك موذيرو حيساباتي ئهقدهم دهقيق بينين، خهلكى لهو بابتهانه بينيت كه لهبوري دارايدا ئيختاسيان ههيه و شهادهيان ههيه، وهختيك كه تو ژورى قانونى دروست دهكيت، يهكهى قانونى دروست دهكيت، دهبييت لهو كهسانه بيت كه خريجي كوليزى حقوقن كه ماموستان له جاميعه لهو بوارهدا و حاكمى موتهقاعيدن، دهبييت لهمانه دروست بكرت، من پيوستم به ههلبژاردن نيه و ناشتوانيت به ههلبژاردن بيكهيت، جا لهبر ئهوهى دو جوړه دامهزراوه مان ههيه.

KNN: گهنج له كوئى بزوتنهوهى گوړاندايه؟

نهوشيروان مستهفا: له هه مو شوينه كانيايهتى، له هه مو جومگه كانيايهتى.

KNN: پرژه تان ههيه بو چالاككردى ژنان؟، يهكيك لهو رهخانهى كه زورجار له ناستى حيزب و له ريكخراوه كانيتر دهگرييت؟

نهوشيروان مستهفا: ئيمه كوهمليك ژنى ههلسوپاوى ليوه شاهه و چالاك و چاك و خاوه ريزمان ههيه، له گهل ئهوانه دا له گفتوگو داين، پرژهى چالاككردى ژن ياخود به شداريكردى چالاكانهى ژن له بوراي ژيانى سياسيدا، له بوراي ريكخراوهيدا سپاردومانه به خويان، ئيست خويان له ناو خوياندا خهريكي ئاماده كړدى پرژه يهكن، ئيمه له باتى ئهوان بريار نادهين، ئهوان خويان هه برياريكياندا و گهيشته هه جوړه پرژه يهك ئيمه پشتيوانيمان له سهره و جيپه جيكردنه مان له سهره.

KNN: تا چهنه بايه ختان بو چونايهتى ههلسوپاوه كانتان ههيه له بزوتنه وهكه تاندا؟

پنګردوه هم له سهرهوه دهستان پنګردوه بؤ خوارهوه له ناوهراسندا پهك دهګرینهوه.

KNN: دوتریت بزوتنهوهكه تانیستا كه هاتوه سرینګی ههپوه كه بریتیه له قیاده كونهكانی یهكیتی، لایه هم دروخه وهكو خوی دهملنیهوه؟

نوشیروان مستهفا: پیموایه نوره بهشینګی راستی تیدایه، بهلام ههموی راستی نیه، له تنیشت لهوانهوه دهیان كهسی تری گهنجان ههپه بهشدارن له دانانی بریاری سیاسی، لهناو نیمههوا وهكو باسكرد نیمه مؤدیلینګی تازهی کاری سیاسیمان هیناووته پیښهوه، پرؤسهی نهوهی كه پی دوتریت (العملیات الصنع العمل السیاسی) له شونینګی وهكو لیراندا جیواوزه له سوریا، سوریا جیواوزه له تورکیا، تورکیا جیواوزه له لهماریکا، لهماریکا جیواوزه له بهریتانیا، هر ولاتهوه مؤدیلی تایبهتی خوی ههپه، لهناو حیزبهكانی كوردستانیشدا پرؤسهی بریاردانی سیاسی هر حیزبیک میکانیزمی تایبهتی خوی ههپه، لهلای نیمهش میکانیزمیک تری ههپه كه جیواوزه له حیزبهكانی تر لهبرنهوه پنیان وایه هر رهفیه كونهكانی منه، له تنیشت رهفیه كونهكانی منوه كومهلنیک رهفیهی تازهشم ههپه كه بهشداري دهكن له بریاردانی سیاسی له داپشتنی بریاری سیاسیدا.

KNN: لهسهر مهسهلهی داپشتنی بریاری سیاسی و بهشداریکردنی هم خهلكانه، داوایهكي زور ههپه لهسهرنهوهی كه پیدانی بهرپرسیاریتی یاخود دیاریكردنی هر كهسینك بؤ هر شونینك، لهسهر بندهمای تهین نهبیټ، بهلكو به هلبژاردن بیټ، رای بهرپزټ؟

نوشیروان مستهفا: نیمه دو جوړه دامهزراوهان ههپه، دو جوړه دهنگامان ههپه، هندیکیان دهنگای سهر به ریکخراوهیین و کاروباری ریکخراوهیی بهپوه دهبن، بنگومان پیویسته لهمانه به هلبژاردن بیټ، لهوانه مهسهلهن نهجومهنی بنکویه، نهجومهنی بازنهپه، نهجومهنی شاره، نهجومهنی پارینګایه، لهپاش ماوهیهکی تر نهجومهنی سهرکردایهتیه، لهمانه مهفروزه به

خواره و هیه بۆ سهره وه یان له سه ره وه یه بۆ خواره وه، ئایه له نیوان ئەم دو
 مۆدیله، جیاوازی را هیه ئیستا له ناو بزوتنه وه ی گۆراند؟
 نوو شیروان مسته فا: ههردوکییتی، ههه له خواره وه دهستمان پیکردوه وهکو
 باسکرد ئیمه له ویستگه وه دهستمان پیکردوه، ویستگه مان کردوه بهیه که ی
 بنچینه یی بۆ خو پیکهستن له سه ره ویستگه وه نهجمه نی بنکه مان هیه له
 سه روی نهجمه نی بنکه وه نهجمه نی بازنه مان هیه، بۆ نمونه سلیمانی و
 قه ره داخ و عه ربه ت و بازیان و راپه رین ۲۵ بازنه ن، شاری هه ولیر ۲۵ بازنه یه
 هه مو قه زاو ناحیه کان ریکهراون هه ر ناحیه یه که بازنه یه که هه ر قه زایه که بازنه یه که
 یان دو بازنه یه به گویره ی قه واره ی ناوچه کان و ئیستا به ره و نه وه دهچین که
 نهجمه نی شاره کانیش دروست بکه ین، له هه مان کاتدا ئیمه وهکو له سه ره وه
 باسکرد کۆمه لیک ده زگای سه رکردایه تیمان هیه، مه سه له ن له ئیعلامدا نه و
 براده رانه ی که سه ره پرشتی ئیعلام ده که ن نه وانه تا چه دیکی زۆر پرس به وان
 نه که ین ده رباره ی ئیعلام، یه که ی توژی نه وه مان هیه و ژوری ره وه ندی
 کوردستانیمان هیه، له شاره کانی تریشدا له هه ریه که نه واتیکی قیادیمان هیه
 له کاتی هه لبژاردنه کاندایه ویا نکرده وه، نه و که سانه ی که ئیستا له په رله ماندا
 کار ده که ن پێش دو روژ له مه و پێش ئیمه کۆبونه وه یه کی فراوانی فراکسیۆنه که ی
 کوردستان و فراکسیۆنه که ی هه ولیرمان کرد به ناماده کردنی کۆمه لیک خه لکی
 تر، جوړیکه له شیوه ی قیاده کردنی به عزیک ئیداره ی نه زه مات کاتیک نه زه مات
 دیته پێشه وه، به مانایه کی تر ئیمه هیشتا ته وای نه بوین، کۆمه لیک ژور دروست
 ده که ین وهکو باسکرد، ژوری ره وه ندی کوردستانیمان هیه، ژوری سیاسیی
 دروست ده که ین، ژوری دارایمان هیه که ئیستا سه ره پرشتی دارایی
 بزوتنه وه ی گۆراند ده کات، ژوری په یوه ندی نیشتمانیمان ده بیست، ژوری
 په یوه ندی دیبلۆماسیمان ده بیست، کۆمه لیک له م ژورانه مان ده بیست که پیکه وه
 هه مو نه مانه سه رکردایه تی دروست ده که ن، ئیستا هه م له خواره وه دهستمان

ئىنتىخابات لە كوردستان بگهيت، بىگومان ئەم ئىنتىخاباتە دەچىتە ژيەر پرسىيارەو.

KNN: زۆر جار باس لەو دەكرىت كە ئەگەر كىشەكانتان لە كوردستان چارەسەر نەكرىت ئەيەنە بەغدا، ئەگەر لىرە ميكانزمىك بدۆزنەو بۆ چارەسەركردنى باشتر نىه؟

نەوشىروان مستەفا: من زۆرم پى باشە هەرچى كىشەيەك لەناو هەولير روبدات لەناو هەوليردا چارەسەر بكرىت، لەناو دھۆك روبدات لەناو دھۆكد چارەسەر بكرىت، لەناو سليمانيدا روبدات لەناو سليمانيدا چارەسەر بكرىت، كە دەليم كىشە مەبەستم كىشەى سياسىيە، ئەگەر لەم شويئانە نەبم كىشەكە بريئە بەردەم پەرلەمانى كوردستان، بەلام پەرلەمانى كوردستان كە زۆرينەى سياسى بيهويت جورىك لە دەسلەتتى زۆردارانە بەكاربهينىت، ئەوەى كە پى دەوترىت مافىكى هەيە فيعلەن زۆرايەتتە تەعەسوب بە بەكارهينانى مافەو بكات، من مەجبورم پەنا بەرم بۆ بەغدا، دواى ئەو بۆ ئەوان بە چاوى دوزمن تەماشاي بەغدا بكەن؟، لە كاتىكد شەر دەكەن لەسەر ئەو سەرۆك كۆمار لە خويان بىت، نائىبى سەرۆك وەزيران لە خويان بىت، وەزىرى خارجى لە خويان بىت و وەزىرى مالىە لە خويان بىت و وەزىرى نەوت لە خويان بىت و رەئىسى ئەركانى جەيشەكەى لە خووى بىت و مەسئولى جىهازى ئىستخباراتى عەسكەرى لە خووى بىت، ئەى باشە ئەم دەولەتە ئەگەر دوزمنى ئىمەيە وەرن مقاتەعەى بكەن، هەمومان موقتەعەى دەكەين، ئەگەر خو ئىمە شەرىكىن لەم دەولەتەدا خۆشت بە شەرىكىكى سەرەكى دەزانىت لەو دەولەتەدا، منيش حەقى خۆمە شكات بكەم لەلاى و پەناى بۆ بەرم، كە يارمەتيم بدات لە حەلكردنى موشكىلەكاندا، لە كاتىكد تۆ يارمەتيم نادەيت لە حەلى موشكىلەكان.

KNN: كەمىك دەگەرپىمەو بۆ ناو بزوتنەو سياسىيەكەتان، رىكخستەنەوتان جاريكى تر ئەم پرسىيارەم كردو و مەبەستم هەيە لەم پرسىيارە، ئەوەيە كە لە

KNN: دوا پرسىيارم ئه وه يه كه ساليك تيده پهرت به سهر بزوتنه وه يه كى
سياسى تازهدا كه به هه مو پيوه ريك، جوړيك له رچه شكاندنى تيدا بوه و ه كو
باس ده كريت، ئه ركيكى سياسى قورسى له سهره، هه ر لانيكه م له بهر ئه وه ي كه
ئوپوزسيونى دروست كرده، به كورتى پرسىياره كه ئه وه يه، ماندو نه بون؟
نه وشيراون مسته فا: بيسميللا، تازه ده ستمان پيكره

قانونانه ی که له عێراقدا هه بون، له وان باشتره، به لام من ئومیدم وایه، باشتريش بێت.

KNN: دهوتریت، یه کیتی و پارتی کار بو هه موارکردنه وهی ئهم یاسایه دهکن، چونکه پێیانوایه: جوړیک له ئازادی زیاتر، یاخود ئه وهی که خراپ به کارهینانی ئازادی، ئه و گوزارشته ی که خوێان دایانه یناوه، له م یاسایه دایه؟ نه و شیراون مسته فا: هیوادارم، بیر له شتی وا نه که نه وه.

KNN: ئهم پرسیاره، رهنگه تا رادهیه ک شه خسی بێت، له واژوکردنی مو له تی حیزبه که تانداو له ته نیشته ناوه که ی خو تدا نوسیوته، نه و شیراون مسته فا ئه مین، روژنامه وان، تو خو ت به روژنامه وان ده زانیت، یان سیاسی؟

نه و شیراون مسته فا: ئه زانی من (۳) جار په ساپوړتم له عێراق وه رگرتوه، یه که م جار سالی (۱۹۷۰) وه رگرتوه و له سه ر پیشه که م نوسراوه (صحفی)، جاری دوهم سالی (۱۹۸۴) دهرمه یناوه که مفاوه زاتمان ده ستپیکرد. له سه ر ئه وه ش هه ر نوسراوه (صحفی)، له دوا ی روخانی سه دامیش که جاریکی دیکه په ساپوړتیکم دهرمه یناوه، له سه ری نوسراوه (صحفی)، بو مه علومات، له کو تایی شه سه ته کانه وه، ئه ندای کارابوم له سه ندیکای روژنامه وانانی عێراقدا، ئه و زه مانه ی که هه مو چه ند سه د روژنامه نویک له عێراقدا هه بون، ئیستاش هه ر ئه ندایم له یه کیتی روژنامه نویسانی به ریتانیا، یه عنی به پیشه روژنامه نویسم.

KNN: که واته سه روکایه تی حیزبیک، یاخود بزوتنه وه یه کی سیاسی په سه ند ده که یت، یان سه رنوسه ری روژنامه یه ک؟

نه و شیراون مسته فا: به داخه وه، نه متوانیوه ریبازی ژبانی خو م، یان ریبازی سه ره کی ژبانم هه لبژیرم، ئه گه ر به ده ست خو م بوایه، چه زم ده کرد ببومایه به ماموستای زانکو، به لام بوم به سیاسی، ئیستاش ئه گه ر به ده ست خو م بێت، رهنگه سه رنوسه ری روژنامه یه کم پی باشتريت له وه ی که سه روکایه تی حیزبیک بکه م.

نابیتهوه، یه عنی به مانایه کی دیکه، ئیمه موشکیله مان له گهل ئه دانی سیستمی به یوه بردندا هیه، نه که له گهل ئه شخاسدا.

KNN: زۆرتین ئه وه هیرشانه، یاخود ئه وه قسانه ی دهنوسرین له میدیای بهرامبه ره وه بهرامبه ر به بزوتنه وه ی گوپان، زۆرتینیان بهرامبه ر خودی نهوشیروان مسته فا، رات چیه، یاخود هیچ کاردانه وه یه که ت هیه بهرامبه ر بهم نویسنانه؟

نهوشیروان مسته فا: ئه وه نده ی په یوه نده ی به خۆمه وه هیه، گهردنیان ئازاد بیت، هیوادرم خوا هیدایه تیان بدات، ئه وانه ی ئینسانی گومپان بینه وه سه ر ریگه ی راست، یان ئه وانه ی له پشتی ئه وانه وهن، بینه وه سه ر ریگه ی راست. KNN: ئه وانه ی که له سه رت دهنوسن، ده یانخوینیته وه؟

نهوشیروان مسته فا: ئه وه نده ی فریا بکه وم، به لێ، ده یخوینمه وه، ئه وانه پۆلینیشیان ده که م له عه قلی خۆمدا، هه مو ئه وانه ی که ره خنه م لیده گرن، یان ره خنه له جولانه وه که ده گرن، من به نه زه ری ئیعتبار وه ریده گرم، ئینجا ئه وه ره خنه یه دلسۆزانه بیت، یان دوژمنانه بیت، ره خنه که راست بیت، یان درۆ بیت، به نه زه ری ئیعتبار وه ریده گرین، ئه گه ره خنه که راست بو، هه ولده ده ین چاره سه ری بکه ین، ئه وه ی ئیلاقه شی به جنیوه وه هیه، ئیهمالی ده که ین، نالیم گهردنیان ئازاد بیت.

KNN: ئیستا، ئه گه ره له دۆخیکه وادا بینو ئه وه ی که دهوتریت زۆرجار فه وزایه کی ئیعلامیه هیه، وه زیفه ی کتیه ئه وه فه وزا ئیعلامیه ئه مه سنوردار بکات؟

نهوشیروان مسته فا: وه زیفه ی یاسای رۆژنامه گهریه، ئه رکی دادگا کانه.

KNN: رات چیه سه باره ت بهم یاسایه، یاسای رۆژنامه گهریه؟

نهوشیروان مسته فا: ئه گه ره ئه م قانونه ی که له کوردستاندا ده رچوه، به راورد بکریت له گهل قانونه کانی پیشو، له گهل قانونی عقوباتی عێراقی، له گهل ئه وه

له میدیا دروستبوه، یاخود ئه وهی که باس دهکریت پییدهوتریت میدیای سیبهر، به رای تو، وهزیفه ی ئه م جوړه میدیایه چییه؟

نه وشیراون مستهفا: هه ره عینه نه وه شتانه یه که وهختی خو ی باسمانکردون.

KNN: یه عنی ئه وه (۳) وهزیفه یه یه؟

نه وشیراون مستهفا: هه ره دیسانه وه تاریکاندنه، ونکردنی راستییه کانه، گه وجاندنی خه لکه وه دیواندنی به عزیزک سه رکرده وه وانیه، عینی وهزیفه ده بینن، به لام ئه مانه له سیبهر وه تاریکیدا.

KNN: ئیوه تو مه تبار دهکرین به وهی که زمانی را گه یاندنی ئیوه، زمانیکی زوړ توندو هیژشکه ره، زمانیکه ره حم ناکات، به مانایه که له ماناکان، له بهرام به ریشدا زوړترین هیژشو په لامار بو سه ر ئیوه یه، هه ندیکجار بو سه ر شه خسی ئیوه یه، ئه م هاوکی شه یه لای تو چو نه، یه عنی جوړیک له تو مه تبارکردن هه یه له هه ردو به ره که وه؟

نه وشیراون مستهفا: وه کو باس مکردوه، ره خنه م گرتوه له ئه دائی سیاسی، ره خنه مان گرتوه له سیاسه تی فلان حیزب، ره خنه مان گرتوه له سیاسه تی حکومت، ره خنه مان گرتوه له ئه دائی سیاسی ئه نجومه نی وه زیران، ره خنه مان گرتوه له ئه دائی سیاسی په ره له مان، ره خنه مان گرتوه له وه مه سه لانه، به لام به هیچ جوړیک داخل ی ناو زپاندن و شکاندنی شه خسو وه وانه نه بوین، چونکه ئیمه کی شه مان له گه ل شه خسا نییه، ئیمه پیمانوا یه: له سیستمیکی باشدا ئینسانی خراپ جیگه ی نابیته وه، خراپه که، یان ده بیت باش بیت، یان ده خریته زیندانه وه، له سیستمیکی ناباشدا، ئینسانی باشیش یان مه جبور ده بیت له گه لیدا بروت، یان ده ریده په پیننه ده ره وه، له به ره وه ئیمه کی شه مان له گه ل سیستمی به ریوه بردنایه، ئه گه ره سیستمیکی به ریوه بردن هه بیت، خه لکی خراپ جیگه ی تیا نابیته وه، یان ده خریته زیندانه وه، یان ده خریته ده ره وهی سیستمه که، له سیستمیکی باشدا خه لکه خراپه کانیش جیگه یان.

(BBC) لەلایەن جۆریك لەباجەرە بودجەى پێدەنرێت، كە هەموو كەسێك كە تەلەفزیوونى ھەيیت دەيیت باج بدات، باجى تەلەفزیوون بدات، باجەكە دەچیت بۆ (BBC)، لەھەمان كاتدا ئەگەر ئەو پارەيە بەشى نەكرد لەپارەى يانسیب بەشيكي بۆ تەواو دەكەن، ئەگەر ئەوەش تەواوى نەكرد، لە پەرلەمانى بەريقتانيا بە قانون پارەى پێدەنەن، واتە چى تيايە ئەگەر رۆژنامەوانى ئازاد لەكوردستانیشدا بە جۆریك لەجۆرەكان حكومت كۆمەكیكى داراييان بكات، وەكو باسەم كرد، ئێمە ولاتیكى بچكۆلەمان ھەيە، بازارپێكى بچوكمان ھەيە، ريكلام بەئەندازەى پيوست نايە، بەلام تەبەن ئەو نەيیت بە سەبەبى ئەوێ كە رۆژنامەى پێ بکەن و خەلكەكانى پێ بکەن و رۆژنامەوانى ئازادى پێ يێدەنگ بکەن و پێ كپ بکەنەو.

KNN: دەوتریت، ئێو زياتر ئۇپۆزسيوونێكى ئیعلامین، تا ئۇپۆزسيوون بن لەناو ھۆلى پەرلەماندا، بە گوزارشتیكى دیکەش، نەھجى سياسیى خۆتان لەپشت رۆژنامەكانەو لەپشت میدیاو زياتر شارەدووەتو تا چالاکییەكى سياسیى لەسەر ناو ھۆلى پەرلەمان؟

نەوشیرون مستەفا: پێموایە، ئەو حوكمێكى نادروستە، چونكە چۆن لە ئیعلامدا موعارەزەمان پيشاندووە لەناو ھۆلى پەرلەمانیشدا فراكسيوونى گۆپان شانەشانى دو فراكسيوونى دیکە لەگەڵێك مەسەلەى گرنگدا دەورى موعارەزەيان بينیو، پەرۆزەى بەدیليان پيشكەش كردو، رەخنەى مەعقوليان گرتو و قسەيان كردو، ئێمە ھەم لە ھۆلى پەرلەماندا، ھەم لە ئیعلامدا، لەسەر بەعزێك مەسەلە ئیعتیرازمان گرتو و موعارەزەمان پيشاندووە لەئایندەيەكى نزیکدا كە لەبەغداش فراكسيوونەكەمان كەوتەگەپ، لەویش دەورى خۆمان دەبين.

KNN: يەكێك لە بۆچونە ھەرە دیارەكانى ئێو سەبارەت بە میدياى حیزب لەماوەى رابردودا، ئەو بوو كە (٣) وەزيفەو ئەركى خراپى ھەبو، ياخود سلبى ھەبو كە بریتى بون لە: تاريكاندن و گەرجاندن و دیواندن، ئیستا جۆریك

بەلامەو ئاسايى نىيە دەسلەت بەكاربەين بۇ چاوسورکردنەو، بۇ ترساندن،
بۇ گف کردن لەمىدياي ئازاد.

KNN: يەككە لە لەمپەرەكانى بەردەم مىدياي ئازاد كە بەردەوام باسى
ليۆدەكرىت، كيشەى دارايىيە، هەندىكجار جياواز لەوێ كە حكومت پەرۆزەى
نىيە بۇ هاوكارىکردنى ئەم مىديايە، تەنەت زۆرجار سەرچاوەكانى داهايتيان
لە شىوازى رىكلامو ئەوانەش سنوردار دەكات، ئىو وەكو ئۆپۆزسيۆن،
پەرۆزەتان چىيە بۇ ئەم دۆخە كە وەكو هەرەشە وايە لەبەردەم مىديا ئازادەكەدا،
ئامانجەت پشتيوانىکردنەو؟

نەوشىراون مستەفا: سالو نيوێك لەمەوپىش، داوام لە كۆمەلێك خەلكى قانونى
كرد كە پەرۆزەيەكمان بۇ بنوسن بۇ ئەوێ بينيىرين بۇ پەرلەمان، ئەو زەمانە
ئىمە فراكسيۆن و شتى وامان نەبو. لەگەل چەند رۆژنامەنوسىكدا كە لەبوارى
رۆژنامەوانى ئازاددا كاردەكەن، موناقلەشەم كردو لەگەل ئەو برادەرەنە لەسەر
ئەوێ كە ئايا ئىمە ئەو پەرۆزەيە تەقدىم بكەين يان نا، پيشموايە كە ئەگەر
پەرۆزەكەمان تەقدىم كردبوايە، ئىحتىمالى زۆر هەبو كە لەوانەبو قبولى بكەن،
ئەو دۆستە بەرپزانه باوەرپيان وابو كە پيشكەشكردنى ئەو پەرۆزەيە لەو كاتەدا،
كارىكى نادروستە لەبەر ئەم ھۆكارەى خوارەو، وتيان ئەگەر پەرۆزەكەمان
تەقدىم كرد، پارەيان بەرييەو بۇ يارمەتيدانى رۆژنامەوانىيى ئازاد، پيمانەلێن،
ئەوانيش بۆيە رەخنەيان نەگرت بۇ ئەوێ پارە وەرېگرن و فيلەن پارەيان
وەرگرتو كړيمانن، وتيان، ئەگەر رەفزيشى بكەنەو، ئىمە لەسەر رەخنەگرتن
بەردەوام بين، پيمانەلێن، وەلا ئەمانە بۆيە رەخنە دەگرن، داواى پارەيان كردو
نەمان داوونەتى، لەبەرئەو وتيان با ئەو بەيلىنەو، ئەگينا لە ولاتانى بچوكى
وەكو كوردستاندا كە ژمارەى دانىشتوان كەمە كە بازاپى رىكلام كەمە، كە
بازاپى فروشى رۆژنامە كەمە، كە خویندەوارى رۆژنامە كەمە، بەتەبىيەتى حال
دەولەت مەسئولە لەوێ كە بەجۆرێك لەجۆرەكان كۆمەكى دارايى دەزگاكانى
راگەيانندن بكات، لە ولاتىكى زۆر گەرەو وەكو بەريتانيا كە تا ئىستا وەكو

KNN: بۆچونىك ھەيە كە لە ۋەتەنى مەيدانى ئازاد دروست بوە، دەسەلاتى سىياسىي تا رادەيەكى زۆر پېنى سەرخۇش نەبوە، لەناو ھۆلى پەرلەماندا، لەشۋىنى جىياجىادا، باس لەوە كراوہ كە ئەمانەنى نوینەرايەتى مەيدانى ئازاد دەكەن، سىخوپن، دەستى يىگانەن، تابورى پىنچن، ئىستاش رەنگە تازەترىن قسە ئەوە يىت كە رەنگە سەر بەئىوہن ۋەكو بزوتنەۋەنى گۆران؟ ئەم دۆخە بۆ؟ نەۋشىراون مستەفا: يەككە لەو شتانەنى لە كوردستاندا بەداخەۋە، لەماۋەنى (۱۸) سالى رابردودا چەسپىوہ، ئەوہيە كە لە كوردستاندا فير نەبون موعارەزە قبول بكنە، بەلكو يان ئاشتىيەكى لەرزۇك ھەبوە لەبەينى لايەنە سىياسىيەكانداو رىككەوتون لەسەر دابەشكردنى دەستكەوت ۋەوانە، ياخود شەريان كردوہ، يەعنى دەستاۋدەستكردنى ھىمانەنى دەسەلات لەكوردستاندا ھىشتا نەبوە بە نەريتيك، ھەرچى چوہ دەسەلاتەۋە، بەھەمو نرخیك دەيەۋىت ئەو دەسەلاتە پيارىزىت و پىياناۋايە، مەيدانى ئازاد كە رەخنەيان لىدەگريت دەيىت بەھۆى ئەۋەنى كە ئەوانە نەتوانن تا سەر لەسەر دەسەلاتدا بەو شىۋەيەنى كە ئىستا بەرپوہى دەبەن، بىمىننەۋە، ۋە ئەوانە عەيب و عارەكانيان دەردەخەن، مىللەت ھۆشيار دەكەنەۋە، كەموكورپىيەكانيان پىشان دەدەن، ئەوانىش نايانەۋىت لە دەسەلات دابەزە خواروہ، نايانەۋىت دەسەلات دەستاۋدەست بكات لەدەستىكەۋە، لەحيزبىكەۋە بۆ حيزبىك، لەگروپىكەۋە بۆگروپىك، بەھەمو نرخیك پارىزگارىي خويان لەمانەۋە لەدەسەلاتدا دەكەن، يەككە لەوانە ئەو بوختانانەيە كە بۆ رۆژنامەۋانى ئازادى دەكەن.

KNN: ھەلۋىستى ئىۋە ۋەكو بزوتنەۋەنى گۆران، سەبارەت بەو ھىرشە توندەنى دەكرىتە سەر مەيدانى ئازاد، چىيە؟

نەۋشىراون مستەفا: بەلامەۋە شتىكى ئاساييە كە دەسەلات بەرگريي لەخۆى بكات، بەلامەۋە شتىكى ئاساييە كە موقابىلى ئەو رەخنەنى كە لىي دەگريت ئەوانىش رونكردنەۋە بدەن، بەلام بەلامەۋە ئاسايى نىيە ھەرەشە بكنە،

که جولانه وهیه کی لیبرالییه، په راویزی ئازادی له ناو ئه و داموده زگیا نه ی بزوتنه وهی گوړاندا زور زور زیاتر ده بیټ له په راویزی ئازادی له ناو ئه و حیزبانه ی دیکه که ئیستا هه ن، من ئومیدم وایه، بتوانین پاریزگاری ئه وه بکهین که هه میشه داموده زگیا نه کی سهریه خوؤ ئازادمان هه بیټ بو کاروباری راگه یان دن، به هه مو شیوه یه که هه ولده دهین که ئه و غه له تانه ی لایه نه سیاسیه کانی دیکه له بواری راگه یان دن حیزبدا کردویانه، دوباره یان نه کهینه وه.

KNN: ئه م په راویزی ئازادییه ده گاته ئه وه ی که بتوانن ره خنه له خوشتان بگرن؟

نه وشیراون مسته فا: بیگومان له دوا ی هه لېژاردنی مانگی (۷) ی سالی پاره وه، خو م که کو بونه وه م کرد له گه ل هه مو ئه وانه ی له بواری راگه یان دن نه که دا ئیشیان ده کرد له کو مپانیای (وشه)، نازانم جه نابت له وی بویټ، به هه مویانم وت، به هیچ جوړیک رحم به برادره رکانی خو شمان نه که ن، چو ن ره خنه ده گرن، ئه گهر هه رچی که مو کوړیه کیان کرد، ره خنه یان لی بگرن.

KNN: له روبه رپو بونه وه ی پی شودا، با سستان له وه کرد که یه کیك له ئامانجه کانتان وه کو بزوتنه وه ی گوړان، پشتیوانی کردنی میدیای ئازاده، چو ن؟

نه وشیراون مسته فا: به لی، ئیمه پیمانوا یه، یه کیك له کو له که کانی ژیان ی دیموکراسی له ولاتانی دنیا، میدیای ئازاده، ره خسان دن هه له بو کار کردنی میدیای ئازاد، له بهر ئه وه له کورد ستانیشدا به هه مو توانا مانه وه داکو کی و بهرگری له میدیای ئازاد ده کهین، داکو کی لی ده کهین له روی سیاسی و مادی و قانونی و مهعه و ییه وه، پیمانوا یه یه کیك له کو له که کانی ژیان ی دیموکراسی له کورد ستانیشدا ده بیټ میدیای ئازاد بیټ، بو یه به هه مو توانا مانه وه له هه رچی بواریکدا پیویست بیټ، پشتیوانی له میدیای ئازاد ده کهین.

ئەگینا لە ھەموو ولاتانی دنیا، تورکیا بە نمونە بەئینینەو، یان تەنانەت ئێران بە نمونە بەئینینەو، کە دوو ولاتی دراوسێی ئێمەن، یان کۆماریت بە نمونە بەئینینەو، ئەحزاب لەوێ بەم دەزگای راگەیانندنە نییە کە ھەیە، لە کوردستان عێراقدا و مەختیک ھەموو حیزبە دەسەڵاتدارەکان دامودەزگای حکومەتیان بە کامیلی بە دەستەو، ھە، میزانییە حکومەتیان بە کامیلی بە دەستەو، ھە، ھێزە چە کدارەکانی ولاتە کە یان بە کامیلی بە دەستەو، تۆ چۆن دەتوانیت مەملەتی فیکری سیاسی لە گەڵ ئەم لایەنانەدا بکەیت، ئەگەر تۆش، وەکو چۆن ئەوان دەزگایەکی راگەیانندنە ھەیە، تۆش دەزگایەکی راگەیانندنە ھەبێت بێرەو بۆ چۆنەکانی تۆ رۆشن بکاتەو، مەن تەمەننا ئەکەم، رۆژیک وای لێبێت کە ھەموو دەزگا ئیسلامییە حیزبیەکان لە کوردستاندا بێن بە دەزگای ئیسلامی ئازادو سەر بەخۆ، حیزبەکان ھەموو وەکو یەک وابن، ئەوساکە پێموایە، ئێمەش پێویستیمان بەو نایبێت دەزگای راگەیانندنە تاییبەت بەخۆمانمان ھەبێت.

KNN: ئەم قسە ھەت، بۆنی ئەوێ لێدێت کە زیاتر بە لای ئەو دە یەکلایی ببنەو، کە دەزگا راگەیانندنە کە تان بخەنە سەر بزوتنەوێ گۆپان، بە تاییبەت دەمەوێت، ئەو ھەت بێر بخەمەو، کە لە ناو یەکی تیدا پرۆژە ھەت تەقدیم کرد، پرۆژە ھەکی چاکسازی کە تیایدا لە یەکی کە لە بێرگەکانیدا ھاتو، کە دەزگای ناوھندی راگەیانندن، بەریتە دەست کۆمپانیای، ئیستا کۆمپانیای (وشە) خۆی کۆمپانیای، خستە سەر بزوتنەوێ گۆپان جۆرێک لە جیاوازی دروست ناکات لەو بۆچونە؟

نەوشیرون مستەفا: وەکو باسکرد، تا ئیستا ئەو ھەمان بە لایە کدا نەخستو، بە لای ئەو ھەموو حالە تێکدا ھەتا ئەو زەمانە ھەموو حیزبەکان لە کوردستاندا، دامودەزگای ئیسلامییە خۆیانمان ھەبێت، بزوتنەوێ گۆپانیشت مەفرۆزە دەزگای راگەیانندنە خۆی ھەبێت، بە لای ئەو ھەموو مانایە نییە کە (KNN و سبەو رۆژنامەو رۆژنامەو دەنگی گۆپان) ھەموو بکریت بە ھی گۆپان، لە ھەموو حالە تێکدا ئێمە وەکو ھێزێک کە باوەرمان بە ئازادی ھە، باوەرمان بەو ھە

KNN: كارۋانى سىياسىي ئىۋە لەگەل كارۋانى رۇژنامەگەرىقان، تا رادەيەك بەيەكەۋە دەستىيىدەكات، بەتايىبەت لەسەردەمى رۇژنامەى رزگاربيىدا، بۇچونىك ھەيە كە ئازادىيى راگەياندىن، ياخود ئازادىيى بىرۋا لەسىاسەتدا سنوردارتەرە، تاكو رۇژنامەگەرىيى، واىە؟

نەۋشىراۋن مستەفا: بەلى، ئەۋە راستە، چونكە ئەۋانەى دەچنە ناۋ رىكخراۋىكى سىياسىيەۋە بەئارەزۋى خۇيان، دەيىت پابەندىن بەبەرنامە سىياسىيەكەۋە، ھەرچەندە ئەۋە لەحىزىيىكەۋە بۇ حىزىيىكى دىكەۋە لە رىكخراۋىكەۋە بۇ رىكخراۋىكى دىكە دەگۈرپىت، پابەندىن بەبەرنامەى سىياسىي حىزىيىكەۋە، بەشەك لەۋ ئازادىيەت لى دەستىيىتەۋە، بىگومان ئەمە لە حىزىيىكى شموليىدا، لە حىزىيىكى تۇتالىتاردا پابەندىيەكە زۇر بەھىزترە، پەراۋىزى ئازادىيى زۇر كەمترە ۋەك لە حىزىيىكى لىبرالى، رەنگە پەراۋىزى ئازادىيى لە حىزىيىكى لىبرالىدا زىاتر بىت، ماۋەى ئىشكرىنت زىاتر بىت.

KNN: كۇمپانىيائى (ۋشە)تان دامەزراند بۇ رەخنە، بە فەلسەفەكەى خۇشتان رەخنە بەزمانى گول، بەلام ئىستا تا رادەيەك دەزگاكانى راگەياندىن ۋەكو ئۇرگانى بزوتنەۋەى گۇپان دەردەكەۋن، سىياسەتى ئاراستەكرىن، ياخود سىياسەتى راگەياندىن ئىۋە چۇنە؟

نەۋشىراۋن مستەفا: ئىمە لەسەر مەستەگەى ئەۋەى كە ئايا كۇمپانىيائى (ۋشە) ھەمۋى تەسلىم بە بزوتنەۋەى گۇپان بكەين، يان ۋەكو دەزگايەكى جىاۋازو سەربەخۇ بىمىنىتەۋە، تا ئىستا لەۋاۋ خۇماندا لەگفتوگۇداين و ساغمان نەكرىدۋەتەۋە، مەن زۇر بەلامەۋە گىرنگە كە لە كوردستاندا دەزگاي راگەياندىن ئازاد ھەيىت، زۇر زۇر بەلامەۋە گىرنگە كە ئىمە چاۋ لە مىللەتانى پىشكەۋتۋى دىنيا بكەين، مىللەتانى پىشكەۋتۋى دىنيا، حىزىبەكانىيان دامودەزگاي ئىعلامى تايىبەت بەخۇيانىيان نىيە، رەنگە ھەندىك دەزگاي ئىعلامى ھەيىت، بەشكەلەك لە شەكلەكان پىشتىۋانى لەسىاسەت، يان لەيىروبۇچونى حىزىيىك بكات، بەلام بەم شىكەلى ئىستا لەكوردستاندا ھەيە، رەنگە تەنبا ۋلات كە وايىت، سورييا بىت،

تهله فزیونی ئازاد هه بیټ، رادیوی ئازاد هه بیټ، سینه مای ئازاد هه بیټ، بیجگه له وه خه لک ئازادیی خۆپیشانندان و مانگرتن و ریپییوان و کۆکردنه وهی ئیمزای هه بیټ، ههروه ها دهیبه ستینه وه به وهی که ده بیټ دادگا سه ره به خۆ بیټ، ئازادیی هه بیټ، زانکۆکان سه ره به خۆ بن و ئازادییان هه بیټ، مرگه وته کان سه ره به خۆ بن و ئازادییان هه بیټ، بازار سه ره به خۆ بیټ و ئازادیی هه بیټ، ئه مه هه موی به یه که وه گرێدراوه له گه ل یه کتريدا.

KNN: جیاوازیی هه یه له نیوان راگه یانندن، یاخود ئازادیی راگه یانندن له دۆخی شۆپشدا، له دۆخی حوکمرانییدا؟

نه وشیراون مسته فا: به ئی، بیگومان له زه مانی شۆپشدا، من باسی شۆپشی کوردستانی عێراق ده که م، نامه ویت مه سه له که بگشتینم، ته عمیمی بکه م بۆ هه موی، له سه رده میکدا که تۆ له شۆپشدا ی خه باتی چه کدار ده که ییت، خه باتی نه یینی ده که ییت، خه باتی ریکخواه یی ده که ییت، له به رامبه ری تۆدا هیژیک یی درنده به هه مو چه کی و شه به که یه کی جاسوسی فراوانی و راگه یانندن و ئیعلام و ئه مانه ی هه یه، له و حاله ته دا ره نگه پاراستنی ئاسایشی شۆپشه که، یان پاراستنی ئاسایی جولانه وه چه کداره که، پاراستنی ئاسایشی ریکخواه سیاسیی هه که، ئه وه لویه تی هه یه له چا و مه سه له ی ئازادییدا، یه عنی پاراستنی ئاسایشی شۆپشه که تاحه ددیکی زۆر سنور داده نیټ بۆ ئازادیی راده ربهرین و ئازادیی بچوک ده کاته وه، له کاتی که ده مو شۆپشه که له پیناوی به دیه ینانی ئازادییدا ئیش ده کات، وه ختی که تۆ ده سه لاتت گرته ده ست، مه فروزه ئازادیی له ولاته که دا جیبه جی بکه ییت، مه فروزه ئه و به لپنانه ی که کاتی خۆی به خه لکتدا ون جیبه جی یان بکه ییت، تۆ له فه تره یه کدا که فه تره ی شۆپش بوه، داوات له خه لک کردوه، قوربان یی بدن، قوربان ییان ته نیا به ژیا نی خویان نه داوه، به لکو قوربان ییان به وه داوه که ته نازولیان له به شی که له ئازادییه کانی خویان کردوه له پینا و ئه وهی که ئازادییه که ی گه رره تر به یننه دی که ئه ویش ئازادیی ولاته که یانه، ولاتیکی ئازاد، به تاکی ئازاد و به کۆمه لی ئازاده وه ده بیټ.

له ناو كۆمه لگه ی كوردیدا به لای ئیمه وه زۆر زۆر گرنگن، ئیمه پیمانوايه، ئازادیی تاك، یان ئازادیی كۆمه ل كاتیك تهواو ده بیئت كه ده گاته سنوری ده ستیپ كردنی ئازادیی تاكیكی دیکه یان كۆمه لیكی دیکه و پیمانوايه، ته نیا سنور بۆ ئازادیی ئه وه یه كه ده ستدیژی نه كرده یته سه ر ئازادیی خه لكی دیکه، مه فهومی ئازادیی لای ئیمه ئه وه یه.

KNN: ئیستا له كوردستانداو له دۆخه سیاسییه كه شدا، باس له وه ده كریئت، باس له سنورداناو بۆ ئازادیی ده كریئت به بیانوی خراپ به كارهیانی ئازادییه وه، بۆچونتان له م باره یه وه؟

ئه وشیراون مسته فا: ئه وه بۆچونیکی ورد نییه، چونكه له كوردستاندا یاسای رۆژنامه گهریی ده رچوه، خراپ به كارهیانی رۆژنامه، ئه و قانونه ده توانیئت ریگه ی لی بگریئت، ئه گه ره به ریکوپیکی جیبه جی بگریئت، به لām به داخه وه ئه و قانونه كه نزیکه ی دو ساله له په رله مانی كوردستانه وه ده رچوه، به لām تا ئیستا له دادگاكانی كوردستاندا جیبه جی نه كراوه و پیموايه، ئه ئه ر ئه و قانونه جیبه جی بگریئت، رهنگه تا ئه ندازه یه کی زۆر بتوانیئت ریگه وه بگریئت كه ئازادیی رۆژنامه وانی خراپ به كار نه هیئریئت.

KNN: بۆچونیك هه یه كه سیاسییه كانی كورد وهك پێویست له ئازادیی تیئنه گه یشتون، كیشه ی تیگه یشتن له ئازادییان هه یه؟

ئه وشیراون مسته فا: پیموايه، ئه وه راست نییه، سیاسییه كانی كورد به دریژی ته مه نی خۆیان کاریان كردوه له پیناوی دا بینكردنی ئازادییدا، باوه رم وایه كه به چاكی له ئازادیی تیگه یشتون، به لām وه ختیك تۆ ده گه یته ده سه لات، پاراستنی ده سه لات ده كه ویته سه رو پاراستنی ئازادییه وه.

KNN: با بیینه سه ر مه سه له ی ئازادیی راده ربهرین، راده ربهرین یاخود ئازادیی را له ستراتیژی بزوتنه وه ی گۆرندا چۆنه؟

ئه وشیراون مسته فا: ئازادیی راده ربهرین له لای ئیمه چ له ئاستی تاكو چ له ئاستی كۆمه ل، ئازادیی راده ربهرین بریتییه له وه ی كه رۆژنامه ی ئازاد هه بیئت،

ئىمە ئۆپۆزسىيۆن پىيۆست ناكات دەسلەت تەگىرمان بۆ بکات

سازدانی: ھۆشیار عەبدوللا

نەوشىروان مستەفا لەم چاوپىكەوتنەدا كە بەرنامەى روبەرۆى كەنالى (كەى ئىن ئىن) لەگەلى سازداو سەبارەت بە پرسى خۆپىكخستەنەوہى بزوتنەوہى گۆزان و كۆمەلىك باس و خواسى ھەنوگەى سەر گۆرەپانى سىياسى كوردستان و عىراق بىروبۆچونى بزوتنەوہى گۆزان دەخاتە رو.

KNN: بالەسەرەتاوہ لە مۆلەتەكەتانەوہ دەستپىكەين، ئىوہ لەدواى (٧/٢٥) باستان لەوہ دەكرد وەكو قەوارەىكى سىياسى بەشئوہىكى ياساى لە ھەرىمى كوردستاندا كاردەكەن، بەلام لەچارچىوہى قانونى پۆل برىمەردا، دواتر پەناتان بۆ ئەوہ برد كە لە حكومەتى ھەرىمى كوردستاندا مۆلەت وەرېگن، بۆچى؟

نەوشىروان مستەفا: ئىمە لە دو ھەلبژاردندا دوجار داوامان لە كۆمىسيۆنى بالائى ھەلبژاردنەكان كردوہ، لەھەردو جارەكەدا وەكو دو لىست چوینەتە ھەلبژاردنەوہ، جارى يەكەم (٧٠٠) كەس پشتىوانى لە داواكەمان كردوہ، ئەوہ شتىكى ئاساييە لە عىراقدا ھەمو ئەو رىكخراوانەى كە بەشدارىيان لە ھەلبژاردندا كردوہ ھىچ ئىجازەىكىان لە حكومەت وەرنەگرتوہ، تەنيا لەو رىگەىوہ ھاتونەتە ناو ژيانى سىياسىيەوہ، ئىمەش پىمانوابو: لە كوردستانىش بەھەمان رىگە دەتوانين بەشدارىي بكەين، بەلام كاربەدەستەكانى حكومەتى ھەرىمى كوردستان زۆرجار ئىنتىقائى سەبرى قانونەكانى عىراق و سەبرى

دەستوری عێراقی دەكەن، ئەو قانۇنەى كە بە قازانجى تايبەتى خۇيان بىت، ئەو مادانەى كە بە قازانجى تايبەتى خۇيان بىت جىبەجىي دەكەن، ئەو ەى بە قازانجى تايبەتى خۇيان نەبىت، بۇ نمۇنە كاتى خۇى مۇچەى وەزىرەكانيان زىاد كەرد، يەكسەر لىرە مۇچەكانيان زىاد كەردن، پىمانۇتن: بۇ زىادتان كەردە؟، وتيان: وەللا ئە بەغدا زىادى كەردە، قانۇن دەرچە، ئەگەر قانۇنىكى پىچەوانەى ئەو دەرچىت مۇچە كەم بەكەنەو، ئەوان دەللىن: وەللا ئىمە عايدى بەغدا نىن، قانۇنى خۇمانمان ەىيە، بە قانۇنى خۇمان، يەنى بەشىو ەىكى ئىنتىقانى موعامەلە دەكەن، لەبەرلەو بە ئىمەيان وت: ئەمە ناخوات لە كوردستان، ئىمە قانۇنى لەحزابو رىكخراو ەكانمان ەىيە، دەبىت بەگوڤرەى ئەو داواى مۇلەت بەكەن، ئىمە داواى مۇلەتمان كەردو مۇلەتمان وەرگرتو.

KNN: ئەو مۇلەتە بۇچى زەرور بو؟

نەوشىروان مستەفا: ئەو مۇلەتە زەرورە بۇ ئەو ەى ئىمە حزورىكى سىياسىي، حزورىكى قانۇنى، حزورىكى رىكخراو ەيمان لەمەمو چالاكىيەكانى ناسو كۆمەلگەى خۇماندا ەبىت، بۇ ئەو ەى بتوانىن مەپاتمان ەبىت، بۇ ئەو ەى بتوانىن كۆپو كۆمەل بىستىن، بۇ ئەو ەى بتوانىن كۆنگرە بەرەسمىي بىستىن، بۇ ئەو ەى بتوانىن كۆنفرانسى مەلى بىستىن، بۇ ئەو ەى.

KNN: بۇچونىك ەىيە، كە پىيوايە: ئەو مۇلەتەتان تەنھا بۇ ئەو داواكەردە،

بۇ ئەو ەى بتوانن بودجە لە حكومەتى ەرىمى كوردستان وەرېگرن؟

نەوشىروان مستەفا: وا بزانم مەسەلەى بودجە بەشىكە لەو قانۇنەى كە لە پەرلەمانى كوردستاندا دايانناو بۇ ديارىكەردنى كۆمەككەردنى دارايى ەمو رىكخراو سىياسىيەكانو حىزبە سىياسىيەكانى كوردستانى عێراق، لەو چوارچىو ەىدا، بەلى ئىمە داواى بودجە دەكەينو داواشمان كەردە، بەلام ئىمە مۇلەتەكەمان تەنبا بۇ بودجە نىيە، بودجە بۇ جىبەجىكەردن و راپەراندنى ئىشوكارەكانمانە، ئەگىنا ئىمە راپەراندنى ئىشوكارو چالاكىيەكانمان نەبىت، ئەسلەن ئىمە پىويستىمان بە بودجە نىيە بۇ ژيانى تايبەتى خۇمان، مۇلەتمان

وهرگرتوه بۆ ئهوه بتوانين لهههمو قهزاكاندا مقهپ بکهينهوه، بۆ ئهوهی بتوانين کۆپو کۆمهڵ ببهستين، بۆ ئهوهی که کهی ويستمان خۆپيشانندان بکهين بهرهممیی، بۆ ئهوهی بتوانين ئيمه لهههولا لهههمو بوارهکانی ژيانی سياسی کوردستانی عيراقدا ههبونیکي رهسميمان ههبيت.

KNN: باسی بودجه مان کرد، باری داراييتان چۆنه؟

نهوشیروان مستهفا: لهسايهی خواوه بارودۆخی داراييمان باشه.

KNN: مهسهلهی خۆپيکخستنهوهتان بهچی گهيشت؟

نهوشیروان مستهفا: ئيمه هيشتا له قوناعی سهرهتایي خۆپيکخستنهوهين، دواي ئهوهی که مۆلهتی ياساييمان وهرگرتوه، پيش ئهوهی که مۆلهتی ياسایي وهربگرين، ئيمه له ههندی شويندا، ههنديک ئهنجومهن و ليزنه مان دروستکردوه، که پهيوهنديی به ههلبژاردنی پههلهمانی کوردستان و ههلبژاردنی پههلهمانی عيراقیهوه ههبو، دواي ئهوه ئيمه نهچوين وهکو حیزبهکانی دیکه کۆمیته و ليزنه و لق و شتی دیکه ی لهو بابهتانه دروست بکهين، ئيستا دهستمانکردوه به خۆپيکخستن بهجۆريک لهخوارهوه دهستمانپيککردوه بۆ سههروه، ئيمه وهکو هيژيک دهتوانين شانازی بهوهوه بکهين، که کههستهیهکی گهورهی خۆپيکخستمان ههیه، ئيمه هيژيک نين بلين، لهپيشدا دهستهی دامهزینهرمان دروستکردوه، دهستهی دامهزینهر بلاودهکهينهوه به کوردستاندا بۆ ئهوهی بچیت پرپاگهنده بکات بۆ ئهم ريکخواوه سياسییه، بۆ خوشبهختی ئيمه بهرهو ژوری (٤٠٠) ههزار کهس دهنگيان پيداوين، لهناو ئهوانه داخهريکی خۆپيکخستين، لهخوارهوه دهستمانپيککردوه، له بنکهکانی خوارهوه دهستمانپيککردوه، نهک لهسهروه.

KNN: گهرنگترین تايبهتمهنديی لهو خۆپيکخستنهوهیهدا که چهند جاريکی دیکهش بهیهکهوه گفتوگۆمان لهگهڵ کردویت، ئيستا رهنگه یهکیان و تبيت که ئهوهیه، که لهخوارهوه بۆ سههروه خۆتان ريکخستوه، بهلام لهسهه تايبهتمهنديیهکانی خۆپيکخستنهوهی ئیوه دهتهویت بلين چي؟

نەوشىروان مستەفا: رەنگە دو تايىبە تەندىمان ھەيىت جىياوا زمان بىكات لە
 حىزىيە تەقلىدىيەكان، يەككىيان ئەو ھەيە: ئىمە ھەولمانداو ئەو ھەندەي مومكىن
 بىت دەسەلاتەكان دابەش بىكەين بەسەر شارەكاندا، واتا ھەمو شارىك
 كەسايەتتى تايىبەتى خۆى ھەيىت، دەسەلاتى تايىبەتى خۆى ھەيىت، تەنانەت
 بازەكانىش جوړىك لە كەسايەتتى و دەسەلاتى تايىبەتى خۆيان ھەيىت، واتا
 دابەشكردنى دەسەلات بەشىۋەيەكى ئاسۆيى بەسەر ئۆرگانەكانى ئەم
 رىكخراو، ئەو يەككىكە لە تايىبە تەندىيەكانى ئىمە، لەمەش گىرنگىر ئىمە
 ھەولمانداو لەم رىكخستە تازەيەدا جوړىك لە سىستىمى كاركردنى
 رىكخراو ھىيى بىننە كايەو، كە ھەمىشەو لە ھەمو كۆنگرەيە كەدا قابىلى
 تازەبونەو بىت، واتا ئىمە نايكەين بەحىزىي كۆمەلىك كادىرى پىشەيى، كە
 ھىچ ئىشوكارىكەين نەبىت غەيرى حىزىيەتى، ئەو سىستىمى كارەي كە ئىشى
 پىدەكەين، ئىمە ئومىدەمان وايە كە سىستىمىك بىت ھەمىشە تازەبونەو ھى
 تىابىت.

KNN: خۆشت باستكرد، كە قاعىدەيەكى جەماو ھىيى بەرفراوانتان ھەيە
 لانىكەم ئەوانەي كە دەنگيان پىداون، ھەلېژاردنى ئەوانەي كە دىارى دەكرىن كە
 لەگەلتان ئىش بىكەن بۆ بزوتنەو ھى گۆران، پىرۆسەيەكى ئالۆز نىيە؟

نەوشىروان مستەفا: بەلى پىرۆسەيەكى ئالۆز، چونكە ئىمە دىارىمان نەكردو
 كى ئەندامى ئىمەيە تائىست، كى ئەندامان نىيە، لەپاش فەترەيەكى دىكە
 پاش ئەو ھى پىرۆسەي خۆپىكخستە گەيشتە قۇناغى ئامادەكردن و ئەنجامدانى
 ئەنجومەنى شارەكان، ئەوساكە رەنگە قۆرمىك بلاۋىكەينەو، كى دەيەوئىت
 بىت بە ئەندام، كى دەيەوئىت وەكو پىشتىوان و لايەنگىر بىمىيىتەو، بەلام
 ھەلسوپاۋەكانى ئىمە تا ئەندازەيەكى زۆر دىارن، ئىمە دو ھەلېژاردنمان
 بەپىكردو، لە ھەردو ھەلېژاردنەكەدا لە ھەمو شارەكاندا ئىمە ئەنجومەنمان
 ھەبو، كۆمىتەمان ھەبو، لە ھەندىك جىگە گروپمان ھەبو، گروپى
 پىشتىوانىمان ھەبو، لەناو ئەمانەدا دىاربون، ئەوانەي كە ھەلسوپاۋ بونو

کاريان کړدوه و مال به مال گه پاون، له سهر سندوقه کان بريکار بون، يان چاوديز بون، له شاره کانداه سهر پهر شتي هه لمه تي هه لبرژاردنيان کړدوه، ئيمه هه لسو پراوه کانمان له ناو نه وانه دان.

KNN: ده وترت زور ترين ئيعتيماد تان له سهر نه وانه يه، که کوڼ، يان پيتشتري له يه کي تي له گه لتاندا بون؟

نه وشي روان مسته فا: نه وه زور جار نه و قسه يه باسده کريت، ئيمه هه مو نه وانه ي که له يه کي تي نيشتماني هاتوينه ته دهر وه، به کادي ره سهر کړد يه کانو نه وانه ي خواره وه ژماره مان ناگاته (۳) هزار که س، ناگاته (۲) هزار که س، نه وانه ي که ده نگان به ئيمه داوه به ره و ژوري (۴۰۰) هزار که سه، نه وانه ي که له حيز به کاني ديکه وه هاتون، ئيمه ته جرو به يه کي رابردومان هه يه هي زه ماني پيشمه رگايه تي، له زه ماني پيشمه رگايه تيدا نه وکه سانه ي که عه سکه رييان ده کړد له ريزي جهيشي عيراقدا که ده هاتنه دهر وه، سازدانو ريکخستن يان له ناو ريزي پيشمه رگه دا زور ئاساتر بو له وانه ي که هه رگيز سهر باز ييان نه کړدبو، نه وانه ي که سهر باز ييان کړدبو، کو مه ليک شتي سهر باز يي فير بون، که له ژياني پيشمه رگايه تيدا دوباره ده بو وه، زور بو ئيمه ئاسان بو بو نه وه ي که که سيک که ده هاته دهر وه، به ئاساني بکريت به فرمانده ي مه فره زه، بکريت به فرمانده ي که رت، بکريت به جيگري تپ، بکريت به فرمانده ي تپ، نه وانه که تازه بون هيچ ته جرو به يه کي ژياني سهر باز ييان نه بو، چهند مانگيک ده بوايه له گه ليان خه ريک بيت، بو نه وه ي فيريان بکه يت که قوناغي تازه چپيه. به هه مان شيوه نه وانه ي له ريکخوا وه سياسي به کانه وه هاتونه ته ناو ئيمه وه، نه که به ته نيا له ناو يه کي تي يه وه، ته نانه ت نه وانه ي له ناو حيز به کاني ديکه شه وه که هاتونه ته ناو ئيمه، که نه جينه يه کي گه وره ي ته جرو به ي ژياني ريکخوا وه ي و ژياني سياسي و ژياني گشتييان هه يه، ئيمه که لک له هه مويان وه رده گرينو سوديان ليوه رده گرينو بو ئيمه نه وه سهر وه تيک و سامانيکي گه وره يه.

KNN: دهوتریت که بزوتنه وه که تان دابهش بوه بۆ دو ئاست، یا خود دو نه وه، یان نه وهی نازانم پیی دهلین، حیزبی و ناحیزبی، نه وانهی که پیشتر له حیزبه که تان له یه کییتی نیشتمانیدا له گهلتان بونو نه وانesh که پیشتر حیزبایه تیان نه کردوه، زۆرجاریش په لده هاوێت بۆ نه وهی، که بلین: له ناو بزوتنه وهی گوێراندا ته که تول دروست بوه؟

نه و شیروان مستهفا: پیموایه نه وه شتیکی ئاساییه، ململانیی نه وه کان له هه مو جیهاندا هه بوه، له کوردستانیشدا هه یه، نه وهی جیگهی خوشحالییه ئیمه یارمه تیمان داو بۆ نه وهی نه و ململانییه ئیستا به شیوه یه کی ئاشکرا بیته کایه وه، جیلی تازه هه ول بدات جیگهی جیلی کۆن بگریته وه، نه وه قانونیکی ته بیعییه (نوی کۆن ده بییت، کۆن جیگه چۆل ده کات بۆ نوی) نه وهی که تو باسی ده کهیت ململانیی من پیموایه: نه وه شتیکی زۆر ئاساییه به و نه ندازه یه نییه، وه کو نه یاره کانی ئیمه زۆر باسی ده کهن، ئیمه هه ول ده دهین ته جروبهی کۆن، ته جروبهی پیر له گه ل هیممه تی که نجدا تیکه لاو بکهین، لادیی و شاری تیکه لاو بکهین، کۆن و تازه تیکه لاو بکهین، حیزبی و غه یره حیزبی تیکه لاو بکهین، من هه ر بۆ نمونه بۆ نه وهی بزانیته که نه وه تا چ نه ندازه یه که نه و قسه یه که تو کردتو خه لک نه وه دوباره ده که نه وه، تا چ نه ندازه یه که ورد نییه، ئیمه له شاریکی وه کو شاری سلیمانیدا به تایبه تی له ناو شاره که دا له سه ر سندوقه کان پیوستیمان به (۱۰۹۶) کهس بوه بۆ بریکاری، بۆ سه ره رشتی بنکه کان پیوستیمان (۱۸۰) کهس بوه، بۆ سه ره رشتی بازنه کان پیوستیمان به زیاتر له (۴۰) کهس بوه، هه مو نه وانهی که له یه کییتی ها تونه ته ده ره وه له شاری سلیمانیدا کۆنه کانی که جه نابته باسی ده کهیت ژماره یان ناگاته (۲۰۰) کهس، یان (۳۰۰) کهس، باقیه که ی دیکه مان له کوپوه هی ناوه؟.

KNN: زۆرجار باس له وه ده کهن که له دیدارو روبه رو بونه وه کانی دیکه شدا، به وهی که ئیوه شیوازیکی نوی له کاری سیاسی له کوردستان به ره هه مه ده هیئن، یان لانیکه م شیوازیکی نوی له کاری سیاسی که له نه زمونی حیزبه

تهقلیدییهکانی دیکه‌ی کوردستان ناچیت. سیماکانی ئەم تازەییە، دواى تێپەربونی دو هەلبژاردن بەسەر ئەزمونی بزوتنەووەکەتاندا چییە؟

نەوشیروان مستەفا: یەکیەک لەگەرنترین ئەو ئەزمونانەى که ئێمە ئیستا تاقیدەکەینەو داماڵمان هێناوە، ئەزمونی دانانی چەک و هەلگرتنی دروشمی سیاسییە، ئێمە جولانەووەکەمان لە باتی ئەوێ بە تەنگ شەپ بکات و لە باتی ئەوێ لە کاتی ناکوکیدا پەنا بۆ چەک بەریت و ئیحتیکام بۆ چەک بەریت، پەناى بۆ دەنگدان و بۆ قەسەکردن بردو، بۆ یەکەمینجارە لەمیژوی تازەى میلەتەکەماندا، ئێمە موعارەزەى یەکی مەدەنیانمان لە چوارچیوێى قانونەکانى هەریمی کوردستاندا هێناوەتە کایەووە که دەوری خۆیان بەشیوەیەکی زۆر باش دەبینن لە ئاشکراکردنی ئەو شتەنەى که پێویستە میلەتەکەمان بیزانن، من پێموایە، بەتەنیا ئەو سەرۆکییە باس بکەین، ئەو داھێنانە باس بکەین، پێموایە، ئەو شتیکی تازەى لە جولانەوێ کورددا، ئێو خۆتان دەزانن که کورد بەدەست شەپى ناوخۆوە چەند توشى دەرد و ئەھمەتیی بوو، بۆ یەکەمینجارە که وامانکردو، جولانەوێەکی سیاسیی بێتە پێشەو، بەبێ بەکارهێنانی چەک، بەبێ بەکارهێنانی زەبروزەنگ، بەبێ ئەوێ که پەنا بەریت بۆ توندوتیژی، جوړیک لە کاری سیاسیی هێمانە، کاری سیاسیی قانونی، کاری سیاسیی مەدەنى بێنیتە کایەو، ئومێدمان وایە، ئەمە سەرەتای قونایەکی تازە بێت لە ژيانى میلەتەکەماندا.

KNN: یەکیەک لەو سیماتە ناشرینانە که پێشتریش ئێو لە خیتابی ئیعلامی خۆتاندا نەقلتان کردو، کردنەوێ بارەگای حیزبى بوو لە گەرەو کۆلان و شارو شارۆچکەکاندا، سیاسەتیی ئێو بۆ کردنەوێ بارەگا چۆنە لە کوردستاندا؟

نەوشیروان مستەفا: ئێمە هەڵدەدەین که کهەترین ژمارەى بارەگامان هەبێت، هەڵدەدەین، لە هەر قەزایەکدا لە بارەگایەکی زیاترمان نەبێت، پێشنيانمان کردو بۆ فراکسیونی گوێران لە پەرلەمانی کوردستاندا که پرۆژەى پێشکەش بکەن،

لەو پرۆژەیدا وەکو بەشیك له ته‌ع‌دیل‌کردنی قانونی نه‌ح‌زاب، یاخود وەکو پرۆژەیه‌کی سه‌ربه‌خۆ، بۆ دیاری‌کردنی ژماره‌ی باره‌گای حیزبه‌کان له‌ناو شاره‌کاندا، پیمانه‌ی، هه‌بونی ژماره‌یه‌کی زۆری باره‌گای حیزبی له‌ناو شاره‌کاندا، له‌ناو کوچه‌و کۆلانه‌کاندا، له‌ناو شه‌قامه‌کاندا، بێجگه‌ له‌وه‌ی که ده‌بیست به‌بار به‌سه‌ر می‌زانیه‌ی گشتیه‌وه، ده‌بیست به‌بار به‌سه‌ر دراوسێکانیشه‌وه، دراوسێکانیش هه‌راسان ده‌کات، ئازادیی خه‌لکیش تیک‌ده‌دات، بۆیه پیمان باشه، نه‌ک هه‌ر ئیمه، به‌لکو حیزبه‌کانی دیکه‌ش ژماره‌ی باره‌گا‌کانی خۆیان له‌ناو شاره‌کاندا که‌م بکه‌نه‌وه.

KNN: ده‌وتریت که بزوتنه‌وه‌ی گۆڤان، کۆنگره‌ نابه‌ستیت، ئیوه پێشتر پیتانابوه، هه‌مو رێکخستنی پێویستی به‌ کۆنگره‌ هه‌یه بۆ ئه‌وه‌ی نوێ بیت و له‌نویبونه‌وه نه‌وه‌ستیت؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: به‌لێ، ئیمه نه‌ک هه‌ر کۆنگره‌ ده‌به‌ستین، پاش ئه‌وه‌ی پرۆسه‌ی خۆرێک‌خستنه‌وه ته‌واو بو، فۆرمی داواکاری ئه‌ندامی‌تی بلاوده‌که‌ینه‌وه، پاش ئه‌وه‌ی پرۆسه‌ی ئه‌ندامگیریمان ته‌واو کرد، ئیمه نه‌ک هه‌ر کۆنگره‌ی گشتیه‌ی ده‌به‌ستین، یان کۆنگره‌ی نیشتمانی ده‌به‌ستین، به‌لکو کۆنفرانسی مح‌لی شاره‌کانیش ده‌به‌ستین، واته‌ له‌هه‌مو شاره‌کاندا کۆنفرانسی مح‌لی ده‌به‌ستین، کۆنفرانسه‌ مح‌لییه‌کان ته‌نیا بۆ ئه‌وه‌ ناییت که‌ چه‌ند که‌سیک هه‌لبژێرن بۆ مه‌سئولیه‌ت و ئه‌وانه، به‌لکو زۆر تر کۆنفرانسه‌ مح‌لییه‌کان بۆ ئه‌وه‌ بیت که‌ پێویستییه‌کانی هه‌لومه‌رجی کۆمه‌لایه‌تی، ئابوری، رۆشنایی بزاین بۆ ئه‌وه‌ی بتوانین هه‌میشه ئیمه به‌رنامه‌ی تازه پێشکه‌ش بکه‌ین و به‌ئینیه‌ کایه‌وه.

KNN: مه‌سئولیه‌ت له‌ فه‌لسه‌فه‌ی سیاسیه‌ی بزوتنه‌وه‌ی گۆڤاندا چیه‌، ته‌کلیفه، یان ته‌شریفه، ئه‌رکه، یان رێزلیانه، کامیانه؟
نه‌وشیروان مسته‌فا: بێگومان، لای ئیمه ئه‌رکه.

KNN: په‌یوه‌ندیتان به‌ هیژه‌ کوردستانییه‌کانه‌وه چۆنه‌؟

نەوشیروان مستەفا: تائىستا پەيوەندييەك كە پىي بوتريت، پەيوەنديى
سىياسى، لەنيوان ئيمەو لەنيوان حيزبە كوردستانىيەكان بەتايبەتى يەكيتى و
پارتيدا نىيە. لەسەر ئاستى پەرلەمان، پەرلەمانتارەكانى ئيمە، ئەوان دەبينن،
ئەوان ھى ئيمە دەبينن، گفتوگۆ دەكەن لەناو ھۆلى پەرلەماندا، جاروباريش كە
سەرۆكايەتیی ھەريىمى كوردستان نوینەرى ھەمو لایەنەكان بانگ دەكات،
نوینەرەكانى ئيمەش دەچن بۆ ئەوى، بەلام وەكو پەيوەنديى دوقولى، تائىستا
لەگەل ھىچ لایەنیکدا بەتايبەتى لەگەل ھەردو حيزبى دەسەلاتداردا
پەيوەنديمان نىيە، ئومیدمانوايە كە لە پاشەپوژدا باش ببیت.

KNN: لە گرتییەكانى ئەم دوايیەتاندا لەگەل پارتى دیموکراتى كوردستان،
ياخود ئەو زمان زبیریەى كە لە راگەیانندنەكانى پارتى دیموکراتى كوردستاندا
بەرامبەر بە گوێران بەكارهات، بێدەنگیتان ھەلبژارد، بۆچی؟

نەوشیروان مستەفا: بۆ ئەوەى كە ھەلومەرجى كوردستان بارگرتەر نەبیت.

KNN: لە كۆنگرەكەى يەكيتى نیشتمانى كوردستانیشدا، لە كۆنگرەى
(٣)دا، تالەبانى دیسان ھێرش، ياخود باسى بزوتنەوێ گۆپانى كردو،
لانىكەم، بەخراب ياخود ناباش، لەسەر ئەوەش بێدەنگیتان ھەلبژارد؟

نەوشیروان مستەفا: بەلى، لەبەر ھەمان سەبەب، بۆ ئەوەى بارگرتى زیاتر
دروست نەبیت، پاش ئەو بەپراستى ئيمە زۆر موراعاتى وەزعی ئەو
برادەرانیەمان كرد، وەزعی ئەو كەسانەمان كرد كە لە كۆنگرەكەدا بون و
ئومیدمان وابو كە كۆنگرەيەكى ھیمن و سەرکەوتوبیت و باش بەپێوەبچیت،
لەبەرئەو تەحەمولى ئەوێمان كرد، چیمان پێدەلین، جوابمان نەدانه.

KNN: باسى كۆنگرەمان كرد، ئەنجامەكانى كۆنگرەى (٣)ى يەكيتى
نیشتمانى كوردستان بەلاو چۆنە، ياخود تەعلیقت لەسەرى چییە؟

نەوشیروان مستەفا: من ھىچ تەعلیقێك لەسەرى نىيەو نامەوێت ھىچ
ھەلسانگاندىكىشى لەسەر بلیم، بەلام لەناخى دلەو تەمەننا دەكەم،

سەرکەوتو بنو قوناغیکی تازه له ژبانی ریکخراوهکه یاندا دەستیپێکن، که به خێرو خوشی میلله ته که مانو به قازانجی میلله ته که مان بیت.

KNN: به لām که سیك که نیوهی عومری خوێ له بزوتنه وهیهکی سیاسییدا به سه ربرد بیت، ئیستا راسته لیی جیا بوه ته وه، یان بزوتنه وهیهکی سیاسی سه ربه خوێ هیه، به لām هیچ ته علیقیکی له سه ر نه دا، شتیکی ئاساییه به پای به پێرت؟

نه وشیروان مسته فا: به لئی، ئیستا ئیمه جولانه وهیهکی دیکه مان به پێخستوه، بێجگه له وهش هیشتا زوه بو ئه وهی هه لسه نگاندنیک بکهین بو ئه نجامه کانی کۆنگره.

KNN: په یوه ندیقان به میدیای ئازاده وه چۆنه، ئه و میدیایه ی که ده وتريت، هه مو شتیك که ده نوسن، یاخود که ده یلین، ئیوه له پشیتییه وهن، یاخود راستتر ئه وهی که ئیوه خاوه نی میدیای ئازادن؟

نه وشیروان مسته فا: له پراستیدا ئیمه خاوه نی میدیای ئازاد نین، ئیمه ته له فزیۆنمان هیه، رادیۆمان هیه، رۆژنامه مان هیه، سایتمان هیه به ناوی خۆمانه وه هه مو ئه و شتانه ی بلۆیده کهینه وه به بی ئه وهی شه رم له که س بکهین، به ناوی خۆمان و به وینه ی خوشمانه وه بلۆیده کهینه وه، به لām ئیمه بێگومان پشتیوانی له میدیای ئازاد ده کهین، هه ندیک لایه ن و هه ندیک که س که ئیمه به وه تاوانبار ده کهن که ئیمه له پشستی میدیای ئازاده وهین، یاخود هه موی به قسه ی ئیمه ده کات، له پراستیدا ئه وه راست نییه، ئیمه راسته له پشستی میدیای ئازاده وهین، چونکه یه کیک له به رنامه کانی که ئیمه ئیشی بو ده کهین، دا بین کردنی ئازادیی راده رپێنه له کوردستان داو ئیمه پیمان خوشه هه مو حیزبه سیاسییه کانی کوردستان فیری ئه وه بین، له باتی ئه وهی تفهنگ به کار بهینن، له باتی ئه وهی هه بسخانه به کار بهینن، بواری راگه یاندن به کار بهینن بو دیفاع کردن له خو یان، له هه مان کاتدا بو رونکردنه وهی بیرو بو چونه کانی خو یان، من لی ره وه رایده که یه نم، ئیمه مه سئولیه تمان، ته نیا به و

داموده زگیا نهی راگه یاندنه که خۆمان به پریوهی ده بهین، ئه وانهی دیکه، ئه و سائتانهی که ئیمه لیی مه سئول نین، ، یا خود ئه و گو قارانیهی له بواری میدیای ئه هلیدا درده چن، ئه وانه خۆیان سه ره به خۆن، خۆیان به پرپرسن له بیروبو چونه کانی خۆیان.

KNN: راتان له سه ره فراکسیۆنه کهی کوردستان تان چۆنه، له کاره نیا ن رازیین، یان سیاسه تی گو پانیا ن جیبه جی کردوه؟

نه وشیروان مسته فا: ئه وانه خۆیان جو ری ک له ئازادییا ن هیه له ئیشوکاره کانی خۆیا ندا، بلیم سه د له سه د لییا ن رازی م، یان لییا ن نا رازی م، نا توانم وا بلی م، چونکه هیشتا سالی یه که می ته مه نیا ن ته وا و نه بو ه، هیشتا (3) سالی دیکه یا ن له به رده مدا ما وه بو کارکردن، به لām له راستیدا ده توانم بلی م، نیوه رازی م و نیوه نا رازی م.

KNN: دهوتریت، ئیوه وه کو بزوتنه وهی گو پان، یان له پری کارکردنی فراکسیۆنه که تانه وه، هه لبه ته فراکسیۆنه کهی به غدا تان تانیستا ئیشی نه کردوه، له به ره وهی که ما وه یه کی زۆر نییه، به لām دهوتریت، که ئیوه ئه زمونی ئوپۆزسیۆنیکی سلبیتان ته قدیم کردوه، یا خود رو لیکی ئیجابیتان نییه له بنیاتنانی کاری دامه زرا وهی و له باشکردنی دامه زرا وه کانی حکومه تی هه ری می کوردستاندا؟

نه وشیروان مسته فا: کی ن ئه وانه ی واما ن پی ده لێن، ئه وه ئه وانه ن که سه ره به ده سه لاتن، با برۆن ته گبیر بو خۆیا ن بکه ن، زۆر جا ر با سی ئه وه ده که ن، وه لā ئه مه ئوپۆزسیۆنیکی ته ندروست نییه و ئه مه ئوپۆزسیۆنیکی پۆزه تی ق نییه و ئه مه ئوپۆزسیۆنیکی سه لبه یه، با برۆن خۆیا ن به ده سه لاتیکی پۆزه تی ق و ده سه لاتیکی وه کو خۆیا ن با سی ده که ن، هه قی وایه ئه وانه ی که ئیش بو ئه وان

دەكەن، تەگبىر بۇ مەسئۇلەكانى خۇيان بكەن، تەگبىر بۇ ئىمە نەكەن، ئىمە موعارەزەين و خۇمان دەزانين چى دەكەين.

KNN: بۇچونتان، ياخود چاۋەپوانيتان لە فراكسيۇنەكەى بەغداتان چۇنە؟

نەوشىروان مستەفا: ئومىدەم وايە كە كارى زۇر باش بكەن.

KNN: لەوى، لە بەغدا دەتوانن چى بكەن؟

نەوشىروان مستەفا: دەتوانن زۇر شت بكەن، دەتوانن دىفاع لەمافەكانى نەتەۋەيى كورد بكەن، ئەوانەى لەدەستورى عىراقدا سەلمىنراون، دەتوانن ئەگەر لەكوردستان، ھەندىك كىشە ھەيە چارەسەريان نەكرىت، بىبەنە بەغدا، دەتوانن زۇر شت بكەن.

KNN: تا چەند بەجىدى بەشدارىتان كردوہ لە ئىئتىلافي ليستە كوردستانىيەكان؟

نەوشىروان مستەفا: بەلى، ئىمە بەشدارىيەكى جديمان كردوہ، ئەۋە دو لايەنى ھەيە، لايەنىكى پابەندىيە بە پرسە نەتەۋەيىەكانى گەلەكەمانەۋە، كە بىگومان ئەگەر ئىمە زياترو زۇرتەر سور نەيىن لەھەمو لايەنەكانى تر بەتايبەت كە ئىمە بەتەماى ھىچ پۇستىكى گەۋرەنن، لەوان كەمتر پابەندى ئەۋ پرسە نەتەۋەيىانە نابىن، بىگومان ئىمە پابەند دەبىن بە پرسە نەتەۋايەتتىيەكانەۋە لەۋەدا ھاۋەشىن لەگەلىاندا، لەمەسەلەكانى دىكەدا سەربەخۇيى سياسىيى فراكسيۇنەكەى خۇمان دەپارىزين بۇ دەربىرىنى بىروبۇچونە تايبەتتىيەكانى خۇمان.

KNN: بۇچونتان سەبارەت بە ھەلبىژاردنى ئەنجومەنى پارىزگاكان، بەپراى ئىۋە، لەۋادەى خۇيدا ئەنجامدەدرىت؟

نەوشیروان مستەفا: دەبیّت ئەو پرسیارە لە ئەنجومەنی وەزیرانی ھەریمی کوردستان بکەین.

KNN: خیتابی سیاسیتان بەرامبەری چۆنە، داوا دەکەن لە وادەى خۆیدا بکریّت، یاخود دواخستنی بەلاتانەو ئاساییە؟

نەوشیروان مستەفا: ئیّمە پیمانوايە، ھەرچی زوتر بکریّت، باشترە.

KNN: دەوتریّت، لەئێستاو لەخۆئامادەکردنان؟

نەوشیروان مستەفا: ئەگەر ئەمڕۆ ھەلبژاردن ببیّت، خۆمان بۆ ئامادە کردو، سبەینیش بیّت ھەر ئامادەین، دو سبەیش بیّت ھەر ئامادەین.

KNN: شتیکی دیکەش دەوتریّت، دەوتریّت بۆ پۆستی پارێزگاری سلێمانی، نەوشیروان مستەفا خۆی کاندید دەکات؟

نەوشیروان مستەفا: ھەندیک رۆژنامە ھەیە، بە ھەلبەستی ھەوالی درۆ دەژی، ئەو یەکیکە لەو ھەوالانە.

KNN: لەکۆتاییدا، دو پرسیارى تایبەت لە ژيانى شەخسىی خۆت لێیکەم. لەماوەی رابردو و پێش دروستکردنی بزوتنەوێ گۆران، یەکیک بوی لەوانەى لەبوارى نوسیندا، بەتایبەتى لە بوارى رۆژنامەوانییەو، لە بوارى ئەو میژووی کە خۆت تیایدا ژیاویت، دۆکیۆمێنتت کردو و نوسیوتە، ئیستا بەتەواوەتى لێی دور کەوتویتەتەو؟

نەوشیروان مستەفا: ئیستا زۆری وەختەکەم تەرخانکردو بۆ ئەو کارە سیاسییەى کە پەيوەندیی بە بزوتنەوێ گۆرانەو ھەیە، بەلام ھێشتا دانەپراوم لەو بوارە رۆشنیبریەى کە کاتی خۆی کارم تیا کردو.

KNN: واتە لە ئایندهدا ئەزمونەکانی شیوهی قەڵەمهکان، پەنجەکان یەکتەر دەشکێنن، هەموو ئەو کتێبانەی تری کە بلاوتکردونەتەوه سەبارەت بە میژوی سیاسیی ناوخۆی هەریمی کوردستان، بەرھەمی دیکە دەبینین؟
نەوشیروان مستەفا: ئەگەر پێویستی کرد.

KNN: دوا پرسیارم ئەوەیە کە ئیستا کاتی مۆندیاڵە، نەوشیروان مستەفا هاندەری چ ولاتیکی؟

نەوشیروان مستەفا: بۆ من، هەموو ئەو تیپانە وەکویەکان، بەلام تەمەننای ئەوە دەکەم، رۆژیک لە رۆژان، تیپی کوردستان بە ئالای کوردستانەوه لەناو مۆندیاڵدا بەشداری بکات.

سەر بۆ هیج فشاریکی سیاسی دانانه وینین

سازدانی: وشیار عهبدولا

به‌نامه‌ی روبه‌پروی که‌نالی ئاسمانی KNN ئەم دیمانه‌یه‌ی له‌گه‌ڵ نه‌وشیروان
مسته‌فا ئه‌نجامداوه، تیايدا نه‌وشیروان مسته‌فا باس له‌ کاری داها‌توی
بزوتنه‌وه‌ی گو‌پ‌ان به‌ گشتی و له‌ به‌غدا به‌تایبه‌تی ده‌کات، له‌به‌ر گرنگی
دیمانه‌که‌ سبه‌ی ده‌قی دیمانه‌که‌ ب‌لا‌وده‌کاته‌وه:

KNN: یه‌که‌م پرسیار به‌وه ده‌ست پینده‌که‌م که‌ له‌ نی‌وان ۷/۲۵ و ۳/۷ دا
بزوتنه‌وه‌ی گو‌پ‌ان چو‌ن ده‌خوینیته‌وه، به‌تایبه‌ت له‌ ئاستی به‌راوردکاری
ده‌نگه‌کاندا؟.

نه‌وشیروان مسته‌فا: ئه‌وه دو‌هه‌لب‌ژاردنه، هه‌لب‌ژاردنیکیان هی ۷/۲۵ بۆ
په‌رله‌مانی کوردستان و هه‌لب‌ژاردنیکی دیکه ۳/۷ بۆ په‌رله‌مانی عێراق، که‌ به
دو‌ سیستمی هه‌لب‌ژاردنی جیا‌واز به‌پ‌یوه‌چوه، هه‌لب‌ژاردنی یه‌که‌م به‌ سیستمی
یه‌ک بازینه‌یی داخراو له‌ هه‌مو هه‌ری‌می کوردستاندا به‌پ‌یوه‌چو، هه‌لب‌ژاردنی
دو‌م به‌ چهند بازنه‌یی، واته‌ هه‌ر پارێزگایه‌ک به‌ بازنه‌یه‌ک و به‌ سیستمی کراوه
بو، که‌ ئەم سیستمه‌یان سیستمی‌کی نو‌ی بو له‌ هه‌مو عێراقدا، له‌به‌رئ‌وه‌ به
نسبه‌ت ئی‌مه‌شه‌وه نو‌یبو، ره‌نگه‌ هه‌ندی‌ک که‌موکوپ‌یشی تێدا‌بو‌ی، به‌لام
گرنگ‌ترین شت ئه‌وه‌یه که‌ ئی‌مه له‌ هه‌لب‌ژاردنی یه‌که‌مدا توانیمان پینگه‌یه‌کی
به‌هێز له‌ناو په‌رله‌مانی کوردستاندا دا‌به‌زینین، له‌ هه‌لب‌ژاردنی دو‌مه‌یشدا
توانیومانه‌ پینگه‌یه‌کی به‌هێز له‌ناو په‌رله‌مانی عێراقدا دا‌به‌زینین.

ره‌نگه‌ هه‌ندی‌ک که‌س پێی وای‌ت که‌ له‌ هه‌لب‌ژاردنی دو‌مدا که‌ممان هێنا‌ی‌ت و له
هه‌لب‌ژاردنی یه‌که‌مدا زۆرمان هێنا‌وه، به‌لام له‌ هه‌لب‌ژاردنی په‌رله‌مانی
کوردستاندا نرخ‌ی کورسیه‌ک ۱۸ هه‌زار ده‌نگ بو، له‌ هه‌لب‌ژاردنی ئه‌نجومه‌نی

نوینهرانی عیراقدا نرخى كورسیهك نزیكهى ۵۰ ههزار دهنگه، ئیمه ۸ كهسمان چوهته په‌رله‌مانى عیراقه‌وه، به‌لام به‌ههشت (په‌نجا ههزار) دهنگى چونه‌ته‌وه نه‌نجومه‌نه‌وه، نه‌گهر به‌گهشتى كۆى بكه‌يته‌وه، هه‌ر كورسیه‌كى ئیمه ۶۱ هه‌زار كه‌س دهنگى پێداوه به‌پێى ژماردنى كۆى دهنگه‌كان، له‌كاتێكدا له‌هه‌لبژاردنى په‌رله‌مانى كوردستاندا نرخى یه‌ك كورسى بۆ په‌رله‌مانى كوردستان ۱۸ هه‌زار بوه، له‌به‌رئوه‌وه‌ پێم وایه‌ له‌م هه‌لبژاردنه‌شدا پێشكه‌وتنیكى گه‌وره‌مان به‌ده‌سته‌یتاوه، پێمان وایه‌ نه‌مه‌ش سه‌ركه‌وتنیكى دیکه‌ى بزوتنه‌وه‌ى گۆرانه‌ له‌ بواری كارى په‌رله‌مانیدا.

KNN: چاودێرانى سیاسى پێیان وایه‌ له‌ دواى ۷/۲۵هه‌وه، نه‌و سیاسه‌تانه‌ى كه‌ روبه‌پوى ئیوه‌ بونه‌وه‌ له‌ توندویژى و سزای سیاسى، زۆر زۆر توندتر بوه‌ته‌وه، ده‌كرێت بزانیان كه‌ دیارترین سزای سیاسى چى بوه‌ كه‌ به‌رامبه‌ر بزوتنه‌وه‌كه‌ى ئیوه‌ نه‌نجام دراوه‌؟

هه‌وشیروان مسته‌فا: له‌ هه‌لبژاردنى ۷/۲۵ دا، نه‌و هیزه‌ سیاسیه‌نه‌ى موئافه‌سه‌ى ئیمه‌یان ده‌كرد، پێیان وابو كه‌ ئیمه‌ هیژێكى بچوكین و ژماره‌یه‌كى كه‌مى كورسیه‌كان به‌ده‌ست ده‌هێنین، له‌به‌رئوه‌وه‌ تا نه‌ندازه‌یه‌كى زۆر مه‌سه‌له‌كه‌یان به‌ جدی وه‌رنه‌گرتبو، به‌لام كه‌ نه‌نجامه‌كانى هه‌لبژاردن ده‌رچو، نه‌وكاته‌ بابته‌كه‌یان به‌جدی وه‌رگرت، له‌به‌رئوه‌وه‌ بۆ هه‌لبژاردنى په‌رله‌مانى عیراقى خۆیان چاكتر ئاماده‌كرد.

له‌م هه‌لبژاردنه‌دا ده‌توانین له‌سه‌ر دو ئاست به‌روانین بۆئه‌وه‌ى دیارى بكه‌ین به‌رامبه‌ر به‌ئیمه‌ چیانكردوه، یه‌كێكیان ئاستى راگه‌یاندنه، كه‌ جه‌نگێكى سایكۆلۆژى زۆر توندوتیژ و خه‌ستیان به‌رامبه‌ر به‌ ئیمه‌ له‌ده‌زگاكانى راگه‌یاندا به‌كاره‌ینا، ده‌توانین بڵێین كه‌ جه‌نگێكى زۆر به‌ شده‌ت دژی ئیمه‌ به‌ریكرا، من پێشم وایه‌ كه‌ پسپۆزى بیانى و بیگانه‌یان هێنابو بۆ ئه‌وه‌ى له‌و جه‌نگه‌ سایكۆلۆجیه‌دا هاوكارییان بكهن، له‌سه‌ر ئه‌رزى واقعی، ئه‌وه‌ى پێى ده‌وتریت "ئیرهابى حكومه‌تى"، ئه‌وه‌ى له‌ده‌ستیان هات و پێیان كراوه‌ به‌هه‌مو شێوه‌كان

ئىرهابى حكومه تىيان بەرامبەر بە دۆست و لايەنگەرەكانى ئىيمە بەكارھىناوہ ھەر لەوہى كە خەلكيان دەرکردوہ و لەشويئىكەوہ گواستويانەتەوہ بۆ شويئىكى دىكە بۆئەوہى دەست لەكارەكەى ھەلبگرىت يان ھەرەشەيان لىكردوہ، ھەر لەوہى كە ھەرەشەيان لەكەسوکاری كردوہ، ھەر لەوہى كە ھەندىك جار ئىغرائاتيان كردوہ، ئەوہى كە كوردى كۆن پىيان وتوہ "گفت و گەف"، واتە لەلايەكەوہ ھەرەشە و لەلايەكەوہ بەلێن. . . ھەمو ئەوانەيان بەكارھىناوہ.

KNN: لە دەستپىكى كردنەوہى كەمپىنى بانگەشەى ھەلبژاردن بۆ ٣/٧، يەكێك لە وتە ديارەكانى تۆ لە ئاھەنگى كردنەوہكەدا برىتى بو لەوہى كە فراكسيۆنەكەى ئىوہ دەبىتە پارىزەرى داکۆكىكردن لە مافى خەلكى كوردستان، دواى دەرکەوتنى ئەنجامەكانىش ھەمان بۆچونتان ھەيە؟

نەوشىروان مستەفا: ئىستەش ھەر وا ئەيىن، ئىيمە پىمان وانىە كە ژمارەى كورسى لە پەرلەمانى عىراقىدا كاريگەرييەكى ئەوتۆى ھەبىت لەسەر دىفاعكردن و داکۆكىكردن لە مافەكانى گەلى كورد، ئىيمە پىمانوايە كە چۆنايەتى ئەو نوینەرانیەى لە پەرلەماندا كاردەكەن و ئەو سیاسەتەكەى فراكسيۆنەكە كاری پێدەكات، تەنانت لەوانەيە نوینەرەكان ئەوئەندە رۆليان نەبىت، واتە لەكاتێكدا كە سیاسەتى حیزبىت يان لايەنىكى سیاسى، سیاسەتێكى ديارىكراو بەرامبەر بە مەسەلەيەك لەلايەن فراكسيۆنەكەوہ جىبەجى دەكرىت، ئەو رۆلى كاريگەرى ھەيە.

بەبىگومان لەم خولەى پەرلەمانى عىراقىدا نوینەرەكانمان و فراكسيۆنەكەمان، دەبىت بە داکۆكىكارىكى سەرەختى مافە نەتەوہيەكانى كورد.

KNN: لەو چوارچىوہەدا دانوستانتان لەگەل ھىزە كوردیەكان لەسەر چ بنەمايەكە؟ دەتانه وىت ھاوبەشەن يان بەشداربن لە گەلىاند؟

نەوشىروان مستەفا: ئىيمە لەگەل لايەنەكانى دىكەدا ھەمومان لەيەك شويئندا دەژين كە ناوى ھەريمى كوردستانە، پىمان خوئشبيت و پىمان ناخوئشبيت چارەنوسمان بەيەكەوہ بەستراوہ، واتە ئەوان پىيان ناخوئشبيت و پىيان

خۆشبیټ، چاره‌نوسیان به‌چاره‌نوسی ئیڤه‌وه به‌ستراوه، ئیڤه‌ش به‌هه‌مان شیوه.

مامه‌له‌کردنی ئیڤه‌ له‌گه‌ڵ ئه‌واندا له‌سه‌ر چه‌ند بڤه‌مایه‌که، یه‌کێک له‌و بڤه‌مایانه ئه‌وه‌یه که چه‌ند مافیکی ده‌ستوری کورد له‌ ده‌ستوری داڤیمی عێراقدا هاتوه و له‌خولی رابردوی په‌رله‌مانی عێراقدا جیبه‌جی نه‌کراوه، ئیڤه کارنامه‌یه‌که‌مان بۆداناه بۆ ئه‌و جیبه‌جیکردنی ئه‌و مافانه‌ی له‌ کابینه‌ی رابردودا جیبه‌جی نه‌کراوه، له‌هه‌مان کاتدا هه‌ریڤی کوردستان هه‌ندیک کێشه‌ی هه‌لواسراو و چاره‌سه‌ر نه‌کراوی هه‌یه له‌گه‌ڵ حکومه‌تی ناوه‌ندی، ئه‌ویش دیسانه‌وه ده‌بیټ ئیڤه له‌هه‌ردو بواره‌که‌دا هاوکاری بکه‌ین له‌گه‌ڵ فراکسیۆنه کوردیه‌کانی دیکه‌دا هاوکاری بکه‌ین بۆئه‌وه‌ی بته‌وانین که کێشه‌کانی نیوان هه‌ریڤ و ناوه‌ند و مافه ده‌ستوریه‌کانیشمان جیبه‌جی بکه‌ین، له‌هه‌مان کاتیشدا ئیڤه هه‌ول ده‌هه‌ین که په‌رله‌مانی عێراقی و داموده‌زگای عێراقی بۆ زیاتر دیموکراتیزه‌کردنی هه‌لومه‌رجی کوردستانی عێراق به‌کاربه‌یڤین.

KNN: مه‌به‌ستت له‌مه‌ چیه‌؟ به‌شیك له‌ نه‌یاره‌كانتانه پێیان وایه کاتیك ئیڤه هه‌ولێریان هه‌ریڤ و بارودۆخی کوردستان ده‌به‌ستنه‌وه به‌ به‌غداوه، ئه‌مه وه‌کو جۆریك له‌ ئیبتیزازی سیاسی به‌کارده‌هێڤن بۆ هاو په‌یمانی کوردستانی یان بۆ هێزه‌کانی دیکه؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: به‌لێ، پێڤ وایه ئه‌و لکێدانه‌وه‌یه نا‌راسته، ئیڤه به‌شیکیڤ له‌ عێراق، تانیستا هه‌ریڤی کوردستان بۆ وه‌رگرتنی موچه ١٧٪ی بودجه له‌ به‌غدا وه‌رده‌گریټ، واته بۆ موچه پشټ ده‌به‌ستیټ به‌ به‌غدا، خۆراك و سوته‌مه‌نی و داو ده‌رمان، ئه‌وه‌ی که دێټ بۆ کوردستان له‌به‌غداوه دێټ.

ئیڤه وه‌ختیك که ده‌روانیڤه به‌غدا و دامه‌زراوه‌کانی ده‌وله‌تی عێراق، ئیڤه زۆرمان پێخۆشه که له‌ هه‌ریڤی کوردستاندا سیستمیکی کارکردن و ئازادی راده‌برێڤ و پاراستنی مافی مرو‌ڤه به‌شیوه‌یه‌که بیټ که هه‌مو مان شانازی پێوه بکه‌ین و له‌ هه‌مو جیگایه‌که به‌رگری لێ بکه‌ین، زۆریشمان پێ خۆشه که ئه‌و

کیشانهی له کوردستانی عێراقدا رودهات له ناو خوێماندا چارهسهری بکهین، له ناو پهڕله مانی کوردستان و ئهجمههنی وهزیراندا چارهسهری بکهین، له گفتوگۆی دو قوڵی و سێ قوڵی و چوار قوڵی لایه نه سیاسیهکاندا چارهسهری بکهین، به لām که ئهوه قابیلی چارهسهرکردن نه بێت، بێگومان دهیبهین بۆ بهغدا، ئه و قسه و باسانهش کاریگهری له سهر ئیمه نابێت.

KNN: دهوتریت که له دانیشتنهکانی لیسته کوردستانیهکان له گهڵ سهروکی ههریمدا، ئیوه کیشهی سزای سیاسیتان کردوه به ئه جیندایهکی سیاسی و کردوتانه ته پێشمهرج و کردوتانه ته خاڵێک له خاڵهکان، رهخنهی ئهوه دهگیریت که ده بوایه ئه و بابته به روکاره ره هه ندیکێ سیاسی پی نه به خشرایه، به لکو بکریت به ناڕهزایی تیکرای چین و توێژهکان، تهعلیقی ئیوه چیه له سهر ئه و رهخنا نه؟

ئه و شیروان مستهفا: پیم وایه رهنگدانه وهی ئه وه له راگه یاندنی کوردیدا تا ئه ندازهیهک به چاکی رهنگی نه داوه ته وه و پیشان نه دراوه، ئیمه ههرگیز لا بردن یان نه هیشتنی سزای سیاسی ناکهین به پێشمهرج بۆ قبولکردنی هه مو تهنازوله سیاسیهکانی تر.

ئیمه پیمان وایه سزای سیاسی چ به نسبهت دۆستان و ئه ندام و لایه نگرهکانی ئیمه وه، چ به نسبهت لایه نهکانی دیکه وه نابیت بمینیت ئه مه پێچه وانهی مافی مروقه، له ولاتانی پێشکه وتوی دنیا دا که ده روانه خه لک، ئه وانهی بێئیشن، موچه یهکیان پی ده دن تا ئه و کاتهی ئیشیکیان بۆ ده دۆزنه وه، زۆر شتیکی نا مه نتیقه له ههریمی کوردستاندا حکومهت یا خود حیزبهکان په نابیهن بۆ ئه وهی موچهی خه لک بپن له بری ئه وهی موچه بپرنه وه بۆ ئه و خه لک تا ئیشیان بۆ ده دۆزنه وه، له بهر ئه وه پیم وایه رهنگدانه وهی ئه و داواکارییه به باشی رهنگی نه داوه ته وه، ئه گینا ئه وه پێشمهرجی ئیمه نییه، ئیمه چا کردنی هه لومه رچی کوردستان له هه مو رویه که وه، ئه وانه مه رچی ئیمه یه بۆ جوړی هاوکارییهکان

له گهل لايه نه كاني ديكه دا، نهك به ته نيا گيړانه وه چهند سه د كه سيك كه نانيان براوه.

KNN: له كوردستاندا له دواي ۷/۲۵ ئيوه ئوپوزسيونتان دروستكرد، به مانا هره فيعليه كه ي و كومه ليك چه مktan خستوه ته وه سته ي سياسي كه تا ئيستاش ئالوگورپكي گرنكي پي ده كريت، له ناستي به غداوه ده تانه ويټ چي بگورن؟

نه وشيرون مسته فا: به لي، به غدا هاوشيوه ي كوردستان، له كوردستانيش تا ساليك له مه وپيش هه مو لايه نه سياسي ه كانيش پييان وابو كه ئوه ي به شدار نه بيټ له كيكي حكومه تدا، مالمويران ده بيټ و ئه پوكيټه وه و ئه پليشيټه وه و له ناوده چيټ، ئيمه له ماوه ي سالي رابردودا ئيسپاتمانكرد كه ده توانيت ئوپوزسيون بيت و له ناويش نه چيټ، به داخه وه له عيراقدا تائيستا زاله به سهر هه مو لايه نه سياسي ه كاندا، پييان وايه كه نه گهر له ئوپوزسيوندا بن، مه خو ده بينه وه و هيچيان پيوه نامينيټ و ئه پوكينه وه، له بهرئوه به باوه ري من له م قوناغدا هيچ يه كيك له و ليستانه ي پييان ده وتريټ "ليسته براوه كان" ئاماده نين بن به موعاره زه، به لكو هه مويان چاويان له وه يه كه به شيك له وه زاره ته كانيان به ربكه ويټ و وه زاره تي چه وريشيان به ربكه ويټ بئوه وه ي بتوانن خه لكه كه ي خو ياني پي رازي بكه ن و خو ياني پي به هيژ بكه ن.

له به غدا نه گهر كورد هه موشي بيټ به ئوپوزسيون، نه و كاته ئوپوزسيونيكي كاريگه ر نايټ، له ناو نه و هيژه كورديه ي له په رله ماني عيراقدايه ئيمه به ته نيا موعاره زه نين و هيچ شتيكي نه وتوي لي سه وز نايټ، به لام ئيمه به ئسلوبي خو مان هه مو نه و بيرو بوجونانه ي كه هه مانه له سهر دوخي عيراق و كوردستان بيگومان له چوار سالي ئاينده دا، فراكسيونه كه مان ده يخاته به رده مي په رله مان، جا نه گهر له ناو حكومه تدا بين يان له دهره وه ي حكومه تدا بيټ.

KNN: باست له وه كرد كه به شيكي زور له ليسته براوه كان به شداري ده كن له كيكي حكومه تدا، باسيشت له وه كرد كه نه گهر كورد له ئوپوزسيوندا بيټ رهنگه

دهنگيكي ئهوهنده كاريگهري نهبيت، كوردی بونی ههنديك پوستان (ئهگه بهشداریكرا له حكومهتدا) كاريگهري ناكاته سههريدهنگ بونی ئیوه تهنها له بههري ئهوهی كورده، بۆ نمونه ئهگه وهزیرێك كورد بو، بهلام گهندهل بو، ئیوه لیی بیدهنگ دهبن تهنها له بههري ئهوهی كورده؟

نهوشیروان مستهفا: بیگومان نهخیر، ئیمه له زوهه باسی ئهوهمان كردوه كه ئهوه مهبدئه جاهیلییهی عهربهكانیش پێشتر کاریان له سههري كرده "انصر اخك چالما او مچلوما"، ئیمه ههركیز پهیرهوی ئهوه ناكهین، ههري وهزیرێك یان كاری بهدهستیك له كوردستان یان بهغدا كه له رێگهی راست دههچو، تۆمهتباركرا به كۆمهلیك شت، لهوانه گهندهلی و شتی تریش، ئیمه لیی بیدهنگ نابین له بههري ئهوهی كورده یان ئهگه سههريه خوشمان بیته تهنا تهنا تهنا كار له سههري ئهوه دهكهن كه رايكیشین بۆ بهردهمی دادگا.

KNN: ههري له سههري مهسهله كانی پوستانه كانی بهغدا، بهپێرت ئهزمونیكیشته ههیه له سالی ۱۹۹۲ دا چهند بۆچونیكت ههبو بۆ ئهوهی سود له خهلكی بیلایهن بكریت، رهنگه له ئهزمونی دو ههلبژاردنه كهش دو فراكسیونه كهش ههولی ئهوهیان دابیته كه بهدوای خهلكی بیلایهندا بگهڕین، ئیستاش بۆچونتان وایه كه بۆ وهگرتنی پوستانه كان له بهغدا مهرج نییه خهلكه كان له چوارچیویهکی سیاسیدابن، یان سود وهربگیریت له خهلكی بیلایهنیش ئهگه بهتوانا بو؟ قسهكهی من له وێوهیه كه پێشتر پوستانه كان له لای پارتی و یهكیتی له سههري بنهمای حیزبی دههههه بهخهلك.

نهوشیروان مستهفا: بهلی، ئیمه یهكێك لهو هۆیانهی كه پالی پێوهناوین كه بزوتنه وهیهك بهناوی بزوتنه وهی گۆرانه وه بهینینه پێشهوه، پیمان وایه كه یهكێك لهو گۆرانهكارییانهی كه ئیمه ئهمانه ویت بیهكهن له سههري كۆمهلهگی كوردی و سیاسهتی كوردی و له پهیرهندی نیوان ههري و ناوهند ئهوه به حیزبیکردنی كۆمهلهگایه، ئیمه كاتیك باس له گوتاری سیاسی خۆمان دهكهن كه جیاوازه له گوتاری سیاسی حیزبه كانی دیکه، ئهوه كه ئیمه دهمانه ویت

گوتاری حیزبی بگۆپین به گوتاری نیشتمانی و نهتهوهیی و له هه مان کاتدا ههول بدهین که به حیزبیکردنی کۆمه‌لگه و پۆسته گرنگه‌کانی کورد و به‌حیزبی کردنی په‌یوه‌ندی نیوان ههریمی کوردستان و به‌غدا بگۆپین بۆ په‌یوه‌ندی نیوان کورد و حکومه‌تی به‌غدا، له‌و چوارچیویه‌شدا پیمان وایه که هه‌مو خه‌لکی کوردستان و عێراق مافی خۆیانه پۆستی به‌رز به‌ده‌ست به‌ینن و جیگه‌ی خۆیان بکه‌نه‌وه.

KNN: ئه‌گهر به ژماره‌ی کورسی بی‌ت، بزوتنه‌وه‌ی گۆپان به‌ته‌مای چ پۆستیککی وه‌زاره‌ته له به‌غدا؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: تا ئه‌و گفتوگۆیانه به‌لایه‌کدا نه‌که‌ون، ئیمه هه‌چ بیروبۆچونیککی تایبه‌تیمان نییه له‌سه‌ری.

KNN: واته خۆتان ئاماده نه‌کردوه بۆ ئه‌وه‌ی چ حه‌قیبه‌یه‌کی وه‌زاری وه‌رده‌گرن له حکومه‌تی نوێی عێراقدا؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: چاوه‌پێی ئه‌و گفتوگۆیانه ده‌که‌ین که به رینگاوه‌یه.

KNN: ده‌وتریت که قسه‌یه‌که له‌گه‌ڵ نه‌وشیروان مسته‌فادا کراوه بۆ ئه‌وه‌ی بێده‌نگ بی‌ت له‌ئاستی ههریمی کوردستان، یاخود لانی که‌م به‌پۆی میدیاکانی ده‌ره‌وه‌دا بۆ ئه‌وه‌ی تا ئه‌و کاته‌ی کیشه‌ی سزادراوه سیاسیه‌کان یه‌کلایی ده‌کریته‌وه و له کوردستاندا نامینیت، بۆ ئه‌وه‌ی گوتاری کوردی په‌رت نه‌کریت، ئایا ئه‌مه هه‌چ بنه‌مایه‌کی هه‌یه و راسته؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: ئه‌و قسه‌یه هه‌چ بنه‌مایه‌کی نییه و هه‌چ که‌س و لایه‌نێک داوای له من نه‌کردوه که بێده‌نگ بم، د‌ل‌ن‌یا به ئیمه سه‌رده‌مێک قه‌سفیی کیمیا‌یی نه‌یتوانیوه بێده‌نگمان بکات، له‌به‌ر ئه‌وه ئیمه سه‌ر بۆ هه‌چ فشاریککی سیاسی دانانه‌وین که به‌رگری له مافی هاو‌پێی و دۆست و لایه‌نگره‌کانی خۆمان بکه‌ین، ئه‌و قسه‌یه بێ بنه‌مایه و پیموایه رۆژنامه‌یه‌کی ناو‌خۆیی لی‌ره‌ بلاوی کردبویه‌وه که خۆی دروستی کردبوه‌واله‌که.

KNN: ئیوه له رابردودا زۆر رهخهنتان له نوینه رایهتی کورد گرتوه له بهغدا، دکریت بزاین که گرنگترین ئه وه نه ریته تازانه چین که ئیوه ده تانه ویت له نوینه ره کانتاندا هه بیته له بهغدا، به تایبته له سه ره بنه مای خسته نه پوی هه مو راستیه کان و مه سه له ی شه فافیه ت؟

نه وشیروان مسته فا: ئه وه ی که ئیمه به لاما نه وه گرنکه، فراکسیونی گوپان له بهغدا پیشتر به رنامه یه کیان هه بوه له کاتی هه لپژاردندا، ئه وه به رنامه یه ی که بو بهغدا خسته مانه ته پو دریزه کیشانی ئه وه به رنامه یه یه که له ۲۵/۱۷ خرابوه پو، واته یه کتری ته و او ده که ن.

وه کو باسیشم کرد، گرنگترین شت ئه وه یه که گوتهاری فراسیونه که ی ئیمه جیاواز ده بیته، گوتهاری ئیمه گوتهاریکی نیشتمانی و نه ته وه یی ده بیته و حیزبی نابیته، نه که هه ره به رگریکردن له کوردستان به ئه رکیک ده زانن به لکو به رگریکردن له مافی هاو لاتیانی عیراقیش، وه کو به رگریکرد له مافی مرو و و ئه وه مه سه له ئه ساسییانه ی که په یوه ندی به شه فافیه ت و داد په روهری کۆمه لایه تی و په یوه ندی به دانانی سنوریک بو ده ستیوه ردانی حیزبه سیاسی هه کانه وه هیه له کاروباره کانی حکومه ت، هه مو شه و شتانه ئیمه له په ره مانی عیراقیشدا بیگومان به رگری لی ده که ی و له سه ری به رده وام ده یین.

KNN: دهوتریت که له سه ره ئاستی عیراق و له سه ره ئاستی کوردستان کاره کانتان دژ یه که ده بنه وه، بو نمونه ده بیته له بهغدا پیویسته شه ریک بکه ن بو ئه وه ی بودجه یه کی باش بیته کوردستانه وه، به لام له هه ری می کوردستان بودجه که به و شیوه ناشه فافانه په سه ند ده کریت که خوتان لیی نارازی بون و هۆلی په ره مانتان بو به جی هیشت، ئه وه دژاو دژی و حاله ته لای ئیوه چۆن که وتوه ته وه؟

نه وشیروان مسته فا: پیم وایه هیچ دژی یه کتری نین، به پیچه وانه وه ئیمه ده توانین که ئیمه ده توانین په ره مانی کوردستان وه کو هیژیکی پشتگیری به هیز بو پروسه ی دیموکراتیزه کردنی کوردستان به کار به یین، بو نمونه با به راوردیک

بكهين له نيوان هه لومهرجي كوردستان و هه لومهرجي عيراقدا، عيراق له دواي روخاني سه دام حسينه وه، مه سه له ي ئارام و ئاسايشي لي دهر بهينه، كه بو خوشبهختي كه له هه ري مي كوردستاندا ئاسايش و ئارامي هه بووه، به لام له به غدا بو ناخوشبهختي ئيرهاب هه بووه و ئاسايش و ئارامي تيدا نه بووه و ته قينه وه هه بووه، با به راورد يك بكهين له نيوان ده سه لاته كاندا نه وه ي كه پيي ده وتريت سي ده سه لاته كه- (جيبه جيكرد و ياسا دانان و دادوه ري).

ئه گهر به روانيته به ره له ماني عيراق و به راورد ي بكهين به به ره له مانه كه ي ئيمه له چوار سالي رابردودا، كه س ناتوانيت ئينكاري نه وه بكات كه به ره له ماني به غدا زور نه كتيقت و فره ييتر بووه له بير و بوچونه كانيدا له چاو به ره له مانه كه ي هه ري مي كوردستاندا.

ده سه لاتي دادوه ري له به غدا تا راده يه كي زور سه به خويي هه يه له چاو نه وه ده سه لاتي دادوه ري به ي كه له كوردستاندا هه بووه، نه وان كه متر ده ستيوهر داني حيزبي له كاروباره كانياندا هه بووه و كه متر كارگه ربون به ده سه لاتي به رپر سه بالاکان و كار به ده سه ته گه وه كان.

واته ده سه لاتي دادوه ري له به غدا ده توانين بليين سه به خو تره له چاو كوردستان، ده سه لاتي ياسا دانان چالاكتر، ده سه لاتي جيبه جيكردن كه نه گهر خوي بنويينت له كو مه ليك له دامو ده زگاكاني وه كو سويا و پوليس و نه م جو ره شتانه، ده روانيت له چوار سالي رابردودا سوپاي عيراقى دروستكراوه ته وه له سه ر بنه ماني ئينتيمه بو عيراق، سه به يني سه ركرده ي سوپاي عيراق و وه زي ري به رگري بگوڤدر يت و هه ركه سيكي ديكه بكر يته سه رو كي گشتي سوپاي عيراق، نه وان گوڤرايه لي ده بن، به به راورد كردن له گه ل ه يزه چه كداره كاني كوردستاني عيراق كه نه وان كو مه ليك دامه زراوه ي عه سه كه ري و نه منبيان دروستكردوه كه بو ده وله تي عيراقيان دروستكردوه، تايست ئيمه له كوردستاندا نه وه مان نيه، وه ره بو بواري ئازادي روژنامه گه ري، بزانه له به غدا چه ند ئازادي روژنامه گه ري هه يه و له كوردسانيش تا چ نه ندازه يه كه!

بۆيە ئىيمە بەغدا بەپشتىوانىك دەزانين بۆ پرۆسەى ديموكراتيزەکردن، بۆ نمونه تو مىزانىيەت بە نمونه هينايەو، كاتىك لە ھەولير ئيمە توشى كيشە بدين لەسەرئەوھى كە ميزانىيە شەفاف نيە، دەتوانيت لە بەغداش ھەمان بابەت بوروژينيت، وەزيرى دارايى بانگ بکەيت بۆ پەرلەمانى بەغدا ئادەى جەنابى وەزير ١٧٪ى ميزانىيەى عىراق تەرخانکراوھ بۆ ھەريمى کوردستان، ئيمە ھاوکەرەکانمان لە فراکسيۆنى گۆپان لە پەرلەمانى کوردستاندا ئەو مەسەلەيەيان وروژاندو، بەلام ئەوان ئامادە نين ئاشکراى بکەن.

لە بەغدا وەزارەتى دارايى ھەيە، لە ھەمو وەزارەتەکانى بەغدا موفەتيشيەت (چاوديريکردن) ھەيە، لەسەر ئاستى عىراق ديوانى چاوديريى دارايى ھەيە و لەسەر ئاستى عىراق دەستەى نەزاهە ھەيە، لە پەرلەمانى عىراقيدا ليژنەيەك ھەيە بەناوى نەزاهەو، ئيمە ئەتوانين ئەوانەيان لى بوروژينين، ناتوانيت وا بەئاسانى شتەکان بکات بە ژير ليۆو، وەکو چەند سالى رابردو، بۆيە ئيمە پيمان وايە ئەوان پشتىوانىيەكى گەورەن بۆ ئيمە.

KNN: ئەگەرچى لەماوھى رابردودا دوچارى دو ھەلبژاردنى قورس بونەتەو، كە بەشيك لە چاوديران پينان وايە كە چەسپاندنى دوکۆلەكەيە بۆ گۆپان، بەلام سەبارەت بە پرسى ريکخستەوھى بزوتنەوھى گۆپان، رات چيیە؟

نەوشىروان مستەفا: بەلى، ئيمە ئىستا لەبەردەمى ئەو دەين كە بەشيۆھى سالى رابردو، چەند مانگى رابردو ناتوانين ئىدارەى بزوتنەوھى گۆپان بکەين، بزوتنەوھى گۆپان دەبيت لە چوارچيۆھەيدا ريکبخریت، بەلام ھەز دەکەم ھەمو ئەو کەسانەى كە ليڊوانەکانى من دەخوينيتەو، ئيمە ھەول دەدەين مۆديليكى سياسى تازە لە کوردستاندا دابھينين، كە جياوازبيت لەو مۆديلە سياسيانەى كە حيزبەکانى کوردستانى عىراق تا ئىستا پەپرەويان کردو.

KNN: تەنھا لەپروى شکلەوھەيان ناوھپۆکيش؟

نەوشىروان مستەفا: لە ھەمو رويەکەو.

KNN: قسهیهك ههیه لهسه رهوهی كه بالبالین لهناو بزوتنهوهی گوپراندا دروست بوه، نهوه تا چهند راسته؟.

نهوشیروان مستهفا: ئیمه حیزبیکى عهقائیدی و نایدیولۆجی نین، بیجگه لهوهی ئیمه حیزبیکى ستالینی نین، لهناو ئیمه دا گروپیش و بالیش و فلانه و فیساره ههیه و جائیزیشه هه بیئت، بهلام له کوتاییدا ئیمه یهك ستراتیرمان ههیه، یهك سیاسهتمان ههیه، یهك بهرنامهمان ههیه كه کارى بۆ دهکەین، له بهر نهوه بهلام وه شتیکی ئاساییه نهوهی كه نهلین بالبالین و... با هه بیئت چییه؟!.

KNN: نهو داواکاری مۆلهتی کارکردنهی پیشکەشی وهزارهتی ناوختان کردوه، گهیشتهوهته کوی؟

نهوشیروان مستهفا: مۆلهتهکهمان پیشکەش کردوه، هه مو نهو مهرجه یاساییانهی که بهگویرهی قانونی حیزب و ریکخواه سیاسیهکانی کوردستانی عیراقدا ویستویانه هه مویمان جیبه جی کردوه و ئیستاش له چاوه پروانی نهوه داین و ئومیدمان وایه که بهزوترین کات مۆلهتی یاساییمان پی بدهن.

KNN: دوا پرسیارم لهسه رهوهیه که بهریزت بهشیکی زۆری ته مهنی خۆت له بزوتنهوهی سیاسی کورددا بهسهر بردوه، دهستیشت هه بوه له دروستکردنی کۆمه لێک بزوتنهوهی سیاسیدا، بهشیکی لهکاتی خهباتی شاخدا بوه و ئیستاش لهسه ردهمی خهباتی شار و مهدهنیدا، نایندهی بزوتنهوهی گوپران چۆن ده بینیت له ههریمی کوردستان؟

نهوشیروان مستهفا: من نایندهی گه نهجهکانی ولاته کهم زۆر گهش ده بینم، له بهر نهوه نایندهی بزوتنهوهی گوپرانیش زۆر گهش ده بینم.

به بى چاره سهركردنى كيشه دهر كراوه سياسيه كان، هاوكاريى هاوپه يمانى كوردستانى ناكهين

ديمانه ي: الشرق الاوسط

سليمانى: شيرزاد شىخانى

له گه ل ته و او بونى ماوه ي چاو دي ريكردنى نه نجامى هه لبراردنه كان به راگه ياندنى نه نجامى به راى ره سمى بهر له چه ند روژيك، گوڤه پانى سياسى عيراق ئىستا جموجولى فراوانى هيزه سهركه وتوه كانى هه لبراردنه، به مه به ستنى پيكهينانى هاوپه يمانيتى له ئاينده دا، به جوژيك گرهنى پيكهينانى حكومه تى عيراقى داهاتو بكات، له بهر ئه وهى هيجكام له فراكسيون و قه واره سياسيه كان زورينه يان به ده ستنه هيناوه كه بتوانن حكومه ت پيكهينن، بويه به ئامانجى پيكهينانى حكومه تى داهاتو فراكسيونه گهره كان زور پيوستيان به و حيزبانه هيه، كه ريژه يه كه له كورسيه كانى په رله مانيان به ده سته يناوه.

فراكسيونى ئوپوزسيونى گوڤان له كوردستان كه بويه كه مجار به شدارى له كيپر كى هه لبراردنى نه نجومه نى نوينه رانى عيراق كرد، ئىستا بوته ژماره يه كه له هاوكيشه ي سياسى عيراق، ده توانيت كاريگه رى هه بيت له سه ر هاوسه نكى سياسى له ديمه نى عيراق. له چوارچيوه ي ديارى كردنى نه و روله (الشرق الاوسط) چاوى به نه وشيروان مسته فا سه روكى ليستى گوڤان كه وت و له سه ره تاوه پرسيارى له باره ي هه لويستى فراكسيونه كه ي و مه رجه كانى بويه ستنى هاوپه يمانيتيه سياسيه كانى داهاتون ليكر و وتى: "هه لويستى پيشوه ختمان به رامبه ر هيج لايه نيكي به شدارى پرۆسه ي سياسى و براوه له

هه‌لېژاردنی گشتیدا نییه، نه‌گه‌ر ژماره‌ی کورسییه‌کانی زوږبن یان که‌م، سه‌بارت به‌مه‌رجه‌کانیش مه‌رجی پېشو‌ه‌ختمان نییه بۆ گفتوگو‌کردن، ته‌نا‌نه‌ت بۆ کاری هاو‌به‌شیش له‌گه‌ل هه‌ر لایه‌نی‌ک که له‌ناو په‌رله‌ماندا بی‌ت، جگه له زان‌کردنی به‌رژه‌وه‌ندی بالای نیشتمانی گه‌لی عی‌راق به‌سه‌ر به‌رژه‌وه‌ندییه‌کانی گروپ‌یک یان تایه‌فه‌یه‌ک یا‌خود حیزب‌یک‌ی سیاسی، پاراستنی سیستمی دیموکراتی په‌رله‌مانی فره‌یی ئیتی‌حادی."

له‌باره‌ی ئەو هی‌زانه‌ی که بزوتنه‌وه‌که به‌نزیک‌تر له‌خۆی له‌پروی دیدو هه‌لو‌یسته سیاسی‌ه‌کانه‌وه ده‌یان‌بینی‌ت و ده‌کریت پش‌تیان پێ‌به‌ستری‌ت و هاو‌په‌یما‌نی‌تیان له‌گه‌ل بکری‌ت، وتی: "ئیمه هه‌لو‌یسته‌کانمان له‌سه‌ر بنه‌مای به‌رنامه و ئەو دروشمه سیاسی‌یه‌ی له‌کاتی پروپا‌گه‌نده‌ی هه‌لېژاردن بانگه‌شه‌ی بۆ کراوه بنیات ناننن، به‌لکو له‌سه‌ر بنه‌مای ئەو خا‌له سه‌ره‌کیانه‌ی حکومه‌تی ئیئتلافی دا‌هاتوه له‌به‌رنامه‌ی وه‌زاری‌سی خۆی و ره‌چاو‌کردنی به‌رژه‌وه‌ندی گشتی و خزمه‌ت‌کردنی گه‌لی عی‌راق له‌و به‌رنامه‌یه‌دا."

له‌باره‌ی ئەو مه‌ترسی‌یه‌ی فرا‌کسی‌ۆنی هاو‌په‌یما‌نی کوردستان‌ی ده‌یخاته‌پرو سه‌بارت به‌هه‌ول‌ی هه‌ندی‌ک هی‌زی سیاسی عی‌راقی بۆ لاوا‌زکردنی رۆ‌لی کورد له‌به‌غدا، جه‌خت‌کردنه‌وه‌ی سه‌ره‌کرده‌کانی هاو‌په‌یما‌نی له‌سه‌ر سه‌وابته نه‌ته‌وه‌یی‌ه‌کان، شه‌رق ئەوسه‌ت پرس‌یاری لی‌کرد ئایا هاو‌کاری هاو‌په‌یما‌نی کوردستان ده‌که‌ن له‌و مه‌سه‌لانه‌ی له‌ دا‌هاتودا ده‌خرینه‌پرو و مه‌رجه‌کانیان بۆ هاو‌کاری‌کردن له‌گه‌ل ئەو هاو‌په‌یما‌نی‌ه‌دا، نه‌وشی‌روان مسته‌فا وه‌لام‌ی دایه‌وه: "چه‌ندین کی‌شه‌ی هه‌له‌په‌سی‌ردراو له‌نیوان حکومه‌تی هه‌ری‌می کوردستان و حکومه‌تی ناوه‌ندی‌دا هه‌یه و هه‌ندی‌کی‌مان له‌ حکومه‌ته‌کانی پېشو به‌میرات بۆ ماته‌وه، کی‌شه‌ی کۆن و ده‌گه‌رینه‌وه بۆ سه‌رده‌می پېش رو‌خانی رژی‌می پېشو، هه‌ندی‌کی‌شیان تازهن و له‌ ماوه‌ی دوای رو‌خانی رژی‌م دروستبون، ئەم کی‌شانه چاو‌ه‌پێی چاره‌سه‌ر‌کردن بۆ‌ئه‌وه‌ی حکومه‌تی ناوه‌ندی بی‌په‌رژێته سه‌ر مه‌سه‌له زوږ گرنگه‌کانی په‌یوه‌ست به‌بنیات‌نا‌ه‌وه‌ی دامه‌زراوه‌کانی ده‌وله‌تی نو‌یی

عیراق، بۆئەوێ عیراق بەهێزییەت لە ناوڤ و بەهێز بیەت لە چوارچێوەی ئیقلیمی. بەلام دیدمان بۆ چارەسەرکردنی ئەم کێشە جیاوازه لەهەندیک روهه له دیدی هاوپهیمانی کوردستانی، له بهر ئەم هۆیه به لیستیکی سهر به خو به شداریمان له ههلبژاردندا کرد. . . خاڵیکی تر په یوه ندی بهم مه سه له یه وه هیه، ده سه لات له هه ری می کوردستان به ده ست هاوپه یمانی کوردستانه وه یه، ئەم ده سه لات هه ما وه ی دو هه لبژاردنه که ی ئەم دواییانه، هه لبژاردنی په ره مان هه ری می کوردستان له یولیۆ (ته موز) ی سالی رابردو و هه لبژاردنی مارس (ئازار) ی په ره مان عیراق، ده نگه رانی لیستی گوپانی ئازاردوه، سه دان که س له کارمه ندانی وه زاره ته کانی ناوڤ و پێشمه رگه و پاسه وانی سنور له کاره کانیان ده رکراون، وه زاره تی په روه رده له بهر هوکاری سیاسی سه دان مامۆستای گواستۆته وه، به راشکاوی پێمانوتون ئێمه ناتوانین له به غدا هاوکارییان بکهین، له کاتی که ئه وان دژایه تی هه وادارانی ئێمه ده که ن له کوردستان. سه باره ت به و مه ترسییانه ی خراونه ته پو، من پێموايه دابه شبون نییه له ریزی کوردیدا، به لکو جیاوازی هه یه له بوچونی سیاسی بۆ کێشه کان و چاره سه ره کان. کورد له عیراق هێزیان له ژماره ی کورسییه کانیان له په ره مان عیراق سه رچاوه ناگریت، به لکو له وه وه یه که پیکهاته یه کی سه ره کی ده وله تی عیراقن. ئیستحقاقی نه ته وه یی و ئیستحقاقی هه لبژاردن هه یه، ره نگه ئیستحقاقی هه لبژاردن کاربکاته سه ر بچو ککرده وه یان په راویزخستنی رۆلی کورد له به ده سه ته یانی پۆسته وه زارییه کان، به لام ئەوه کارناکاته سه ر ئیستحقاقی نه ته وه ییان له پرۆسه ی بنیاتنانه وه ی ده وله تی عیراق و دامه زراوه کانی".

له باره ی راده ی ئاماده یی فراکسیۆنی گوپان بۆ به شداریکردن له حکومه تی داها توی عیراق و ئەو مه رجان ه ی له به رامبه ردا ده یان خاته پو، سه روکی فراکسیۆنی گوپان وتی: "ئه گه ر به رنامه ی وه زاری حکومه تی داها توی نزیک بیەت له به رنامه ی سیاسیمان به شداریی تیدا ده کهین، به شداریی ئێمه و به شداریی

كورد له حكومهتی داهاتو بۆ ئییه گرنگه و ههروهها بۆ حكومهتی عێراقیش،
مه‌رجمان گونجای به‌نامه‌ی حكومهتی داهاتوه له‌گه‌ڵ به‌نامه‌ی سیاسیمان
وه‌كو بزوتنه‌وه‌ی گۆپان".

نه‌وشیروان مسته‌فا قسه‌كانی به‌وه‌سفکردنی هه‌لبژاردنه‌كه‌ی ئهم دوايیه
كو‌تاییه‌ینا به‌وه‌ی "هه‌نگاوێکی گرنگ بوه له‌ چه‌سپاندنی پرۆسه‌ی دیموکراتی
له‌ عێراق، ئییه له‌و به‌روایه‌داین كه‌ سازدانی هه‌لبژاردن ئه‌گه‌ر ساخته‌كاریشی
تی‌دا بکری‌ت له‌نه‌کردنی با‌ش‌تره

نه‌وشیروان مسته‌فا: رازی نابین به‌ به‌پێوه‌بردنی ول‌ات له‌ رێگه‌ی زۆرینه و
كه‌مینه‌وه

سازدانی: كه‌نالی ئاسمانی ئه‌لجه‌زیره
ئهم‌و‌ ب‌ه‌پ‌ر‌ێ‌ز نه‌وش‌ی‌روان مسته‌فا ئه‌مین سه‌رۆکی به‌ره‌ی ئۆپۆزیسیۆن له
كوردستانی عێراق میوانمانه
ئه‌لجه‌زیره: ئهم كاته‌ت باش به‌پ‌ر‌ێ‌ز نه‌وش‌ی‌روان
نه‌وش‌ی‌روان مسته‌فا: ئهم كاته‌ی ئیوه‌ش باش.

ئه‌لجه‌زیره: دوا‌ی ئه‌وه‌ی لیسته‌كه‌تان توانی به‌ ده‌نگی جه‌ما‌وه‌ر رچه‌ی
ده‌سه‌لاتی ره‌های هه‌ردو حیزبی دێرین و ناسراوی كوردی "یه‌کی‌تی نیشتمانی
كوردستان به‌ سه‌رۆکایه‌تی تاله‌بانی و پارتی دیموکراتی کوردستان به‌
سه‌رۆکایه‌تی بارزانی" بشکێنی له‌ هه‌لبژاردنه‌کان، ئیستا راو بۆچونتان چیه‌و
چۆن له‌ هه‌لبژاردنه‌کانی مانگی داهاتوی عێراق ده‌روان؟

نه‌وش‌ی‌روان مسته‌فا: به‌لێ، هه‌لبژاردنی په‌رله‌مانی کوردستان به‌شیکه‌ له
هه‌لبژاردنه‌ گشتیه‌کان له‌ سه‌رانه‌ری عێراقدا و بۆچونمان وایه‌ پرۆسه‌ی

کارکردنی سیاسی بەردەوامە و ئیلمەش ھاوبەشی ئەو پرۆسەییەین، بۆیە هیوادارین بە سەرکەوتویی کۆتایی پی بییت.

ئەلجەزیرە: کەواتە ئیوە گەشبینن؟

نەوشیروان مستەفا: بەئێ گەشبینن.

ئەلجەزیرە: هەندێ کەس پێیان وایە نەخشە نوێی لیستی گۆپان بە پەیوەندیکردنی "جەوهر نامیق" سەرکردە پێشوی پارتی دیموکراتی کوردستان و هەندێ کەسایەتی تر بە لیستی گۆپانەو، فراوان بو، هەندیکێ تر بە پێچەوانەو پێیان وایە دەنگەکانتان کەم دەکات، خۆتان ئەم بابەتە چۆن دەبینن؟

نەوشیروان مستەفا: دوا سەرکەوتنمان لە هەلبژاردنی پەرلەمانی کوردستان پێمان وایە بزوتنەوکان فراوان بو. ئیلمە پێمان وانیە بزوتنەوکی گۆپان تەنھا تایبەت بییت بە توێژیکێ تایبەتی کۆمەلگا یاخود بە ئاراستەیکێ سیاسی دیاری کراو، بەلکو دەکرێ لەژێر سیبەری کارکردنی بزوتنەوکاندا چەندەها بۆچون و رەنگی جیاواز لە ناو توێژو چینهکانی کۆمەلگا و ئاراستە سیاسیهکانی تر پیکەو تەنھا گوتاریکی سیاسی کۆمان بکاتەو. بۆیە سنوری کارکردنی ئیلمە بە شیوەیکێ باش فراوانی بە خۆیوە بینیوە و پێمان وایە لە هەلبژاردنەکانی داھاتو بە فراکسیونیکی بە هیژەو دەپۆینە پەرلەمانی عێراقەو.

ئەلجەزیرە: زۆرباشە، ئەو سروشتی پەیوەندی ئیوە چۆنە لەگەل حیزبە کوردیهکانی تر هەر لە پارتی و یهکیتیەو کە کوردستان بەپۆوە دەبەن تا ئەو حیزبانە تر لەبەرەو ئۆپۆزیسیۆن دان؟

نەوشیروان مستەفا: پەیوەندی بزوتنەوکانمان لەگەل هەموو حیزبەکانی سەر گۆرەپانی سیاسی کوردستانی عێراق ئاساییە، ئیلمە لە پەرلەمانیکدا بەشدارین هەردو حیزبی دەسەلاتدار تییدا زۆرینەن و بەشدارین لەو دەسەلاتە یاسادانان کە لە کوردستانی عێراقدا هەیە. بۆیە پەیوەندیەکانمان لەگەل هەردو

حیزبه دهسه لاتداره که و حیزبه کانی تریش زور ئاساییه. له ئاینده شدا به گوتاریکی هاوبهشی جیاواز له م گوتارهی که ئیستا بالادهسته پیکه وه هاوبهش دهین.

ئه لجه زیره: ئه و جیاوازیه چیه له گوتاری ئیوه دا هیه؟

نهوشیروان مستهفا: به ئی، گوتاری ئیمه جیاوازه به و پیتی کۆمه لگای کوردیش وه که هه مو کۆمه لگایه کی تر له چهند توێژیککی کۆمه لایه تی جوړاو جوړ و له چهند ئاراسته یه کی سیاسی جیاواز پیکهاتوه، لیږده دا گوتاری ئیمه گوتاریکی عه قلازی دادپهروه رانه ی جیاوازه له و گوتاره عهفهویه دلگه رمانه یه ی جه ماوه ده ورژنیست بۆ مه بهستی بانگه شیه ی هه لېژاردن. گوتاری ئیمه گوتاری بونیادنانی ده وله تی یاسا سهروه ره هه ر بۆیه گوتاری ئیمه له روانگه ی هاوبهشی سیاسیشه وه له گوتاری ئه وان جیاوازه، گوتاری ئیمه له روی سروشتی په یوه ندیه کانی هه ریم به مه رکه زه وه جیاوازه، چونکه ئه و په یوه ندیه ی ئیستا هه یه په یوه ندی حیزبه کانه به حکومتی مه رکه زی به غدا ده وه ئیمه ش ده مانه وی په یوه ندیه کان له په یوه ندی حیزبه وه بگوێزینه وه بۆ په یوه ندی گه ل به حکومتی مه رکه زیه وه.

ئه لجه زیره: ئایا لیستی گوێران ده رواته پال لیستی هاوپه یمانی کوردستانی ئه گه ر بانگه یشتی بکری بۆ به دیه ینانی ئه م خواسته؟

نهوشیروان مستهفا: له روی ئامانج و بنه مای کارکردنه وه یه ک ئامانج و بنه مامان هیه، به لām له روی شیوازی کارکردنه وه ئیمه له وان جیاوازی و باوه رناکه م له ئیستادا له گه ل هه ر لایه نی کدابی هاوپه یمانی سیاسی دروست بکه ین، له به رئه وه چاوه ری ده که ین تا دوا ی هه لېژاردنه کان ئه نجامه کان ببینن و دواتر بریار له سه ر ئه و مه سه له یه ده ده ین.

ئه لجه زیره: به ریز نهوشیروان پێش که می له مه و به ر وتت په یوه ندی ئیستای هه ریم به حکومتی مه رکه زه وه په یوه ندی حیزبه کانه، تیروانیست بۆ ئه و په یوه ندیه چیه؟

نهوشیروان مستهفا: دواى روخانى رژیمی پیشوی عیراق، حیزبه کوردیه‌کان کوردستانیان به‌پێوه ده‌برد، ئەو حکومرانییه به‌شیویه‌یه‌ک بو حیزب هه‌مو سه‌رچاوه‌کانی ژبانی قوڕخ کردبو بو‌خۆی له‌به‌رئه‌وه په‌یوه‌ندیه‌کانی هه‌ریم به به‌غداده‌وه په‌یوه‌ندی حیزبی بون که له‌لایه‌ن سه‌رکردایه‌تی ئەو حیزبانیه‌وه ئەم په‌یوه‌ندیه به‌پێوه ده‌برا. به‌لام ئیستا ئیمه‌ کو‌مه‌لگایه‌کی ده‌ست له‌ناو ده‌ستمان ده‌وی، له‌لایه‌ک مه‌به‌ستمانه ساردو سه‌ری نیوان گه‌لی کوردو حکومه‌تی مه‌رکه‌زی و له‌لایه‌ک ساردو سه‌ری په‌یوه‌ندیه‌کانی کوردو عه‌ره‌ب، تی‌ بیه‌په‌نین. ده‌مانه‌وی ده‌ولت و کو‌مه‌لگایه‌کی نویی وه‌ها دروست بکه‌ین له‌سه‌ر هه‌ماهه‌نگی و لی‌کگه‌یشتن و ته‌واوکردنی یه‌کتر بونیاد نه‌رای.

ئه‌لجه‌زیره: به‌پێژ نه‌وشیروان ده‌کری بلی‌ن ئەو ساردو سه‌ریه‌ی باست لی‌وه‌کرد له‌ نیوان ئی‌وه‌و ده‌سه‌لاتدارانی کوردستانی‌شدا هه‌یه، به‌و پێیه‌ی ئی‌وه‌ پێ‌شتر ده‌سه‌لاتدارانی کوردستان‌تان به‌وه تو‌مه‌تبار کردوه که ده‌ستدریژیان کردوه‌ته‌وه سه‌ر لایه‌نگرانتان تا ئەو راده‌یه‌ی وه‌ک خۆتان باستان لی‌وه‌کردوه‌ کوشتن و گرتن و نان‌په‌ین له‌ناو ئەو حاله‌تانه‌دا هه‌بوه؟

نه‌وشیروان مستهفا: به‌لی‌ ئەمه‌ راسته، دواى هه‌لبژاردنه‌کانی مانگی ته‌مموزی رابوردو ژماره‌یه‌کی زۆر له‌ لایه‌نگرو پششتیوان و ئەو که‌سانه‌ی ده‌نگیان پێ‌دا‌بوین روبه‌په‌روی ده‌کردن بونه‌وه له‌ ناو وه‌زاره‌ته‌کانی ناوخۆ و پێ‌شمه‌رگه، هه‌روه‌ها له‌ وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده‌ش چه‌ندین به‌پێوه‌به‌ری قوتا‌بخانه گوازان‌ه‌وه‌و په‌له‌کانیان لی‌ سه‌نده‌رایه‌وه. تا ئی‌ستاش به‌شی‌ک له‌ لایه‌نگرو هه‌لسوپراوانمان روبه‌په‌روی لی‌دان و سوکایه‌تی پێ‌کردن و جنی‌و پێ‌دان ده‌بنه‌وه تا راده‌ی تیرۆرکردن.

ئه‌لجه‌زیره: ئایا هه‌یج به‌لگه‌یه‌کتان هه‌یه ئەو روداوانه به‌سه‌لمینی؟
نه‌وشیروان مستهفا: هه‌مو ئەوانه‌ی روبه‌په‌روی ئەو حاله‌تانه بونه‌ته‌وه رۆش‌تونه‌ته‌ دادگا، بۆیه من لی‌رده‌دا نامه‌وی ده‌ستی تو‌مه‌تبارکردن بو هه‌یج لایه‌نی‌ک رابکێ‌شم، به‌لام ئەوه‌نده هه‌یه هه‌مو ئەو که‌سانه‌ی روبه‌په‌روی ئەو حاله‌تانه بونه‌ته‌وه له هه‌لسوپراو و لایه‌نگرانی بزوتنه‌وه‌ی گو‌پران بون.

ئەلجەزيرە: وابزانم ئىيۈە ئەو كەسانەش سكالأتان كىردوھ لای حكومەتى
عیراقى و رىكخراوھ نىۋدەولەتیهكان بە رىكخراوى نەتەوھ یەكگرتوھكانیشەوھ،
ئایا تانیستا هیچ وەلامىكى ئەو سكالآیانە لەو لایەنانەو ھەروھە دادگاكانەوھ
وھك خۆتان باستان لیۋەكرد بە دەست ئیۋە گەشتوھتەوھ؟

نەوشیروان مستەفا: بەلى، دادگا بەردەوامە لە لیكۆلینەوھكانى خۆى، لەو
لایەنانەى تریشەوھ وەلامى ئەوھەمان دراوھتەوھ كە بەرگرى لە بزوتنەوھكەو
ھەلسوپاۋەكانى بزوتنەوھكە دەكەن.

ئەلجەزيرە: بەپىز نەوشیروان مستەفا، لە مالىپەرەكانى ئىنتەرنىت و
رۆژنامەكاندا پشیۋیەك لە نىۋان ئیۋە سەرۆك جەلال تالەبانى دروست بو
سەبارەت بە سروشتى پەيوەندیەكانى ھەردوكتان بە رژیمنى پىشۋى عیراق و
ئەمرىكیەكانەوھ، ھەروھە سروشتى فرماندارى لەناو یەكیى نىشتمانى
كوردستان، ھۆكارى ئەو پشیۋیە چى بو، یاخود ئىستا كۆتایى پىھاتوھ؟

نەوشیروان مستەفا: ئىمە لەگەل برا سەركرەدەكانمان لە زۆرىك بابەتى بنەرەتیدا
ئىكۆكین، بەپىۋەبەردنى ئىدارەى ھەرىمى كوردستانى عیراق یەكیكە لەو
بابەتانە. ئىستا لە كوردستان حكومەت تىھەلكیىشە بە حیزبەكان، تەنانەت
دواى ھەلبەراردنەكانیش سەركرەدایەتى حیزبەكان حكومەتى كوردى بەپىۋە
دەبن. لە ھەمو كایەو شوینەكانى تریشدا ھەر لە زانكو و مزگەوت و بازار و
بەپىۋەبەرایەتیهكانى حكومەتەوھ بگرە تا كاروبارى رۆژانەى خەلك
دەستىۋەردانى حیزب بەدى دەكرى. لەبەرئەوھ ئىمە داوامان لیكردون
دەسەلاتى حیزبەكانیان لە دەسەلاتى حكومەت جیابكەنەوھ.

بەپىز نەوشیروان بۆئەوھى قسەكانت زیاتر رونترین تۆ زیاتر مەبەستت پارتى
دیموكراتى كوردستانە بە سەركرەدایەتى بارزانى و یەكیى نىشتمانى بە
سەركرەدایەتى تالەبانى، مەگەر وانیه؟

نەوشیروان مستەفا: بەلى راستە.

ئەلجەزيرە: فەرموو

نەوشیروان مستەفا: بەلى باس لەو دو حیزبە دەكەم.
فەرمو بەردەوام بە لەسەر گەیاندى بۆچونەكانت.

نهوشیروان مستهفا: به‌لی، بۆ نمونه ئەگەر پشتگیری حیزب نه‌بی ناتوانیت ببیته دادوهر، ناتوانیت ببیته وتاریژی مزگه‌وتی، سه‌روکی زانکویه، ناتوانیت ببیت به سه‌روکی کۆلیژی. له‌به‌ر ئەمه‌یه ئی‌مه داوامان کردوهر به‌رده‌وام هه‌ڵده‌یه‌ین حیزب له حکومه‌ت جیا بکه‌ینه‌وه به‌و مه‌به‌سته‌ی حکومه‌ت بتوانی بۆ کاروباره‌ روژانه‌کانی خۆی یه‌کلا ببیته‌وه. بۆ نمونه دامه‌زراوه‌ی پیشمه‌رگه و ئاسایش و پۆلیس هه‌م‌ویان سه‌ر به سه‌رکردایه‌تی حیزبه‌کانن و ته‌نها به رواله‌ت سه‌ر به حکومه‌تن، بۆیه ئی‌مه هه‌ڵده‌یه‌ین پشتیوانی حیزب له‌م داموده‌زگایانه بگۆڕین به پشتیوانی حکومه‌ت لییان و به‌راستی بخزینه سه‌ر وه‌زاره‌ته‌ پهیوه‌ندیده‌ره‌کانیان، ئەمه‌یه نا‌کۆکیه‌کانی ئی‌مه. هه‌روه‌ها شه‌فافیه‌ت له بودجه‌دا زۆر به‌لای ئی‌مه‌وه گرنگه، که‌س نازانی چۆن بودجه‌ی حکومه‌ت خه‌رج ده‌کری. ئی‌مه له هه‌ری‌می کوردستان له سه‌دا هه‌قده‌ی بودجه‌ی عێراق وهرده‌گرین، به‌لام یه‌که‌مجاره له‌م ساڵدا حکومه‌ت بودجه‌ ده‌نیری بۆ په‌رله‌مان بۆ تاوتویکردنی.

ئه‌لجه‌زیره: تۆ ده‌ته‌وی حکومه‌تی هه‌ری‌می کوردستان به‌گه‌نده‌لی تاوانبار بکه‌یت وا به‌وشیوه‌یه مه‌به‌سته‌ باس له بودجه‌ی دیاریکراوی هه‌ری‌م بکه‌یت؟ نهوشیروان مستهفا: مه‌به‌ستمان تاوانبارکردن نیه، به‌لکو ده‌مانه‌وی گه‌نده‌لی به هه‌مو جوهره‌کانیه‌وه ده‌ربخه‌ین هه‌ر له گه‌نده‌لی ئیداری و داراییه‌وه بیه‌گره تا گه‌نده‌لی سیاسی و ئەخلاقی به‌ربلاو که له کوردستاندا هه‌یه. له‌به‌رئ‌وه‌یه ئی‌مه هه‌ول ده‌دیه‌ین سنوری‌ک بۆ گه‌نده‌لی دابنیه‌ین به‌هه‌مو جوهره‌کانی وه‌ک مه‌حسویه‌ت و ده‌ستوهردانی حیزب له کاروباری حکومه‌ت.

ئه‌لجه‌زیره: که‌واته تۆ ده‌ته‌وی ده‌سه‌لاتی سه‌روکی حکومه‌ت که‌م بکه‌یته‌وه.

نهوشیروان مستهفا: ئەمه له‌ناو کاری ئی‌مه‌دا نیه.

ئه‌لجه‌زیره: له‌ناو کاره‌کانی ئی‌وه‌دا نیه؟

نهوشیروان مستهفا: به‌لی.

ئه‌لجه‌زیره: راوبۆچونی بزوتنه‌وه‌ی گۆڕان چیه سه‌باره‌ت به‌ کێشه هه‌له‌یه‌ سێ‌دراره‌وه‌کانی نیوان هه‌ری‌م و به‌غداد وه‌ک که‌رکوک و گریبه‌سته‌کانی نه‌وت دوا‌ی ئه‌وه‌ی هه‌لویستی ئی‌وه سه‌باره‌ت به‌ هاوپه‌یمانی کوردستان هه‌لویستیکی نا ره‌زامه‌دانه بو له په‌رله‌مانی عێراقدا، تۆ چ ریگه‌چاره‌یه‌ک بۆ ئەم گرفتانه‌ پێشنیار ده‌ک‌ه‌یت؟

نەوشیروان مستەفا: بەلێ، کێشە ھەلپەسێردراوەکانی نیوان ھەریم و بەغداد دەکرین بە دو بەشەو، بەشێک لە کێشەکان کۆن و لە رژیمةکانی پیشوترەو ھاوتەو بە تایبەت کێشە ئێ و شوینانە بە جی ناکۆکەکان دەدرێنە قەلەم، کۆمەلێ کێشە نوێی تریش ھەیە کە بزوتنەوی گۆران ھیچ رۆلێکی نەبوە لە دروستبونیان. بۆ کێشە جی ناکۆکەکان دەقیکی دەستوری ھەیە بۆ چارەسەرکردنی، تائێستا ئێمە پابەندین بە جێبەجێ کردنی ئێ و ماددەیە لە رێگە گفتوگۆ و لێکگەشتن نەک لە رێگە ھەرەشە یاخود ھەر رێگە چارەبەکی تر. ئەوەندەش پەیوەندی ئێمە بە کێشە نوێیەکانیشەو ھەیە وەک گرێبەستەکانی نەوت، پێمان وایە دەبێ شەفافیت ھەبێ لە چۆنیەتی داپشتنی گرێبەستەکانداو لایەنەکانی گرێبەستەکو دابەشکردنی داھاتەکان لەگەڵ ناسکراکردنی ناوەرۆکی گرێبەستەکان بۆ حکومەتی مەڕکەزی، ھەرەھا پێمان وایە دەبێ ئێ و گرێبەستەکان بە پەرلەمانی کوردستان و عێراقیشدا بپروات.

ئەلجەزیرە: بەپێز نەوشیروان وەک دەزانن عێراق زۆرینەی عەرەبە و وەک ولایتیش ئەندامی دەستەی کۆمکاری عەرەبیە، بەپێزتان ئەم پەیوەندیە عێراق و ئینتیمای عێراق بە جیھانی عەرەبیەو چۆن ھەلەسەنگێنن؟ یاخود دەبێ ئێ و پەیوەندی و ئینیمایە بەرای تۆ چۆن بێ؟

نەوشیروان مستەفا: ئێمە پێمان وایە پێکھاتە گەلی عێراق لە دو پێکھاتە سەرەکی پێکھاتووە واتە نەتەوێ عەرەب و نەتەوێ کورد. راستە نەتەوێ عەرەب زۆرینەیە لە عێراقدا، بەلام رازی نابین بە بەرپۆوەبردنی ولایت لە رێگە زۆرینە و کەمینەو، زۆرینەی عەرەبی و کەمینە کوردی. بەلکو ئێمە داوای ولایتێکی یەکگرتوی فیدرالی دەکەین کە تییدا بەپێی رێکەوتنی ھەمو پێکھاتەکانی عێراق ولایت بەرپۆوە بێ.

ئەلجەزیرە: نەوشیروان مستەفا ئەمەین سەرۆکی بزوتنەوی گۆرانی ئۆپۆزیسیۆن لە کوردستانی عێراق زۆر سوپاست دەکەم بۆئەوێ لەم چاپێکەتەدا لە شارێ سلێمانیەو لەگەڵماندا بوی.

نەوشیروان مستەفا: سوپاس

ئیمه له گهل یه کخستنی ریزه کانی کوردین . . به لام به و ریگایه نا "برا که ت سه ربه نه گه رسته مکاربویان سته ملیکراو"

دیمانه ی: الشرق الاوسط

له عه ره بیه وه: فلاح حه سه ن

نه وشیروان مسته فا سه روکی بزوتنه وهی گوپان خوازیاری خوی پیشاندا
سه باره ت به به ریوه چونی پرۆسه ی هه لبراردنه کانی داهاتوی عیراق
به شیوه یه کی هیمن و سه قامگیر و داواشی له لایه نگرانی بزوتنه وه کی کرد
پابه ند بن به یاساکانی هه لبراردن و جیبه جیکردنی رینماییه کانی کو مسیون
بالای سه ربه خوی هه لبراردنه کان.

ئه و داوایه ی نه وشیروان مسته فا بو ره واندنه وهی ئه و مه ترسیانه بو که له
نیستادا به دی ده کریت له باره ی دوباره بونه وهی هه مان ئه و گرژییانه ی که له
هه لبراردنه کانی رابردوی هه ری می کوردستان سه ریانه لدا، له هه مان کاتدا بو
ره واندنه وهی مه ترسییه کانی سه ره لدان ی روبه رو بونه وهی چه کداری بو، له و
چار چیوه یه شدا سه روکی بزوتنه وهی گوپان داوا یکرد که پیویسته شه قامی
کوردی دلتیا بیست له وهی بزوتنه وهی گوپان بزوتنه وه یه کی جه ماوه ری
ناچه کدارییه و بهروای به بونی میلیشیای چه کداری نه، له هه مان کاتدا
کو نترولی هیچ ده روازه یه کی هه ری می کوردستان یا خود عیراقمان نه کردوه و
ته نها به شداریمان کردوه له کی پرکییه کی سیاسی نایه کساندا.

راشیگه یاند: سه رکرده کانی لایه نی به رامبه ر به پرسن له سه لامه تی کی پرکی
سیاسی له کوردستان و گرهن تی به ریوه چونی پرۆسه ی هه لبراردن به شیوه یه کی

دیموکراتی و بیخه‌وش و ناشتییه‌نه، له هه‌مان کاتدا هه‌ر ئه‌وان له‌توانایاندایه
جه‌نگ و کوشتاری ناوخویی هه‌لبگیرسیئن نه‌ک بزوتنه‌وه‌ی گوپان.

له‌ دیمانه‌یه‌کدا له‌گه‌ل روژنامه‌ی شه‌رقه‌سه‌ت، نه‌وشیروان مسته‌فا له‌باره‌ی
پیشبینیه‌کانی بو‌ پیکهاته‌ی نه‌خشه‌ی سیاسی عیراق له‌ دوا‌ی هه‌لبژاردنی
ئه‌نجومه‌نی نوینه‌ران، پی‌ی وابو: ناتوانی‌ت وینه‌یه‌کی پانۆرامی بو‌ هیزه
سیاسیه‌کانی ناو پارێزگا‌کانی عیراق دا‌برێژریت، له‌به‌رئه‌وه‌ پیشبینی نا‌ک‌ریت
گوپان له‌ سه‌نگ و قورسای سێ پیکهاته‌ سه‌ره‌کییه‌که‌ی عیراق له‌ په‌رله‌ماندا
رۆب‌دات که‌ بریتین له‌ شیع و سوننه و کورد، به‌ تایبه‌تی له‌ کاتی‌کدا که‌ تا‌وه‌کو
ئیس‌تاش ده‌نگ‌ده‌ری عیراقی له‌ ه‌زریدا رزگاری نه‌بوه‌ له‌ هه‌ژمونی مه‌زه‌بی
یاخود نه‌ته‌وه‌یی، به‌لام پیشبینی ده‌که‌ین پارچه‌پارچه‌بون و جیا‌بونه‌وه‌ له
نیوان پیکهاته‌کاندا رۆب‌دات.

له‌باره‌ی ئه‌گه‌ره‌کانی پیکه‌ینانی ها‌وپه‌یمانی له‌نیوان بزوتنه‌وه‌ی گوپان و هیزه
عیراقیه‌کانی دیکه، نه‌وشیروان مسته‌فا ته‌ئکیدیکرده‌وه‌ که‌ بزوتنه‌وه‌که‌یان پی‌ی
باشه‌ ئه‌و باب‌ه‌ته‌ بو‌ دوا‌ی پرۆسه‌ی هه‌لبژاردنه‌کان دا‌بخات، ئه‌و کات
هه‌لۆیستی خو‌مان رۆن ده‌که‌ینه‌وه‌ له‌باره‌ی پیکه‌ینانی ها‌وپه‌یمانی‌تی یاخو
ته‌نانه‌ت بو‌ به‌شداری‌کردن له‌ ئیئتیلافی‌کی حکومیدا له‌سه‌ر بنه‌مای خالی
ها‌وبه‌ش له‌ به‌رنامه‌ی سیاسیدا.

ئاماژه‌ی به‌وه‌ش‌کرد که‌ بزوتنه‌وه‌ی گوپان ته‌ئکید له‌سه‌ر پی‌ویستی‌ی یه‌ک‌خستنی
ریزه‌کان ده‌کاته‌وه‌ له‌ کوردستان، به‌لام نه‌ک له‌سه‌ر بنه‌مای ع‌رقی‌بون و
په‌رنسیپی (برا‌که‌ت سه‌ربه‌خه‌ ئه‌گه‌ر سه‌ته‌م‌کار یاخود سه‌ته‌ملی‌کراو بی‌ت)، به‌ل‌کو
له‌سه‌ر بنه‌مای ئه‌و خاله‌ ها‌وبه‌شانه‌ی که‌ له‌ به‌رنامه‌ی سیاسیدا هه‌یه، به
تایبه‌تی له‌ مه‌سه‌له‌ چاره‌نوس‌سازه‌کاندا ئیتر ئه‌و مه‌سه‌لانه‌ کوردی بن‌یان
عیراقی بن.

الشرق الاوسط: له ريځاي ليډواني سهرکردايه تي كورده وه ههست به وه دهكریت كه مهترسييه كي گه وه له نارادايه له باره ي هه ولی لايه نه عيراقيه كان بۆ لاوازکردنی رۆلی كورد له به غدا، ئايا ئیوه وهك بزوتنه وهی گۆڤان ههست به وه مهترسيه دهكهن، ئه ی هه لویستتان چیه له باره ی ئه وه هه ولانه وه؟

نه وشيروان مسته فا: كورد يه كي كه له پي كهاته سهره كييه كانی عيراق و ناتوانریت په راویز بخريت، جگه له وهش له ئیستادا كورد له عيراقدا به هيژه و عيراقيش به كورده وه به هيژه، رهنگه چهند هيژيك هه بن بيانه ويئت رۆلی كورد له به غدا لاواز بكهن، به لام له به رامبه ريشدا چهند هيژيكي عه ره بی هه ن كه هيژی سهره كي و گرنگن و سورن له سهر شه راكه تي ته واوی كورد له بنیاتنا نه وه ی ده وله تی نوی عيراق و داموده زگا بنیاتنه ره كانی له سهر بنه ما ی په یوه ندييه ميژويی و به رژه وه ندييه چاره نو سسازه هاوبه شه كان.

الشرق الاوسط: هه ميشه سهركرده كانی هاوپه يمانی كوردستاني ته ئكیدی له سهر پيويستیی يه كه پيزی هيژه كوردیيه كان دهكه نه وه بۆ به شداري كوردنيان له هه لبراردنی په ره له مانی داهاتوی عيراق، ئیوه وهك بزوتنه وهی گۆڤان لايه نی ئۆپۆزسيۆنتان هه لبراردوه، به لام ئیوه ئاماده ييتان تيديه كه له پيناو روبه روبونه وه ی پيشهاته كاندا، بچنه پال ليستی هاوپه يمانی كوردستان له به غدا؟

-نه وشيروان مسته فا: ئيمه لای خو مانه وه ته ئكيد دهكه ينه وه له سهر يه كه پيزی هيژه كوردیيه كان، به لام نهك له سهر بنه ما ی ره گه زیی و پره نسيپی (براكه ت سهر بخه ئه گهر سته مكار يا خود سته مليكراو بيت)، به لكو له سهر بنه ما ی خاله هاوبه شه كانی به رنامه سياسيه كان، به تايبه تی له مه سه له چاره نو سسازه كاندا، به بی جياوازی له نيوان مه سه له كوردی و مه سه له عيراقيه كاندا.

الشرق الاوسط: له ئیستادا چه ندين لايه ن داوا دهكهن به ره ی سياسی نيشتمانی له عيراق پي كه بينریت، دواين دواكار ی له و جوړهش له لايه ن عه ممار

حه کیمه وه بو له کورد، که داوایکرد به ریه کی هاو به شی شیع و کورد
پیکهینریت، هه لویستی ئیوه له باره ی ئه و داواکارییه وه چیه و ئایا له دوا ی
هه لبراردنه کان پیکهینانی هاو په یمانی له گه ل کام هیزی سیاسی یا خود کام
پیکهاته ی عیراقیدا به باشت ده زانن؟

- نه و شیروان مسته فا: بزوتنه وه ی گوپان پیی باشه پیکهینانی به ره و
هاو په یمانیتی بو دوا ی هه لبراردنه کان دوا بخت، بو ئه وه ی چاوه ری بکهین
بزاین هه لبراردنه کان داها تو چ گوپانکارییه ک دهینیتته ئاراوه، ئه و کات
هه لویستی خو مان دهرده برین له باره ی پیکهینانی هاو په یمانی یا خود ته نانه ت
به شداریکردن له ئینتیلاقیکی حکومی به ربلو یان به رته سکدا له سه ر بنه مای
خاله هاو به شه کان له به رنامه ی سیاسیدا.

الشرق الاوسط: زۆریک له راقه کاره سیاسییه کان پیشبینی ئه وه ده که ن له
دوا ی هه لبراردنه کان گوپانکاری زۆر له هاو کی شه سیاسییه کاندایته کایه وه، تو
وه ک سیاسه ته داریکی کورد پیشبینی ئه وه ده که یت که له داها تو دا
گوپانکاری فیعلی له نه خشه ی سیاسی عیراقدا روبدات، ئایا خویندنه وه تان بو
لیکه وه ته کان ی ئه و گوپانکارییه نه چیه له سه ر بارودوخی عیراق؟

- نه و شیروان مسته فا: ناتوانریت وینه یه کی پانورامی بو هیزه سیاسییه کان ی
عیراق بکیشریت له ۱۸ پاریزگادا، تاوه کو بتوانین بو چونکی دیاریکراو
بخهینه رو، ههروه ک تاوه کو ئیستاش ناوه ندیکی لیکولینه وه ی سه ره خو نیه که
پشتی پیی به ستریت، من شه خسی خو م پیشبینی ناکه م گوپانکاری له سه نگ
و قورسای هه رسی پیکهاته سه ره کییه ی عیراقدا روبدات له ناو په رله ماندا، که
بریتین له شیعه و سوننه و کورد، چونکه ده نگدهری عیراقی تاوه کو ئیستاش
دهرباز نه بو له هه ژمونی تائیفی و نه ته وه یی، به لام پیشبینی ده که ین پارچه
پارچه بون و جیا بونه وه له ناو ئه م پیکهاته و ئه و پیکهاته دا روبدات،
به شیوه یه کی گشتی ئه نجومه نی نوینه رانی داها تو ی عیراق فوسه یفه سائیکی
سیاسی له خو ی بگریت، هیچ حیزبیک و هیچ ئینتیلاقیک ناتوانن زۆرینه ی ره ها

ياخود زۆرىنەى سادەش بەدەستبەيىنن، لەبەرئەو ە حكومەتى داهاىوى عىراق
پىدەچىت حكومەتئىكى ئىنتىلاقى بچوك ياخود مامناوەندىان فراوان بىت.

الشرق الاوسط: بەم دوايانە چەندىن داواكارى سەريانەلدا لەبارەى
گەرانەو ەى حيزبى بەعس بۇ ناو پرۆسەى سياسى، ەندىك كەس و لاىەن
خۆشخالىن بە گەرانەو ەى بەعس كە يەكك لەوانە جەلال تالەبانى سەرۆك
كۆمارى عىراقە، لە كاتىكدا ەندىكى دىكە ترسيان لەو داواكارىيانە ەيە،
ئىو ەى (گۆران) وەك ەيزىكى ئۆپۆزسيۆن لە كوردستان ەلۆيىستان لەو
بارەيەو ە چيىە؟

-نەوشىروان مستەقا: ئىمە لە كوردستان بەر لە ەمو شتىك، دو جار
ئاشتەوايى نىشتمانيمان ئەنجامداو ەلەگەل يارىدەدەرانى رژىمى بەعس و
ئەويش لە دو قۇناغى مئژويىدا بو، يەكەميان لە كاتى سەرەلدانى راپەرپىنى
كوردستاندا بو لە ئازارى ١٩٩١، دوەميشيان لە كاتى روخانى رژىمى بەعس بو
لە سالى ٢٠٠٣، لە ەردو حالەتەكەدا ئەزمونەكەمان سەرکەوتو بو، ئەنجامى
باشى ەبو لە ەمو بوارەكاندا و كۆمەلگاي كوردىش بەدورگىرا لە روداوەكانى
تۆلەسەندەو ە و پاكتاوكردن و زۆربەيان گەرانەو ە ناو بارودۇخى نوئى سياسى
و كۆمەلەيتى، بەلام بەداخەو ە ئەو ئەزمونە بەهۆى چەندىن ەوكارى جياوازو ە
سەرجم عىراقى نەگرتەو ە، لە ئىستادا چەندىن مادەى دەستورى و ياساى
عىراقى ەن كە رىگرى دەكەن لە گەرانەو ە و بەشدارىكردنى بەعسيەكان بۇ ناو
پرۆسەى سياسى، بەتايبەتى ئەو بەعسييانەى كە تاوانيان لەدژى عىراقىيەكان
ئەنجامداو ە، ئەو بەعسييانە پيويستە بدريئە دادگا، بەلام بە ەزاران بەعسيى
دىكە ەن كە تاوانيان ئەنجام نەداو ە ئەو ياسايانە نايانگريئەو ە، كەواتە چ
ريگرىيەك ەيە لەبەردەمياندا بۇ بەشدارىكردنيان لە پرۆسەى سياسيدا، لەروى
پرەنسيپەو ە ئىمە لەگەل ەئانەدى دادپەرورەيدايىن نەك تۆلەسەندەو ە، ئىمە
لەگەل پرۆسەى ئاشتەوايى نىشتمانىداين و لەگەل بە سياسىيكردنى ئەو
مەسەلەيدا ئين.

الشرق الاوسط: ئیوه له ههلبژاردنهکانی ههریمی کوردستاندا ئه نجامیکی پیشبینی نهکراوتان به دهستهینا، که ئه ویش بریتی بو له یهك له سههر چواری کورسییهکانی په رله مان، به لām به شداریکردنتان له کابینه ی حکومتی ههریمدا رهتکرده وه، سههرپای ئه وه ی که به رههم سālج، که ئه وکات کاندیدی پۆستی سهروکی حکومت بو داوای لیکردن به شداری بکه ن، ئایا ئیوه په شیمان نین له به شدارینه کردنتان له حکومت؟ هۆکارهکانی به شدارینه کردنتان له حکومت چی بو؟

-ئیمه به لیستیکی سههر به خو به شداریمان له ههلبژاردنهکاندا کرد، که بهرنامهیهکی سیاسی جیاوازمان پییه له بهرنامه ی لیستی کوردستانی، بهرنامه ی لیستهکه مان به دیل ده خاتهرو بو چۆنیتی به پڕیوه بردنی حکومت و دژایه تیکردنی گه ندهلی ئیداری و دارایی و سیاسی و ئه خلاق و چه سپاندنی دادی کۆمه لایه تی و هیانه کایه ی شه فافیه ت له بودجه ی ههریم و په یوه ندییه سیاسییه کان و ریگرتن له دهستیوه ردانی حیزب له به پڕیوه بردنی رۆژانه ی فرمانگه حکومییه کان و بازار و زانکو و دادگاگان و مزگه وته کاندای، ههروه ها گۆرینی هیزی ئاسایش و پیشمه رگه له هیزی حیزبییه وه بو دامه زراوه ی حکومی بیلایه ن له ههلبژاردن و ناکوکییه حیزبییه کاندای و ته رخانکردنی شیان به ته نها بو پاراستنی کۆمه لگا، به لām حکومتی ئیستای ههریم به هه مان پیوه رهکانی رابردو پیکه یئیرایه وه له پیناو به رده وامیدان به هه مان سیاسه تهکانی رابردو که هه مان سلبیاتهکانی رابردوی له خو گرتوه، له به ره وه به شداریمان له حکومتدا نه کرد و په شیمانیش نین له به شدارینه کردنمان، به پیچه وانه وه پیمان وایه کاریکی باشمکان کردوه.

الشرق الاوسط: کوتله که ی ئیوه وه کو ئۆپۆزسیۆن له په رله مان کار دهکات، ئایا تاوه کو ئیستا ئیوه رازین له ئه دای کوتله که تان له په رله ماندا؟

-نهوشيروان مستهفا: حيزبه بالادهستهكان ويستيان رۆلى پەرله مان په كېخه ن تاوهكو وادهى ههلبژاردنهكانى عىراق، بۆ ئهوهى هيچ بوارىك نه ميئيتهوه بۆ دهركهوتنى رۆلى فراكسيۆنى گۆران له پەرله مان و ژيانى سياسيدا، بۆيه پەرله مان چوه ناو پشوى زستانهوه بهبى ئهوهى هيچ ياسايهك بهدهست بهئيئت، سهرهپاى ههمو ئهوانهش، بهلى ئيمه رازين له ئهداى فراكسيۆنهكه مان له پەرله مان، چونكه چهند تهقاليدىكى نوڤى پەرله مانبيان هيئاوته كايهوه له بارهى ئۆپۆزسيۆنى ئىجابى له ژيتر سايهى پەرله مان و تىكه لاوبونى رۆژانه له گهڵ توپژه كۆمهلايه تيبه جياوازهكان له نيو كۆمه لگادا.

الشرق الاوسط: بهم دوايانه حكومهتهكهى بهرهم سالح چهند ههنگاوىكى گرته بهر له پيناو به دامه زراوه ييكرندا، بۆ نمونه: شاسكراكردنى بودجهى سالانهى حكومهت و دانانى چوارچيۆهى ياسايى بۆ بودجهى تهرخانكراوى حيزبهكان، ههروهها ههوليداه بۆ يهكخستنهوهى هيژى پيشمه رگه، ههلويسى ئيوه له بارهى ئهوه ههنگاوانهوه چيه؟

-نهوشيروان مستهفا: بهبرواى ئيمه ههمو ئهوه بريارنه دهچنه چوارچيۆهى ههلمهتى بانگهشهى ههلبژاردنهكانى ئايندهوه و ئامانج لىيان برىتييه سهرقالكردى ناوخۆ و چهواشهكردى دهنگدهرى كورد، له كاتىكدا كه هيچ شتىكى لهو جوړه نهكراوه، بهلكو به پيچهوانهوه كاروبارى رۆژانه و ههلسوكهوته ئىدارىيهكانيان پيچهوانهى ئهويه كه بانگهشهى بۆ دهكهن، ئيمه نازانين باس له چ جوړه شهفافيه تىك دهكهن له كاتىكدا كه ئهوان وردهكارىيهكانى بودجهى ههرىميان ئاشكرا نهكردوه و ئهوه پارهيهش كه مانگانه پارتى و يهكىتى له بودجهى گشتى دهيبه ن ئاشكرا نهكراوه، ههروهها سنورىك دانه نراوه بۆ ريگرتن له كوئترۆلكردنى داهاههكانى ههرىم له لايه ن ئهوه دو حيزبهوه، جگه له وهش سنور بۆ دهستيوهردانى رۆژانهى حيزب له كاروبارى حكومهت و زانكو و بازاپ و ريكخراوهكانى كۆمه لگهى مهدهنى و مزگهوتهكان دانه نراوه، ههروهها هيژى (پيشمه رگه و ئاسايش)يان له هيژى حيزبىيهوه

پێنه کراوه ته هیزی حکومی بیلایهن؟ که واته ئه و دهوله ته موئه سه ساتیه کامه یه که ئه وان باسی لیوه ده کهن؟ ئه وان له کاتی هه لبژاردن و له دوا ی هه لبژاردنه کانی په رله مانی کوردستانیشدا سزای زیاتر له ۲۰۰۰ لایه نگری ئیمه یاندا به برینی موچه ی مانگانه و نا ئپراوکردنیان یا خود ده رکردن یان گواستنه وه یان له شوینیکه وه بو شوینیکی زۆر دور ئه مه ش وه ک سزایه ک له به رامبه ر ده نگه دانیان به لیستی کوردستانی، ئه وان تا وه کو ئیستاش به رده وامن له په پر وه کردنی ئه و به رنامه هه له یه .

الشرق الاوسط: سه باره ت به بودجه ی حیزبه کان که له ئیستا به دوا وه له چوارچێوه ی یاسای بودجه دا دابه شه کریت، له ترسی ئه وه هیه که دارایی فراکسیۆنه که تان ببیت ته سه رچاوه ی هیز و راکیشانه جه ماوه ر یا خود به کاره ی نانی به ئامانجی پیکه ی نانی هیزیک ی سه ربازی، ئایا ئیوه ئاماده ییتان تیدایه گره نتی ئه وه بده ن که پا به ندبن به پرۆسه ی دیموکراتیی هه، به تایبه تی که ئیستا خه لک ترسی له وه هیه دوباره لا په ره کانی شه ری ناوخۆ هه لبدریقه وه؟

- نه و شیروان مسته فا: بزوتنه وه ی گۆپان بزوتنه وه یه کی جه ماوه ری ناچه کدارییه و برۆای به بونی میلیشیای چه کداری نیه و کۆنترۆلی هیه کام له پینگه کانی هه ری می کوردستان یا خود عێراقی نه کردوه، ته نها به شداری کردوه له کێپرکییه کی سیاسی نا به رابه ردا، به لām سه رکرده کانی لایه نی به رامبه ر، یه کیکیان له سه ر کورسیی سه رۆکایه تی کۆماری عێراق دانیشته وه له به غدا (قاله بانی)، دوه میشیان سه رۆکی هه ری می کوردستانه (بارزانی)، هه ردوکیشیان سه رۆکی هیزی پێشمه رگه و ئاسایش و ئیداره حکومییه کانن، به تایبه تی ئه وان به رپرسن له سه لاهه تی رکابه رکردنی سیاسی له کوردستاندا و گره نتی کردنی به رپوه چونی پرۆسه ی سیاسی به شیوه یه کی هیمن و ناشتیانه و بیخه وش و دیموکراتی، هه ر ئه وان ده توانن جه نگ و کوشتاری ناوخۆیی هه لبگیرسێنن نه ک بزوتنه وه ی گۆپان.

الشرق الاوسط: سەرکردەکانی یەکییتی نیشتمانی کوردستان تۆمەتبارت دەکەن بەوەی کە دەستپێشخەریت کردووە لە بەرپاکردنی ھەڵمەتیکی راگەیانندی بەرنامەبۆدایژراو لەدژیان، دەمانەویت بزانین بەھۆی چییەوێ جیاوازیەکانتان گەیشتە قۆناغی داڕپان و دژایەتیکردنێک کە لە بەم دواییە گەیشتە ھەولێ شکاندنی پەنجەکان؟

-نەوشیروان مستەفا: ھەموو ئەوانە ی کە سەر بە دەزگای راگەیانندی یەکییتین، لە ماوەی شەش مانگی رابردودا بە تاییبەتی دەزگا راگەیانندنە کوردییەکانیان، دەزانن کە یەکییتی دەستیکرد بە ھەڵمەتی راگەیانندی رۆژانەی چڕوپەر لەدژی سەرکردە و کەسایەتیە دیارەکانی گۆڕان، ھەتا بارودۆخە کە گەیشتە ھالەتی تەخوین، دەیانەویت بەو شتە بمانگێڕنەوێ بۆ رابردو و چیرۆکەکانمان پێ بگێڕنەوێ و ناکوکییەکان بکەن بە شتی شەخسی، لەبری ئەوەی گفتوگۆی بەرنامەی سیاسییەکانی ئیستا و داھاتوی ھەریمی کوردستان و عێراق بکەین، لە رابردویدا مومارەسەی مافی خۆمانمان کردووە لە روی رەخنەیی سیاسییەوێ بەجۆریکی بابەتیانە و دور لە تەشھیر و ناوژپاندن، ئێمە وەلامی ھێرشێ راگەیانندنەکانی ئەوانمان نەداوەتەوێ ھێندە ی کە بەرگریمان لە راستییەکان کردووە و بەرچاوپرونییە کمان داوەتە رای گشتی، سەرکردایەتی سیاسی لە کوردستان تاوێ کو ئیستاش نەگەیشتۆتە ئەوەی کە رەخنەیی سیاسی و رای پێچەوانە قبول بکات.

الشرق الاوسط: لەم دواییەدا ھەوایی ئەوێ بڵاوبووێ کە مەسعود بارزانی سەرۆکی ھەریمی کوردستان چاوی کەوتوێ بە یەکیک لە نوێنەرانی فراکسیۆنی گۆڕان و باس لەوێ دەکریت کە سەرۆکی ھەریم بەباشی زانیوێ لیکتیگەیشتنیکی ھەبیّت لەگەڵتان بۆ ئەوێ دواتر لەگەڵ تالەبانی بگەنە لیکتیگەیشتنیکی ھاوبەش، تا چەند ئەو ھەوالانە راستن؟

-نەوشیروان مستەفا: لە سلیمانیدا رۆژنامە و گوڤاری زۆر دەرەچن، ھەندیکیان لێدوان و ھەوایی ھەلبەستراو بڵاودەکەنەوێ لەپێناو زۆرتەرین فۆرش

و کپکپکى بلاوکراوه هاوشیوهکانیدا، ئەو هەوالەش دەچیتە چوارچیوهى ئەو جۆره هەوالا دروستکراوانهوه.

الشرق الاوسط: لەکاتى هەلبژاردنى پەرلهمانى کوردستاندا، بارودۆخى هەلمەتى بانگەشەى هەلبژاردن گەرم و گۆر و تارادەیهکی زۆر گرژ و ئالۆز بو بە تایبەتى له سلیمانى، ئیوهش لهبەردەمى هەلبژاردنى پەرلهمانى عێراقدا، ئایا هیچ پەيامىکى دیاریکراوتان پێیه بۆ لایهنگرانى بزوتنهوهکەتان که پابه‌ندى به رێنمايه‌کانى هەلبژاردنهوه؟

-نەوشیروان مستەفا: داوا دەکەم له سەرجه‌م لایه‌نه به‌شداربوه‌کانى هەلبژاردنى داهاى عێراق، هەروەك چۆن داوامانکردوه له سەرجه‌م هەلسۆپوانى بزوتنهوهکەمان که پابه‌ندى به یاساكانى هەلبژاردن و رێنمايه‌کانى کۆمسیۆنى بالای سەرهبەخۆى هەلبژاردنه‌کان، خوازیاریشین پڕۆسه‌که به ئاشتیانه بپروات به‌پێوه.

الشرق الاوسط: به‌ره‌م سالحى سه‌رۆكى حكومت رایگه‌ياندوه كه نامه‌یه‌كى ئاراسته‌ى تۆ كردوه وه‌كو سه‌رۆكى بزوتنه‌وه‌ى گۆپان له‌باره‌ى بارودۆخى ئالۆزى سلیمانى و هەولێ پێكه‌وه ئاساییكردنه‌وه‌ى بارودۆخه‌كه، ئایا تۆ ئاماده‌ییت له‌گه‌ڵ سه‌رۆكى حكومت دا‌بنیشیت له‌و باره‌یه‌وه؟

-نەوشیروان مستەفا: گرژی و ئالۆزییه‌كان یه‌ك لایه‌نه‌بو، به‌و پێه‌ى له‌ماوه‌ى چه‌ند هه‌فته‌ى رابردودا هه‌ندىك له‌ چالاكوان و هەلسۆپاوانى گۆپان روبه‌پوى ده‌ستدریژی و هێرشى شه‌خسى بونه‌وه، هه‌ر له‌ بپینی موچه‌وه ده‌ستى پێكرد و به‌رده‌وام بو هه‌تا ته‌قه‌کردن له‌ كه‌سایه‌تى و مالى كه‌سایه‌تییه‌كان و سه‌رشكاندن، تا گه‌یشته ئاستى كوشتن، ئەو ده‌ستدریژیانه له‌دژی ئیمه ئه‌نجامدران، به‌لام هیچ به‌رگرییه‌كیشمان نه‌كردوه ته‌نها په‌نامان بۆ هێزی پۆلیس و دادگا بردوه، پێشمان وایه تاوه‌كو ئیستا هیچ جدیده‌تیك به‌دى ناکه‌ین له‌باره‌ى به‌دواداچونى ئەو ده‌ستد

نەوشیروان مستەفا: بەشیك لە ھەمواری یاسای ھەلبژاردن بەزیانی كوردە

سازدانی ھۆشیار عەبدولاً:

نەوشیروان مستەفا لەم دیدارەدا كە بەرنامەی روبەروی كەنالی ئاسمانی knn لەگەڵیدا سازیکردووە مەترسییەکانی خۆی سەبارەت بە زیادنەبونی کورسییەکانی ھەریمی کوردستان بەرامبەر کورسی پارێزگاكانی تری عێراق دەخاتەڕو پێی وایە: "نەیسبەتی كورد لە پەرلەمانی عێراقیدا لە (۲۱٪) دادەبەزێتە خوارووە بۆ كەمتر لە (۱۸٪) ۵، كە ئەوە گرفتێکی گەورە دەخاتە ناو پەرلەمانی عێراق". ھەرۆھا نەوشیروان مستەفا وەلامی تۆمەتانەیی جەلال تالەبانی دەداتەووە كە لە دوا پلنیۆمی یەكێتیدا لەبارەییەووە وتبوی.

* ھەموارکردنی یاسای ھەلبژاردن لە عێراقدا و ئەو پاشھاتانەیی، كە بە دواي خۆیدا ھینا، رای ئیوھ سەبارەت بەو ھەموارکردنە چییە؟

نەوشیروان مستەفا: ھەمو جاری، كە قانون دەردەچیت دەبییت لەگەڵ ئەو پیشكەوتنەیی، كە لەگەڵ كۆمەڵدا ھاتووە پێشەوھ بگونجیت، ئەمجارە قانونی ھەلبژاردن چوار گۆڕینی بنەپەرتی كردووە لە قانونی سالی (۲۰۰۵) گۆڕینی یەكەمیان ئەوھییە، كە ئەمجارە لەباتی ئەوھیی عێراق یەك دائیرەیی ئینتیخابی و یەك لیست ببیت بوھ بە (۱۸) دائیرەیی ئینتیخابی و (۱۸) لیستی جیاوازی، ئەوھ گۆڕانی یەكەمە واتە لە یەك بازەنەییووە بوھتە فرە بازەنەیی، گۆڕینی دوھمیان جاران لیستی داخراو بو ئیستا بوھتە لیستی كراو، یەعنی دەنگدەر دەتوانیت دەنگ بدات بەو پالیئوراوانەیی، یان بەو كاندیدانەیی كە ناوھكانیان دەزانیت كییە و كی نییە، كە ئەمەش گۆڕینی گرنگە، گۆڕینی سییەمیان پەرلەمانی پێشو

ژماره‌ی ئەندامەکانیان (٢٧٥) کەس بو ئیستابو بە (٣٢٣) کەس یەعنی زیادی کردو و زۆریش زیادی کردو، گۆڕینی چوارەم ئەوەیە، کە لە ھەلبژاردنی پیشبۆ بە گۆڕە‌ی قانون (٤٥) کورسی لە (٢٧٥) کورسییە کە دەچو بۆ کەمایەتیەکان و دەچو بۆ دەرەو‌ی عێراق ئەمجارە ئەوەیان زۆر کەم کردو تەو لەباتی (٤٥) کەس بە (١٥) لەو‌ش (٨) ی دەچیت بۆ کەمەنەتەوایەتیەکان و (٧) ی دەمینیتەو بۆ عێراقییەکانی دەرەو‌ی ولات، ئەمە بە دەرەجە‌ی ئەساسی ئەم چوار گۆڕینە‌یە، کە لە قانونەکان رویداو.

* ئەگەر ئەم چوار گۆڕینە لەبەرچاو بگڕین ھەست دەکەیت کامەیان باشە و کامەیان خراپە، بەتایبەت بە لەبەرچاوگرتنی سود و زیانەکانی بۆ گەلی کورد؟

نەوشیروان مستەفا: بەپای من دوان لەو گۆڕینانە بە قازانجی کوردە و دوانیشی بە زەرەری کوردە، گۆڕانی یەکەم کە لە لیستی داخراو‌و‌و کراو بە لیستی کراو ئەو بە قازانجی ژبانی دیموکراسییە، نەک ھەر لە کوردستاندا بە لکو لە ھەمو عێراقدا، گۆڕانی دوو ئەو‌ی کە لە یەک بازنە‌ی و یەک لیستیەو کراو بە فرە بازنە‌ی و فرە لیستی بۆ (١٨) موخافەزە، ئەم‌ش دیسان بە قازانجی ژبانی دیموکراسییە لە کوردستان و لە عێراقدا، بەلام دوانە‌کە‌ی دیکەیان زیادکردنی ژمارە‌ی ئەندامانی پەرلەمان بەبێ ئەو‌ی کە کورد حیساییکی بۆ کردبێت و شان بەشانی ئەو زیادبونە‌ی کە لە ناوچە‌ی شیعەکاندا لە ناوچە‌ی سوننی و ناوچە‌ی عەرەبیدا زیادی کردو حیسابی ئەو‌مان بکردایە، کە کوردیش دەبوا بە ھەمان رێژە لە پەرلەماندا نیسبەتی زیادبکردایە، یان رێژە‌ی زیادی بکردایە ئەو یەکیکە لەوانە‌ی، کە زەرەری لێداوین یەعنی زیادبونی ژمارە‌ی ئەندامانی پەرلەمانی عێراق لە (٢٧٥) ھو بۆ (٣٢٣) لە کاتی‌کدا، کە ژمارە‌ی ئەندامانی پەرلەمانتارانێ کورد رەنگە زیاد نەکات، یا ھەکو خۆی دەمینیتەو، یا کەمتر دەبیتەو، پێموایە " ئەمە شتیکی زۆر نااساییە و ئەمە بە زەرەری کوردە، گۆڕینی دوو‌میش کە بە زەرەری کوردە و بە قازانجی کورد نییە، ئەویش ئەوەیە تا ئەندازە‌یەکی زۆر دەنگدەرانی کوردی

دەرەوێ و لات بێ بەش کراون، چونکە بۆ هەمو ئەوانەى که له دەرەوێ دەرژین. ئیستا نزیکه‌ى (٣) ملیۆن بۆ (٤) ملیۆن عێراقی له دەرەوێ عێراق دەرژین له‌وه به‌شیکی گه‌وره‌ى کورده تهنیا ئەوانه (٧) کورسییان بۆ دانراوه، که له‌و (٧) کورسییه ره‌نگه (٢) یا ئەوپه‌ری (٣) کورسی به‌ر ده‌نگده‌ری کورد ده‌که‌وێت له سه‌رتاسه‌ری دونیا، که ئەمه من پێموایه دیسان نا‌هه‌قییه به‌رامبه‌ر به ئێمه کراوه.

* ده‌ستکاریکردنی ئەو ژمارانه له کورسی په‌رله‌مان چۆن زیان به کورد ده‌گه‌یه‌نیت؟

ئه‌وشیروان مسته‌فا: له‌کاتی نویسینی ده‌ستوری عێراقدا له راستیدا ئەو رێژانه‌ى ده‌نگدان، که دانرابو به‌ شیوه‌یه‌کی وادانرابو، که نه‌وعیک له ته‌وافوق ته‌ئمین بکات له به‌ینی کورد و له به‌ینی لایه‌نه‌کانی دیکه‌دا، بۆ نمونه ئەو کاته‌ى که په‌رله‌مانى عێراقى (٢٧٥) ئەندام بو له‌وه نزیکه‌ى (٢١٪) ی به‌ر کورد که‌وتبو له ده‌نگدانیک به‌ گوێره‌ى ده‌ستوری عێراقى هه‌ندیک ده‌نگدان هه‌یه، که نیه‌سه‌به‌تیکی دیاریکراوى پێویسته مه‌سه‌له‌ن هه‌لبژاردنی سه‌رۆک کۆمار، هه‌لبژاردنی سه‌رۆکی ئەنجومه‌نى وه‌زیران، هه‌لبژاردنی سه‌رۆکی په‌رله‌مان و جیگه‌ره‌کانیان پێویستی به‌وه‌یه، که (٢/٣) ی تیکرای ئەندامانى په‌رله‌مان ده‌نگی له‌سه‌ر به‌دن له‌وکاته وه‌ختی خۆی که له کاتی نویسینی ده‌ستوریدا حیساب کرابو به‌بێ ده‌نگی کورد نه‌ده‌کرا، ئەو (٢/٣) یه ته‌ئمین کریت له‌به‌ر ئەوه، ئەوه زه‌مانیک بو گوێ له ده‌نگی کورد بگيریت و حیسابییک بۆ کورد بکريت له‌و پله‌و پایه به‌رزانیه‌ى، که له عێراقدا هه‌یه ئیستا له‌م حاڵه‌ته، که ژماره‌ى ئەندامانى په‌رله‌مانى عێراق ده‌بی‌ت به (٣٢٣) که‌س نیه‌سه‌به‌تی کورد له په‌رله‌مانى عێراقیدا له (٢١٪) داده‌به‌زیته خواره‌وه بۆ که‌مه‌تر له (١٨٪)، که من پێموایه “ئهمه خه‌له‌لیکی گه‌وره ده‌خاته ناو په‌رله‌مانى عێراق، له دا‌هاتودا و به‌و ئەندازه‌ى که جارێ کورد ده‌یتوانی مه‌سه‌له‌ن هه‌ر قانونیک پێویستی به‌وه بوايه (٢/٣) ی

دهنگهكان به دهست بښت، كورد دهيتواني دهوړيكي كاريگهري هه بڼت و هه نديك له قانونه كاني ديكه پڼويستي به وه بو، كه (۱+۵۰) بڼت له وه شدا كورد دهيتواني دهنگي هه بڼت، له مه ئيستا هه لته كيوه به شيوه يه كي وا، كه كورد دياره حيسابي له وه ي نه كرده زيادبون له موسل، زيادبون له به سره، زيادبون له شاره كاني ديكه ي عه ره بښين، چ كاريگه ريبه كي هه يه نه گه ر له هه مان كاتدا تو زياده نه كه يت؟ چونكه هه مو هه ريمي كوردستان (۳) كورسي زيادي كرده تو حيسابي له وه بكه له (۳۲۳) كورسي (۳) كورسي بو كورد زيادي كرده باقيه كه ي ديكه ي بو لايه نه كانيتز بو.

* پيتوايه عيراقى دواى (۲۰۰۳) راسته عيراقى ته وافوقى بو، به لام ژماره دهوړى بينيوه؟

نه وشيرون مسته فا: له په رله مانى داهاتودا يه كيك له و خه ته رانه ي، كه به پراستى ده بڼت جڼي مه ترسي هه مولايه كمان بڼت له كوردستاندا و ده بڼت هه ولېده ين، كه له و خه له راست بگه ينه وه، له وېش له وه يه به ته قديرى من له په رله مانى داهاتودا مه بده لى ته وافوق يه عنى سهره تاي سازان، كه پيكا تانه له سهره كومه ليك شت له مه پيموايه" پشتگوى ده خريت له موقابيلي له وه دا سهره تاي كه مينه و زورينه يه عنى (له قه ليه ت و له كسهر يه ت) ديتا پيشه وه، چونكه كورد ده بڼت به له كسهر يه تيكي بچوك له په رله مانى داهاتودا، ئيمه له په رله مانى پيشودا به گوږه ي ده ستورى عيراقى دو زه مانه تمان هه بو كه ته ئمينى ته وافوقى ده كرد له به ينى كورد و له به ينى پيكا ته كاني ديكه ي عيراقدا له و دو مه بده نه له و دو سهره تايه له و دو ماده ده ستوريه يه كيكيان له و ده نگدانه بو، كه من باسم كرد يه عنى له و نيسبه ته بو كه نه يانده توانى به بى دهنگي كورد (۲/۳) ته ئمين بكن، يا (۱+۵۰) ي مه جموعى له ندامى په رله مان ته ئمين بكن، ئيستا به بى له مه ده توانن بيكن و به بى منه تيش ده توانن بيكن، زه مانى دوهم له وه بو كه ئيمه له نجومه نى سهرؤكايه تيمان هه بو له نجومه نى سهرؤكايه تي

پېنگهاتوه له (۳) كهس نوينه ريكي كورده، نوينه ريكي شيعه يه و نوينه ريكي سوننه يه و ههريه كه له (۳) نوينه ره، كه يه كيان سه روك كۆماره دوانيان جيگرن بويان هه بو هه رچي قانونه بچيت بو ئه نجومه ني سه روكا يه تي قيتو به كار بيذن و ره فزي كه نه وه و بيگيرنه وه بو ناو په رله مان له م دوره يه ئه نجومه ني سه روكا يه تي ناميني ت ده بيتته وه به سه روك كۆمار به تاقى ته نيا، كه بو به سه روك كۆمار ئيحتيمالى زورى هه يه، كه بهر كورد نه كه وي ت ئه مجاره يه عني كورديك نه بيتته وه به سه روك كۆمارى عيراق له بهر نه وه ئه و قيتو يه مان له كيس چو هه قى قيتومان ناميني ت، وه ختى خو ي وا بيركرا بو وه كه ئه نجومه ني سه روكا يه تي نه مي ني ت له بهرام به ري نه وه (مه جليسى ئه قالي م) دروست بكر ي ت، واته له كاتى هه موارى ئه و قانونه ئه و برادرانه ي ئيمه، يا ئه و كه سانه ي ئيمه كه له به غدا نوينه را يه تي كورديان كرد وه بيريان له وه نه كرد وه ته وه به دي ليك بدۆزن وه بو ئه نجومه ني سه روكا يه تي بو ئه وه ي له حاله تي كدا ئه گه ر ئه نجومه ني سه روكا يه تي نه ما و ئه و ماقى قيتو يه مان نه ما شتي كي دي كه مان هه بيت به دي لي ئه مه بيت و بتواني ت جيگه ي ئه وه بگري تته وه.

*سه باره ت به و ترسانه ي هه يه له هه مواركردنه كه بو ئاينده ي عيراق وه كو بهر يزت باسى ده كه يت باشه كورد به شدار بو له حكومه تي عيراقيدا و كورد وجود يكي ديارى هه بو به و پي يه ي، كه سه روكا يه تي كۆمار و جيگري سه روكى ئه نجومه ن و هه مو پۆسته كانى دي كه كى بهر پرسياره له وه ي، كه ئه م بارودوخه به م شيويه تيده په ر ي ت و تي په ر ي وه تا راده يه ك؟

نه وشيروان مسته فا: كى بهر پرسياره؟ ئه وانه ي كه ده سه لا تيان به ده سته وه يه له كوردستان و له به غدا، من نامه وي ت تۆمه ت پال كه س بده م، به لام ده بوايه وهزاره تي بازرگاني، دائيره كانى وهزاره تي بازرگاني، كه كارتى خو راك ريك ده خه ن وهزاره تي بازرگاني هه ري مى كوردستان وهزاره تي بازرگاني به غدا ئه وانه ي، كه له به غدا پۆستى بهر ز بهر زيان هه يه ده بوايه له با تى ئه وه ي كه هه

خهريکي نهوه بن زهخت له ئيمه بکهن و تهزوير له ئيمه بکهن، دهبوايه بيانزانيايه که خه لکی دیکه ههيه تهزوير له وان دهکات دهبوايه نه يانهيشتايه نه و تهزويره يان لي بکريت.

من نامه ویت که س تو مه تبار بکه، چونکه نهوه له پاش مارهيه کی دیکه دهرده که ویت، که خه تاکه هی کی بوه له خووه من نامه ویت هیچ دابهش بکه به سهه خه لکدا، به لام تو وهره ليی بکو له رهوه بوچی نهينه وا توانيويه تی له ماوهی (۵) سالدا بايي (۱۲) کورسی کارتی خوړاک دروست بکات؟ بوچی به سهه له ماوهی (۵) سالدا توانيويه تی له ژمارهيه کی که مه وه ببیت به (۲۴)؟ بوچی نه جف، که به لا فلان نه مانه به نيسبه تيکی زور زياديان کردوه، يه عني مه عقوله سليمانی له ماوهی (۵) سالدا زاورزی نه کردبیت و هیچ که سيکی نه گه يشتبیت ته مه نی دهنگدان؟! جاری پيشو (۱۵) کورسی بوه، ئيستاش (۱۵) کورسی ههيه مه عقوله ههولير، که پایته ختی ههريمی کوردستانه به و ژماره زوره وه ته نيا بايي (۱) کورسی ژماره که ی زيادی کردبیت، يا دهوک بايي (۱) کورسی ژماره ی زيادی کردبیت، يان بايي (۲) کورسی ژماره ی زيادی کردبیت له کاتيکدا به ته نيشته نه وه وه شوینی وا ههيه به مليون زيادی کردوه نه مه ده که ویت به سهه شانی کی؟ پيموايه پيوسته په ره مانى کوردستان ليی بکو ليت وه.

* له کاتيکدا له ههريمی کوردستاندا نارامی هه بوه، به لام له ناوچه کانی دیکه جوړیک له توندوتیژی هه بوه؟
نه وشيروان مسته فا: به لی وایه

* له دؤخیکی له م شیوه يه دا چی چاره سه ره؟

نه وشيروان مسته فا: من پيش نه وه بیمه سهه چاره سهه ده مه ویت مه ترسیيه کانی نه وه ی، که نه گه ره له په ره مانى عیرا قدا مه بده نی ته و افوق

په پړه‌وی پی نه‌کړاو مې‌بده‌ئې (ئه‌کسه‌ریه‌ت و ئه‌قه‌لیه‌ت) جی‌به‌جی کړا، من ده‌مه‌وئیت له‌سه‌ر ئه‌وه قسه بکه‌م، چونکه ئیمه له به‌رده‌می هه‌لبژاردن‌داین ئه‌م هه‌لبژاردنه چوار سالی داهاتو له عی‌راقدا ئه‌م په‌رله‌مانه ته‌شریعیات ده‌کات و قانون به‌پړوه ده‌بات و وه‌زاره‌ت دروست ده‌کات و وه‌زاره‌ت ده‌پوځینی‌ت و وه‌زیر بانگده‌کات بو مو‌حاسبه‌به، به بیروبو‌چونی من مه‌ترسییه‌کی زور گه‌وره هه‌یه، که له په‌رله‌مانی داهاتودا وه‌کو چو‌ن پی‌شته‌ر مالیکی و ئه‌وانه داوایان ده‌کړد، که مې‌بده‌ئې (ئه‌قه‌لیه‌ت و ئه‌کسه‌ریه‌ت) له په‌رله‌ماندا په‌پړه‌و بکړیت، نه‌ک مه‌بېښی ته‌وافوق ئه‌مجاره ئی‌حتی‌مالی زور هه‌یه به‌هوی ئه‌و ژماره زوره‌وه، که هه‌ندی‌تانه پاریزگان‌کانی ناوه‌پراست و خواروی عی‌راق زیادی کردوه ئه‌و مې‌بده‌ئې په‌پړه‌وی بکه‌ن و گهر ئه‌وه‌یان په‌پړه‌وی کرد، یه‌که‌م شت نیسبه‌تی کورد له وه‌زاره‌ته‌کانی به‌غدا له داموده‌زگای ئیداری عی‌راقدا که‌م ده‌بیته‌وه، دوهم ده‌بیته‌ ئیمه بیر له‌وه بکه‌ینه‌وه، که بودجه‌ی هه‌ریمی کوردستان دیسان ئه‌وه‌ش ده‌که‌وئته‌وه به‌ر مونا‌قه‌شه ئه‌و (۱۷٪) یه‌ ده‌که‌وئته‌وه به‌ر مه‌ترسی، سییه‌میان مه‌سه‌له‌ی پی‌شمه‌رگه‌یه، که پی‌موايه له په‌رله‌مانی داهاتودا ئه‌گه‌ر به‌و ته‌ریقه‌یه مو‌عامه‌له‌ی له‌گه‌ل بکړیت پی‌شمه‌رگه وه‌کو میلیشیا مامه‌له‌ی له‌گه‌ل‌دا ده‌کړیت و ناهیلن بیته‌.

سه‌ره‌تایه‌کی دیکه ئه‌ویش ئه‌وه‌یه، که ئیمه هه‌ولی ئه‌وه‌مانه که سامانه سروشتییه‌کانی کوردستان له‌ژیر ده‌سه‌لاتی هه‌ریمی کوردستاندا بیته، پی‌موايه عقودی نه‌وت و ئه‌وانه‌ش ده‌توانن هه‌لبوه‌شی‌ننه‌وه و گه‌لی شتی دیکه‌ی له‌و باب‌ه‌تانه، یه‌عنی به‌مانایه‌کی دیکه عی‌راق وه‌ختی خو‌ی ئیمه خو‌مان رازی بوین له‌په‌رته‌وه‌ی، که خار‌جییه و دی‌فاع و مالییه به‌ده‌ست مه‌رکه‌زه‌وه‌یه، ئه‌گه‌ر به‌مجوره به‌روات مه‌رکه‌زیکی به‌قوه‌ت دروست ده‌بیته‌ و ته‌نانه‌ت ناهیلن هه‌ریمی کوردستان جوړیک له په‌یوه‌ندی له‌گه‌ل ده‌ول‌ه‌تانی دونیا هه‌بیته‌ و ئه‌و سه‌ردانانه‌ی که سه‌رو‌کایه‌تی هه‌ریم و په‌رله‌مان و وه‌زیره‌کانی ئیمه ده‌یکه‌ن بو شوینه‌کانی دیکه‌ی دونیا بو ئه‌وه‌ی په‌یوه‌ندی یایش له به‌ینی هه‌ریمی

کوردستان و شوینه‌کانی دیکه‌دا دهر بکه‌ن ده‌یخه‌نه چوارچیوه‌ی و هزاره‌تی خارجیه‌وه و پیشمه‌رگه ده‌خه‌نه چوارچیوه‌ی و هزاره‌تی دیفاع و میزانییه‌ی (١٧٪) ده‌خه‌نه چوارچیوه‌ی میزانییه‌ی عیراقیه‌وه، یه‌عنی ئه‌وه مه‌ترسییه‌کانه، که به‌پراستی من ده‌مه‌وئیت له ئیستاوه هه‌مو که‌سیکی لی به‌ناگا بینم و خه‌لک هوشیار بکه‌مه‌وه.

* سه‌باره‌ت به‌و مه‌ترسیانه چاره‌سه‌ر چییه، ئایا کورد چی بکات؟ یه‌ک لیست بیئت هاوه‌لوئیت بیئت، یه‌ک گوتاری هه‌بیئت به‌تایبه‌ت که ئیوه وه‌ک بزوتنه‌وه‌ی گۆپان زۆرجار تۆمه‌تبار ده‌کری‌ن به‌وه‌ی، که گوتاری هاوبه‌ش، یاخود یه‌ک لیستی کورد ره‌تده‌که‌نه‌وه و به‌فیعلیش ره‌تتان کرده‌وه؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: جاری با له پینشدا بۆت باس بکه‌م یه‌ک لیستی و فره‌لیستی ئیستا له کوردستاندا موشکیله‌ی نه‌ماوه، سلیمانی (١٥) کورسی هه‌یه‌وه‌ه‌ولیر (١٤) کورسی هه‌یه‌وه‌ه‌وک (٩) کورسی هه‌یه‌وه‌ه‌تا ئیواره‌ته‌زویر بکه‌ین و ته‌زویر نه‌که‌ین و یه‌ک لیست بین و ده‌ لیست بین، پانزه‌ لیست بین، ژماره‌ی کورسییه‌کانی سلیمانی نه‌ زیاد ده‌کات، نه‌ که‌م ده‌کات عه‌ینی کورسی ده‌چیته‌ ناو په‌رله‌مانی عیراقه‌وه ئه‌وانه‌ی هه‌ولیریش ده‌چیته‌ په‌رله‌مانی عیراقه‌وه ده‌توانین جاریکی دیکه له به‌غدا هاوپه‌یمانیی بکه‌ین و ریک بکه‌ویت له‌سه‌ر ئه‌م شته‌ قه‌ومیانه‌ی، که په‌یوه‌ندی به‌ چاره‌نوس و پاشه‌پۆژی میلله‌ته‌که‌مانه‌وه هه‌یه‌، پروناکه‌م هه‌یچ کوردیک هه‌بیئت لاریی له‌وه هه‌بیئت، که ئیمه‌ بتوانین گوتاری سیاسیی هاوبه‌شمان هه‌بیئت له‌سه‌ر ئیستاو پاشه‌پۆژی میلله‌ته‌که‌مان چار چییه؟ ئیمه‌ پرۆتییستیکمان نویسه‌وه بۆ مفه‌وه‌زییه‌ت له‌سه‌ر ئه‌و وه‌زعه‌ و فراکسیۆنی گۆپانییش له هه‌ولیر به‌یاننامه‌یه‌کی ده‌رکردوه و داواشیان کردوه، که کۆبونه‌وه‌یه‌کی خیرای په‌رله‌مانی کوردستان بکری‌ت، من خۆشم په‌یوه‌ندیم به‌ هه‌ندیک له په‌رله‌مانتاره‌کانی خۆمان له به‌غدا کردوه، که له‌ویش ئه‌م

مەوزوعە بوروژینن و باسی بکەن لەبەر ئەوە لە هەمو لایەکەوه هەولمان داوه و با چاوه‌ڕێ بکەین بزانین هەلۆیستی پەرلەمانی کوردستان و هەلۆیستی ئەنجومەنی دەزیرانی کوردستان و هەلۆیستی لەسەر هەموانەوه سەرۆکایەتی هەریمی کوردستان لەم مەوزوعەدا چی دەبێت، بێگومان هەرچی بڕیار و هەلۆیستیکی ئەوان لە قازانجی کورد بیدەن ئێمە بەبێ سی و دو پشتیوانیان دەکەین.

* لە پلنیۆمی (ی. ن. ک) مام جەلال لە قسەکانیدا لێپرسراویتی کۆمەڵێک هەلۆیستی خستووەتە ئەستۆی تۆ رای بەرێژت چییه؟
 نەوشیروان مستەفا: من یەکەم هەوالەکانی، کە بە من گەیشتوووە هی دەستی دوو مە یەعنی لە دەزگاکانی راگەیانندن و لە دەمی ئەم و ئەوهوه بیستۆمەتەوه، من خۆم نە لە تەلەفزیۆندا گویم لێبوووە چی باس کردووە و نە بە نوسینیش خویندۆمەتەوه چی باس کردووە، ئەوهی کە بیستۆمە ئەوهیه کە لە رۆژنامەکاندا بلۆ کرواوتەوه ئەوهی کە بیستۆمە ئەوهیه، کە ئەوانە ی لەو پلنیۆمەدا بەشدارییان کردووە بە دەم بۆیان گێراومەتەوه و یاخود کەسی سییەم بۆی گێراومەتەوه، لەبەر ئەوه گێرانیوە شتیکی لەسەر بینا ناكریت تاوهكو بلیت ماده بە ماده خال بە خال و ئیتیها م بە ئیتیها م جوابی بدەمەوه، ئەوه هی یەكەمە هی دوو مەیش بەراستی من بەلامەوه سەیره کابرایەك بەشی هەر زۆری تەمەنی مەسئول بوییت مەسئولی یەكەمی جولانەوهیهکی گەورە ی وهكو جولانەوهی کورد بوییت بەم تەمەنەوه بڕوات پاكانه بکات بۆ حیزبی بەعس، پاكانه بکات بۆ سەدام حسین تاوانی کیمیا بارانکردنی شارێکی گەورە ی کوردستان، کە ئیستا بوو بە رەمز بۆ جولانەوهی کورد لەباتی ئەوهی بیخاتە سەر نیزامی بەعسی، بیخاتە سەر ئەوانە ی کە ئیستا لە دادگاکاندا مەحکەمە دەکرین، بیخاتە سەر هاوڕێکانی خۆی من زۆر بەداخەوه م بۆ ئەوه.

* به پرسیکی (ی. ن. ک) له نه وروپا وتویه تی مانگانه ی نه و شیروان مسته فا (٦) دهفته ر دۆلاره رای به پړت؟

نه و شیروان مسته فا: جاري یه کهم له کوردستانی عیراقددا مانگانه ی (٦) دهفته ر دۆلاری هر نییه، نه وه یه کیك له دهسه لاتدارانی یه کییتی له کوپیکدا له نه وروپا باسی کردوه، من حه زده کهم به خه لک بلیم راده ی راستی نه م خه به ره به قه ده ر راستی نه و قسانه یه، که له پلنیومدا کراوه له سه ر من نه ئیستا و نه له رابردوشدا نه پاره ی ته قاعودیم و هرگرتوه و نه موچه م هه بوه و نه ئیستا موچه م هه یه له حکومه تی هه ریم و نه موچه یه ک هه یه له حیزب و نه پاره ی خانه نشینی و هرده گرم، نه و پاره یه ی من، من ئومیدم وایه نه و براده ره بیخاته سه ر میزانییه ی مانگانه ی مه کته ب

ده‌مانه‌وێت نه‌ریتیکی تازه‌ی سیاسی دابینین

سازدانی: هۆشیار عه‌بدوللا

له‌م دیداره‌دا نه‌وشیروان مسته‌فا تیشك ده‌خاته سه‌ر خۆرێك‌خستنه‌وه‌ی بزوتنه‌وه‌ی گو‌پ‌ران و میكانزمه‌كانی ئه‌و رێك‌خستنه‌وه‌یه‌و ئاماژه‌ به‌وه ده‌كات كه‌ ئێستا شیوه‌یه‌کی تازه‌ی رێك‌خراوه‌ییان ده‌ستپێكردوه‌، كه‌ جیاوازه‌ له‌ حیزبه‌ ته‌قلیدییه‌كانی ئێستای كوردستان به‌ تایبه‌تی له‌ دو حیزبه‌ سه‌ره‌كییه‌كه‌و هه‌ڵده‌ده‌ن ئه‌م حیزبه‌ مه‌سه‌ره‌فی كه‌م بێت و به‌ره‌می زۆر بێت هه‌ڵده‌ده‌ن ئه‌م حیزبه‌ باره‌گای كه‌م بێت، به‌لام پهل‌وپۆو رایه‌لی فراوانی هه‌بێت هه‌ڵده‌ده‌ن ئه‌م حیزبه‌ كاروباره‌كانی هه‌موی رۆشن بێت شه‌فاف بێت سه‌ركرده‌یه‌تییه‌كه‌ی شه‌فاف بێت سه‌ركرده‌یه‌تییه‌ فه‌رعییه‌كانی شه‌فاف بێت كاروباره‌كانی شه‌فاف بێت و خه‌لك بیبێنێت و خه‌لك ئاگادار بێت و خه‌لك خۆیان به‌شدار بن له‌ كاروباره‌كانیدا.

KNN: داها‌توی بزوتنه‌وه‌ی گو‌پ‌ران چی به‌سه‌ر دێت؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: ئه‌م بزوتنه‌وه‌یه‌ ده‌ستی پێكردوه‌ بۆ ئه‌وه‌ی به‌رده‌وام بێت ده‌ستی پێكردوه‌ بۆ ئه‌وه‌ی رێبازیکی تازه‌ له‌ جولا‌نه‌وه‌ی كورددا له‌ ژێانی سیاسی كوردستانی عێراقدا بێنێته‌ كایه‌وه‌، ئه‌م بزوتنه‌وه‌یه‌ ده‌بێت به‌ هێزیکی گه‌وره‌ به‌لكو ده‌توانم بڵێم“ له‌ ئاینده‌یه‌کی نزیکدا ده‌بێته‌ هێزیکی سه‌ره‌کی، ئه‌م هێزه‌ سه‌ره‌كییه‌ له‌ پێناوی دو ئه‌ركی سه‌ره‌كیدا كار ده‌كات، كه‌ لایه‌کیان بریتییه‌ له‌ به‌دییه‌نانی خواسته‌كانی كۆمه‌لا‌نی خه‌لكی كوردستان له‌ كوردستانی عێراقدا و له‌سه‌ر ئاستی كوردستان هه‌ڵده‌ده‌ن بۆ عه‌دا‌له‌تی ئیجت‌ماعی و خواسته‌كانی دیکه‌ی خه‌لكی كوردستان له‌سه‌ر ئاستی عێراقدا هه‌ڵده‌ده‌ن بۆ به‌دییه‌نانی مافه‌ نه‌ته‌وه‌یه‌یه‌كانی كورد، كه‌ له‌ ده‌ستوری عێراقدا

جېبه جی کراوه، وه نه مه نومیدمان وایه بېیت به هیزی سره کی ناو مهیدانی جولانه وه که.

KNN: کاتی نه وه نه هاتوه نه م بزوتنه وه یه به شیوه یه کی ره سمی ریځ بهن و باره گا بکه نه وه به شیوه یه کی ره می کار بکه؟

نه وشیروان مسته فا: به لی، کاتی نه وه هاتوه ده ستی شمان پیکردوه نیمه له پیښ ه لېږاردنی پرله مانی کوردستان و جوریک له کوکړدنه وه ی خه لک و جوریک له خو ریځکستان دسست پی کردبو و نیستا خه ریکی خو ریځکستان د خه ریکی خو نامه کردن بڼ ه لېږاردنی داهاتو و نه و خو ریځکستان ی که له کاتی ه لېږاردنی یه که مدا ده ستمان پیکردوه نیستا دریځه ی پی ده دین و خه ریکیځن باشت ریځکی به یین و له دای ه لېږاردنی داهاتوی پرله مانی عیراقیش هر به رده وام ده یین.

KNN: بڼچی نه م ریځکستان وه یه جوریک له دواکه وتنی پیوه دیاره؟

نه وشیروان مسته فا: جوریک له دواکه وتنی پیوه دیاره، به لام نیمه دوانه که وتوین، نیمه نه و ماوه یه ه موی خه ریکی گفتوگو بوین له ناو خو ماندا بڼ نه وه ی شیوه یه کی تازه ی ریځکراوه یی بدوزینه وه ه ولمان داوه و داوامان له کو م لیک خه لکی شاره زا کردبو، که پیښ نیازو بیرو بڼچونه کانی خو یانمان بڼ بنوسن به سدان وتار له رڼ نامه کان و له گو قاره کان و له سایته کاندانوسراوه ه مویمان خو یندوه ته وه و ه ولمان داوه شیوه یه کی تازه ی خو ریځکستان بڼ جولانه وه که نامه ده بکه یین و کردوشمانه.

KNN: نه م شیوانی ریځکستان وه یه چونه؟

نه وشیروان مسته فا: گرن گترین مه سه له نه وه یه نیمه نامه ویت ته جروب ی حیزبه کانی رابردو دوباره بکه یینه وه و نامه ویت نه و خو شیانه ی، که له حیزبه کانی دیکه دا ه بون له م ریځکستان دا دوباره بیته وه.

KNN: نه و نه خو شیانه چین؟

نەوشیروان مستەفا: ئەو نەخۆشیانە لە سەرۆی هەمویانەو ئەو هەولەیه، کە حیزبەکانی ئیستە دەیدەن بۆ قۆرغکردنی گۆرەپانی کارکردن بۆ بە حیزبیکردنی کۆمەلگە، بۆ بە حیزبیکردنی بازار، بۆ بە حیزبیکردنی زانکۆکان، بۆ بە حیزبیکردنی دادگاگان، بۆ بە حیزبیکردنی پەيوەندییەکانی نیوان نەتەوێ کوردو بەغدا، نیوان نەتەوێ کوردو گەلانی دراوسێ، نیوان کوردو ولاتانی دیکەى دنیا، دەمانەوێت چەمکی حیزبى بون ببێت بە چەمکیى سیاسى جیاواز لە چەمکی هاوالاتى بون، ئیستە چەمکی هاوالاتى بون خەریکە وای لى دێت ببێت بە چەمکی حیزبى بون، ئیمە دەمانەوێت جاریکی دیکە کۆمەلەکەمان بینا بکریتەو ئەسەر بنچینەى هاوالاتى بونى کوردستانی، ئەک لەسەر ئەساسى ئەوێ کە تۆ ئەندامى لە فلان حیزبدا یاخود حیزبیت، یان حیزبى نیت.

KNN: دواجار گەیشتن بەو قۆرمە، یا بەو شیوێ ریکخستنه کە خۆتان دەتانهوێت، کە دور بێت لەو نەخۆشیانە لانیكەم؟

نەوشیروان مستەفا: ئیمە ئیستە شیوێیەکی تازەى ریکخراوەییمان دەستپیکردو، کە پیموایە جیاوازه لە حیزبە تەقلیدیەکانی ئیستای کوردستان بە تاییبەتى لە دو حیزبە سەرەکییەکەو هەولەدەین ئەم حیزبە مەسەرفى کەم بێت و بەرهەمى زۆر بێت هەولەدەین ئەم حیزبە بارەگای کەم بێت، بەلام پەل و پۆو رایەلى فراوانى هەبێت هەولەدەین ئەم حیزبە موچەخۆرى زۆر کەمى هەبێت، بەلام فراوانترین پەيوەندى لەگەڵ کۆمەلانى خەلکدا ببێت، هەولەدەین ئەم حیزبە کاروبارەکانى هەموى روشن بێت شەفاف بێت سەرکردایەتییهکەى شەفاف بێت سەرکردایەتییه فەرعییهکانى شەفاف بێت کاروبارەکانى شەفاف بێت و خەلک ببینییت و خەلک ناگادار بێت و خەلک خویان بەشدار بن لە کاروبارەکانیدا.

KNN: هیلە گشتییە سەرەکییەکانى ئەم ریکخستنهوێ ئیو، ئەگەر بکریت زیاتر باسى بکەیت؟

نهو شیروان مسته فا: جیاوازی بهینی ریڅخستنه وهی نه م جولانه وهیه له گه ل به ناو بیلین یه کیټی و پارتیدا، که دو حیزبی سره کین نه وهیه " نه م جولانه وهیه نابیته خاوه نی ریڅخستنیکی هره می، نابیته خاوه نی ریڅخستنیکی عه مودی به مانایه کی دیکه ئیمه نه مه کته بی سیاسیمان ده بیټ، نه کومیتیهی سرگردایه تیمان ده بیټ، به لکو به و شکه دهستان پی نه کرده، که ئیمه له سره وه بو خواره وه یا خود له خواره وه بو سره وه، به لکو له ناوه پرسته وه دهستان پی کرده هه ولده دین هه مو پاریزگایه که نه نجومه نی تایبه تی خوی هه بیټ و هه مو قه زایه که نه نجومه نی تایبه تی خوی هه بیټ و به رایه له یه کی پته و نه نجومه نی قه زاکان له گه ل نه نجومه نی پاریزگادا ده به ستریت وه، نه نجومه نی پاریزگا بریتیی ده بیټ له رایه له ی جوړاو جوړ له وانه: رایه له ی په یوه ندی کومه لایه تی، رایه له ی په یوه ندی پیشه یی، رایه له ی په یوه ندی ریڅخراوه پیشه ییه کان، رایه له ی په یوه ندی سیاسیی، رایه له ی په یوه ندی میدیایی له هه مان کاتدا نوینه رایه تی فراکسیونه کانی تپادا بیټ له پاشه پوژیکي نریکدا، که هه لبرژاردن له به غذا کرا نوینه ری فراکسیونه که ی به غذاشی تپدا بیټ له هه مو پاریزگاکاندا نوینه ری نه نجومه نی پاریزگاکانی تپدا ده بیټ، به شیوه یه کی وایټ که شیوه یه کی عه مودی نییه، به لکو شیوه یه کی ثو فوقی هیه شیوه یه کی پان و پوړی هیه، شیوه ی فرشی هیه هه ولده دین هه مو تویره کانی کومه لی کورد تپایدا به شداری بکه ن و وایټ که هه رکه سینک بتوانیټ هه ر پاریزگایه که هه ست به وه نه کات پاریزگایه کی دیکه ی به سه ریدا زال ده بیټ، به شه که ی ده خوات له پاشاندا نه م نه نجومه نی پاریزگایانه، که دروست ده بیټ خوشیان له بهینی خویاندا جوړیک له هاوکاری و ته نسیق و سرگردایه تییه کی هاو به ش دروست ده کهن، که له هه مان کاتدا خویان جوړیک له سه ربه خوی و تایبه تمه ندیتی تایبه تی خویان ده پاریزنو له چوارچیوهی نامانجه گشتییه کاندا پیکه وه له گه ل پاریزگاکانی دیکه یشدا کار ده کهن.

KNN: فۆرمى سەرکردایه تییه گشتیه که بهم شیوهیه ده بیئت له نیوان پارێزگاگاندا پێک ده هیئیریت؟

نوشیروان مستهفا: به لێ، له ناو پارێزگاگان پێک ده هیئیریت.

KNN: ئه ی سهرۆکی ئهم بزوتنه وهیه؟

نوشیروان مستهفا: یه کێک لهو شتانه ی، که ئیمه ده مانه ویت ئه مجاره گوپینی تیدا بکه ین ده مانه ویت چه مکی سهرۆکی مه ده له حیات کو تای ی پی بینین، من له راستیدا سهرۆکی بزوتنه وه که نیم به گوپره ی قانونی عیراقی و به گوپره ی مفوه زییه تی عولیا هه مو لیستی، که پیشکesh ده کریت ده بیئت لیسته که هه ر به ره سمیی سهرۆکی هه بیئت پیی ده لێن: سهرۆکی لیستی فلان من بویه پییان وتم سهرۆکی، له بهر ئه وه ی سهرۆکی لیستی گوپان بوم له کاتی هه لبژاردنی په رله مان و ئیستا فراکسیۆنه که مان سهرۆکی خو ی هه یه، وه کو با سمرکد ئیمه ده مانه ویت نه ریتیکی تازه ی سیاسیی دابینین ئه ویش کو تای هیئانه به سهرۆکی مه ده له حیات، ئه ندام مه کته بی سیاسیی مه ده له حیات، ئه ندام سهرکردایه تی مه ده له حیات ئه مانه قابیلی گوپین و تازه بونه وه نو یبونه وه بیئت.

KNN: واته یه ک تا ک مه رجه عییه ت، یا خود یه ک ئه وه ی نابیت، که ببیت به مه رجه عییه ت یا خود به شیوه یه کی ئاسویی ده مینیتته وه؟

نوشیروان مستهفا: به لێ بیگومان ئه و سهرۆکایه تییه، یا ئه و سهرکردایه تییه ی که دیته پیشه وه هه میشه له نو یبونه وه قابیلی تازه بونه وه دایه به گوپره ی ئه وه ی، که ئه نجومه نی پارێزگاگان و ئه نجومه نه گشتیه که ی که بو هه مو پارێزگاگان داده نریت ئه وان ده توانن ناو به ناو بیگوپن له ناینده دا ره نگه کو بونه وه ی فراوان بکریت کو بونه وه ی گه وره بکریت، که نو ینه رایه تی هه مو ئه وان ی تیدا بیت وه کو با سم کرد یه کێک له و نه ریتانه ی، که ئیمه دایده هیئین ئه وه ده بیئت، که کو تای ی بینین به سهرۆک و سهرکردایه تی مه ده له حیات.

KNN: ۋەك يەككە لە ھاۋپېكان پرسیویەتی جۆرئك لە فرە رەنگی و فرە بۆچونی لەناو گۆرانددا كۆبۆتەو و گۆزارشتئكی وای كردو وەكو پەلكە زێرینە رەنگاۋرەنگن، بەلام ھاو ھەلۆیستەن ئەم ھەماھەنگی و ھاوھەلۆیستیە چۆن دەتوانن بپاریزن؟

نەوشیروان مستەفا: بەئێ ئەرە یەككە لە شانازییەكانی ئێمە من زۆر بە خۆشحالییەو دەلیم، كە لەناو ئێمە بیرو بۆچونی جیاۋاز ھەیە، ئایدیۆلۆژی جیاۋاز ھاتوو ئێمە پیمان وایە "حیزبی تاك ئایدیۆلۆژی سەردەمەكە ی تیئەپریو بە تاییبەتی لە قۇناغی ئیستای كوردستانی عێراقدا كۆمەلئك ئامانجی ھاوبەش ھەیە، كە توێژە كۆمەلایەتیە جیاۋازەكان كۆدەكاتەو و كۆمەلئك ئامانجی ھاوبەش ھەیە سەرەپای جیاۋازی بیرو بۆچونی سیاسی جیاۋاز سەرەپای ئایدیۆلۆژی جیاۋاز سەرەپای جیاۋازی ناوچەیی سەرەپای ھەموی ئەوانە كۆمەلئك ئامانجی ھاوبەش ھەیە، كە ئێمە دەتوانن لە دەوری كۆببێنەو لە سەروی ھەمویانەو مەسەلە ی عەدالەتی كۆمەلایەتی ھەیە مەسەلە ی جیاكردنەو ی حیزبە لە حكومەت، مەسەلە ی ئەوێە كە چەمكی ھاۋلاتی بون دور لە ئینتیمای حیزبی بھێننەو بۆ ناو كوردستانی عێراق و ماڤ مرۆڤ مەحەلی رەخساندن ی ھەلی یەكسان بۆ ھەمو ھاۋلاتیان و مەسەلە ی دیموكراسیی و مەسەلە ی فرەیی ئەمجۆرە شتانە ئەمە شتی ھاوبەشە لە بەینی ھەمو ئەو بیروبۆچونە رەنگاۋرەنگانە ئەو پەلكە زێرینە یەیی، كە ئەو باریە باسی كردو و ئێمە ئومیدمان وایە تا ماوہیەكی درێژتریش ئێمە دەتوانن لە كوردستانی عێراقدا بەو پەلكە زێرینە ییە درێژە بە كارو خەبات و تێكۆشان ی خۆمان بەدەین.

KNN: پرسیاری كوردستانم لێ كردیت، ئە ی سەبارەت بە ئەوروپا رێكخستەكانتان چۆن رێكخستووەتەو، ئایا بێرتان لەو كردووەتەو فۆرمئك، یاخود ئالیە تێكیش بۆ ئەوروپا رێك بخەن؟

نه و شىروان مسته فا: نه وروپا بىگومان جياوازه له گه ل كوردستانى عىراقدا هه لومه رچى ژيان له نه وروپا به تايبه تى به نىسبه ت ره وندى كوردىيه وه له نه وروپا جياوازي هه يه له گه ل كوردستانى عىراق، له كوردستانى عىراقدا تو ده توانيت له چوارچىوه ي ناحيه و قه زاو پارىزگا له سهر بنچينه ي پيشه له سهر بنچينه ي تويزى كو مه لايه تى له سهر هه ريه ك له وانه ده توانيت ناوچه كان رىك بخه يت نه وروپا تايبه تمه ندى خوى هه يه، جاليه ي كوردى له نه وروپا ره وندى كوردى له نه وروپا ره وندىكى گه وريه و ره وندىكى جوړاو جوړه له بهر نه وه ئيمه ريزى تايبه تمه ندى نه وروپا ده گرین نه و جوړه رىكخستنه ي، كه له كوردستاندا به ده ستمانه وه يه له نه وروپا جوړىكى دىكه ده بىت له نه وروپا بىگومان ده ست پيشخه رىيه كه له وانه وه هاتوه ته پيشه وه داهىنانىكى تازه يان كرده، كه نيشانه ي هوشيارى سياسىيه كى قول به نىسبه ت ره وندى كوردىيه وه له نه وروپا هه ر له كاتى هه لبراردنى په رله مانى كوردستانه وه هه زاران كه س له ره وندى كوردى له نه وروپا به بى نه وه ي هىچ ئاموزگار ييه كه له ئيمه وه رىگرن فه رمانىك له ئيمه وه رىگرن ده ستورىك له ئيمه وه رىگرن داوايه كه له ئيمه وه رىگرن، خو يان هه ستىان به پىويستى قوناغه كه هه ستىان به پىويستى خو رىكخستن كرد، له بهر نه وه به سه دان گروپ و كومىته و تاقمى جوړاو جوړ به ناوى پشتىوانى كردنى لىستى گوپانه وه دروست كرد خو يان رىكخست، كو بونه وه، پاره يان كو كرده وه پىتاكىان كو كرده وه، پشتىوانىان كرد له م جولانه وه يه، نه مه خوى له خويدا داهىنانىكى تازه يه له جولانه وه ي كوردا، كه هه زاران كه س به بى نه وه ي له لايه كه وه هاندرىن، يان داوايان لىبكرىت خو يان خو يان رىكبخه ن، ئيمه له نه وروپا ره وندى كوردى تيايدايه سهر به دىنىكى جياوازه تيايدايه سهر به مه زه بىكى جياوازه، تيايدايه سهر به ناوچه يه كى جياوازه، تيايه تى سهر به تويزىكى كو مه لايه تى جياوازه ئيمه حورمه تى هه مو نه م جياوازيانه ده گرین مه سه له ن نه گه ر يه زىدييه كان بو خو يان گروپىكىان رىكخست و شيعه بو خو يان گروپىكىان رىكخست و فه يلىيه كان بو

خوځيان گروپنيكيان ريځخستو كاكيههكان بو خوځيان گروپنيكيان ريځخست،
تهنانهته گهر ههوليرييهكان ياخود زاخوييهكان يا سليمانيهكان لهسهر
نهساسى ناوچه خوځيان ريځخست گرنهگرتين شتهوهيه، كه نييمههولبدهين
چوارچيوهئو نامانجههاوبهشانهى كه ئيستا له كوردستانى عيراقو
رهوهندى كوردى له دهرهوه ئيشى بو دهكات ههولبدهين چوارچيوهيهكه بو نهوه
بكيشين لهناو نهو چوارچيوهيهدها ههمو بو نهوه كار بكهين نييمه له كوردستانى
عيراق بهدهستمانهوهيه له چهنده روژى داهاتودا دهستهيهكه رادهسپيرين، كه
راستهوخو پهيوههئى لهگهل ههمو نهو گروپانهئى دهرهوه بكاتو سهرهپراى
جياوازى يروبوچونيانوسه رهپراى جياوازى شيوهئى ريځخستنهكانى، كه
خوځيان به چاكى دهزانن به نيسبته ولاتهكانى خوځيانوه لهگهل ههموياندا
پهيوههئى دهكهينوههولبدهينه جوړيك له تهنسيقوهه ماههنگى له بهينى
ههمو نهو گروپانهدا دروست بكهين بو نهوهئى له پيناوى نامانجى هاوبهشدا
بتوانين كارى هاوبهش بكهين، شهرت نيبه نييمه ريځخستنى يهكگرتومان
ههبيته، يا يهك ريځخستنهههبيته، يا يهك مهركهزى ريځخراوهييمان ههبيته.
KNN: وهكو باسى دهكهين بهم شيوهئى بزوتنهوهكهتانه ريځخستوهتهوهو
فراكسيونيكي پههلهمانيتانههيه وهكو نهمرىكى واقع وهكو هيژيك لهسهر
گوږهپانى سياسى كوردستاندا سروشته مامهلهئى هيژه سياسيهكان وهكو له
ديدارهكانى رابردوشدا باستكردوه جوړيك له دژايهتهئى پيوه دياره، نههم
دژايهتيكردنه تا كوى بردهكاتو تا چهندهقبولى دهكهن؟

نهوشيروان مستهفا: نييمه ئوميدمان وايه كه لايهنهكانى ديكهيش بهتاييهته
يهكيتهئى وپارتى به چاوى دوژمن تهماشاي نييمه نهكهن، نييمه خهلكى يهك
ولاتينو خهلكى كوردستانى عيراقينو ههمو مان چارهنوسمان به يهكهوه
بهستراوهو ژيانمان بهيهكهوه بهستراوه خوځشى ناخوشيمان بهيهكهوه
بهستراوه، نييمه به چاوى دوژمن تهماشاي هيچ لايهنيكى كوردستانى ناكهين
ههلهسهر نههم بنچينهيهشه نييمه پيمان خوځشه دهركاى گهتوگو، دهركاى

وتویژ، دانوستاندن پیکهوه کارکردن، دەرگای دۆزینهوهی زمانی هاوبهش بۆ کاری هاوبهش، بۆ ئامانجی هاوبهش له گهڵ یهکیتهی و پارتیش بکهینهوه.

KNN: سهبارهت به سهرحاوهی داراییتان وهک هاوپییهک پرسییوهتی دهتوانن، که ههلبژاردنهکانی که له بهردهمتاندایه بۆ پهڕلهمانی عیراکی تهمویل بکهن سهبارهت به سهرحاوهی دارایی ئیوه چی دهئین؟

نهوشیروان مستهفا: ئه‌مه دو لایه‌نی ههیه، یهکیکیان ئیمه له پهڕلهمانی کوردستاندا (٢٥) کورسیمان ههیه و یهکیتهی و پارتی به ههردوکیان (٥٩) کورسیان ههیه، ئه‌گه‌ر (٥٩) کهی ئه‌وان دابه‌ش بکهین یهکیکیان (٢٩) ی بهردهکهوێت و یهکیکیشیان (٣٠) بهردهکهوێت له ههردو حاله‌ته‌که‌دا یهکیکیان (٥) کورسی له ئیمه زیاتره و یهکیکیشیان (٤) کورسی، ئه‌م دو حیزبه هه‌یه‌که‌ی نزیکه‌ی (٣٠) ملیۆن یان زیاتر مانگانه له بودجه‌ی هه‌ریه‌ی کوردستان و هه‌رده‌گرن بۆ مه‌سره‌فی حیزبه‌کانی خۆیان، ئیمه پڕۆژه‌یه‌که‌مان ته‌قدیمی په‌ڕله‌مان کردوه بۆ ریکخستنی یارمه‌تی دارایی هه‌مو حیزبه سیاسییه‌کان و قه‌واره سیاسییه‌کان، ئیمه ئومیدمان وایه ئه‌مه ١، چهند هه‌فته‌ی داهاتودا جیبه‌جی بکری‌ت ئه‌وساکه یهکیتهی و پارتی و هه‌مو حیزبه‌کانی دیکه‌ی کوردستان به‌ گۆیره‌ی ئه‌و قانونه‌ی، که له په‌ڕله‌مانی کوردستانه‌وه دهرده‌چیت یارمه‌تی دارایی بدری‌ن ئیمه‌ش به‌ قه‌ده‌ر قه‌واره‌ی خۆمان وه‌کو قه‌واره‌یه‌کی سیاسی که‌ک و هه‌رگه‌رین له بودجه‌ی هه‌ریه‌ی کوردستان بۆ ئه‌وه‌ی بتوانین ته‌مویلی جولانه‌وه‌که‌مان بکه‌ین و مه‌سره‌فی جولانه‌وه‌که‌مان له‌لایه‌ن حکومه‌تی هه‌ریه‌وه بکیشری‌ت، به‌لام تانیستا ئیمه بۆ خۆشبه‌ختی له‌ناو میله‌ته‌که‌ماندا ژماره‌یه‌کی زۆر سه‌رمایه‌دارو خه‌یرومه‌ندو خه‌لکی هۆشیاری تیدا، که قازانجیان له‌وه‌دایه‌ گۆڕان له کوردستانی عیراقدایه‌ بیه‌ت به‌تایبه‌تی بازاری ئازاد له کوردستاندا بخولقی‌ت بازاری ئازاد به‌و مانایه‌ی، که ده‌ستی‌وه‌ردانی حیزبو حیزبایه‌تی و مه‌سئوله‌کانی حیزبی تیدا نه‌می‌نیت، به‌لێ ئه‌وانه به‌ هه‌مو توانایانه‌وه پشتیوانی مالی ئیمه‌یان کردوه و ته‌مویلی جولانه‌وه‌که‌ی ئیمه‌یان

کردوه، بۆ ئهوهی ئهوانامانجه هاوبه شهی که له بهینی ئیمه و ئهواندا هیه، که ئهویش ئازاد کردنی بازارو زانکۆو دادگایه له دهسهلاتی حیزب، بهلێ ئهوانه یارمهتیمان دهن.

KNN: ئاسۆی ئایندهی سهراچاوهی دارایی ئیوه تهنیا ئه و پرۆژە یاسایهیه بۆ پهڕلهمان؟

ئهوشیروان مستهفا: ئیمه ئومیدمان وایه ئهوه بیته بهلێ.
KNN: باشه ئهگهر نهیانکرد، یاخود دهسهلات بهشداریی پی نهکردن، یاخود بودجهی نه دانی چی دهکهن؟

ئهوشیروان مستهفا: با ئیمه خوشبین بین له پیشدا ئومیدمان وابیته که دهبیته.
KNN: باشه ئهگهر کردیان و بودجهیان پی نه دان؟
ئهوشیروان مستهفا: زۆر شت هیه ئیمه بیکهین، بهلام له کاتی خۆیدا باسی دهکهن.

KNN: باشه چی دهکهن؟
ئهوشیروان مستهفا: زۆر شت هیه ئیمهش بیکهین وهکو باسم کرد با چاوهپی بکهین، با خوشبین بین و ئومیدمان هه بیته بۆ ئهوهی که ئه و ریگهیه دهگرن.
KNN: یهکیک له و پرسیارانهی، که چهند هاوالاتیهک بۆی ناردوین باس لهوه دهکات، که ئهگهر بزوتنهوهی گوڤان نه هاتایه ته ساحه که کۆمهلیک گوڤانکاریی هه بو رهنگه وهك خۆی بمابایه، یاخود به و شیوهیه خراپ نه بوایه به تایبته سهبارته به مهسهلهی ته دهخولاتی حیزب له هه مو کون و قوربینکی ژیان و مهسهلهی هاتنه پیشه وهی تهزکییه، یه عنی به کورتی پرسیاره که ئه وهیه که له گهله هاتنه وهی گوڤان جاریکی دیکه به حیزبی بونه وهی کۆمه لگه جوړیک له تۆخبونه وه تۆخبوه ته وه رای به ڕیزتان؟

ئهوشیروان مستهفا: ئیمه پیش ئه وهی دهست بکهین بهم جولانه وهیه حیزب ته دهخولی کردبو له هه مو بوارهکانی ژياندا تهزکییهی حیزبی و دامه زانندنی خه لک له سه ر بنچینهی حیزبی ببو به نه ریتیکی له کوردستانی عێراقدا، ئه سلهن

یهکیک له هۆکاری دروستبونی ئەم جولانهوهی ئیمه جیاکردنهوهی حیزب بو له حکومهت، هەر بۆیه خه‌لکیش لیمان کۆبووه‌وه‌و‌ئو‌ بۆچونهی که‌ئو‌ براهه‌ باسی کردوه‌ یاخود‌ئوه‌ی ئیمه‌ بوته‌ هۆی‌ئوه‌ی، که‌ په‌راویزی‌ ئازادی که‌مکردوه‌ته‌وه‌و‌ ته‌ده‌خولی حیزبی و‌ ته‌زکییه‌ی زیادکردوه‌ له‌ کۆنه‌وه‌‌ئو‌ دو‌ بۆچونه‌ له‌ جولانه‌وه‌ی کورددا‌ هه‌بوه‌ له‌ زۆر کۆنه‌وه‌ له‌ زه‌مانی شیخ‌ مه‌حموده‌وه‌ له‌ زه‌مانی بارزانییه‌وه‌ له‌ زه‌مانی شوێشی نوێ و‌ له‌ زه‌مانی یه‌کییتی و‌ پارتیشدا‌ له‌ناو‌ خه‌لکدا‌ ئەم‌ دو‌ جوړه‌ بۆچونه‌ هه‌بوه‌، بۆچونیکیان‌ئوه‌ بوه‌، که‌ هه‌مومان‌ بیده‌نگ‌ بین‌و‌ له‌ گه‌ل‌ حکومه‌تدا‌ بین، ئەگینا‌ توشی‌ زه‌ره‌ر‌ ده‌بین‌و‌ فیعه‌ل‌ به‌هۆی‌ شوێرش‌و‌ ئەمانه‌شه‌وه‌ زۆرجار‌ توشی‌ئوه‌ بوین، خه‌لک‌ کوژراوه‌و‌ دیهات‌ وێران‌ بوه‌و‌ مزگه‌وت‌ روخاوه‌و‌ جاده‌و‌ ریگه‌وبان‌ روخاوه‌ یه‌عنی‌ ئیمه‌ بۆ‌ئوه‌ی‌ خه‌لک‌ توشی‌ زه‌ره‌رو‌ زیان‌ نه‌بی‌ت‌ نابیی‌ت‌ خه‌بات‌ بکه‌ین، ئەمه‌ شتیکی‌ موئه‌قه‌ته‌ ئیمه‌ پیمانوايه‌" ئەمه‌ شتیکی‌ کاتییه‌ئوه‌ پرسیاره‌ی‌ که‌ئو‌ براده‌ره‌ کردویه‌تی‌ له‌سه‌ر‌ ته‌زکییه‌ی‌ حیزب‌ راست‌ ده‌کات، سزادان‌ زیادی‌ کردوه‌ نه‌قل‌ زیادی‌ کردوه‌ ده‌رکردن‌ زیادی‌ کردوه‌ ته‌نانه‌ت‌ ریگه‌نه‌دان‌ بۆ‌ئوه‌ی‌ ئیمه‌ مه‌قه‌رات‌ بکه‌ینه‌وه‌و‌ باره‌گامان‌ هه‌بی‌ت‌ و‌ بنکه‌مان‌ هه‌بی‌ت‌و‌ نوسینگه‌مان‌ هه‌بی‌ت‌ هه‌مو‌ ئەمانه‌ ده‌چیته‌ خانه‌ی‌ئوه‌وه‌، که‌ په‌راویزی‌ ئازادی‌ خه‌ریکه‌ ورده‌ ورده‌ که‌م‌ ده‌که‌نه‌وه‌ به‌ ئومیدی‌ئوه‌ی، که‌ له‌ هه‌لبژاردنی‌ داها‌تودا‌ تۆله‌ی‌ هه‌لبژاردنی‌ رابردومان‌ لی‌بکه‌نه‌وه‌و‌ئوه‌ کورسیانه‌ی‌ ئیمه‌ هی‌ناومانه‌ لی‌مان‌ بسه‌ننه‌وه‌، به‌لام‌ ئەمه‌ مانای‌ئوه‌ نییه‌ ته‌سلی‌م‌ بین‌و‌ سه‌ردا‌بنه‌وینین.

KNN: سروشتی‌ کردنه‌وه‌ی‌ باره‌گا‌ لای‌ ئیوه‌ چۆنه‌، ئیستا‌ یه‌کییتی‌ و‌ پارتی‌ یاخود‌ به‌شیکی‌ زۆر‌ له‌ حیزبه‌کان‌ له‌ هه‌مو‌ گه‌ره‌كو‌ شوینی‌کدا‌ باره‌گایان‌ هه‌یه‌ س‌تراتیژی‌ ئیوه‌ له‌ کردنه‌وه‌ی‌ باره‌گا‌ چۆنه‌و‌ به‌ چ‌ ئالییه‌تی‌که‌؟

نه‌وشی‌روان‌ مسته‌فا: بی‌گومان‌ حیزب‌ ده‌بی‌ت‌ باره‌گای‌ هه‌بی‌ت‌ ری‌کخراوه‌کانی‌ کۆمه‌لگه‌ی‌ مه‌ده‌نی‌ مه‌فروزه‌ باره‌گایان‌ هه‌بی‌ت‌، به‌لام‌ له‌ راستیدا‌ کردنه‌وه‌ی‌ باره‌گا‌ به‌و‌ شیوه‌یه‌ی، که‌ له‌ ئیستا‌دا‌ هه‌یه‌ له‌ هه‌ولێرو‌ ده‌هۆک‌و‌ س‌لی‌مانی‌

دیمه نیکى زور ناشارستانییه و ناشرینه به تایبته تی له کولانه کاندای به و ژماره زوره وه، که ئیستا ههیه ئیمه باره گاش بکهینه وه رهنگه له شاره گه وره کاندای باره گای سهره کی بکهینه وه نویسنه گه یه کی سهره کی دهکهینه وه بۆ راپه پاندنی ئیش و کاره کانی خو مان و تا کو ئیستا ئیمه له پوی قانونیه وه به پیی ئه و قانون و ته علیماتانه ی، که له به غدا ئیشی پی ده کریت هه قی ئه وه مان ههیه، که باره گا بکهینه وه، که تائیستا باره گامان نه کرد وه ته وه له راستیدا له دوا ی هه لبراردنی رابرد و وه زاره تی داخلی و وه زاره تی ناوخو داویان لی کردین، که باره گا کان دابخهین له ئه و گفتوگو یانه ی، که هاوکاره کانی ئیمه کردویانه ئه وانه باسی ئه وه ده که ن، که ئه مان قانونی تایبته تی خو یان ههیه، که په پیره وی ده که ن و ئه م کاره ی پی ده که ن په پیره وی ئه و قانونانه ناکه ن، که له به غدا یه ئه مه ش دیسان ده مانباته وه بۆ ئه وه ی، که جاریک باسی ئیزد و اجیبیه تی مه عایرمان کرد کاتیك که له به غدا قانون و قه رار و نیزام ده رده چی ت بۆ زیاد کردنی مه عاش و موچه ی وه زیرو ئه ندامی په رله مان ئه مانه ده لئین ئیمه عیراقین، یه کسه ر جیبه جیی ده که ن کاتیك قه رار و قانونیک ده رده چی ت، که له به رژه وه ندی ئه واندای نییه ده لئین ئیمه کوردستانین و قانونی به غدا جیبه جی ناکهین، ئه گینا به گویره ی په سه ند کردنی کۆمسیونی بالای هه لبراردنه کان، له به غدا گوپان وه کو قه واره یه کی سیاسیی هه قی ئه وه ی ههیه، که له هه مو شاره کانی عیراقدا بنکه و باره گای خو ی بکاته وه، چ بۆ هه لمه تی هه لبراردن، چ وه کو قه واره یه کی سیاسیی ته نانه ت ئیمه هه قی ئه وه مان هه ییه مو عامه له بکهین پرژه ی بازرگانی و تیجاری و ئه وانه بکهین، هه قی مولکییه تمان هه یه و هه قی ئه و شتانه مان ههیه، به لام لی ره پییان وتوین، که قانونه کانی کوردستان ریگه به وه نادات ئومیدمان وایه، که له ریگه ی قانونیه وه بتوانین ئه و موشکیله حل بکهین.

KN: سه باره ت به وه ی، که گوپان وه کو نزیک ی تا راده یه ک نزیک تره له پار تی و قسه یه ک ههیه له سه ر ئه وه ی، که به ریز نیچیرقان بارزانی په یوه ندیی به ئیوه وه

هەبیت، یا پەيوەندیی لەگەڵتان گرتبیت، یا جۆریک لە نزیکیی هەبیت رای بەپێرتان؟

نەوشیروان مستەفا: لەسەر ئاستی حیزبی تاكو ئیستا لە نیوان گۆڤان و یەکییتی و لە نیوان گۆڤان و پارتی هیچ دانیشتنیکی رەسمیمان نەبوە لەسەر ئاستی حکومەتیش حکومەت تازە دروست بوە هیشتا نەمانبوە، بەلام ئیمە ئومیدمان وایە کە لە ئایندەیهکی نزیکدا لەسەر ئاستی حیزبیش و لەسەر ئاستی حکومەتیش نوینەرەکانی ئیمە نوینەری پارتیش ببینن و نوینەری یەکییتیش ببینن و نوینەری هەمو لایەکانی دیکە ببینن بۆ ئەوەی لەسەر شتە باشەکان بتوانین کاری هاوبەش بکەین و زمانی هاوبەش بدۆزینەووە بۆ ئەوەی بتوانین پیکەووە کار بکەین.

KNN: ئیستاش کۆمەڵیک هەن، کە ئیووە وەکو مۆنشەق لە یەکییتی تەماشای دەکەن رای بەپێرتان؟

نەوشیروان مستەفا: ئیمە مۆنشەق نین لە یەکییتی مۆنشەق ئەودیه، کە وەختیک کۆمەڵیک لە حیزبیکدا ژمارەیهکی زۆر جیادەکەنەووە بەناوی هەمان حیزب دەپۆن ئیش دەکەن، ئیمە بەناوی یەکییتییهووە ئیشمان نەکردووە ئیمە ناومان گۆڤانەو تەنەت کە لە یەکییتیش هاتوینەتە دەرەووە ئیمە وەکو ئەفرا داتوینەتە دەرەووە، ئیمە نەچوین وەکو گروپیکی گەورە مۆنەزەم، یا وەکو جەناحیک یا وەکو چەند مەلەبەندیک لە یەکییتی بیینە دەرەووە، سەدان هەزار کەسی ئیمە هەر ئەسلەن یەکییتی نەبون، کە ئیستا لەناو گۆڤاندا کار دەکەن ژمارەیهک لە کادیرەکانی ئیمە راستە لەناو یەکییتییهووە هاتون، بەلام ئەوان وەکو ئەفرا داتون و نە مۆنشەقن و نە خۆشیان بە مۆنشەق دەزانن.

KNN: لە دو سی رۆژی رابردودا یەکییتی نیشتمانی کوردستان پلنیومی بەست قسەیهکتان هیه لەو بارەیهووە بیلین؟

نەوشىروان مستەفا: يەكیىتى ھەقى خۆیەتى كۆنگرە بېستىت، كۆنفرانس
بېستىت كۆنگرە بېستىت و كۆبونەوھى فراوان بكات، پلنىوم بكات، ئىمە
تەمەنناى خوشيان بۆ دەكەین و تەمەنناى سەرکەوتنیا

ئەوان وتاریکی نەتەوویی روکەشیان ھەبە

دیمانە: ھوشیار عەبدولاً

کەنالی ئاسمانی knn لە بەرنامەی روبەڕودا، سەبارەت بە پرسەی کورد لە عێراق و چۆنیەتی بەشداری بزوتنەوێ گۆپان لە ھەڵبژاردنە پەرلەمانییەکی عێراقدا، کۆمەڵێک پرسەباری خەڵک و پرسە پەڕووەست بەو مەسەلەییە ئاراستەیی نەوشیروان مستەفا کردو، ھاوکات ناوبراو لەو بەرنامە تەلەفزیوونییەدا رایدەگەیەنێت کە بزوتنەوێ گۆپان بە لیستی جیا بەشداری ئەو ھەڵبژاردنە دەکات و ستراژییەتی کاری بزوتنەوێ گۆپان بۆ بەغدا دەخاتەرو.

Knn: ھەڵبژاردنەکانی عێراق بەرپۆیە ئێوە وەکو بزوتنەوێ گۆپان ھیچ ئامادەکاریتان کردو؟

نەوشیروان مستەفا: بەڵێ ئێمە خەریکی خۆئامادەکردنن بۆ بەشداریکردن لە ھەڵبژاردنی داھاتوی پەرلەمانی عێراقدا، بۆ ئەوە لە پێش ھەموو شتێکەو ئێمە قەوارەییەکی سیاسیمان بە ناوی گۆپانەو تۆمار کردو بێجگە لەو دامەزراوەی ھەڵبژاردنمان دروست کردو، کە ئەوان ئەمجارە وەکو دەزگایەکی پیشەیی سەرپەرشتی کاروباری ھەڵبژاردنەکانمان دەکەن، ئێستا خەریکی ئامادەکردنی بەرنامە و پلاتفۆرمی سیاسی و ئامادەکردنی ناوی کاندیدەکانی پەرلەمانن.

Knn: کەواتە بە بایەخەو سەیری ئەم ھەڵبژاردنە دەکەن؟

نەوشیروان مستەفا: بێگومان بەلامانەو کاریکی زۆر زۆر گرنگە، چونکە کوردستان بەشیکی لە دەولەتی عێراق، پەرلەمانی عێراقی رەنگە لە ھەندیک لایەنەو گرنگتر بێت لە ھەڵبژاردن لە پەرلەمانی عێراقیدا رەنگە گرنگتر بێت لە ھەندی لایەنەو لە ھەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان، چونکە لەوێ جووێ

به شداريکردنی کورد له دهنگای بریاردانی سیاسی عیراقدا له دوله تی عیراقدا له بودجه ی عیراقدا له سیاسه تی دهره وه ی عیراقدا له جهی شی عیراقیا، په رله مان له دهنگایه یه که له به خدا له و جوړه شتانه دیاری دهکا.

Knn: به شیوه یه کی گشتی وا له قسه کانت ده خوینمه وه که ه لېږاردنی عیراقیتان پی گرنگتره له ه لېږاردنی کوردستان؟

نه وشيرون مسته فا: به لئ له به رله وه ی په رله مانی عیراقی وه کو باس م کرد له دهنگایه یه که ته شریع بو ه مو عیراق دائه نیټ، له دهنگایه یه که سالانه میزانیه به قانون ته سدیق دهکات له دهنگایه یه که وهزاره تی عیراقی داده نیټ و سه روك کوماری عیراق ه لده بژیت، سه روكی په رله مان ه لده بژیت، سه روكی له نجومه نی وهزیرانی عیراق ه لده بژیت، نیمه له ده ستوری عیراقیدا کومه لیک مافی نه ته وایه تیمان جیگیرکراوه، رهنکه په رله مان و وهزاره تی به خدا له و جیگایه بیټ که نیمه له توانین ه ولېده یین بو جیبه جیگردنی له و مافه ده ستوریانه.

Knn: بو ه لېږاردنی عیراق به لیستی جیا به شداری ده که ن؟

نه وشيرون مسته فا: به لئ به لیستی جیا به شداری ده که یین.

Knn: به لام را که یاندنی نه یاره کانتان له سه ر له و به جیاوازی به شداريکردنه جوړی له تومه تتان بو دروست ده که ن که نیوه ه ول ده دن خیتابی کوردی

په رت بکه نه وه له گه ل شو قینه کانیشدا هاوپه یمانیټی نه به ستن؟

نه وشيرون مسته فا: به لئ له وه به شیکه له و په رپواگه نده ناراسته ی که درټی نیمه ده کریت، من له م دوانگه یه وه گه له که ی خو مان نه که م به شایه ت بو له وه ی بزانه له م تاقمانه ی که له م جوړه بوختانانه بلاوده که نه وه تا چ راده یه ک پشت به دروکردن ده به ستن، بو له وه ی له کاتی ه لېږاردندا ببینن نایا نیمه هاوپه یمانیټی له گه ل چ لایه نیکیدا ده که یین، له گه ل چ لایه نیکیدا نایکه یین له نیستاره تاوه کو ه لېږاردن نیمه ته نسیق له گه ل ه مو له و لایه نانه نه که یین که به شداری ه لېږاردن ده که ن، بو له وه ی که ه لېږاردن به نارامی تیپه پیت، بو

عەرەبى شىيە عەرەبى سۈنە بە چەند لىستىك دائەبەن، كوردىش ئەگەر بە چەند لىستىك دابەزىت، ئەتەن ئىمە شتى موشترەك لە پاشەپۇژەدا لە پەرلەمانى عىراق بدۆزىنەو لە بەينى خۇماندا.

Knn: ئەو شتە موشترەكە ستراتىجىيە ناكىت لە پىشدا بىرىت؟

نەوشىروان مستەفا: رەنگە زۆر كەس ئەو پىرسىارەى كىرىت، تۆ چۆن دەتوانىت لەگەل ھىزىكى سىياسىيە پىكەو بچىتە ناو ھاوپەيمانىيەكى سىياسىيەو بۆ چوار سالى داھاتو، لە كاتىكدا ئەو رۆژانە خەلكت لىدەرەكات، واخەرىكە كەرتى پەرەردە وىران دەكەن، بەرپۆەبەرەكان و جىگىرى بەرپۆەبەر و مامۇستاكەن بە ئارەزوى خۇيان بەپىي دەستكەوتى حىزبى ئەھمىن و ئەبەن، قايمىقام و بەرپۆەبەرى ناھىيە لە سەربىرەوبۇچونى سىياسى سزا ئەدەن، پىشمەرگە دەرئەكەن ئاسايش دەرئەكەن ئەفسەر دەرئەكەن، يەنى چۆن ئەتەن لەگەل ئەمانەدا زمانىكى ھاوبەش و بەرنامەيەكى ھاوبەشت ھەبىت بۆ ئىشكرەن، چۆن دەتوانىت باوەرى پىبكەيت كە لە پاشەپۇژەدا دىسان جارىكى تىلەت ھەلەكەپىتەو.

Knn: باشە دەگەرپىمەو بۆ يەككە لە قسەكانت كە باست لەو كەس ئەوئەندەى ئەوان زىانى بەيەك رىزى كورد نەگەياندەو چۆن؟

نەوشىروان مستەفا: بەلى من باسەم كە جارى يەكەم لە كوردستانى عىراقدا كە بە ناو يەك ئىدارەيە لە راستىدا دو ئىدارەيە، يەككە لەو شتەنەى كە ئىمە كارى بۆ ئەكەين ئەوئەيە كە چۆن پىشمەرگە و ئاسايش و پۆلىس لە ھىزىكى حىزبىيەو بىرىت بە ھىزىكى نشتىمانى، واتە بىرىت بەھىزىكى حكومەتى، چۆن وەزارەتى ناوخۆ بىت بە يەك وەزارەت، وەزارەتى پىشمەرگە بىت بە يەك وەزارەت، وەزارەتى دارايى بىت بە يەك وەزارەت، ئەو پەيوەندىيەى كە ئىستا ئەم دو حىزبە لەگەل بەغدا دروستيان كەردە بە حىزبىيەكەن، كىشەى كەركوكيان بەھىزبى كەردە، لەناو كوردستانىشدا خۆ ئەگەر سەربەيەككە لەم دو حىزبە نەبىت ناتەنەىت بۆستىكى گىنگەت ھەبىت، لە بەغداش

په یوه نډیه کانی کورد و حکومتی ناوهندی به غدایان وا لیکردوه که کردویانه به په یوه نډی دو حیزب له گهل حکومتی مرکزهی به غدا، له کاتیځدا نه مه په یوه نډی دو نه ته وهیه له نیوان کورد و عه رهدا، په یوه نډی نیوان هریمی کوردستان و حکومتی مرکزهی، خوی له راستیدا ده بیټ نه مه په یوه نډیه له نیوان نه ته وهی کورد و حکومتی مرکزهییدا بیټ له به غدا، نه مه په یوه نډی نیوان دو حیزب نییه له گهل به غدا.

Knn: باشه نه گهر دو ئیداره یی هیه کو مه لیک و وزارت جیاوازه دو ده سه لاتی حیزبی هیه ته نانه ت دو هریمی سیاسی هیه، بوچی نه وهنده بانگه شه بو یه ک لیستی ده که ن؟

نه وشیروان مسته فا: به لی نه وانه که بانگه شه بو یه ک لیستی ده که ن، بو نه وهیه جاریکی تر سه ره نوی به هیژیکی یه کگرتوه وه له خزمه تی حیزبه کانی خویاندا بیټ، ئیستا وای لیها توه ده سه کوتی حیزب گرنگتره له ده سه کوتی نه ته وهی، له ناو ده سه کوتی حیزبیشدا ده سه کوتی که سی یه که م و ده ستوپیه ونده کانی خزم و که سوکاره نزیکه کانی بوه به شتیکی سه ره کی، ئیمه ده مانه ویټ مه فهم و چه مکی هاو لاتیبون کوردستانی له کوردستاندا به بی نه وهی گوی بده یته ره چه له کی عه شیره تی بنه ماله یی ناوچه یی مه زه بی دینی بیټ، واته چه مکی هاو لاتیبون له کوردستانی عیرا قدا جیگر بیټ.

Knn: باشه نا کریت به دوا ی کو مه لیک خالی هاو به شدا بگه رین بو نه وهی لانی که م ئیتفاقییکی له سه ر بکه ن، یا خود ریکه وتنییکی له سه ر بکه ن؟

نه وشیروان مسته فا: به لی نه کریت، به لام وه کو باسم کرد نه وانه وتاریکی نه ته وهی روکه شیان هیه له سه ر نه رزی واقع جیاوازه، وه ره با له ماوه ی پینج سالی رابردودا حق و حسابیک له گهل نه و سه ر کردایه تیانه بکه ن، حسابیک له گهل نه و برادرانه بکه ن بزاین نه وان چیان کردوه بو جیبه جیکردنی ماده ی ۱۴۰ بو گپړانه وهی ناوچه داپراوه کان چیان کردوه، بو نه وهی که به شی کورد له وه زاره تی ده روه و له سه فاره ته کانی عیرا قدا نوینه رایه تی هریمی کوردستانی

هه‌بێ چیان کردوه، بۆ ئه‌وه‌ی که هێزی پێشمه‌رگه له هێزیکی وه‌کو نه‌وه‌ی ئیستا هه‌یه له ملیشیای حیزبی و هێزیکی سه‌ر به‌حیزبه‌وه بکریت به هێزیکی نیزامی نه‌سلی، له‌په‌وی چه‌ک و له‌په‌وی ته‌دریب و له‌په‌وی ریکخستنه‌وه چیان کردوه بۆ جێبه‌جێکردنی مافه‌کانی کورد که له ده‌ستوری عێراقدا، با بێن حه‌ق و حیساب بکه‌ین له‌گه‌ر نه‌مانه به‌پراستی له پێنج سالی رابردودا توانیویانه ئیشی بۆ بکه‌ن بۆ جێبه‌جێنه‌کراوه، به‌لام له‌وان نه‌وه‌یان به‌ لاوه گرنگه که له به‌غدا کۆی پله‌وپایه وه‌رده‌گریت چ پله‌وپایه‌ک وه‌رده‌گریت، ده‌سکه‌وتی ماده‌ی حیزبه‌کانیان چه‌نده، له‌توانن له رێگه‌ی نه‌وه‌وه چه‌ند خزمه‌ت به حیزبه‌کانی خۆیان بکه‌ن.

Knn: باشه ببوره تۆ باسی نه‌وه‌ت کرد له به‌غدا چیان کردوه با من پرسیاره‌که به درێژترین ده‌ستنیشان بکه‌م، وه‌ک رۆژنامه‌نوسی‌ک له‌پرسم یه‌عنی له ئاستی کوردستاندا چیان کردوه لانی که‌م بۆ به‌یه‌که‌وه به‌ستنه‌وه‌ی سلیمانی و هه‌ولێر و ده‌وک، یه‌عنی هه‌ست ناکه‌یت هه‌مان ئیشکال لێره‌شدا ئاماده‌یی هه‌یه؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: به‌لێ ئیستاش جارێکی‌که‌ش باسی نه‌وه‌م کرد که تۆ له‌گر بته‌ویت نه‌ته‌وه وه‌کو نه‌ته‌وه‌یه‌ک پیشان بده‌یت، له‌بێت به‌جۆرێک هه‌ولده‌یت ئیندما‌ج له به‌ینی ناوچه جیاوازه‌کاندا دروست ببێت، مه‌سه‌له‌ن له‌بێت هه‌ولده‌ین جۆرێک له تیکه‌ل‌اوبونی ئابوری له‌به‌ینی سلیمانی و هه‌ولێر و ده‌وکدا دروست ببێت، جۆرێک له ئیندما‌جی سه‌قاف رۆشنی‌ری له‌به‌ینی سلیمانی و هه‌ولێر و ده‌وکدا دروست ببێت، جاره‌که‌ی تریش باسم کرد، چی رێگه له‌وه نه‌گریت که به‌لێنده‌ر و رجال ئه‌عمالی ده‌وکی بێنه سلیمانی ئیش بکه‌ن، هی سلیمانی به‌رۆن له ده‌وک و هه‌ولێر ئیش بکه‌ن چی رێگه له‌وه ده‌گریت که چه‌ند هه‌زار خوێندکاری‌کی ده‌وکی و هه‌ولێری بێن له زانکۆکانی سلیمانی بخوینن و چه‌ند هه‌زار خوێندکاری سلیمانی و هه‌ولێر له ده‌وک و له زانکۆکانی تر بن، بۆ ئه‌وه‌ی تیکه‌ل‌اوی دروست بێت چی رێگه له‌وه ده‌گریت، مه‌سه‌له‌ن له‌وان کاریکی وایان کردوه رۆژنامه‌کانی که له سلیمانی ده‌رده‌چێت له سنوری

سليمانی دهر بچیت ژماره یه کی زور که می لی بلاوده بیته وه هی هه ولیر به زحمهت دهگاته سليمانی و دهرور و پشتی سليمانی هی دهوک ههر ناگاته سليمانی هی سليمانی ناگاته دهوک ئەمه کاریکی وای کردوه که بوه بهچه ند زۆنیک، که سليمانی بۆ خووی شتیکه هه ولیر بۆخووی شتیکه دهوک بۆ خووی شتیکه، ئەمه ئیچه وانهی مهسلهحهتی قهومیه، مهسلهحهتی قهومی له وه دایه که جوریک له ئیندماج له بهینی ئەماندا بیته تیکه لاوبون له بهینی ئەم ناوچانه دا دروست ببیت، بۆ ئەوهی هه ندیک له و سنورانه بسپرتیه وه که هه ست به ناوچه گهرییتی و هه ست به شتی که له و بابه تانه ده کریته.

Knn: گه پانه وه مان بۆ دۆخی هه لبراردنه کان، له قسه کانتانه وه واده خوینمه وه که تۆ کی شهت له گه ل ئیتفاق یاخود ریکه وتنی پیش هه لبراردن هیه، یه عنی ممکنه له داوی هه لبراردن بتوانریت شتی که بکریته؟

نه و شیروان مسته فا: به لی ئیمه خو مان له هیچ که سی که به که متر نازانین، له پری داکوکی کردن له مافه نه ته وه یه تی هه کانی ملله ته که مان، له ئیستا و له پاشه پوژیشدا، ئیمه ئەبینه ئەو هیزه ی که دیفاعی که سهرس، خت له حقو قی قهومی میلله تی کورد ده که یین، پیمانوا یه له و بواره ریگه به که س ناده یین موزایه ده مان به سه را بکات، ئەوان زیاتر له به ره و ژوری پینچ ساله ده سه لاتیان به ده سه ته وه یه له به غدا چییان کردوه بۆ ئەو مافه ده ستوریانه ی که کورد له ده ستوری هه می شه یی عیرا قدا به ده ستیه ینا وه، بۆ جیه جیکردنی ئەوه مه سه له ن بۆ نمونه ئەتوانین ئیمه له کتله ی په ره له مان خومان له به غدا بپرسین بزانی ن ئایا ئەوان بۆ به ره سمی ناسینی زمانی کوردی بۆ دابین کردنی نوینه رایه تی هه ری می کوردستان له ۷۵ سه فاره دا ئیستا له دنیا بلاو بو ته وه سه فاره تی عیرا قی، بۆ ریکخه ستنی هیزی پیشمه رگه به شیوه یه کی عه سری له جه یشیکی نیزامیدا، بۆ گه پانه وه ی ناوچه دابرا وه کان چه ند پوژیه ی قانونیان ته سلیمی په ره له مان عیرا قی و ئەنجومه نی وه زیران کردوه و ئەوان ره تیان کرد بیته وه، ئەگه ر کردویانه و ره تکرابیته وه با بۆمان با سه کن ئەگه ر

نەشیان کردووە بۆ نەیان کردووە، ئیئمە پێمان وایە زۆرتر ئەوانە ئیھتەمامیان بە دەستکەوتی حیزبیداوە، وەك لە دەستکەوتی نەتەوہیی.

Knn: كاك نەوشیروان ھەمیشە كە باس لەو رەخنانە دەكەیت یاخود كە رەخنە دەگریت قسەییەك لەسەر تۆ ھەیە و بەبەر دەوامی ئەم پرسیارە ئەكرێت لە ناو خەلكیشدا ھەیە، كە بەریز نەوشیروان مستەفا تاماوەییەکی زۆر لە سەر كردایەتی سیاسەتی كورد بوە و یەكێك بوە لە دەست رویشتوكان، بەلام بۆچی لە رابردودا كاری بۆ ئەمانە نەكردووە، یان ئەم شتانە ی چاك نەكردووە یاخود ھەولێ بۆ نەداوە؟

نەوشیروان مستەفا: لە ھەر قوئاغێكدا منیش و ھاوڕێكانیشم ئەولەویەتمان بە لاوە گرنگە، ئیئمە لە دواى سالى ١٩٩٢ھو پركردنەوہی ئەو فەراغە ئەمنی و ئیداری و ئابورییەى كە لە كوردستاندا ھەبوە و دروستكردن و دامەزراندنى دامودەزگاكانى ھەریمى كوردستان چ پەرلەمان چ حكومەت چ دامودەزگای ئاسایش و پێشمەرگە و... ئەوانەمان زۆر بەلاوە گرنگ بو، بۆ ئەوہی ئەو بۆشاییەى كە لە ئەنجامی دەركرنى دەسەلاتی بەعسدا لە كوردستاندا دروست ببو پركرێتەوہ، بێگومان ئەوہ كرا، ھەرچەندە بۆ بەدبەختی كورد شەپرى ناوخۆی بەسەرداھات، بەلام ئەوہ جیبەجیكرا لە قوئاغی دوھەمدا قوئاغی ئەوہبو كە لە دەستوری عێراقیدا چۆن ئەتوانین مافەكانى كورد جیبەجى بكەین و چۆن ئەتوانین ھەولبەدەین كە مافە نەتەوايەتیەكانى گەلى كورد لە عێراقدا لەناو دەستوری دايمي عێراقدا جیگە بكرێتەوہ، لەوہشدا تا ئەندازەى كى باش ئیئمە بەشداریمان كردوہ، منیش و ھاوڕێكانیشم بەوپەرى توانامانەوہ ئیئمە بەشداریمان كردوہ لەكاتى نوسینی دەستوردا، توانیومانە كۆمەلێك لە مافەكانى كورد كەم و زۆر بخەینە ناو دەستوری عێراقەوہ لە دواى روخانى رژیمی بەعسى و لە دواى ئەوہى كە بلیین دەستوری عێراقى نوسراوہ، ئیئمە پێمان وایە قوئاغێكى تر لە كوردستانی عێراقدا ھاتۆتە پێشەوہ، ئەویش رێكخستەوہى ناو مالى كوردە، كە ئەو كەموكوپریانەى لە ئیدارەى كوردیدا لە

کارگێڕی و بەرپۆه بەردنی کوردستانی عێراقدا هەیه ئەوانە چارەسەر بکړین، سەرلەنوێ ئیلمە هەولبەدەین ناوماڵیکى ریکوپیک که جیگەى رەزنامەندى زۆرایەتى میللەتە کمان بیّت دابمەزینین، لەو و پێشیش ئەنوەندى من و ھاوڕیکانم پێمان کرابیّت، پرۆژەمان تەقدیم کردو و ئقتراحمان کردو، ماوہیەکی زۆر بە ئومیدى ئەو و بۆین که لەناو حیزبەو و بتوانین گۆڕین لەناو دەسەلاتیشدا بکەین، ئەگەر گۆڕین لەناو حیزبدا بکرایە ئەو و سەرەتایە دەبو بۆ گۆڕان لەناو دەسەلاتدا، بەلام بەداخەو ئیلمە نەمانتوانی ئیرادەى گۆڕان لەناو یەکیّتیدا نەبو لەبەرئەو و هاتینە دەرەو و لەم بزوتنەوہیەدا خویمان ریکخستو، که ئیستا بە ناوی بزوتنەوہى گۆڕانەو و کاردەکەین.

Knn: بەلام کاک نەوشیروان پرسیاریک هەیه یاخود قسەیه ک هەیه بەوہى که کاک نەوشیروان ریکەى زۆرى لە بەردەمدا بو که بیکات یەعنى جیاواز لە بزوتنەوہى گۆڕان؟

نەوشیروان مستەفا: ریکەى تروەکو چى مەسەلەن؟

Knn: بۆ نمونە باس لەو و دەرکړیت که تۆ لەگەل شەخسى بەکەمى یەکیّتى نیشتمانى کوردستاندا که بەرپرێز مام جەلالە پەيوەندیەکی یاخود ھاوڕپپەتیەکی دورو درپژتاتن هەبو، دەرکرا لە ریکەى ئەم ھاوڕپپەتیەو و جۆریک لە چارەسەر بۆ زۆرلە کیشەکان بدۆزریّتەو؟

نەوشیروان مستەفا: بەلێ ئەو و راستە ئیلمە سالانیکی دورودرپژى تەمەنمان بەیەکەو و لەکارى سیاسیدا بەسەربردو، بەلام لە راستیدا ئیلمە کیشەکانمان کیشەى ئاشتیبونەو و زیزبون نیه، یەعنى من لە یەکیک عاجز بویم بچین ئاشتى بکەینەو، ئەو و کاریکى زۆر چەوتە ئیلمە بمانەوێت کەساندنى کیشەکان بکەین و شەخسەنەى موشکیلەکان بکەین، من پێم وایە ئیلمە لەم قوناغەدا که باسم کرد لە دواى سالى ٢٠٠٥و و جۆرى فەلسەفەى سیاسیمان بۆ بەرپۆه بەردنى

ولات و جوړی ستراتیجی ئیشکردنه که مان له به غدا جیاوازه، نه مانتوانی جوړیک له ټیگه یشتنی هاو به ش بؤ ئه و مه سه لانه بدوژینه وه، بویه به جیمان هیشت، ئه گینا وه کو تر ئیمه کی شه کانمان شه خسی نیه، کی شه کانمان کی شه یه کی سیاسی قانونی و ئیداریه.

Knn: ئه و جیاوازیانه چییه؟

نه و شیروان مسته فا: له کوردستاندا ئیمه جیاوازین له سهر جوړی به پړیوه بردنی ئیداره ی هریمی کوردستان، ئه وان ئه یانه ویت داموده زگاگان به حیزبی بکه ن ئیمه ئه مانه ویت چه مکی هاو لاتیبون جیگیر بکه یین له کوردستانی عیراقد، له به غداش ستراتیجی ئیمه وه کو باسم کرد بؤ جیبه جیکردنی مافه ده ستوریه کانی گه لی کورده، جیاوازه له گه ل شیوه ی کارکردنی ئه واندا، ئه وان زور به لایانه وه گرنگه چ پله و پایه یه که له حکومتدا وهرده گرن شتی تریان به لاهو گرنگ نیه، یان کاریکی جیدیان بؤ نه کردوه، ئیمه له لای خو مانه وه ئه بییت هه ولبده یین له به غدا ستراتیجی کردنی ئیمه بریتی بییت له جیبه جیکردنی مافه ده ستوریه کانمان که له ده ستوردا دیاریکراوه، من به لاهو وه گرنگ نیه کی پله یه که وهرده گریت له به غدا عه رب ده بییت یا خود کورد به قه دهر ئه وه ی که به لاهو وه گرنگه تا چ هه دیک دیفاع له حقوقی قهومی کورد ده کات له ناو ده زگای بریاردانی سیاسی حکومتی عیراقدیدا.

Knn: باشه لیږده کی شه که لای تو کی شه یه کی شه خسی نیه یا خود به که سی کردن نیه، ئیستا پرسیاریک زور دوباره ده کریته وه ئه گهر ئیوه چون بؤ به غدا، ئایا ئیوه وه که بزوتنه وه ده نگ ده دهنه وه به به ریز مام جه لال بؤ پوستی سه روک کو مار؟

نەوشیروان مستەفا: پێموایە جاری هیشتا زووە وەلامی ئەو پرسیارە بەدینەو وەکو باسیشتم کرد ئێمە زۆر بە لامانەو گرنگ نیه کێ چ پلهو پۆستیک له بهغدا وەردهگریت به قەدەر ئەوێ که بزانی ئەو کەسە دیفاع له حقوقی قەومی کورد دەکات هەولەدات بۆ جێبهجێکردنی مافە نەتەواتیهکانی کورد.

Knn: دوا پرسیارم که دیسان پرسیارەکه زۆر هاتووە بۆمان باس لەو دەکات که لەم هەڵمەتی هەلبژاردنە دوايیدا کاک نەوشیروان تیکەل به خەلک دەبیت و دیتە خوارەو بۆ ناو خەلک؟

نەوشیروان مستەفا: بەلێ ئەو زۆرجار له خوشم ئەپرسن ئێمە بۆی راگەیانندی ئێمە شیوازی کارکردنی ئێمە له راگەیانندا جیاوازه له گەل لایەنەکانی تردا، وەکو له لایەنەکانی تردا بوو به عادی ئەو کاربەدەستانە که خەلک ئەبینن ئەیکەن به هەوایی یەکەم، له تەلهفزیۆن و له رادیۆ و له لاپەرە یەکەمی رۆژنامەکاندا، ئێمە رۆژی وا هەیه به دهیان کەس ئەبینن رۆژ هەیه به سەدان کەس ئەبینن، بەلام له لای ئێمە ئەو جۆرە بیننا نه قیمةیهکی خەبەری نیه، بۆ گۆیگر و بۆ تەماشاکەری ئاسایی لەبەرئەو ئێمە نایکەین به خەبەر، ئەگینا ئێمە رۆژانه وەکو باسکرد به دهیان بگره به سەدان له چینیوتویژی جیاوازی کۆمەلایەتی له سەرانی سەری کوردستانه و ئەبینن تیکەلایان ئەبین و گوی له قەسەکانیان دەگرن و مونا قەشەیان له گەلدا دەکەین، بەلام خو ناکریت وەك زەمانی قەدیم ئێمە جەوله بکەین.

Knn: ببورە رەنگە زیاتر پرسیارەکه ئەو بێت که له کاتی بانگەشە هەلبژاردنەکاندا تیکەلی کۆرکۆبونەو جەماوەرییەکان دەبیت یاخودنا، یان

ئایا ئەمە پەییوەستە بەخودی خۆتەوہ یان بەو ستراتیژەیی کہ لەلایەن لیستی گۆرانیوہ دادەنریت.

نەوشیروان مستەفا: ئیمە کۆمەڵیک خەلکی کہ بەراویژ لەگەڵ یەکتەدا کار دەکەین، حەز دەکەم ئەوہ لیژەدا بەخەڵک رابگەییەنم من بەشیکی زۆری تەمەنم لە خزمەتی میللەتەکەم بەسەربردوہ ئیستاش خۆم بە خزمەتکاری میللەتەکەم دەزانم، خزمەتی میللەتەکەم لەچیدا بێت لە تیکەڵاوبونی رۆژانەیی مندا بێت کہ بچم بۆناو بازار و دوکان بە دوکان بگەریم ئەچم ئەیکەم، ئەگەر لەشیوہیەکی تریشدا بێت ئەیکەم، بەلام ئەمە ئەو کەسانەیی بەرنامەیی کاری بزوتنەوہی گۆران دادەنن بۆ ھەڵبژاردنی داھاتو ئەوان ھەرچی بپاریکیاندا من جیبەجیبی دەکەم

ئەزمۇنى ھىزبە ستالىنىيەكان دوبارە ناكەينەو

سازدانی: ھۆشیار عەبدوللا

نەوشىروان مستەفا لەو ئەلامى پىرسىياري ھاۋلاتياندا:

زۆرىنەى زۆرى ئەوانەى لەبزوتنەوەى گۆپانن خەلکانى دەرەوەى يەكيتىن

نەوشىروان مەستەفا، لە دوھم ئەلقەى بەرنامەيەكى كەنالى تەلەفزیۆنى (كەى. ئىن. ئىن) دا بە ناوى (روپەرۆ لەگەل نەوشىروان مستەفادا) و ئەلامى ئەو پىرسىيارانەى دایەو كە لەلایەن ھاۋلاتىيانەو ئاراستەى كرابون، بەشىكى ئەو پىرسىيارانە پەيوەستبون بە مەسەلەى ھەلۆیستى بزوتنەوەى گۆپان و فراكسیۆنى گۆپان لە بەرامبەر مەسەلەى نانپىنى مۆچەخەرانى حكومەتى ھەرىم بە تۆمەتى دەنگدانىيان بە لیستى گۆپان لە ھەلبژار، نەكانى (۲۵) تەمموزی ئەمسالدا، یان كارکردنیاں بۆ لیستى گۆپان و ھەو مىكانىزم رىگایانەى دەگیرنەبەر بۆ چارەسەرکردنى گرفتى ئەو كەسانە بەشىكى دیکەى پىرسىيارەکانیش پەيوەستن بەوەى بزوتنەوەى گۆپان بەرەو كۆى؟ بەو مانایەى دواى سەرکەوتنى لە ھەلبژاردنى پەرلەمانى كوردستاندا، بۆ لەمەودوا شەكل و شێوەى بزوتنەوەكە چۆن دەبێت و چى دەكات.

KNN: ئیو ھەموو رێوشوینىك دەگرەبەر بۆ چارەسەرکردنى گرفتى ئەو كەسانەى لەسەر بزوتنەوەى گۆپان نانپراو كراون؟

نەوشىروان مستەفا: ئیمە ھەموو رێوشوینىكى یاسایى و مەدەنى دەگیرنەبەر، بىگومان نانپىنى خەلك كە دەچیتە خانەى سزادانەو لەسەر بیروباوەرى سیاسى ئەمە شتىكە پىچەوانەى مافى مەرقە، پىچەوانەى ھەمو ئەو یاسایانەى

که ئیستا له هه‌ریمی کوردستاندا په‌یږه‌وده‌کړین. له‌به‌رئوه‌ ئیمه به ریگه‌ی یاسایی به ریگه‌ی مه‌ده‌نی، هه‌ر کاریک پیمان‌بکریټ ده‌یگرینه‌به‌ر، به‌تایبته فراکسیونه‌که‌ی ئیمه له په‌رله‌مان چالاکیان ده‌ست‌پیکردوه که هه‌ول‌بدن به ریگه‌ی یاسایی مافی ئه‌و که‌سانه بگه‌ریننه‌وه، ئیمه واز له مافی ئه‌و که‌سانه ناهین.

KNN: ده‌سه‌لاتیش بریاریداوه به‌دواداچون بو‌ ئه‌و مه‌سه‌له‌یه بکات، به‌لام ئه‌گه‌ر ده‌سه‌لات به. ده‌م ئه‌و داواکارییه‌ی بزوتنه‌وه‌ی گو‌رانه‌وه نه‌چو، ئیوه چی ده‌که‌ن؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: ئه‌گه‌ر به ده‌نگییه‌وه نه‌چو دیسانه‌وه ئیمه به‌رده‌وام‌ده‌یین له‌سه‌ر هه‌ول‌دانی یاسایی له‌سه‌ر گرته‌به‌ری ریگه‌ی مه‌ده‌نی، بیگومان ئه‌وه به تاوان حیسابه‌کریټ نه‌تیجه‌کانیشی ده‌سه‌لات‌دارانی ئیستا ته‌حه‌مولی ده‌که‌ن.

KNN: ئه‌مه بو‌خوی جو‌ریک نییه له سزادانی سیاسیی وه ئیوه کارده‌که‌ن بو نه‌هیشتنی هه‌مو جو‌ره‌کانی سزادانی سیاسیی له کوردستاندا؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: به‌لێ ئه‌مه جو‌ریکه له سزادان له‌سه‌ر بیروبو‌چونی سیاسیی، ئیمه وه‌کو مه‌بدنه‌ی دژی ئه‌وه‌ین هیچ که‌سیک له‌سه‌ر بیروباوه‌ری سیاسیی له دایره‌کانی حکومه‌تدا سزابدریټ، چونکه حکومه‌ت به ته‌نیا مولکی یه‌ک حیزب نییه، مولکی یه‌ک لایه‌ن نییه، مولکی یه‌ک که‌س نییه، به‌لکو حکومه‌ت هی هه‌مو میلله‌ته‌که‌مانه، به‌پاره‌ی هه‌مو میلله‌ته‌که‌مان به‌پړیوه ده‌چیټ بو‌ خزمه‌تی هه‌مو میلله‌ته‌که‌مانه، له‌به‌رئوه‌ پێویسته حکومه‌ت جیگه‌ی هه‌مو که‌سیکی تیدا‌بیتته‌وه سه‌ره‌پای جیاوازی بیرو بو‌چونه‌کانیان به‌و شه‌رتی له قانون نه‌چوبیته ده‌ره‌وه.

KNN: پرسیاریکی دیکه ئه‌وه‌یه، ئیوه وه‌ک لیستی گو‌ران له‌ناو په‌رله‌ماندا ده‌توانن چی بکه‌ن، یان چی بگو‌رن له سیستمی حوکم‌پرانیدا؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: ئیمه وه‌ختی خوی که به‌شداریمان کردوه له هه‌لبژاردندا له‌سه‌ر بنه‌مای مونا‌فه‌سه‌ی سیاسیی به‌شداریمان کردوه له‌سه‌ر بنچنه‌ی

دوژمانه یه تی سیاسیی به شداریمان نه کړدوه ئیمه خو مان به مونافیس دوزانین،
خو مان به دوژمن نازانین، به لام نه وان به چاوی دوژمن ته ماشای ئیمه ده کهن. له
رینگه ی په رله مانه وه ئیمه کو مه لیک پر وژمان ناماده کړدوه که وه ختی خو ی له
رینگه ی په یامه کانماندا به خه لکمان راگه یاندوه هر بؤ نمونه له ماوه ی رابردودا
دو پر وژ یاسای گرنگیان پی شکش به په رله مان کړدوه که یه کیکیان
په یوه نده ی به بیلا یه نکړدی هیزه چه کداره کانی هریمی کوردستانه وه هیه،
واتا قه دهغه کړدی کاری حیزبایه تی، ریکخستنن حیزبایه تی له ناو هیزه کانی
ناسایشو پی شمه رگه و پولیسدا، نه وه ی دیکه شیان ریکخستنن یارمه تی دارایی
بؤ هر دو حیزبی ده سه لاتدارو ه مو حیزبو قه واره سیاسیه کانی دیکه له
هریمی کوردستاندا بؤ نه وه ی جوړیک له روشنی بخړیته ناو بودجه ی هریمی
کوردستانه وه، له سمر نه مه به رده وادمه بن به رده وام نه مانه پی شکشده کړین،
بیگومان فراکسیونه که ی ئیمه له په رله ماندا زورایه تییه کی نه وتوی نییه که
بتوانیت به دنگدان نه و پر وژانه جیبه جیبکات، نه و پر وژانه ه موی له خزمه تی
خه لکدایه، له قازانجی میلله ته که مانه، بؤ پی شکش و تنی ولاته که مانه، بؤ نه وه یه
که عه داله تی کو مه لایه تی له ولاته که ماندا جیگیر بییت، بؤ نه وه یه که خه لک له م
ولاته دا ه ست به وه بکات که خاوه نی ولاته که ی خو یه تی، ه ست به وه بکات که
ها ولاتییه کی راسته قینه یه و خاوه ن شرو مافه له م ولاته. له به رله وه من
نومیدم وایه که ه مو نه و شته باشانه ی له لایه ن فراکسیونن گورانده ده خړیته
به رده م نه وانه ی دیکه که به چاکیانزانی دزایه تی نه کهن، نه ک دزایه تی نه کهن،
به لکو پشتیوانی بکهن، له به رامبه ر نه وه شدا هرچی پر وژه یاسایه ک یا خود
هرچی به رنامه یه ک که لیسته کانی دیکه ه یان بییت وه له په رله ماندا بییه نده
پی شه وه که خیرو خو شنی میلله ته مانن تیدابیت بیگومان له لایه ن
فراکسیونه که ی ئیمه و له لایه ن فراکسیونه که ی دیکه شه وه پشتیوانی لیده کړیت
له به رله وه له و رینگه یه وه نه و نده ی قابیلی جیبه جیگردن بیت جیبه جی بکهن.

KNN: بە لām ههستناکهیت که سه ره تا کان دڵخۆشکه رێن، به و پێیهی که پرۆژه کانی ئیوه هه رچه نه له به رژه وه ندیی هه لگیش بێت، دوا جار زۆرینه ره تیده کاته وه؟

نه وشیروان مسته فا: به لای تانیستا وایه، من لومیدم وایه که وانه بێت وه کو با سمرکد ئیمه له سه ره بنه مای مونا فیه سه ی سیاسیی چوینه ته نا وه ره، به لām تانیستا نه وان وه کو دوژمن ته ماشای ئیمه ده که ن هه رچی که سێک گومانای لێ بکه ن که له دائیره کانی حکومت ده لگی به ئیمه دا وه یان پشپوانی له ئیمه ده کات هه ولده دن که ته سفیه ی بکه ن، که ته سفیه کردنی سیاسیی لایه نگره کانی ئیمه یه له نا و داموده زگا کانی حکومتی هه ریمی کوردستان و له نا و داموده زگای پێشمه رگه و پۆلیس و ئاسایش، به راستی نه مه پێچه وانه ی یاسایه و نه مه کاریکی زۆر خراپه، سه ره پای نه وه، نه وان به رده وام بوختان و درۆ بۆ ئیمه هه لده به ستن، جارێک پیمان ده لێن نه مانه لێنقیلا بچین، جارێک پیمان ده لێن نه مانه ده سستی به هه دایان له پشته، جارێک ده لێن نه مانه له گه ل موخا به راتی سو ریا دانیشتون که له راستیدا نه مه هه موی بوختا له بۆ چه واشه کردنی بیرو پای گشتیی، ئیمه لومیدمال وایه که نه وان به چاوی مونا فیه سی سیاسیی ته ماشای فراکسیونی گۆپان و بزوتنه وه ی گۆپان بکه ن، نه ک به چاوی دوژمنیکی سیاسیی.

KNN: باشه ئیوه پرۆژه کانی خۆتان ته لیا له رێگه ی فراکسیۆنه که تان له په رله ماندا به رچه سه ته ده که ن، یان میکانیزمی دیکه تان هه یه بۆ خسته پوی پرۆژه کانتان؟

نه وشیروان مسته فا: ئیمه له قۆناخی داها تودا هه ولده دین که چۆرێک له نه ریتی سیاسیی له کوردستاندا به یێنینه کایه وه که له ویش گرێدانی هه ولدانی فراکسیونی په رله مان له گه ل راگه یاندن هه ولدانی نا و راگه یاندن نا و میدپای ئازاد له گه ل هه وله کانی سه ره شه قامی کوردی واتا هه ولده دین شه قام و میدپا و

پەرلەمان پیکه وه گریبدهینو بهیه که وه بتوانن فشاریکی سیاسی وه ها دروستبکه ن هندیك لهو بهرنامه نه جیبه جیبریت.

KNN: واتا ده تانه ویت له وهی پیتی دهوتریت شه پری دیموکراسی یان شه پری پەرله مانى نهو شه پره بگوازنه وه بۆ شه قامو بۆ ناو میدیاش؟
نهوشیروان مسته فا: من ئومیدموایه وشه ی شه پره به کارنه هیئین جوړیکه له ململانی و ژورانبازی.

KNN: پرسیاریکی دیکه که ئاراسته تان کراوه له لایه ن نهو که سانه وه که پرسیاریان ناردوه بۆ تۆ له پیتی ئیمه یلی ئهم بهرنامه یه ی که نالی (که ی. ئین. ئین) وه نه وه یه که له سه ر چ بنه مایه ک نوین ره کانتان ده ستنیشان ده که ن بۆ هه لبراردنی نه نجومه نی نوینه رانی عیراق؟ ئیوه له سه ر چ بنه مایه ک کاندیده کانتان ده ستنیشان ده که ن؟

نهوشیروان مسته فا: ئیمه پیمانوایه هه لبراردنی کاندید بۆ نه نجومه نی نوینه رانی عیراقی وردبینیه کی زۆر زیاتری ده ویت له وهی بۆ پەرله مانى کوردستان کراوه، له بهر نه وهی نه نجومه نی نوینه رانی عیراقی پەرله مانى کی تیکه لو پیکه له، که سانیکى تیدایه که دۆستی کوردن پشتیوانی له مافه کانی گه لی کورد ده که ن له هه مانکاتدا که سو کیتله ی وه های تیدابیت که حه زیان له وه نییه کورد به مافه کانی خو ی بگات رهنگه دژى زۆر له بهرنامه کانی کورد بوه ستنه وه له بهر نه وه هه لبراردنی پالیئوراوه کان بۆ نه نجومه نی نوینه رانی عیراق وردبینیه کی وه های ده ویت له پیش هه مو شتیکه وه ده بیت به به باشی شاره زایی زمانى عه ره بی بیت، ده بیت مرو قیکی ئازاو بویرییت، ده بیت خاوه نی رابردویه کی پاکبیت، ده بیت له بواریکی دیاریکراودا شاره زاییه کی باشی هه بیت، ده بیت لهو که سانه بیت که سوره له سه ر به ده سته یانی مافه کانی میلله تی کورد له سه ر مه سه له ی دیموکراسی له سه ر مه سه له ی فیدرالیزم، واتا پا به ندبیت به مافه کانی گه لی کورده وه له هه مانکاتدا بتوانیت زۆر به ئازایانه و

زۆر به مهنتقو به پێی یاسا بهرگریی له مافه نهتهوهییهکانی میللهتهکه مان بکات له ناو پهڕله ماندا.

KNN: بهشی دوهمی پرسیاره که باس له وه دهکات، ئیوه بۆ دیاریکردنی کاندیده کانتان بۆ پهڕلهمانی کوردستان زۆر وردنه بون به تایبهتی له عادالهتی له بهرچا و گرتنی ناوچه جیاوازهکان؟

نهوشیروان مستهفا: رهنگه له هه ندیک ناوچهی بچوکدا ئه وه رویدا بیئت، به لām ئه و بیست و پینج که سه ی که چونه ته ناو پهڕله مانه وه پیموایه نوینه رایه تی به شی زۆری هه ری می کوردستان ده که ن، رهنگه ئه و ناعه داله تییه که رویدا وه هوکاره که ی به پله ی یه که م بگه ریته وه بۆ یاسای هه لبرژاردن له کوردستاندا که کوردستانی کردوه به یه کبازنه، وه له هه مانکاتدا کردوشیه تی به لیستی داخراو، رهنگه ئه گه ر ئیمه له پاشه پڕۆژدا له ئاینده دا بتوانین به هاوکاری له گه ل فراکسیۆنه کانی دیکه ی ناو پهڕله مان گوپرانکارییه ک له یاسای هه لبرژاردندا جیبه جیبه که ی ن به قازانجی ئه وه ی که کوردستان چه ند بازنه یه ک بیئت یان لیسته که لیستی کی کراوه بیئت، رهنگه ئه و کاته بتوانین زۆتر عه داله ت له و مه سه له یه دا جیبه جیبه که ی ن. ناوچه ی وه ها هه یه ئیمه نازانین چه ند ده نگ ده ی نین هه تا وه کو بزانی چه ند که سی بۆ دابنن، به لām رهنگه بۆ هه لبرژاردنی کی دیکه ئیستا بهرچا و مان رۆشنه و له هه لبرژاردنی ئه نجومه نی نوینه رانی عیراقدا باشت ر ده زانی له چ ناوچه یه کدا نفوزی ئیمه ی تییدا به هیزتره له چا و چ ناوچه یه کی دیکه دا، له هه مانکاتیشدا پیموایه هه مو ئه وانه ی چونه ته ناو پهڕله مانه وه خه لکی شایسته و لیوه شا وه ن و ده توانن نوینه رایه تی نه ک هه ر ناوچه که ی خویان، به لکو نوینه رایه تی هه مو هه ری می کوردستان و خه لکی کوردستان بکه ن.

KNN: باشه، به شیکیشی په یوه ندی به کاری سیستما تیزه کراوه نییه، به و پنییه ی که ئیوه بیرتان له وه نه کردوه ته وه که له م هه لبرژاردنا نه ده زگایه ک یا خود ئۆرگانیکتان هه بیئت ئه م شتانه ریکنخات؟

نهوشیروان مستهفا: به‌لّی له هه‌لبژاردنی پێشودا ئێمه نه حیزب‌بوین، نه داموده‌زگایه‌کی وه‌هامان هه‌بو که بتوانین به‌شیوه‌یه‌کی رێک‌خراو بچینه ناو هه‌لبژاردنه‌که‌وه، ئێستا ئێمه چه‌ند ده‌رسی‌کمان له هه‌لبژاردنی رابردو وه‌رگرتوه، هه‌ولده‌ده‌ین له‌م هه‌لبژاردنه‌ی عێراقدا سود له‌و ده‌رسانه وه‌رگیرین، یه‌کێک له‌وانه ئێمه پێشتر ده‌زگایه‌ک یان دامه‌زراوه‌یه‌کمان نه‌بو به‌ ناوی دامه‌زراوه‌ی هه‌لبژاردن، ئه‌مجاره ئێمه دامه‌زراوه‌یه‌کمان پێکهێناوه له‌ سلێمانی و له‌ هه‌ولێرو له‌ که‌رکوک به‌ناوی دامه‌زراوه‌ی هه‌لبژاردنی گۆڤان که ئه‌وان لایه‌نی ته‌کنیکی و یاسایی پرۆسه‌که ده‌گرته‌ ئه‌ستۆی خۆیان، ره‌نگه به‌و هۆیه‌وه ئه‌رکی سه‌رشانی ئێمه زۆر ئاسانه‌تر بێت له‌چاو جاری پێشو به‌تایبه‌تی ئێوه خۆتان ناگادارن و ده‌زانن جاری پێشو ئێمه که چۆینه هه‌لبژاردنه‌وه هه‌تا ئه‌و کاته‌ی که لیست دروست‌کراوه ئێمه له هه‌یج جیگه‌یه‌ک باره‌گامان نه‌بوه له هه‌یج جیگه‌یه‌ک نوێنه‌رمان نه‌بوه له هه‌یج جیگه‌یه‌ک لیژنه‌و کۆمیته‌و داموده‌زگامان نه‌بوه، خه‌ڵک پشیتیوانی لێ‌کردین و بزوتنه‌وه‌یه‌کی خۆ‌ئاسکی جه‌ما‌وه‌ری بوه بزوتنه‌وه‌یه‌کی عه‌فه‌وی بو که پشیتیوانیان له به‌رنامه‌که‌ی ئێمه‌کرد له‌م هه‌لبژاردنه‌دا ئێمه هه‌ولده‌ده‌ین خۆمان رێک‌بخه‌ین سه‌ره‌تایی رێک‌خستنه‌که‌شمان به‌وه ده‌ستیپێ‌کردوه که ده‌زگایه‌کی یان دامه‌زراوه‌یه‌کی پرۆفیشناڵمان بۆ کاروباری هه‌لبژاردن دروست‌کردوه.

KNN: پرسیارێکی دیکه که بۆ ئێوه هاتوه ئه‌وه‌یه که بیرتان له‌وه نه‌کردوه‌ته‌وه له‌گه‌ڵ سه‌هرکرده‌ی بالای پارتیه سیاسییه‌کانی کوردستان دا‌بنیشن و گفتوگۆ بکه‌ن بۆ ئه‌وه‌ی که ستراتیژی کاری سیاسی خۆتانی بۆ رون‌بکه‌نه‌وه تۆ له دیداری پێشودا وت: "ئێمه هه‌یژیکین به‌ ته‌نیشته‌ ئه‌وانه‌وه‌و به‌دی‌لی ئه‌وان نین"، پرسیاره‌که ئه‌وه‌یه که ئێوه بیرتان له گفتوگۆ‌کردن له‌گه‌ڵ ئه‌وان نه‌کردوه‌ته‌وه؟

نهوشیروان مستهفا: به‌لّی بیرمان لێ‌کردوه‌ته‌وه، به‌لام هه‌تا‌کو ئێستا ئه‌وان هه‌لوێستیان وه‌کو با‌سم‌کرد هه‌لوێستیکی دوژمنانه‌یه، هه‌تا ئێستا به‌رده‌وامن

له سهر نانپرینی خه لك تائيستا بهرده وامن له سهر هه پرده شه كردن له خه لك تائيستا بهرده وامن له سهر نه وهی كه سزای سیاسیی خه لك بدهن له هه مانكاتدا بهرده وامن له سهر بلاو كردنه وهی پروپاگهندهی ناراست درژی نه م بزوتنه وهیهی ئیمه هه وهختيك نه وان هه لویستیان لفهو مه سه لانه گوپا ئیمه له م ولاته دا ده ژین له گهل ده سه لاتدارانی شدا گفتوگو ده كهین و قسه ده كهین و هه ولده دهین زمانیکی هاوبه ش بدو زینه وه.

KNN: واتا هه لویستی ئیوه په یوه سته به سیاسه ته كانی نه وان وه؟
نه وشیروان مسته فا: به لی بهنده به هه لویستی نه وان وه بهرام بهر به ئیمه نه گهر هه لویستیان له ئیمه هه لویستی گفتوگو كردن و زمانی هاوبه شو له یه كگه یشتن بیت بیگومان ئیمه نه وه ریگه یه مان پی په سهنده، خو نه گهر له سهر دوژمنایه تی بهرده وامن نه وان چاوه پئی ئیمه نه كه ن ئیمه هه رچییه كیان كرد باشیان كردو خراپیان كرد ئیمه له په رله مان یان له ده ره وهی په رله ماندا چه پله یان بو لیبدهین و ده ستخوشیان لیكهین، بیگومان نه گهر شتی خراپیان كرد ده چینه وه به گزیناندا، به ریگه ی دیموكراتی.

KNN: بزوتنه وهی گوپان چی به سهر دیت؟

نه وشیروان مسته فا: نه وه پرسیاریکی زور به جییه، له لایه ن زور زور خه لكیشه وه نه پرسیاره مان لیده كریت، بزوتنه وهی گوپان وه كو قه واره یه کی سیاسیی له لایه ن كۆمسیونی بالای هه لېژاردنه كانه وه جاریک په سهندكراوه نه مجاره ش په سهندكردنه كه ی تازه كراوه ته وه، ئیمه بو مان هیه له روی یاساییه وه وه كو قه واره یه کی سیاسیی كارېكهین، وه كو قه واره یه کی سیاسیی له چه ند هه فته ی داهاتودا خو مان ريكده خهین، هه ولده دهین چه ندین رایه له و توپی جیا جیا بو په یوه ندی كردن له گهل چین و تویره كۆمه لایه تییه كانی ناو كۆمه لی كورده واری كوردستانی عیراق و ره وندی كوردی له ده ره وهی ولات دروستبكهین، بو نه وهی نه مجاره وه كو قه واره یه کی وه كو هیژیکی سیاسیی ريكخراو بچینه ناو مملانیی هه لېژاردنه وه.

KNN: به‌شى دوه‌مى پرسىاره‌كه ده‌لټ ده‌بنه فۆرمى پارتىكى سياسى ديارىكراو؟

نه‌وشىروان مسته‌فا: ئيمه به هيج جۆرىك ئەزمونى حيزبه ستالىنىيه‌كان دوباره ناكه‌ينه‌وه حيزبى هه‌ره‌مى دروستناكه‌ين و به نيازى لاساى ئەو حيزبه ته‌قليديانه بكه‌ينه‌وه كه له كوردستاندا حيزبايه‌تيانكردوه به سه‌رچاوه‌ى ژيان بۆ موچه‌خۆرو كردويانه به ئامرازىك بۆ ئەوه‌ى خه‌لك ناچاربكه‌ن له‌گه‌لئاندايټ له كوردستاندا حيزبه سياسىيه‌كان ئيستا له‌م زه‌مانه‌دا ته‌جنىدى ئىجبارى عه‌سكه‌رى نه‌ماوه جاران هه‌رچى ته‌مه‌نى بگه‌يششتايه‌ته (١٨) سال ناچاربو ببټه سه‌رباز، ئيستا له جياتى ته‌جنىدى ئىجبارى عه‌سكه‌رى، ته‌جنىدى ئىجبارى سياسى هه‌يه. ئيمه دژى ئەو سه‌ره‌تايه‌ين و پيمانوايه سه‌ره‌مى حيزبه ستالىنىيه‌كان به‌سه‌رچوه. ئەو سه‌ره‌مه به‌سه‌رچوه كه تۆ هه‌ولبده‌يت له‌سه‌ر شىوه‌ى سوپايه‌ك حيزبىكى سياسى دروستبكه‌يت له هه‌مو كورنو قوربى و كۆلانىكدا باره‌گات هه‌بټ بۆ ئەوه‌ى كۆنترۆلى كۆمه‌لگه بكه‌ى و له‌و ريگه‌يه‌وه له‌شكرىك له موچه‌خۆرى بټيش له‌ناو باره‌گاكانى خۆتدا كۆبكه‌يته‌وه ئيمه ئەو ئەزمونه دوباره ناكه‌ينه‌وه، ئيمه ئوميدمانوايه كه ئەزمونىكى تازه به‌ئىنيه‌ناو كوردستانى عىراقه‌وه كه ببټ به جىگه‌ى په‌سه‌ندكردنى كۆمه‌لانى خه‌لك، خه‌لك كارى سياسىيش بكات و له‌هه‌مانكاتدا پيشه‌ى تايبه‌تى خويشى هه‌بټ سه‌رچاوه‌ى ژيانى تايبه‌تى خوى هه‌بټ.

KNN: به‌شىكى دىكه‌ى پرسىاره‌كه باس له په‌يوه‌ندى نيوان ئيوه‌و يه‌كىتى ده‌كات، به‌وه‌ى كه ئيوه جيا ده‌بنه‌وه له يه‌كىتى يان جيانا بنه‌وه، يان به‌شىكن له يه‌كىتى، يان به‌شىكن نين له يه‌كىتى؟

نه‌وشىروان مسته‌فا: ئيمه له يه‌كىتى جيانه‌بوينه‌ته‌وه، به‌شى هه‌ره زۆرى ئەو كه‌سانه‌ى له بزوتنه‌وه‌ى گۆرانددا كۆبونه‌ته‌وه ئەسله‌ن يه‌كىتى نه‌بون، ئەگه‌ر له يه‌كىتيش بون له يه‌كىتى هاتونه‌ته ده‌ره‌وه ئەوه موشكىله‌ى خويانه ئيمه خۆمان به مونشه‌قو به جيا بووه‌و نازانىن بزوتنه‌وه‌يه‌كى جه‌ماوه‌رىى فراوان كه

پایه‌گایه‌کی فراوانی هه‌یه له کوردستاندا، خه‌لکی تێدایه که کاتی خۆی کادیربوه له‌ناو ریزه‌کانی یه‌کێتیدا یان ئەندامبوه له‌ناو ریزه‌کانی یه‌کێتیدا، به‌لام ئیستا هاتوته دهره‌وه مه‌روه‌ها له‌ناو حیزبه‌کاتی دیکه‌ش خه‌لک هه‌بون هاتونه‌ته دهره‌وه، به‌لام به‌شی زۆری هیزه‌که‌ی ئیمه که لیمانکۆبوه‌ته‌وه له‌و که‌سانه‌ن که پیشتر یان له هه‌یج حیزبێکدا نه‌بوه، یان بیلایه‌ن بوه، یان تازه هاتوته ناو ریزی جولانه‌که‌وه له‌به‌رئه‌وه یه‌کێتیمان بو‌ خواوه‌نه‌کانی خۆی به‌جیه‌شتوه.

KNN: دوا‌به‌شی پرسیاره‌که ئه‌وه‌یه: دوا‌جار پێویستییه‌کی حه‌تمی نییه ئیوه له چوارچێوه‌ی په‌یکه‌ریکدا خۆتان ریکبهنه‌وه، بو‌ ئه‌وه‌ی بزوتنه‌وه‌ی گو‌پران په‌رشو بلاونه‌بیت؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: من باسمکرد، وتم ئیمه وه‌کو قه‌واره‌یه‌کی سیاسی حه‌قی کارکردنمان هه‌یه و خۆمان ریکده‌خه‌ین و به‌م نزیکانه له‌ شاره‌ سه‌ره‌کییه‌کانی کوردستانی عێراقدا باره‌گا ده‌که‌ینه‌وه و ده‌سته‌ده‌که‌ین به‌ کاری ریکخستنی خۆمان، له‌ ریکه‌ی کۆمه‌لیک له‌ شه‌به‌که‌ی په‌یوه‌ندییه‌وه.

KNN: پرسیارێکی دیکه ئه‌وه‌یه، بو‌چی نه‌وشیروان مسته‌فا کۆمه‌له‌ی ره‌نجده‌ران زیندونا‌کاته‌وه له‌بری ئه‌وه‌ی به‌دی‌لیکی دیکه دا‌بنیت؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: و‌اب‌زانم هه‌ر قوناغێک و هه‌ر سه‌رده‌مێک پێویستی به‌ شیوه‌یه‌کی دیاریکراوی ریکخراوه‌یی هه‌یه، پێموایه کۆمه‌له‌ی ره‌نجده‌رانی کوردستان له‌ قوناغی خۆیدا ده‌وریکی گ‌رنگ و سه‌ره‌کی و کاریگه‌ری له‌ می‌ژوی می‌له‌ته‌که‌ماندا بینی ئه‌و قوناغه‌ تێپه‌ری ئیستا قوناغێکی تازه‌یه، پێویستیمان به‌ فۆرمێکی نوێ به‌ ناوه‌رۆکیکی نوێ، به‌ به‌رنامه‌یه‌کی نوێ، به‌ سه‌رکردایه‌تییه‌کی نوێ، به‌ شیوه‌یه‌کی ئیشکردنی نوێ هه‌یه، من ئومیدموایه، ئه‌و که‌لینه‌ی که ئیستا له‌ کوردستانی عێراقدا هه‌یه و زۆر له‌ د‌ل‌سۆزه‌کان و له‌و ئەندامه‌ کۆنه‌کانی کۆمه‌له‌ی ره‌نجده‌ران باسی ئه‌وه ده‌که‌ن که کۆمه‌له‌

زیندوبکریتهوه، من پیموایه ئه و قوناغه به سه ره رزیه وه ئه رکه کانی خۆی به جیهناوه، ئیستا قوناغیکی تازهیه و ئه رکی تازه مان له ئه ستودایه.

KNN: به شیکی زۆر له و پرسیارانه ی نێردراون بۆ ئهم به رنامه و دیداره یه په یوه ستن به مه سه له ی نانپرین و ئه و سزا سیاسیه ی که تۆ باستکرد، تۆ خۆت په یامت چیه بۆ ئه و نانپراوانه، یان ئه وانه ی که له سه ر بزوتنه وه که ی ئیوه سزایه کی سیاسیه ی دراو که ده توانی ت بوتری ت مۆدیلیکی تازه ی سزادانه؟

نه و شیروان مسته فا: ئیمه ئه و به رنامه یه ی که هه مانیه به رنامه ی گوپان بوه، به رنامه ی گوپانیکی سیاسیه ی بنه په تی بوه له کۆمه لی کورده وارییدا، ئیمه به لێنمان به میله ته که مانداوه که ئیشبکه ی بۆ ئه وه ی سیستمی حوکمرانی له کوردستانی عێراقدا بگوپین، ئیشبکه ی بۆ ئه وه ی شیوه ی به رپوه بردنی ولات بگوپین، ئیشبکه ی بۆ ئه وه ی که ئه دای حوکمه ت بگوپین، ئیشبکه ی بۆ ئه وه ی که ئه دای په رله مان بگوپین، ئیشبکه ی بۆ ئه وه ی که ولاته که مان له قوناغیکه وه بجیه ته قوناغیکی خوشتر و باشتر و پیشکه و توتر له وه هه مو گوپانیکی له دنیا دا نرخی خۆی هه یه هه مو هه ول و تیکۆشانیک باجی خۆی هه یه، پیموایه ئه و سزا سیاسیه ی که ئیستا ده سه لاتداران ده یسه پیین به سه ر چاکه کان و به سه ر لایه نگره کانی ئیمه دا، له راستیدا ئه وه به شیکه له و نرخی که تیکۆشه ره کانی میله ته که ی ئیمه ئه مپۆ له نرخی گوپینی سیستمی سیاسیه ی، سیستمی ئابوری و سیستمی کۆمه لایه تی ده یده ن وه من به شانازییه وه باسی ئه وه ده که م چالاکه کانی میله ته که مان به رگه ی ئه وه یانگرتوه و خۆپاگرییه کی بیۆینه یان پیشانداده که ئاماده نه بون له پیناوی موچه یه کی بچوکدا ته نازول له یروباوه ری سیاسیه ی و له مه بده ئی خۆیان بکه ن، بێگومان ئهم عه قلییه ته ی که ئیستا عه قلییه تی سزادانی سیاسیه ی، ئه مه پاشه پۆژی نییه، ئیستاشی نییه، نه ک ئاینده، ئه مه وه کو په له قازه وایه پیشموایه ئهم په له قازه یه ش داده مرکیه وه چ زو بی ت چ درهنگ بی ت.

KNN: دته ویت بلیی ئەو ئامانجە ی که له پشت سزای سیاسییە وە یه که ترساندن ی لایەنگرانی بزوتنە وە ی گوێرانه سەرناگریت؟

نەوشیروان مستەفا: بێگومان سەرناگریت، سەدان هەزار کەس لەم بزوتنە وە یه کۆبوەتە وە نانێرینی چەند هەزار کەسیک ناتوانیت میلله تیگ چاوترسین بکات. میلله تە کە ی ئیمە گوێرینی دە ویت، لە بەرئە وە بە سزادانی چەند هەزار کەسیک میلله ت چاوترسین نابیت، ئیمە لە سەر دە می کدا هەفتە ی وا هە بوە سەدان کەسیان لی ئیعدام کرد وین و هە لیا نواسنی وە لە سیدارە یاندا وە لە سەر جادە ی شارە کان خە لکیان بە ریز گوللە باران کرد وە میلله تە کە مان چاوترسا و نە بوە ئیستا بە نانێرین و بە دەرکردن و بە وانه چۆن چاوترسین دە بیت.

KNN: واتا ئەو بۆچونە ی که پێی وایە، ئە ماری که گوێران هات مۆ دێ لێ کبو، بە لām ئە مجارە که دیت رەنگە بە م حە ماسە وە نە بیت و لە لایە ن تۆ وە رە تە کری تە وە یان راتچی یه؟

من پێ م وایە هە لێ ژاردنی دا هاتو ئیمە سەر کە و تنی سیاسی گە و رە تر بە دە ست دە هی نین، پێ م وایە گە لە کە مان پە شی مان نە بوە تە وە لە وە ی که دە نگ ی بە ئیمە دا وە، بە پێ چە وانه وە بە شی ک لە وانه ی که دە نگ یان بە ئیمە نە دا وە پاش ئە وە ی که ئە و رودا وانه ی کوردستانی عێراق یان بێ نی وە ئیمە لایە نگرمان زۆر تر بوە، دە ی شیی بێ نین ئە وە لە بە

لایه نگرى حوکمى لامه رکه زیم له کوردستاندا

سازدانی: ئارام سه عید

نهوشیروان مستهفا بپروای وایه له لایه ن خه لکی سلیمانییه وه گله بیان لیڤه که ن که ماوه یه کی زۆر زیاتر له (١٠) سال حوکمرانی ئیداره ی یه کی تی هه موی له سلیمانی بووه به شیك له وانه ی که کاربه دهست بون دهسه لاتداربون له داموده زگا حکومه تی و حیزبیه کاندایستغلالی پله و پایه ی سیاسی خۆیانیان کردوه بۆ هه ندیک مه بهست.

ئه وه ش ره تده کاته وه که سلیمانچی تی کردبی ت و ده لی ت: ئه گه ره له هه ولیریش بومایه له وانه بو هه ره به و ته ریه یه پی م بلی ن که هه ولیرچییا تی ده کات و له ده وکی ش بومایه پی م بلی ن ده وکی یه تی ده کات.

له م چاوپیکه وتنه دا ته ئکید ده کاته وه که لایه نگرى حوکمى لامه رکه زیبیه له کوردستاندا و ده لی ت: باوه رم وایه ده بی ت هه مو پاریزگایه کیش مافی بپیراردانی چاره نوی سی خۆی هه بی ت، به لام له کوردستاندا ئیمه لایه نگرى ئه وه ی ن که هه ری می کوردستان هه بی ت و یه که ی فیدرالی بی ت.

KNN: چ جو ره شیوازیکی حکومرانی له کوردستاندا به په سه ند ده زانن، واته شیوازی مه رکه زی یا لامه رکه زی؟

نهوشیروان مستهفا: پیموایه جاریکیکه ش ئه م مه سه له یه م باسکردوه له ئیداردا دو جو ره شیوه ی به پێوه بردن هیه شیوه ی به پێوه بردنی ستونی یا عه مودی ئه وه ی تری ش پێی ده وتری ت شیوه ی به پێوه بردنی ئو فوقی یا خود ئاسویی له شیوه ی به پێوه بردنی عه مودیدا، ئه وه جو ریکه له حوکمرانی مه رکه زی، له حکومرانی مه رکه زی دا هه مو ده سه لاته کان کو ده کری نه وه له مه رکه زدا، له ویوه هه مو لا کان به پێوه ئه بری ن و ئه وانی تر هه مو تابعی ئه ون، له به پێوه بردنی

ئاسۆیی دا دەسەلاتەکان دابەش دەکړین له بهینی ناوهندو له بهینی شوینەکانی تردا له بهینی جیگایه‌ک و جیگایه‌کیتردا، به‌لام من خوّم له‌گەل ئەوهم که لامەرکه‌زیه‌ت هه‌بیّت له‌گەل ئەوهدام که دەسەلاتەکان به ئاسۆیی دابەش بکړین به‌سەر جیگای جیا جیاو دەسەلاتی جیاجیاو ناوهندی جیاجیا، نه‌ک له یه‌ک ناوهندیکه‌وه بێگومان ناوهندیک هه‌موی به‌پێوه‌ده‌بات ئیداری هه‌موی ده‌کات، به‌لام من لایه‌نگری هوکمی لامەرکه‌زیم له کوردستاندا.

KNN: كاك نه‌وشیروان كورد له به‌غدا زۆركات به‌رگری له فیدرالیه‌ت ده‌كات بۆ عێراق كه ئەویش پێویستی به‌ شیوازیکی حکومرانی لامەرکه‌زی هه‌یه، به‌لام له کوردستان پیاده‌ی مەرکه‌زیه‌ت ده‌کات؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: به‌لێ، جا ئەوه ئیستاش كورد موته‌هه‌مه به‌وه كه شتیك هه‌یه له ژبانی سیاسی و له په‌یوه‌ندی ناو ده‌وله‌تاندا كه پێی ده‌لێن دو پیوانه‌یی یاخود به ئینگلیزی پێی ده‌لێن ده‌بڵستاندارد ئەوه‌ی كه عه‌ره‌ب ته‌رجومه‌ی كردوه به ئیزدواجیه‌تی مه‌عایر یا ئیزدواجیه‌تی مقاییس، بێگومان ئەوه له شه‌خسیه‌تی عێراقیدا عه‌لی وه‌ردی باسی كردوه، كه شه‌خسیه‌تی ئینسانی عێراقی جوړیك له ئیزدیواجیه‌تی تێدایه، دوانه‌یی تێدایه، ئەو دوانه‌یه‌یه عه‌لی وه‌ردی باسی كۆمه‌لگای عه‌ره‌بی تێدایه ده‌یگێژیته‌وه بۆ ئەو ئیزدواجیه‌تییه لایه‌کی ژبانی به‌ده‌وییه لایه‌كه‌ی تری ژبانی هه‌زارییه، ئەوه‌ش وایكردوه له ده‌رونی ئینسانی عێراقیدا جوړیك له ئیزدواجیه‌ت هه‌بیّت، به‌داخه‌وه حکومرانی سه‌رده‌می به‌عسیش کاریکی وایكردوه لای تاکی كوردیش جوړیك له ئیزدواجیه‌تی كه من ناوم ناوه ئیجدواجیه‌تی شه‌خسیه‌تی یه‌عنی دو شه‌خسیه‌تی دو كه‌سیه‌تییه له زه‌مانیكدا وابوه وشه‌کانی وه‌كو كه به كه‌سیك بکوته‌بایه ئەوه كه‌سیکی دو روه یا كه‌سیکی دو زمانه یا ئەمه كابرایه‌کی دوسه‌ره به دو سه‌ر ئه‌ه‌وات ئەمه جینیویکی قورس بو، به‌لام له رژیمی به‌عسیدا كه به‌عس غه‌دری له خه‌لك ده‌كردو زوڵمی له خه‌لك ده‌كردو خه‌لكی ده‌كوشت و ئیجباری ده‌كرد به‌ه‌وات له‌گەل رژیمی به‌عسی بیّت و

مه جېورېو به رو له گڼل به عسيه كاندا ستايش بكات و له گه لياندا بېروت به ريگاداو پييان بليت باشو به سرچاو بليت همو قسه كاني تو باشو له پاشملهش جنپوي پيدهدان و له هه نديك حاله تيشدا دهچو ريكخستني نهيني ده كرد نه مهش كاريكي وايكردوه فيعلن دو رويي ببيت به به شيك له ژياني روژانه ي خه لك و دو زماني، له وي به جوړيك قسه بكات و به نهيني به شيويه كي تر قسه بكات له دواي راپه رينه وه حيزبه كورديه كان له راستيدا له باتي نه وي هه ول بدن كه نه مه نه ميځيت نه مه يان قول كرده وه كه ئيستا ده بيبنن جوړيكه له نيفاقى سياسى موناقيقن له دين دا تهنيا بو نه فسي زه لامه كه خوئ زهره رى هيه بو نمونه ئينسانيكى موناقيق دينى پكه ويته خه تهره وه باوه رى بكه ويته خه تهره وه له روژي قيامه تدا خودا سزاي دودات، به لام موناقيقى سياسى له دنيا يه زهره رى بو هه مو خه لك هيه، ئيجدواجيه تى مه اير نه وي كه تو بو شويني شتيك داوا بكه يت، به لام بو خوت شتيكيكه داوا بكه يت، بيگومان نه وه جوړيكه له ئيجدواجيه تى مه اير كه له ولاته كه ي ئيمه دا هيه، به لي ئيمه له به غدا داوا ده كه ين كه لامه ركزه يت هه بيت، به لام له كوردستاندا داوا ده كه ين ماركه زيه ت هه بيت، له وي داوا ده كه ين ته عه دوديه ت هه بيت ليږه نيزامى حيزي واحد هه بيت بو خه لكى تر كو مه ليك شت داوايان ليده كه ين لاي خومان نه وه جيبه جي ناكه ين ياني هه تا نه گهر ئيوه سهرنجى خيزانى كورد بدن به شيك له و پياوانه ي كه له ناو خيزانى كورددا ده ژين خويان به پيشكه وتوخوازو لايه نگرى مافى نافرته و نه و جوړه شتانه ده زانن، به لام كه ديتنه ناو خيزانه كه ي خويدا ره قتاريكي جياواز نه كات بيگومان نه مه نه و دو كه سيه تيه كه له يه كه سدا نه بيبريت بويه نه وه له سياسه تى كورديشدا په پره وي ده كرنت ئيزدواجيه تى مه اير له سياسه تى كورديش دايه پيموايه ره گه كه ي ده گهر يته وه بو نه وه.

KNN: نه و شيوازه ي لامه ركزه يت باسى ده كه يت نه و ده سه لاتانه چين كه پيوسته له ده ستى ماركه زدا نه بيت؟

نه وشيړوان مستهفا: باسي ته جروبهي كوردستاني هيراني خومان دهكهم،
 نامه ويټ نه مه ته عميم كه م بؤ ولاتاني تر به لام نه مه بېگومان له نه تېجهي
 ليكولينه وهی چهندين ته جروبهي ميله تاني دونيا بوه نه مه به شيكه له و
 فلهسه فهي سياسييه له حكومراني نيټه باورهرمان پيپه تي نه مه ش نه وه په نيټه
 له هريمي كوردستاندا سي دهسه لاتمان هه په، له پال له و سي دهسه لاتهدا
 هيڼي چه كداريشمان هه په مه سه له و سي دهسه لاتكه په كيان دهسه لاتي
 ته شريعييه، په كيان دهسه لاتي ته نفيزييه، په كيان دهسه لاتي قه زاييه له هريمي
 كوردستاندا كاتيك نيټه باسي لامرگهزيهت دهكهن باسي له و ناكه ين له
 دهسه لاتي قه زايي دا لامرگهزيهت هه بيټ و هر محافزه په ك دادگار مه حكه مه و
 سولته ي قه زايي خوي هه بيټ، بېگومان نا، بؤ هريمي كوردستان پيويسته په ك
 دهسه لاتي قه زايي هه بيټ كه له هه مو هريمي كوردستاندا دهسه لاتداربيټ په ك
 مه حكه مه ي ته ميز هه بيټ و په ك مه جليسي قه زا هه بيټ و په ك وهزاره تي هه دل
 هه بيټ، مه فروزه سولته ي قه زايي له هريمي كوردستاندا په ك سولته بيټ،
 وهره سر سولته ي ته شريعي له سولته ي ته شريعي ش دا پيويسته له هريمي
 كوردستاندا په ك نه نجومه ن په ك په رله مان هه بيټ بؤ له وهی ته شريعات بؤ
 هه موي كوردستان دهرېكات يه عني له و ته شريعاتي له و قانونه ي له
 په رله ماني كوردستاندا دهره چيټ له سهرتاسه ري كوردستاندا چيپه جي
 بكريت و نابيت هيچ محافزه په ك خوي به ته نيا دهسه لاتي له وهی هه بيټ كه
 ته شريعاتي جياواز دهرېكات جياواز بيټ له و ته شريعات هريم به لكو ته نيا
 دهسه لات له هريمي كوردستان دهبيټ قانون دهرېكات و قانونه كه ي چيپه جي
 بكريت له سهرتاسه ري كوردستان سولته ي ته شريعييه كه پارله ماني
 كوردستانه.

دنيه سر سولته ي ته نفيزي سولته ي ته نفيزي كه خوي له كومه ليك دام و
 دوزگا نه نوينيټ له وانه نه نجومه ني وزيران، سه روكا يه تي هريم سه روكا يه تي
 هريميش بېگومان له بيټ بؤ هه موي هريمي كوردستان بيټ، به لام كه باسي

سولتهی تەنفیزی دەکرێت سولتهی تەنفیزی ئەنجومەنی وەزیرانە، ئەنجومەنی وەزیران مەفرۆزە ئەو دەزگایە بێت کە پەیوەندی لە بەینی ھەریکی کوردستان و لە بەینی عێراق و شۆیئەکانی تردا رێک دەخات و ئەو جێبەجێی بێت کە تەختیتی لەسەر ئاستی ھەریکی کوردستان پلان دادەنێت بۆ رێگا و بان بۆ کارەبا بۆ ئاوی خواردنەو بۆ کشتوکال بۆ ئابوری بۆ کاروبار بۆ زانکۆکان، نەخشە یاخود پلانی ھەرێم لە لایەن ئەووە دائەنرێت و جێبەجێی کردنە کە ئەسپیتریت بە ئەنجومەنی محافەزەکان یەعنی لەمە جۆریک لە دابەش کردنی دەسەلات دیتە پێشەوە دابەشکردنی دەسەلات لە نیوان ئەنجومەنی وەزیران و لە نیوان ئەنجومەنی پارێزگاگان، ئەوێ کە ئێمە داوای دەکەین ئەوێ کە لە ھەریکی کوردستاندا جۆریک لە لامەرکەزیەت لە مەسەلە جێبەجێی کردنی کارگێڕیدا لە مەسەلە جێبەجێی کردنی ئابوریدا لە مەسەلە جێبەجێی کردنی ئاوەدانکردنەو و لەوانە جۆریک لە دابەشکردنی دەسەلات لە بەینی ھەریکی کوردستان لە ھەولێر و لە بەینی محافەزەکانی ھەولێر و دەوک و سلێمانیدا ھەبێت ئەوێ کە ئێمە باسی دەکەین، بێگومان ھێزی چەکدار بە دەرەجە جی ئەساسی پێشەوێرگە و ئەویش کە دەبێت دیسان ناوەندی بێت و سەر بە ھەریکی نەبێت لەبەر ئەوە ئێمە ئەگەر باسی لامەرکەزیەت دەکەین باسی ئەو لامەرکەزیەت دەکەیت کە لە بواری بەرپۆوەبردنی کارگێڕی و ئاوەدانی دەکەین نە کە لە بواری سولتهی تەشریعی و سولتهی قەزایی دەکەین.

KNN: ھەندیک ئێوە بە سلێمانچی تاوانبار دەکەن؟

نەوشیروان مستەفا: بەلێ، زۆر پرسیاریکی بەجێبەجێی من لە چیدا سلێمانچیتیم کردو پێم بلێن تاوەکو پێتان بلێم سلێمانچیم کردو یان نەمکردو.

KNN: مەسەلەن بۆ نمونە دەلێن ئەگەر دەسەلاتتان ھەبێت فەزلی سلێمانی

دەدەن بەسەر شارەکانی تردا؟

نەوشیروان مستەفا: زۆرجار دەسەلاتیشم بوو لە چیدا فەزلم پێداون؟ ئەتوانن ھەر ھیچ نەبێت ئەو فەترەیی بۆ نمونە بێننەو کە ھەمو دامودەزگاکی یەکییتی

و هه مو داموده زگاگانی ئیداری مه نتقی سلیمانی که سهر به یه کیستی بون له ناوچه ی سلیمانی و له شاری سلیمانی بون نه توانن بچن پرسیار بکه ن بزانی مه سنولی چه ند مه کته بی یه کیستی خه لکی شاری سلیمانی بون مه سنولی چه ند مه کته بی یه کیستی خه لکی شاره گانی تر بون له ناو وه زیره کاندای به ژماره وه ریگرن (۲۰) وه زیر بوبیت (۱۵) وه زیر بوبیت (۳۰) وه زیر بوبیت چه ندانه ی خه لکی سلیمانی بون و چه ندیان خه لکی شاره گانی تر بون به عه کسه وه ئیمه له لایه ن خه لکی سلیمانیه وه گله ییمان لیده که ن که ماوه یه کی زور زیاتر له (۱۰) سال حوکمرانی ئیداره ی یه کیستی هه موی له سلیمانی بووه به شیک له وانه ی که کار به ده ست بون ده سه لاتدار بون له داموده زگا حکومه تی و حیزیه کاندای ئیستغالی پله و پایه ی سیاسی خویانیان کردوه بو هه ندیک مه به ست بو ده وه مه ندبون بو داگیرکردنی نه رز بو مقاو له لات بو فلان و بو فیساری بو شتی وا زور جار خه لکی سلیمانی تاجیره گانی سلیمانی مقاوله گانی سلیمانی کار مه ند ه گانی سلیمانی هاتون گله ییان له ئیمه کردوه که ئیمه بوچی دیفاعیان لیناکه ین له سه ر نه وه ی که نه رزی سلیمانی ده ریت به خه لکی زور شوینیت که دابه ش ده کریت به سه ر خه لکی زور شوینی دور دین له به ر چاوی خه لکی سلیمانیدا نه یفرۆشن، بوچی له سلیمانی یه کیستی حکوم ده کات و که چی زوری وه زیره گانی که کاروباره گانیان به ند ه به م ناوچه یه وه که پیویسته به شاره زایی و ناسینی خه لکه که وه هیه، خه لکی شاریکی که بو ببیت وه زیر روژیک له روژان ئیمه گله ییمان نه کردوه و قسه مان نه کردوه.

من نه گه ر له هه ولیریش بومایه له وانه بو هه ر به و ته ریه یه پیم بلین که هه ولیرچییه تی ده کات و له ده وکیش بومایه پیم بلین ده وکچییه تی ده کات چونکه من دژی ئیستغالی ده سه لاتی سیاسی ده سه لاتی حکومرانی و ده سه لاتی حیزیی بوم بو مه نفعه تی تایبه تی به داخه وه نه وه به و نه وعه شکاوه ته وه له به ر نه وه ی که نه و که سانه ی که ده سه لاتدار بون له سلیمانی خه لکی سلیمانی نه بون پیمان وابوه که نه گه ر نه و ره خنه یه ی که ده یگرین نه و

گلهییەى كه ئەيكەين ئەچیتە قالبى ئەوەى كه ئەگەر سلیمانیش بونایە هەر عەینی گلهییمان لێدەکردن.

KNN: لە گەڕانەوه بۆ سیستمی لامەركەزى كه باسمانكرد ئایا ئەم سیستمە بۆ هەولێرو دھۆكیش بەهەمان شیۆه هەر دەسەلات رازى نییە كه سیستمىكى لامەركەزى بێت؟

نەوشیروان مستەفا: بەلێ، ئەو سیستمى لامەركەزىیەى كه ئێمە باسیدەكەین بۆ هەولێرو دھۆكیشە، ئەگەر رۆژێك لە رۆژان كەركوك و ناوچە دابراوەكانیش ھاتنە سەر كوردستان ئێمە ھەمان سیستم داوا دەكەینەوه چونكە تازەترین سیستمى بەرپۆوەبردنى دنیاىە، ئەم دنیاىە دنیاى زەمانى مەركەزىیەت نییە، ئەوەى كه پێى دەوتریێت لامەركەزىیەت یان (دیسینترالیزیشن) كه بە كوردی ناومان ناوہ (نەناوەندیى) شیۆهیهكى بەرپۆوەبردنى ھاوچەرخە بۆ بەرپۆوەبردنى دامودەزگاكانى حكومەت لە سەرتاسەرى دنیا دا پەپرەوى دەكریێت.

KNN: بەلام ئایا حكومەرانى ئێستا ئەم كارەى كردوہ؟

نەوشیروان مستەفا: نەخیر نەيكردوہ، ئەنجومەنى وەزیران و وەزیرەكان ھەول دەدەن بۆ ئەوەى دەسەلات لە دەستى خۆیاندا كۆببێتەوه. ھەمو شتێك لە رێگەى ئەوانەوہ بێت، تەنانەت دامەزراندنى كارمەندیكى ئاسایى، مجبۆرى مەزگەوتێك، فەپراشى مەكتەبێك یان دائیرەىك، كریكارىكى ئاسایى، دەیانەویێت لە دەستى خۆیاندا بێت، یان جیبەجیكردنى پرۆژەىكەى بچوك لە دواكەوتوترین یان دورترین دیھات دەبێت بە دەست خۆیانەوہ بێت، دەیانەویێت لەو رێگەىوہە خۆیان بەسەر خەلكدا بسەپێنن.

KNN: ئەمە تاچەند دەتوانین بڵێن یەك ئیدارەىیە لە كوردستان، یان دابەشكردنى ئیدارەى لە كوردستان؟

نەوشیروان مستەفا: تانیستا یەكئیدارەىیە لە كوردستاندا نییە، تانیستاش دو ئیدارەى، لەسەرەوہ بەناو وەزارەتێكى یەكگرتو ھەیە بەلام بۆ ھەندىك وەزارەت

دو وهزير ههيه، واته دهتوانين بليين له روى عه مهلييه وه دو ئيدارهيه، ئيدارهه
سليماني وهكو خويه تى وهه وليرو دهوكيش وهكو خويه تى.

KNN: هه ندى جار دهليين ئه گهر نه وشيروان مستهفا دهسهلاتى هه بييت
لهوانهيه سليماني جيا بكا ته وهه بيكات به هه ري ميكي سه ربه خو؟.

نه وشيروان مستهفا: بيگومان له ده ستورى غيراقيدا مادهيهكى تيايه كه هه مو
پاريژگايهك به ته نيا يان له گهل چه ند پاريژگايهكى تر دا ئه توانيت هه ري ميكي
سه ربه خو دروستبكات. وهكو مه بدهد من له گهل ئه وهه و پيشموايه ئه مه مافيكي
رهواى هه مو پاريژگايهكه وهكو چون ئيمه باوه رمان وايه هه مو ميلله تييك له
دنيا دا ده بييت مافي چاره نوسى هه بييت، من باوه رم وايه ده بييت هه مو
پاريژگايه كيش ده بييت مافي برياردانى چاره نوسى خوى هه بييت، به لام له
كوردستان دا ئيمه لايه نگرى ئه وهين كه هه ري مي كوردستان هه بييت و يه كه يه كه ي
فيدرالى بييت، سليماني وهه وليرو دهوك به يه كه وه بن، له پاشه پوژدا ناوچه
داباره وه كان كه ركوك و سنجارو خانه قين و مه خموريش بگه ري نه وه سه ر هه ري مي
كوردستان.

ديمه سه ر ئه وهى كه حكومه تى هه ري مي كوردستان و سه ركردايه تى ئه م دو
حيزبه چيان كردوه بو ئه وهى جوړييك له ئينديماج له نيوان بادينان و سوړان
له نيوان هه وليرو سليماني، له نيوان دهوك وهه وليرو سليماني دا دروست بييت.
بو نمونه چه ند روژنامه ي سليماني ده گاته دهوك، چه ند روژنامه ي دهوك ده گاته
سليماني، چه ند كوړى ئه دهه ي، سياسى، روژنبيرى، له لايه ن دهوكيييه كانه وه له
سليماني ئه نجام ده درييت و له لايه ن سليمانيه كانه وه له دهوك ئه نجام ده درييت.
چى كراوه بو ئه وهى كه ئه وهى له زمانى تازه ي ئه م چه رখে دا پيى ده وتر ييت
(ئينتيگريشن) جوړييك له ئينديماج، جوړييك له تيكه لاوبون، كه له يه كه تر دا
بتوينه وه، چى كراوه تاكو من درى راوه ستايم تا ئه وان و امان پي بليين؟ به
پيچه وان وه من زور به لامه وه باشه كه نه خشه يهك دابن يين بو ئه وهى
تيكه لاوبون يكي ئابورى، سياسى، كومه لايه تى، روژنبيرى، زانكو يى له نيوان

پاریزگاكانی كوردستاندا به سلیمانی و ههولێرو دهۆك و كهركوكیشی بخهینه سهر، سنجارو خانهقینیشی بخهینه سهر، توزخورماتوی بخهینه سهر، گویری بخهینه سهر، واته کاریکی وابکهین تیکه لاوبونیک له میلله ته کهماندا دروستبیت، له سلیمانی ریگه بدهین با به لێندهرهکانی دهۆك بین لیره ئیش بکهن، ئه و کۆمپانیایانهی له دهۆك هاورده و هه نارد هه کهن بین له سلیمانییش لقی خویان بکه نه وه به پیچه وانه شه وه. با سلیمانی چهند هه زار خویندکاریکی ههولێرو دهۆك وهر بگریت و ئه وانیش چهند هه زار خویندکاریکی سلیمانی وهر بگرن بۆئهو تیکه لاویی دروستبیت. له نیوان نوسهران و ئه دیبان و رۆشنیران و شانۆکارو ئه وانی تر دا تیکه لاویی دروستبیت ئه وه مه رجی پیکه وه ژیا نه. له سه رو هه موشیه وه ده بیئت ئیمه ئازادی بۆ میلله ته کهمان مسوگهر بکهین، سیستمیکی دیموکراتی کراوه مان هه بیئت، تایبه ته ندیتی یه کتری قبول بکهین، بۆنمونه ئه وان تایبه ته ندیتی سلیمانی قبول بکهن، سلیمانی تایبه ته ندیتی ههولێر قبول بکات، به وجۆره ئیمه ده توانین به یه که وه بژین ئه گینا له ریگه ی سه رکه و تکرده و هه ره شه لیکرده وه پیموانیه به هیچ جۆریک ئینتیگره یشن یان تیکه لاوبون دروستبکات.

KNN: ده ستوریک که ره زامه ندی هه مولایه کی له سه ربیئت ناتوانیئت ئه مه دروستبکات؟

هه وشیروان مسته فا: به لی بیگومان ده توانیئت، به لām به داخه وه ئه م ده ستوره ی که ئیستا هه یه ئه و ره زامه ندیه به کۆمه له ی تیا نیه ئیمه ئومیدمان وابو له کوردستاندا ده ستوریکمان هه بیئت هه مومان پشتیوانی لیبکهین هه مومان ده نگی بۆ بدهین و به ده ستوری خۆمانی بزانی، به لām ئه و ده ستوره ی که هینایانه پێشه وه جیگه ی داخه به شی زۆری رۆشنیران و خه لکی ئه م ناوچه یه دژی راوه ستان، ئومیدم وایه جاریکی دیکه چاو به وه دا بخشیننه وه که ده ستوریک له کوردستاندا بیته پێشه وه جیگه ی ئیجماعی کورد بیئت یان هیچ

نەبیت جیگەى زۆر بەى زۆرى كورد بىت كه هەمو بە دەستورى خۆيانى بزەن و پەپرەوى بكەن و لەگەلى بژین.

KNN: كەواتە ئەگەر ئەمانە هەر لە دروشمدا بمىننەو، پىكەو ژيان بەبى كرانهوو دادپەرورەى كاریكى ئاسان نابیت؟

نەوشىروان مستەفا: پرسىارەكەم كه لە تۆم كرد جارىكى تر دو بارەى دەكەمەو، بۆئەوێ ئیمە وەكو یەك نەتەو ئیش بكەین بۆئەوێ وەكو یەك هەرىمى كوردستان ئیش بكەین، بۆئەوێ وەكو یەك حكومەت یەك دەولەت یەك ولات ئیش بكەین، من لە تۆ دەپرسم: لە ١٨ سالى رابردودا چى كراوە بۆ دروستكردنى شتى هاوبەش لەنیوان كفرى و زاخۆ، لەنیوان كەلارو ئامیدى، لەنیوان ئاكرى و هەلەبجە، چ شتىكى هاوبەش دروستكراوە لە روى ئابورى، سیاسى، كۆمەلایەتى و روشنبیرییهو، كردویەتى بە بەرنامەى خۆى بۆئەوێ ئەم میللەتە هەست بەوە بكات كه یەك میللەتە، یەك ولاتى هەیه، وە ئەمە لە شیعەر دەربىنینه دەرەو، واتە لە نوسین و دروشمى سیاسى دەربىنینه دەرەو بىكەین بە بەرنامەىكى ئیشكردن بۆ ئىستار و بۆ پاشەپوژ بۆئەوێ ئیمە خۆمان بە یەك نەتەو بە یەك میللەت بزەنین، بۆیه من لە تۆ ئەپرسم چى كراوە؟ ئەگەر نەكراوە پىویستە بىكەین. ئەگەر كراویشە بۆئەوێ درێژەى پىبەدەین.

KNN: ئەگەر ئەمانە نەكران ئەوكاتە هەلویستت چۆن دەبیت؟
نەوشىروان مستەفا: ئەگەر نەكران، رۆژبەپوژ ئەو درزانەى لەنیوان ئەم ناوچانەدا هەیه قوڵتر دەبیتەو.

KNN: لە یەكەم پرسىاردا باس لە مەسەلەى ئیزیدیواجیەت كرا، ئەمەوێ بگەڕیمەو سەر بەشیكى ئەو پرسىارە، ئەم ئیزیدیواجیەتە چ وینەیهكى كوردی دروستكردو لە دەرەو؟ ئایا زیانى لى نەداو؟

نهوشیروان مستهفا: به‌لئ، رهنګه بو ئه‌مریکا ئیزدیواجیه‌تی مه‌عایر بچیته
 سهر، یان بو ده‌وله‌تانی گه‌وره بچیته سهر، نه‌وانه هی‌زی گه‌وره‌یان هه‌یه، به‌لام
 بو میلیله‌تیکی بچوکی وه‌کو کوردو هی‌زیکی بچوکی وه‌کو کورد، بی‌گومان نه‌مه
 ناچیته سهر. ئیزدیواجیه‌تی مه‌عایر له‌سیاسه‌تی کوردیدا له‌عیراقداه‌ره‌ری
 له‌کورد داوه، واته‌ئ‌گه‌ر ئیستا وه‌زی سیاسی کورد له‌عیراقداه‌راورد بکه‌ین
 له‌گه‌ل پینچ سال له‌مه‌وپیش یان ده‌سال له‌مه‌وپیش، پیموایه‌ زور دابه‌زیوه‌ته
 خواره‌وه، پینچ سال له‌مه‌وپیش شوینی کورد له‌لای عه‌ره‌بی عیراق زور له‌
 ئیستا باشت‌بو، ده‌سال له‌مه‌وپیش زور له‌ ئیستا باشت‌بو، به‌هوی ئه‌و
 سیاسه‌ته‌ ئیزدیواجیه‌ی که‌ له‌ به‌غدا په‌په‌وه‌ی ده‌کریت، نه‌وه‌ی که‌ بو‌خۆمانمان
 نه‌ویت بو‌ئ‌ه‌وانمان ناویت، بۆنمونه‌ داوای دیموکراتی له‌وان ده‌که‌ین داوای
 ته‌وافوق ده‌که‌ین داوای ئازادی زیاتر ده‌که‌ین داوای لامه‌رک، زیه‌ت ده‌که‌ین،
 داوای ئازادی حیزبه‌کان ده‌که‌ین، هه‌ندیک له‌مانه‌ له‌ناو سیاسه‌تی کوردیی
 ناوخوی هه‌ریمی کوردستاندا ره‌نگی نه‌داوه‌ته‌وه، له‌به‌ئه‌وه‌ ئی‌مه‌ش
 تۆمه‌تبارین به‌وه‌ی که‌ ئیزدیواجیه‌تی مه‌عایرمان هه‌یه، به‌وه‌ی جوړیک ره‌فتار
 ده‌که‌ین له‌ کوردستانو له‌وی جوړیکی دیکه‌ ره‌فتار ده‌که‌ین، نه‌مه‌ بو‌ته‌ هوی
 نه‌وه‌ی که‌ وه‌کو وتم له‌ناو عه‌ره‌بی عیراقداه‌ریزگرتنی کورد دابه‌زیوه‌ته‌ خواره‌وه.
 بۆنمونه‌ کورد پیش پینچ سال یان ده‌سال نه‌یتوانی به‌ ئازادی ب‌روات بو
 نه‌جه‌فو که‌ربه‌لاو حله‌و عه‌ماره‌و به‌سره‌و ته‌نانه‌ت له‌ رومادیو شوینه‌کانی
 ترده‌ ئیش بکاتو زور ری‌زی ده‌گیرا، به‌لام له‌ماوه‌ی نه‌م پینچ ساله‌دا نه‌و
 ری‌زگرتنه‌ دابه‌زیوه‌ته‌ خواره‌وه.

KNN: دوا پرسیارم نه‌وه‌یه، ئیوه‌ هیچ پلانیکتان هه‌یه بو‌نه‌هیشتنی نه‌م
 ئیزدیواجیه‌ته‌ له‌ کارکردندا؟

نهوشیروان مستهفا: ئیمه ههولدهدهین لهپێگهی ئهوپرۆژانهوه که پیشکەشی
پهرلهمان دهکریت، لهپێگهی ئهوه بهرنامهیهوه که وهکو بزوتنهوهی گوپان
تهرحی دهکەین، لهپێگهی ئهوه رهخنانهوه ئیمه له حکومهتی ههریمی دهگرین،
له سیاسهتی حیزبهکانی ههریمی دهگرین، وه لهپێگهی بهرنامهی بهدیلهوه
ههولدهدهین که ئه

گەندەلیی بەرەهەمی شیوهی حوکمرانیی دەسه‌لاتە

سازدانی: هوشیار عەبدولاً

نەوشیروان مستەفا ئاماژە بۆ ئەو دەکات، کە دیاردە ی گەندەلیی بەرەهەمی جوۆری حوکمرانیی دەسه‌لاتی سیاسییه له کوردستان نەک دیاردەیه‌کی کەسیی بیت.

ئەم وتانەش وەک بۆچونیک له بەرامبەر ئەو هەولانە ی کە ماوه‌یه‌کە دەسه‌لات له کوردستان له هەولێ ئەوه‌دا یه، کە لێپێچینه‌وه له چەند کەسیک به تۆمەتی گەندەلیی وەک موزایه‌ده‌ی سیاسی به‌کار دێنیت.

لەم چاپیکه‌وتنه‌دا، کە کەنالی knn له‌گەڵ نەوشیروان مستەفا سازیداوه، ناوبراو له‌سەر چەند پرسیکی دیکه‌ ده‌وێت.

Knn: ماوه‌یه‌کە راگەیانده‌کانی دەسه‌لات و به‌تایبه‌ت راگەیانده‌نی (ی. ن. ک) خۆیان وەکو هیژیک ده‌رده‌خەن، کە ئەوان دژایه‌تی گەندەلیی ده‌کەن، زۆرجار باس له‌وه‌ ده‌کەن، کە هۆکاری گەندەلیی ئەو کادیرانه‌ بون، کە ئیستا له‌ لیستی گۆڕان دان و ئەوان بونه‌ته‌ هۆکاری گەندەلیی له‌ کوردستاندا.

نەوشیروان مستەفا: من وه‌لامی پرسیاره‌کەت به‌ پرسیاریکی به‌رامبەر ده‌ده‌مه‌وه‌و هەر خوشم وه‌لامی پرسیاره‌کە ده‌ده‌مه‌وه‌، ئەویش ئەوه‌یه‌ “نایا گەندەلیی دیاردەیه‌؟، گەندەلیی شتیکه‌ هی تاکه‌ یاخود گەندەلیی شتیکی سیستماتیکه‌و بەرەهەمی شیوه‌ی به‌ریوه‌بردن و جوۆری حوکمرانییه‌.

ئەو کەسانه‌ی کە ئیستا ئەو فایله‌یان هی‌ناوه‌ته‌ پێشه‌وه‌و بێگومان هەركاتیك به‌ره‌نگاریی و روبه‌روبوونه‌وه‌و به‌ گژاچونه‌وه‌ی گەندەلیی هەبیت باشه‌و له‌سەر هەر ئاستیک بکریت کاریکی باشه‌، به‌لام ئەوان ده‌یان‌ه‌وێت دیاردە ی گەندەلیی له‌ کوردستاندا وه‌کو دیاردە نیشان نه‌ده‌ن، به‌لکو بیکه‌ن به‌ دیاردەیه‌کی

کسی، یانی شه‌خسه‌نه‌ی کاره‌که بکه‌ن، به‌لام ئیمه به پێچه‌وانه‌ی ئه‌وه‌وه پیمانوايه" له کوردستاندا شیوه‌ی به‌پێوه‌بردنی سیستمی سیاسیی له کوردستاندا سیستمی ئیداری و سیستمی مالی، ئه‌مه ژینگه‌یه‌کی دروست کردوه بۆ له دایکبون و خولقاندنی دیاردە‌ی گه‌نده‌لی، من هه‌رگیز باسی ئه‌وه ناکه‌م ئه‌و که‌سانه‌ی که لای ئیمه کو‌بونه‌ته‌وه هه‌موی فریشته‌یه‌و هه‌رچی له لاکانی دیکه‌یه شه‌یتانه، بیگومان له هه‌مو لاکاندا خه‌لکی تیا‌دایه، که ئینسانی کامل نین و که موکو‌پیان تیا‌دایه له‌لای ئیمه ئینسانی باشی تیا‌یه و له لاکانی دیکه‌یش ئینسانی باشی تیا‌دایه، ره‌نگه که‌سانیک هه‌بو‌ن له‌لای ئیمه له جاریک له جاره‌کاندا له گه‌نده‌لی تیه‌و‌گلابن، به‌لام به‌داخه‌وه شیوه‌ی به‌پێوه‌بردنی حوکم له‌و ولاته‌ی ئیمه سیستمی سیاسیی سیستمی ئیداری و سیستمی مالی له‌م ولاته کاریکی وایکردوه، که گه‌نده‌لی بو‌ته به‌شیک له‌و سیستمه، سیستمه‌که خۆی بو‌ه به ژینگه‌یه‌کی له‌بار بۆ هه‌لهاتنی گه‌رای گه‌نده‌لی و ئه‌مانه‌ش به‌جۆریک گه‌نده‌لیان باراندوه به‌سه‌ر ولاته‌که‌دا وه‌کو خۆلبارانی لی‌هاتوه، چۆن تۆ به هیچ جۆریک پیتخۆش نییه که خۆل هه‌لبمژیت، به‌لام مه‌جبوری‌شی که ئه‌گه‌ر خۆلباران بیت خۆل هه‌لدە‌مژیت هه‌ر به‌و جۆره‌ش گه‌نده‌لیش له‌و ولاته وای لی‌هاتوه ئه‌گه‌ر پیتخۆش بیت و نه‌بیت به جۆریک له جۆره‌کان تیه‌وه ده‌گلیت.

Knn: ئایا پیتوايه، که کۆمه‌له که‌سانیک که ئه‌گه‌ر جۆریک تیه‌و‌گلانیان هه‌بیت ئیتر مانای ئه‌وه‌یه، که ده‌خرینه‌ ده‌ره‌وه‌ی کۆمه‌لگه‌وه جاریکی دیکه ناکریت ئه‌وانه بخرینه‌ پرۆسه‌یه‌که‌وه که کادی‌ریکی باشیان لی‌ ده‌ربچیت؟

نه‌وشیروان مسنه‌فا: به‌لی بیگومان، به‌ بۆچونی ئیمه پیمانوايه سیستمی به‌پێوه‌بردنی باش له‌ناو ئه‌و سیستمه‌دا ئینسانی خراپی تیا‌داییت یان جیی نابیت‌وه یا چاک ده‌بیت، یا ده‌چیت زیندان‌ه‌وه یا به‌شیک ده‌بیت له سیستمه باشه‌که، له سیستمیکدا که گه‌نده‌لی تیا‌ ببت به سیستمی سیستماتیک پیاوی باشیشی تیا‌دا بیت یا ده‌بیت له‌گه‌ل شه‌پۆلی گه‌نده‌لییه‌که به‌روات یا

دهچيته دهرهوهی سیستمه که له بهر نهوهی سهرچاوهی وهکو باسمرکرد ژینگه که کاتیك که سیستمی سیاسی ژینگه ی گندهلویی دروست دهکات شتیکی ئیعتیادییه.

Knn: زورباشه له سهر ژینگه که ده مهویت توژیك رونکردنهوهی زیاترم پېبدهیت کاتیك دهلییت ژینگه که یا خود تاکه کانیش به شیوهیه کی گشتی یا به ناچاری گندهل دهکات ئیمه خاوه نیی ژینگه یه ک بین، که تاکه کان به ناچاری گندهل بین نه مه تاکه کان یا خود سیستمه که یه؟

نهوشیروان مسته فا: بهلئ، تو له ولاتیكد کاتیك بتهویت تهعین بیت پیویستی بهوه بیت که واسیتهیه ک بکهیت یا نهوهی که پشتگیری حیزیت پی بیت بتهویت خانو بکهیت، بو قهرز وهرگرتن و زهوی وهرگرتن پیویستیت به واسته بیت، بتهویت په ساپورت و جنسیه ی عیراقی دهر بیینی پیویستی به واسیته هه بیت، بتهویت له جامیعه و خویندنی بالا بخوینیت پیویستی به واسیته هه بیت، بیگومان نه مه به شیکه له گندهلویی نه مه ش سیستمه که وای لیکردوه نه گهر نهو سیستمه قانون سهرور بوايه و ده زگای لیپرسینه وه هه بوبایه بو نه مجوره کارانه و نه گهر شان به شانی هه بونی گندهلویییه ک لیپرسینه وه ش بوبایه، بیگومان نهو ته شه نه ی نه ده کرد له ولاتیكد که لیپرسینه وه نه بوبیت له ولاتیكد که سهرچاوه کانی دارایی هه موی به ده ست حیزیه وه بیت، یان به ده ست حکومه ته وه بیت که س نه زانییت که چون پاره په یدا ده کریت و چون سهر ف ده کریت له ولاتیكد که هیزه چه کداره کان هه موی به ده ست خو ته و به ناره زوی خو ته به قازانجی خو ته به کاری بینیت له ولاتیكد، که هه مو سهرچاوه کان و زانیاری له سهر گندهلویی و له سهر داهات و له سهر خه رج و له سهر جوړی ته عینبونی کار به دهسته گه وره کان به ده ست حیزیه کانه وه بیت، له ولاتیكد که ناروشنی هه بیت له ولاتیكد که تاریکی هه بیت له دابه شکردنی سامانی ولات و له دابه شکردنی ده سه لات و له ته عینات و له هه مو نهو شتانه، بیگومان نهو ژینگه یه کی له باره بو له دایکبونی گندهلویی.

Knn: باشه ئەمە وایکردووە کە ئەم ژینگەییە فاسدکەر یاخود ژینگەییە کە، کە وایکردووە زۆریک لە تاکەکان فاسد بن بەتایبەت قسەییە کە هەیه لەسەر ئەوەی، کە هەتا لەسەر ئاستی تاکەکان بۆ ئەوەی کە زۆر جار ئەو ئیجرائاتانەیی کە کراوە لە کوردستاندا تا رادەییە کە هەمان ئەو گوزارشتە بوو، کە وەکو تووپیکی ماسی ماسییە گەورەکانی لێ رزگار بون و بچووەکانی گرتووە. رای بەپێژت؟

نەوشیروان مستەفا: من خۆم لەو باوەرپەدا نیم، کە گەندەلێی بەو شکڵە هەموو کۆمەلگەیی کوردی گرتیبێتەو هەموو تاکەکانی گرتیبێتەو ئیستاش باوەرم وایە کە بەشی هەر زۆری تاکەکانی کورد کە سانیکی پاکن دژی گەندەلێن ئەوانەیی، کە لە گەندەلێی تیۆه گلاون ژمارەییەکی زۆر کەمن ئەوانەن، کە دەتوانین بلیین لە ریزی یەکەمی دەسەلاتو لە ریزی دووەمدان و وەگەرنا خەڵکەکی دیکە خەڵکی پاکن و دژی گەندەلێن.

Knn: ئەم مەسەلەییە زۆر جار وەکو دیاردە دەبەستریتەو بە وەلانی سیاسییەو، کە سێک کە وەلانیکی سیاسی دیاریکراوی هەبێت ئیتیھام دەکریت، کە سێک کە وەلانی سیاسی هەبێت، ئەگەر بۆ دەسەلات بێت پەردەپۆش دەکریت.

نەوشیروان مستەفا: بەلێ دەقاودەق وایە، هەتا ئەو زەمانەیی تۆ لە گەلیان بێت و هەرچیە کە بکەیت بەو شەرتەیی دلسۆز بێت لە روی سیاسییەو بۆ ئەوان بێت و وەلانی سیاسیت بۆ ئەوان هەبێت و ئیتاعەتت هەبێت بۆ ئەوان و گویایەل بێت، بەلێ هەموو بۆ پەردەپۆش دەکەن، کاتی کە تۆ لەوان جیا دەبیتەو لەوان دادەبرێت، ئینجا وەکو چەکیکی سیاسی بەکار دەهێنریت بۆ مەرامیکی سیاسی و بۆ شکاندن و ناو زپاندنی ئەو کە سەنە.

Knn: مەبەستت ئەوەیە، کە مەلەفەکانی گەندەلێی دەشارنەو؟

نەوشیروان مستەفا: بەلێ، بێگومان دەشارنەو.

Knn: قسه يه كه له سهر تو هه يه له روژنامه ي هاوالاتي باس له وه دهكريت، كه تو بايي ئه وه ي كه حكومه تي هه ريمي پي بروخت ديكومينتت لايه، به لام كه شفت نه كردوه بو؟

نه وشيروان مسته فا: جاري يه كه م سهرچاوه ي ئه وه وه واله من نيم، هه ز ده كه م دلنيا بن له وه، وه ئه وه ش بو پاكانه نايليم، به لام من نه بوم، من كابرايه كم پيموايه هه مو ميه نه يه كه پيويسي به وه يه جوړيك له ئه خلاق و ئيتيكي خوي هه بيت.

به نمونه باسي بكه ين كابرايه كه سهرتاشه، يان ژنيك سالوني هه لاقه ي هه يه، ژنيك ده چينه لاي ئه وه سهر ي چاك بكات، كاتي ك ده بينيت كه سهر ي كه چه له يا سهر ي پره له برين، ئه وه كه سه ي كه سهر ي ئه وه كه سه چاك ده كات ئه خلاق ميه نه كه ي واي داوا ليده كات كه نابيت به روات له ملولا باسي ئه وه بكات ئه ها فلان كه س فلان عه يبي هه يه، منيش به حوكمي ئه وه ي كه له هه موقعيكي مه سئولي ته يكي به رزدا بوم به سهدان مه له في جيا جيا نه كه هه مه له في گه نده لي، مه له في ئه خلاق زوره ها خيزان كه وتوته به رده ستم هه ژن هه پياو هه كوا هه كچ، مه له في دزي كه وتوته به رده ستم مه له في جاسوسي كه وتوته به رده ستم مه له في شتي خراپ كه وتوته به رده ستم، به لام ئه خلاق سياسي من ريگه ي به من نه داوه، كه ته شهير به هه چ كه سيك بكه مو ناوي هه چ كه سيك به رم، له كاتي پيويسندا ئه گه ر پيويسي كرديت باس مان كردوه، كه فلان كه س شتي له سهر وه له هه نديك مناسه به تدا باس مان كردوه، به لام من ئه وه جيه ته نه بوم، كه به تاييه تي ئيمه ئه وه ده سه لات نه بوين كه بتوانين هه مو ئه وان هه ي كه له گه نده لييه وه گلاون بده ين به دادگا تاوه كو هيني بكه ن، من كابرايه كي سياسي وه كو سياسي ها توته به رده ستم ده متواني به كاري بينم وه كو چه كي سياسي بو ته شهيرو ناو زپان دن، به لام ئه خلاق سياسي ريگه ي به وه نه داوه.

Knn: كا كه نه وشيروان ئه وه ي كه سهرنجي له گوزارشت، يا خود له وتاري تو دايت هه ميشه كه باس له گه نده لي ي يا كو مه ليك چه كم ي ديكه يش ده كريت له

شه‌خسە نه لای ده‌به‌یت، ده‌یخه‌یه سه‌ر سیستمه‌که ده‌توانیت پیم بلیت کاتیک ده‌لیت پیویسته ئەم سیستمه بگۆریت بۆ ئەوه‌ی که دژایه‌تی گه‌نده‌لی راسته‌قینه بکړیت مه‌به‌ستت کام سیستمی حوکه‌یه؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: به‌لی، له سیستمی‌کدا که بودجه‌ی گشتیی ئاشکراییت چۆن سه‌رف ده‌کړیت و چۆن بیت، له سیستمی‌کدا، که یاسا سه‌روه‌ر بیت نه‌گه‌ر یه‌کی که موکۆپی هه‌بو مخالفه‌ی هه‌بو به‌بی جیاوازی پله‌و پایه‌ی سیاسیی و کۆمه‌لایه‌تی و ده‌سه‌لاته‌کانه‌وه بدریت به‌ دادگا، له سیستمی‌کدا، که سه‌رچاوه‌کانی زانیاری تا ئەندازه‌ی ئەوه‌ی که هه‌ره‌شه له ئاسایشی نه‌ته‌وه‌که‌ت نه‌کات له به‌رده‌ستی رۆژنامه‌نوس و له به‌رده‌ستی ئیدیعیای گشتیی و له به‌رده‌ستی ئەوانه‌دا بیت، به‌لی له سیستمه گه‌نده‌لیی کهم ده‌بیته‌وه‌و ئەگه‌ریش ببیت گه‌نده‌لیی ده‌بیته‌ زاهیره‌یه‌کی فەردی نابیته‌ زاهیره‌یه‌کی نیزامیی، بۆ نمونه‌ فەرقي به‌ینی به‌غدا و کوردستان بکه، له کوردستاندا ته‌نیا یه‌ک ده‌زگا هه‌یه‌ پێی ده‌وتریت دیوانی چاودێری دارایی، ئیستا حالی حازر دو دیوانی چاودێری هه‌یه‌ یه‌کیکیان له هه‌ولێرو یه‌کیکیان له سلیمانی، یه‌کیکیان یه‌کیکیی دایناوه‌و یه‌کیکیشیان پارتیی دایناوه‌ له هه‌مان کاتدا له به‌غدا چه‌ندین ده‌زگا هه‌یه‌ بۆ لێپێچینه‌وه‌ی زاهیره‌ی گه‌نده‌لیی له سه‌روی هه‌مویا نه‌وه‌ هه‌یه‌تی نه‌زاهه‌ هه‌یه‌، که هه‌یه‌تیکی سه‌ره‌خۆیه له‌لایه‌ن په‌رله‌مانی عێراقیه‌وه‌ دیاری ده‌کړیت و باوه‌ریان پێی ده‌دریت، له په‌نای ئەواندا دیوانی چاودێری دارایی هه‌یه‌ له په‌نای ئەواندا موفه‌تیشیه‌تی عام له هه‌مو وه‌زاره‌تی‌کدا هه‌یه‌، که ئەویش دیسان ئیشه‌که‌ی لێپێچینه‌وه‌یه‌، له په‌نای ئەواندا به‌ ته‌نیشته‌ ئەوانه‌وه‌ لیژنه‌یه‌ک هه‌یه‌ بۆ نه‌زاهه‌ت له په‌رله‌مانی عێراقیدا، که ته‌عقیبی هه‌مو ئەو شتانه‌ ده‌کات و ده‌توانیت هه‌ر وه‌زیرێک و هه‌ر که‌سیکی بویت بانگی کات بۆ لێپرسینه‌وه‌ له کوردستانه‌که‌ی ئێمه‌دا ته‌نیا یه‌ک ده‌زگا هه‌یه‌، ئەو ده‌زگایه‌ش له‌ژێر کۆترولی حیزبدايه‌.

Knn: پیتوانییه دروستکردنی دهستهیهکی نهزاهه له کوردستان و له شیوهی ئهوهی بهغدا بهشیك لهو کیشانه چارهسهر دهکات، که ئیستا بهپزیت باست کرد؟

نهوشیروان مستهفا: نهخیر من پیموانییه، لهبهر ئهوهی که تائیستا ههمو دامودهزگاگانی حکومهت ههمو ئهوه دهزگایانهی که له کوردستاندا دروست دهکریت، ههموی لهژیر دهسهلاتی حیزبدایه له ریگهی حیزبهوه دروست دهکرین به تهزکییهی حیزب دروست دهکرین، لهبهر ئهوهی ئهوه دهزگایانه بی لایهن نین، دهزگای نهزاهه یان دهزگای دیوانی چاودیتری دارایی پیویسته لهسهر بنچینهی پیشهیی لهسهر بنچینهی عهدهالهت لهسهر بنچینهی جۆریک له بی لایهنی له کاروبارهکانی ولاتدا دروست بکریت، من گومانم ههیه لهوهی که ئیستا حالی حازر ههرچی دهستهیهکی نهزاهه له کوردستاندا دروست بکریت بتوانیت بی لایهنی خوی بیاریزیت بتوانیت له ههیمههههی حیزب له دهسهلاتی حیزب له نامۆزگاری حیزب له فرمانی حیزب دههچیته دهروه.

Knn: باشه لهو کاتهدا دهبیئت پهنا بهریت بۆ نهزاههی عیراقی یهعنی تۆ پهنا بردن بۆ نهزاههی عیراقی چۆن دهبینیت؟

نهوشیروان مستهفا: من پیموایه پهنا بردن بۆ ههیهتهی نهزاههی عیراقی یان ههر دهزگایهکی دیکه ی فیدرالی له کوردستاندا عهیب نییه، ئیمه به گویرهی دهستوری عیراقی تائیستا بهشیکی له عیراق، میزانییهی ئیمه بودجهی ئیمه بودجهی ههریمی کوردستان له بهغداوه دیت نازوقهی ههریمی کوردستان له بهغداوه دیت سوتهمهنی ههریمی کوردستان له بهغداوه دیت، تهنا ته داو دهرمانیش بهشیکی زۆری له بهغداوه دیت، لهبهر ئهوهش عهیبیکی تیانیه دوای ئهوه به گویرهی دهستوری عیراقی بهرهو ژوری (۱۰) ههیهتهی موستهقیل ههیه بۆ بهپوهبردنی ههندیك لهو جومگه گرنگانهی دهولت، که له عیراقدا ههیه لهوانه بۆ نمونه، کومسیونی بالای ههلبژاردنهکان لهوانه ههیهتهی نهزاهه کۆمهلیك دامودهزگای دیکه ههیه، که ئهمانه دهزگای فیدرالی ههچ عهیبیکی

سهيږي دهوله تي عيراق بكهين دهوله تي عيراق سهروكي كوماري كورده،
جیگری سهروك وهزیرانی كورده، وهزیږی دهره وهی كورده، وهزیږی
سهراوه كانی ناو كورده، وهزیږی پیښه ساری كورده، وهزیږی ژینگه كورده،
سهروكي نهركانی جهیش كورده جیواز له پهرله مان، كه (۵۸) نویڼه ږی كورد
له پهرله مانې عیراقی ههیه من به چاوی دوژمن ته ماشای پایته ختی عیراق
ناكام ته ماشای دهوله تي عیراق ناكهم، بهلكو وهكو به شدار وهكو هاوبه ش چاو
له دهوله تي عیراق دهكهم بو ئه وهش هیچی تیانییه ئیمه له ههندی حاله تدا په نا
به ریڼه بهر مەركەز به تایبەت ئه و مەركەزە ی كه ئیمه خو مان شه ریكین تیایدا.

Knn: ئه مه دژاو دژییه کی تیایه له گهل دسستوردا یا پیچه وانه ی دسستوری
عیراقی ده بیته وه، كه له م حاله تانه دا هریم په نابه ریته بهر دسسته قانونییه كانی
مهركه ز؟

نه وشیروان مسته فا: به گویره ی جوړه ی تیگه یشتنی من نهك پیچه وانه نییه،
بهلكو دهقاو دهق له گهل دسستوردا دهگونجیت.

Knn: با بگه ریڼه وه سه ر دوخه ناوخییه كه ی گهنده لی، پیتواییه كه ئه و
كادی رانه یا خود ئه و كو مه لگه یه ی كه نیزامیكی گهنده ل یا خود گهنده لكه ر كاری
تیدا كریډیت یه عنی كادی ره كونه كان ده توان سهر له نوو له سیستمیكی
ریكوپیكدا ریك بخه یڼه وه بو ئه وه ی له كو مه لگه یه کی ته ندرو سته ا ناراسته
بكړین؟

نه وشیروان مسته فا: له پیښه وه حه ز دهكهم ئه وه بلیم به شانازییه کی گه ورو وه
ده لیم به شیکی هره زوړی هاوړی ناسراوه كانی ئیمه ئه وانه ی كه له م
جولانه وه یه دا هاوکاری من بون و ته نانه ت ئه وانه ی كه دهرچون بو پهرله مانې
كوردستان له وانه نین، كه به هیچ جوړیك له گهنده لی تیوه گلابن، من شانازی
دهكهم له لایه كه وه به وان له لایه کی دیکه یښ ئه وه یه، كه ئه و كادی رانه ی كه له
حیزبه كاندا بون یه کی تی سؤقیه ت کی راستی كرده وه هه ر كادی ره كانی حیزبی
شیوعی سؤقیه تی پو لونیوا و بولغاریا و هه نگاریا و چیکوسوا فاكیا و ئه لمانیا ی
شهرقی و ئه مانه رومانیا کی گوړینی بڼه ږتی سیاسی كړد له ولاتدا هه ر
كادیرو ئه اندامانی ئه و حیزبانه ی كه له حكومه تدا بون یه عنی چ عه بیكی تیایه
ئه گه ر كادی ری حیزبه ده سه لاتداره كانی كوردستان پاش ئه وه ی كه نا ئومید
ده بن له وه ی كه گوړان له نا و داخیلی حیزبه كاندا ناكړیت له ریگه ی گوړینی

حیزبه وه ناتوانن گوڤین له په یکه ره ی دهوله ت و حکومتی هه ری می کوردستاندا بکه ن، چ عه یی کی تیایه ئه گه ر بێن له جولانه وه یه کی وه کو گوڤاندا به شداری بکه ن بۆ ئه وه ی که به شداری له گوڤین و له چاککردنی باری سیاسی ولاته که و سیستمی سیاسی ولاته که، پیموایه هیچ عه یی کی تیانییه به ته جروبهی میللەتان به عه کسه وه دهوله مه نده به وه.

Knn: یه عنی ئه م خیتابه ی تو بۆ دهره وه ی ئه و که سانه شه، که له دهره وه ی بزوتنه وه که ی ئیوه ن که گوڤانه؟، مه به ستم ئه وه یه که زۆرجار له لایه ن ده سه لاته وه دنیا به ره شو سپی ده بیندریت ئه وه ی ئیوه یان ئیوه به زه ورره ت دنیا به ره شو سپی نابینن؟

نه و شیروان مسته فا: من حه ز ده که م لیڤه دا یه ک خال رون بکه مه وه ئه ویش ئه وه یه: ئیمه ئه م بزوتنه وه ی ئیمه بزوتنه وه ی گوڤان خۆمان به جیگره وه ی یه کیتی یان به جیگره وه ی پارتیی نازانین، ئیمه پیمانوایه پارتیی وه کو حیزبێک میژویی هه یه و ده مینیت و یه کیتیش وه کو حیزبێکی میژویی هه یه و ده مینیت، ئیمه بزوتنه وه یه کی تازه ین ده نگیش تازه ین ریبازیکی تازه ین به شیوه یه کی ئیشکردنی تازه ها توینه ته مه یدان و له ته نیشته ئه وانه وه دانیشتیوین ئیمه خۆمان به به دیلیکی ئه وان نازانین ئیمه به شی خۆمان هه یه له و ولاته ده توانین کاری تیا بکه ین و ئیشی تیا بکه ین ئه وانیش مه جالی ئیشکردنیا ن هه یه و ئیمه ش مه جالی ئیشکردنمان هه یه، ئیستا بۆچونی سیاسیمان بۆ جوړی به رپوه بردنی ولاته که جیا وازه ئیمه به و ریگه یه ده یکه ین و بیگومان ئه وه ی که دیت له بزوتنه وه ی گوڤاندا به شداری بکات هه ندیک له وانه ن، که وه ختی خۆی له حیزبه کاندایه شدارییان کردوه به لام به شیکیشی له وانه ن، که هه رگیز حیزبایه تیان نه کردوه خه لکی بۆ لایه نن خه لکی ئه وانه ن که قازانجیان هه یه له چاککردنی باری ژیا نی سیاسی ئیستای کوردستانی عیراقدا.

Knn: تو پیشتر له ناو حیزبدا و دواتر که وازه یناوه، ئیستا که گوڤان سه ره که وتوه له خیتابی خۆتا زۆر دژایه تی گه نده لیت راگه یاندوه، ئیستا که بونه ته قه واره یه کی به هیژ یا خود کوتله یه کی په رله مانیی له په رله مان ی کوردستاندا به هه مان ئاراسته و به هه مان حه ماس درێژه ده دن به دژایه تی کردنی گه نده لیی؟

نه و شیروان مسته فا: به لێ، بیگومان

ئىمە لايەنگرى ئەوھىن كە پارىژگان چەندىن دەسلەتلى ياسايى و ئىدارىي و داراييان ھەبىت

سازدانى: knn

لەھەمو دنيادا لەكاتى ھەلمەتى ھەلبژاردندا جۆرىك لە مەملانى و رکا بەرى لە
نيوان ھەمو ھىزو ھىزبو ئەولايەنانەدا دروستدەبىت، كە مەملانى دەكەن
لەسەر دەسلەت، ئەم ھالەتەش لەھەريىمى كوردستان بە، ورنىيەو لەنيو
ليستەكاندا جۆرىك لە پرۇپاگەندەى دژ بەيەك ھەيە، بەتايبەت ھەلبژاردنى
ئەمجارە كە جۆرىك لە مەملانى توندى بەخووە بىنيو، چونكە ليستى جياواز
لە ھەلبژاردنەكەدا مەملانىدەكەن، يەككە لەو ليستانەش گۆرانە كە
جەماوەرىكى بەرفراوانى لەدەور كۆبۆتەو، لەبەر ئەو كۆمەلەك پرۇپاگەندە
لەدژى بلاو كراوەتەو، لەو پرۇپاگەندانەش ١- (ليستى گۆران، ژبە ئاينە) ٢- (دژ
بەھەوليرى بادىنانە) ٣- نەوشىروان مستەفا: (ناوچەگەرى دكات، بەتايبەت
سليمانى) ٤- (ئەگەر ليستى گۆران دەسلەت بگريتەدەست، ئەوا ھەرچى
فەرمانبەرى سەر بە يەكيتى و پارتىيە دەريدەكات).

بۆ وەلامدانەو ھى ئەم پرۇپاگەندانە (knn) بەپيويستمانزانى ئەم ديدارە لەگەل
بەريز (نەوشىروان مستەفا) سەرۆكى ليستى گۆران ئەنجامدەين.

Knn: سەرەتا دەپرسين تيروانىنى ئيوە سەبارەت بەئايين چۆنە؟

نەوشىروان مستەفا: ديارە كوردستان لە كۆنەو ئەو دانبۆو مرقى ليژياو،
كۆمەلەك ئاينى جياجياو مەزەبى جياجياي تيداژياو، بەلام زۆرينەى خەلكى
كوردستان موسولمانن، زۆرينەى خەلكى كوردستانى عىراقيش نەك ھەر
موسولمانن، سوننەشن.

ئەوێ بۆ ئێمە جێگەى شانازییە لەمیژى هاوچەرخى كورد، لە ماوەى سەد سالى رابردوا بە هیچ جوړىك لە كوردستانى عىراقدا ئازاوەى ئاینى لەنیوان ئاین و ئاینىكى دیکەدا، ئازاوەى تائیفى روى ئەداوە، بەلكو بەپێچەوانەو هەمو ئەو ئاینانەى لەكوردستاندا پێکەو دەژین، ئاینى ئىسلام، مەسیحى، کاکەیی، یەزیدى، لەمەزەبەکانیشدا مەزەبى سوننە، شیعە، شەبەك، هەمو ئەوانە بەتەبایى پێکەو ژیاون بێئەوێ دوچارى شەپى ئاینى یان تائیفى ببنەو. دیارە فەزلىكى گەورەى ئەمەش دەگەرێتەو بۆ پێشەوا ئاینییەکانى ئاینى ئىسلام کە لەکۆمەلگەى كوردستانیدا خەلکیان راھیناوە بەگيانى لیبوردن و گيانى یەكتر قبۆلکردنى ئاینى.

ئەوێ پەيوەندى بە ئێمەو هەبێت، ئەم جولانەوێیەى ئێمە جولانەوێیەكى بەرفراوانە، ئەم جولانەوێیەى ئێمە ئاین و مەزەبى جیاوازی تێدايە، لەناو ریزەکانى ئێمەدا خەلکیكى زۆرەيە کە موسوڵمانن و ژمارەيەكى زۆیشیان (موتەدەیینن) نەك هەر ئەوێ بە شوناسنامە موسوڵمانن، بەلكو (موتەزیمەن) نوێژەکن و هەمو فەرزەکانى ئاینى ئىسلام جێبەجێدەکن، لەهەمانکاتدا لەریزەکانى ئێمەدا مەسیحى و یەزیدى و کاکەییە هەيە، لەناو موسوڵمانەکاندا شیعەمان تێدايە، سوننەمان تێدايە، شەبەکمان تێدايە.

ئەم جولانەوێیەى ئێمە جولانەوێیەكى نێیە لەسەر بنچینەى ئاین دامەزرايێت، وەك هەندىك لە رێکخراو و حیزبە سیاسییەکان، بەلكو ئەم جولانەوێیەى ئێمە جولانەوێیەکە لەسەر بنچینەى (نیشتمان) دامەزراوە.

پێمانوایە لەم نیشتمانەدا هەمو مان یەكشت کۆماندەکاتەو، ئەویش برايەتییە لەنیشتماندا، هەر وەكو چۆن برايەتى هەيە لەخوێندا، ئەوانەى خزمى یەكترن، برايەتى هەيە لەئایندا، برايەتى هەيە لە مەزەبدا، برايەتى هەيە لەبێرو باوەرى سیاسیدا، ئەوێ ئێمە کۆدەکاتەو برايەتییە لە نیشتماندا، لەم نیشتمانەدا هەمو ئەوانەى سەر بە ئاین و مەزەبى جیاوازن دەتوانن پێکەو بژین و هەمو مافەکانى هاوڵاتیبونیان هەبێت، لەهەمانکاتدا ئێمە وەكو کۆمەلگەيەك کە

به شى زۆرى كۆمه لگه كه مان موسولمانه بىگومان ئيمه حورمهت و ريزى
 بينه ندازه له عه قيدهى كۆمه لگه كهى خومان دهگرين، په پرهوى دهكهين،
 پيروزيه كانى ئاينى ئيسلام هه موى له لاي ئيمهش پيروزن، ئهوكه سانه شى
 ئهوجۆره پروپاگه ندا نه بو ئيمه دهكه ن راست ناكه ن و بو شكاندنى ئيمهيه،
 بۆنونه ئه وهندهى په يوه ندى به خۆمه وه هه بىت، يه كيك له كۆنه هاوپرېكانمان
 له رۆژنامه يه كدا گله يى ئه وهى له من كردبو كه من به دريژايى ژيانم دژى ئاين
 شتم نه نوسيوه، له وه ده چي ت ئه مهش يه كيك له ره خنانه بىت كه من پشتراستى
 بكه مه وه بلي م "من به دريژايى ته مه نم شتي كم دژى ئاين نه نوسيوه"، چونكه من
 خۆم با وه پم وايه عه قيدهى ئاينى وه سستى نه ته وايه تى له دهرونى مرو فدا به هيج
 شيوه يه كه نامري ت، ئه زمونى يه كي تى سوقييه ت سه لماندى بو دنيا كه نه دين
 له ناو ده بري ت، نه هه سستى نه ته وايه تى، له بهر ئه وه ئيمه بيجگه له وهى كه خومان
 وهكو به شيك له كۆمه لگه ئيسلامى كوردستان داده نيين ريزى ئيحتيرامى
 عه قيدهى دينى هاو نيشتمان يانى خومان دهگرين، له ناو مال و كه سو كارى
 خو شماندا په پرهوى له هه مو ريوشوينه كانى ئيسلام دهكهين، ئه وانهى كه ئه و
 پروپاگه ندا نه بو ئيمه دروست دهكه ن، بىگومان له بهر ئه وه يه ناتوانن تو مه تبارمان
 بكه ن به گه ن ده لى، مه له فيكى ئه وه نده ره شمان نيه و له سه ر شتى دي كه
 عه يبدارمان دهكه ن، له بهر ئه وه ئه و جو ره قسانه مان بو هه لده به سن، به لام
 يه كشتى تر هه يه، ئه و يش ئه وه يه كه پيمان خو شه پيشه واو زانايانى ئاينى
 پيشه واى هه مو لايه كه بن، بىگومان ئه وان يش وهكو هه مو ها ولا تيه كه
 كوردستان ئازادن له وهى كه دهنگ به چ حيزيك يان به چ ليستيك دهده ن، به لام
 ناشيت مزگه وتو مينبه رى پيروزى مزگه وت به كار به يئن بو پروپاگه ندهى
 حيزبى، ئيمه هه روهك چۆن لايه نگرى ئه وهين زانكو سه ربه خو بىت، لايه نگرى
 ئه وهين په روه رده سه ربه خو بىت، لايه نگرى ئه وهين قوتا بخانه كان سه ربه خو بن،
 لايه نگرى ئه وه شين كه هه مو مزگه وته كان، ئه وقاف، ماموستايانى ئاينى،
 يه كي تى زانايان، ئه مانه هه مو سه ربه خو بن و دوربن له ده سستيوه ردانى حيزبى،

وهك ئىستا هەندىك لايەن دەيكەن، مەلاكان بەكار دىنن بەداخەو، بەدرىژايى مېژو ژمارەيەكى زۆرى پياوانى ئاينى پېشەواو پېشەرەوى كۆمەل بون، لەهەمانكاتدا بەدرىژايى زەمەنەش دەسلەت توانىويەتى لەناو زانايانى ئاينيدا هەندىك كەس بکړيت بۆئەوې ريكلاميان بۆبکەن، بەگورتى ئەوانەى ناويان ناون (وعاچ السلاگين).

Knn: بۆچونتان چۆنە سەبارەت بە پەيوەندىيى سياسەت و ئاين؟
 نەوشىروان مستەفا: پيمانوايه ئاين رۆلىكى گرنكى هەيە لەروى كۆمەلايەتییەو بەتايبەت لە پەرورەدەکردنى مەوۆدا، هەرەك ئاين رۆلىكى گەرەى هەيە لەكاروبارى سياسيدا (نەك بەماناي حيزايەتى)، بەلكو مەلاى مزگەوت، زاناي ئاينى بەشێكن لەكۆمەل، هەمو ئەو گېروگرفتانهى لە كۆمەلدا دیتە پېشەو، هەمو ئەو قەيرانە ئابورى كۆمەلايەتى و رۆشنيرىيانەى كە دینە پېشەو، ئەوانیش دەگريتەو لەبەر ئەو دەزگای ئاينى، مزگەوت دەبیئت شوینی كۆبونەوې هەمو مان بیئت، نابیئت وای لیبکريئت تەنیا بۆ لایەنێكى سياسى ديارىكراو بیئت، چونكە ئەو لەباتى ئەوې خەلك كۆبكاتەو دەبیئتە هۆى دروستبونى ناكۆكى لەناو خەلكدا، پيمانوايه كە دەبیئت مزگەوت رۆلى گرنكى هەبیئت لەپەرورەدەکردنى كۆمەلايەتى و سياسىيى خەلكدا، بەلام بە لای حيزايەتیدا نا، ياخود تەرخانکردنى مزگەوت بۆلایەنێكى ديارىكراو، بەلكو مزگەوت دەبیئت شوینی كۆبونەوې هەمو مان بیئت، نەك يەك لايەن.

Knn: رۆژانە گويبيستى ئەو دەبين كە بزوتنەوې گۆپان دەيهويئت كودەتا بەسەر حكومەتدا بكات، وەلامى ئیو بۆ ئەو چيیه؟

نەوشىروان مستەفا: بەبۆچونى من ئەوې ئەم قەسەيەدەكات لەزانستى سياسيدا هېچ شارەزايیەكى نییه، چونكە كودەتا بە سوپادەكريئت، دەبیئت سوپا بېرات لەشەويكى تاريكدا دەستبگريئت بەسەر كۆشكى كۆمارى و دەزگای راگەياندندا، بەلام ئیمە نەسوپامان هەيەو نە هیزی چەكدارمان هەيە.

ئىمە نامانە وىت كودەتا بىكەين، ئىمە دەمانە وىت گۆپىن بىكەين و گۆپىنىش بەھىچ جۆرىك ماناى روخاندن و كودەتا نىيە، ئىمە دەمانە وىت گۆپىن بىكەين لەشئووى بەرپۆبەردنى حوكمپرانىدا، دەمانە وىت گۆپىن بىكەين لە پەرلەماندا و گۆپىن بىكەين لە ئەنجومەنى وەزىراندا، دەمانە وىت گۆپىن بىكەين لە دادگا و لە ھەمو دامودەزگاكانى حوكمەتى ھەريىمى كوردستاندا بەرھ و باشتەر، ئىمە ھەرگىز بىر لە روخاندن ناكەينەو ھە بىر لە تىكدان ناكەينەو، ئەو ھى بىرى لىدەكەينەو گۆپىنە بەرھ و باشتەر، ھەر ھەك باسكرد ئەوانەى ئىمە تۆمەتبارەكان بە كودەتا ديارە شارەزاي كاروبارى سياسى نىن.

Knn: پروپاگەندەى ئەو دەخريتە پال ئىو ھە گۆپان ناوچەگەريتى و سليمانىچيتى دەكات، وەلامى ئىو ھە چىيە؟

نەوشىروان مستەفا: ئەم پرسىيارە شتىكى بيرخستەو، بەداخەو ئەمە جارى دوھەمە ئەم قسەو باسە لەگەل من دەكرىت، جارى يەكەم كە ئەم پرسىيارە لە منكرارە، لەگەرمەى خولى دوھەمى شەپى ناوخۇدا بو، ئەوكاتە كاك(كەريىم عوسمان)ى رەحمەتى سەرپەرشتىار يان بىژرەبو لە تەلەفزيۇنى گەلى كوردستان كە لە ھەوليرەو پەخشى دەكرد، ئەو ھات بۆلاى من و ھەمان پرسىيارى لىكردم كە گوايە من وتبىتم (كوئى موقەدەسە) ئەو قسەيەى من لەگەلى كوردستان بڵاوبو ھە لە كوردستانى نويش، بۆيە بەلامەو سەيرە لەدواى ئەم ھەمو سالەمان قسە دوبارە دەكەنەو.

ئىمە نەك ناوچەگەريتى ناكەين، بەلكو ئىمە جولانەو يەكى سياسىن، ئىستاو دواروژيش، كۆمەلىك شت ھەيە تىمانپەراندو، ھەركەس لە ئىمە سنورى ناوچەو بنەمالەو قەبىلەمان تىپەراندو، سنورىكى زۆر فراوانتر كە پىيدەوترىت نەتەو ھى كورد، كۆماندەكاتەو، ھەربۆيە ھىچ كەسيك لە ئىمە لەقەبى عەشیرتمان ھەلنەگرتو، ئەگەر نا ئىمە دەمانتوانى لەقەبى بنەمالەكەى خۆمان يان ئەو عەشیرەتەى لە بنجوبنەواندا ھەمان بو ھەلبگرين، وەك ھەندىك كەس كە شانازى دەكات بە لەقەبى عەشیرەتەكەيەو، ئىمە لە ناوچەگەريشدا لەگوند

تێپه‌ریوین بۆ شار له‌شاریشه‌وه تێپه‌ریوین بۆ سنووریکی فراوانتر که پێیده‌وتریت نیشتمانی، ئه‌ویش کوردستانه، ئێمه‌ خۆمان به‌ کوردستانی ده‌زاین نه‌ک ناوچه‌گهر، که‌سانیک که‌ گله‌یی له‌ ئێمه‌ ده‌که‌ن له‌سه‌ر ناوچه‌گه‌ریی بابڕۆن که‌ تاوه‌کو ئێسته‌ له‌قه‌به‌کانیان به‌ناوی دێیه‌کی بجوکه‌وه‌یه، یاخود به‌ناوی شاریکه‌وه‌یه‌و شانازی پێوه‌ده‌که‌ن، ئێمه‌ نه‌ک هه‌ر به‌ماله‌و قه‌بیله‌و عه‌شیره‌تمان تێپه‌راندوه بۆ سنووری نه‌ته‌وايه‌تی کورد، نه‌ک هه‌ر سنووری گوندو شارۆچکه‌و شارمانکردوه، بۆنیشتمانیکی گه‌وره‌تر که‌ ناوی کوردستانه، به‌لکو جیاوازی و ململانی ناخوویی حیزببیشمان تێپه‌راندوه، ئه‌و ململانییه‌ی ئێمه‌ هه‌مانه‌ له‌گه‌ڵ تیکرای سیستمی سیاسیه‌ی له‌کوردستاندا، که‌واته‌ ئێمه‌ به‌هه‌مو شێوه‌یه‌ک له‌ سنووری ناوچه‌گه‌ری ده‌رچوینه‌ته‌ ده‌ره‌وه، چوینه‌ته‌ ناو سنووریکه‌و که‌ ناوی نه‌ته‌وه‌ی کوردوونیشتمانی کوردستانه. سنوریک که‌ناوی هه‌ریمی کوردستانه.

Knn: ئه‌گه‌ر ئه‌مه‌ بپرووچونی ئێوه‌یه، بۆچی ئه‌وه‌نده‌ به‌ناوچه‌گه‌ریتی تۆمه‌تبار ده‌کریین؟

ئه‌وشیروان مسته‌فا: ئه‌وه‌ به‌شیکه‌ له‌فله‌سه‌فه‌ی سیاسیه‌ی حوکم، ئێمه‌ باوه‌رمان به‌وه‌ نییه‌ که‌ هه‌مو ده‌سه‌لاته‌کان کۆبکرینه‌وه‌ له‌ده‌ستی ئه‌نجومه‌نی وه‌زیراندا، یان له‌ده‌ستی چه‌ند که‌سیکدا، ئێمه‌ باوه‌رمان به‌وه‌ نییه‌ که‌ هه‌مو یه‌که‌ ئیدارییه‌کانی سه‌رتاسه‌ری کوردستان چاوه‌ڕوانی ده‌ستی چه‌ند که‌سیکهن له‌ هه‌ولێر.

له‌ به‌پێوه‌بردندا دو جۆره‌ به‌پێوه‌بردن هه‌یه‌ یه‌که‌م: به‌پێوه‌بردنیک که‌ پێیده‌وتریت ستونی یاخود (ئیداره‌ی عه‌مودی) به‌پێوه‌بردنیکیش هه‌یه‌ پێیده‌وتریت به‌پێوه‌بردنی ئاسوویی واته‌ (ئیداره‌ی ئوفوقی) له‌ ئیداره‌ی ستونیدا هه‌مو ده‌سه‌لاته‌کان به‌لای مه‌رکه‌زییه‌تدا ده‌پۆن، واته‌ به‌ره‌و ناوه‌ند، بۆنمه‌نه‌ ئه‌گه‌ر به‌پێوه‌به‌ری گشتیه‌ی قوتابخانه‌یه‌ک ویستی ته‌واڵتیکی کچان یان کوپان دروستبکات ده‌بی‌ت بنوسی‌ت بۆ به‌پێوه‌به‌ری گشتیه‌ی له‌ پارێزگاکی خۆی و

له وێوه بچیت بۆ ئه نجومه نى وه زىران و له ئه نجومه نى وه زىرانیشه وه بهروات بۆ چه ند شوینىكى تر تا برىارى له سه ر ده دریت، ئه مه نمونه یه كى زۆر ساده ی به پێوه بردنى ئىداره ی عه مودیه له ولاتدا كه هه مو ده سه لاته كان و دابه شكردنى سامان و ده سه لات له ده ستى چه ند كه سیكى كه مدا یان له ده ستى كه سیكدا كۆبكړیته وه و به پێچه وانه ی ئه مه وه، ئىداره ی ئاسۆی دابه شكردنى سامان و ده سه لات به سه ر پارێزگاكاندا، ئیمه له كۆنه وه لایه نگرى ئه وه بوین كه پارێزگاكانى كوردستان، سلیمانى، دهوك، هه ولێر، هه مو ئه مانه چه ندین ده سه لاتى یاسایى و ئىدارى و داراییان هه بیئت بۆ ئه وه ی بتوانن ئیشه كانى خویان به شكلىكى لامهركهزى به پێوه بهرن، ئه وه ی كه باسكرد په یوه ندی به فله سه فه ی حوكمرانى و فله سه فه ی لامهركهزیه وه هه یه.

ئیمه لایه نگرى ئه وه ی كه په رله مانى كمان هه بیئت یاسا و ته شریعات بۆ سه رتاسه رى كوردستانى عێراق دابنیت و هه مو ئاوجه كانى كوردستانى عێراق هه ر له زاخووه هه تا وه كو كفرى پابه ندین به جیبه جیكردنى ئه و یاسایانه وه، لایه نگرى ئه وه ی ئه نجومه نى وه زىرانمان هه بیئت پلانى ئابورى، سیاسى، كۆمه لایه تى و فره ههنگى له سه ر ئاستى هه مو كوردستانى عێراق پلانى پێنج ساڵه و ده ساڵه و پانزه ساڵه، دابنیت. له هه مانكاتدا ئه نجومه نى وه زىران ئه و لایه نه بیئت كه په یوه ندی له نیوان هه ریم و ئاوه نددا رێكبخات، هه روا له نیوان هه ریم و ده وله تانى دونیا رێكبخات، به لām ئیمه لایه نگرى ئه وه نین هه مو ده سه لاته كان له ئه نجومه نى پارێزگاكان و له قايمقامه كان و به پێوه به رى ناحیه كان بسه نرینه وه و بدرین به ئه وان، ئه مه له به ره ئه وه یه پێمانده لێن ئه مانه سلیمانى چیتى ده كن، به لى من لایه نگرى ئه وه م كه ئه نجومه نى پارێزگای سلیمانى هه مو ده سه لاتى كى هه بیئت، به لām له هه مانكاتیشدا لایه نگرى ئه وه م ئه نجومه نى پارێزگای دهوك و هه ولێریش (ئومیدموايه له پاشه پوژیشدا كه ركوكیش) ئه مانه ده سه لاتى جیبه جیكردن، ده سه لاتى كارگیرى، ده سه لاتى دارایى و كۆمه لىك ده سه لاتى وایان هه بیئت كه له سنورى ئاوجه كى خویاندا

به پړو په بهرنو وایان لینه کړیت بوه مو شتیک موحتاجی دهستی سهرؤکی نه جو مهنی وه زیران بن، ئهم بیرکړدنه وه یه ی ئیمه به شیکه له فله لسه فیه سیاسی به پړو به بردنی ولات، په یوه ندی به ناوچه گهریتیی وه نییه.

Knn: یه کیك له و پرو پاگه ندانه ی به رام بهر لیستی گوړان ده کړیت نه وه یه که ده لئین "نه گهر ئیوه ده سه لات بگړنه ده ستو هه لېژاردنه کان به نه وه، نه و له شکره گه وره یه ی ده زگا کانی هوکمرانی پیښو دایمه زړاندون هه مویان درده که نو موچه کانیا ن ده برن؟! " قسه ی ئیوه چییه؟

نه و شیروان مسته فا: بیگومان نه وه درو یه کی شاخداره، ده یکه ن بونه وه ی نه و له شکره گه وره یه بکه ن به گژماندا، ئیمه نه ک موچه ی هیچ که سیك نابړین، به لکو ته نانه ت بیرمان له وه کردو ته وه نه وانه ش که موچه یان نییه جوړیک له سهرچاوه ی ژیانیا ن بؤداین بکړیت، بؤنمونه (ژنی مال) که ژماره یه کی زوړ زوړن له کوردستاندا، ئیمه داوای نه وه ده که ی ن حسابیکیان بؤبکړیت، چونکه نه و ئیشه ی له مالدا ده یکات که به خپو کړدنی منال و به پړو به بردنی ناو مال که یه تی وه ئیشه ی کارمه ندانی حکومتو پیو یسته حسابیا ن بؤبکړیت و له بهرام به ردا پاره وهر بگړنو پاشه پوژیان مسوگه ر بیټ، لایه نگری نه وه ی ن و داوای نه وه ده که ی ن بیمه ی کو مه لایتی هه بیټ، لایه نگری نه وه ی ن بانکیکی تایبه تی هه بیټ بؤ یارمه تیدانی گه نجه کان، بؤنه وه ی بتوانن ژن به ی ن خانو بکېن، ئو تو مبیل بکړن، در یژه به خو ی ن د ن بدن، پروژهی بچوک و ناو ه ن دی دروست بکه ن.

ئیمه له هه مانکاتدا لایه نگری نه وه ی ن ناو ه دانی بخړیت ته دیها ته کانه وه (ئیمه باوه رمان به وه نییه به ته نیا برؤی چه ند شه قامو قوتا بخانه و مزگه وت و بنکه یه کی ته ندروستی بکه ی ته وه) ئیمه باوه رمان به وه هیه که ده بیټ چؤنا یه تی ژیا نی جوتیا ری کورد بگوړین.

ده و له مه ندو هه ژار سود له به رنامه که ی ئیمه ده بی ن، به لام به پړیژهی جیاوان، نه وه ی زوړترین سودی لیډه بی نیټ گه نجه کانن که به شی زوړی کو مه لگه ی ئیمه ن،

فەقیر و ھەژاری لادی و شارە لە گەل ژنی ناو مالدا کە ئەمانە زۆرینە ی کۆمەلگە ی کوردین، ئیمە بە ھیچ جوړیک لەم قوناغە و دوا ی ئەم قوناغە ش دەستکاری ھەندیک سیستم ھە یە نایکە ی ن لەوانە سیستمی موچە، سیستمی تەندروستی، سیستمی پەرورە دە، ئە و سیستمە مانە ی کە تانیستا دەقیانگرتو ە بەبی لیکۆلینە و ھە یە کی قول و بەبی دانیابون لە وە ی بتوانین (بە دیل) یکی زۆر باشتەری بۆ بۆزینە وە بە ھیچ جوړیک دەستکاری ناکە ی ن، بۆ یە ئە و پڕوپاگە ندانە راست نین.

Knn: پڕوپاگە ندە ی ئە وە ش دە کە ن کە لیستی گۆران ھیچ جوړە پە یو ە ندییە کی دیبلۆماسی لە گەل ھیچ ولاتی کدا نییە، بە تایبەت ئە مریکا و بە ریتانیا، ئە مە تاجە ند راستە؟

نە و شیروان مستە فا: ئە گەر ئە وان پە یو ە ندیی دیبلۆماسییان ھە بیّت ئە مە ھیچ ھونە ر یکی تیانییە، ئە وان لە بە رزترین پلە ی ھو کمرانی دان لە کوردستان و لە عیراقیشدا، شتیکی ئاساییە کە لە گەل دە ولە تانی دنیا پە یو ە ندیی دیبلۆماسی دروست دە کە ن، لە گەل کار بە دە ستانی ھو کومە تدا دروستی دە کە ن، ئە وانە پلە ی زۆر بە رزیان ھە یە، سەرکۆماری عیراق، سەرۆکی ھەریمی کوردستان، سەرۆک و ە زیرانە، و ە زیری دەرە و ە یە، شتیکی ئاساییە دە بیّت پە یو ە ندیی دیبلۆماسی فراوانیان ھە یە، بە لām لە ھە مانکاتدا، ئیمە کە وە کو لیستی کە ھاتوینە تە مە یدانە وە پیشتریش وە کو دە زگایە کی راگە یان دنی گە و ە رە پە یو ە ندیی دۆستایە تی فراوانمان ھە یە لە گەل زۆر دامودە زگای دەرە وە و سە ردان لە نیوانماندا ھە یە، ھە و الگۆرینە وە لە نیوانماندا ھە یە، پە یو ە ندییە کی باشمان ھە یە لە گەل ئە وانە دا، بۆ مە سە لە ی ئە م ھە لبژاردنە ش ئە وان بیلایە ن دە بن و لە دوا ییشدا مامە لە لە گەل برا وە و ئە مری واقیعدا دە کە ن.

Knn: باس لە وە دە کە ن کە نە و شیروان مستە فا مامە لە یە کی توندوتیژی لە گەل ژندا ھە یە، بۆ ئە مە چی دە لییت؟

نهوشیروان مستهفا: من له‌م شه‌وانه‌دا له‌ ته‌له‌فزیۆنه‌وه‌ په‌یامیکی تایبه‌تم هه‌بو
 بۆپرسی ژنان، هیوادارم زۆربه‌ی ژنان گوێیان لی بوییت، ئه‌وه‌ دیسانه‌وه‌ هه‌ر
 ده‌چیته‌ خانه‌ی ئه‌و قسه‌ بیینه‌مایانه‌وه‌ که‌ ده‌یکه‌ن، بپرواناکه‌م پیاویک مه‌گه‌ر
 نه‌خۆش بیته‌ ئه‌گینا هه‌رگیز دژی ره‌گه‌زی می نابیته‌، ئه‌و به‌رنامه‌یه‌ش که‌ ئیمه‌
 هه‌مانه‌ بۆژنان، پیمواییته‌ بۆیه‌که‌ مجاره‌ له‌ ده‌رگای هه‌ندیك بابه‌تمانداوه‌ که‌ له‌
 په‌رله‌مانی داها‌تودا هه‌لده‌یه‌ هه‌موی بکه‌ین به‌ یاسا، له‌ناو ئه‌و یاسایانه‌دا
 بۆنمونه‌ دا‌بینکردنی ئه‌و موچه‌ تایبه‌ته‌یه‌ که‌ بۆ ژنی مال داوا‌ی ده‌که‌ین،
 ئه‌مه‌ش له‌پیناو ئه‌وه‌دا تا ژنی مالیش جوړیک له‌سه‌ربه‌خو‌یی ئابوری هه‌بیته‌،
 پیویسته‌ ئه‌و کاره‌ی له‌ناو مالدا ده‌یکاته‌ چ به‌خیوکردن بیته‌ یان ئیداره‌کردن
 وه‌کو کاری کارمه‌ندانی تری حکومه‌ت بۆی حساب بکریته‌، جگه‌ له‌وه‌ چه‌ند
 یاسایه‌کی دیکه‌مان به‌ده‌سته‌وه‌یه‌ که‌ له‌ئیس‌تاشه‌وه‌ هه‌ندیك له‌شاره‌زایانمان
 له‌یاسا ئاماده‌ی ده‌که‌ن و زۆر به‌لامانه‌وه‌ گرنگه‌و بۆ پاراستنی ژنانه‌، بابه‌تی
 یاسای (مه‌نعی ته‌حه‌پوشی جنسییه‌) که‌ ئیمه‌ زۆر به‌لامانه‌وه‌ گرنگه‌، یاسایه‌کی
 تریان یاسای قه‌ده‌غه‌کردنی جیاوازی ره‌گه‌زییه‌ (جینده‌ر) که‌ نابیته‌ جیاوازی له‌
 نیوان نیرو میدا بکریته‌ له‌سه‌ر بنه‌مای ره‌گه‌ز، چ له‌مالدا چ له‌ناو فره‌مانگه‌کانو
 شوینه‌ گشتییه‌کاندا، یاسایه‌کی دیکه‌یان ئه‌وه‌یه‌ که‌ له‌باتی ئه‌وه‌ی جیاکاری
 ره‌گه‌زی نه‌گه‌تیف هه‌بیته‌ جیاوازی ره‌گه‌زی پۆزه‌تیف هه‌بیته‌، بۆئه‌وه‌ی ئه‌گه‌ر
 ژنو پیاویک پیکه‌وه‌ هه‌مان مه‌رجیان تیا‌بوو داوا‌ی کاریکیانکرد، ژنه‌که‌
 پیش‌بخریته‌، به‌کورتی کۆمه‌لیک شتمان به‌ده‌سته‌وه‌یه‌ که‌ به‌لگه‌ی ئه‌وه‌یه‌ من ژنم
 خۆشه‌و‌یته‌.

Knn: پ‌روپاگه‌ند کراوه‌ که‌ له‌کاتی ده‌نگ‌دانا کامی‌راهیه‌و ئه‌گه‌ر ده‌نگ به‌
 لیستی ده‌سه‌لات نه‌ده‌ن موچه‌که‌یان ده‌ب‌ریته‌، له‌م باره‌یه‌وه‌ قسه‌تان چ‌یی‌ه‌و
 تاچه‌ند لیستی گو‌ران ئیشی بۆ ئه‌وه‌ کردوه‌ که‌ کامی‌ری چاو‌دی‌ری نه‌بیته‌؟
 نه‌وشیروان مستهفا: ئه‌م جو‌ره‌ پ‌روپاگه‌ندانه‌ به‌شیکه‌ له‌و جه‌نگه‌ ده‌رونییه‌ی که‌
 ئه‌و لایه‌نانه‌ی ترسی د‌و‌پ‌انیان هه‌یه‌ بل‌ا‌و‌یده‌که‌نه‌وه‌، من ده‌مه‌و‌یته‌ لی‌ره‌وه‌

هاونیشتمانیاى كوردستان دَلنْيا بكهَم كه ئيمه پييانوتوين "ئهگهر ههلبژاردن له كوردستاني عيراقدا باشت نه بئت له ههلبژاردنى پاريزگاكانى عيراق (كه پيش ماوه يهك ئه نجامدرا) ئيعتيرافى پيئاكهين. " بييجگه له وه مه سه لهى بونى كاميرا له بنچينه وه درويه وه مه سه لهى قه له م ومهر كه بو ئه و شتانهى كه باسى ده كن هه موى درويه، ئه وه ته نيا بو ئه وه يه كه خه لك وا لي بكه ن بلي ت "ئهگهر بچم بو ههلبژاردن يان نه چم له ئيستاه ئاكامى ههلبژاردن ديارىكراوه له بهر ئه وه بو چى بچم بو ده نگدان"، ئه مه هه موى جهنگى دهرونييه له گه ل خه لك ئه گه رنا مه سه لهى موباييل بو وينه گرتن يان ئه وهى كه قه له مه كه ئه سپرته وه، ئه وه هه موى درويه و باوه رموايه ئه مجاره كه م ترين ريژهى ساخته كارى له كوردستاندا ده كريت، به تايبه ت كه ئيمه ش له سه روى سيه زار چاوديره وه چاوديرمان دانا وه بو چاوديريى سندوقه كانى ده نگدان و هه ريه ك له ئه وان به دو چا و چاوديريى ده نگدانه كه ده كن و نايه لن ساخته كارى بكه ن.

Knn: سه باره ت به سويندانى كارمه ندان و ئه وان هى پوليس يان ئاسايشن و له داموده زگاكاندا كار ده كن، سوينديان ده دن كه ده نگب ده ن به ليستى كوردستاني، سه باره ت به وه چى ده لين، ئيوه چيتا نكردوه بو چ رسه رى ئه مه؟ نه وشيروان مسته فا: بو ئه م حاله ته پرسىارمان له كو مه ليك زاناي ئاينى كردوه، له م روژانه شدا رهنگه بلا و بكريته وه وهك فه توا بلا و يده كه نه وه، كه هه مو ئه و سويندانهى له ژي ر فشار و گوشاردا ده درين، هه مو ئه و سويندانهى كه خه لك له ترسا نا چاره ده كرين بيخوات، هه مو ئه و سويندانه (باتيله) و ئه و كه سه نه ته لاقى ده كه وي ت و نه گونا هى ده گات ئه گه ر سوينده كه بشكي نيت، به لكو ده تواني ت ويژدانى خو ئى ئاسوده بكات و ده نگ به و ليسته بدات كه خو ئى ده يه وي ت و باوه رى پنيه تى، (فشار و نان برين و سويندان و ته لاق پيخواردن) ئه مانه هه مو پيچه وان هى ئه خلاقه.

Knn: له گهل ئه وهى خه لكىكى زور چاوه پروانى (۷-۲۵) ن بو دهن گدان، له بهرام به ريشدا خه لكىكى زور ههيه كه ره شبينو دهن گ به ههچ قهواره يه ك نادهن، قسه ي تو له مباريه وه چيه؟

نه وشيروان مسته فا: سه رتا له ههچ جى گايه كى دونيادا له سه داسه دى ئه وان هى مافى دهن گدان يان ههيه ناچن بو دهن گدان، به لام ئه وهى كه تو باسى ده كه يت خه لك ره شبينه يان نا ئوميد ه له راستيدا خه لك نا هه قى نيه، من خو م يه كى ك بوم له وان هى كه له هه لبراردنى پيشودا هه م بانگه شه مكر دوه هه م دهن گمدا وه، له راستيدا من په شيمانم كه دهن گم به م كو مه له دا وه، به لام ئوميد موايه كه خه لك نا ئوميد نه بيت، چونكه ئيمه له به رده م قونا غى كى نو يدان كه ده توانين نا وى بني ن قونا غى وه رچه رخان ي كى سياسى له مي ژوى سياسى ميلة ته كه ماندا، ئه مجاره وه كو جاره كانى تر نيه، ئه مجاره ليس تى جيا واز ههيه، به به رنامه ي جيا واز وه مو نافه سه يه كى توندو تول ههيه، من ئوميد موايه هه مو ئه و كه سانه ي كه نا ئوميد بون وه كه ده و تري ت (وتفائلوا بالخير تجدوه)، ئوميد موايه هه مو گه شبين و هيوايان هه بيت، مرو ف كه هيو ابر او بو به راستى دونيا زور تاريك دي ته به رچا وى، دنيا ي ئيستاي كوردستان بو خوش به ختى زور رونا كه، هه مو نيشانه كان ناما ژه ي ئه وه يان تي دايه كه ئيمه بو پيشه وه ده چين، پاشه پروژي كى روناكمان ههيه، ئاسويه كى روناكمان له به رده م دايه، ئيمه رهنگه له چه ند روژى دا هاتودا ليس تى ك به نا وى ئه و ياسا يانه ي به قازانجى خه لكه و به نياز ين له پار له ماندا تي پيه پرينين، بلا و بكه ي نه وه، له به واره كانى چا كسازى ئابورى و كو مه لا يه تى و له قازانجى گوزهرانى خه لك و گه نجانى ولا ته كه ماندا يه. ئوميد يشموايه ئيمه بتوانين كاري كى وا بكه ين ئه وهى توشى نا ئوميدى بو ه جاري كى تر ئوميدى به ژيان بو دروست بيت ه وه، هه رخو ي نا وى گو پران جو ري ك له ئوميد و هيو ا ده به خشيت به خه لك.

Knn: كهواته تاجهند پابه‌نده‌بن به‌جیبه‌جی‌کردنی ئه‌وبه‌لێنانه‌وه كه به‌خه‌لكی ده‌ده‌ن؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: ئومیدموایه كه هه‌مو هاوکاره‌كانم هه‌مو ئه‌وانه‌ی كه كاندیدكراون پابه‌ندن (وه‌كو به‌لێن و په‌یمانیا‌نداوه)، پابه‌ندن به‌جیبه‌جی‌کردنی به‌رنامه‌كه‌وه، به‌لام به‌داخه‌وه له‌به‌رئه‌وه‌ی له‌م ولاته‌ی ئیمه‌دا ئه‌و داموده‌زگایانه‌ چاوی میله‌تیان به‌سه‌ره‌وه نه‌بوه‌و دادگایه‌کی بالای وه‌ك دادگای ده‌ستوری نییه كه ریگری له‌و شتانه‌ بکات، له‌به‌رئه‌وه‌ی لیڤه‌ گوشاری جه‌ماوه‌ریی له‌سه‌ر حکومه‌ت زۆر كه‌مبوه‌ ری‌کخراوه‌کانی کۆمه‌لگه‌ی مه‌ده‌نی لاوازنو ده‌سه‌لاتی چواره‌م یاخود میدیای ئازادیش هه‌ندی‌ك قسه‌ی کردوه، به‌لام ئه‌ویش نه‌یتوانیوه رایه‌کی گشتیی و دروستبکات كه چاودیریی‌ت به‌سه‌ر حکومه‌ته‌وه. له‌م ده‌زگایانه‌ی ئیمه‌دا چ وه‌زیره‌كان یان ئه‌ندام پارله‌مانه‌كان ئه‌وه‌نده ئیمتیازاتیان هه‌یه كه له‌ناو ئه‌م هه‌مو ئیمتیازاتانه‌دا خه‌مه‌کانی خه‌لكیان بیرده‌چیته‌وه، وه‌ك یه‌كێك كه چۆن یه‌كه‌مجار تۆزێك هه‌شیشه‌ ده‌خوات دوا‌یی ده‌بیته‌ مودمی‌نی ته‌واو، به‌لام ئومیدموایه ئه‌م ده‌سته‌ نوییه‌ی په‌رله‌مان زۆر چالاکو کارا بنو هه‌ولبده‌ن ئه‌و ئیمتیازاتانه‌ی په‌رله‌مان وا كه‌مه‌نه‌وه كه خه‌لك ئه‌ندامی‌تی پارله‌مان وه‌ك ئیمتیازو ده‌سکه‌وت ته‌ماشانه‌کات، به‌لکو به‌خزمه‌تکردنی نیشتمان و ئه‌ركی‌کی بزانی‌ت.

Knn: له‌کۆتاییدا ده‌مه‌وی‌ت به‌شیوه‌یه‌کی رون‌تر له‌سه‌ر ئه‌و پرپواگه‌نده‌یه قسه‌م بۆ بکه‌یت كه گوايه ئه‌گه‌ر ئیوه‌ بی‌نه‌ سه‌ر ده‌سه‌لات موچه‌ی کادی‌رانی یه‌کی‌تی و پار‌تی ده‌بن؟

نه وشيروان مسته فا: بيگومان ئيمه موچه ي هيچ كه سيك نابرين، به لكو
 موچه بريني ههركه سيك لاي ئيمه وهكو تاوانيک وايه كه بهرامبه ر خيزانيكي
 كورد دهكريت، ئيمه هه مو ئه وانه ي كه كادي ري يه كييتي و پارتين به هاوسه نگره و
 به براو به خوشه ويستي خو مان ده زانين له هه مو ئاسته كاندا، ئيستا ململانييه كي
 ديموكراسي ههيه، ئيمه كه دواتر ده سه لاتمان گرته ده ست به هيچ جوړيک هيچ
 جوړه حسابو كي تا بيگمان له گه ل كادي ره كانی پارتی و يه كييتي و حيز به كانی
 تر دا نييه، به پيچه وانه وه وهكو با سمر د ئه و سيستمي موچه يه ي كه ئيستا
 هه يه هه تا وهكو به دي ليكي با شتر ي بو نه دو زينه وه ده ستكاري ي نا كه ين، ئيمه
 به چاوي ريزو پيزانين و خوشه ويستيه وه ته ماشاي هه مو ئه و تي كو شه

یهك ریزی ناو مالی کورد به کیبرکی دیموکراتی دهبیت

سازدانی: سایتی سبهی

لەم چاروێکە و تنه‌دا نه‌وشیروان مسته‌فا سه‌رۆکی لیستی (گۆڕان) تیشك ده‌خاته سه‌ر چه‌ند لایه‌نیکی بارودۆخی هه‌ریمی کوردستان و ناماژەش به‌چه‌ند لایه‌نیکی پرۆگرامی لیسته‌که ده‌کات.

هه‌روه‌ها باس له‌ پێویستی سه‌ربه‌خۆ بونی دام‌وده‌زگا جیاوازه‌کانی وه‌ك (قه‌زاو زانکۆو پارله‌مان و بازاڕ) له‌هه‌ریمی کوردستاندا ده‌کات و ناماژەش به‌گرنگی پرۆسه‌ی گه‌شه‌پێدانی مرۆفی کورد و تیگه‌یشتنی ئه‌وان وه‌ك لیستی گۆڕان بۆ ئه‌م باب‌ه‌ته‌ ده‌کات و ده‌لیت " ئی‌مه‌ پێمان وایه‌ ته‌نمی‌ه‌ی به‌شه‌ر له‌پیش هه‌مو شتی‌کدا یه، چون‌ ده‌توانیت چۆنایه‌تی ژیان و گۆزه‌رانی هاو‌لاتی ئاسایی کوردستانی عێراق بگۆڕیت، چون‌ ده‌توانی له‌بواره‌کانی په‌روه‌رده‌و ته‌ندروستی و فره‌ه‌نگی و بواره‌کانی تری ژياندا گه‌شه‌ به‌ مرۆفی کورد بده‌یت، مه‌سه‌له‌ی ژێرخانی ئابوری زۆرگرنکه‌ مه‌سه‌له‌ی ئاوه‌دانکردنه‌وه‌ی و‌لات گرنکه‌، به‌ لām ئاوه‌دانکردنه‌وه‌ی که‌سیتی ئینسانی کورد و گێڕانه‌وه‌ی که‌سایه‌تی بۆ ئینسانی کورد گێڕانه‌وه‌ی مافی هاو‌لاتی بون به‌جۆرێک که‌ ئینسانی کورد شعور به‌ عیزه‌تی نه‌فس و به‌سه‌ربه‌زی و به‌که‌رامه‌ت بکات له‌ و‌لاته‌که‌ی خۆیدا".

Knn: سه‌ره‌تا باپرسین ئی‌وه‌ چون‌ ئه‌م قوناغه‌ی بارودۆخی سیاسی هه‌ریمی کوردستان لیکه‌ده‌نه‌وه‌و هه‌لیده‌سه‌نگینن؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: له‌میژوی هه‌مو که‌لی‌کدا چه‌ند وێستگه‌یه‌کی سه‌ره‌کی و گرنگی تێدا یه، له‌په‌نجا سالی رابردوشدا میژوی گه‌له‌که‌ی ئی‌مه‌ له‌ کوردستانی عێراقدا چه‌ند وێستگه‌یه‌کی هه‌یه‌ که‌ هه‌ندیکیان نیشانه‌ن بۆ کۆتایی هاتنی

قوناغیکو دەستپێکردنی قوناغیکی تر، بۆنمونه سالی په‌نجاو هه‌شت که رژیمی پاشایه‌تی گو‌را به‌ رژیمی کۆماری بۆیه‌که‌مینجار له‌ده‌ستوری عێراقدا شه‌ریکایه‌تی کوردو عه‌رب سه‌لمی‌نرا، ئه‌مه‌یه‌کی‌که‌ له‌ وی‌ستگه‌ گرنگه‌کانی می‌ژوی نویی میلله‌ته‌که‌مان، سالی شه‌ست و یه‌ك شو‌رشی کوردستانی عێراق ده‌ستی پێکرد که ده‌توانین ب‌لێن یه‌کی‌که‌ له‌دری‌ژترین و جه‌ماوه‌ری‌ترین شو‌رشه‌کانی می‌ژوی گه‌له‌که‌مان بوه، ئه‌ویش وی‌ستگه‌یه‌کی تره، به‌لام له‌ به‌رامبه‌ر سالی شه‌ست و یه‌ك سالی هه‌فتاو پینچ هه‌یه، که‌سالی هه‌ره‌سه‌هینانی شو‌رشه‌که‌یه، ئه‌ویش وی‌ستگه‌یه‌کی تره.

سالی هه‌فتاو شه‌ش ده‌ستپێکردنه‌وه‌ی به‌ره‌نگاری سیاسی و چه‌کداری رژیمی به‌عس له‌کوردستانی عێراقدا ئه‌ویش وی‌ستگه‌یه‌کی تره، سالی ١٩٨٨ رژیمی به‌عس توانی به‌ چه‌کی کیمیای و له‌ئه‌نجامی عه‌مه‌لیاتی ئه‌نفالدا جوله‌نه‌وه‌ی کورد به‌تایبه‌تی جوله‌نه‌وه‌ی سیاسی و چه‌کداری کورد تیک‌بشکیت، ئه‌ویش یه‌کی‌که‌ تره له‌ وی‌ستگه‌ سه‌ره‌کی و گرنگه‌کانی می‌ژوی گه‌له‌که‌مان که‌ کۆتایی قوناغیکو سه‌ره‌تای ده‌ستپێکردنی قوناغیکی تره له‌ژیانی گه‌له‌که‌ماندا. سالی ١٩٩١ که‌ راپه‌رین رویدا دوا‌ی راپه‌رین کۆ‌په‌و دوا‌ی کۆ‌اوه‌ هه‌لب‌ژاردن و پیکه‌ینانی حکومه‌تی هه‌ری‌می کوردستان، ئه‌مانه‌ هه‌مو ئه‌و وی‌ستگه‌ سه‌ره‌کی و گرنگانه‌ له‌ می‌ژوی گه‌له‌که‌ماندا که‌ له‌لایه‌که‌وه‌ له‌هه‌ندی قوناغدا کۆتایی قوناغیکو سه‌ره‌تای قوناغیکی تر به‌و له‌لایه‌کی تریشه‌وه‌ به‌لگه‌ی ئه‌وه‌یه‌ که‌ گه‌له‌که‌ی ئی‌مه‌ زیندوه‌ له‌ دوا‌ی تیک‌شکان هه‌میشه‌ هه‌ستاوه‌ته‌وه‌ به‌ره‌نگاری ده‌ستپێکردنه‌وه‌ هه‌تاوه‌کو له‌ دوا‌ی راپه‌رین توانی سه‌ره‌که‌وتنیکه‌ گه‌وره‌ به‌ده‌ستبه‌ی‌نی‌ت و دام و ده‌زگای حکومه‌تی هه‌ری‌م دروستبکات، ئه‌وه‌ی ئی‌سته ئی‌مه‌ ئه‌یه‌بینین ئی‌ستا وی‌ستگه‌یه‌کی تری ژبانی سیاسی میلله‌ته‌که‌مان ده‌ستپێده‌کات له‌ دوا‌ی راپه‌رینه‌وه‌ تا سالی ٢٠٠٣ که‌ سالی روخانی رژیمی به‌عسه‌ له‌ ٢٠٠٣ وه‌ تا سالی ٢٠٠٥، ده‌ستوری عێراقی نو‌سراو له‌ ده‌ستوری عێراقیدا مه‌سه‌له‌ی فیدرا‌لیزم جی‌گیرکرا.

نیسته ویستگه یه کی تازه له ژبانی سیاسی میلله ته که مان دهستی پیکردوه، که ده توانین ناوی بنیین ویستگه ی گوڤان، ویستگه ی ریڅخستنه وه ی ناو مالی خو مان ویستگه ی ئه وه ی که سهرله نوی چاو بخشینینه وه به هه مو دامو دهنزگا کانی حکومه تی ههریمی کوردستاندا بو ئه وه ی سهرله نوی بینای بکهینه وه به شکلیکی وا که جیگه ی ره زامه ندی میلله ته که مان بیټ.

Knn: له م ماوه یه دا زو رباسی گوڤان ده کریټو ئیوه ش لیسته که تان ناو ناوه (گوڤان) پیتوایه ئه م گوڤانه له ئیستادا پیویست بیټ؟ ئایا بوچی له مه و پیش که به ریزتان که سایه تیه کی دیار بون و له ناویه کیستی نیشتمانی کوردستاندا خاوه ن ده سه لاتبون، له و کاتانه دا به قه د ئیستا باستان له گوڤان نه ده کرد؟

نه وشیروان مسته فا: به لئ له ئیستادا گوڤان پیویسته، چونکه له هه ر قوناغیکدا ئه وله ویه ته و ئه رکی سهره کی و یه که م هه یه، له قوناغیکدا که هیشتا رژیمی به عس له سهر کار بو ئه وله ویه ته ی هه مومان له کوردستانی عیراقددا ئه وه بو هه ولبده یین حکومه تی ههریمی کوردستان و دام و دهنزگا کانی جیگیر بیټ و واییت که بتوانین بیپاریزین له هه مو ئه و هه وه و پیلانانه ی که له سهری بو بو تیڅکدان و روخاندنی، له و قوناغه دا به لای ئیمه وه گرنه گرتین ئه رکی سهرشانی هه مو ئه وانه ی به شداربون له حیزبه سیاسی هه کان و له جولانه وه ی کورددا ئه وه بو هه ولبدن قه واره ی سیاسی و قانونی و ئابوری و پیشمه رگه یی ههریمی کوردستان جیگیر بیټ. بوخوشبه ختی سالی ۲۰۰۳ پاش ئه وه ی رژیمی به عس روخا و سالی ۲۰۰۵ که ده ستوری عیرا قی نو سراوه، ئیدی ئیمه ده توانین بلین قه واره ی قانونی و ده ستوری ههریمی کوردستان جیگیر بو، له و سهرده مه دا ئیمه دیسان هه ولمانداوه گوڤان بکه یین به تایبه تی له ناو خوی حیزبه وه، به لام تیایدا سهرکه و تو نه بوین، واته ئیمه به دو ئه رکی سهره کی هه ستاوین، یه کیکیان ئه وه بوه که هه ولبه یین قه واره که جیگیر بیټ له روی ده ستوری و قانونی و سیاسی وه، بیپاریزین له هه ره شه ی دهره کی و ناوه کی و بیپاریزین له روخا و تیڅکدان، له هه مانکاتدا هه ولبده یین گوڤانیش له نا و ئه و دام و دهنزگایانه دا بکه یین، به لام

له بهر ئه وهی نه مانتوانی گوپان له دامو دهزگا کانی حیزیدا بکهین، له بهر ئه وه هاتینه دهره وه، واته ئیستا ئه وله ویه تی قوناغه کان گوپاره، له سهرده میکدا ئه وله ویه ت پاراستنی قهواره ی ههریمی کوردستان بو، رهنگه له کاتی شه ای ناو خۆدا به نیسبته پارتیه وه پاراستنی قهواره ی پارتی دیموکراتی کوردستان بو بیست، به نیسبته یه کیتیه وه پاراستنی قهواره ی یه کیتی نیشتمانی کوردستان بو، ئیسته قوناغه که گوپاره، سالی ۲۰۰۹ و یستگه یه کی تر دهستپیده کات ئه وله ویه تی ئیمه له قوناغه دا گوپانه، ئه وله ویه تی ئیمه له قوناغه دا ریکخستنه وه ی ناو مالی کورده.

Knn: به وردی مه بهستان له گوپان چیه، زۆر به ورد تریش چ گوپانی کتان دهویت؟

نه وشیروان مسته فا: ئیمه مه بهستمان له گوپان به دیهینانی هه لگیپانه وه یه کی کتوپرنیه له ژیا نی سیاسی میلله ته که ماندا، به لکو ده مانه ویت گه شه کردنیکی شینه یی هه نگاو به هه نگاو قوناغ به قوناغ له بارودوخی سیاسی و ئابوری و بارودوخی کومه لایه تی و روشنبیری گه له که ماندا به دیبهینن، مه سه له ی گوپان له لای ئیمه گوپانی ده م و چا و نیه، گوپانی روخسار نیه، گوپانی که س نیه، به لکو له لای ئیمه (گوپان) گوپانی سیسته می سیاسی و کارگیریه، ئیمه ده مانه ویت ده سه لات له مه کته بی سیاسی حیزبه کانه وه بگو یزینه وه بۆ دامو دهزگا هه لبژێردرا وه کان، ده مانه ویت ئه و گوپانه ی که دیته پیشه وه ته نها گوپان نه بیست له ده م و چا و ی خه لکدا، به لکو گوپان بیست له سیسته می سیاسیدا، به مانایه کی تر ده سه لاتیکی ته شرعیمان هه بیست که ئه ویش پارله مان بیست، پارله مان ببیست به مه رجعه ی سیاسی له باتی ئه وه ی مه کته بی سیاسی مه رجعه ی سیاسی و جیگه ی بریار دانی سیاسی بیست، پارله مان ببیست به مه رجعه ی سیاسی، پارله مان نیکی کارامه مان هه بیست ئه و پارله مانه جگه له دانانی قانون بتوانیست متمانه به خشیست به وه زیره کان و متمانه یان لیبسه نیته وه، بتوانیست لپرسینه وه له گه ل وه زیره کاندای بکات، بتوانیست بودجه ئاشکرا بکات، داها ت و

خه رجي هه ريمى كوردستان چه نده بۆمىلله ته كه مانى رون بكاته وه، ده سه لاتيكي قه زاييمان هه بىت كه دور بىت له ده ستىوه ردانى كه سو لايه نى سياسى، له سه ر بنچينه ي پيشه يى له سه ر بنچينه ي سه ره خويى ئه و بنچينه ي كه پى ده وتريت پىومرى ياسايى، له سه ر بنه ماي ئه وه ده سه لاتي قه زاييمان چاوى پيا بگيرينه وه، بۆ ئه وه ي ده ستوره ردانى كه سو لايه نى سياسى به هيج جوړىك له ده سه لاتي قه زاييدا نه مي نىت و ده سه لاتي قه زايى بىت به ده سه لاتيكي بالا له هه ريمى كوردستاندا.

ده مانه ويىت حكومه تىكمان هه بىت حكومه تى حيزب نه بىت، به لكو حكومه تى هه مو كو مه لانى خه لك بىت، به بى جياوازي بيرو باوه رى سياسيان، به بى جياوازي ره گه زو نه ته وه كانيان، ئه و حكومه ته حكومه تى هه مو مىلله ته كه مان بىت، به بى جياوازي، كارمه نده كانى له سه ر بنچينه ي لىوه شاوه يى له سه ر بنچينه ي كه فائەتى شه خسى دابمه زى نىت، نه ك له سه ر بنه ماي دلسوزى بۆ حيزبو لايه نى سياسى، له هه مانكاتدا زانكوو په يمانگاكارى خويندنى بالا جيا بكه ينه وه له ده سه لاتي حيزبى، حيزب ده سه لاتي نه مي نىت له زانكوكاندا، بۆ ئه وه ي ئه و زانكوو په يمانگايانه ي له كوردستاندا هه ن سه به خو بن و بتوانن كادري لىوه شاوه بۆ پاشه روژى مىلله ته كه يان پىبگه يه ن، هه روه ها ئه مانه ويىت بازار ئازاد بكرىت له ده ستىوه ردانى كه سانى ده سه لاتدارو لايه نى سياسى بازرگانه كان بتوانن به ئازادى كار بكه ن و ياسا بيان پارىژىت له ته ده خولى ئه مو ئه و، به گشتى ئيمه ئه مانه ويىت و لاتيكممان هه بىت ميزانيه كه ي شه فاف بىت، و لاتيكممان هه بىت له سه ر بنچينه ي دادى كو مه لايه تى دامه زرابىت، و لاتيكممان هه بىت كه ها ولاتى كوردستانى شانازى بكات به وه ي خه لكى كوردستانى عىراقه، نه ك گه نجه كانمان سه رى خو يان هه لگرن بۆ هه نده ران، وابكه ين كه كوردستان بىت به نمونه يه ك بۆ ده ورو پشتمان نه ك بىت به نمونه يه كى وا خه لك لى رابكات.

مەبەستمان لە گۆڤان ئەوەیە دەسلەت لە حیزب و لایەنی سیاسییەوه بگوازینەوه بۆ حکومەت، هێزەکانی ئاسایش و پێشمەرگە و پۆلیس بچنە ژێر دەسلەتێکی حکومەتەوه، ئەم هێزانە و ابن لەهەمو ناکوکییەکی سیاسی ناوخۆدا بیلایەن بن و بەرگری لەهەریەک کوردستان بکەن، بەرگری لە دەستکەوتەکانی راپەرین بکەن، بەهیچ جوړیک تێکەڵاو نەکرین لە ناکوکیی سیاسی، دیارە ئەوەش بەوە دەکرێت وەک باسکرد دەسلەت بەسەر ئەم هێزانە بگوازینەوه لەلایەنی سیاسییەوه بۆحکومەت، ئەم هێزانە بێن بەبازوی بەهێزی میللەتەکان و هێزی هەمو میللەتەکانمان نەک هێزی حیزبیکی دیاری کراو، ئەوە یەکیەکە لەو شتەکانی کەئێمە زۆریەلامانەوه گرنگە.

Knn: لیڤدا پرسیاریکی زۆر گرنگ دیتە پێشەوه پێشتریش کەمیک ئاماژەمان پێدا ئەویش ئەوەیە ئێوە کەسایەتییهکی خاوەن دەسلەت بون لەناو حیزبدا نەدەکرا ئەم گۆڤرانکاریانە لەناو خۆی حیزبدا بکریت؟

نەوشیروان مستەفا: نەخێر نەدەکرا. ئێمە لەناو خۆی حیزب واته لەناو یەکیێتی نیشتمانی کوردستاندا چەندین پرۆژەمان پێشکەشکرد، ئەم مەسەلەی (جیاکردنەوهی حیزب لەحکومەت) لەسالانی یەکەمی دامەزراندنی حکومەتی هەریەک کوردستانەوه ئەو مەسەلەیەمان هیناوهتە کایەوه، ئەگەر کەسێک بەلگەنامەکان بخوینێتەوه، کەسێک پرۆژەکان بخوینێتەوه، دەزانێ کە لەکەیهوه ئێمە خەریکی ئەوە بوین هەولبەدەین ئەو گۆڕینە ی دەمانەویت لەناو هەریەک کوردستاندا بکریت لە پێشەوه لەناو حیزبەکاندا بیکەین، بۆئەوهی حیزب ببێت بە ئالەلگری گۆڤان و چاکسازی لەکاروباری کارگیرێ و سیاسی و دام و دەزگاکانی حکومەتدا، لەبەر ئەوهی نەمانتوانی سەرکەوتو نەبوین و لەناو حیزبەکاندا ئیرادەیهکی گۆڕین نەبو، ئیستا لە رێگەی کۆمەڵگەوه پەنادەبەین بۆ سندوقەکانی دەنگدان، بۆئەوهی لەو رێگایەوه گۆڕین لەناو کۆمەڵەکاندا دروستبکەین.

Knn: زۆر جار باس له ناسکی بارودۆخی هەریمی کوردستان دەکریت، پیت وانیە راگەیانندی لیستیکی سەر بەخۆ ببیتە هۆی تیکدانی یەک ریزی ناو مالى کوردی؟

نەوشیروان مستەفا: ئێمە بۆچۆنمان جیاوازه له سەر یەکریزی ناو مالى کوردی، ئێمە پیمان وانیە یەکریزی ناو مالى کوردی بەو مانایە پیت هەمومان له ناو یەک حیزیدا یین، یاخود هەمومان له ناو یەک لیستدا کوێینەوه. یەک ریزی ناو مالى کورد بە کیڕکیی دیموکراتی دەبیت، بەقبولکردنی یەکتری ئەبیت سەرەرای هەمو جیاوازیەکانمان، هەمو و لا ته گەرەکانی دۆنیا و لا ته پیشکەوتوەکانی دۆنیا کیڕکیی دیموکراتیان هەیه، حیزبەکان ناچن بە یەک لیست دابەزنە خوارەوه، بەلکو مونا فەسە یەکتری دەکەن، بەلام هەولیانداوه هەمویان له بەرامبەر خواستەکانی میلەتەکاندا گوتاریکی سیاسی یەکگرتویان هەبیت. یەک ریزی میلەتەکە ی ئێمە لە پیاو هەمو شتی کدا پیویستی بەوه هەیه کە ئێمە بەرهی ناو خۆی خۆمان سەر لە نۆی بینا بکەینەوه، ئەو متمانە یە کە دۆراوه لە نۆیان حکومەت و لە نۆیان ئەو لە نۆی خەل کدا جاریکی تر دروستی بکەینەوه، وابکەین خەلک متمانە ی بە حکومەتەکە ی هەبیت پشنتی حکومەتەکە ی بگریت باوه بە حکومەتەکە ی بەخشیت، پشنتیوانی بکات له هەمو تەنگو چەلەمەکاندا، ئەو هەش بەوه دەکریت کە ئەبیت ئێمە دادی کۆمەلایەتی بۆ میلەتەکانمان جیبەجیبەکەین، ئەبیت خزمەتگوزاریان پیشکەش بکەین، ئەبیت یەکسانی بۆ هاو لا تیان کوردستان دابین بکەین، بەوه دەتوانین یەک ریزی گەلەکانمان دابین بکەین، نەک بەوه ی هەمومان له لیستی کدا کوێینەوه، ئەو لیستانە مونا فەسە ی دیموکراتی لە گەل یەکتری ئەکەن خۆ ئەو لیستانە دۆژمەنی یەکتری نین، هەمو و لا ته پیشکەوتوەکانی دۆنیا لە کاتی هەلبژاردندا بە لیستی جیاواز بە شدار ی هەلبژاردن دەکەن، ئەمەش ئەبیت بەهۆی ئەوه ی کە موکو پریهەکانی یەکتری نا شکرابکەن، ئەبیتە هۆی دروستبونی گفتوگو، ئەبیتە هۆی دەستاو دەستکردنی دەسەلات له نۆیان هیژە

جیاوازهکاندا، لهو لاتەکهی ئیমেدا چونکه ئەو مونا فەسه دیمو کراتییە لەسالانی رابردودا نەبوو بەهۆی ئەو هەل و مەرجهووە کە لە کوردستان لە ئارادابو زۆر جار لەبەر مەترسی دەرەکی و بەبیانوی جیاوازهو بەیەک لیست دابەزیون، ئەو بوو بەهۆی ئەوێ کە موکۆپیەکان پەردەپۆش بکڕن، چاوپۆشی لەهەڵە یە کتری بکری، چاوپۆشی لەزۆر شت بکری کە ئەبوا یە باس بکری هەرە ک دەستاو دەستی دەسەلاتیش لە کوردستاندا روی ئەداو، بۆیە ئیमे ئومیدمان وایە ئەمە وە ک باسمانکرد سەرەتای قوناغییکی نوێ ییت، ئەو قوناغە ی کە قوناغی گۆرانیە لەهەموو بوارەکاندا.

Knn: کەواتە بەرێزتان مەترسی و تەحەداکانی ئەم قوناغە لەچیدا دەبینن؟
 نەوشیروان مستەفا: ئەگەر بڵین کورد هیچ مەترسییەکی لەسەر نەماوێ بیگومان ئەو راست نیە، مەسەلە ی کورد لە کوردستانی عێراقدا بەشیکیە لە هاوکیشە یەکی زۆر زەحمەت لە رۆژەلاتی ناوەرێستدا، بەهۆی ئەوێ کورد دابەشبوو بەسەر چەند دەوڵەتیکیدا و هەردوڵەتەش جوړیک لە بەرژەوێندی نەتەوێی هەیه، جوړیک لە ئاسایشی نەتەوێی تایبەت بەخۆی هەیه، لەبەر ئەو کیشە ی کورد بوو کە کیشە یەکی زۆر سەخت لەو هاوکیشە یەدا، لەبەر ئەو بەلێ ئیমে ش روبەرۆی گەلیک تەحەددای دەرەکی و ناوکی ئەبێنەو، لەناوخۆی عێراقدا ئیमे کۆمەلێک کیشەمان هەیه لەگەڵ ناوێدا، کیشەمان هەیه لەسەر ناوچە دابراوەکان، چونکە تا ئیستاش زیاتر لە چواریەکی سەرزەمینی کوردستان لەدەرەوێ هەریمی کوردستان، کیشەمان هەیه لەسەر مەسەلە ی هیزێ چەکارو پێشمەرگە، کیشەمان هەیه لەسەر مەسەلە ی نەوت لەسەر بەکارهێنانی سامانی سروشتی لە کوردستاندا، کیشەمان هەیه لەسەر جوړی بەشداری بونی کورد لە بێاردانی سیاسی لە حکومەتی عێراقدا، کیشەمان هەیه لەسەر گەلیک مەسەلە ی تر کە ئەمانە هەموو تەحەددان و ئەبێت هەولبەدین بەعەقڵییکی هاوچەرخی و عەقڵییکی ستراتیجی کە بەقازانجی گەلەکە ی ئیमे ییت و بە رێگە یەکی هێمانەو بە رێگە ی گفتوگۆ هەموو ئەم تەحەددایانە چارەسەریان

بۆدۆزىنە ۋە نەخشە پلانىيان بۆدابنىيىن كە چۆن دەتوانىن ئىمە روبەروى ئەم تەھددايانە بېيىنە ۋە، سەرەراي ئەۋەى كە ئىۋە خۇشتان دەزانن ئىمە لەلايەن دەۋلەتانى دراۋسىۋە زۆرچار ئەكەۋىنە ژىر گوشارى سياسىيە ۋە، ئەكەۋىنە ژىر گوشارى ئابورىيە ۋە جاروبار سنۋرەكان دادەخرىن، جاروبار ناۋچە سنورىيەكان بۆردومان دەكرىن، ئەمانەش ھەمۋى تەھدداي گەرە گەرەن ۋە پىۋىستى بەۋە ھەيە كە ئەبى خۇمانى بۆئامادە بكةين ۋە كرىت بەشېك يىت لەۋ گوتارە سياسىيە ھەمومان ئەتوانىن لەسەرى تىگەيشتنىكى ھاۋەش پەيدا بكةين.

Knn: ئىستا با بېرسىن خەل ك چۆن متمانە ۋە باۋەرتان پىيكات خەل ك چۆن دلىيا يىت لەۋەى كە ئىۋە ھاتنە سەر حوكم ۋەك ئەۋانى دىكە ناكەن؟
نەۋشىروان مستەفا: ئىمە بەرنامەيەكى تىرو تەسەلمان داناۋە بۆ ھەرىمى كوردستان، ئەۋ بەرنامە گشتگىرە، ھەمۋ بۋارەكانى ژيانى گرتۋەتەۋە، لە ماۋەى رابردودا گويمان لە گلەيى ۋە رەخنە ۋە ناپەزايەتتەكانى خەل ك گرتۋە، ھەۋلمانداۋە ئەۋەندەى مومكىن يىت ئەۋ ناپەزايەتتەكانى لەناۋ خەل كدا ھەيە لە قالپىكى بەرنامەيىدا سەرلەنۋى داپىرژىنەۋە، بۆ ئەۋەى ئەۋ كەموكۇپىانە لەناۋ خەل كدا نەمىنىت، ھەۋل دەدەين ئەۋ بەھىزى كىردەى لە كۆمەلگەدا ھەيە سنورىكى بۆ دابنىيىن، تەزكىيە ھىزى ئەسلەن نەمىنىت، ھەۋل دەدەين سەرۋەت ۋە سامانى ۋە لاتەكە بە عەدالەتى دابەشېكرىت بەسەر خەل ك ناۋچەكانداۋ سنورىك دابىرىت بۆ بەفپۇدانى سامانى گشتى.

ھىزب بە شىۋەيەكى گشتى ئامرازى خەبات ۋە تىكۇشان ۋە ئامرازى گۆرانە، ھىزب دروست دەيىت بۆ ئەۋەى كە كىشە چارەسەر بكات بۆ ئەۋەى كىشەى سياسى ۋە كۆمە لايەتى ۋە ئابورى ۋە كىشە فىكرىيەكانى كۆمەل چارەسەر بكات، بەداخەۋە لە ۋلاتەكەى ئىمەدا ھىزب خۇي بۋە بە كىشە، بۋە بە بار بەسەر كۆمەلگەۋە، بۆ نمونە چەند رۆژىك لەمەۋپىش يەكىك لە كاربەدەستانى يەكىتى خۇي دانى پىدانا كە مانگانە كەمتر لە (۳۰) مىليۇن دۆلار ۋەرناگرن لە

حکومه تی هه ریم، واته به ره و ژورتریش له (۳۰) ملیون دۆلار وهرده گرن، که (۳۰) ملیون دۆلار دهیتوانی به شیک له کیشهی هه مو قوتابخانه کانی ئیداره ی سلیمانی چاره سهر بکات، یانی به دوسه د هزار دۆلار دهتوانی قوتابخانه یه ک ئاوه دان بکه یته وه، به دو (۳۰) ملیون که له مانگی کدا ئه وان وهریده گرن و به فپو کس نازانی چۆنی خه رج ده که ن ده مانتوانی کیشهی ئه و قوتابخانه ی که سی ده وام و چوار ده وامی تیدایه چاره سهر بکه ین، ئیمه جیاوازیه کانه مان له گه ل لایه نه کانی دیکه دا له و شته گرنگانه دا ده بیئت، جگه له وه ش ئیمه هه ول ده ده ین پشتیوانی له میدیای ئازاد بکه ین و له روی یاساییه وه ئازادییه کانیان فراوانتر بکه ین.

ئیمه هه ول ده ده ین هه یئه تیکی نه زاهه ی سه ره بخو دروست ببی که بیلایه ن بیئت، هه ول ده ده ین یاسایه ک دابنریئت بو یارمه تیدانی حیزبه کان، به پیی قورسای خویان و به پیی ئه و ده نگانه ی له پارله ماندا به ده سستی دینن، بو ئه وه ی نه توانن به ئاره زوی خویان یاری به سهروه ت و سامانی ولاته که بکه ن، وه ک باسکرد هه ول ده ده ین به هیه ج جوړیک ته زکیه ی حیزبی و پییه خشیینی پله و پایه له سه ره ئه ساسی خیزبی نه مینیت. ئه وه جیاوازییه کانی ئیمه یه له گه ل لایه نه کانی دیکه دا، ئومیدم وایه له پاش ئه وه ی که ده سه لاتیشمان گرته ده ست ئه وه په پره و بکه ین.

ئه گه ر نه مانکرد خه لک ده توانی خو پیشان دان و مانگرتن و ریگه کانی دیکه ی دیموکراتی بگریته بهر بو بهر نه نگاریونه وه، ئه گه ر به لینه کانیان جیبه جی نه کرد. Knn: ئه ی خه لک چۆن له وانی دیکه تان جیا بکاته وه؟

نه و شیروان مسته فا: له وانی دیکه مان جیا بکه نه وه به و بهرنامه یه ی که ئاماده مان کردوه، وه به و که سانه ی ئه مجاره به شداریان کردوه له لیسته که دا، ئیمه گویمان نه داوه ته ئینتیمای حیزبی، گویمان نه داوه ته بیروباوه ری سیاسی، ئیمه حیزبی نین و نوینه رایه تی هیه ج حیزبی ک ناکه ین، ئیمه هه ولمان داوه که بیروباوه ری سیاسی به نه زه ری ئیعتیار وهر نه گرین، به لکو شتی هاوبه شو

قاسمی موشتەرەکی میللەتە کەمان، کە خووی دەبینیت لە خواستە سەرەکیەکاندا لە مەسەلەی دادی کۆمەڵایەتی لە شەفافییەتی میزانییە، لە دانانی نەخشە و پرۆژەی ئاوەدانکردنەوەی کوردستاندا، لە چارەسەرکردنی کێشە ی گەنجەکاندا ئێمە بەو لە خەڵکی دیکە جیا دەکریینەوە.

جیاوازییەکانمان لە گەڵ ئەو لایەنانەی دیکە لەو هادیە، یەکیک لەوانە مەسەلەی پەيوەندی حیزب و کۆمەڵگە، ئەم لایەنانەی تائیسەت کاریانکردووە لە ماوەی هەژدە سالی رابردودا، هەولیان داوە هەمو کۆمەڵگەو هەمو دامودەزگاکانی حکومەت بکەن بە حیزبی، یانی زۆر بەداخەو ئەگەر یەکیک حیزبی نەبێت دەرفەتی کار لە بەردەمیدا داخراو دەبێت، ئەگەر یەکیک حیزبی نەبێت ناتوانی ببێت بە وهزیر، ناتوانی ببێت بە وهکیل وهزیر ناتوانی ببێت بە مودیری عام، ناتوانی ببێت بە ئەندامی پەرلەمان ناتوانی پلەیهکی گەورە لەناو پێشمەرگەو پۆلیس و ئاسایشدا وهبرگیریت، و ئەمەش بوو ئەوێ ئەوێ ژمارەیهکی زۆر زۆری خەڵک لە ناچاریدا بون بە حیزبی، ئێمە دەمانهویت دەسەلاتی بە حیزبیکردنی کۆمەڵگە بە هیچ جوړیک نەمێنیت، خەڵک لەسەر بنچینەی هاوالاتی بون مامەلەی لەگەڵ بکریت، نەک لەسەر بنچینەی ئینتیما بۆ حیزب، و ئەمەش بوو بەهۆی ئەوێ میللەتە کەمان بێبەش بێت لە ژمارەیهکی زۆر کەفانەتی گەورە گەورە لە بواری جیا جیای ژياندا، کە دەمانتوانی ئیستیفادهیان لیبکەین، لە هەمانکاتدا بە هۆی حیزبی بونەو پلەو پایە بەخشاوە کۆمەڵێک خەڵک کە لە راستیدا شایستە ی ئەو شوێنانە نین کە وهریانگرتون، واتە خەڵکی نەشیاو خراوەتە شوێنی گرنگەو لەبەر ئەوێ ئینتیما ی حیزبیان هەبوو.

یەکیکی دیکە لە جیاوازییەکانی ئێمە لەگەڵ ئەو لایەنانەی دەسەلاتداربون تائیسەت ئەوێ ئێمە باوەرمان بە بریارەکانی ژوری داخراو نییە، ئێمە باوەرمان بەو هەیه کە دەبی هەمو ئەو عەقد و گریبەستانە ی کە دهکریت هەمو ئەو قووتەرەت و موقاوەلاتانە ی دەدری بەموبەو ئەمانە ئاشکرا بکرین بۆ خەڵک و لە

بهردهمی په رله ماندا نه وهی که پیو یسته ئاشکرا بکړیت، بۆ نمونه نه وه مو گریبه ستانه ی نه وت کراوه هه تا ئیستا که س نازانی ناوه پوک که ی چپیه، هیله گشتییه کانی دوزان، به لام نازان ناوه پوک که ی چپیه، ئیمه باوه پمان به وه هیه ته نانه ت له په یوه ندییه سیاسیییه کاندایه یوه ندی هریمی کوردستان له گهل به غدا په یوه ندی هریمی کوردستان له گهل نه مریکا و له گهل ئیران و تورکیادا، ده بی نه مانه شه فافیه تی ته وای تی دابیت بۆ خه لک رونه بکړیته وه، واته ده بی شته کان له ژوری تاریک و داخراوه وه دهر به ییینه دهر وه بۆ ژوری ئاشکرا، بۆ نه وه ی پشتیوانی میله ته که مان به دی به یین.

ئیمه بیرو بۆ چونمان جیا وازه له مه سه له ی گه شه سه ندن (ته نمیه)، ئیمه پیمانوانیه، گه شه سه ندن (ته نمیه) بریتی بی ت له وهی که بینای به رز به رز دروست بکه یت و هه ندیک زانکو بکه یته وه به ی نه وهی هیچ بنه مایه کی زانستی هه بی ت ئیمه پیمانوا یه، له پیش هه مو شتی کدا مه سه له ی ته نمیه ته نمیه ی مروقه (گه شه پیدانی مروی)، چون ده توانیت چو نایه تی ژیان و گوزهرانی ها ولاتی ئاسایی کوردستانی عیراق بگو ییت؟ چون ده توانی له بواری په روه رده و له بواری ته ندروستی و له بواری فره هنگی و بواره کانی دیکه ی ژیاندا ته نمیه ی ئینسانی کورد بکه یت؟ راسته گه شه پیدانی نابوری، مه سه له ی ژیرخانی نابوری زور گرنگه مه سه له ی ناوه دانکردنه وه ی ولات گرنگه، به لام ناوه دانکردنه وه ی که سی تی ئینسانی کورد و گیرانه وه ی که سایه تی بۆ ئینسانی کورد، گیرانه وه ی مافی ها ولاتی بون، به جوړیک که ئینسانی کورد شعور به عیززه تی نه فس و به سه ره رزی و به که رامه ت بکات له ولاته که ی خویدا، نه مه یه کیکی دیکه یه له جیا وازییه کانی ئیمه که به داخه وه له هه ندی جاردا ئینسانیان وای لیکردوه به هو ی نانپرین و به هو ی مل پیکه چکردنه وه بۆ موچه و بۆ هه ندیک ئیمتیا زاتی حیزبی ئینسانیان کردوه به عه بد، له باتی نه وهی که ببی ت به ئینسانی نازاد، بۆ چونی ئیمه له مه سه له ی ناوه دانکردنه وه ی کوردستاندا جیا وازه له گهل نه وانی دیکه دا، ئیمه له باتی نه وهی پروژهی بچوک و بی بایه خ بکړیت ئیمه

باوه‌پمان وایه که ده‌بیټ پلانیکی گشتی (کورتماوه و ناوه‌نجی ماوه و دریژ ماوه) مان هه‌بیټ بۆ ناوه‌دانکردنه‌وه‌ی سه‌رله‌نویی ژیرخانی ئابوری کوردستانی عێراق، بۆ ئه‌وه‌ی چیت ئیمه له هه‌موو شتی‌کدا ئیعتیما‌د نه‌که‌ینه سه‌ر به‌غدا، ره‌نگه‌ خه‌لک نه‌زانیت ئیستا بیجگه له‌وه‌ی که مانگانه له ۱۷٪ ی میزانیه‌ی حکومه‌تی ناوه‌ندی دیت بۆ ئیژه و هه‌کو موچه دابه‌ش ده‌کریټ به‌سه‌ر خه‌لک‌دا و به‌شیکیشی بۆ پرۆژه ته‌رخانکراوه، ئیمه هه‌تا ئیستاش نازوقه‌و خوارده‌مه‌نیمان له به‌غداوه بۆ دی، سوتمه‌نیمان له به‌غداوه بۆ دیت، هه‌تا ئیستا ئیمه نه‌مانتوانیوه ئابوریه‌ک، ژیرخانیکی ئابوری و دروستبکه‌ین له بواره گرنگه‌کانی ژياندا بتوانین ئیعتیما‌د بکه‌ینه سه‌ر ولاته‌که‌ی خو‌مان، به مه‌رجی‌ک ولاته‌که‌ی ئیمه ولاتیکی زۆر ده‌وله‌مهنده هه‌م له سامانی مروییدا، هه‌م له پاره‌دا، هه‌م له سامانی سروشتیدا.

Knn: ئیوه زۆر باسی گهنده‌لی و دادپه‌روه‌ری کۆمه‌لایه‌تی ده‌که‌ن، پیتوايه ئه‌مه ته‌وه‌ریکی هینده گرنگ بیټ بۆ بانگه‌شه‌ی هه‌لبژاردن.

نه‌وشیروان مسته‌فا: به‌لی ته‌وه‌ریکی گرنگه ئیمه باوه‌پمان و یه، من جاریکی دیکه‌یش پێش چوار پینچ سال له‌مه‌به‌ر که چوار پینچ که‌سی رۆژنامه‌نوس به‌شدار بون و هه‌ندی‌ک کار به‌ده‌ستیشی تیا به‌شداربون باس‌کرد، که گهنده‌لی وه‌کو (گانگرین) چوته ناو هه‌مو جومگه‌کانی حیزب و حکومه‌ته‌وه، گهنده‌لی یه‌ک دیمه‌نی نییه، گهنده‌لی له بواره جیا جیاکانی ژياندا له بواری داراییدا له بواری سیاسیدا له بواری کارگیریدا ته‌نانه‌ت له بواری ره‌وشت و خودا په‌ره‌ی سه‌نده‌وه، بۆیه ئیمه ده‌بی هه‌ول بده‌ین گهنده‌لی بنه‌ا بکه‌ین ئه‌گه‌ر بنیایشی نه‌که‌ین بتوانین جوړی‌ک له سنووری بۆ دابنن، به‌داخه‌وه له ولاتی ئیمه‌دا له‌به‌ر ئه‌وه‌ی هه‌لبژاردنی نۆره‌یی نه‌بوه یانی بلن هه‌ر سی سال جاری‌ک، هه‌ر چوار سال جاری‌ک هه‌لبژاردنه‌کان دوباره بیټه‌وه، له کاتی خۆیدا هه‌لبژاردنی په‌رله‌مانی کوردستان هه‌لبژاردنی نه‌جومه‌نی پارێزگا‌کان هه‌لبژاردنی ناو داخ‌لی حیزبه‌کان هه‌لبژاردنه‌کانی ناو ریک‌خراوه‌کانی کۆمه‌لگه‌ی مه‌ده‌نی، ئه‌م

بوه، به لئى له هه مو ئه وانهى له هه ژده سالى رابردودا رويداوه منيش وهكو هه مو خه لکه کانی دیکه که مو زور به لئى به شدارم.

Knn: که واته ئیستا له سه رو به ندی هه لبراردنه کاندایا چاوه روانی و هیواتان چییه؟

نه و شیروان مسته فا: من هیوام وایه که کو مه لانی خه لکی کوردستان هه مو ئه وانهى مافى ده نگدانیان هه یه زور به گهرمی به شداری بکه ن له م هه لبراردنه دا، هیوام وایه گه نه کانه ئه م لیسته به لیستی خو یان بزانه، هیوام وایه ژنان ئه م لیسته به لیستی خو یان بزانه، هیوادارم جوتیاران ئه م لیسته به لیستی خو یان بزانه کرێکارو ئه وانهى که وتونه ته ژیر خه تی هه ژارییه وه ئه م لیسته به لیستی خو یان بزانه، هیوادارم ماموستانى ئایینی ماموستانى سه ره تایى ماموستانى زانکو ئه م لیسته به لیستی خو یان بزانه، هیوادارم هه مو چین و تو یژده کانی گه له که مان ئه م لیسته به لیستی خو یان بزانه، ئیمه هه ولما داوه به رنامه یه ک دا بنین هه مو چین هه کانی گه لی ئیمه جگه له یه ک چینی گه نده ل که سودمه ندن له بارودوخی ئیستا به ده له مه ندو فه قیره وه که لک له م به رنامه یه ئیمه وه ربه گرن، دیاره به ریژه ی جیاواز ده وله مه نه که ره نگه که متر قازانجی لیبکات، به لام هه ژاره که ره نگه زیاتر قازانجی لیبکات له بهر ئه وه هیوادارم هه م ده وله مه ند به شداری تیادا بکات، هه م فه قیر به شداری تیادا بکات هه م گه نه ج به شداری تیادا بکات هه م پیر به شداری تیادا بکات هه م ژن به شداری تیادا بکات هه م پیاو به شداری تیادا بکات، یانی به مانایه کی دیکه هه مو تو یژده کانی کو مه لى ئیمه ئه وه ی که قازانجی له گه ل گو پرا نده هه یه ئه وه ی که قازانجی له باشکردنی ژیا نده هه یه ئه وه ی که قازانجی له وه دا هه یه کو مه له که ی ئیمه ببیت به کو مه لیکی نمونه یی ئومیدم وایه بیت بو ده نگدان و ده نگ بو لیسته که ی ئیمه بده ن، له هه مانکاتدا چاوه رپیی شم ئه وه یه له حیزبه کانی تر، به تایبه تی هه ردو حیزبی ده سه لاتدار، که ئه وان بهر پرسن له ئاسایشی هه ری می کوردستان، ئه وان کاروباری ولاته که به ریوه ده بن و داموده زگا کانی حکومت به ده ست ئه وانه وه یه

هه مو فه رمانگه كان به دهست نه وانه وهيه، ئاسايش و پوليس و پيشمه رگه
به دهست نه وانه وهيه، ئوميدم وايه هه ول بدن هه لبراردنيكي پاك و ئازاد و هيمن
به پيوه بجيت و دور بيت له گزي و فروفيل و هه ره شه و نه و

ئىستانئەولەويەت بۆ گۆرانە

سازدانی: سېبەي

نەشىروان مستەفا لە وېروايەدايە، ناوەرۆكى رهشنوسى دەستورى ھەريىمى كوردستان ناوەرۆكىكى زۆر زۆر كۆنەپەرستانەيە، ناوەرۆكىكى كوردستان دەگەرپىننەو بۆ دواو، ئىمە دەمانەوئىت ولاتىكى ديموكراتى دابمەزىنن، بەلام ناوەرۆكى ئەم دەستورە پەرلەمانى كوردستان و ئەنجومەنى پارىزگاكانى كوردستان دەكات بەدو دەزگای كارتۇنى لاوازی بى دەسلەت، لە بەرامبەردا، دەسلەتەكانى سەرۆكى ھەريىم زۆر بەھيزو زياد دەبيت، كە ئەمە پىچەوانەي مەنتقى گەشەکردنى روداوەكانى ناوچەي خۆرھەلاتى ناوەرپاستە.

لەوچاوپىكەوتنەدا كە تەلەفزيۇنى KNN لەگەليدا ئەنجاميدا نەوشىروان تيشكى خستە سەر رهشنوسى دەستورو بارودۇخى ئىستاي ھەريىمى كوردستان و مەسەلەي ھەلبژاردن لە ھەريىمى كوردستاندا، ھەرەكەتى: ئەو لەويەتى ئىستا چاكسازىيىيە، بەلكو گۆرانە. قۇناغىك چاكسازىيى بو، لەئىستادا ئەولەويەت گۆرانە لەشيۆەي بەرپۆەبردنى ولاتەكەماندا، گۆرپىن نىيە لەدەم و چاو و كەسەكاندا، گۆرپىنە لەشيۆەي بەرپۆەبردنى ولاتدا، ئەم ولاتەي ئىمە ھەتا ئىستاش مەكتەبى سياسىيەكان بەرپۆەي دەبەن، ئىتركاتى ئەو ھاتو كە پەرلەمان ببيت بەمەرچەعكى سياسى، كاتى ئەو ھاتو كە ئەنجومەنى وەزيران بەبى تەدەخولى رۆژانەي سەرکردايەتى حيزبەكان، بتوانيت كاروبارى دائىرەكانى بەرپۆەبەريت.

KNN: دەستور وەك يەككە لە ھەرە مەسەلە زىندوەكانى سەر گۆرەپانى سياسى ئەمپۆ قسەو باسى لى دەكرىت، راي ئۆو لەوبارەيەو چيپە؟

نهوشیروان مستهفا: بیگومان دهستور له هه مو ولاتینکدا شتیکی زۆر گرنگه و ناودهبریت به دایکی یاساکان، هه مو یاسایه که له سه ر بنه مای دهستور دانه نریت، میژوی داواکردنی نویسنی دهستور له هه ریمی کوردستاندا دهگه پێته وه بۆ دوا ی راپه رین، کاتی که یه که م هه لپه ژاردنی نه نجومه نی نیشتمانی کوردستان کرا، نه و سه رده مه یه کی که له و مه سه لانه ی که ده هاته کایه وه به درێژایی مفاوه زاته کانی سه رده می شوێش و حکومه تی عێراقی یه کی که له و په رسانه ی که هه میشه به گرنگی باسی لێ وه ده کرا، جوړی ریکه خستنی په یوه ندی حکومه تی هه ریم و حکومه تی به غدا بو، نه و سا که نه نجومه نی نیشتمانی کوردستان و ریکه و تن له سه ر نه وه ی که سیغه ی فیدرالی، شیوه ی فیدرالی، په یوه ندی فیدرالی له نیوان هه ریم و حکومه تی به غدا بکریت به بنچینه ی ریکه خستنی په یوه ندیه کان، له سه ر نه و بنچینه یه ش دانرا که دهستوریکی فیدرالی بۆ هه ریمی کوردستان بنوسریت، نه و سه رده مه چه ند که سیکی یاسایی، چه ند که سیکی په سپۆر، شاره زان، سیاسی، په رژه ی دهستوریان نویسی، نه و نه دی من له بیرم بیست، رهنگه ئیستا له نه رشیفی په رله مانی کوردستانیشدا بۆی به گه رپێن هه بیست. به لایه نی که مه وه په رژه ی سی دهستوری هه ریم نوسراوه له لایه ن سی گروپ و که سی جیاوازه وه له و سه رده مانه دا نویسیوانه، نه و سه رده مانه، دهستوره که یان ره تکرده وه و نه یانویست بنوسریت، به بیانوی نه وه ی که رکوک و ناوچه دا به راوه کان، که له سه ر هه ریمی کوردستان نین، بیبه شده بن، هه م نوینه ریان نییه له په رله مانی کوردستان، له کاتی راپرسیشدا ناتوانن، دهنگی له سه ر بده ن و نه و دهستوره قبول بکه ن یان قبولی نه که ن.

نه مه بیانوی نه و سه رده مه بو، بیگومان بیانوی سیاسی له پشته وه بو، به لام نه وه یان کردبو به بیانوه ناشکراکه ی، ئیستاش نه گه ر به هه مان مه نتقی نه و زه مانه ته ماشا بکه ی هه مان بیانومان هه یه بۆ نه وه ی که دهستوره که تی نه په ریت، له به ر نه وه ی که به لایه نی که مه وه چواریه کی زه وی کوردستان

له دهره وهی ههریمی کوردستانه، نه وانه له م دهستوره دا ناتوانن دهنگی له سهر بدن، بیبesh دهبن، له پهرله مانی کوردستانیشدا نوینهریان نییه، جگه له وه جالییهی کوردیی که ئیستا سهدان ههزار که سن، له دهره وهی ههریمی کوردستان، چ له نه وروپا، چ له ئوسترالیا، چ له نه مریکا، چ له خوره لاتی ناوهراست نه وانه ش بیبesh دهبن، له بهر نه وهی له م دهنگدانه دا دهگیان نییه، ناتوانن دهنگ بدن.

جگه له وه ئیمه دهستور له سی لاوه ته ماشا دهکهین، یهکیان لایه نی ناوهرۆکه که یه تی، که من پیماویه، ناوهرۆکی نه م دهستوره ناوهرۆکیکی زور زور کونه پهرستانه یه، ناوهرۆکیکه کوردستان دهگه پینیتته وه بۆ دواوه، ناوهرۆکیکه که ئیمه ده مانه ویته ولاتیکی دیموکراتی دابمه زینین، نه م دهستوره ی ئیستا کاری بۆ ده کریت پهرله مانی کوردستان و نهجومه نی پاریزگاکانی کوردستان دهکات به دو دهزگای کارتونی لاوازی بی دهسه لات، له بهرامبه ردا، دهسه لات هکانی سه رۆکی ههریم زور به میزو زیاد ده بیته، که نه م پیچه وانه ی مه نتقی گه شه کردنی روداوه کانی ناوچه ی خوره لاتی ناوهراسته، جگه له مه سه له ی ناوهرۆکی دهستوره که، مه سه له ی نه وهی نه م دهستوره نه خراوته بهرچاوی خه لک، واییدیا ده کهن که دوسال له مه وپیش خستویانه ته بهرده می خه لک، من تهحه دای نه وانه ده کهم به شی زوری نه دنامه کانی پهرله مان خوشیان ناوهرۆکی دهستوره که یان نه خویندوه ته وه، نه خراوته بهر گفتوگو یه کی جدی له ته له فزیون و رادیو و نامرازه کانی راگه یانندن، ته نانه ته له پهرله مانه که ی خوشیاندا، بیجگه له و لیژنه دهستورییه ی که دایان ناوه و لیژنه دهستورییه که گوپراهی لهی سهرکردایه تی سیاسی حیزبه کانه، نه وان پپیان ده لپن چی بکهن و چی نه کهن، بیجگه له وه نه خراوته گفتوگو یه کی جدییه وه، تا لیی بزانه.

ولاتی واهیه دهستوری نییه، بۆ نمونه ولاتیکی وه که بهریتانیا که یه کیکه له کونترین ولاته دیموکراتییه کانی دنیا، تانیستا دهستوریکی نییه، پهرله مانه که یاسا دهرده کهن و دهستکاری ده کهن، به گوپره ی پیداو یستییه کانی رۆژ. نه مانه

دهستوريكيان نوسيووه، شەش حەوت لاپەرە ھەر پيشەكيبەكەيەتي، لەكاتيكدە دهستوري ئەمەريكا كە يەكيكە لە گەورەترین ولاتەكاني دنيا، پيشەكيبەكەي بريتييه، لە دو رسته، بريتييه لەوێ كە دەلييت: «ئيمە ميللەتي ئەمەريكا بپارماندا»: مادی یەك، دو، سێ. . . ئەمانە حيكايەتيكيان كردووە لە زەمانی ئادەم و حەواوە ھیناويانەتە خوارووە تا ئیستا.

جاريكي ديکەيش دەگەریمەووە سەر ناوەرپوکی دەستورەكە، ناوەرپوکیكە كە دەبييت ميللەتەكەي ئيمە بەھيچ جوړيک قبوڵی نەكات، لەلایەکی ديکەشەووە ئەم پەرلەمانە تەمەنی بەسەرچووە. لە حەقيقەتا ئەم پەرلەمانە فيلمان ليدەكەن، وەختی خوێ من خۆم سەرپەرشتی بەشيک لە لیستەكاني یەكيتيم كردووە، من وەكيلي یەكيتیی نیشتمانیی كوردستان بوم لە كۆمسيونی بالا.

KNN: ببورە مەبەستت چيیه لەوێ كە دەلييت فيلمان ليدەكەن؟

نەوشیروان مستەفا: كاتی خوێ ئەم پەرلەمانەمان كە ھەلبژارد، لەگەڵ پەرلەمانی عێراقیدا ھەلمانبژاردن بۆ ماوێ یەك سال، ئەوان یەك سالەكەیان كرد بە چوار سال، ئیستاش تەمەنيان تەواو بوو، بە بێئەوێ ھيچ كارەساتيكي سروسشتی بوبيت، بێ ئەوێ جەنگی ئەھلی بوبيت، بەبێ ئەوێ ھەريمی كوردستان ھێرشی كرابيیتە سەر، دەیانتوانی دوسال لەمەوپيش ئەم دەستورە بێننە پيشەووەو گفتوگۆی لەسەر بكەن، دەیانتوانی یاسای ھەلبژاردن دو سال لەمەوپيش بێنن قسەي لەسەر بكەن، چونكە دەیانزانی ھەلبژاردن كەي دەكری. بەلام ئەمانە بەشیوازی موناھەرە ھەمو شتەكانيان دواخست بۆ ئەوكاتەي كە تەمەنيان بەسەرچووە، بۆ ئەوێ بكەويیتە ژێر فشاری كاتەووە لەژێر فشاری كاتدا بپار بدات، بۆیە بەپراستی دەبييت ميللەتەكەمان ئەمە رەفز بكات.

KNN: ئەگەر بارودۆخی دەستورەكە بەم شیوھەي بییت و پەرلەمانیش لەپرو

ياسايیەووە شەرعییەتي نەماييت، تێپەراندنی دەستور بۆ؟

نەوشیروان مستەفا: لەبەر ئەوەی دانیانین کە پەرلەمانی داهااتو زۆرایەتییهکی مسوگەری ئەوتۆیان ھەبێت، چیان بویت بیکەن، بۆیە دەیانەویت بەو ماوە کورتە ئەوەی بیانەویت بیسەپێنن، کە میللەتەکە ی ئیمە نابێت قبوڵی بکات.

KNN: ئەگەر بگوازیینەوێ بۆ بارودۆخی ھەڵبژاردنەکان، خۆت دەزانیت یەکیکی دیکە لە دۆسییە گەرمەکان باسوخواسی ھەڵبژاردنە کە خەڵک چاوەڕێی دەکەن، ئیوە تیروانینتەن بۆ بارودۆخی ھەڵبژاردن چۆنە؟

نەوشیروان مستەفا: من ئومێد وایە پرۆسەی ھەڵبژاردن لە کوردستانی عێراقدا بەوپەڕی ھێمنی، بەوپەڕی دیموکراتی، بەوپەڕی موناڤەسەییەکی شەریفانە لەنیوان نوێنەرەکان و لەنیوان لیستەکاندا تێپەڕێت، ئەگەر ھەموو لایەک ئامانجی ئەوەبێت کە خزمەتی میللەتەکە ی خۆمان بکات، خزمەتی میللەتەکە ی ئیمە لەپاراستنی ئەمن و ئاسایشی ھەرێمدایە، خزمەتی میللەتەکەمان لەوێدایە کە ھەولبەدەین پەرلەمانیکی فرە رەنگ و فرە دەنگی وابێتە پیشەوێ کە مەجالێ ئۆپۆزسیۆنی تیا بێت، چونکە ھیچ ولتیک لە دنیا ناتوانیت ئیدیە بکات بلیت من ولتیک دیموکراتیم ئەگەر ئۆپۆزسیۆنی تیا نەبێت، لەبەر ئەوە دەبێت پیمان خوشبێت کە رەبەری لەنیوان لیستەکاندا ھەبێت، رەبەری لەنیوانی لیستەکاندا ھەبێت لەسەر ئەوەی کە باشترین کەس ھەڵبژێرن بۆ پەرلەمان کێرکییان لەنیواندا ھەبێت کە باشترین بەرنامە دابنێن، رەبەری لەسەر ئەوە ھەبێت کە کامیان بە سەردەمی ترین و بە دیموکراتیی ترین شیوێ داخڵی پەرلەمان دەبن، ئەک لەسەر بنچینە ی دیکە.

KNN: تۆ پێتوایە ئەم بارودۆخە ی ئیستا لە ھەریمی کوردستان دروستبۆ، (بە لەبەرچاوەگرتنی ئەوەی ئەم چەمکە زۆر بەکار دەھێزێت) وەرچەر خانیکە

لەپۆی دیموکراسییەوێ دیسانەوێ مۆدیلیکی نویمان نیشان دەدات؟
نەوشیروان مستەفا: بەلێ، ئومێد وایە، کە پرۆسەی ھەڵبژاردن بەشیوێیەکی ھێمن و دیموکراتی بەرھەم بێت و بچێت ئەو لیستانە ی کە ئیستا رەبەری لەگەڵ یەکتەیدا دەکەن، نوێنەرەکانیان بچنە پەرلەمانەوێ. بێگومان بەرنامەو

بۆچونی جیاوازیان ههیه، ئهو بۆچونو بهرنامه جیاوازانه له ناو پهرلهماندا واییت که رکابه‌ری یه‌کتیری بکه‌ن بۆ ئه‌وه‌ی که کامیان ب‌توانن، زۆرترین خزمه‌ت به میلیه‌ته‌که‌مان بکه‌ن و زۆرترین خه‌لک به‌لای خۆیاندا رابکێشن.

KNN: به‌له‌به‌رچا و گرتنی ئه‌وه‌ی له رابردودا که‌مه‌تر هۆشیاری تاک‌ی کورد له‌به‌رچا و گه‌راوه، له‌م جاره‌یاندا به‌شیوه‌یه‌کی گشتی لیستی و قه‌واره سیاسیه‌کان به‌رنامه ده‌که‌نه فله‌سه‌فه‌ی کاری خۆیان و ده‌یخه‌نه به‌رده‌می جهماره‌؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: پیموایه له‌دوای تیپه‌په‌بونی (١٨) سال له حوکمه‌رانی کوردیی به‌لێ، ئیستا به‌رنامه وه‌ک له چه‌ند جاریکی دیکه‌دا باس‌م‌کردوه، له‌دوای راپه‌ڕین بۆ ماوه‌ی ده‌سال زیاتریش ئیمه له‌به‌ر ئه‌وه‌ی له‌به‌غدا حوکمه‌تی به‌عس له‌سه‌ر کاربو، ئه‌وله‌ویه‌تی هه‌مو هیزه سیاسیه‌کان له کوردستانی عێراقدا ئه‌وه‌بو، که ته‌سبیاتی حوکمه‌تی هه‌ریکی کوردستان و پهرله‌مانی کوردستان بکه‌ن، له‌دوای روخانی سه‌دام ئه‌وله‌ویه‌تی هه‌ریکی کوردستان ئه‌وه‌بو که مافه نه‌ته‌وه‌یه‌کانی گه‌لی کورد له ده‌ستوری عێراقدا بچه‌سپێن، به‌لێ ئیستا ئه‌وله‌ویه‌تی خه‌لک بۆ ئه‌وه‌یه ته‌رکیز بخه‌یته‌ سه‌ر به‌رنامه، ئایا به‌رنامه‌که‌ی تۆ چ خزمه‌ت‌گوزارییه‌کی گشتی پێشکه‌ش به‌خه‌لک ده‌کات؟ چ گۆڕینی‌ک له‌ چۆنایه‌تی ژیا‌نی خه‌لکدا ده‌که‌یت؟ چۆن عه‌داله‌تی کۆمه‌لایه‌تی جێبه‌جێ ده‌که‌یت؟ ئه‌مانه به‌رنامه‌ن، ته‌نیا دروشمی سیاسی نین، خه‌لک ئیستا به‌لایه‌وه گرنکه روژی چه‌ند سه‌عات کاره‌بای هه‌یه؟ روژی چه‌ند سه‌عات ئاوی خواردنه‌وه‌ی هه‌یه؟ چه‌ند کیلۆمه‌تر ریگاوبانی هه‌یه؟ چه‌ند بنکه‌ی ته‌ندروستی هه‌یه؟ چه‌ند بینای قوتابخانه هه‌یه؟ ئه‌مانه‌ی زۆر زۆر به‌لاوه گرنکه و به‌شیکه له به‌رنامه‌ی سیاسی.

KNN: ئه‌مه له‌و قه‌ناعه‌ته‌وه‌یه له‌یه‌کێک له‌ چاوپێکه‌وتنه‌کاندا باس له‌وه ده‌که‌یت که ئه‌وله‌ویه‌تی ئیستا چاکسازی ناوخۆیانه؟

نەوشیروان مستەفا: ئەولەویەتی ئیستا چاکسازی نییە، بەلکو گۆرانی، قوناغیک چاکسازی بو، ئیستا ئەولەویەت گۆرانی لەشیوەی بەرپۆوەبردنی ولاتەکاندا، گۆپین نییە لە دەموچاو کەسەکاندا، گۆپینە لەشیوەی بەرپۆوەبردنی ولاتدا، ئەم ولاتە ئیمە هەتا ئیستاش مەکتەبی سیاسییەکان بەرپۆوە دەبن، ئیتر کاتی ئەوە هاتووە کە پەرلەمان ببێت بە مەرجەییکی سیاسی، کاتی ئەوە هاتووە کە ئەنجومەنی وەزیران بەبێ تەدەخولی رۆژانەیی سەرکردایەتی حیزبەکان، بتوانێت کاروباری دائیرەکانی بەرپۆوەبەریت، قایمقام و بەرپۆوەبەری ناحیە و موخافیزەکان و سەرۆکی شارەوانی و سەرۆکی دائیرەکان لەسەر بنچینەی لیۆدشاوی و شارەزایی و زانایی ئیشتەکانیان بەرپۆوەبەرن، بەبێ تەدەخولی حیزبی، دادگا کەمان سەر بەخۆبەن و هیچ لایەنیک نەتوانێت دەستوەرداتە کاروبارەکانیان، زانکۆ کەمان سەر بەخۆبەن، ریکخراوەکانی کۆمەڵگەی مەدەنی لە ژێر هەیمەنەیی حیزب بێنە دەرەوە بۆ ئەوەی بتوانن بەرگری لە توێژەرەکانی خۆیان بکەن. بەرپرسیانی حیزب نەتوانن دەست لە بازار و سەرمایەگوزاری وەربەدەن، ئەمە لەو جۆرە شتەکانە کە ئیستا بوو تە داخوای خەڵک، ئەمانە هەموو بەرنامەی سیاسییە و هیچ پەيوەندییەکی بەوەوە نییە کە ئەمە فلانە کەس دەیکات یان کامە حیزب بیکات، هەرلایەنیک بیکات پێموایە خەڵک لە دەوری کۆدەبێتەو.

KNN: بەپرای ئیوه ئەمە بوو تە داخوای خەڵک؟

نەوشیروان مستەفا: پێموایە بوو تە خواستیکی جەماوەری.

KNN: جۆریک لە جیاوازی لەم هەلبژاردنەدا بەدیدەکریت بەهۆی بونی لیستی جیاوازیوە، ئەگەر هاتو بەشیوەیەکی دیموکراسیانە هەلبژاردنەکە تێنەپەریت، هەنگاوە مەدەنییەکان و ئەو رێوشوێنانەیی کە پێویستە هێزە سیاسییەکان بیکرنەبەر بەپرای ئیوه چییە؟

نهوشيروان مستهفا: پيموايه نابيت هيچ لايه نيك به هيچ جوړيک بير له به کارهينانی توندوتيزی بکاته وه، نه مه وه که مېده نیک دهيت قبولی بکهين، مېدهئی دوهم، نه وه يه ئیستا ئاسايشی پرؤسه ی ه لېژاردنو سه لامه تی پرؤسه ی ه لېژاردن به دهست حکومتی هریمی کوردستانه وه، دهيت نه وان بپياريزنو مه سئولی يه که من له پاراستنی ئاسايشی پرؤسه ی ه لېژاردن. له کوردستانی عیراقد، نه وه ی جیگای داخه ئیستا له کوردستانی عیراقد چوار ده زگای گرنگ که ده توان عامیلی کاریگرېن له ه لېژاردندا نه مانه بیلایه ن نین، يه که میان هیزه چه کداره کانه که بریتین له هیزه کانی ئاسايش، هیزی پیشمه رگه، پولیس، نه مانه له سلیمانی به دهست يه کیتییه وه یو له ه ولیریش به دهست پارتییه وه یه، داموده زگای حکومت به ه مانشیوه له ئیداره ی سلیمانی به دهست لایه نیکی سیاسیه وه یو له ه ولیریش به دهست لایه نیکی دیکه ی سیاسیه وه یه، سه رچاوه کانی دارایی حکومت که مولکی هه موانه نه ویش دیسانه وه به دهست دولایه نی سیاسیه وه یه، ده زگا کانی راگه یانندن که نه وانیش کاریگرېن به شی هه ره زوری که ناله ئاسمانییه کانو رادیوکانو رورثا مه کان به دهست نه دولایه نه سیاسیه وه یه، به مانایه کی دیکه، نه هیزی چه کدار، نه پاره و پولی گشتی، نه بیرؤکراسی ده ولت نه راگه یانندن بیلایه ن نییه، له ولاتانی سه رتاسه ری دنیا ته نانه ت نه گه ر ئیرانو تورکیا به نمونه به ینینه وه که له ته نیشتمانه وهن، له هه مو هه لېژاردنه کاندا نه م چوار ره گهزه که باس مکرد بیلایه ن له هه لېژاردندا، بیگومان له هه لېژاردندا هه ریه کی که له م داموده زگایانه ی باس مکرد، له رورثی هه لېژاردندا وه کو تاک ده نگده ده ن به لایه نیکی سیاسی، به لام له پرؤسه ی ه لېژاردنه کاندا نه مانه بیلایه ن ده بن،

به لām له ولاتى ئيمه دا بيلايه نين، ئيمه ئوميدمان وايه، ئهم دولايه نه دهسه لاتداره پروسه ي هه لباردن به سه لامه تى به پيوه بهرن، خو ئه گهر وانه بىت ئيمه په نا ده به ين بو دادگاكانى كوردستان، ئه گهر له كوردستانيش داديان نه پرسين، ئه وا په نا ده به ين بو به غداو ريخراوه نيو ده وه لتييه كان و ئاخير شتيش په نا ده به ينه به رميله تى خومان، به ريگه ي مه ده نياه و خو پيشان دان و مانگرتن و ئه و ريگايانه ده گرينه بهر.

KNN: ئه گهر بارودوخه كه به مشيوه يه حيزبى بىت وهك باسكرا، به پراى تو رولى خه لكانى سه ره به خو له هاوكيشه كه دا چو ن ده بينيت؟

نه وشيروان مسته فا: ئه وه ي جيگه ي داخه پيموايه تائيستا نه يانه يشتوه روله كانيان كاريگهر بىت، ئه ويش له بهر كو مه ليك ه و بو، وه كو باسكرد مه سه له ي ئه وه لويه ت زور گرنگ بو له هه ر قوناغيكدا، ئيستا ئه وه لويه ته كان گوپراوه، سه رده ميك ئه گهر ئه وه لويه ت بو ئه وه بو بىت كه حكومه تى هه ري مي كوردستان و په رله مانه كه ي جيگير بكه ين، سه رده ميك بو ئه وه بو بىت كه سه قامگيرى له كوردستاندا هه بىت و شه رى ناوخو نه مينيت، سه رده ميك ئه گهر بو ئه وه بو بىت كه مافه كانى كورد له ده ستورى عيراقدا جيگير بكريت، ئيستا قوناغى ئه وه هاتوه ته پيش، كه گوپران له چونايه تى ژيانى خه لكدا بكريت، ئه مه ش بو به خواستى خه لك، ته نانه ت بو به خواستى حيزبه كان و حيزبه ده سه لاتداره كانيش، من پيموايه قوناغيك ده ستىپيكرده كه حيزبه كانيش ده بىت به خوياندا بچنه وه، ئيستا ده لاقه يه كى گه وه دروستبو له به ينى حيزبه كان و له به ينى كو مه لانى خه لكدا، له به ينى قاعيده ي حيزبه كان و سه ركردايه تى حيزبه كاندا، ته نانه ت له به ينى ئه ندا مانى سه ركردايه تى

حيزبه كانيشدا جورېك له بې متمانه يې دروستېوه، نه مه ده مانځاته سهر
قوناغېكي تازه، كه قوناغې به خوداچونه وږيه كه قوناغې گوړانه، قوناغې
چاكسازييه له بوارې ئابورې و كومه لايه تي و روښنېرېي و سياسي، رهنګه
هه نديك كه س ئه و وشه يه به جورېكي ديكه ليكېداته وه، كه من پيموايه قازانچې
هه مو كه سيكي تيايه و زهره رې كه سي تيانېيه، هه مو كه سيك قازانچ له وږه دهكات
زانكو و پهي مانكا كانمان ئاستيكي زانستې به رزيان هه بيت و بېن به شويني
داهينان و پيگه ياندني كاديري پاشه پوژ، هه مو كه سيك قازانچ له وږه دهكات كه
بازارې ئيمه ئازاد بيت گرانې نه مينيت و منافه سه له نا و بازارپدا هه بيت و
ئحتيكا ر نه مينيت، هه مو كه سيك قازانچ له وږه دهكات كه قانون سهرور بيت و
دادگان ده سه لاتيان هه بيت و هر كه سيك شكا تيكي هه بيت و بتوانيت په نا ي
بو به ريت، يا خود په رله مانېكمان هه بيت ببيت هه رجعي سياسي، نه مه نه وږيه
كه تاكي كورد به فه قېرو ده وله مهنده وه ده سه لاتدارو بيده سه لات وه قازانچې
ليده كه نه و پيموانيه كه س دژي نه و ه بيت.

KNN: زورچار به ناوې ئيو وه به شيو هيه كي گشتي قسه و ليدوان بو
راگه ياندنه كان ده دريت، قسه كردن به ناوې ئيو وه چونه؟

نه و شيروان مسته فا: به نيسې به ليستي گوړانه وه، ئيمه له ناو خو ماندا
ريكه و توين كه سيكمان كردوه به و ته بيژي رسمي ليسته كه مان ناوې د. شاهو
سه عيده، د. شاهو كه سيكي ده سه لاتداره كه ده و توانيت به ناوې ليسته كه وه بو
هه مو لايه ك قسه بكا ت، له مه ولا هه ركه سيك يان هه ركه ناليكي راگه ياندن
قسه يه كي گويزايه وه به ناوې سهرچا و هيه كي نزيك له من يان له كو مپانياي وشه،
يان له ليستي گوړان، بيگه له قسه ي د. شاهو سه عيده هيچ ئيعتباريكي نيه،

بەنەسبەت کۆمپانیای وشەشەو، کۆمپانیای وشە حیزبی سیاسی نییە، لەناو کۆمپانیاکەماندا بیروبۆچونی جیاوازی هەیە خەڵک هەیە سەر بەفیکری جیاوازی و خەڵکیش هەیە بێلایەنە، ئێمە کۆمەڵێک دەزگای راگەیاندنی وەک کەنالیکی ئاسمانی تەلەفزیۆن و رۆژنامەیەکی رۆژانە و رادیۆ و سایتەمان هەیە، کە دەتوانین بیروبۆچونەکانی خۆمانی تێدا بلۆبکەینەو، بۆیە هەرچی بیروبۆچونیکیان هەیە دەتوانین بەبێ شەرم بلۆبکەینەو، بۆیە ئەو قسەنە ی کە لە راگەیانندەکانەو بەناوی سەرچاوەیەکی نزیک لە فلانەکەس و فیسارەکەس بلۆبکەیتەو هێچ ئیعتیبارێکی نییە و ئەو دەزگایانە خۆیان ئەو شتەنە بلۆبکەنەو.

KNN: دواپرسیارمان ئەوەیە کە چەند رۆژێکی دیكە لە هەڵمەتی هەلبژاردنەکان نزیکدەبینەو، ئێوە لەم هەڵمەتەدا دەتوانەوێت مۆدیلیکی تازە بێننە ناو ئەو کۆپەکی و مەلەنە دیموکراسیەو، ئایا دەتوانەوێت لەپەڕی کەمەین و بانگەشە هەلبژاردنیشەو جیاوازی بن؟

نەوشیروان مستەفا: کەمەینە هەلبژاردن چەند جۆریکی هەیە “دو جۆری سەرەکیان، یەکیکیان ئەوەیە کە لایەنێک لە پرۆپاگەندەکە تەریز دەکاتە سەرشکاندن و سووککردنی لایەنەکە ی دیکە و هەڵدەدات شەخسەکانی بەشکینێت و هێرش بکاتە سەر کەسایەتی پالیئوراهەکان و ناوەڕۆکی بەرنامەکە ی پوچەل بکاتەو و سووک و سەلیمی بکات و لە رێگەی شکاندن پالیئوراهەکانیەو بەرنامەکە ی سووک بکات، یەکیکی دیکەیان ئەوەیە کە لایەنەکانی دیکە فرامۆش دەکات و تەریز دەکاتە سەر رونکردنەو بەرنامەکانی بەرنامەکە ی و رونکردنەو کەسایەتی پالیئوراهەکانی و ئەوانە ی کە نوێنەرایەتی لیستەکە ی

دەكەن، ئىمە ھەولەدەين رىگەى دوھم بگرين و لەباتى ئەوھى كە ھىرش بکەينە
سەر ئەم و ئەو، ھەولەدەين ئەو كەسانەى كە پالىوراوى ئىمەن بە خەلكيان
بناسينين و خويان بينە سەر تەلەفزيون و بىروبوچونى خويان بۆ خەلك بلاو
بکەنەوھو لە ھەمانكاتيشدا ھەولەدەين بەرنامەكەى خۆمان بەچاكترين شيوھ
بۆ خەلك رۆشن بکەينەوھ، بۆ ئەوھى خەلك خۆى قەزاوھت بکات لەسەر ئەوھى
كە ئايا بەرنامەكەى ئىمەو ئەو كەسايەتياھى ئىمە پالاوتومانن جياوازه.

ئىستانئەولەويەت بۆ چاكسازىيە

سازدانی: ئەحمەد زاویتی (كەنالی ئاسمانی ئەلجەزىرە)

لە عەرەبىيەو: مەجید سەلح

بىنەرانی بەرپز سلاوى خواتان لىيىت، لە بەرنامەى "دەيدارى ئەمرو"ى كەنالی ئاسمانى ئەلجەزىرە لە گەلئانداين و ميوانداری نەوشىروان مستەفا سەرۆكى لىستى "گۆپان"مان كردو.

ئەلجەزىرە: ئىو وەك رەوتىك لە سەرکردايەتى (ى. ن. ك) بەرنامەى "گۆپان"تان لە كوردستانى عىراق راگەياندو، لە پىشتى ئەو بەرنامەو چىتان دەويت؟

نەوشىروان مستەفا: حالى حازر ئىمە رەوتىك نين لە ناو (ى. ن. ك)، بەلكو رەوتىكىن لە دەرەو (ى. ن. ك) بەرنامەى لىستى گۆپان لەو دا كورت دەكرىتەو دەسەلاتى حىزب لە دەسەلاتى حكومەت جيا دەكرىتەو. بەمانايەكى تر هەولەدەدين پەرلەمانىك دروست بكەين لە ژىر دەسەلات و بپارەكانى مەكتەبى سياسى حىزبەكانى كوردستاندا نەيىت. هەرەها بنیادنانەو دەسەلاتىكى دادوهرى سەربەخۆ و نەزىهى و سەربەخۆ و دادپەرەو، سنوردانان بۆ دەستپەرەدانى حىزب لە زانكۆكان و ئابورى واتە جياکردنەو دەسەلاتى حىزب لە حكومەت و بونى شەفافىيەتى زياتر لە بودجەى هەريى كوردستان و دادپەرەو كۆمەلایەتى زياتر.

ئەلجەزىرە: بۆ پىشتەر ئەو داخووزيانەتان نەبو و ئىستا هەتانه؟

نەوشىروان مستەفا: تەمەنى ئەزمونى كوردستان نزىكەى ۱۸ سال دەيىت، لە هەلبراردنى سالى ۱۹۹۲ كارى سەرەكىمان بۆ پركردنەو ئەو بۆشايىيە بو كە لە ئەنجامى كشانەو ئىدارات لە لایەن حكومەتى مەركەزىيەو هاتبو ئاراو،

له و هېلېژاردنه دا ده بو داموده زگاګاني حکومت دروست بکړينه وه، ده زګا ده ستوري و حکوميه کان. واته پرکړنه وهی بوشايي نيداري و سياسي و نه مني هريمي کوردستان، له هېلېژاردنه کاني ۲۰۰۵ قوناغه که ګوړا، له و کاته دا هريمي کوردستان له روه کاني سياسي و نه مني و ته نانه ت نابوريش، سه قامګير بو.

کاري سهرګي بریتی بو له نوسينه وهی ده ستوري عیراق، بویه ده بوايه خيتابی کورد خيتابیګی يه کګرتو بوايه بؤ چه سپاندنی به شداريکړدنې کورد له ده زګاګاني دروستکړدنې بریاري سياسي له عیراق. به شيويه کی سهرکه وتو نه و قوناغه مان تپپه راند.

نیستا کاري سهرګي بریتییه له چاکسازي له ناوخودا، چاکسازي سياسي، چاکسازي کومه لایه تی، چاکسازي نابوری و کلتوری.

نه لجه زیره: هندیګ چاودیږی سياسي ده لاین نه م هولاڼه ی نیوه له وانه یه بیټه هو ی که رتبونی ه لویستی کورد له به غدا له ناینده دا؟ وه لای نیوه چیه بویان؟ نه و شیروان مسته فا: نیمه پیمان وانییه یه کګرتوی کورد له بونی یه ک لیستی دایه، به لکو پیمان وایه یه ک ه لویستی کورد له بونی یه ک خيتابی کورد دایه. ده کړیت له ګه ل هه مو حیزبه کاني هريمي کوردستان دا یه ک خيتابی مان ه بیټ و له هه مان کاتیشدا ململانی بګه یین بؤ به ده سته یځانی کورسی زیاتر له په رله مانی کوردستان.

نه لجه زیره: سه باره ت به به شداريکړدنن له هېلېژاردنه کاني ناینده ی په رله مانی له لیستی "ګوړان" که سهریه خو یه له لیستی "کوردستانی" که هی هه ردو حیزبه کوردیه که یه، خو ناماده کړدنن بؤ له و هېلېژاردنه چوڼه، به رنامه ی هېلېژاردنن چیه؟

نه و شیروان مسته فا: وه ک له سهره تادا باسم کرد به کورتی به رنامه ی نیمه پیکیډیت له چند ته وهریګی سهرګی. خالی سهرګی بریتییه له جیاکړنه وهی ده سه لاتی حیزب له حکومت. په رله مانیک دور له بالاده سستی حیزبه کان.

دهسه لاتیکی ته نفیزی کارا، دهسه لاتیکی قه زایی سه ره خو له دهسه لاتی
حیزبه کان و زانکۆکان له دهره وهی دهسه لاتی حیزب بن و بازار و ئابوری
دورییت له دهست تیوهردانی حیزب.

ئه لجه زیره: چه ندین مانگه باس لهو شتانه دهکن، کاردانه وهی شهقامی کوردی
بۆ ئه وه په یامانه تان چۆن ده بینن، به دنیایییه وه ئه وه په یامه له کوردستاندا
شتیکی نوییه؟

نهوشیروان مستهفا: کاردانه وهیه کی زۆر باشی هه بووه خه لک ئیستیجا به یان زۆر
زۆر باش بووه بۆی، چونکه قوئاغی مه ترسیمان تیپه پراندوه و ئیستا باری
سیاسی و ئه منی و ئابوری سه قامگیره وه یوه ندی نیوان ناوه ندو هه ریم باشه و
له سه ره بنه مای ده ستورو تیگه یشتنی هاوبه ش و دیالوگ بونیاد نراوه، بۆیه
کاتی ئه وه هاتوه گرنگی به پیشکه شکردنی خزمه تگوزاریه سه ره کهیه کانی
هاولاتیانی کورد بدهین، بۆ نمونه دا بینکردنی کاره باو ئاوی خواردنه وه و
دروستکردنی قوتابخانه و نه خوشخانه و که مکردنه وهی جیاوازی له نیوان
به رزترین ئاستی موچه و نزمترین ئاستی موچه ی فرمانبه رانی حکومه ت.

ئه لجه زیره: چۆن خو تان ئاماده دهکن بۆ قوئاغی پاش هه لبژاردن ئایا ئه گه ر
داواتان لیکرا، به شداری له حکومه تدا دهکن یان وه ک ئۆپوزسیۆن ده میننه وه؟
نهوشیروان مستهفا: زوه وه لامی ئه وه پرسیاره بدهینه وه، با چاوه ری
دهرئه نجامی هه لبژاردنه که بین.

ئه لجه زیره: سه باره ت به هاو په یمانییتی له گه ل هیزه سیاسییه کان پیش و پاشی
هه لبژاردن، ئایا له دهره وهی یه کییتی و پارتی هه یج لایه نیك داوا ی هاو په یمانی
لینه کردون بۆ به شداریکردن له وه به رنامه یه ی که هه تانه؟

نهوشیروان مستهفا: کهس داوا ی هاو په یمانی لیمان نه کردوه، به لام له
هه مانکاتدا ئیمه هه ول ددهین ته نسیق بکهین له گه ل هه مو لیسته کاند،
ته نسیق له بواری چاودیری و راگه یاندن و سیاسه ت، ته نسیق، نه ک

هاوپه یمانییتی. ته نسیق یان هاوپه یمانی پاش هه لېژاردنه کان، به ستراره ته وه به ده رنه نجامی هه لېژاردنه کانه وه.

ئه لجه زیره: سه باره ت به هه لویستی کورد له به غدا له شهش سالی رابردودا، په یوه نډیه کی ناشکرا هه بوه له نیوان کورد به هه ردو حیزبه که یه وه له گه ل به غدا و هیشتا هه نډیک گرفتی هه لپه سیپراو ماوه ته وه، ئیوه به رنامه یه کی ناشکراتان هه یه بو چاره سه رکردنی ئه و مه سه له هه لپه سیپراوانه، وه ک کیشی که رکوک و ناوچه دابراوه کان و جوړی په یوه نډیتان له گه ل به غدا؟

نه وشیروان مسته فا: به لئ له به رنامه که ماندا هه یه و نامه وی پرۆمه ورده کاری به رنامه که وه، به لام له روی مه بده ئیه وه په نا بو دیالوگ ده به یین نه ک زمانی هه پر شه و گوږه شه. دیالوگی که له سه ربناغه ی ده ستوری عیراق بونیاد نرابیئت. ئه لجه زیره: ئیوه وه کیستی گوږان یان ره وتی ریفویم له کوردستانی عیراق، چوڼ ده پروانه په یوه نډی نیوان به غدا و کوردستان، ئایا ئه و په یوه نډیه له ریگه ی ده سه لاتی کوردیه وه ده بیئت یان وه ره وتیک ئه و په یوه نډیه ده به ستن، ئایا ئیستا په یوه نډیتان هه یه به حکومتی به غداو ره وت و حیزبه کانی دیکه ی عیراق؟

نه وشیروان مسته فا: ئیمه حیزب نین تاوه کو په یوه نډی دو قو لی و سی قو لی به ستن، به لام مه رجه ی سیاسی بو چاره سه رکردنی هه مو ئه و کی شان هه پرله مانی کوردستانه و هه روه ها هه ولده ده یین، ده زگایه کی ده ستوری تاییه ت بو لیپرسینه وه له گه ل نوینه رانی کورد له به غداو جوړی نه دانیان دروست بکه یین، حالی حازر ده زگایه کی به رپرس نییه بو لیپرسینه وه له گه ل ئه و به رپرسه کوردانه ی له به غدان. ئیمه شه ریکی حکومتی عیراقین و له ئوپوزسیو ڼدا نین، شه ریکی له دروستکردنی بریاری سیاسی و له وه زاره ته کاند ا شه ریکی له پرله مانی عیراقدا شه ریکی، بو یه مه بده ئی دیالوگ باشت رین مه بده ئه بو چاره سه رکردنی کیش هه لپه ساوه کان.

ئەلجەزىرە: پەيوەندى لىستەكەتان يان رەوتى رىفۆپم يان نەوشىروان مستەفا
 وەك سىياسەتمەدارىكى ناودار لە كوردستان پەيوەندتان لەگەل ئەمەريكا وەك
 زلەيىزىكى جىهانى چۆنە و كە لە عىراقدا پىگەيان بەهيزە، ئايا جورىك لە
 پەيوەندىتان لەگەل ئەمەريكادا ھەيە، يان ئايا ئەمەريكا پەيوەندى پىتانەو
 كردو بۆ دروستكردنى جورىك لە پەيوەندى؟

نەوشىروان مستەفا: پەيوەندى سىياسى دىبلۆماسى لە ئەستۆى حكومەتى
 عىراقدايەو لەسەر شانى حكومەتى فیدرالە كاروبارى سىياسەتى دەرەو لە
 ئەستۆ بگريت، بۆيە پەيوەندى لەگەل ئەمەريكا لە كارە سەرەككەكانى
 حكومەتى عىراقە، ئەو لەلايەك، لەلايەكى دىكەو ۲۰ سال زياترە بزوتنەو
 كوردى جورىك لە پەيوەندى لەگەل ئىدارەى ئەمەريكادا ھەيە. بە تايبەتى پاش
 كۆپەو كە و ھىرشكردنى سوپاى عىراق بۆ سەر كوردو دروستكردنى "ناوچەى
 ئارام"، لەو كاتەو تاوەكو ئىستا پەيوەندى ھەيە لە نىوان سەرکردايەتى كوردو
 بەرپرسەكانى ئەمەريكا. ئەمەريكىيەكان بەرژەوەندييان ھەيە لە ناوچەكەدا،
 بەرژەوەندييان ھەيە لە دروستكردنى پەيوەندى لەگەل گەلانى ناوچەكەدا.
 بەرژەوەندييان ھەيە لە سەقامگىرى سىياسى لە ناوچەكەو رىگە نەدان بە ھاتنى
 تىرۆريستان بۆ ناوچەكە. پەيوەندييەكان لەسەر ئەو بنەميانەن و پىموانىيە
 پەيوەندييەك ھەيىت لە دەرەو حكومەتى عىراقى.

ئەلجەزىرە: ئىران ئىستا رۆلىكى گەورەى ھەيە لە عىراقدا. بەپىنى قسەى
 چاودىران ئىران بە شىوەى جوراوجۆر بونى لە عىراقدا ھەيە، پەيوەندى
 ئاشكراى ھەيە لەگەل حكومەتى ھەريەم و ھەردو حيزبەكەو ھيزە عىراقىيەكانى
 دىكەدا لە باشورو ناوەرەستى عىراق، بەو پىيەى شارى سلىمانى ھاوسنورە
 لەگەل ئىران، ئايا ئىران ھەولە نەداو پەيوەنديتان پىو بكات و جورىك
 پەيوەنديتان لەگەل دروست بكات؟

نەوشىروان مستەفا: ئىران ولاتىكى گرنگەو ھىزىكى گەورەى ناوچەكەيە.
 عىراق زياتر لە ھەزار كىلۆمەتر سنورى ھاوبەشى لەگەلدا ھەيە. نەك ھەر

سنوری هاوبه‌ش، به‌لکو په‌یوه‌ندی مه‌زه‌به‌یی و نه‌ته‌وه‌یی و کلتوری و ئابوری له‌گه‌ڵ هه‌ردولا‌دا هه‌یه، بۆیه گرنه‌ په‌یوه‌ندییه‌کی هاوسه‌نگ هه‌بێت، چی له‌ لایه‌ن حکومه‌تی مه‌رکه‌زی چی له‌ لایه‌ن حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان زیاتر له‌ ٦٠٠ کیلومه‌تر سنوری هاوبه‌شی هه‌یه له‌گه‌ڵ ئێران، بۆیه پێویسته‌ په‌یوه‌ندیمان له‌گه‌ڵ ئێراندا باش بێت و له‌سه‌ر به‌رژه‌وه‌ندی هاوبه‌ش و په‌یوه‌ندی حکومه‌تی مه‌رکه‌زی و حکومه‌تی هه‌ریم له‌گه‌ڵ ئێران باشه‌و کۆنسولی ئێران له‌ سلیمانی و هه‌ولێر هه‌یه و مه‌رکه‌زی بازرگانی و کۆمپانیای ئێرانی له‌ کوردستاندا به‌ ئازادی کار ده‌که‌ن.

ئه‌لجه‌زیره: به‌لام وه‌ک ره‌وتیک، په‌یوه‌ندیتان له‌گه‌ڵ ئێراندا هه‌یه؟
نه‌وشیروان: نه‌خێر

ئه‌لجه‌زیره: وه‌ک سیاسه‌تمه‌داریکی ناوداری کورد چۆن په‌یوه‌ندی کورد و ئێران له‌ لایه‌ک و کورد و تورکیا له‌ لایه‌کی تر هه‌له‌سه‌نگینن؟
نه‌وشیروان مسته‌فا: ئه‌وه بابه‌تیکی زۆر ئالۆژ، چونکه‌ گه‌لی کورد به‌سه‌ر چه‌ند ولاتیکی وه‌ک ئێران و تورکیا و عێراقدا دابه‌شکراوه. له‌ودیه‌و سنوره‌کانه‌وه په‌یوه‌ندی نه‌ته‌وه‌یی هه‌یه له‌ نیوان کورده‌کاندا، له‌ هه‌مانکاتدا کێشه‌ هه‌یه له‌ نیوان هه‌ریمی کوردستان و ولاتانی دراوسی به‌ تایبه‌تی تورکیا ئه‌ویش به‌هۆی بونی هی‌زی چه‌کار له‌سه‌ر سنوره‌کان، له‌به‌ر به‌ربلا‌وی سنوره‌که‌ش، حکومه‌تی هه‌ریم ناتوانی‌ت کۆنترۆلی هه‌مو ناوچه‌که‌ بکات، کێشه‌ی کورده‌کانی تورکیا، کێشه‌ی تورکیایه‌ و کێشه‌ی عێراق نییه. ناتوانی‌ت له‌ رێگه‌ی هی‌زی چه‌کاری کوردی عێراقه‌وه کێشه‌ی کوردی تورکیا له‌ ناو ببری‌ت، به‌لکو ده‌کریت کێشه‌که‌ سیاسیان ه‌ چاره‌سه‌ر بکری‌ت کێشه‌که‌ له‌ خاکی عێراق چاره‌سه‌ر نا‌کری‌ت چاره‌سه‌ره‌که‌ی له‌ خاکی تورکیایه‌.

ئه‌لجه‌زیره: باستان له‌ کێشه‌ی کورد کرد له‌ تورکیا و ئێران، کێشه‌ی کورد له‌ عێراق له‌ رێگه‌ی فیدرا‌لیه‌ته‌وه چاره‌سه‌رکرا و پرۆژه‌ی دیکه‌ هه‌یه بۆ

چارهسهرکردنی کێشه‌ی کورد، ئایا فیدرالیهت چارهسهری کێشه‌که ده‌کات، یان ئیوه پڕۆژه‌ی تهرتان هه‌یه‌ بۆ چارهسهرکردنی کێشه‌ی کورد له‌ عێراق؟
 نه‌وشیروان مسته‌فا: له‌م قوناغه‌دا چارهسهری فیدرالی چارهسهریکی زۆر چاکه
 بۆ کێشه‌ی کورد له‌ عێراق، مانه‌وه‌ی کورد له‌ ناو عێراقدا، هه‌یزه‌ بۆ کورد، نه‌ک
 لاوازی. بۆیه‌ من لایه‌نگری فیدرالییم و له‌ نوسینه‌وه‌ی ده‌ستوری عێراقدا له‌
 به‌غدا بوم و به‌شدارییم کرد له‌ نوسینه‌وه‌ی ده‌ستوری عێراقی و په‌یوه‌ندی
 فیدرالی له‌ نیوان به‌غداو حکومه‌تی هه‌رییم.

ئه‌لجه‌زیره: سیاسه‌تمه‌دارانی کورد به‌رده‌وام باس له‌ مانه‌وه‌یان له‌ چوارچیوه‌ی
 عێراقدا ده‌که‌ن، هه‌ندی لایه‌نی عه‌ره‌بی پێیان وایه‌ ئه‌و هه‌لۆیسته‌ له‌ ناینده‌دا
 گوپانی به‌سه‌ردا دیت و ئه‌و هه‌لۆیسته‌ هه‌لۆیستیکی تاکتیکییه‌ و له‌وانه‌یه‌ له‌
 ناینده‌دا بگوپیت؟.

نه‌وشیروان مسته‌فا: له‌ ناینده‌یه‌کی نزیکدا پیموایه‌ له‌ چوارچیوه‌ی عێراقدا
 ده‌مینتیه‌وه‌، به‌لام ناتوانم پێشبینی ناینده‌ بکه‌م، چونکه‌ پێش ۲۰ سال
 ئه‌وروپا شیوه‌یه‌کی دیکه‌ی بو ۲۰ سال دوا‌ی ئه‌وه‌ش شیوه‌یه‌کی دیکه‌ی هه‌یه‌.
 هه‌روه‌ها به‌ نسه‌بت رۆژه‌لاتی ناوه‌راسته‌یه‌وه‌ وایه‌. من ناتوانم پێش بینی
 ئه‌وه‌ بکه‌م ۲۰ سالی دیکه‌ چی روده‌دات.

ئه‌لجه‌زیره: له‌ شه‌قامی کوردستاندا ترس له‌وه‌ هه‌یه‌ په‌یوه‌ندی ئیوه‌و
 سه‌رکرده‌یه‌تی یه‌کیته‌ی بگاته‌ ئاستی شه‌پی سارد و نه‌هینییه‌کانی رابردو ئاشکرا
 بکریته‌؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: من له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌دام لاپه‌ره‌کانی رابردو دابخریت، وه‌ک
 ده‌زانن شه‌پی ناوخۆ هه‌بوه‌ له‌ کوردستانداو دواتر ئاشت بونه‌وه‌ رویدا له‌ نیوان
 هه‌مو لایه‌نه‌کاندا. من له‌گه‌ڵ ئاشت بونه‌وه‌ و هه‌لنه‌دانه‌وه‌ی لاپه‌ره‌کانی رابردوم،
 و نامه‌وێت بچینه‌ ناو پێچ و لۆکانی میژوه‌وه‌ تا ئه‌و راده‌یه‌ نه‌بیته‌ که‌ خزمه‌تی
 ناینده‌ بکات، به‌لام گه‌ر بکه‌پێینه‌وه‌ بۆ دواوه‌، ترسمان له‌ باسکردنی روداوه‌کان
 نییه‌. ئه‌وه‌ له‌ لایه‌ک، له‌ لایه‌کی تره‌وه‌ هیوادارم کار نه‌گاته‌ هه‌چ جوړه‌ ئالۆزیه‌کی

سیاسی و ناسیاسی له کوردستانی عێراقدا، چونکه لای خۆمانهوه، هێزی چهكدار و سهربازیمان نییه و مهسهلهی لهمنی سیاسی و پاراستنی مهلبژاردنهكان له ئهركه سههرهكیهكانی حكومهتی ههڕیمی كوردستانه و دهكریت لهم بارودۆخدا له رینگهی یاساوه رینگه بگرن له ههموو جۆره گرژی و ئالۆزییهك.

ئهلهجەزیره: ئایا مهترسی ئهوهتان نییه لهم دۆخه‌ی ئیستا له چوارچێوه‌ی كرزێ راگه‌یاندن ده‌رچیت و بگاته ئاستی روبه‌په‌وبه‌وه‌ی چهكدارێ له نیوان ئیوه و ده‌سه‌لاتی كوردی یان (ی. ن. ك)؟

ئه‌وشیروان مسته‌فا: ئیتمه‌ بزوتنه‌وه‌یه‌کی سیاسین و هێزی چهكدارمان نییه، ئیتمه‌ په‌نا بۆ دادگا و یاسا ده‌به‌ین، ئه‌گەر له سلیمانی رینگه‌مان پێ نه‌ده‌ن، په‌نا بۆ دادگای فیدرالی ده‌به‌ین له به‌غدا یان رێكخراوه‌ نیونه‌ته‌وه‌یه‌یه‌كان، ئیتمه‌ په‌نا بۆ چهك نابه‌ین.

ئه‌لهجەزیره: له میدیا لۆكالیه‌كان باس له گوشار ده‌كریت بۆ سه‌ر كادرو لایه‌نگره‌كانتان، ئایا هه‌لوێستان وهرنه‌گرتوه‌ له‌ گوشارانه‌ به‌ رینگه‌ی دادگا بۆ نه‌هێشتنی ئه‌و گوشارانه‌ له‌ سه‌ر كادره‌كانتان؟

ئه‌وشیروان مسته‌فا: ئیتمه‌ ئه‌وه‌ به‌ پێشیتلكردنی مافی مرۆڤ و مافی هاوڵاتیبون ده‌زانین و ئه‌ركی حكومه‌ت دۆزینه‌وه‌ی كارو موچه‌یه‌ بۆ هاوڵاتیان، له رینگه‌ی دادگاوه‌ به‌رگری له‌ هاوڕێكانمان ده‌كه‌ین.

ئه‌لهجەزیره: دوا‌ین پرسیارمان ئه‌وه‌یه، ئیستا په‌یوه‌ندی‌تان له‌ گه‌ل جەلال تاله‌بانی‌دا چۆنه‌؟ ئیوه‌ كه‌سی یه‌كه‌م و دوهم بون له‌ ئا‌و (ی. ن. ك)‌دا؟.

ئه‌وشیروان مسته‌فا: له‌ سه‌ر ئاستی شه‌خصی په‌یوه‌ندی‌مان ئاساییه‌. الجزیره: به‌رێز ئه‌وشیروان مسته‌فا سه‌رۆکی لیستی گۆڤان، سوپاستان ده‌كه‌ین بۆ ره‌خساندنی ئه‌و

ناکۆکییه کانم له گهڵ یه کیتی نیشتمانی گه یشتۆته خالی نه گه رانه وه و له ههلبژاردنه کانی داهاتوشدا به لیستی جیاواز داده به زین

له چاوپێکه و تنیکیدا له گهڵ رۆژنامهی (الشرق الاوسط) دا، (نهوشیروان مستهفا)
رایگه یاند: له گهڵ تاله بانی له سههر ئاراسته و فیکره سیاسیهییه کان جیاوازی نه که
سهروکایه تی حیزب

سازدانی: هیوا عهزیز (الشرق الاوسط)

له عه ره بیه وه: یادگار فایه ق

له سههر لوتکه ی به رزترین گرد، که بنکه ی سه ره کییه تی له شاری سلیمانی له
هه ریمی کوردستان، نه مجاره یان (نهوشیروان مستهفا)، که سیاسه ته دارێکی
خاوه ن ناویانگی کورده و پێشتر که سی دوه م بوه له ناو یه کیتی نیشتمانی
کوردستاندا، که (جهلال تاله بانی) رابه رایه تی ده کات، به شیوازیکی ناته قلیدی
به نیازه کۆمه لێک ریفۆرمی سیاسی و ئابوری و کۆمه لایه تی و کلتوری له
کۆمه لگای کوردیدا نه نجام بدات. نه مه ش له ریگای نه و هه لمه ت و شه ره ی
هه لبژاردن که به رپۆه وه و چاودێران پێیان وایه پێشها ت و روداوێکی ئیجگار
شه رانی و مشتومر ئامیز ده بی ت، نه مه ش له سیبه ری نه و بارودۆخه ی که ئیستا
کوردستان تیادایه. نه م هه لۆیسته ی ئیستای (نهوشیروان مستهفا) ش دوا ی
نه وه دیت که هه وله کانی بو گۆرپانکاری دروستکردن له سیاسه ت و به رنامه ی
یه کیتی نیشتمانی کوردستان نه گه یشتنه هیچ ویستگه یه که هیوا به خش
بی ت و ریگای بو خوش نه کرا تا بتوانی ت نه و ریفۆرمه ناو خویانه ی به ته مای
بو له ناو ریزه کانی یه کیتی نه نجامی بدات، یه کیتی نیشتمانی کوردستان نه و

حیزبهیه که (نهوشیروان مستهفا) به یه کیك له سهرکرده دیارو سهره تاییه کانی و دامه زینه رانی داده نریت، هاوکات یه کیکه له دیارترین هزره مند و روناکیروانی ئەم حیزبه ئەمه ئەگەر بیئتو ته نهها کهس نه بیئت.

(نهوشیروان مستهفا) له ئیستادا دهیهی شه شه می ته مه نی تیپه پراندوه، له کو تایي سالی (۲۰۰۶) دا دهست له کار کیشانه وهی خوئی له پوسته که ی وه کو جیگری سکرتری گشتی (ی ن ک) راگه یاندو خوئی ته رخا ن کرد بو به پیره بردنی دامه زراوه یه کی راگه یاندی به رفراوان، که روژنامه یه کی روژانه و پیگه یه کی ئەلکترۆنی و که نالیکی ئاسمانی و سه نته ریکی راپرسی له خو ده گریت. ئەم دامه زراوه یه ی (مستهفا) هه لگری ناوی (وشه) یه و ژماره یه کی ئیجگار زور له روناکیرو خه لکی نوخبه و ژماره یه که له کادرو ئەندامانی پیشوی یه کییتی نیشتیما نی کوردستانی له خوئی کو کردۆتوه، ئەمه سهره پای ژماره یه که له ئەندامانی پارتی سیاسیه کانی دیکه ی کوردستان.

له دوا ی جیا بونه وهی له یه کییتی، (نهوشیروان مستهفا) به هه مو شیوه یه که خوئی به دور گرتوه له لیدواندان بو که ناله کانی راگه یاندن، ته نانه ت له کاتی قهیران و کیشنه سیاسیه کانی شدا ئەم هه ر بیده نگ ی هه لبراردوه، ته نهها به دهگمه ن نه بیئت، به لام له گه ل ئەوه شدا روژنامه ی (الشرق الاوسط) چانس ی ئەوه ی هه بو ه ئەم پیاوه بدوینی ت و له چاوپیکه وتنیکی که م وینه دا له سه ر ئاستی روژنامه نویسی و ناو خو و عه ره بی و جیهانی له ماوه ی سالی کدا، (نهوشیروان مستهفا)، تیشک ده خاته سه ر سروشتی نا کوکی و کیشنه کانی له گه ل سهرکر دایه تی یه کییتی نیشتیما نی و ده ره نجامه کانی ئەو نا کوکییه. به فرمون له گه ل دهقی چاوپیکه وتن و گفتوگو که مان له گه ل جه نابیان:

* سهره تا ئەمه ویت بزانه نا کوکییه کانتان له گه ل یه کییتی نیشتیما نی که یشتونه ته کو ی و ئایا هیچ هیوا یه که هیه به گه یشتن به چاره سه ریکی کو تایي و یه کلا که ره وه بو ئەو نا کوکیانه؟

نەوشیروان مستەفا: ناکۆکییەکانمان گەشتونەتە رێگایەک کە گەرانبەوهی بۆ نییە، جەوهەری ناکۆکییەکانیشمان خۆی لە چۆنییەتی بەرپەرەبەردنی حکومەتی هەریمی کوردستان دەبینێتەوە، خالی سەرەکی ئەو مەسەلەیەش جەخت لەسەر چۆنییەتی جیاکردنەوهی دەسەلاتی حیزب لە دەسەلاتی حکومەت دەکاتەوه. ئەمە لەکاتی کە تێکەڵی و چۆنەناویەکی هەیە لەنیوان هەرسێ دەسەلاتی یاسادانان و جێبەجێکردن و قەزائی (السلطة التشريعية و التنفيذية و القضائية) لەلایەکەوە دەسەلاتی حیزبیش لەلایەکی ترەوە، هاوکات دەستیوەردانیکی ئیجگار دیارو زۆر هەیە لەلایەن حیزبەوه لە کاروباری زانکۆکان، ئێمەش بەرۆی خۆمان دەمانەویت دەسەلاتی حیزب لە دەسەلاتی دەوڵەت جیا بکەینەوه و هەول دەدەین دامەزرێوانی دەوڵەت یان حکومەت بێلایەن بکەین و وایان لێبکەین بەلای خەڵک و هاوڵاتیانی کوردستاندا بپروان ئەکە حیزب یان کەسەکان.

* کەواتە لە قسەکانتاندا وای تێدەگەین کە ئێوە تێبینی و تەحەفوزاتان هەیە لەسەر توانا و سیستمی جێبەجێکاری حکومەت؟

نەوشیروان مستەفا: ناتوانم ناوی بنێم تەحەفوزات یان دورەپەرێزی، وەک چۆن پێشتر ئاماژەم پێکرد، لێرەدا تێکەڵاوی و لێکناڵانی هەیە لەنیوان دەسەلاتە حیزبی و حکومییەکان، ئێستا مەکتەبی سیاسی حیزب وەک ئەنجومەنی بالای شۆرش (مجلس قيادة الثورة)ی سەردەمی پێشوی لێهاتوو هەمان رۆل پێداوەکات، هەر لەبەر ئەمەش هەول دەدەین پەرلەمانی کوردستان بکەین بە دامەزرێوانی سەرەخۆ خواوەن ئێرانەییەکی تۆکمە و سەرەخۆ، ئەمە لەلایەکەوە، لەلایەکی ترەوە وابکەین دەسەلاتی دادوەری دامەزرێوانی سەرەخۆ و ناحیزبی نەزیهو دیار بێت، هاوکات دەسەلاتی تەنفییزیش وەک چەتریک بێت کە هەموو رۆڵەکانی گەلی کوردی لەژێردا کۆبێتەوه ئەکە مولکی حیزبێک یان دوان بێت یان هاوپەیمانی کۆمەڵێک حیزب و لایەن بەرپەرەبەردنی ببات و قورخی بکات.

* له م جهړنی نه ورژده دا نامه په کتان له سر ړک تاله بانډپه وه بده ست گه پښت،
له کریت بزاین ناوهړوکی له و نامه ده ستوسه چی بو و وه لای لیوهش چی بو؟
نهوشیروان مسته فا: بمه خښه نامه ویت هیج قسه و لیدوانلیک له و باره په وه
بده م.

* بریار و ابو و اچاره پوان ده کرا له نه ورژدا دانیشتنلیک، که به په کلاکه روه
ناوزه کرا، له گه ل تاله بانډا نه نجام بده م، به لای نه کرا، . . . بؤ؟

نهوشیروان مسته فا: په یوه لنډیپه کی کؤن و څه باتلامیز و که سی من به (جه لال
تاله بانی) ی سکر تیږی گشتی په کیښی لیشتیمانی کوردستانه وه ده به ستیگه وه و
ته مانی له و په یوه لنډیپه خؤی له (۴۰) سال دودات، هر بؤیه شتیکی
سروشتیپه گه ر چاومان به یه کتر بکه ویت و له یه ک تیږه گین و ته ناله ت
ناکؤکیښ بین.

* لایا له هه لېږار نه پارله مانډیپه که ی داهاتو به لیستی جیاواز له لیستی په کیښی
نیشتیمانی دانه به زن و به شدار ده بن، وهک چؤن به م دواپیانه بلو بوپه وه،
نه گه ر وایه سروشتی به شدار یکردنتان چؤن ده پیت و ناسنامه ی که سه
پالئوراوه کان بؤ لیسته که ت کیښ؟

نهوشیروان مسته فا: سه باره ت به قسه کردن له سر لیستی داخراو پان کراوه
له و پارله مانی کوردستان دوا قسه ی خؤی له و باره په وه کردوه و بریاریدا له سر
بنچینه ی لیستی داخراو بیټ، که واته بی له وه هیج هه لېږاردنکی ترمان
له به رده ستدا نیپه، به لای سه باره ت به به شدار یکردنمان، به لی به شدار ی ده که یښ
له هه لېږاردنه کانی داهاتو و به لیستی سه به خؤ و جیاواز له ته وای
حیزبه کانی لیستای هه ریښی کوردستان دانه به زن، هاوکات کار ده که یښ بؤ
مینانی که سانی سه به خؤ و ده موچاوی لوی، له سر کؤمه لیک بنچینه ی
ریکخراو له پوی جیوگرافی و پیشه یی و ته مین، نه مهش به و مانایه دپت که لیږمه
کؤمه لیک که نجی خاوه ن پیشه و پښپوړی و ته مانی جیا جیا ده مینلیک
بواره که وه، بؤ له وه ی دهرگای حکومتی هه ریښ به پوی له وه ی لوی خاوه ن

تواناو به هردها بکهینهوه، واتا دهموچاری نوی و خوین گهرم و هه لگری بیروکه و بهرنامه ی نوی.

* باشه له پروی یاسایه وه ریگاتان پیدراوه که به لیستیکی سه ره خو له یه کییتی نیشتمانی به شداری بکهن له کاتییدا که هیشتا یه کیکن له نه دنامه دیاره کانی ئه و حیزبه، ئایا ئه مه له گه ل په پروه ی ناوخی حیزیدا یه ک دهگریته وه؟

نه و شیروان مسته فا: له پروی یاساییه وه مافی خو مانه به لیستیکی جیاواز له یه کییتی نیشتمانی به شداری بکهین، هاوکات مافی نه دنامی حیزبه کانی شه لیستی هه لبراردنی جیاواز له لیستی حیزبه کانیان دروست بکهن.

* له پروی ستراتیژییه وه، ئایا پیتان وانیه، ئیوه به م کرده وه یه تان ریزی کورد بو زیاد له ریزو به ره یه ک دابهش ده کهن؟

نه و شیروان مسته فا: ئه مه ی ئیمه ده یکهین بریتییه له مملانی و پیشپرکی و به ره ره کانییه کی هه لبراردنی پار له مانی نه ک داواکردن بو ئینشیقاق دروستکردن، ئیمه نه داوامان کردوه و نه داوا ده کهین له هیچ نه دنامیکی حیزبه کانی ئیستای گوهره پانی کوردستان که له حیزبه کانیان جیا ببنه وه یا خود ده ست له کار بکێشنه وه، به لکو ئیمه داوا یان لیده کهین که له به رژه وه ندی لیسته که ی ئیمه دا دهنگ بدن و به کورتی ئیمه نامانه ویت که لین و به شبهش بون بخهینه ریزی هیچ کام له حیزبه کانی کوردستانه وه.

* به چارپوشین له نه نجامه کانی هه لبراردنه کانی داهاتو، ئایا ریی تیده چیت، له داهاتودا، قهواره که تان بجیته پال یه کییتی نیشتمانی؟

نه و شیروان مسته فا: نه خیر به هیچ شیوه یه ک، ئیمه نا کوکی و جیاوازییه ناوه کییه کانی یه کیتیمان تیپه پراندوه، له ئیستاو داهاتودا کار ده کهین بو مامه له کردن له گه ل کیشه کانی ناو کو مه لگای کوردی، نه ک کیشه ناوخییه کانی یه کییتی یان هیچ حیزییکی دیکه.

* رای گشتی شه قامی کوردی وای ده بینیت هه لویسته هه نوکه ییه کانتان نا کوکی و مملانیی که سییه له گه ل خودی جه لال تاله بانی و له سه ر

سەرۆکایه‌تی یه‌کیته‌یه، ئایا تۆ وای ده‌بینیت که تۆ له‌داو توانات باشتربیت له‌خودی تاله‌بانی له‌سەرۆکایه‌تی کردنی یه‌کیته‌ی؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: ئەمە تێپروانیکی ته‌واو هه‌له‌یه، ئیمه‌ له‌ ئاراسته‌ و تێپروانیی سیاسیمان ناکوێن نه‌ک مه‌سه‌له‌ی سەرۆکایه‌تی حیزب.
* له‌گه‌ر وای دابنێن تاله‌بانی ده‌سه‌رداری له‌م‌ینداریتی گشتی یه‌کیته‌ی ده‌بیت، ئایا تۆ ئاماده‌یت جینگای نه‌و بگریته‌وه‌و ئایا له‌ پشت په‌رده‌وه‌ هیچ پرۆژه‌یه‌کی هاوشیوه‌ بونی هه‌یه‌؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: به‌پێی پێپه‌و پرۆگرامی ناوخۆی یه‌کیته‌ی نیشتمانی کوردستان، نه‌و سکرته‌یری گشتی ده‌بیت له‌پینگای کۆنگره‌یه‌کی به‌رفراوانی حیزبه‌وه‌ هه‌لبژێرتیت نه‌ک له‌پینگای لیژنه‌یه‌کی ناوه‌ندییه‌وه‌ یان کۆمه‌لیک که‌س، له‌به‌ر ئەمە مه‌سه‌له‌که‌ بۆ کۆنگره‌ی داها‌تو جێده‌هێلین.

* که‌واته‌ به‌ نیازیت به‌شداری بکه‌یت له‌ کۆنگره‌ی داها‌تو و بۆ سەرۆکایه‌تی یه‌کیته‌ی خۆت کاندید بکه‌یت؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: نه‌خێر، به‌هیچ شیوه‌یه‌ک نه‌ به‌شداری ده‌که‌م و نه‌خۆشم ده‌پالێوم.

* ده‌وتریت که‌ نه‌و چوار نه‌ندامی مه‌کته‌بی سیاسیی ده‌ست له‌کارکیشانه‌وه‌ی خۆیان راگه‌یاندو له‌سه‌ر بالی ریفۆرم هه‌ژمار ده‌کری‌ن، له‌سه‌ر داوای جه‌نابتان ده‌ستیان له‌کارکیشانه‌وه‌وه‌ پێده‌چیت له‌دایدا په‌یوه‌ندی‌تان پێوه‌ بکه‌ن، ئایا ئەم قسه‌و واته‌واتانه‌ تا چه‌ند راستن؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: ئێوه‌ ده‌توانن روی پرسیاره‌کانتان له‌ خۆیان بکه‌ن و وه‌لام‌تان ده‌ست بکه‌ویته‌وه‌. من هیچ داواکارییه‌کی هاوشیوه‌ ئاراسته‌ی هیچ که‌سیک نه‌کردوه‌، نه‌و چوار سه‌رکرده‌ ده‌ستله‌کارکیشانه‌وه‌ش ئازادن له‌ هه‌لوێست وه‌رگرتنی سیاس‌ی خۆیان، من وه‌کو خۆم ده‌ستوه‌رناده‌م له‌ ناکوکییه‌ ناوه‌کییه‌کانی یه‌کیته‌ی نیشتمانی.

* له ئیستادا، کهسانیك هه ن به نه ن دانیاری لیکه له وه شان دنی یه کیتی ناوتان ده به ن، به تایبه تی دوا ی ئه وه ی له چاوپیکه و تنیک ی پیشتر دا له گه ل ئه ل شه ر قو ئه وه ست دا دانت به وه دا نا که سه ر که و تو نه بوی له به دامه ز را وه کردنی یه کیتی، تو چی له و باره یه وه ده لئی؟

نه و شیروان مسته فا: له قوناغیک له قوناغه کانی رابردودا، بی مان د و بون ه و لم دا وه کو مه لیک ریفورمی سیاسی و ئابوری و کو مه لایه تی و کلتوری له نا و کو مه لگای کوردیدا به دی به ینم، له پریگای چاکسازی کردن له نا و ریزه کانی ناوخوی یه کیتیدا، به لام سه ره که و تو نه بوم، هه ربویه ئیستا هه ولی ئه وه ده دم ئه و چاکسازیانه ئه نجام بده م له پریگای هه لێژاردنه پار له مانییه کانه وه، نه ک له پریگای ریفورمی حیزبی.

* وای بۆ ده چیت هه لێژاردنه کانی داها تو بیغه ش بیست، ئایا به رنامه ی هه لێژاردنتان چی ده بیست؟

نه و شیروان مسته فا: هیوادارم که بیغه ش بیست و شه فاقیه تی تیا دا به دی بکریت. وه کو خو م ناتوانم نه زاهه ت و پاکی هیچ هه لێژاردنیک، نه له کوردستان و نه له هیچ ناوچه یه کی عیراق گه ره نتی و مسو گه ر بکه م. به لام به نیسه بت به رنامه ی هه لێژاردنی ئیمه وه، ئه و ا به ته وای بلاوی ده که ی نه وه و رایده گه یه نین هه رکات کات و روژی ئه نجام دانی هه لێژاردنه کان دیاری و یه کلاکرایه وه.

* چو ن ده روانه ئه و ریککه و تنامه ستراتیژییه ی نیوان دو حیزبه سه رکییه که، یه کیتی نیشتیما نی و پار تی دیموکرات، بریاری به شداریکردنیان به یه ک لیستی داخرا و له هه لێژاردنه کاندان؟

نه و شیروان مسته فا: من پیموایه ده کریت ریزه کانی گه لی کورد یه ک بخری ن له پریگای په ر له مانی کوردستان و هه مه چه شنی و پلورالیزی سیاسی و ریککه و تن له سه ر گوتاریکی سیاسی هاوبه ش، نه ک له پریگای هاوپه یمانی تی دو قو لی نیوان دو حیزب، بیگومان ئه م مه سه له یه ش بۆ هه ردو حیزبه که و

سهرکردایه تییان جیه یلراوه و که بریار له سروشتی گوتاره سیاسیه که یان ددهن.

* باشه تو پیت وایه ئەم دو حیزه بهردهوام دهبین له کارکردن بهو ریککه وتننامه یه ی نیوانیان بو ماوه یه کی درێژ، یان وای بو دهچیت کاریگهری ئەم ریککه وتننامه یه تا دواي ههلبژاردنه کان بهردهوام دهییت و پاشان بهسه دهچیت؟

نهوشیروان مستهفا: من نامه ویت پیش روداو دهکان بکهوم، وهکو وتراوه ههر سهردهم و بارودوخه گوتاری خوێ ههیه.

* نوخبه ی روناکیهرانی کوردستان فشاریان خستۆته سهر بهرپرسه حیزبی و حکومییه کان تا سامان و مولک و داهاتی خویان دهربخه ن بو رای گشتی، چون ئەو مهسه له یه ههله دهسه نگیینیت و ئایا تو ئامادهیت سامانی خۆت دهربخهیت؟ نهوشیروان مستهفا: بهلێ، من ئاماده ی ئەو کارهم. بهلام من پیموایه ههلسان به کردهوی دهرخستنی سامان و داهات کاریکی عه مهلی نییه، چونکه عیراق بهشیوه یه کی گشتی و ههریمی کوردستان به تایبهتی خاوهنی سیستمیکی بانکی یان حسابی ئاشکرا نییه، ئەمهش وا دهکات چاودیتری کردنی حسابی بانکی و دارایی کهسه کان کاریکی قورس یاخود مه حال بییت. بهلام دهکریت و ریی تیدهچیت مه بدهئی "ئه مهت له کوێ بو؟" کاری پیبکریت و زیندو بکریته وه، که له ریگایه وه دهتوانین داهات و مولکی کهسه کان بزانی.

* ئەهی ئەگهر وهلامی کهسه کان "ئه مه له بهخشندهیی خوای گه وره وهیه" بو؟ نهوشیروان مستهفا: ئەگهر هاتو خاوهنی پارله مانیک بین که ئهرکه کانی بهشیوه یه کی چالاک و تهواو جیه جی بکات، مه بهستم له به تهواوی جیه جیکردن ئەوهیه که توانای هه بییت ئەدا و توانای وهزیره کان بخاته ژیر پرسیاره وه به دوا دا چون بکات، بو ئهرک و خاوهنداریتی و کهسایهتی و حساب و سامانه کانیان، مه بهستم ئەوهیه پارله مان چالاک و کاریگهر بییت له بهخشین و لیه سه ندنه وه ی بپروا له وهزیره کان، ئەمه سه ره پای ئاشکراکردن و راگهیاندنی

میزانییه‌ی دارایی سالانه‌ی حکومتی هه‌ریم به‌شیوه‌یه‌کی شه‌فاف و زون، له‌گه‌ل دروستکردنی ده‌سه‌لاتیکی دادوهری کارا و سه‌ربه‌خۆ، به‌مشیه‌یه‌و له‌پێگای ئەم لایه‌نانه‌ی که کۆبونه‌ته‌وه ده‌توانین بگه‌ین به‌ راستیه‌یه‌کان وه‌ک ئه‌وه‌ی که هه‌ن.

* به‌زۆری باس له‌ گه‌نده‌لی دارایی و ئیداری ده‌کریت له‌ناو حکومتی هه‌ریمی کوردستان، ئایا له‌گه‌ل ئه‌و بۆچونه‌ی؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: به‌لی پشتراستی ده‌که‌مه‌وه، به‌لام چاره‌سه‌رکردن و رێگرتن له‌ گه‌نده‌لی ته‌نها له‌پێگای پارله‌مانه‌وه ناکریت، به‌لکو له‌پێگای کۆمه‌ڵێک دامه‌زراوه‌و ئالییه‌تی وه‌کو ده‌سه‌لاتیکی دادوهری سه‌ربه‌خۆ و دیوانیکی چاودیری و لیژنه‌یه‌کی نه‌زاهه، که تا حاالی حازر بونی نییه له‌ کوردستان، جیبه‌جی ده‌کریت. گومان له‌وه‌شدا نییه که ئه‌و لیژنه‌ی نه‌زاهه‌یه‌ی باسی لیوه ده‌کریت چالاک ده‌بی‌ت ئه‌گه‌ر سه‌ر به‌ وه‌زاره‌ت بی‌ت له‌ به‌غدا، نه‌ک سه‌ر به‌ هه‌ریم بی‌ت، ئه‌مه سه‌ره‌پای پێکه‌ینانی پشکنیاری گشتی له‌ وه‌زاره‌ته‌کان وه‌ک چۆن له‌ به‌غداد هه‌ن. لی‌رده‌ا رۆلی نامرازه‌کانی راگه‌یاندن و رێکخراوه‌کانی کۆمه‌ڵگای مه‌ده‌نیش رۆلیکی گرنگ و پێویسته، چونکه به‌هه‌ولی ئه‌و دامه‌زراوه‌و لایه‌نانه ده‌کریت بگه‌یه‌نه ده‌ره‌نجامی پۆزه‌تیف له‌ مه‌یدانی رێگرتن له‌ گه‌نده‌لی دارایی و ئیداری.

* چۆن ده‌روانیته‌ داهاتوی یه‌کی‌تی نیشتمانی کوردستان دای رۆیشتنی تاله‌بانی له‌دای ته‌مه‌نیکی درێژ، له‌ سییه‌ری به‌رده‌وامبونی ململانیی جه‌مه‌سه‌رو باله‌کانی ناوخوی یه‌کی‌تی له‌لایه‌ک و ململانیی ئه‌و جه‌مه‌سه‌رانه له‌گه‌ل ئیوه‌دا له‌لایه‌کی تروه‌؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: شه‌خسی خۆم پێم وانییه یه‌کی‌تی نیشتمانی به‌ نه‌مانی هه‌چ که‌سیک کۆتای بی‌ت یان له‌ناو بجیت، پێشموایه وه‌کو پارتیکی سیاسی له‌ گۆره‌پانه‌که ده‌مینیتته‌وه، ره‌نگه هه‌ندی‌کجار لاوان ببیت و هه‌ندی‌کجاری تریش هی‌زی وه‌به‌ر بی‌ت، به‌لام لێک هه‌لناوه‌شی‌ت و نافه‌وتیت.

* بهم دواييانه داوايهكتان پيشكەش به سهروكايهتي هەريم كردبو بۆ پيداني
 بهري (٢٠) مليون دولار وهكو قەرز، بهلام حكومهتي هەريم مەرجي خستنه
 بهردهم تالەباني بۆ ئەو داوايه دانا، ئايا ئەو قەرزەتان پي بهخشرا؟
 نهوشيروان مستهفا: بهلي داوايهكي لهو جوړه مان ئاراستهتي حكومهتي هەريم
 كرد، بهلام بهم دواييانه نهبو، بهلكو زياد له ساليك بهسەر ئەو داوايه مان تپيەر
 دهبيت. داواكهشمان لهريگاي كهتالە ياساييهكاني حكومهتهوه بوه و تا حالي
 حازيش رهزانهندي لهسەر داواكه مان پيشان نه دراوه.
 * ئەي باروودخي دارايي ئيستاتان له دامهزراوهي (وشه) چونه؟
 نهوشيروان مستهفا: سوپاس بۆ خوا، بارودوخمان باشه.

به ته مای پرۆسه یه کی زۆر هیمن و دیموکراتین

دیمانه: گۆفاری گولان

نهوشیروان مسته فا که سایه تییه کی ناسراوی ناو بزاقی رزگاریخوازی نیشتمانی کوردستانه، به لām رهنگه له هه موو سه رکرده یه کی سیاسی کوردستانی زیاتر بۆچوونی جودا جودای له سه ر بونیاد بنری، ئەمەش دەگەرێتەوێ بۆ ئەو سه رده مه ئالۆزو تیکچرژاوه ی که بزوتنه وه ی کوردی پێیدا تێپه ر ده بوو، نهوشیروانیش له نیو ئەم بزوتنه وه یه دا هه میشه ناویک، هیژیک، بیروباوه ریک بووه، بۆیه له هه موو کاته کانی شه رو ناشتیدا، تۆپه که له لای نهوشیروان دوور نه که وتۆته وه، ئەم دوورنه که وتنه وه یه ی تۆپه که به شیک بووه له ستراتیژییه تی نهوشیروان، باشترین نموونه ش دابرا نی ئیستای نهوشیروانه له یه کی تی نیشتمانی، به لām دابرا نیک دوور له و ئەندام مه کته ب سیاسیه نه ی تری ناو حزبه کوردستانییه کانه که له حزب دوور ده که ونه وه، بۆ خۆیان خه ریکی ژیا نی تایبه تی خۆیان ده بن، نهوشیروان ده یه وی بلیت راسته من له سیاسه تی ئیستای یه کی تی دوور که وتوومه ته وه، به لām نه له سیاسه ت دابراوم، نه پیاویکی ده ستکورت و هه ژاریشم له سیاسه ت تا بۆخۆم ریگای ژیا نی تایبه تی بۆخۆم هه لبرێرم، ده یه وی بلیت من هه میشه له ناو خه لکم، بۆیه تا ئیستاش که س نازانی ئاینده ی نهوشیروان چۆن ده بییت، چونکه نایه وی تۆپه که له و دوور که ویته وه، به مه ش کۆمه لیک پرسیا ری ئالۆز لای هه ر خوی نه ر و سیاسیه کی ئەم ولاته دروست ده بییت، ئەوه یه لوغزه که، نهوشیروان له سالانی خه باتی هه فتاکان و به تایبه ت هه شتا کانی شهیدا، جار جار ده یه ویست موفاج هه دروست بکات، هه ر چه نده موفاج هه ی ئەم مجاره ی ئەگه ر بتوانی دوا مه فاج هه و

سهركه وتووترينيان ده بښت، كه ده توانيټ تا رانه يه كه نه و لاپره خوينا و پيا نه شى پى ره شبكاتو، كه زور جار ليرو له وى باسيده كنه، به تايبه ت سهرده مه دژاره كاني شه پى ناوځو، به لام پرسىار نه و يه نايانوشىروان بهم ته مه نه ى ئيستاي ده توانى نه م مو فاج نه يه بكت، بهر له وى كويي بستي خو ى بين به بهلى يا نه خير، له ناينده دا ميژوو وه لاممان ده داته وه، ته نها كه ميك چاره پوانى ده وټ.

من بهش به حالى خو م نه وه يه كه مجاره به راشكاوى و رو به پرو له گهل كاك نه وشىروان گفتوگو بكه، پيشتر زور تيبينى و ره خنم له سهرى هه بوو، چونكه رابرد و يه كه كه بو ته به شيك له ژيانى ئيمو به شيك له بزوتنه وى رزگار يخوازي نيشتمانيشه، زور شتمان پيډه ليټ، كه وه كاك نه وشىروان وتى با گوږ هه لنه ده ينه وه، چونكه بوگنه و ئيسك و پرو و سك دي نه دهر.

يه كه له و خاله گرنگانه ى كه نه مړو بو خه لك گرنگه نه و يه نه وشىروان مسته فا ژيانى كى زور ساده ى هه يه، وه كه ده لين له سالانى هه شتاكانيش وابوو، هيچ كاتي ك نه يو يستوو ژيانى خو ى له خه لكى ناسايى جيا بكتا وه، وه كه كه سيكى خانه دان خو ى دهرگا له ميوان ده كاته وه هه ر خو ى شى تا بهر دهرگا ى ماله كه ى بو بهر پيكرن له گهلى ده چيټ و زور به خير هاتنيش ده كات، له خانوويه كى زور ناسايى ده ژيټ، كه ده چيټه ژووره وه هه ست ناكه ى ماله بهر پرسه كاني نه و سهرده مه يه، پيشتر وي نه ى كاك نه وشىروان له زه نى مندا، نه وه بوو راستييه كان ته نها له لاي خو ى ته ى و نه و نده بهروا ى به ديالوگ نيه، پيم وابوو دهمارگرژو ره فزه وييه، واقع ناخوينتيته وه و شت به سهر خه لكيدا فهرز ده كات، پيم وابوو زوو له و قسانه توره ده بښت كه به دلى نه و نين و هه لده چى، پيم وابوو بو كه مكر دنه وه يا نه هيشتنى جيا وازييه كان گهر بتواني ته سفيه ى ج هه سهديت ده كات، پيم وابوو نه وشىروان . . . . . ، به لام له گهل يه كه م دواندني دا، هه ستم كرد نه وشىروان ئيستا زور ج هه خت له سهر ديالوگ و گوږينه وى راو را ى بهرام بهر ده كاته وه، هه ز ده كات كي شه كان دوور له توندوتيژى بهره و

چارەسەرکردن بچن، نايەوئ بە هيچ جورئك جارئكى تر كورد لەنيو خويدا
خوين پرئئئ، نايەوئ ئەو ئەزموونەي بە خوين هاتوتە دى بە هوئ گەندەلئيهو
لە دەستى بدەين، نايەوئ تايبەتمەندى هەر شارئكى كوردستان لەبەرچار
نەگريئت و لە ناو حوكمرانى گشتيدا بتويئتەو، نايەوئ خەلك بە دروشمى
بريقتەدار فريو بدرئ، نايەوئ. . .

بەلام نەوشيروان چەند دەتوانئ ئەو بۆچوونانەي خوئ بهيئيئتە دى، ئەمەيان با
خوينەر لە دواي خويئندنەوئ ئەم ديماينەيەي راى خوئ لەسەر بدات.
گولان: بابەتيك هەيە كە جيگەي پرسسيارە، لە سالئ ١٩٧٢ كاتيئ كۆمەلەي
رەنجدەرانى كوردستان دامەزرا، ئەو كاتە پارتى لە هەرپەتى بلأوبوونەو و
پەرەسەندن دا بوو. رۆلى كاك نەوشيروان لە دامەزراندنى ئەو كۆمەلەيە ديار
نييە، بە تايبەتى كە ئەوكات پيئ دەوترا كۆمەلەي ماركسى لينينى، رۆلى تو
چى بوو لەو دامەزراندنەدا، بە تايبەت كە ئەوكاتانە تو لە فيەنا بوويت؟

نەوشيروان : كۆمەلە سالئ ١٩٧٠ دامەزراو. رۆلى من لە پيشترا ئەو بوو كە
خاوەنى ئيمتيازى گوڤارى رزگارى بووم. گوڤارى رزگارى زەمينەي فكريى
دروستكردنى كۆمەلەي خوئشكرد. ئەو زەمانە پارتى دوو كەرت بوو، كەرتيكيان
خوالئخوئشبوو مەلا مستەفا سەركردايەتى دەكرد و كەرتەكەي تريش
خوالئخوئشبوو برايم ئەحمەد سەركردايەتى دەكرد. حزبى شيوعيش ببوون بە
دوو كەرتەو، كەرتيكيان لايەنگيرى لە يەكيئتى سوڤيەت دەكرد و كەرتەكەي
تريش لايەنگرى لە چين دەكرد. لە ناو كورددا بە تايبەتى ئەو چوار بالەيان
چوار حيزبە هەبوون. ئەو كاتە ناكۆكيەي زۆر قوولئ فكري لە نيوان خەتى
يەكيئتى سوڤيەت و خەتى چين هەبوو. چين يەكيئ بوو لەو ولاتانەي كە بىرى
جورئك لە ماركسىزم - لينينيزم و بيروباوهرى ماوتسيتونگ ي بلأو دەكردەو،
بيروباوهرى ماوتسيتونگ لەسەر بنچينەي ئەوئ كە نەخشەي ريڤاى
رزگاربوونى گەلانى بەو جورە دانابوو كە پيويستە ميللەتيك كاتيئ خەبات
دەكات بۆ ئەوئ رزگارى بەدەست بهيئيئت دەبيئت حزبئكى پيشرەوئ هەبيئت بە

شیوه‌یه‌کی نوی، ده‌بیټ به‌ریه‌کی یه‌گگرتووی گه‌لیی هه‌بیټ، ده‌بیټ له‌شکرکی رزگاری گه‌لیی هه‌بیټ، ئیمه پیمان وابوو هیچ له‌ (۳) سی مه‌رجانه له‌ هیچ کام له‌ حیزبانه نه‌بوون. له‌به‌رنه‌وه ئیمه هه‌ولماندا له‌سەر له‌و مۆدیله نوییه ریڅخستنیک دروست بکه‌ین. به‌یاننامه‌ی (۱۱)ی ئادار په‌له‌ی کرد له‌ پیکه‌ینانی کۆمه‌له‌. چونکه به‌یاننامه‌ی (۱۱)ی ئادار بووه هۆی نه‌وه‌ی دوو باله‌که‌ی پارتی سه‌رله‌نوی یه‌کبگرنه‌وه و نه‌میان له‌ناو له‌وی تر دا توایه‌وه. نه‌مه بووه سه‌به‌بی نه‌وه‌ش له‌و باله‌ی شیوعی که سه‌ر به‌ یه‌کیټی سوڤیه‌ت بوو ورده ورده زال بیټ و له‌ حکومت نزیک بیټه‌وه و نه‌وه‌نده‌ی تر ته‌سفیه بکات. له‌و کاته‌وه له‌و بۆشاییه فکری و سیاسییه هه‌بوو کۆمه‌له‌ توانی پری بکاته‌وه. من له‌و کاته‌وه سالی ۱۹۷۰ حوکمی ئیعدام درابووم له‌ لایه‌ن مه‌حکمه‌ی سه‌وره‌وه له‌سه‌ر کیشنه‌یه‌ک که به‌ راستی ده‌ستی منی تیدا نه‌بوو، به‌لام وه‌کو تۆله کردنه‌وه له‌و سزایه له‌سه‌ر من داندراوو، له‌به‌رنه‌وه نه‌مه‌توانی به‌ نازادی هاتووچۆ بکه‌م و بيم و له‌گه‌ل خه‌لکدا دانیشم و سیمینار و کۆبوونه‌وه بکه‌م. به‌ پێچه‌وانه‌وه وه‌ختیک که برایم نه‌حمه‌د و گروپه‌که‌ی هاتن بۆ قه‌سرو ماکۆسان، من له‌گه‌لیان هاتم و ماوه‌یه‌ک له‌گه‌لیشیان مامه‌وه هه‌تاوه‌کو ریڅایه‌کم دۆزیه‌وه که له‌ رییه‌وه سه‌فه‌ری ده‌ره‌وه بکه‌م. دوا‌ی نه‌وه سالی ۱۹۷۱ سه‌فه‌ری ده‌ره‌وه‌م کرد. براکانی تر دریزه‌یان به‌ ئیشه‌که دا و من یه‌کیټ بووم له‌و که‌سانه‌ی هاوکاریم کردوه له‌ دامه‌زراندنی کۆمه‌له‌ وله‌ پیکه‌ینانی گروپه‌کانی سه‌ره‌تاکه. به‌لام له‌و ماوه‌یه به‌ حوکمی نه‌وه‌ی که من دوو که‌وته‌وه و چووم بۆ قیه‌ننا، به‌لام ناگاشم لینه‌بووه که براده‌رانی تر ئیش و کاریان کردوه، هه‌رچه‌نده به‌هۆی سه‌فه‌رکردنه‌که‌م من وه‌ک خۆم نه‌مه‌توانی به‌ چالاکی به‌شداری تیدا بکه‌م، له‌و کاته‌ش کورد له‌ناو نه‌وروپا نه‌وه‌نده زۆر نه‌بوو تا بلین له‌ ناو کورده‌کانی نه‌وروپا ئیشم کردوه.

گولان: ده‌کرێ له‌ ریڅای تۆوه بزاین ییروکه‌ی دامه‌زراندنی کۆمه‌له‌ی ره‌نجده‌رانی کوردستان بۆ یه‌که‌م جار هی کی بوو؟

نەوشیروان : بیرۆکەکە لە راستیدا وەک گوتم دەگەرێتەوە بۆ ئەو جیاوازیی
چینی سۆفیهی. ئەو زەمانە گروپیکی هاتیبون بۆ سلیمانی کە جیابوونەو لە
حیزبی تودە ئێرانی، ئەو گروپە بە ناوی سازمانی ئینقیلابی ئەو کارەیان
دەکرد. ئەوانە کاریگەری زۆریان هەبوو لەسەر ژمارەیکە لە کادیرە گەنجەکانی
ئەو کاتە کە لە بالی مەکتەبی سیاسی کاریان دەکرد.

گولان: واتا تۆ لەو کەسانە نەبووی کە تەئسیرت لی کرابی؟

نەوشیروان : نەخێر من یەکیک بووم لەو کەسانە.

گولان: لە ساڵی ۱۹۷۵ کاتیکی ئەو نسکۆیە بەسەر کورد دا هات، تۆ ئەو کاتە
پەيوەندی سیاسیت لەگەڵ پارتی بوو یان لەگەڵ کۆمەڵە؟ یان لەگەڵ
هەردووکیان بووی؟ چۆن؟

نەوشیروان : من دوا یەکگرتنەوێ پارتی، نەبوومەو ئەندام لە پارتی، هەر
وەک دۆستی پارتی مامەو. هەتا ئەو کاتە من سەفەری قیەننام دەکرد هاتم
سەردانی مەکتەبی سیاسی پارتیم کرد، ئەو کاتە دکتۆر مەحمود لەوێبوو و
زۆریان پی خۆشبوو کە من وەک نیشانەیکە لە یەکگرتنەوێ هەردوو بالەکە
لەوی بێم بە ئەندامی لقی ئەوروپا. وابزانم کاغەزیشیان نووسی، بەلام من
لەدەرەوێ ریکخست بووم. بەلام لەگەڵ برادەرانی کۆمەڵە ئاگاییان لەیەکتر
هەبوو.

گولان: کۆمەڵە هەندەرانێ کوردستان دوا ساڵی ۱۹۷۵ توانی بە هیژوتین
و گوپیکی ترەو بەکەوێتە شاخ و هەروەها لە کۆتایی حەفتاکان و سەرەتای
هەشتاکانیشت تا ناوەراستی هەشتاکان توانی لە شاریش هاوسەنگیەکی گەورە
لە بزوتنەوێ رزگاربخوای نیشتمانی کوردی دروورست بکات. چ پێویستی
بەو بوو بچیتە ناو یەکییتی نیشتمانی کوردستان؟ لە کاتیکی کۆمەڵە خۆی
حزبیکێ زۆر فراوان و گەورە بوو بە تاییبەتی لەریزی گەنجەکان؟.

نەوشیروان: پێش دەستپێکردنەوێ شوێش لە ساڵی ۱۹۷۵-۷۶ کۆمەڵە
ریکخراویکی وەها گەورە نەبوو، هەرچەندە پتەوترین ریکخراو بوو لەچاو

هه موو ریکخراوه کانی تر و له رووی ریکخستنه وه له هه موویان کارامه تر بوو، کادییری باشی هه بوو به لام به ژماره کهم بوون. ئه مه یه کهم. دووهم، بۆ زانیاریت ئه و کاته مام جه لال سکرتییری کۆمه له بوو هه ر له سه ره قای دامه زرانده وه تا ئه و فته ریه ش.

گولان: واته یه کهم سکرتییری کۆمه له مام جه لال بوو؟

نه وشیروان: به ئی. درووستکردنی یه کییتی له راستیدا جۆریک بوو له جیبه جیکردنی ئه و بیرهی که هه م پارتی پێشهره وه بیته هه م به ره ی یه کگرتوویی گه ل هه بیته و له شکری رزگاریی دروست بکات. ئیمه هه ولماندا ئه و مۆدیله له کوردستان دروست بکه ی. واته به شداریکردنی کۆمه له ئیمه ئه و زه مانه واما ن حیساب ده کرد وه ک چۆن تۆ به ردیک ده خه یته ناو ئاوه وه چه ند هه لقه یه ک دروست ده کات، هه لقه ی یه کهم زۆر رۆشن و دیاره، هه لقه ی دووهم که متر رۆشنه، هه لقه ی سییه م له و که متر، واما ن دانا بوو کۆمه له بیته به نه وات بۆ کۆکردنه وه ی ئه و هه لقه جیا جیا یانه ی تویرۆ کۆمه لاتییه کانی ناو کۆمه لی کورده واری.

گولان: مام جه لال چۆن وازی له سکرتییری کۆمه له هیئا، با بزانی کاک نه وشیروانیش چه نده مین سکرتییره؟

نه وشیروان: له راستیدا ره نگه به فره می من دووهم سکرتییری کۆمه له بووبم، ئه و کاته ی که مام جه لال له سا لی ۱۹۷۲ چوه ده ره وه، ئه وه ی که به عه مه لی سه ره په رشتی ریکخستنه کانی کۆمه له ی کرد وه شه هابی شیخ نوری بوو. دوا ی ئه وه ی که کاک شه هاب گیرا و ریکخستنه کانی کۆمه له تووشی گرتن و راوه دوونا ن بوون کۆمیته ی هه رییه کان دروست بوون. کاک ئارام مه سنولی کۆمیته ی هه رییه کان بوو به لام ئه و کاته ش هه ر مام جه لال سکرتییری کۆمه له بوو. پاش ئه وه ی که یه کییتی نیشتمانی دامه زرا و بیجگه له کۆمه له بزوتنه وه ی سۆشیا لیستی ها ته ناو یه کیتییه وه و خه تی گشتی دروست بوو، ئیتر ئه وسا که گفتوگۆمان له گه ل مام جه لال کرد که ئایا وه کو سکرتییری کۆمه له

ئەمىنىتەۋە يانېش دەيىت بە قاسمى مشتەرەكى ئەو (۳) سى بالەى كە يەكيتيان دروست كردوۋە. ئەو (مام جەلال) قاسمە مشتەرەكەكى ھەلبىزارد و ئىمەش ھەموومان قەبولمان بوو كە بىي بە قاسمى موشتەرەكى ھەر سى بالەكەى ناو يەكيتى، بەلام تا ئارام مابوو ھەر مام جەلال بە قەرمى سكرتيرى كۆمەلە بوو، كاك ئارامىش كارەكانى بەپىۋەدەبرد، واتا بەرپرسى كۆمەلە بوو بەلام سكرتير نەبوو، بەلكو ھەر مام جەلال سكرتير بوو.

گولان : بەپىزت لە رىگاي كۆنگرە و كۆنفرانس يا پلىنيۇمەۋە بووى بە سكرتير يان مام جەلال دەستنيشاني كردى بۇ سكرتيرى؟

نەوشىروان : نەخىر من دواى ئەۋەى كە كاك ئارام شەھىد بوو لە بەرى قەرەداغ، كۆپۈنەۋەيەكى فراوانى كادىرەكانى كۆمەلەمان لە شىنى كرد، لەو كۆپۈنەۋەدا من ھەلبىزىردرام كە سەرپەرشتى كاروبارەكانى كۆمەلە بكەم. دواى ئەۋە كۆپۈنەۋەيەكى فراوانى ترمان بەست، پاشان كۆنفرانسى يەكەممان بەست و لەم كۆنفرانسەدا من بە سكرتيرى كۆمەلە ھەلبىزىردرام. ئىمە لە سەردەمى پىشمەرگايەتيدا (۳) سى جار كۆنفرانسى كۆمەلەمان بەستوۋە.

گولان : بەلام لە ھەشتاكان دوايى نەبەسترا؟

نەوشىروان : لە ھەشتاكانىش بەستمان بەلام دواى ئەۋەى لە ۱۹۸۶ شەپرى سەخت لەنيوان كورد و حزبى بەعس دروست بوو، لەراستيدا لە ترسى بۆردوومانكردن و بەكارھىناني چەكى كىمىيائى نەمانتوانى كۆنگرەيەكى ۋەھا بەستىن، ئەترساين كە زۆربەى كادىرەكانمان بكوژىن.

گولان : رەنگە ئەو كاتە ھەماسىيەت نەبوويىت بۇ بەستنى كۆنگرە؟

نەوشىروان : شەرەكە ئەۋەندە سەخت بوو، بوو بوۋە ئەۋلەۋيات. ئەۋەى من باسى دەكەم دواى ۱۹۸۶ ھ. ھۆكارەكەشى ئەو شەرە سەختە بوو كە ئەو كاتە جىگايەك نەبوو تۆبتوانى بە دلىيائى كۆنفرانسى تيدا بەستى.

گولان: له ۲۱-۱۱-۱۹۷۶ که شه‌ه‌ابی شیخ نوری و ج‌ه‌ع‌ف‌ر ع‌ه‌د‌و‌ل‌و‌ا‌ح‌ی‌د له سه‌ر‌ک‌ر‌د‌ای‌ه‌ت‌ی کۆمه‌له و ئه‌ن‌و‌ه‌ر زۆراب له ریک‌خ‌س‌ت‌ن‌ی به‌غ‌د‌اد له س‌ی‌د‌ار‌ه دران. ئایا له سه‌ر کۆمه‌له له س‌ی‌د‌ار‌ه دران یان به‌ه‌و‌ی بی‌ری نه‌ت‌ه‌و‌ه‌یی و ک‌و‌ر‌د‌ای‌ه‌ت‌ی بوو؟

نه‌و‌ش‌ی‌روان: یه‌ک‌ی‌ک له‌و ش‌ت‌ان‌ه‌ی که له سه‌ر‌ه‌ت‌ای دام‌ه‌ز‌ان‌د‌ن‌ی کۆمه‌له‌و‌ه ئی‌مه گر‌ن‌گ‌ی‌مان پ‌ی‌ ده‌دا ئه‌و‌ه بوو که کۆمه‌له خ‌و‌ی ب‌پ‌ار‌ی‌ز‌ی له ل‌ی‌دان. س‌ال‌ی ۱۹۷۰ تا ۱۹۷۵ ئی‌مه ه‌ی‌ن‌ی ئه‌و‌ه‌مان ه‌ه‌بوو که ئه‌گ‌ه‌ر که س‌ی‌ک ب‌گ‌ی‌رایه ره‌نگ بوو پ‌ار‌ت‌ی ب‌ی‌گ‌ر‌ی به تۆمه‌ت‌ی ئه‌و‌ه‌ی که ج‌اس‌و‌س‌ی به‌ع‌س‌یه، ح‌ک‌و‌م‌ه‌ت ب‌ی‌گ‌ر‌ی به تۆمه‌ت‌ی ئه‌و‌ه‌ی که ج‌اس‌و‌س‌ی ده‌ز‌گ‌ای پ‌ار‌اس‌ت‌نه. له‌به‌ر‌ئ‌ه‌و‌ه ئه‌و‌ه‌ند‌ه‌ی بۆمان ک‌را ه‌ه‌و‌ل‌مان‌دا ه‌ه‌ل‌ق‌ه‌ی ر‌ی‌ک‌خ‌س‌ت‌ن‌ه‌کان‌ی نا کۆمه‌له زۆر زۆر ته‌س‌ک ب‌ی‌ت و ئی‌مه ک‌اد‌ی‌ری ر‌ی‌ک‌خ‌س‌ت‌ن در‌و‌س‌ت ب‌که‌ی‌ن نه‌ک ر‌ی‌ک‌خ‌س‌ت‌ن‌ی ج‌ه‌ما‌و‌ه‌ری. له‌به‌ر‌ئ‌ه‌و‌ه ئه‌ده‌ب‌ی‌ات‌ی‌ش‌مان نه‌بوو، یه‌ک دوو ب‌ل‌ا‌و‌ک‌را‌وه وه‌خت‌ی خ‌و‌ی به ه‌ه‌له ب‌ل‌ا‌و‌ک‌را‌وه‌ته‌وه، به‌ل‌ام د‌و‌ای‌ی کۆک‌را‌وه‌ته‌وه. کۆمه‌له تا س‌ال‌ی ۱۹۷۶ ه‌ی‌چ ش‌ت‌ی‌کی به ره‌س‌م‌ی ب‌ل‌ا‌و‌نه‌ک‌را‌وه‌ته‌وه بۆ خ‌ه‌ل‌ک. به ش‌ی‌وه‌یه‌کی زۆر نه‌ی‌نی ک‌اری ده‌ک‌رد له ناو نو‌خ‌به‌یه‌کی ه‌ه‌ل‌ب‌ژ‌ی‌ر‌د‌را‌ودا، بۆ نموونه له ناو زان‌ک‌و‌ی سل‌ی‌مان‌یدا وه‌خت‌ی که ر‌ی‌ک‌خ‌س‌ت‌ن در‌و‌س‌ت ده‌که‌ی‌ت ته‌نها ئه‌و که س‌ان‌ه‌ت ر‌ی‌ک‌ه‌خ‌س‌ت که له‌ک‌ات‌ی ق‌ه‌ی‌ران و ته‌نگ‌ژ‌ه‌کان‌دا ده‌ت‌وان‌ی سه‌ر‌ک‌ر‌د‌ای‌ه‌ت‌ی رای گ‌ش‌ت‌ی‌ب‌ک‌ات، ئه‌ت‌وان‌ی‌ت له ناو خ‌و‌ی‌ند‌کار‌ان‌دا رۆل‌ی‌کی ک‌اری‌گ‌ه‌ری ه‌ه‌ب‌ی‌ت له‌ناو ک‌ر‌ی‌کار‌ان‌دا ئه‌و که س‌ان‌ه ر‌ی‌ک‌ب‌خ‌ه‌ی‌ت که له ک‌ات‌ی ئه‌زه‌م‌ات‌دا ئه‌ت‌وان‌ی‌ت له ناو چ‌ی‌ن‌ی ک‌ر‌ی‌کار‌ان‌دا کار ب‌ک‌ات، له‌ناو رۆش‌ن‌ب‌ی‌ران‌دا ه‌ه‌ر به‌م ش‌ی‌وه‌یه. وات‌ه ه‌ه‌ل‌ب‌ژ‌ار‌ده‌ی ئه‌مان‌ه ه‌ه‌و‌ل‌ده‌د‌را کۆب‌ک‌ر‌ی‌ته‌وه و به چ‌ه‌ن‌د‌ی‌ن ق‌و‌نا‌غ‌دا ت‌ی‌ده‌پ‌ه‌ر‌ی‌ن و به ه‌ه‌ل‌ق‌ه‌ی رۆش‌ن‌ب‌ی‌ری و ئه‌مان‌ه تا ئه‌ب‌ن به ئه‌ند‌ام. س‌ال‌ی ۱۹۷۵ ک‌ات‌ی کۆمه‌له ه‌ات‌ه ناو یه‌ک‌ی‌ت‌یه‌وه ئ‌ی‌تر ئه‌و ق‌و‌نا‌غ‌ه ده‌س‌تی پ‌ی‌ک‌رد. ک‌اک شه‌ه‌اب و ئه‌و بر‌اد‌ه‌ران‌ه‌ی که ح‌و‌ک‌م‌ی ئ‌ی‌ع‌دام دران به تۆمه‌ت‌ی ئه‌وه‌بوو که ئه‌مان‌ه ته‌ی‌ار‌ی‌کی مار‌ک‌سی‌ان در‌و‌س‌ت ک‌رد‌و‌وه و سه‌ف‌ه‌ری ده‌ره‌و‌ه‌یان ک‌رد‌و‌وه و په‌ی‌وه‌ند‌یان ک‌رد‌و‌وه به ج‌ی‌ه‌ات‌ی ب‌ی‌گان‌ه‌وه، چ‌ون‌که

كاك شه هاب چەند جارېك چوو بوو بۆ به يروت فه له ستينيه كانى بينيبوو. و اتا به شيكى ئه و برادرانه ي ئيعدام كران له سەر ئه وه ئيعدام كران.

گولان: ئيستا يان جارانيش باس له وه ده كرا كه جياوازيه كه هه بووه له نيوان شه هيد ئارام و شه هيد شه هاب. هه ريه كه و سەر به باليكي سەر به خو بوون و كۆمه ليك گروپى ديكه يان له خوار خو يان هه بوو. يه عنى كۆمه ليك په يره وى شه هيد شه هابى كردوو و كۆمه ليكيش په يره وى شه هيد ئارامى كردوو. ئايا كاك نه وشيروان مسته فا په يره وى كام بالى ده كرد تا ئه و دوانه مابوون؟

نه وشيروان: ئه وه راست نيبه، ئه وه راست نيبه، يه كه كه پهرت ناكوكى له ناو كۆمه له دروست بوو، ئه ويش ناكوكيه كى فكري بووه، دوايى حه سم بوو. ناكوكيه كه دواى سالى ١٩٧٥ و تيكشكانى شورشى كوردبوو، له ناو سهركرديايتى كۆمه له جورىك له بوچوون دروست بوو بوو كه ئايا ناكوكى سهره كى ئيمه له گه ل حكومه تى به عسه يان له گه ل ئيمپرياليزمى ئه مريكايه. به لام له دواى فه تريه كى زور كه م ئه و موشكيله يش حه ل كرا ئه وهى كه پيشبيني شورشى كرد و كاك شه هاييش پيشبيني شورشى كرد.

گولان: ئه ي بۆ له سهركرديايتى كۆمه له و سهركرديايتى ئبستاش هه ندى جارن ئه و شتانه باس ده كرين. له سهركرديايتى يه كيئى ئه واذه ي كه پيشان له مه كتبه بى سياسى و سهركرديايتى كۆمه له بوونه باسى ئه و جياوازيه ده كهن له نيوان شه هيد ئارام و شه هيد شه هابدا؟

نه وشيروان: من پيموايه ئه وه راست نيبه. رهنگه ئه و برادرانه له بيناگاييه وه قسه ده كهن. تا ئه و زهمانه ي كه كاك شه هاب و هاوپتيكانى له سهركرديايتى كۆمه له بوون كاك ئارام كادييرىكى ئاسايى بووه له كۆمه له، له سهركرديايتى نه بووه. دواى ئه وهى كاك شه هاب و هاوپتيكانى كه وتنه بهر گرتن و راوانان و كۆميتهى هه ريمه كان دروست بوو، له وه يا كاك ئارام ها ته پيشه وه و بووه كه سى يه كه مى ناو كۆمه له.

گولان: باشه كاك نهوشيروان كه باسی شه‌پری ناوخوی هه‌شتاكان ده‌كریت، له‌به‌رچی هه‌موو حزبه‌كاني به‌ره‌ی جود ئه‌وانه‌ی كه ئیستاش ماون و جگه له‌مانه‌ش زۆر خه‌لكی ته‌نانه‌ت ناو یه‌كیتیش ئیستا نه‌وشيروان به‌سه‌ركرده‌یه‌کی کاریگه‌ری ئه‌و شه‌په‌ری ناوخویه‌ دانه‌نی. وه‌ك رۆژانه ئه‌وانه‌ی ناو مه‌كته‌بی سیاسیش ئه‌وه ده‌لینه‌وه كه نه‌وشيروان خه‌لكی به‌كوشتن داوه. باشه بۆ هه‌ر كاك نه‌وشيروان سه‌ركردایه‌تی یه‌كیتی ده‌كرد، یان فیعه‌ن تۆ رۆلێکی زۆرت هه‌بوو، به‌كورتی بۆچی ناوی تۆ زیاتر له‌ هه‌ر ناویکی دیکه زه‌ق ده‌كریته‌وه؟ یان مه‌به‌ستیکی تر هه‌یه كه ئیمه‌ نایزان؟

نه‌وشيروان: ره‌نگه ئه‌وه دوو فاكته‌ری هه‌بی. یه‌كێكان فاكته‌ری ناوخوی یه‌كیتییه كه ئه‌وه به‌شێكه له‌و ململانییه ناوخوییه‌ی له‌ نیوان باله‌ جیا‌جیا‌كاني ناو یه‌كیتیدا هه‌یه. به‌شێکی تریشیان ئه‌گه‌ریته‌وه بۆ ئه‌و توانا میدیاییه‌ی كه كاتی خۆی حزبی شیوعی عێراق هه‌یبوو، له‌ راستیدا حزبی شیوعی رۆلی زۆر گه‌وره‌یان هه‌بوو له‌وه‌ی كه ناوی من به‌ شه‌پری ناخۆوه بنووسینن به‌ تایبه‌تی دوا‌ی شه‌پری (پشتناشان) و ئه‌وانه. خۆت ئه‌زانی كاری راگه‌یاندن له‌ حزبی شیوعیدا زیاتر بوو، ئه‌و زه‌مانه یه‌كیتی سو‌قیه‌ت ما‌بوو، حزبی شیوعی له‌گه‌ڵ حزبی شیوعی تری دنیا په‌یوه‌ندیان هه‌بوو ئیتر هه‌لمه‌تێکی جیهانیان دژ به‌ من ده‌ست پێ‌كرد.

گولان: باشه له‌به‌رچی ناوی تۆیان دیار خست؟ ئایا له‌به‌رئه‌وه نه‌بوو فیعه‌ن رۆلێکی باشت نه‌بینی؟

نه‌وشيروان: له‌به‌رئه‌وه‌ی من سه‌ركردایه‌تی هه‌ندیك له‌ شه‌ره‌كانم كردوه.

گولان: و‌اتا حه‌قیقه‌تیکی تیدا هه‌بووه به‌رامبه‌ر به‌ تۆ؟

نه‌وشيروان: من هه‌ز ناكه‌م بگه‌رپینه‌وه بۆ رابردوو گو‌ر هه‌لبه‌ینه‌وه چونكه كه‌گو‌ر هه‌لده‌ده‌یته‌وه عاده‌ته‌ن بو‌گه‌ن و ئیسك و پرووسك دیته‌ ده‌ره‌وه. شه‌پری یه‌كیتی له‌گه‌ڵ هه‌موو لایه‌نه‌كاني ترا، له‌راستیدا به‌ پله‌ی یه‌ك له‌گه‌ڵ پارتیدا بوو، چونكه پارتی وه‌كو تاكه حزب مه‌به‌ئێ ته‌عه‌دودیه‌تی قه‌بول نه‌ده‌كرد. ئه‌و

شەپانە بەشیك بوو لە چەسپاندنی فكرەى تەعەدودىيەت كە بۆ جارى يەكەم بوو يەكئىتى ھىنايە كوردستانەو. فرەيى حزبى، فرەيى سياسى و فرەيى رۆژنامەوانى تا ئەو زەمانە پارتى خۆى بە تاكە حزب دەزانى كە شيعارى ئەوئى ھەبوو پيشرەوئى كورد پارتىيە و ھىچ حزبىكى تر نىيە. ئەمە وەختىك يەكئىتى دروست بوو ھەلگەرانەو بوو لەو سەرەتايە.

گولان: بەس ھەست ناكەى لە واقىعەى عەمەليدا يەكئىتى نەيتوانى ئىستيعابى ئەو ھەموو حزبە كوردستانيانە بكات، كە خەباتى رزگارى نىشتەمانيان دەستپيكرەبوو؟ چونكە يەكئىتى بەتەنيا لەبەرەيەك بوو و حزبەكانى تر یش ھەموويان لە بەرەيەكى تر. خۆى تەعەدودىيەت ئەوئى حزبەكانى تر قەبۆل بكەى لە كاتىكدا پارتى لەناو زۆرترين حزبەكانى كوردستانيدا بوو، بەرەي جودیيان پيکەيناو، بەلام يەكئىتى بە تەنيا بوو و شەپى دەکرد بۆ ئەوئى ھەموو حزبەكانى ترى وەكو سۆشياलिست و شيوعى و پاسۆك و... ھتد پاكتاو بكات؟

نەوشىروان: من وەك گوتم نامەوئى باسى ئەو بەكەين. بە جيئەدەھيلين بۆ ميژوونووسان، با ئەوان ھەليسەنگين.

گولان: با بيئە سەر ھەلەو شەنەوئى كۆمەلە... خەلکى زۆر چ ئەوانەى ئىستاش ھەر خۆيان بە كۆمەلە دەزانن يان لە ريگای كۆمەلەو تەوانيان بىن بە كادييرىكى كوردستانى و نىشتەمانى، قسە ئەوئى خەلکى دەرەوئى كۆمەلەش دەليين گورزىكى گورچەك بڕ بوو كە درا لە كۆمەلە و تەنانەت لە بزاقى نىشتەمانيش، باشە كاك نەوشىروان چۆن تەوانى ئەو بريا رە بدات كە كۆمەلە لە سالى ١٩٨٨ ھەلبەو شينئەو؟

نەوشىروان: من بە تەنيا ئەو بريارەم نەدا، ئەو ژمارەيەكى زۆر پيش من لە كادييرەكانى كۆمەلە ئەو گفتوگوئىيانەيان دەست پيكرەبوو لەگەل يەكئىتى شۆرشگيراندا، لە قاسمە رەشەو ئەو گفتوگوئىيانەيان دەستپيكرەبوو. كە بريارى ھەلەو شەنەوئى كۆمەلە شەمان دا لە كۆبوونەوئىەكى زۆر فراواندا چەند

سەد كەسەك تەيدا بەشدار بوون كە ئەو بېراره مان دا. بەلام لە بېرت نەچەت وەختەك كە كۆمەلە مان هەلۆشاندهوه تەسليمى دەست سەركردايه تەكەم كرد كە جگە لە دوو كەسيان ئەوانى تر هەمويان كۆمەلە بوون.

گولان: واتا خۆت قەناعەتت بە هەلۆشاندهوه كە هەبوو؟

نەوشىروان: بەلى ئەو زەمانە قەناعەتم پى هەبوو. بەلام ئەزموون دەرى خست كە شتەكى هەلەمان كردوو.

گولان: هەستت كرد كە غەدرەكت كردوو؟

نەوشىروان: ئىستە واتا ئەو دوو سى سالا هەست دەكەم كە كارىكى هەلەمان كردوو. لەوهوپيش پىم وابوو وەك بۆم باس كردى كە كۆمەلەمان هەلۆشاندهوه و تەسليمى سەركردايه تەيەكەتيمان كرد، ئەو كاتە لەناو سەركردايه تەيەكەتيدا تەنها د. فواد مەعسوم و د. كەمال فواد كۆمەلە نەبوون ئەوانى تر هەمويان كۆمەلە بوون و دەيانتوانى هەموو يەكەت بکەن بە كۆمەلە.

گولان: بەلام نەيانكرد؟

نەوشىروان: بەلى نەيانكرد.

گولان: دەكرەت بزەنەن كاك نەوشىروان لەبەرئەوهى زۆر جاران هەست دەكرەت لە حزب دادەبەرەت واتا توورە دەبەت، وەك ماوەيەك لە زەلى دانىشتبووى خەرىكى نووسىنى ياداشتەكانت بووى و هەندى جارىش سەفەرى دەرهوت كردوو، هەندى جارى دىكەش هەست دەكەيت كاك نەوشىروان عەدزە، دڵگیرە، توورەيە. دەكرەت بزەنەن ئەو هەموو جارەك كاك نەوشىروان ئىستىقالەى دەدا يان هەر بۆ خۆى توورە دەبوو و خۆى دوور دەخستەوه و دەچوو كەنار و لە ناوەند دوور دەكەوتەوه؟

نەوشىروان: پىموايە ئىوه مانان حەقە بە تەقدیرەوه سەيرى ئەو هەلوێستانەى من بکەن. چونكە ئەو كاتانەى من دوور دەكەوتەوه لە راستیدا لەكاتى شەپى ناخۇدا بووه من بۆم بەجییهشتوون. بۆ نمونە بۆت باس بکەم لە دواى هەلبەراردنى يەكەمى پەرلەمانەوه من لەگەڵ برادرەكانى خۇمانا ناكۆك

بووین له سهر نه وهی که ئایا کادیره کانی یه کیټی بېنن کاروباری حکومتی پی بسپیرین یا خود کادیره کانی یه کیټی چاودیر (مراقب) بن به سهر حکومت و، ته کنوکرات بهینن. نه وه یه کیټ له خالنه بووه بووه که نه وه زمانه من لایه نگری نه وه بووم خه لکی ته کنوکرات بهینن با نه وه شت پی بلیم منیان ترشیخ کرد بو یه که سهر وکی حکومت، به لام نه مکرد چونکه باوهرم پی نه بوو. برادرانی تر پییان وابو نه گهر له ده سه لاتدا نه بین خه لکمان له گهل نابیت، له بهر نه وه ده یانوت ئیمه خو مان له شو ر شدا ماندوو بووین بوچی ته سلیمی خه لکی تری بکهین. له مه وزوعی یه کیټی و پارتیشدا من ره نیم وابو، بیگومان پیش هه لبراردن من له گهل کاک مه سعود قسه م کرد له سهر نه سائسی نه وه ی لیستیکی هاو به ش دروست بکهین. من باوهرم وابو له بهر نه وه ی میله ته که مان به قوناغیکی زور سه ختدا تیپه پیوه و تووشی کاره ساتی سیاسی، کومه لایه تی، ئابووری و روشنبیری بووه. نه م قوناخه میله ته که مان پیویستی به ئیستیقرار هیه، بو نه وه ش چاکترین شت نه وه یه دوو حزبه سهره کیه که لیستی سهره کیان هه بیت. نه وه زمانه (۱۹۹۲) په رله مان سه د نه ندامی هه بوو، وتم با پارتی ۳۵ کورسی هه بیت و یه کیټی ۳۵ کورسی هه بیت. ۳۰ یه که ی تر بو خه لکی سهر به خو و ته کنوکرات و حزبه کانی تر دابنن ب بو نه وه ی نه گهر له نیوان یه کیټی و پارتیدا جوړیک له ناکوکی دروستبوو، نه وه کاته نه وه سی که سه بتوانیت بالانسه که راست بکاته وه. به لام فکره که ی من قه بول نه کرا. من پیشنیارم کرد بو برادره کانی خو مان که نه گهر لایه که حکومت وهر بگرن و لکه ی تر بین به ئوپوزیسیون. له گهل پارتی قسه بکهین نه گهر نه وان حکومت وهر گرن ئیمه ده بین به ئوپوزیسیون، نه گهر ئیمه ش حکومتان وهر گرت با نه وان بین به ئوپوزیسیون. نه وه فکره یه ش له لای برادره کانی ئیمه قه بول نه بوو و پییان وابو پیکه وه حکومتیکی ئیئتلافی دروست بکهین. له بهر نه وه من عه قلم نه ییری و وازم لی هینا. وه نه گهر وازم لی نه هینا بایه ئیحتیمالی هه بوو نه وه ناکوکیانه، نه وه زمانه موماره سه ی

کاری دیموکراسی زور کهم بوو، رهنګ بوو بپیته هوی هه لګیرسانی شه پر له نیوان نهو بالانهی ناو یه کیتیدا. پیمو ابوو نهوله ویته بو نهوه یه که یه کیتی به ساغ و سه لامه تی بمینیتته وه له بهر نه وه من بوم به جیهیشتن. هه موو جاره کانیش وابوو که ناکوک بوو بووم له گه ل ره فیه کانه له جیاتی نه وهی شه پر یان له گه لدا بکه م بوم جیهیشتون.

ګولان: هه ست ناکه ی له سیاسه تدا نه وه مه رفوزه؟ نه و وازه ینان و خو دور خستنه وه یه. سیاسه ت وایه تو ده بیت مملانیش بکه یت و هه ولیش بده یت که مینه ی خو ت بکه یت به زورینه.

نهو شیروان: نه وه له ولایتیکا که حزبه کان چه کدار نه بن راسته، به لام له ولایتیکا که حزبه کان چه کدار بن و سه رکردایه تی حزبه که و سه رکردایه تی سیاسی ناماده بن به چه ک دیفاع له مانه وهی خو ی له و پو ست و پایانه دا بکات پی م وایه نینسان بکشیته وه باشتره وه که له وهی شه پر یان له گه لدا بکات. نه وهی که تو باسی ده که یت رهنګه له ولایتیکا بیت که ته قالیدی دیموکراسی ره گدا کوتاوی تیدابیت. له نه وروپاره نګه وایت به لام له کوردستانیکا که هه موو چه کدارن پی م وایه نه وه سه ر ناگری.

ګولان: لینن که شو رشی نوکتوبه ری داگیرساند سه ر هتا که مینه بوو دوا یی به گفتوگو ی چرو به رده وام بوو به زورینه. عزیز محه مه دیش ج به به ی وه ته نی له گه ل به عس کرد خو له سه ر هتا که مینه بوو، به لام به کو بوونه وهی به رده وای ناو کو میتیه ی ناوه ندی بوو به زورینه. واتا له سیاسه تدا وایه مملانیکه رهنګه هه ندیک جار دریز خایه ن ده بیت، ناشی سارد بپیته وه. به لام که دور که و تیه وه رهنګه نه وانی تر نیستیغالی بکه ن و زیاتر نه و نه هجه ی که ده یانه ویت جیگیری ده که ن. فکره که ی تو ش له و کاته زیاتر بچوک ده بیتته وه چونکه تو مه یدانه که ت بو جیهیشتون. پی م وایه نه وه له سیاسه تدا زیاتر زیانت پیده که یه نیت، بویه نه گه ر به رده وام بیت باشتره و هه ولیش بده یت نه گاته پیکدادانی چه کداری. چونکه هه ندیک جار ن ده بیتته کو لدان، رهنګه تو به

نیشتمانپهروهه‌ری بزانی بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌و کیشه‌یه‌ی هه‌یه‌ با که‌سی تێدا نه‌سووتی به‌جێده‌هێلی؟

نه‌وشیروان: من نموونه‌یه‌کت بۆ باسکه‌م. کاتی‌ک که‌ شه‌ری نیوان پارتی و یه‌کی‌تی ده‌ستی پێکرد من زیاتر له‌ سالی‌ک بوو له‌ لهن‌ده‌ن دانیشتی‌بووم. هیچ ده‌ستی‌کم له‌ هه‌لگیرسانی شه‌ری یه‌کی‌تی و پارتی و، یه‌کی‌تی و بزوتنه‌وه‌دا نه‌بوو، من به‌سه‌ر شه‌ره‌که‌دا هاته‌وه‌. که‌ هاتی‌شمه‌وه‌ لایه‌نی گفتوگۆکه‌ من ده‌مکرد. له‌ گفتوگۆکه‌شدا یه‌ک خالی بنه‌ره‌تی هه‌بوو به‌ نسه‌ت منه‌وه‌ که‌ ئه‌مویست جیبه‌جیی بکه‌م ئه‌ویش گیرانه‌وه‌ی برام خه‌لیل و داها‌تی برام خه‌لیل بوو. یه‌عنی هه‌موو مملانی‌که‌ی من که‌ پێیان ده‌وتم مه‌وقیفی موته‌شه‌دیده‌ له‌به‌ر ئه‌و هۆکاره‌ بووه‌. وه‌ختی‌ک که‌ بینیم هیچ رێگه‌ له‌ ئاسۆی نزیکدا و هیچ هیوایه‌کی ئه‌وه‌ نییه‌ که‌ له‌ نیوانی یه‌کی‌تی و پارتی دا رێککه‌وتن ببێت، ئاخ‌ر مه‌رحله‌ من خۆم به‌ شه‌خسی کاغه‌زم بۆ کاک مه‌سعود بارزانی نووسی و کاک مه‌سعود یش جوابی بۆ نووسی‌مه‌وه‌ و گه‌یشتی‌نه‌ دارشتنی‌ک (سیغه‌یه‌ک) که‌ بگه‌ینه‌ رێککه‌وتن، به‌لام که‌ سه‌یرم کرد له‌ ناو پارتی و یه‌کی‌تی‌شدا چه‌ندین گروپ هه‌ن دژی ئه‌و رێککه‌وتنه‌ و نایانه‌وی‌ت سه‌ربگری‌ت. له‌به‌رئ‌وه‌ جاری‌کی دیکه‌ش به‌جیمه‌یشت.

گولان: قسه‌یه‌کی به‌ری‌لاو هه‌یه‌ ده‌لی‌ت کاک نه‌وشیروان ته‌نها سلیمانی پی‌ شاره‌. واته‌ بیر‌کی ناوچه‌گه‌ری به‌سه‌ریدا زاله‌. ده‌کری ئه‌مه‌ له‌سه‌ر زاری خۆته‌وه‌ راستی ئه‌مه‌ بزانی‌ن؟

نه‌وشیروان: ئه‌سه‌ل‌ن من خۆم به‌ کوردستانی ده‌زانم نه‌ک خۆم به‌ خه‌ل‌کی کوردستانی عێراق بزانی. یه‌ک نیشانه‌م پی‌ بل‌ی ده‌لی‌لی ئه‌وه‌ ییت که‌ من ناوچه‌گه‌ری‌تی ده‌که‌م.

گولان: ده‌لێن گوتووته‌ هه‌ولێر کو‌یی پی‌روژه‌ تا شه‌ری تیا نه‌کری کاتی‌ سالی ۱۹۹۴، ۱۹۹۵ و ۹۶ و واته‌ ئه‌و سالانه‌ی که‌ شه‌ری ناوخۆ هه‌بوو. ئایا فی‌عه‌ل‌ن تۆ وات گوتووه‌؟

نهوشیروان: وهکو مهبدو من هه موو کوردستانم پی پیرۆزه نهك هه شاری ههولیر. له زاخووه تا خانهقین به ناوچه دابراوه کانی شهوه به شتیکی پیرۆزی دهزانم، وهختی خویشی که ئیمه خه باتمان کردووه له پیناوی نیشتمانه که مان خه باتمان کردووه. نیشتمانه که ی ئیمهش به ته نیا بریتی نییه له شاری سلیمانی. له وه قسه یه کی ناراسته و من وام نه وتوو، به لام نه وهش نه گه پریتته وه بۆ نه و قسه و قسه لۆکانه ی که باله ناکوکه کانی ناو یه کییتی بۆ یه کتری دروستی دهکن. نه گینا له وه ی که من پیم ده لێن موه ندسی شه پی براکوژی بووه، من هه موو شه ره کانی پیش را په پرنیش هه ره له سه ره ههولیر کردووه.

گولان: کاک نهوشیروان هه ندیک جار هه لو یستی زۆر جدیت هه یه وتیبینی و ره ئی خۆت هه یه له سه ره نه و شتانه ی که تو به نا نیشتمانی ده زانی و یان نه و شتانه ی که تو پیّت وایه زیانی هه یه بۆ نایینده ی کوردستان. دوا ی رووخانی به عس که رژیمی به عس نه ما له سه ره حوکم، کو مه لیک فایل ها ته گوژی گوايه له سه ره کردایه تی یه کییتی و حزبه کانی تریشدا فایلدار هه یه. نه گه ره نه مه حه قیقه تیکی تیدا یه بۆچی نه و کاته مه وقیفت وهر نه گرت؟ خو نه وهش بابه تیکی زۆر جدی بوو؟

نهوشیروان: مه به ستت له فایلدار چییه؟

گولان: نه وانه ی که یار مه تیدهر بوونه له گه ل به عس جا به هه ره شیوه یه ک بیّت، سیخور بووبن یان هه ره شتیکی تر، گرنگ نه وه یه هاوکاری به عس بووبن؟.

نهوشیروان: من زۆر به ی فایلله کانی سه ره کردایه تی یه کیتیم بینوه، له راستیدا به مه عنا ی سیخور که سیان سیخور نه بوونه تا وه کو ئینسان ناو نووسی بکات.

گولان: کاک نهوشیروان دوا ی رووخانی به عس به شداری له بنیاد نانه وه ی عیرا قی نو ی کرد. ئایا فیعه ل کاک نهوشیروان به وای به عیرا قی نو ی هه بوو که به م شیوه یه سه ردانی به غدای کرد و به شداری نه نجو مه نی حوکی کرد بۆ نه وه ی عیرا قیکی نو ی دروست بکات؟ بۆچی خه ریکی کوردستان نه بوو و دوا ی رووخانی سه دام کوردستان بکاته کوردستانیکی نو ی؟

ئەزانىت دواى مام جەلال چى بەسەر پەيوەندىەكانى نىوان كوردى عىراق و
حكومەتى عىراق دىت؟ پىيوستە ھەموو كەسىك پىشبینى ئەو بەكات كە دواى
خۆى ئەگەر بە مردنىش نەبىت، بە وازەينان، نەخشە بو ئەو دابنىت كە دواى
خۆى كەسانىك ھەبن درىژە بە ئىشەكە بەن.

گولان: باشە بو ئەوئى شتەكە شەرىعیەتتىكى جواترى وەرىگرتایە باشتەر نەبوو
داواى بەستنى كۆنگرەتان بگردایە؟ چونكە لە كۆنگرە برىارى ئەو شتەنە
دەدرىت. نەوشىروان: ئەو راستە، بەلام تۆ ئەزانى كۆنگرەى يەكىتى كەى
ئەبەستى؟ گولان: مەن نەوئەللا، خو مەن لە سەرگردایەتى يەكىتى نىم.

نەوشىروان: مەنىش ھەرنەزانم، مەنىش ئىستەو ئەو كاتىش نەمدەزانى، چونكە
سەركىتەرى گشتى ئەو برىارە دەدات كەى كۆنگرە بىەستى و نەبەستى.
عادەتەن حزبە باشەكانى دونیا پىش كۆنگرە ناكۆكىەكانى ناو خویمان
چارەسەر دەكەن. گەلەلەى بەرنامەى تازە ئامادە دەكەن و ئىش دەكەن كە
سەرگردایەتى داھاتوو كى بىت و كى نەبىت كاتىكەش دەچنە ناو كۆنگرەو
ناكۆكىەكانى ناو خویمانان چارەسەر كەردوو، بو ئەوئى بەرپىزىكى
يەكگرتووو بەچنە ناو كۆنگرە و بەرپىزىكى يەكگرتووو وەش بىنە دەروو. نەك
بچن لە ناو كۆنگرەكە شەپەكان ھەلگىرسىن.

گولان: با ببىنە سەر كاك نەوشىروان خۆى. ئایا كاك نەوشىروان تەنھا لە
پۆستى جىگىرى سەركىتەرى گشتى يەكىتى نىشتەمانى كوردستان دەستى خۆى
كىشاوئەو، يان لە سەرگردایەتى و يەكىتىش؟

نەوشىروان: ئەتوانى وەلامى ئەو پرسىارە خوئ بىدەیتەو. مەن ئەگەر بلىم
يەكىتى نىم برۆام پى دەكەیت؟

گولان: نەوئەلا

نەوشىروان: دواى ئەوئەش، كاكە ئىنسان كە تەمەنىكى دوور و درىژى لە ناو
حزبىكدا بەسەر دەبات، ھەموو تەمەنى گەنجىتى خۆى بەسەردەبات و ئەوئى
كە پىدەلەن(حەنەن) نوستالجیا تۆ ناتوانىت ئىنسان پروت بەكەیتەو لە ھەموو

نوستالجيای خوئی مه به ستم ئه وه یه من به دريژايی سی سال له گهل کومه ليک خه لک پيکه وه چه ندين قوناغی خوش و ناخوشمان بريوه چه ندين يادگاريمان هه به ناتوانيت تو خوت يه کجار پروت که يته وه له م هه موو شتانه.

گولان: به لام ئيستا هه ست ناکه يت له دووپانيکداي؟ نازانيت له لای يه کيتي بمينيته وه يان ئه وه تا ئه و بير و ته وه جوهاته ی خوت ورده ورده چر ده که يته وه يه کيتيت له سه ر ئاگريکی نه رم داناوه وه چو ن بلای چايه که ت ديم بدات، تا ئه و کاته ی سکرتيړی يه کيتي نيشتمانی کوردستان به ته ئکيد هه ر ده بييت بگوړيت جا به هه ر شيويه که بييت ئيمسال نا ساليک دوانی تر به تاييه ت به هوئی ته مه نه که يه وه، ئه و کاته تو بييت و بلييت به لی من ئيستا سکرتيړی يه کيتيم. ئه مه له کاتيکدا ماوه ی ئه م يه ک دووساله ی رابردو و ئيستا و داهاتووش زه مينه يه کی له بارتري بو دهره خسيئي؟

نه وشيروان: حه ز ده که م ئه وه بزانيت که من له سه ر ته مه ن کيشه بنيادنانيم چونکه له وانه يه من خو م پيش هه نديک که س بمرم، يه عني که س نازانی که ی دهرمريت و هه موومان له ته مه نيکداين که موعه ره زين بو ئه وه ی بمرين. ئه وه يه کيکيان. دووه ميان من له وتاريکدا که بلاوم کردوته وه به ذ ونيشانی «دوای ئه و هه موو ره خنه يه ئينجا چي» له ويذا چه ندين سيناريو م هيناوه ته پيشه وه. گوړين له ريگه ی گوړينه وه له ناو حزب، گوړين له ريگه ی گوړينه وه له ناو ده سه لاتدا و گوړين له دهره وه ی ده سه لات و له دهره وه ی حزب. من خو م له راستيدا هيچ وه لامیکی دياريکراوم له سه ر ئه وه نه داوه ته وه، جي مه يشتووه بو موناقه شه کردنيکی گشتی. دوای ئه وه که تيړکرا به نووسي ني گفتوگو، به نووسي ني وتار و به گفتوگو ئه و کاته خو ی ساغ ده کاته وه له سه ر چي ده بييت.

گولان: کاک نه وشيروان له سالانی ۱۹۸۰ تا ۱۹۸۵ و ۸۶ ته قريبه ن کاریگه رترين کاراکته ر بووی له ناو هه ناوی يه کيتي. ئايا پييت وایه ده توانی به و ته وه جوهاته ی ئيستا هه ته هه مان ئه و کاراکته ره ببينيته وه که له و سالانه دا ده تبيني؟

نەوشىروان : ئىستا دوو قۇناغى جىياوازە، ئەو زەمانەى تۇ باسى دەكەى قۇناغى شەپرى پىشەمەرگايەتى بوو ئىستا قۇناغى ھەلېژاردن و دروستکردنى دامەزراوہى دەولەت و ئەوانەىە. من تەمەنا دەکەم کە پارتىش و حزبەکانى تریش ھەموو لەگەل رۇحى سەردەمدا بگونجین و خویان تازە بکەنەوہ. تۇ وەختیک کە باسى فرەى (تعددیە) دەکەیت بەبى ئەو حزبە میژوویانە ناتوانیت پلورالیزم لەم ولاتەدا دامەزىنیت. لەبەر ئەوہ ئەوہى کە من بۇ یەکیىتى تەمەنا دەکەم چاکبەونەوہ و ئىسلاحاتە کە بۇ پارتىش تەمەنناى دەکەم.

گولان: بۇچوونیک ھەىە دەلێت کاک نەوشىروان مستەفا ریک و اتا مام جەلال تالەبانى. بە مانایەکی تر کاک نەوشىروان ئىستا لە ھەموو کاتیکى تر زیاتر خزمەت بە یەکیىتى دەکات بەو تەوہجەواتانەى کە ئىستا ھەىەتى و لە بنەرەتدا لەگەل مام جەلال ھىچ جىياوازییەکی نییە، بەلام بۇ ئەوہىەتى ئەوانەى کە لە یەکیىتى دادەبەین کاک نەوشىروان کویان بکاتەوہ؟

نەوشىروان : ئەوہ بیروپرای خویانە. بەلام لە ژياندا من ھەمیشە عەبدى بیروباوہرى خۆم بووم. عەبدى ھىچ کەسێک نەبویمە.

گولان: یەکیىتى بەوہ بەناوبانگە لەکاتى ھەلمەت و شەپدا جىياوازیەکانى بچوک دەبیئەوہ، بەلام ئەو کاتانەى شەپ نییە و دۇخەکە ئارام دەبیئت ئیتر جىياوازیەکانیش زەق دەبنەوہ. بۇ نموونە ئىستا کە ئاشتییەوسەقامگیرى ھەىە، کەچى خەریکە کۆنە برینەکان ھەلدەدرینەوہ. ئایا ئەمە تا چەند راستە؟ چونکە تۇ ئەزموونیکى دریژت لەناو یەکیىتى ھەىە ئایا بەراستى وایە؟

نەوشىروان : پیم وایە لە ئاشتیدا جىياوازیەکانى یەکیىتى باشتەر دەردەکەوێت لەگەل حزبەکانى تردا. بەلام کام یەکیىتى؟ ئەم یەکیىتیەى ئىستا پیم وایە زۆر جىياوازی نەماوہ لەگەل پارتى.

گولان: ئیمپرو کاک نەوشىروان بەھیزترین ئۆپوزیسیۆنە کە بە بارودۇخەکە رازى نییە، حزبى تریش ھەن کە لەناو حکومەتیش بەشداریانکردوہ یان نەیانکردوہ، بەلام ئەوان کاریگەرییەکی ئەوتویان لە گۆرەپانەکە نییە. بەلکو

كاك نهوشيروان كاريگه رترين ءه و ئۆپۆزيسيۆنه يه كه ئه مېرۆ خه لك چاوه پېي
 ئه وه ي لي دهكات كاريگه رتريش بېت له ئيستا. ئايا ماناي ئه وه نيه كه ئه
 خه لكه ي تووره بووه له ناو يه كيئي كه به هه مان شيوه ي ئيوه بير دهكه نه وه و
 ناپازين به بارودوخه كه و ههروه ها ئه وانه يش كه سه به خۆن يا له نيو حه زبه كاني
 تر دان، كه ناپازين، نهوشيروان بتوانيت سه ركردايه تيان بكات و وه كو
 ئۆپۆزيسيۆنكي پله يه ك و سنووريك بۆ حكومهت و ئه وه ده سه لاته دابنييت كه
 هه يه، يان هه ر مه به ستنت ئه وه يه يه كيئي ئيسلاح بكه يت؟

نهوشيروان : من ناتوانم به خۆم بليم ئۆپۆزيسيۆن. من له گه ل هاوړيكانمان كه
 جوړيک له ته ياري سياسين كۆمه ليك چه مكی سياسيمان خستۆته روو، ئيمه
 دوژمنايه تيمان له گه ل هيج كه سيك نيه. ناحه زيمان له گه ل هيج كه سيك نيه.

گولان: مه به ستم شتي شه خسي نيه، به لكو له جياوازي بيروپا؟

نهوشيروان : جياوازي بيروپاي ئيمه له سه ر جوړي به پيوه بردني دهوله ته كه يه.
 كه ئيمه پيمان وايه ئه م ئيداره ي كه ئيستا له سليمانی هه يه و ئه و ئيداره ي له
 هه ولير و دهوك هه يه لاساييكر دنه وه ي ئه وروپاي شه رقيه كه پاشه روژي نيه.
 بويه ئيمه كۆمه ليك چه مكی سياسيمان هي ناوه ته ناو، وړه پانه كه وه و
 خستمانه ته روو. بۆ نموونه جياكر دنه وه ي حزب له حكومهت، كه وه ختيك ئيمه
 باسي جياكر دنه وه ي حزب له حكومهت دهكه ين مه به ستمان ئه وه نيه كه حزب
 له حكومهتدا نه بېت يان له په رله مان نه بېت، بيگومان كه هه لېزار دن دهكريت
 حه زيه كان به شداري تي دا دهكه ن و ئه وان نوينه ر ده ني رنه ناو په رله مان و كابينه و
 وه زارهت پي كده هي نن. به ماناي ئه وه ي وه ختيك كه ده لي ي حزب و حكومهت
 له يه ك جيا بكري ته وه پاش هه لېزار دن و پي كه ي ناني كابينه ئي تر رو لي مه لبه ند و
 لق و ناوچه و كۆميتته و مه كته بي سياسي له ده ستتي و هه ر دان (تدخل) له
 كاروباري پوژانه ي حكومهتدا نه مي يتي. وه ختيك تۆ نوينه ره كاني خو ت
 ئه ني ري ته ناو وه زارهت نه بېت له ري گه ي ئه وانه وه كار هكانت بكه يت. وه ختيك تۆ
 فراكسيۆنيك هه يه له ناو په رله ماندا ئه توانيت له ري گه ي فراكسيۆنه كه ي

خۆته وه کار بکهیت، نهک ئه وهی بهرپرسی مهلبه ند و بهرپرسی لق و ئه مانه پوژانه ته داخول بکه ن له کاروباری حکومه تدا. بهرپوه بهری قوتا بخانه ی سه ره تایي ئه وان دای بنین، سه روکی شاره وانی ئه وان دایبنین، بهرپرسی ئاسیش ئه وان دایبنین، ئه مه یه کیکه له خاله کان. خالیکی دیکه که ئه وهی ئیمه زور به لامانه وه گرنگه مه سه له ی شه فافیه ته، شه فافیه ت له کاروباری دارایی، له کاروباری سیاسی، شه فافیه ت له هه موو لایه نه کانی ژیا ندا چونکه تو ئیتر له قوناخی مه ترسی و ساوایی ده رچوو یته ده ره وه. ئه زموونی ئیمه ئیتر ئه زموونیکی ساوا نییه. چ ریگریک هه یه له به رده م ئه وهی که هه ردوو وه زا ره تی مالیه بودج هی حکومه تی هه ریم به ریته به رده می په رله مانی کوردستان بو ئه وهی گفتوگو ی له باره یه وه بکریت، چ ریگریک هه یه له به رده می ئه وهی که په رله مانی کوردستان ده سه لاتی ئه وهی هه ییت وه زیر بانگ بکات و محاکه مه ی بکات و ئه گه ر زانی که وه زیریکی لیوه شاوه نییه متمان هی لی بسه نیته وه و بیگو رییت. ئه و مه سه له ی عه داله تی کو مه لایه تییه که له زه مانی یو نان و پو مانه وه شه پی له سه ر ده کری، ئیمه ئه و مه سه لانه مان ته رح کردوو نه ها تووین باسی ئه وه بکه یین فلان حزب خراپه و ئه مه یان وایه و ئه مه یان وایه. ئیمه پیما ن وایه که گو پین له چه مکه سیاسیه کاند ا بکریت. ئیستا ئی داره ی سکیمانی ئی داره ی تاک حزبیه ئی داره ی فره یی نیه که باوه رمان به فره یی هه یه.

گولان: پی ت وانیه ئه و قوناغه ی ئیستا قوناغیکی ئینتیقالیه هه موو قوناغیکی ئینتیقالیش کاتی پیویسته، به بریاریک هه موو شنیک نا کری، له پوسیا ش هه ر وابوو به ئاسانی یه کسه ر نه که وته سه ر ئه و سکه یه ی که جه نابت باسی ده که ییت، ماوه یه کی ده ویت جا له وانه یه ماوه که کورت بی ت هه ندی جا ریش ماوه که دریز ده بی ت. ئه گه ر پو تین نه بوایه ره نگه ئه و قوناغه دووباره له پوسیا دریز ده بووه. مه به ست قوناغه ئینتیقالیه که. به لام پو تین ها ت توانی ئه و قوناغه زوو به ری، به لام له کوردستان به پیی ئه زمونمان و ئه وهی که قه د ده ولت نه بووینه ره نگه ئه و قوناغه دریزتر بی ته وه.

نەوشىروان : ئەو رەنگە، بۆچونىك وايە. بەلام بە بۆچونى من ئەگەر ئىرادەى
سىياسى لەلاى سەرکردەى ھەردوو حزبەكە بىت، كوردستان ھىشتا نەبوو بە
دەولەتى مەنەسەسات لەبەرئەو بەپىارى سىياسى سەرکردايەتى حزبەكان زۆر
گەرنەگە لە گۆپىنى رەوتى ئەو گۆپانە.

گولان: ئەو سەرکردايەتەش ھىندە ئەزموونى نەبوو، ئەو ئەو چەند سالەى
سەيرى دنيا دەكات. پىشتەر ئىمە ھەموومان لە شاخ بووين و كەى بىرمان لەو
دەكردەو دەين بە دەولەت و بزائىن ھوكمەرانى چۆن دەبىت. بۆيە ناكەرى ئىستا
خۆمان لەگەل ولاتىكى ئەو پووپى بەراورد بكەين، چونكە ھەر ئاستى وشىارى
كۆمەلەتەشمان لەچاو ئەوان زۆرى ماو، وانىيە؟

نەوشىروان : ئەتوانىت ئىستىفادە لە تەجربەى خەلك بكەيت. واتا تۆ بۆ
ئەو كۆمپيوتر دروست بكەيت ئەچىت لە بازار كۆمپيوترەى ھازر دەكرىت
يان خۆشت بە ھەمان قۇناغدا ئەپۆيت كە كۆمپيوترەيان دروست كەردووە. بى
گومان ئەچىت كۆمپيوترەى ھازر دەكرىت.

گولان: كاك نەوشىروان تۆ ئىستا لە ناو يەكىتى تۆزىك بە بەرھەلستكار يان
بەھەر شىوەر ناوێك ئاودەبرىيت. ئايا ئەو لادانىك نىيە لە پەيرەوى ناخۆى
يەكىتى؟ تۆ قەلبوى ناو ئەو دۇخەى، بۆيە لە خۆت دەپرسم ئەو تۆ ئىستا
دەيكەيت لادانە لە پەيرەوى ناخۆ، يان جىيەجىكرەنى پەيرەوى ناخۆيە؟

نەوشىروان : ئەو ئەگەرئەو بۆ سەرکردايەتى يەكىتى خۆى، ئەوان خۆيان
ئەتوانن بەپىارى لىبەدن.

گولان : بۆچونىك ھەيە دەلەيت لەو تەى سكرتيرى گشتى يەكىتى نىشتمانى
كوردستان چۆتە بەغدا و بوو تە سەرۆك كۆمار، بەھۆى سەرقالى لە بەغدا
ئەو نە ناپەڕىتە سەر يەكىتى وەكو جارەن، چونكە سەرقالى كىشەى سوننە و
شىعە و سىياسەتى نۆدەولەتى و. . . ھتد، بۆيە ھەندى جارەن كۆتەرلەكەى
لەدەست دەردەچىت. ئايا فەلەن ئەو كارىگەرى ھەبوو كە ئەو ناكۆكەيانەى

خەریکه ورده ورده پەردە دەسەنن لە ناو یەکییتی بەهۆی دوروی مام جەلالەو
بیت؟

نەوشیروان: رەنگە ئەو تەئسیریکی گەورە هەبێت، چونکە دوو ئەرکی زۆر
گەورە، لە لایەک تۆ سەرکۆماری دەولەتیکی پەر لە کێشە وەك عێراق بیت و
لە لایەکی ترەو تۆ سکرێتیری حزبیك بیت کە لە هەلو مەرجیکی و ئالۆزای
وەك کوردستانی عێراق دا بیت. بیگومان پێکخستن لە نێوان ئەو دوو ئەرکە
کاریکی و ئاسان نییە.

گولان: کاک نەوشیروان زۆر باسی ئەو دەکات کە گۆرانیك بکری، گۆرانیك
وەك ئەو هەڵە لە نسوسی خالسداتوو. باشە عەلی وەردی کە ئەو کۆمەڵناسە
بەناوبانگە دەلیت هەموو ئەو گۆرانیانە کە لە پۆژەلاتدا دەکری و ئەوانە
کە ئیدیعی گۆرانیکاری دەکەن، جگە لە دووبارە کردنەو هەڵە شتیکی نوێ
نادەن بە دەستەو. پات لەسەر ئەمە چیە؟ ئایا فێلەن ئەو گۆرانیکاریانە کە
دەکری دوا یی ئەنجامە کە هەر ئەو هەڵە کە لە پێشتەدا هەبوو یان فێلەن
گۆرانیکاری لە پۆژەلاتیشدا دەکری و زۆر جدیدی و جیاوازی هەڵە وانی
پا بردو؟

نەوشیروان: بۆچی بچینە سەر ئەو نمونانە کە عەلی وەردی هێناو یە تەو،
من ئیستا حالی حازر لە کوردستانی عێراقدا لەو قۆناغدا دەژیم. پرسیار لە
خۆت دەکەم ئایا ئیمکانی چاکسازی لەم ولاتەدا هەیه یان نییە؟ ئیمکانی ئەو
هەیه کە عەدالەتیکی کۆمەلایەتی جێبەجێ بکری یان نا؟ ئیمکانی ئەو هەیه
کە ئازادی پەر دەرپەڕین و کاری سیاسی زۆرتر بیت یان نا؟ هەموو ئیمکانەکانی
هەیه، من بۆچی خۆم بێستەو بە قەسەیه کە عەلی وەردی دەرپەرە
کۆمەلگایەکی پێش چل سال لەمەو بەر.

گولان: بەلام خۆ عەلی وەردیش هەر و ئەو قەسەیه کە نەکردوو، هەموو
شۆرشەکانی هێناو تە پێش چاوی خۆی ئینجا وای گوتوو، چونکە عەلی

وهردی رهنګه چ هڼابت باش شاره زای بیت که له ناو واقعی کومه لایه تی به
تایبه تی عه رب زور قال بوته وه.

نه وشیروان : به لئ وایه.

ګولان: بهر له وهی بیینه سره بالی ریفورم که چ هڼابت سره کردایه تی ده که یت.
ثایا یه کیستی نیشتمانی کوردستان وه کاک بهرهم سالحیش، وای ګوت ده بیت
بزاین ثایا حزبی رابردوه یان ثاینده یه به پای چ هڼابت؟ نیمه نه وه ده زاین له
رابردودا شهرعیه تیکی شوږشگیرانه ی به هیزی هه بوو، به لام ثایا ده بیت هر
له سر نه وه شهرعیه ته شوږشگیرانه یه بروت به پړوه، یان نیستا ته ماشا ده که ین
یه کیستی حزبی ثاینده شه؟

نه وشیروان: من ناتوانم نه و پریاره بدهم، وه ک پریاری مه که مه وایه و من نه و
پریاری مه که مه یه نادهم، به لام نه توانم نمونه ت له سر نه وه بو به نیمه وه.
نه ګر یه کیک سره وه و سامانیکی زوری بو به جی بمینیت، کومه لیک مندا
له و خیزانه دا هه بن و هه موو پوژیک له سره وه و سامانه کونه که بخون به بی
نه وهی شتیکی تازه ی بخه نه سر، پوژیک دیت ته و او ببیت. سره وریه کانی
یه کیستیش بهس نین بو نه وهی که تو ګه نچ و نه وهی تازه پیګه یشتووی کوردی
پی قانع بکه یت. من هه تا نیواره بو یه کیکی باس بکه م چه ند مانګ و چه ند پوژ
له نه شکه و تیکدا ژیاوم، چه ند مانګ و چه ند پوژ چووین که مینمان داناوه و
چه ند مانګ و چه ند پوژ له شاخ و داخ نوو ستووین و وامن کردوه، نه وه هیچ
فیری ګه نجی نه و سرده مه ناکات. نیمه نیستا له شوږشدا نه ماوین نیستا له
ده و رانی هوکمرانیاین. له هوکمرانیدا خه لک چاوه پړی ده کات ژیانی خوشتر
بیت، پاشه پوژ میسوګر بیت، زانکوکانی باشر بیت، نه دای حکومت ته که ی
باشر بیت، له من و ناسایش بهر قه راتر بیت، بازار ببوژیته وه، کوشتوکال و
پیشه سازی ببوژیته وه. نه وان نه و یان له نیمه نه ویت. حیکایه تی رابردو به
که لکی نه و زمانه ناییت.

گولان: وهك خۆت باست كرد چەند جار ئىكش له يەكئىتى ناپازى بووى له سالانى پابردوو و سەرەتاي نەو دەكانه وه تا ئىستا چەند جار ئىك ناوا بوويت، بەلام ئايا هەست ناكەيت ئەو جارە له هەموو جارەكانى تر ناپازىبوونەكەت بە دەنگىكى بەرزتره؟ دەتەوى فەلەن يەكئىتى وهك ئەوى چەنابت پىت رايە له خەت لای داوه تۆ بيهيئيتەوه سەر خەت و وهكو جارانی لىكەيتەوه و كونجى گوشەگىرى نەگرى؟ چونكە ئەو جارە خەلگىكى زۆر پشتگىريت دەكەت و دەلێن ئىمەش هەمان بۆچوونمان يان هەر بە سەرراحت دەنووسن ئىمە لەگەل خەتى كاك نەوشىروان داين.

نەوشىروان : ئىستا لەگەل جارەن فەرەكەى ئەوهيه كە جارەن ئىمە لە خەتەر دابووین. پيش پڕوخانى سەدام حسين مەترسى دەرەكى هەرەشەى لى دەكردين. ترسى ئەوهەمان هەبوو ئىسلامى سياسى كە لە هەلەبجە و تەويلە و بيارەدا بوون و لە دوايیدا بوون بە ئەواتى درووست بوونى ئەلقااعیدە لە هەموو عێراقدا. هەردەم مەترسى ئەوه هەبوو كە بێن شارى سلیمانى و كوردستان داگیر بكەن. خەتەرى بەعسىمان لەسەر بوو، خەتەرى دەرەوهەمان لەسەر بوو، ئىستا ئەو خەتەرەمان لەسەر نەماوه. بە پای من ئىستا خەتەر لەناو خۆمانەوهيه. ئىمە لەماوهى ئەو شانزە سەلهى پابردودا توانیومانە وهكو پيشتر باسم كرد بناغەى دەولهتى كوردی دابەزێنین. كۆشكىكى گەرەمان درووست كردوووە كە پێى دەلێن حكومەتى كوردی. لەناو ئەم كۆشكە گەرەيه خەلكى واى تێدايه كە شایستەى ئەو شوێنە نیه. ئىشى ئىمە ئەوه نیه ئەم تەلارە بپروخێنین یا ئەم كۆشكە بپروخێنین. ئىشى ئىمە بریتیه لە گۆرپى سىستەمەكە و لە جۆرى بەرپۆهەردنى ناو ماله كە. ئىستا قەوارە دەستووریهكەى كوردستانی عێراق چەسپاوه، خەتەرى غەزوى خاریجیمان لەسەر نەماوه. ئەوپەرى ئێران یا توركيا دیت سنوورەكانمان بۆردومان دەكەت. دانیشتوانى هەموو سنوورەكان بەقەدەر دانیشتوانى گەرەكێكى شارى هەولێر ناییت. لەبەرئەوه خەتەرەكە كە دیت لە جۆرى بەرپۆهەردنى ولاتەكەى

خۆمانه وهیه. ئەو زەمانه من نەمئەویست قسە بکەم لەبەرئەوهی لە لایەکهوه ترسمان هەبوو ئیسلامی سیاسی بیّت مەنتیقەکه مان لە دەست دەریڤنیت، لە لایەکهوه ئێمە سەد کیلۆمەتر لە مەقەرێ فەیلەقەوه دوور بووین لە کەرکوک بە یەک شەو ئەیاننوانی بیّنە کوردستانهوه شوێنه کانهان هەموو لێ تیگبەدن و بگهڕێنهوه. لە لایەکهوه خەتەری تورکی هەبوو، لە لایەکی ترهوه خەتەری پارێ هەبوو لە زەمانی ناکۆکی بەینی یەکییتی و پارتیدا. تۆ مەجبووربوویت و ئەولەویەت بۆ ئەوهیه کە ئەگەر دام و دەزگایەک بە دلێشیت نەبیّت هەر ئەوهت پیّ باشترە لەوهی دام و دەزگایەکی غەریب بیّت سەیتەرە بکات بەسەرتهوه. ئیستا ئەوه نەماوه یەکییتی و پارێ ئیتیفاقی ستراتیژیان هەیه، خەتەری ئێرانمان بەسەر نەماوه، خەتەری تورکیامان بەسەر نەماوه و خەتەری بەغداشمان بەسەر نەماوه. وەختی ئەوهیه ناو مالەکهی خۆمان پێکبخهین.

گولان: باشە کاک نەوشیروان ئەو راستە کە دەلێیت نامانەویّت ئەو کۆشکە بپروخیت، بەلام هەست ناکهیت لە پۆژنامەی پۆژنامە کە چەناب کۆمپانیای وشە بەرپۆه دەبەیت. بۆ نمونە چاوپێکەوتن لەگەڵ جاشیک دەکریت کە تا سەر ئیسقانی خیانهتی لێ دەباری، تا بن هەنگلی بە خوینی ئەو خەلکە داماهو سوور بووه کەچی ئەوان دین و قسە بە حکومەتی هەریم دەلێن و قسە بە دەسلەلات دەلێن. ئایا ئەوه برینی خەلک چارەسەر دەکات یان زیاتر دەیکولێنیتەوه؟

نەوشیروان: تۆ خۆت سەرنووسەری گۆڤاریکی ئەبیّت باوەرپت بە ئازادی رادەرپرین هەبیّت.

گولان: ئازادی لەگەڵ خەلکی نیشتمانپەرور.

نەوشیروان: نەخێر لەگەڵ هەموو کەسیکدا. تۆ دەبیّت هەمیشە پەراویژیک بەیانیتهوه بۆ پای بەرامبەر، بۆ پای ناحەز، بۆ پای دوژمن. تۆ وەختیک کە پای کابرایەک بڵاودەکەیتەوه مانای ئەوه نییه تۆ پشتیوانی لێ ئەکەیت.

گولان: به لّام خو دهمانين پيش وهخت قسهی خير له زمانى نهو کابرايه نايه ته دهر که تا سهر ئيسقانى خيانه ته.

نهوشيروان: به لّی پاست دهکەيت، به لّام نهوه به شيك بووه له کۆمه لگای کوردی. کۆمه لگای کوردی جاشيشی تيدا بووه، له شفرۆشی تيدا بووه، سيخوپی تيدا بووه، به لّام به گشتی هه مووی کۆمه لگای کوردیه تۆ مه سنولیه تیکت هه یه بهرامبه ری، ناتوانیت و زهمانی نهوه نه ماوه خه لک ته سفیه بکه يت و تويزيکی کۆمه لگا پاکتاو (ته سفیه) ه بکه يت. ئيمه دواي پاپه رين کاريکی زور باشمان کرد که جوړيک له ئاشتبوونه وهی نيشتمانيمان له گه ل هه موو نه وانه ی که له گه ل حکومهت هاوکاربوون کرد. بوو به سه به بی نه وهی که نارامی و ناسايش تا رادهیه ک له کوردستاندا هه بیّت.

گولان: زور جار باسی نهوه دهکريّت کاک نهوشيروان خو ی پيشنياری نه وهی کرد که ئاماده سازي بکريّت بۆ کۆنگره و هه لبژاردن له کۆميته و مه لبه نده کان و هه ر ج هه نابيشت سه ره پهرشتياری نهو هه لبژاردنه بووی. هه یچ کيشه یه ک نه بوو ته نانه ت دوو سی پوژ دواي هه لبژاردنه کان که هه نديک پيکدادان و تووره یی دروست بوو له کوردستانى نو ی، له شوينی کيش ديما نه یه کت له گه ل کرابوو گوتبووت نهوه شتيکی نهو تو نيه که شايه نی باس بیّت، که چي ده لين دوايی ئيه دهنگتان که م هينا بويه هه لو یستت وه رگرت. ئايا دهکريّت نه مه زياتر پوون بکه يته وه؟

نهوشيروان: پاسته وایه ئيمه دهنگمان نه هينا بويه هه لو یستمان وه رگرت و هاته مه دهره وه. هه یچ عه یبی تيدا نييه.

گولان: واتا به وات به وه نه بوو که تۆ که مينه ی خو ت بکه يت به زۆرينه؟ نهوشيروان: خو م چۆن بکه م به زۆرينه. وهختيک تۆ نه که ويته ناکۆکيه وه له گه ل باليک.

گولان: له پرۆسه ی ديموکراسيدا خو ی هه ر وایه.

نەوشیروان: نەخێر لە پرۆسەی دیموکراسیدا ئاسایش بێ لایەنە، هیزی چه‌کدار بێ لایەنە، دەزگای پراگەیاندن بێ لایەنە و پارەوپوول بێ لایەنە. لەم هەلبژاردنە ئێمە ئەوانە بێ لایەن نەبوون.

گولان: یەکیتی هەمیشە و هەر لەگەڵ درووست بوونیەوه بایی جیاوازی هەبوو. وەك باسەمان كرد كۆمەلەی پێنجەهەران و شۆرشگێران و هێلی پان. بەلام هەست ناکەیت ئەو یەك دوو سالی ئیستا جیاوازیەكان وەرە وەرته‌سكەبنەوه، بە مانایەکی تر ئەو فەزایە كەم بۆتەوه كە بتوانی لەناو یەكێتیدا جیاوازی نیشان بدریت؟ بە تایبەتی ئەو تەنگێتەه‌لچینیە بایی ریفۆرم كە ئیستا هەر پۆژی چاوه‌پوانی بێاریك دەكەن كە چیان بەسەر دیت. مەبەستم ئەوێهە پێكەوه‌ژیانی جیاوازی ئاوا ناکریت، جیاوازی ئەوێهە كەابرا دەنگی خۆی بە ئازادانە هەلپێ. ئیستا هەست دەكەیت ئەو جیاوازیە بەرفراوان نییە؟

نەوشیروان: وایە ئیستا سولتە و دەسەلاتیان بە دەستەوه‌یه.

گولان: بەشێك لەو بالە ریفۆرم ئیستا پێیان وایە دەبی‌ت سكرتێر و بەشیکی سەرکردایەتی یەکی‌تی دەست لەكار بكێشیتەوه. ئایا هەست ناکەیت ئەو بێاریکی زۆر قورسە؟

نەوشیروان: مەسەلەی دەست لەكاركێشانه‌وه، ئەو رەنگە بەس لە كۆمە‌لگای رۆژه‌لاتیدا ئەو داوایە بە كفر حیساب بی‌ت، ئەگینا لە هەموو جێگایەك دەبی‌ت بلی‌یی بپۆوه و دەست لەكار هەلگرە.

گولان: ئاخ‌ر ئێمەش لە كۆمە‌لگایەکی رۆژه‌لاتی كە ئەو قسەیه‌ بكەین هەست ناکەیت قورسە؟

نەوشیروان: بە‌لێ قورسە وایە. خۆ بایی ریفۆرم ئەو داوایەیان نەكردوو رەگ ئەو داوایە كەدوو. بەلام خۆ كفریان نەكردوو. یەكێکیان نمونەیه‌کی باشی هێناوه كە وتی ئەگەر راهینەر (مدرّب) ی تیپێکی فوتبۆل سی‌ جار تیپەكە‌ی دۆراندی ئەبی‌ت خۆی بپروات و وازی‌بی‌ت. خۆت شارەزای یەكێك لە ناكۆکیە

سهره کیه کانی نیوان لینین و هه موو حزبه سۆشیال دیموکراته کانی دونیای وهختی خۆی له سهر شهوه بووه که لینین باوه پری به وه بووه شوپشی پرۆلیتاری بکات، دکتاتۆریه تی پرۆلیتاریا دروست بکات، له پریگه ی توندوتیژییه وه دهست به سهر دهسه لاتدا بگریت. لینین پیتی وابوو مملانیسی چینایه تی بزویته ری میژوو. سۆشیال دیموکراته کان لایه نگری شهوه بوون که له بیئت سلمی چینایه تی بلۆبکریته وه، جیاوازی چینایه تی له نیوان هه ژار و دهوله مه ندا کهم بکریته وه و له پریگه ی ناشتییه وه کاره کانیا ن بکه ن. ئیستا یه کی که له و شتانه ی که پیموایه شه و برادرانه ی له ناو یه کی تی و له ناو کورددا شت ده نووسن له سهر سۆشیال دیموکرات، باوه پرم وایه له چه وه ری سۆشیال دیموکرات تی نه گه یشتوون. چونکه به و کاره ی ئیستا که له وان ده یکه ن جیاوازه و ده لاقه که ی چینایه تی گه وهره تر ده که ن له جیا تی شه و ی چینه کان له یه کتری نزیک ببنه وه. چه وه ری فکری سۆشیال دیموکرات شه ویه که تو هه ول بده یه تی له پریگه ی دیموکراتی و له پریگه ی هیمنی و په رله مان و له مانه جیاوازی نیوان چینه کان کهم بکه یته وه. چینه هه ژاره که ناستی ژیا نیا ن به رزیته وه و چینه ده وله مه نده که ش له پریگه ی باج و شه و شتانه وه سامانه کانیا ن بیته خواره وه و بیکه ن به مولکی ده ولت. ئیمه له و قو ناغه داین. به لام به داخه وه شه وانه ی که باسی سۆشیال دیموکرات ده که ن وه ک شتی که تییده گه ن، ته نانه ت فه د له زه مان ی خۆیدا که حزبی شیوعی دروست کرد وه وتویه تی باوه پری به سۆشیال دیموکرات نییه.

گولان: فه د ستالینی بوو. هه ر له سهر ده می ستالینی شدا دروست بوو.

نه وشیروان: به لئى ستالینی بوو. شه و ی ئیمه ش ئیستا ته قریبه ن هه ر ستالینیه ته.

گولان: راسته که ده لئى بالی ریفۆرم له به رله وه ی له ئیمتیازه کان دور خرابوونه وه بۆیه شه و ده نگه یان هه لپری و بالیکیا ن دروست کرد به ناوی ریفۆرم بۆ شه و ی شه و ئیمتیا زاتانه بیته وه ده ست خۆیا ن؟ له گینا هیج مه سه له یه کی

فکری بهو مانای سیاسی نییه که یه کیتی بهرو لیکهه لوه شانوه یان دابیرن له میللهت ببات؟ به لām ئیمتیازه کانیاں له بهردهست نییه بویه وا دهکن؟
نهوشیروان: هه موو شتیکیان له بهر دهست بووه تا ئیستاش له بهر دهستیاندایه.

گولāن: ئه ی ئیستا ئه و چوار ئه ندای مه کته ب سیاسیه یاسی ئه وه دهکن که ئه و پاره و پووله سهرف دهکریت کهس نازانیت چۆن سهرف دهکریت؟
نهوشیروان: ئه مه مافی سروشتی ههر ئه ندām مه کته بیکی سیاسیه، په یوهندی به وه نییه، په یوهندی به وه هیه ده بیّت بزانیّت ئه و حزبه ی له ناویدا کاری تیدا ده که ی سهرمایه که ی له کو ییه به دهستی کییه و چی لی دهکریت و چه ندیشه؟

گولāن: واتا ئه و پاره و پووله به دهست بالی ریفۆرمه وه نییه؟
نهوشیروان: به دهست که سه وه نییه، کهس نازانیّت به دهست کییه وه یه. ئه گینا ئه وانه هیه که سیکیان ئیمتیازاتیان لی نه سه نراوه ته وه. هه ندیکیان وه زیرن و هه ندیکیان پله ی زۆر به رزیان هیه.

گولāن: ئه وه ی وه زیریش بوو ئه و پۆژه وتیان تا ئیستا وه زیرد و لاشمان نه داوه، واتا ئه گهر بیروکه ی لادانی گه لاله کرابیّت؟

نهوشیروان: دوور نییه، به لām من مه به ستم وه لāmی پرسیاره که ی تویه، واتا هیه که سیك له و که سانه ی که ئه و بیروکانه یان هیناوه ته پیش له ئه نجامی ئه وه وه نه بووه که ئیمتیازاتیان لی سه نراوه ته وه، نه خیر وا نییه.

گولāن: ئه و هه لویستانه ی کاک نهوشیروان له لایه ک و هه لویستی هه ندیک له سهرکر دایه تی یه کیتی له لایه کی تر که خه ریکه پیکهه لده شاخین، ئه مه وا ده کات بواری ئه وه زۆر که م بیته وه که کاک نهوشیروان به رده وام بیّت له ناو یه کیتی نیشتمانی کوردستاندا؟ ئه گهر وای لی بیّت تو ئه لته رناتیقت هیه؟ چونکه به ته ئکید تو ناتوانیّت وه ک هاوولاتیه کی ئاسایی بزیت، قسه ی تو جوړیکه هه موو کوردستان ده بی موتابه عه ی بکات و بزانیّت به ره و کام ئاقار

ههنگاو ههڵدهگری، له بهرئهوه ئهگهر وای لیهات تۆ له ناو یهکیته نیشتمانی نه توانیت بهردهوام بیت و درێژه بهو ههلوێستانه ی خۆت بدهیت؟ ئه لته رناتیفت چییه؟

نهوشیروان: ههروهکو ئیستا چی ئهکهه ههروها ئهکهه. گولان: بهلام ئیستا له ناو یهکیته. نهوشیروان: ئیستا له ناو یهکیته نیم. له درهوه ی یهکیته قسه ئهکهه، من نه له مهکتهبی سیاسیم نه له سهکرکدایه تیم نه له مهلبه ندم. دوا یی ئهوه ی که تۆ باست کرد، رهنگه تۆ پرسیاره کهت زۆر به دیبلۆماسیانه کرد. من خۆم نه حزیم ههیه، نه دهزگای دیکه ههیه و نه پیکخواوی سیاسیم ههیه. واته ئهگهر شهپیش ببی من لایهنگری شهپ نیم، ئیمه تازه خهریکین بیر ههڵدهکهین و خانوو دروست دهکهین، ئیمه به تهمای پرۆسه یهکی زۆر هیمن و دیموکراتین. گولان: هه ندیک له وانه ی که ئیستا له سهکرکدایه تی یهکیته ده لێن کاک نهوشیروان هه ره شهیه بو سه ر یهکیته؟ واته تۆ ده تهوی یهکیته له بهریه ک هه لوه شینیه وه و فهوزایه ک له ناو یهکیته دروست بی و ئه و ئارامی و هیمنییه ی له ناو یهکیته ههیه نه مینیت. ئه مه تا چه ند راسته یان به پیچه وانه وه تۆ هیزی مانه وه ی یهکیته. کامه یانی؟ نهوشیروان: ئه وه ئه توانیت له خویان بپرسیت.

گولان: کاک نهوشیروان دوا ی چل سال خه بات که له گه ل ئه ودوخه تال و شیرینه ی یهکیته ده پۆیت و قوربانیت داوه و ماندوو بوویت و هه موو پێگایه کی سه ختت گرتۆته بهر بو سه رکه وتنی یهکیته نیشتمانی کوردستان. ئیستا پێگا ده ده یته یهکیته نیشتمانی تووشی کهرت بوون بیت؟ نهوشیروان: من له وه تی خۆم هاتومه ته دره وه به یه ک که سم نه وتوو و ازبیینیت، هه رچیش پرس ی به من کرد بیت و توومه ئه وه ئاره زووی خۆته. گولان: به لام تۆ کاریگه ری زۆرت ههیه چونکه تۆ سی چل سال خه بات له م حزبه ههیه. . .

مۆ بیستوتە سەیک لەناو یەکی ئی بووئیت و من پێم وتبیت لەناو

یەکێتی بێت. بە پێچەوانەوه هەر کەسێک لە مەن پرسیبێ و تۆمە لە شوێنی
خۆتدا بۆمێنەرەوه و ئیشی باش بکە. ئێمە بەدیاریکی ترمان نییه تا ئیستا پێی

بۆلێم لەوه واز بێنە و وەرە خەریکی ئەمە بە.
گولان: کاک نەشیروان وایزانم لەو دواییە مام جەلال بڕیارێکی دا کە تەوافوقێک
دروست بێت لەنیوان ئەوانە ی کە لە کۆنفرانسدا بۆهەڵبژاردنەکان دەرناچوون،
ئەوانیش بێن بۆ کۆنگرە. ئایا ئەو کێشە یە بەوه چارەسەر دەبێت؟ ئەگەر
ئەوانە ی کە دەریشناچوون بە دەنگدان کە حەقی خۆیان بوو دەنگ بەهێن بەهەر
هۆکاریک بووئیت دەنگیان نەهێنا، ئەگەر ئەوانە بێنە کۆنگرە دای کاک
نەوشیروان چاک دەکاتەوه؟

نەوشیروان: ئێمە موشکیلە کەمان ئەشخاس نییه، واتا ئەوه نییه چەند کەسیان
لابریت و چەند کەسیک بچیتە شوێنی. ئێمە موشکیلە کەمان ئەوه یە گۆڕ
چۆن لە شیوه ی بەرپۆهبردنی ئیشەکاندا ئەکریت، گۆڕین چۆن لە پەیرهو
ناوخۆدا ئەکریت، گۆڕین چۆن لە بەرنامە ی حزبە کەدا ئەکریت ئەگینا ئەگ
هەموو سەرکردایەتی بگۆڕدریت ئەگەر بە هەمان ئەو سیستەمە ی ئیستا ئێ
بکەن هەمان بابەت و گرفتە. سیستەمی ئیشی یەکی ئی سیستەمی
سەرۆکایەتییه، ئەندامانی مەکتەبی سیاسی لەبەردەمی شەخسی سکرە
گشتیدا بەرپرسن، واتا لەبەردەمی یەکتەیدا بەرپرس نین، مەبەستم ئەو
دانانیشتن لە کۆبوونەوهکاندا پرس و پرا بە یەکتەری بکەن. مەسەلە ی تەوافو
تۆ بێت پێچ کەس لەبەر خاتری من و پێچ کەس لەبەر خاتری سەرکردا

و له‌بهر خاتری مه‌کته‌بی سیاسی به‌ینی بن
گرفت و کیشه‌کان ناگان. چونکه موشکیله‌کان، به‌کانه
گولان: نه‌وه ته‌وافی‌که وه‌له‌وه‌ی له‌به‌غدا ده‌کریست. به‌کانه
چاره‌سهرنکی کاتی یفت بو نه‌وه‌ی له‌به‌وه‌ی له‌به‌کانه
نه‌وشیروان: وه‌ک ئیستا عه‌رم کردی گه‌وه‌ی له‌به‌شخاس نییه، گرفت نه‌وه‌یه
ده‌لاقیه‌کی گه‌وره له‌نیوان یه‌کی‌تی و خه‌ل‌کدا نه‌وه‌ست بووه. ده‌لاقیه
دروستبووه له‌نیوان قاعیده‌ی یه‌کی‌تی و سه‌رکردایه‌تیه‌کی.

گولان: نه‌گه‌ر تو بیه‌ته جیگری سه‌رته‌یری گشتی که پی‌شته‌یش جیگر بووی، نه‌وه
هه‌موو کادیر و ته‌نانه‌ت هه‌ندی‌ک له‌ئه‌وانه‌یش که له‌مه‌کته‌بی سیاسین و
په‌یره‌وی تو ده‌کن، ئایا به‌م هی‌زه‌وه ناتوانیت نه‌وه ده‌لاقیه به‌چوک به‌کته‌وه و
ئه‌وه فه‌زا گه‌وره‌یه‌ی له‌نیوان خه‌ل‌ک و یه‌کی‌تی نیشتمانی هه‌یه به‌لای که‌می
سه‌دا په‌نجای که‌م به‌کته‌وه؟

نه‌وشیروان: بۆم نه‌کرا بۆیه هاته‌مه ده‌ره‌وه، نه‌متوانی.

گولان: باشه ئه‌ی نه‌گه‌ر بریاریان دا بو نمونه بو نه‌وه‌ی له‌بهر یه‌کی‌تی
نشتمانی کوردستان تووشی وه‌زیکی خراپ نه‌بی‌ت سه‌رله‌نوی کۆنفرانسه‌کان
ست پی‌بکه‌نه‌وه، واته نه‌وه‌ی که کرا قبول نه‌بی‌ت دووباره وه‌ک پی‌شته‌ر
په‌رشته‌یاری هه‌لبه‌ژاردنه‌کانیش هه‌ر خۆت بیکه‌یت. ئایا ئاماده‌ی نه‌وه
یه‌یت؟

نه‌وشیروان: نه‌وه گریمانه‌یه‌که له‌وه‌ختی خۆیدا باسی ده‌کین.

گولان: کاک نه‌وشیروان تو جگه له‌وه‌ی وه‌ک سیاسیش وه‌ک نووسه‌ریک و وه‌ک
سنی‌ریکی‌ش تا راده‌یه‌ک جی ده‌ستت له‌بواری رۆشنی‌ری و نووسینی‌شدا
چاوه. خه‌ل‌ک چاوه‌پروانی ده‌کرد که کۆمپانیای وشه داده‌مه‌زیت به‌راستی
پروانی شتی گه‌وره‌ی ده‌کرد، به‌لام ئیستا هه‌ست ده‌که‌یت کۆمپانیای
ش نه‌وه نه‌بوو که کاک نه‌وشیروان به‌ری‌وه‌ی ده‌بات. چونکه ته‌سه‌ور ده‌کرا
نه‌وشیروان دوا‌ی نه‌وه شاره‌زاییه‌ی له‌بواری سیاسه‌ت و نووسین دا هه‌یه‌تی

رەنگە شتېك بىكات كە زۆر جىياواز بىت لەو دۆخەى كە رۆژنامەگەرى كوردى ھەيەتى، ناليم ھىچ جىياوازی نىيە، تا رادەيەك ھەيە بەو ئاراستەيەى كە ئيوە خوۆتان دەتانەوى. بەلام ئەوەش نىيە كە خەلك پىيى وابوو كۆمپانىيائى وشە شتېكى نەوى دەبىت، بەتايبەت ئەگەر دروستكردنى ھەوالى لى دەركەى، كە من ئەمەيانم پى باشە، ئەوانى ترى تۆزىك لە رۆژنامە ئەھلىيەكانى تر باشترە، پرسىيار ئەويە ئىستا خوۆت لەبەرپۆەبردنى ئەو كۆمپانىيائە بەو ھەزەى ئىستائى پازىت؟

نەوشىروان : بەو توانا كەمەو كە ھەمانە بەلى پازىم.

گولان: بەلام، رەنگە ئەو پاساۋ نەبىت.

نەوشىروان : نا ئەو پاساۋ نىيە، ئيمە دامانئابوو ناوھند (مركز) يك دروست بکەين بۆ ليكۆلىنەوھى ئابوورى، سياسى، عەسكەرى و بوارى جياجيا بە شارەزاييەو. كە وختىك حيسابمان كرد بۆ سى مانگ پارەو پوولىكى زۆرى تيدەچىت. دامانئابوو بۆ نمونە بلين تەلەفزيۆنەكەمان زووتر بخەينە ئيش، خوۆت دەزانىت بودجەى تەلەفزيۆن چەندى ئەووت، پۆژنامەى پۆژانە بودجەى چەندى ئەووت، كە وختىك تۆ پاپرسىيەك ئەكەيت خوۆت ئەزانىت بودجەى چەندى ئەووت. ئيمە تا ئىستا بىجگە لەو پارەيەى كە ئەوئجار لە مام جەلال مان وەرگرتوو ھىچ پارەيەكمان لە ھىچ لايەن و جىيەتيكەو وەرەگرتوو، بەو ئيمكانىيەتەى كە ئىستا ئيمە ھەمانە ئەوئندەمان پى ئەكرىت. ئومىدم وايە لە پاشەپۆژدا بتوانين زياتر بکەين. دواى ئەووش، خەلك ھەميشە چاۋەرۋانىيەكانى زۆرە، واتا چاۋەرۋانىيەكانى زۆرتەرە لەوھى كە تۆ بتوانىت پيشكەشى بکەيت. خەلك پىيى وابوو كە ئەگەر ھەمەتى كوردى ھەبىت خەلك ھەمووى لە بەھەشتدا ئەزىت.

گولان: كاك نەوشىروان ئەگەر تووشى قەيرانىكى دارايى ھاتى، ئەووش وارىدە، لەگەل يەكيتيش ھەزەت بەو شيوەيە بىت كە ئەوان ھاوكارىت نەكەن. ھەست ناكەى تووشى قەيرانىك دەبىت و رەنگە بە زەحمەت بتوانىت لى دەرچىت؟

نەوشیروان : لەوانە

گولان: واتا بەرچاوپوونیهکت بۆ کۆمپانیای وشە لەبەر چاوی نییه؟

نەوشیروان : بەڵێ لەبەر چاومە، رەنگە ماوهیهکی تر پڕۆژەیهک بە پەرلهمان بدەین بۆ جووری یارمەتیدانی میدیای ئەهلی میدیای کەرتی تایبەتی.

گولان: ئەگەر پەرلهمان پەسندی نەکرد، چونکە رەنگە ئەوەش زەحمەت بێت؟
لەبەرئەوهی رەنگە تا رادەیهک فەزایەک لە نیو بواری راگەیانندن بەتایبەت
ئەوهی پێی دەلێن میدیای ئەهلی هەبێت و، رەنگە حکومەت و پەرلهمانیش تا
رادەیهک دلیان پێی خۆش نەبێت.

نەوشیروان : وایه، بەلام ئەوه ئەرکی حکومەتە، وەك چۆن لە سلیمانی ئەو
هەموو دەزگای راگەیانندن هەیه بە پارهی گشتی ئیش دەکەن، لە هەولێریش
ئەو هەموو دەزگای راگەیانندن هەیه بە پارهی گشتی ئیش دەکەن، مافیکی
سروشتی دەزگا ئەهلیهکانیشە کە شەریک بن. یان هی ئەوان بێن، یا ئەوانیش
بژییەن. گولان: بەلام ئەگەر نەیانکرد تۆ چی دەکەیت؟ هەر زۆر زۆر ناچار دەبیت
جار جار شتیك بنووسیت، لەوه زیاتر چیت پێدەکریت؟ نەوشیروان: بە لە
ئێستاوه بڕیار نەدەین، بە چاوه‌ڕێ بکەین باشتره.

گولان: کاک نەوشیروان زۆر خۆی لە دیمانه دەپاریزیت، ئایا بەپراستی گوشاری
لەسەرە یان ترسی ئەوهی هەیه بە شیوهیهک لە شیوه‌کان خەلکیك توورە بکات
یان خۆی بە مەرج‌ه‌یه‌تیك دەزانێ بۆ نموونه وەك سیستانی، موکته‌دا، . . .
هتد حەقیقەتی خۆیان نیشان نادەن و بڕیاریش هەموو لە ژوورەکە ی ئەوهوه
دەپوات؟

نەوشیروان : نەخیر، رەنگە هۆی سەرەکی ئەوهی کە خۆم لە دیمانه دەپاریزم
بەپراستی وەك خۆت دەزانی پۆژنامە‌نووس عاده‌تەن فزولین پاتدەکیشن بۆ قسە
کردن، حەز ناکەم پۆژیک لە پۆژان ئەو قسانە ی کە ئەیکەم، خۆت ئەزانی من بە
سەراحت و راشکاوی قسە ئەکەم و خۆم لا نادەم، واتا نامەوی قسەکانم لە
تویکیکدا بپێچمەوه. جاری وا هەبووه کە من قسەیه‌کم کردووه حزییك،

نەوشیروان: تۆ بیستووتە کەسیک لەناو یەکییتی بوویت و من پیم وتییت لەناو یەکییتی وەرە دەرەو و ئیستیقالە بکە؟

گولان: نەمبیسووە بەلام کە تۆ داپرای خەلکیک بە تۆ مۆتەئەسیرە، خەلکیکی زۆریش.

نەوشیروان: ئینجا ئەو دەکەوێتە سەر خۆیان، من کەسم هان نەداوە واز لە یەکییتی بینیت. بە پێچەوانەو هەر کەسیک لە منی پرسیبی و توومە لە شویینی خۆتدا بمینەرەو و ئیشی باش بکە. ئیمە بەدیلیکی ترمان نییە تا ئیستا پێی بلیم لەو واز بینە و وەرە خەریکی ئەمە بە.

گولان: کاک نەوشیروان وابزانم لەو دواییە مام جەلال بریارێکی دا کە تەوافوقیک دروست بیت لەنیوان ئەوانە ی کە لە کۆنفرانسدا بۆهەلزاردنەکان دەرناچوون، ئەوانیش بێن بۆ کۆنگرە. ئایا ئەو کیشەیه بەو چارەسەر دەبییت؟ ئەگەر ئەوانە ی کە دەریشناچوون بە دەنگدان کە حەقی خۆیان بوو دەنگ بهێنن بەهەر هۆکاریک بوویت دەنگیان نەهینا، ئەگەر ئەوانە بێنە کۆنگرە دلی کاک نەوشیروان چاک دەکاتەو؟

نەوشیروان: ئیمە موشکیلە کەمان ئەشخاس نییە، واکا ئەو نییە چەند کەسیک لابریت و چەند کەسیک بجیتە شویینی. ئیمە موشکیلە کەمان ئەو یە گۆرین چۆن لە شیوەی بەرپۆوەبردنی ئیشەکاندا ئەکریت، گۆرین چۆن لە پەیرەوی ناوخوا ئەکریت، گۆرین چۆن لە بەرنامە ی حزبە کەدا ئەکریت ئەگینا ئەگەر هەموو سەرکردایەتی بگۆردریت ئەگەر بە هەمان ئەو سیستەمە ی ئیستا ئیش بکەن هەمان بابەت و گرفتە. سیستەمی ئیشی یەکییتی سیستەمیکی سەرۆکایەتییه، ئەندامانی مەکتەبی سیاسی لەبەردەمی شەخسی سکرێتری گشتیدا بەرپرسن، واکا لەبەردەمی یەکتزیدا بەرپرس نین، مەبەستم ئەو یە دانانیشتن لە کۆبوونەوکاندا پرس و پا بە یەکتزێ بکەن. مەسەلە ی تەوافوقیش تۆ بییت پێنج کەس لەبەر خاتری من و پێنج کەس لەبەر خاتری سەرکردایەتی

و له بهر خاترى مه كته بهى سياسى بهيىنى بۆ كوڤنگره، پيم وايه نه وه چاره سه رى گرفت و كي شه كان ناكات. چونكه مو شكيله كانى يه كيىتى له وه قوولترن.

گولان: نه وه ته وافوقيكه وه كه نه وهى له به غدا ده كريت. نه وه ش رهنگه چاره سه ريكي كاتى بيت بۆ نه وهى هه ردو لا بتوانن به يه كه وه هه لېكه ن.

نه وشيروان: وه كه ئيستا هه رزم كردى گرفتى نه شخاس نيه، گرفت نه وه يه ده لاقه يه كي گه وه له نيوان يه كيىتى و خه لكدا دروست بووه. ده لاقه دروست بووه له نيوان قاعيده ي يه كيىتى و سه ركردايه تيه كه ي.

گولان: نه گه ر تۆ بيته جيگري سكرتيري گشتى كه پيشتريش جيگر بووى، نه وه هه موو كا دير و ته نانه ت هه نديك له نه وان هيش كه له مه كته بهى سياسين و په يره وى تۆ ده كه ن، ئايا به م هيزه وه ناتوانيت نه وه ده لاقه يه بچووك بكه يته وه نه وه فه زا گه وريه ي له نيوان خه لك و يه كيىتى نيشتمانى هه يه به لاي كه مى سه دا په نجاى كه م بكه يه وه؟

نه وشيروان: بۆم نه كرا بۆيه هاتمه ده ره وه، نه م توانى.

گولان: باشه ئه ي نه گه ر برياريان دا بۆ نموونه بۆ نه وهى له بهر يه كيىتى نيشتمانى كوردستان تووشى وه زعيكى خراپ نه بيت سه ره له نوى كوڤنفرانسه كان ده ست پيىكه نه وه، واته نه وهى كه كرا قبول نه بيت دووباره وه كه پيشتر سه ره په رشتياري هه لېزار نه كانيش هه ر خۆت بيكه يت. ئايا ئاماده ي نه وه بكه يت؟

نه وشيروان: نه وه گريمانه يه كه له وه ختى خۆيدا باسى ده كه ين.

گولان: كا كه نه وشيروان تۆ جگه له وهى وه كه سياسيش وه كه نوو سه ريك و وه كه رۆشن بيريكي ش تا راده يه كه جى ده ست له بوارى رۆشن بيري و نوو سيني شدا بهر چاوه. خه لك چاوه پروانى ده كرد كه كو مپانياي وشه داده مه زريت به راستى چاوه پروانى شتى گه وري ده كرد، به لام ئيستا هه ست ده كه يت كو مپانياي وشه ش نه وه نه بوو كه كا كه نه وشيروان به رپۆيه ي ده بات. چونكه ته سه ور ده كرا كا كه نه وشيروان دواى نه وه شاره زاييه ي له بوارى سياسه ت و نوو سين دا هه يه تى

رهنگه شتيك بكات كه زور جياواز بيټ لهو دؤخه‌ي كه روژنامه‌گه‌ري كوردى هه‌يه‌تى، نالييم هيچ جياوازي نيينه، تا راده‌يه‌ك هه‌يه بهو ئاراسته‌يه‌ي كه ئيوه خوټان ده‌تانه‌وى. به‌لام ئه‌وه‌ش نيينه كه خه‌لك پيى وابوو كو‌مپانياي وشه شتيكى نه‌وعى ده‌بيټ، به‌تايبه‌ت ئه‌گه‌ر دروست‌كردنى هه‌والى لى ده‌ركه‌ي، كه من ئه‌مه‌يانم پى باشه، ئه‌وانى ترى توژيك له روژنامه ئه‌هلييه‌كاني تر باشتره، پرسيار ئه‌وه‌يه ئيستا خوټ له‌به‌رپوه‌بردنى ئه‌و كو‌مپانيايه بهو وه‌زعه‌ي ئيستاي رازيت؟

نه‌وشيروان : بهو توانا كه‌مه‌وه كه هه‌مانه به‌لى رازيم.

گولان: به‌لام، رهنگه ئه‌وه پاساو نه‌بيټ.

نه‌وشيروان: نا ئه‌وه پاساو نيينه، ئيمه دامان‌بابو ناوه‌ند (مرکز) يك دروست بكه‌ين بو ليكو‌لينه‌وه‌ي ئابوورى، سياسى، عه‌سكه‌رى و بوارى جياجيا به شاره‌زاييه‌وه. كه وه‌ختيك حيسابمان كرد بو سى مانگ پارهو پووليكي زورى تيده‌چيټ. دامان‌بابو بو نمونه‌ بلين ته‌له‌فزيونكه‌مان زوتر بخه‌ينه ئيش، خوټ ده‌زانيت بودج‌ه‌ي ته‌له‌فزيون چه‌ندى نه‌ويټ، پوژنامه‌ي پوژانه بودج‌ه‌ي چه‌ندى نه‌ويټ، كه وه‌ختيك تو راپرسيه‌ك ئه‌كه‌يت خوټ ئه‌زانيت بودج‌ه‌ي چه‌ندى نه‌ويټ. ئيمه تا ئيستا بي‌جگه له‌و پارهييه‌ي كه ئه‌وه‌لجار له‌ مام‌ج‌ه‌لال مان وه‌رگرتوه هيچ پارهييه‌كمان له هيچ لايه‌ن و جيهه‌تيكه‌وه وه‌رنه‌گرتوه، بهو ئيمكانيه‌ته‌ي كه ئيستا ئيمه هه‌مانه ئه‌وه‌نده‌مان پى ئه‌كرټ. ئوميدم وايه له پاشه‌پوژدا بتوانين زياتر بكه‌ين. دواى ئه‌وه‌ش، خه‌لك هه‌ميشه چاوهروانييه‌كاني زوره، واتا چاوهروانييه‌كاني زورتره له‌وه‌ي كه تو بتوانيت پيشكه‌شى بكه‌يت. خه‌لك پيى وابوو كه ئه‌گه‌ر حكومه‌تى كوردى هه‌بيټ خه‌لك هه‌مووى له به‌هه‌شتدا ئه‌ژيټ.

گولان: كاك نه‌وشيروان ئه‌گه‌ر تووشى قهيرانىكي دارايى هاتى، ئه‌وه‌ش واريده، له‌گه‌ل يه‌كييتيش وه‌زعت بهو شيويه‌يه بيټ كه ئه‌وان هاوكاريت نه‌كه‌ن. هه‌ست ناكه‌ي تووشى قهيرانىك ده‌بيټ و رهنگه به زه‌حمه‌ت بتوانيت لى درچيټ؟

نەوشیروان : لەوانە

گولان: واتا بەرچاوپوونیهکت بۆ کۆمپانیای وشە لەبەر چار نیه؟

نەوشیروان : بەڵێ لەبەر چاومە، رەنگە ماوێهەکی تر پڕۆژەیک بە پەرلەمان بدەین بۆ جۆری یارمەتیدانی میدیای ئەهلی میدیای کەرتی تایبەتی.

گولان: ئەگەر پەرلەمان پەسەندی نەکرد، چونکە رەنگە ئەوەش زەحمەت بێت؟
لەبەرئەوێ رەنگە تا رادەیهک فەزایەک لە نیو بواری راگەیانندن بەتایبەت
ئەوێ پێی دەلێن میدیای ئەهلی هەبێت و، رەنگە حکومەت و پەرلەمانیش تا
رادەیهک دلیان پێی خوش نەبێت.

نەوشیروان : وایە، بەلام ئەو ئەرکی حکومەتە، وەک چۆن لە سلێمانی ئەو
هەموو دەزگای راگەیانندن هەیه بە پارە گشتی ئیش دەکەن، لە هەولێریش
ئەو هەموو دەزگای راگەیانندن هەیه بە پارە گشتی ئیش دەکەن، مافیکی
سروشتی دەزگا ئەهلیهکانیشە کە شەریک بن. یان هی ئەوان بچن، یا ئەوانیش
بژییەن. گولان: بەلام ئەگەر نەیانکرد تۆ چی دەکەیت؟ هەر زۆر زۆر ناچار دەبیت
جار جار شتێک بنووسیت، لەو زیاتر چیت پێدەکرێت؟ نەوشیروان: بە لە
ئێستاوە بڕیار نەدەین، بە چاوەڕێ بکەین باشترە.

گولان: کاک نەوشیروان زۆر خۆی لە دیمانه دەپاریزێت، ئایا بەپراستی گوشاری
لەسەرە یان ترسی ئەوێ هەیه بە شیوێهەک لە شیوێهەکان خەڵکیک توورە بکات
یان خۆی بە مەرجەعیەتی ئەزانێ بۆ نمونە وەک سیستانی، موکەدا، . . .
هتد حەقیقەتی خۆیان نیشان نادەن و بڕیاریش هەموو لە ژوورەکە ئێوەوە
دەهوات؟

نەوشیروان : نەخێر، رەنگە هۆی سەرەکی ئەوێ کە خۆم لە دیمانه دەپاریزم
بەپراستی وەک خۆت ئەزانێ پڕژنامەنووس عادیەتەن فزولین راتدەکیشتن بۆ قسە
کردن، حەز ناکەم پڕژێک لە پڕژان ئەو قسانە ئێکە ئێکەم، خۆت ئەزانێ من بە
سەرەخت و راشکاوی قسە ئێکەم و خۆم لا نادەم، واتا نامەوێ قسەکانم لە
توێکلیکدا بپێچمەوێ. جاری وا هەبوو کە من قسەیکەم کردووێ حەزێک،

سەرکردەیهك، گرووپێك یا لایەنێك بە شیۆهیهکی تر سەیریان کردووە و بە خراپ لێکیان داوەتەو. ھۆکارەكە ئەوێه ئەگینا نە خۆم بە مەرجە ئەزانم و نە ئەو شتانە. ھەرچیشی وتووێه من بە وتار نووسیومە.

گولان: خۆ خەلکی تریش ھەیه پۆژانە دیمانە دەکات و بە خراپیش لێك دەدریڤتەو و گۆیشی پێنادات.

نەوشیروان: من گۆیی پی ئەدەم، بەلامەوێه گرنگە کە بە خۆپایەیی ھیچ لایەك زیور نەکەم.

گولان: کاک نەوشیروان دواي ئەوێه ئەو وەزەعە گەرم بوو عومەر شیخ موس گوتی من بۆ ئەوێه ھاتووێهتەو بۆ ئەوێه وەزەعە ھیور بکەمەو. کاک کۆسەرەتیش رەنگە پۆلێك ببینی. ئایا پیت وایە بە ناوبژیوان ئەو مەسەلەیه چارەسەر دەکری؟ واتا کیشەي ئیوێه کیشەي ئەوێه خەلک ببیتە ناوبژیوان و ئیوێه تۆزیک سارد بکەنەو و ئەولاش سارد بکەنەو بۆ ماوێهکی کاتی؟ یان کیشەي ئیوێه کیشەيیهکی سیاسیه و دەپیت گۆرانکاری سیاسی لە ئیدارە و لە سیستەمەکە بکری؟

نەوشیروان: وایە، گۆرانی سیاسیش بەشیکە لە گفتوگۆ، واتا گۆرانی سیاسی بە گفتوگۆ ئەکری. ناوبژیوانی و قسەکانی ئەوانیش بەشیکە لەو گفتوگۆیانە و شتیکی باشە کە بکری. باشتەین پێگاش پێگای گفتوگۆیه و من خۆم بپروام بە دانوستان ھەیه.

گولان: واتا گەشبینی بەوێه کە ئەگەر ئەوان ھاتنە ناو ئەو کیشەوێه وەزەعە تۆزیک باشتەر بکەن؟

نەوشیروان: پیم وانییه بگەنە ئەنجامیکی گەورە، بەلام ھەر لە ھیچ باشتەر. ھەمیشە کردن باشتەر لە نەکردن.

گولان: پراستە بالی ریفۆرم دەنگیکی جیاوازه لەناو یەکیتی چ بۆ حکومەت چ لەناو حزبەکانی تریش. بەلام ھەست ناکەیت ئیوێه تا ئیستا پڕۆژەیهکی جدیدیقان نییه بۆ بەرپۆهبردنی حوکم، بۆ سیاسەتی حوکم، بۆ رۆشنییری

حوكم، . . هتد، پاسته له وتارهكانت شتيك دهلييت، بهلام وتارهكانت لهسەر بابەتيكه، بۆ نموونه ئهوهی پابردوو لهسەر ئهوه بوو كه مامهلهمان لهگهڵ توركمانهكانی كهركوك چۆن بێت. ئهوانه پرۆژه نین بهو مانایهی پرۆژه بن بۆ ههموو کاروبارهكانی جگومهت. ههست ناکهیت كهموکورتیتان ههیه بهوهی تهرحهكانتان هیشتا به پێی پیویست پێنهگهیشتهوه؟

نهوشیروان: من قسهکه نهم به ناوی ریفۆرمهوه. ریفۆرمیش به مانای بال و هك زهمانی کۆن نییه سهركردهیهکی ههبیّت و دانیشیّت و کۆبوونهوه بکات و بهرنامه دابنێت، ریفۆرم تا ئیستا ئیتیجاهیکی سیاسیه، تهوهجووه، تا ئیستا تهیاریکه. یهعنی ئهوه نییه تۆ بلییت کۆمهلیک خهڵک پیکهوه گروپیکیان دروست کردوو و ئهو گروپه لهپرووی فکریهوه لهسەر ههموو شتیك مولتهزیم و دانیشتیوون بهرنامهیهك دانهنێن و هك بهدیل. لهبهرنهوه من قسهکه نهم بهناوی ئهوانهوه ئهو شتانهی که بلۆی دهکهمهوه زیاتر هی خۆمن.

گولان: به رای تۆ یهکییتی نیشتمانی کوردستان بهو وهزعهوه بۆ کوی دهپوات؟ واکا بهروو بههیزبوون یان لیکهلهوشانهوه که ههندی جار لهناو سهركردهیهتی یهکیتیش قسهی وا دهکریّت که ئهگەر یهکییتی بهم وهزعه ههر بهردهوام بێت رهنگه دهیانهویّت واته ئیوه دهتانهویّت یهکییتی بچوک بێتهوه و بێته حزبیکی ژماره پینچ یان ژماره چوار.

نهوشیروان: من خۆم باوهرم بهوه نییه که یهکییتی ههلهوهشیتهوه یان لهناو دهچیت. رهنگه لاواز بێتهوه بهلام نه ههلهوهشیتهوه نه لهناودهچیت.

گولان: دواي ئهوه ههموو مشت و مرهی که کرا و دواي ئهوه ههموو رهخنه و رهخنهکاریهی که کاک نهوشیروان بهسهریدا هات و ئیتر چهند جاریک مام جهلالی بینیه له سهردانهکانی ئیره (سلیمانی)، ئیستا پهیهوندیت لهگهڵ مام جهلال چۆنه؟ بهراستی درزیکی زۆر بچووکیش بێت لێی نهکەوتوو دواي ئهوهی که تۆ پای جیاوازی زهق کردۆتهوه؟ یان ههر ئهوه مام جهلال و کاک نهوشیروانه که جاران پیکهوه له شاخ بوون و یهک دل و یهک گیان بوون؟

نهوشیروان: لهسەر ئاستی شهخسی پهیوه‌ندیم له‌گه‌ڵ هه‌موویان باشه، به‌لام له‌سەر ئاستی سیاسی ئیمه‌ ناکوێن.

گولان: ئه‌و ئاسته‌ سیاسیه‌ که‌ بۆچوونه‌کانی خۆتی تیدا ده‌خه‌يته‌ روو بۆچوونی مام‌ج‌ه‌لال لی‌ت نزی‌ک نابێ‌ته‌وه‌؟

نهوشیروان: خۆم وا هه‌ستم نه‌کردوه‌.

گولان: به‌پێی ئه‌و دیمانه‌یه‌ی ئیستا له‌گه‌ڵ ج‌ه‌نابتم کرد هه‌ست ناکه‌م تۆ وه‌کو ئه‌ردوگان که‌ له‌ حزبی ره‌فا هاته‌ ده‌ره‌وه‌ و حزبی داد وگه‌شه‌پێدانی دروست کرد و له‌ هه‌لبژاردنه‌کانیشا سه‌رکه‌وت، یان وه‌کو شارو‌ن که‌ له‌ حزبی لیکۆد هاته‌ ده‌ره‌وه‌ و حزبی کادیمای دروست کرد و ئه‌ویش له‌ هه‌لبژاردنه‌کانا سه‌رکه‌وت، نموونه‌ی تریش زۆرن، پرسیار ئه‌وه‌یه‌ من له‌م دیمانه‌یه‌دا هه‌ستم نه‌کرد تۆ چاوه‌ڕوانی ئه‌وه‌ بکه‌یت به‌یانی چ یه‌کی‌تی بگریته‌ ده‌ست خۆت به‌ شیوه‌یه‌کی به‌رفراوانتر له‌ ئیستا، یان حزبیکی نوی دروست بکه‌یت که‌ بنکه‌یه‌کی ج‌ه‌ماوه‌ری له‌ ئیستای یه‌کی‌تی زیاتری هه‌بێت. وا هه‌ست ده‌که‌م ته‌نها هه‌ندیک بۆچوون هه‌یه‌ ده‌یه‌یه‌ته‌ ڕوو که‌له‌ بۆچوونه‌کانی یه‌کی‌تی جیاوازه‌ و ئیتر له‌وه‌ زیاتر شتیکی تر نییه‌. وایه‌؟

نهوشیروان: وایه‌، ئه‌و زه‌مینه‌ دیموکراسیه‌ی که‌ له‌ تورکیا هه‌یه‌ بۆ دروستکردنی حزب، کوا له‌ کوردستان هه‌یه‌. . .

گولان: ئه‌و زه‌مینه‌ سیاسیه‌ هه‌بوايه‌ ئیستا هه‌نگاوی ترت ده‌نا؟

نهوشیروان: ئه‌وه‌ ره‌نگه‌یه‌، له‌به‌رئه‌وه‌ ئینسان ناتونی‌ت له‌سەر ره‌نگه‌ شت ئیمزا بکات.

گولان: دوا پرسیار، جیاوازیه‌کانی کاک نهوشیروان ئایا به‌شیکه‌ له‌ سیاسه‌تی گشتی یه‌کی‌تی یان ئیستا کاک نهوشیروان له‌ یه‌کی‌تی نیشتمانی کوردستان دابراوه‌؟ جاران زۆر سرووشتی بوو که‌ ڕای جیاوازیشت هه‌بوو هه‌ر سه‌رکرده‌ی یه‌کی‌تی نیشتمانی‌ش بوو. ئایا ئیستا له‌ یه‌کی‌تی دابراوی چونکه‌ ئه‌و ره‌ئی جیاوازیه‌ قوبول ناکرێت، یان هه‌ر له‌ناو یه‌کی‌تی؟

نهوشیروان: مه‌به‌ستت له‌ناو یه‌کی‌تی چییه‌؟ من پۆژانه‌ به‌ ده‌یان کادیری یه‌کی‌تی ده‌بینم، سه‌رکرده‌ی یه‌کی‌تی ئه‌بینم، ئه‌ندامی مه‌کته‌بی سیاسی ئه‌بینم، خه‌لک

ئەبىنم. بۇ داپران من بە ھىچ جورىك دانەبراوم، بەلام ئىستا من بەشىك نىم لە
سىاسەتى يەكىتى.

گولان: باشە تۆ ئەو گلەبىانە دەكەى لە چۆنىتى مامەلەکردن لەگەل بەغدا، پىت
وايە ئەگەر تۆ سەرۆكى وەفدى كوردى و نوینەرى كورد بوايت لەو
گفتوگويانەى كە لەگەل بەغدا دەكرىن گۆپرانكارىك دروست دەبوو؟ واتا وەزى
كورد باشتر دەبوو يان ئەگەر جەنابىشت بوايت ھەر ئەو دەبوو كە ئىستا ھەيە؟
نەوشىروان: ئەو زەمانەى كە ھىشتا ئەنجومەنى حوكم مابوو وتارىكم نووسى
باسى ئەو ھەم كورد زەمانى گولبارانكردى ئەمرىكەكان تىپەپىو و دۆستى
ھەمىشەيى و دوزمنى ھەيشەيى نىيە، ھاوپەيمانىتى لە حالەتى گۆپراندايە و
پىويستە ئىمە دانىشين و گفتوگويەكى جددى لەگەل ئەمرىكەكان بکەين
لەسەر پرسە نەتەوہىيەكانى خۆمان. ئەو لە زەمانىكدا بوو كە ھىشتا لە
ئەنجومەنى حوكم بووين، ئەو پىش ئەو زەمانە وابوو كە ھىشتا ئەنجومەنى
حوكم مابوو سەبارەت بە رۆلى من، بىرپار وابوو بەلام كە بە قسەيان نەكردم خۆ
ناچم شەپ بکەم.

گولان: جارىك نووسىبووت كەركوكمان نەدۆپاندوو.

نەوشىروان: ئىستا ش باوہرم وايە نەماندۆپاندوو.

گولان: بەلام كەركوكىش نايەتەوہ سەر ھەرىمى كوردستان.

نەوشىروان: بۆ نايەتەوہ؟

گولان: لەبەرئەوہى نە كورد ئەو توانايەى ھەيە و ئىمەش لە ناو چەند
ولاتىكداين كە خنكىنراوين ھەر ئەوئەندەيە ھەناسە دەدەين. ئەو ولاتانەش
تەحەكوم بەسەر ھەموو حوكمرانىەكانى عىراق دەكەن.

نەوشىروان: من بۆچوونم و نىيە، ئەگەر كورد بىيەوئەت نەخشەيەكى
ھەمەلايەنەى ھەيئەت، پشوو درىژبىت من باوہرم وايە دەتوانىن كەركوك و ناوچە
داپراوہكانى تر بەئىننەوہ سەر ھەرىمى كوردستان. مەرجىش نىيە ئەم سال.

که رکوکمان نه دۆراندوو

"کورد نه ییتوانی نمونه یه کی باش بدات به نه ته وهی تورکمان و نه ته وهی
عهرب له که رکوکدا"

دیمانه: رادیۆ نهوا

سه بارهت به دوا گۆرانه سیاسیه کانی په یوه ندی کورد و به غدا و یاسای
په سه ندکراوی هه لبراردنه کانی نه نجومه نی پارێزگانی عێراق و سه رجه م نهو
ملمانییه نه دواي پرۆسه ی ئازادی عێراق سه رکردایه تی کوردی له به غدا پێیدا
تییه پرېوو و نهو مافه دهستوریانه ی کورد که له دهستوری عێراقدا چه سپیوه و
نهو ریکه و تنانه ی که سه رکردایه تی کورد له گه ل سه رکرده ی لایه نه
سیاسیه کانی عێراق هیه تی و چه ند مه سه له یه کی تری په یو دست به کورده وه،
رادیۆی نهوا دیمانه یه کی له گه ل نهو شیروان مسته فادا سازکرد، که نه مه
ده که یه تی...

* هه رکاتی که بانی که رکوک بکه ین له دواي پرۆسه ی ئازادی عێراقه وه، ناتوانین
هه ردو ماده ی ١٤٠ و ٥٨ فه رامۆش بکه ین، جێبه جێنه کردنی ماده ی ١٤٠ وه کو
ئێسته ی حقا قی هه لبراردن لای تو چ سو ره تی ک دروست ده کات؟

نهو شیروان مسته فا: له راستیدا یه کی که له هۆیه کانی نه وهی که هاو په یمانی
کوردستانی موافقه تی نه کرد له سه ر نه وهی که دکتۆر جه عفهری درێژه به
ئێشه کانی بدا وه کو سه روکی نه نجومه نی وه زیان له عێراقدا، نهو ته قصیره بو
که درایه پالی سه بارهت به جێبه جێنه کردنی ماده ی ١٤٠ دهستوری عێراقی،
هاو په یمانی کوردستانی بهو مه رجه له گه ل نوری مالیکی و لیستی ئێنتلافی

یه کگرتوو ریکه وتن که جه دوه لیکی زه مه نی دابنریت بۆ جیه جیکردنی ماده ی ۱۴۰ ی ده ستوری عیراقی و جه دوه له زه مه نییه که که وایان دانا تا کۆتایی سالی ۲۰۰۷ جیه جی بکریت.

نوری مالیکی که هه لبرژردرا به سه روکی نه نجومه نی وه زیران، هاوپه یمانی کوردستانی به و مهرجه موافقه تی کرد ببیته سه روکی نه نجومه نی وه زیران له و ماوه یه دا نه و ماده یه جیه جی بکات، وه کو گه ره ننتیه کیش بۆ جیه جیکردنی نه و ماده یه ریکه وتنی که نیمزاکرا له به ینی لیستی هاوپه یمانی کوردستانی و لیستی ئیئتلافی یه کگرتوو شیعه، به گویره ی نه و ریکه وتنه هه رکاتی که وه زیره کورده کان بکشینه وه له وه زاره ته که ی، نه و ساکه حکومه ته که ی نوری مالیکی به هه لوه شاوه حساب بکریت. نوری مالیکی یا خود لیستی ئیئتلافی یه کگرتوو، که زۆرایه تیایان هیه نه بوو پرۆنه وه بۆ به رده می په رله مان سه رله نو ی ده ستبکه ن به گفتوگو له گه ل هه مو کوتله په رله مانیه کانی ترو له گه ل گروپه کانی تردا، بۆ نه وه ی وه زاره تیکی تازه پیکه یین. نه م مهرجه ی که لیستی هاوپه یمانی کوردستانی داینا بوو بۆ به شداریکردن له وه زاره ته که ی نوری مالیکی نه کوتله ی سه دری و نه ته و افوو و نه حیزبی فزیه نه م ریکه وتنه یان نه بو له گه ل نوری مالیکی، ته نیا لیستی هاوپه یمانی کوردستانی هه یبو.

من به داخه وه نه لیم که کوتله ی کوردی له وه زاره ته که ی نوری مالیکی نه ی توانی به چاکی ئیستیفاده له م چه که قانونی و سیاسیه بکات، که ریکه وتنیکی به ینی نه و دوو کوتله یه بوو، نه مه یان بکردایه به هویه ک بۆ په له کردن له جیه جیکردنی ماده ی ۱۴۰ له کاتی خۆیدا بۆ نه وه ی ئیلتیزامی هه بوایه به رامبه ر به وه ی کاتی خۆی له سه ری ریکه وتبون.

* به و ئیعتیباره ی که حیزبی ده عوه ی ئیسلامی عیراقی به شی که له لیستی ئیئتلافی یه کگرتوو، نه وانیش له ریکه وتنه که دا هه بوون، ئایا مولزه م بوون پیوه ی؟

نهوشیروان مستهفا: به‌لئ هه‌مویان، چونکه ئه‌و ریکه‌وتنه له نیوان هاو‌په‌یمانی کوردستانی به هه‌موو لایه‌نه‌کانیه‌وه ئیئتلافی یه‌گرتوو به هه‌موو لایه‌نه‌کانیه‌وه بوو.

*کاک نهوشیروان، کاتی‌ک تی‌بینی ده‌که‌ین که نه‌عه‌لاوی، نه‌جه‌عه‌ری، نه‌مالیکی، که سی‌که‌سایه‌تی جیا‌وازنو سه‌ر به سی‌ئینتی‌مای تا راده‌یه‌ک جیا‌وازن له سه‌ر ئاستی عێراق، له سه‌رده‌می ده‌سه‌لاتی هه‌ر سی‌کیاندا ئه‌م ماده‌یه جێیه‌جێنه‌کراوه، ئه‌مه په‌یوه‌ندی به شه‌خسیکه‌وه نیه به‌لکو بارودۆخی عێراق ئه‌و زه‌مینه‌یه‌ی جێیه‌جێکردنی ئه‌و ماده‌یه‌ی نه‌بوو؟

نهوشیروان مستهفا: ره‌نگه‌ کۆمه‌لیک هۆکاری هه‌بن یه‌ک هۆکار نه‌بێت، ره‌نگه‌ که‌گله‌یی له وه‌زیره‌کانی عه‌ره‌ب یان له سه‌رۆکی وه‌زیران بکه‌ین و ب‌لێن عێراق کی‌شه‌ی زۆره‌و نه‌مان په‌رژاوه‌ته سه‌ر ئه‌و، ئه‌وله‌ویاتی جیا‌وازه، به‌لام له راستیدا میلیله‌تان به هیچ جوړیک ده‌ست له ئه‌رزى خۆیان هه‌لناگرن، ته‌نانه‌ت ولاتیکی وه‌کو ئیسرایل که گۆلانی داگیرکردوه هه‌ندی زه‌وی داگیرکردوه دواى سالى ۱۹۶۷ و دواى ۱۹۷۳ ئاماده‌نیه به‌خۆشی ده‌ستی لی‌به‌ربادات، ئه‌وا له‌کاتی‌کدا ئه‌رزى خۆی نیه‌و وازی لی‌ناهی‌نی‌ت. ئه‌مانیش وه‌کو پارچه‌یه‌ک له‌عێراق ب‌روانا که‌م ئه‌گه‌ر زه‌ختی کوردیان له‌سه‌ر نه‌بێت هیچ که‌سیک له‌وانه‌ی که عه‌ره‌بن ئاماده‌نین به‌ئاسانی ده‌ست له هیچ پارچه‌یه‌کی که‌رکوک یان خانه‌قین یان سنجار یان هیچ جی‌گایه‌کی تر هه‌لب‌گرن، به‌لام ده‌بێت کورد خۆی سو‌ری‌یت له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی که چۆنی وه‌رده‌گرێته‌وه. رێگه‌وشوین داب‌نی‌ت، نه‌خشه‌ داب‌نی‌ت، خه‌لکی بۆ ته‌رخان بکات، پلانی‌ک داب‌نی‌ت بۆ ئه‌وه‌ی که ئه‌و ناوچانه‌ چۆن وه‌رده‌گرێته‌وه ده‌یه‌ینی‌ته‌وه سه‌ر هه‌ری‌می کوردستان. میلیله‌تانی دنیا بۆ نمونه قه‌ته‌رو عه‌ره‌بستانی سه‌عودیه که هه‌ردوکیان عه‌ره‌بن له‌سه‌ر ناوچه‌یه‌کی بچوک که‌جی مه‌خفه‌ریکی پۆلیسی تیا‌یه ناکۆکن، به‌ینی ئیماراتو سه‌عودیه ناکۆکیی تیا‌یه له‌سه‌ر سنور، به‌ینی هه‌مو میلیله‌تی عه‌ره‌بو ئێران ناخۆشه له‌سه‌ر سی دورگه‌ی چۆل که که‌سی تیا‌نا‌ژی، ناکۆکی به‌ینی مه‌غریب و ئیسپانیا له‌سه‌ر

دورگه‌یه‌که ده قاچاچى به‌کارى ده‌هینیت. جارى واهیه‌ئو ناكوکیانه بۆ نمونه له یوگسلاقیای پېشوو دا نه‌ته‌وه شه‌ریان کرد له‌سەر جاده‌یه‌ك ئه‌و ده‌یوت ئه‌و جاده‌یه‌ هی منه‌و ئه‌وى تریان ده‌یوت هی منه، مه‌به‌ستم ئه‌وه‌یه‌ و به‌ ئاسانى عه‌ره‌ب له‌ عیراقدا ده‌ست له‌ كه‌ركوك و شوینه‌كانى تره‌لناگرن. له‌به‌رئه‌وه‌ كوردیش ده‌ییت ده‌ستى لی‌هه‌لنه‌گریت، به‌لام ئه‌وه‌ی ده‌ییت سوریت له‌سه‌رى كورده، بۆئه‌وه‌ی سود له‌ زه‌ماناتى ده‌ستورى، له‌ زه‌ماناتى قانونى بكات، له‌ ریکه‌وتنه‌كانى نیوان خۆی و گروپه‌كانى تر بکات بۆئه‌وه‌ی فشاریکى قانونى و سیاسى دروستبکات، بۆئه‌وه‌ی وه‌ره‌قه‌كانى خۆی هه‌مو به‌کاربێنیت بۆئه‌وه‌ی ناوچه‌كان وه‌ربگریته‌وه.

* هه‌ندیكجار ئه‌و ته‌ئویلانه‌ موقنعین، قسه‌ له‌سەر بارودۆخى خۆی ده‌کریت، به‌ درێژایى ئه‌م چه‌ند ساله‌ی رابردو له‌ ته‌نگه‌یه‌كى گه‌وره‌ی ئه‌منیدا بوه، قسه‌ له‌ ده‌ستوه‌ردانى ئیقلىمى ده‌کریت له‌سەر مه‌سه‌له‌ی كه‌ركوك، فیه‌لعه‌ن ده‌ستوه‌ردانى ئیقلىمى زۆر هه‌یه، به‌پرای جه‌نابت ئه‌و پاساوانه‌ی حکومه‌ته‌یه‌ك له‌دوايه‌كه‌كانى عیراق چه‌ندیان له‌ شوینی خۆیدايه؟

ئه‌وشیروان مسته‌فا: بۆ من موقنع نیه، ئه‌گینا ئه‌و ئیداره‌یه‌ی حکومه‌تى عیراقى له‌ ماوه‌ی پینچ سالى رابردو، ده‌یاننوانى هه‌ندى ناوچه‌ بکه‌نه‌وه‌ سه‌ر هه‌رىمى کوردستان، بۆ خو‌شیان و اباشتر بو بۆ نمونه، هه‌رىمى کوردستان هه‌رىمى گىگه‌ره‌ له‌ روى ئه‌منیه‌وه، له‌ روى ئابوریه‌وه، له‌ روى سیاسیه‌وه، هه‌ر بۆ قازانجى دانیشنوانى كه‌ركوك و خانه‌قین و سنجار و اباشبو كه‌ ئه‌وانه‌ له‌سه‌ر هه‌رىمى کوردستان بونایه، وه‌كو چۆن سلیمانى و هه‌ولێرو ده‌وك له‌ بارێكدا ده‌ژین كه‌ جوړیك له‌ گه‌شانه‌وه‌ی ئابورى تیايه، سه‌قامگیرى تیايه، تیرۆرو ده‌سه‌لاتى تیرۆریسته‌كانى تیانیه، ده‌كرا ئه‌وساكه‌ حکومه‌تى هه‌رىمى کوردستان بتوانى ده‌سته‌به‌رى ئه‌من و ئاسایشى ئه‌و ناوچه‌نیش بكات، ئه‌وه‌ له‌كۆل حکومه‌تى عیراقیش ده‌به‌وه‌ كه‌ ئه‌وان مه‌جبور بن دايمه‌ن له‌شكرکیشى

عیراق، کهرکوک کوردستانی عیراق دهبه سستیته وه به هه مو عیراقه وه، له بهرئه وه بایه خییکی زوړ گه وره ی هه یه بو میلله ته که ی ئیمه.

* کاک نهوشیروان له نه خشه ی سیاسي ئیستای عیراقدا کیڼ ئهوانه ی غهیری کورد، له گهل جیبه جیگر دنی ماده ی ١٤٠٠ دایه، له گهل خویندنه وه ی ئیراده ی خه لکی کهرکوک دایه؟

نهوشیروان مسته فا: قسه یه کی زوړ به ناوبانگی چه رچل هه یه ده لیت: نه دوستی دایمی هه یه، نه دوژمنی دایمی هه یه به لکو بهر ژه وه ندی دایمی هه یه، نه گهر ئیمه چاویک بخشینن به و جوړی په یوه ندیه ی جولانه وه ی کوردو جولانه وه سیاسیه کانی تری عیراق له ماوه ی بیست سالو بیستو پیڼج سالی رابردودا جاروبار جیگوړکی کراوه، له کوڼگره ی له نده و له گهلک شوینی تردا کاتی خو ی که باسی کهرکوک کراوه زوړ له و هیزه عه ره بیبانه ی که ئیستا له عیراقدا ده سه لاتدارن و له حکومه تی عیراقدا به شدارن قبولیان بوه به وه ی کهرکوک وه که به شیک له کوردستان بگه پړته وه سهر هریمی کوردستان و مه سه له ی ته عربی تیا نه مینی و کورد به مافی خو ی بگات، به لام ئیستا ئهوانه ده سه لاتدارن وه کو باسیشم کرد، هیچ میلله تیک له دنیا دا ناماده نیه به ئاره زوی خو ی ده ست له بستیک ئه رز هه لبرگیت که ده ستی به سه رد اگرتوه، ئهوانه یش عینه ن بابته، جاران که مو عاره زه بون ئه یان سه لماند بو کورد که به لی کهرکوک شاریکی کوردستانیه یان کوردیه یا شاریکی عیراقیه، به لام تابیع یکی کوردی هه یه ی ئیستا به شیک لهوانه یش په شیمان بونه ته وه ئه گهر به ئاشکراش په شیمان نه بوبنه وه له راگه یان دنده کانی خو یانه وه له کاتی دنگدان و موناقه شه ی ناو ئه نجومه نی نوینه ران تا ئه ندازه یه کی زوړ په شیمان نیان پیوه دیاره. کورد میلله تیکی دل سافو تا راده یه که ساویلکه یه ئه گینا ئه و کاته ی که هیزه سیاسیه کانی عه ره ب له عیراقدا زه عیف بون ده بویه کورد ئه و زه مانه مه رجه کانی خو ی به سه ریاندا سه پاندا یه، چونکه روژ به روژ له دوا ی روخانی

سەدامەوێ هەندیک لەو هیزانە بەهێزتر بون لەچاو جاران، کە وەختیکیش بەهێزتر بو کەمتر داواکانی تۆ قبوڵ دەکات و بەدەم داواکانی تۆوە دیت.

* دەوتریت لەکاتی ئازادکردنی عێراقدا ئەمەریکەکان هەندیک رێنمای مەرجیان هەبوو، رێگرییان لە دەسەلاتی کوردی کردووە لەوکاتەدا ئەو هەلۆیستەى کە توانیویەتی لەخانەقیندا هەیبێت لە کەرکوک ببییت؟

نەوشیروان مستەفا: ئەمەریکاییەکان چیان کردووە، چەند کوردیان لەوێ کۆشتوو چەندجار کردووەى سەربازیان کردووە، تاوەکو ئێمە ئەمەریکاییەکان تۆمەتبار بکەین؟

* رەنگە سەرکردایەتی سیاسى کوردیان ئاگادار کردبێتەو لەوێ لە سنوورێکی دیاریکراودا بوەستن و مەیهەنە ئەم شارەو، گەرنەتیک بۆ هەریەکەى خۆتان؟

نەوشیروان مستەفا: ئەگەر نەیانکردایە چیان لێدەکردن؟ بەپێچەوانەو لە سالانی یەکەمى دواى روخانى سەدام حسیندا کورد کۆلەکەیهکی سەرەکی بو لە پرۆسەى سیاسى لە عێراقدا، ئەمەریکا پێویستی بە کورد بو، چونکە لە عێراقدا جاریک سوننە بەشى هەرەزۆریان دژی ئەمەریکا بون، شیعە بەشیکی زۆریان بەهۆی ئێران و بەهۆی ئەو رابردووە کە هەیان بو لەگەڵ ئەمەریکا لە راپەرینی رابردودا ئەمەندە لەگەڵ ئەمەریکا کۆک نەبون، تەنیا هیزی کەرکوک بو لەگەڵ ئەمەریکاییەکاندا کورد بو، قابیلە شەپ ئەبو لەنیوان ئەمەریکا و کوردا، رەنگە هەندیک ناکۆکی سیاسى ئەبو، لەملاوێ فشار دروست دەبو، هەندیک شتی لەو بابەتانە دەبوو، بەلام بڕواناکەم ئەگەر ئێمە سور بۆینایە لەسەر هەندیک هەلۆیست پێموایە دەمانتوانی بیچەسپێنین.

* سەبارەت بە واقعیی ئیستای کەرکوک، قۆناغى ئاساییکردنەو قۆناغى یەکەمى جێبەجێکردنى مادەى ١٤٠ بو، بەپای جەنابت مەبەست لێى چەسپاندنى هەندى ماف و گەڕانەوێ ئاوارەکان بێت، ئەمڕۆ عەرەب هاواری لێهەستێت بەرامبەرى؟

نهوشیروان مستهفا: دهیئت لیږدها دان به راستیه کدا بنیم نهویش نهوړیه که له دوی روځانی سهدام کورد نهیټوانی نمونهیه کی باش بدات به نه ته وړی تورکمان و نه ته وړی عرب له کهړکوکدا، نمونهیه که له حوکمرانی باش، نمونهیه که له رهفتاری باش له کهړکوک له گهل نه ته وړه بچوکه کانی کهړکوکدا، چونکه له دوی روځانی سهدامه وړه رهنکه کورد هیژیکي گه وړه بویټ به تاییه تی له کهړکوکدا، حکومتی هریم پشتیوانی بوه هم قولاییه کی ستراتیژیان هه بوه له وکاته کی که بوشاییه کی سیاسی و حکومتی گه وړه له غیراquadا دروست بو بو، بوشاییه کی له منی دروست بو بو، کوردی کهړکوک پشتیوانی و قولاییه کی ستراتیژیان هه بو که بریتی بو له حکومتی هریمی کوردستان، نه و ئیداریه ی که له کهړکوکدا دروستبو، له راستیدا ئیمه نه له روی ئابوریه و نه له روی کومه لایه تیه وړه، نه له روی سیاسیه وړه، نه له روی قانونیه وړه، نه له روی ئیداریه وړه نمونهیه کی نه وړنده باشمان له کهړکوکدا جیگر نه کرد که بیټه مایه ی راکیشانی سهرنجی تورکمان و عرب و مسیحیه کان، هر بو نمونه باسی بکهین له شوینیکي وکو کهړکوکدا هر له سهره تاوه له دوی هلبژاردن، سهروکی نه نجومه نی پاریزگا کورده، پاریزگار کورده، سهروکی شاره وانی کورده، قایمقامی قهزا کورده، بیجکه له وړی ژماریه که زور له سهروکی دهزگا پولیسو و نه منیه کان و دهزگا ئیداریه کانی تر هه موی کورده و له وانه به شی تورکمانیان نه دا، من خوم جاریکیان له گهل کابرایه کی تورکمان گفتوگویمان بو له سهر نه وړه وتی: ئیوه هیشتا کهړکوک نه که وتوه ته ژیر دهسه لاتی حکومتی هریمی کوردستانه وړه، به من هیچ ره وانا بینی هیچ پوشتیک له پوخته گرنگه کانی حکومت بدیټی، به منی ره وانا بینی له تهنده رو قوخته رات و له ژیانی ئابوریدا بمکهیت به شهریک، به من ره وانا بینی له داموده زگای ناسایش و پولیس و نه وانی تر بمکهیت به شهریک، له هه مو داموده زگایه کی تر، ئیستا دهسه لاتتان لیږه نییه نه گهر هاتمه سهر هریمی کوردستان نه وساج گهره نټیه که چ زه مانیک هیه بوله وړی تو حقوقی من بپاریزیت، پیماویه ئیمه

به داخه وه له وه دا سهركه وتو نه بوين، كه نمونه يه كي باشي هوكمپراني له كهركوك دابمه زرينين.

* دهوتریت دهسه لاټی سیاسی كورد به راستی له ههريمی كوردستاندا نهیتوانیوه ئهزمونیکي زۆر باشي هوكمپراني پيشكهش بكات به هوكمي ئهوهی له روی ئیداری و یاساییه وه، كهركوك سه بهم حكومه ته نیه تا بتوانیت به ريساو رينماييه كانی هوكمپرانیه كي باش پيكبهينیت، ئه وه بهرپرسياریتیه له سهركومه تی ههريم نیه؟

نهوشیروان مستهفا: حكومه تی ههريم بهرپرسياریتیه كي گه وهی له سهرشانه، حكومه تی ههريم دهیتوانی یه كه پهروه ده دروست بكات، یه كه ئاسایش دروست بكات، یه كه داموده زگا دروست بكات له كهركوك، به لām له كهركوك حكومه ته كهی ههولیر بو خوی داموده زگایه كي دروستكردوه و حكومه ته كهی سلیمانیش داموده زگایه كي دروستكردوه، ته نانه ت دو پهروه ده هیه بو خویندن، دو ده زگای ئاسایش هیه، هه ندیک له وه فه رمانگانه دوانه یه كه له راستیدا ئه مه نمونه یه كي باش نییه بو غهیری كورد، رهنگه كورد ئه وهی قبول بیت به لایه وه شتیکی ئاسایی بیت، به لām به لای كه سیکی تره وه ده لیت كورده كان له نیوان خویاندا ریکنه كه وتون له سهركه وهی یه كه ده زگای ئاسایش دروست بكن، یه كه پهروه ده دروست بكن، یه كه دادگا دروست بكن، یه كه فه رمانگه دروست بكن، ریکناكه ون له ناو خویاندا له سهركه وهی كه کی پاریزگار بیت، کی سهروکی ئه نجومه نی پاریزگا بیت، ئه مه نمونه یه كي باش نیه. له كهركوك كیپرکی حیزبی تا ئه ندازه یه كي زۆر ئینتیبا عیكي خراپی داوه به نه ته وه كانی تر، ده بوايه له كهركوك هه مو حیزبه كان پیش ئه وهی كه حیزبایه تی بكن، جوړیک له مه سه له ی كوردايه تی و وه لائی نیشتمانی و جوړیک له به هاو لا تی بونی پيشكه وتوانه یان پيشانبايه نه كه ئه وه جوړه وه لائه ته سكه حیزبیانه ی كه بوه به هوی كیپرکی له نیوانیاندا.

* پیتوایه له بهر رۇشنایى دابه شېونى و عىرقى و سياسىي له عىراقدا كورد
 هرچيهك بكات، هرچى ئيداره يه كى نمونه يى له كهركوك پيشكهش بكات
 بتوانيت ئىنتيمائى توركمانو عه رهب رابگيشيت به لاي خويدا، قهت به به له
 ميژودا عه رهبه كان يان توركمانه كان متمانه به شوپشى كورد بكن؟
 نهوشىروان مستهفا: پيموايه مومكيله، مومكين بو، ليىرهش به دواوه مومكيله،
 نه گهر كورد، سهركردايه تى كورد بتوانيت نه خشه يه كى هه مه لايه نه دابنيت
 له پيش هه مو لايه نيكدا بۇ رازي كردنى كورده كانى كهركوك، بۇ رازي كردنى
 توركمانه كان، بۇ رازي كردنى عه رهبه كان نه گهر نه شتوانيت هه مويان رازى بكات
 نه وه هر به شيعرو قسه ي خوش دابنيت بلييت شارى برايه تى، بهلكو ده بىت تو
 زه مانائى قانونى و ده ستورى بدهيت به توركمانو به عه رهب و مه سيحيه كان،
 ده بىت خزمه تگوزاريان پيشكهش بكن، ده بىت نمونه يه كى باشيان پيشكهش
 بكن، مفاوه زات له گهل هيژه راسته قينه كانى عه رهب و توركمان بكرىت، له گهل
 نه وانه ي تا راده يه ك نوينه رانى ويستى نه ته وه يى له و نه ته وانه ده كهن، وه ختيك
 بو ئيمه خومان كه مامه له مان ده كرد له گهل حكومه تى مهركه زيدا ناره حهت
 ده بوين، ده بىت له و نه زموله ي كه حكومه تى عىراق له گهل كوردا به كارى
 مي ناوه به هيچ جوړيك له گهل توركمانو عه رهبه كان و مه سيحيه كانى كهركوكدا
 دوباره ي نه كه ينه وه.

پيموايه نه گهر نه خشه يه ك دابليين، له و نه خشه يه لايه نيكي لاهورى بىت،
 لايه نيكي سياسى بىت، لايه نيكي ياسايى بىت، لايه نى جياجيياى هه بىت،
 له سر بنه ماى هاو لاتييونى خه لكى كهركوك بىت، تو بيه يله بهرچاوى خو
 توركمان له سهرتاسه رى عىراقدا ژماره يان مليونيك يان كه متر له مليونيك بن،
 نايابو توركمان نه گهر وهكو بهر ژوه ندى نه ته وه يى بچكوله ليكييدا ته وه،
 قازانجى له و له گهل چوار مليون كوردايه يان له گهل ۲۵ مليون عه رهبدايه،
 بىگومان نه گهر له گهل چوار مليون كوردا بىت، ده بىت به هيژيكى گه وره
 ده توانيت له هه مو داموده زگاكانى هه ريى كوردستان به شى هه بىت، ده توانيت

له مه جلیسی ته شرعی، له وهزارهت، له دهزگای قهزایی، له پۆلیس له پاسهوانی سنور، له ئاسایش، له ئابوری، له هه مو بواره کان ده توانیته بهشی هه بیته، به لām کاتیك كه متر له یه ك ملیۆن كه س ده چینه سه ر ۲۵ ملیۆن له نه ته وه یه کی جیاواز نه گهری نه وه هه یه هه ر گوم بیته له و قه ره بالغیه.

* ئیمه کیشه ی راسته قینه مان له كه ركوك له گه ل تورکمانه یان له گه ل عه ره به ؟ نه و شیروان مسته فا: به یروبو چونی من له كه ركوكدا کیشه ی راسته قینه ی ئیمه نه له گه ل عه ره ب بو، نه له گه ل تورکمان بو، به لکو له گه ل نه و رژیمانه بو كه حوکمیان کردوه، ئیستاش ئیمه نه گه ر لیکیبدهینه وه له راستیدا کیشه ی نه ته وه ییمان نه له گه ل تورکمان هه یه، نه له گه ل عه ره ب هه یه، به لām نه گه ر بیته سه ر هه لسه نگاندنی ستراتیژی، رهنگه تورکمان زۆر ئاسانه تر مامه له ی له گه لدا بکهیت، چونکه تورکمان به ژماره که مترن له عه ره ب، له روی جوگرافیشه وه چه ند سه د کیلومه تر دورن له تورکیا وه، به لām عه ره ب له عیراقدا بیجگه له وه ی به ژماره زۆر زۆرن، قولاییان هه یه له عیراق نزیکه ی ۲۰ ملیۆن عه ره ب له پشتیان وه هه یه له دوا ی نه وانیشه وه، به ره و ژوری ۳۰۰ ملیۆن له جیهانی عه ره بیه وه به ناوچه که ی نه وان وه به ستراره. له بنه پته دا له نیوان تورکمان و تورکیا سنوری هاو به ش نیه، له به ره نه وه ئاسانه له گه ل تورکمانه کاندای جوړیك له یه که گه یشتن بدوژنیته وه که مافی نه وان پارێزراو بیته، هه ندی زه ماناتی ده ستوری و قانونی و سیاسیان بدریتی. پیموا یه نه گه ر گفتوگو یان له گه ل بکریته ده توانیته سه ره نه نجام تورکمانه کانی که ركوك قایل بکریته به وه ی له گه ل هه ری می کوردستان و له گه ل کورددا بژین. به لām نه گه ر نه مان توانی عه ره به کان قایل بکهین ناوچه کانی نه وان دیاریکرا وه، کیشه ی تورکمانه کان نه وه یه له ناوچه ی پچه ر پچه ر په راگهنده دژین، به پیچه وانیه ی عه ره به وه که هه مو چهری دانیش توانیان هه یه له ناوچه ی هه و یجه و ریاز ده ژین که ده کریته پارێزگایه کی تری لی دروست بکریته، یان بخریته سه ر تکریت یان بخریته سه ر موسل. نه گه ر خو یان پیان خو ش بیته بخریته سه ر موسل، به ئاسانی نه و کاره ده کریته،

بخړتیه سهر تکړیتیش ده‌توانن به‌ئاسانی بڼ به به‌شیک له‌پاریزگای
سه‌لا‌حه‌دین. بشیان‌ه‌و‌یت بڼ به پاریزگایه‌کی سه‌ربه‌خو ده‌توانن، به‌لام تورکمان
له‌لای ته‌له‌عفه‌روه به‌په‌رشو بلاوی ده‌ژین تا ده‌گاته لای مه‌نده‌لی، راسته
هه‌ندیک قه‌ره‌بالغی و چړی دانیش‌توانیان هه‌یه له که‌رکوک و هه‌ندیک جیگای تر،
به‌لام له زور جیگه تیکه‌لاون له‌گه‌ل عه‌ره‌بو کوردا. عه‌ره‌ب نه‌و حاله‌ته‌یان
نییه، عه‌ره‌ب به‌شی زوری نه‌و ناوچانه‌ی که تیایدا ده‌ژین، خو‌یان زورینه‌ی
گه‌وره پیکده‌ه‌ینن.

* بۆ‌چونیک هه‌یه که پپی وایه ده‌نگدانی به‌شیک له ئەندامانی په‌رله‌مانی عی‌راق
له‌سهر یاسای هه‌لب‌ژاردنی پاریزگا‌کان به‌تایبه‌تی ماده‌ی ۲۴ سه‌حوه‌یه‌کی
عه‌ره‌بیه به‌رامبه‌ر به‌و پیش‌لیکارانه‌ی له که‌رکوکدا ده‌کرین، نه‌مه نه‌گه‌ر به
دیو‌یک‌کی تردا لیکی بده‌ینه‌وه هاواری‌که به‌تایبه‌تی هاواری عه‌ره‌به سوننه‌کان
به‌رامبه‌ر واقعی ئیستای که‌رکوک به‌و دیودا لیکی بده‌ینه‌وه له پینچ سالی
را‌بردوودا، کورد له که‌رکوک واقعی‌کی دروست‌کردوه هاواریان لی هه‌لب‌ست‌نی‌ت،
نه‌مه‌ش نه‌وه ده‌گه‌یه‌نی‌ت نه‌گه‌ر سه‌ر‌کر‌دایه‌تی کورد وه‌کو تو ده‌لی‌یت
نه‌یتوانی‌یت هه‌لسوک‌ه‌وتی باش بکات، به‌لام توانیویه‌تی واقعی‌کی نوی
به‌نی‌ت‌ته کایه‌وه، ژماره‌یه‌کی زوری کوردی گه‌راندوه‌ته‌وه، که ئیستا عه‌ره‌ب
هاواری لی‌هه‌ستاوه؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: من نازانم تا چه‌ند واقعی‌که وایه، به‌لام هیشتا ژماره‌یه‌کی
زوری کوردی که‌رکوک هه‌یه له هه‌ولیرو سلیمانی و له سه‌رتاسه‌ری دنیا که
نه‌گه‌راونه‌ته‌وه بۆ که‌رکوک، ده‌توانم بلیم سه‌دان هه‌زار له سلیمانی ده‌ژین بوون
به به‌شیک له کۆمه‌لگای سلیمانی، یان له هه‌ولیر ده‌ژینو بوون به به‌شیک له
کۆمه‌لگای هه‌ولیری. ده‌یان هه‌زار که‌رکوک‌کی تائیستا له نه‌وروپا ده‌ژین،
نه‌نفوسی‌ان بردوه‌ته‌وه بۆ که‌رکوک و نه‌ گه‌راویشنه‌ته‌وه یانی نه‌و ژماره‌یه‌ی
گه‌راوه‌ته‌وه له‌چاو ژماره‌ی راسته‌قینه‌ی کوردی که‌رکوکدا ته‌واونی‌وه که‌متره،
پیشموایه په‌یوه‌ندی به‌و نا‌ره‌زایی و ده‌نگدانه‌وه نیه که له په‌رله‌مان کراوه.

* له دهنگدان به مادهی ٢٤ ی یاسای هه‌لبژاردنه‌کاندا نه‌توانین بڵین ئایا نه‌وه
حه‌قیقه‌تی ئیراده‌ی عه‌ربه‌یان حه‌قیقه‌تی واقعی ته‌وافقاتی سیاسییه له
عیراقد؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: نه‌توانین بڵین ه‌چیان نه‌بوو، نه‌وه گه‌مه‌یه‌کی دیموکراتیانه
بو، ئیمه له ولاتی‌کدا نه‌ژین نه‌بی‌ت پیمان‌خۆش بی‌ت له‌ناو په‌رله‌ماندا گه‌مه‌ی
دیموکراتی هه‌بی‌ت. نه‌وه‌ی رویدا نه‌وه مانای نه‌وه نیه که ئیمه دۆسته
عه‌ربه‌کانمان دۆپ‌اندوه، نه‌وه‌ش به ده‌لیلی نه‌وه‌ی که نوێنه‌ری کورد له
نه‌نجومه‌نی سه‌رۆکایه‌تیدا که مام جه‌لاله، ره‌فزی یاساکه‌ی کرد، عادل عه‌بدول
مه‌دی که نوێنه‌ری مه‌جلیسی نه‌علای ئیسلامیه‌و نوێنه‌ری به‌شیکی زۆری
عه‌ربه‌ی شیعه‌یه، یاساکه‌ی ره‌فز کردۆته‌وه. سه‌ید عه‌بدولعه‌زیز حه‌کیمیش
گله‌یی له په‌رله‌مانتاره‌کانی خۆی کردوه که له‌ناو هۆله‌که‌دا ماونه‌ته‌وه‌و نه‌ویش
هه‌ر ره‌فزی کردوه. نه‌وه‌ش نیشانه‌ی نه‌وه‌یه ئیمه دۆسته‌کانی خۆمان
نه‌دۆپ‌اندوه، چونکه هه‌ردو باله‌که‌ی مه‌جلیسی نه‌علاو هه‌ندی‌ک له بی‌لایه‌نه‌کانی
عه‌رب له‌گه‌ڵ نه‌وه‌دا بون چاو به ماده‌که‌دا بخشین‌ری‌ته‌وه.

عیرا‌قی دوا‌ی سه‌دام حوسه‌ین له‌سه‌ر دو بنه‌مای سه‌ره‌کی دامه‌زراوه‌ته‌وه،
یه‌کی‌کیان سیسته‌می (موحاصه‌سه)یه که له زۆر لاوه هێرشی ده‌که‌نه‌سه‌ر.
بنه‌مای دوه‌میش سیسته‌می ته‌وافقیه که له نه‌نجامی موحاصه‌سه‌که،
ته‌وافقه سیاسییه‌که‌ش ها‌تۆته پێشه‌وه.

نیزامی موحاصه‌سه، نه‌وه‌ی پێی ده‌وتری‌ت (کو‌تا سیسته‌م) نه‌وه بوه به
سه‌به‌بی نه‌وه‌ی که سی ده‌سه‌لاته‌ باله‌که‌ی عێراق (سه‌رۆکایه‌تی کۆمارو
په‌رله‌مان و هه‌زیران)، یه‌کی‌کیان کورد بی‌ت و یه‌کی‌کیان شیعه بی‌ت و نه‌وه‌ی
دیکه‌شیان سوننی بی‌ت. هه‌ر یه‌کی‌ک له‌و سه‌رۆکانه‌ دو جیگری هه‌یه له نه‌ته‌وه‌و
مه‌زه‌به‌ی جیا‌واز.

له‌دوا‌ی روخانی سه‌دام حوسه‌ینه‌وه، هه‌مو پرۆسه‌ی سیاسی له عێراقدا له‌سه‌ر
بنه‌مای سازان (ته‌وافوق) به‌پێوه‌چوه. ده‌ستور له‌سه‌ر نه‌ساسی ته‌وافوق

نوسراوه ته وه، په رله مان له سهر هه مان نه اساس دامه زراوه، ته وافوق له به يني سى پيکاته سهره کيه که ي ميلله تى عيراقدا. نه گهر يه کيک له و پيکاته سهره کيانه له و پرؤسه يه دا به شدارى نه کات، پرؤسه که شهل نه بيت و له نگ نه بيت و ناتوانيت به رپوه بچيت. سوننه به شدارى نه کات، پرؤسه که به باشى ناروا ته پيشه وه، کوردو شيعه ش به شدارى نه کهن، عه يني بابه ته. کاتيک شتيک ده خريته ده نگدانه وه له په رله مان و ره فز ده کريت، فرسه تيکى تره بؤنه وه ي جاريکى دیکه سهرانى فراکسيونه کان و ليسته سهره کييه کان مه تبه خيک پيکبه يزن و له و مه تبه خه، يروبوچونه سياسيه کان يان باش بکولينن و به ناماده کراوى بچيته وه به رده مى په رله مان. نه وه گه مه يه کى ديموکراتيه رويداوه و به هيچ جوړيک برخوا ناکه م موانه ره بيت، چونکه ئيمه زه مانه تى ده ستوريمان هه يه له ناو ده ستورى عيراقدا.

هر ياسايه که له په رله مان ده رده چيت، به پيى نه و ده ستوره، ده چيته وه به رده مى نه نجومه نى سهرؤکايه تى کو مار که له ۳ که س پيکاته وه هه ريه کيک له وانه مافى نه وه ي هه يه نه و ياسايه ره فز بکاته وه و جاريکى دیکه بينيريته وه بؤ په رله مان بؤنه وه ي مونا قه شه بکريته وه. دواى مونا قه شه، که نارديانه وه بؤ سهرؤکايه تى کو مار، تا ۳ جار، سهرؤکايه تى کو مار مافى هه يه نه و ياسايه ره فز بکاته وه. نه وه ش فرسه تيکى باش به لايه نه سياسيه کان ده دات که له به يني خو يان مونا قه شه بکه ن تا نه گهن به ته وافوقيکى سياسى که هه مويان پيى رازين.

* هه نديک له چاوديران پييان وايه نيزامى مو حاصه صه و ته وافوق بؤ دواړوژى ديموکراسى له عيراقدا باش نيه، راي ئيوه چيه؟

نه وشيروان مسته فا: مومکينه بؤ ۲۰ سالى دیکه نه وه باش نه بيت. نه و ديموکراتيه ته ي ئيسته له عيراقدا هه يه، ديموکراتيه ته ي زورينه و که مينه نيه، به لکو ديموکراتيه ته ي ته وافوقييه. هيشتا متمان هه کى نه وتو له به يني پيکاته سهره کيه کانى عيراقدا دروست نه بوه، نه کورد متمان هه ي به عه رب هه يه و نه عه رب متمان هه ي ته وواوى به کورد هه يه. نه گهر ديموکراتيه ته ي زورينه و که مينه

بکریته بنه‌مای ژییانی دیموکراسی له عێراقدا، ئەوکات عێراق نامینیت و هەڵدەوه‌شیتەوه، چونکه له‌بواری نه‌ته‌وه‌ییدا کورد که‌مینە‌یه‌و عەرەب زۆرینه‌یه‌. له‌بواری مه‌زه‌بیدا، سوننه که‌مینە‌یه‌و شیعه زۆرینه‌یه به‌تایبه‌ت ئەگەر کورد له‌گەڵ سوننه‌ی عەرەب نه‌بی‌ت. هه‌شتا ئەو قۆناغه نه‌هاتۆته پێشه‌وه که بایى ئەوه متمانه له به‌ینی ئەو ٣ لایه‌نه سه‌ره‌کیه‌دا دروست بب‌یت له‌سه‌ر بنچینه‌ی هاو‌لاتی بون و به‌رنامه‌ی سیاسی ده‌نگ بدر‌یت. له‌به‌رئ‌وه‌ له‌ قۆناغی داها‌توشدا ئەوه‌ی له‌ ئاسۆی نزیکدا ئە‌بین‌ر‌یت و یه‌کی‌تی عێراق ئە‌پار‌یز‌یت، ئە‌وه‌یه‌ که له‌سه‌ر ئە‌ساسی مو‌حاصه‌صه‌و ته‌وافوق ئیش بک‌ر‌یت نه‌ک زۆرینه‌و که‌مینە.

* هه‌ندیک له‌ عەرەبه‌کان باسی ئەوه ده‌که‌ن که بۆچی کورد بۆ هه‌مو شته‌کان باسی ته‌وافوق ئە‌کات، به‌لام که د‌یت‌ه سه‌ر مه‌سه‌له‌ی که‌رکوک، داوا‌ی ده‌سه‌لاتی زۆرینه ده‌کات؟

نه‌وشیروان مسته‌فا: که‌رکوک ته‌نها شار نیه که پ‌یکهاته سه‌ره‌کیه‌کانی جیا‌واز بب‌یت. ئە‌گەر (دابه‌شکردنی پ‌وست و کورسیه‌کانی ئەو شاره له به‌ینی عەرەب و تورکمان و کورد و ئاشوری: رۆژنامه) بۆ که‌رکوک ره‌وا بب‌یت. ئە‌وا ئە‌ب‌یت له‌ موس‌ل و د‌یاله‌و به‌غدادیش هه‌مان شت بک‌ر‌یت، چونکه ئە‌وانیش تی‌که‌لن له‌ نه‌ته‌وه‌ی ئاینه جیا‌وازه‌کان. ناب‌یت ئیزدواجیه‌تی پ‌ی‌وه‌ر له‌و مه‌سه‌له‌دا به‌کاربه‌ی‌ن‌ر‌یت، جگه له‌وه‌ش که‌رکوک زو‌لم‌یک‌ی گه‌وره‌ی ل‌یک‌راوه، چونکه ته‌ع‌ریب ک‌راوه، پارچه پارچه ک‌راوه. پارچه‌یه‌کی خراوه‌ته سه‌ر سل‌یمانی‌و پارچه‌یه‌کی د‌یکه‌ی خراوه‌ته سه‌ر هه‌ول‌ی‌رو هه‌ندیک‌یشی خراوه‌ته سه‌ر سه‌لاحه‌دین. سه‌ره‌پ‌رای ئە‌وه‌ش خه‌ل‌کی ئە‌س‌لی ئە‌و شاره ده‌رک‌راوه‌و عەرەبی هاورد‌ه‌یان هه‌ناوه‌ته شوینی. ئە‌وه له‌ به‌سه‌ره‌و عه‌ماره‌و باقی شوینه‌کانی د‌یکه‌ روینه‌داوه. ئە‌وه له‌ موس‌ل و د‌یاله‌ش رویداوه له‌و ناوچانه‌ی کوردنشین بون و ئە‌وان به‌ر ته‌ه‌ج‌یر و ته‌رحیل و ته‌ع‌ریب که‌وتون.

که‌رکوک ماده‌یه‌کی تایبه‌تی بۆ ته‌رخان ک‌راوه که ١٤٠ه‌و به‌پ‌یی ئە‌و ماده‌، ده‌ب‌یت ئە‌وانه‌ی ده‌رک‌راون، بگه‌ر‌پ‌نه‌وه سه‌ر مو‌ل‌ک و شوینی ن‌یشه‌ج‌ی‌بون‌ی

خوڤان و ئه‌وه‌ی هينراوه‌ته ئه‌و شاره، ئه‌بييت بگه‌پيڤنرینه‌وه‌و بارودوڤخي شاره‌که ئاسايي بکريته‌وه.

* به‌شيوه‌يه‌کي گشتي عه‌ربه‌به سونيه‌کانی په‌رله‌مان ده‌نگيان به‌و ماده‌ داوه، (ماده‌ی ٢٤ی هه‌لبژاردنی ئه‌نجومه‌نی پاريزگاكان)، به‌لام له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا كورد ياداشت‌ی ليكگه‌شتنی له‌گه‌ل سونه‌دا ئيمزا كردوه كه ئه‌مپو ديارترين حيزبيان، حيزبي ئيسلامي عيراقيه، به‌پاي ئيوه‌ چوڤ له‌ سايه‌ی ئه‌و ئيتفاقه‌ سياسيه‌دا ئه‌و شتانه‌ رويداوه؟

نه‌وشيروان مسته‌فا: من ئه‌بييت دان به‌وه‌دا بنيم له‌ دواي روخانی سه‌دامو بيدايه‌تی مه‌جليسی هوکمداو دواي ئه‌وه‌ش له‌ قوناغه‌ جياوازه‌کانی ديکه‌دا، حيزبي ئيسلامي عيراقی، وه‌ك حيزبيکي سوننی عه‌ره‌بی، له‌ کو‌مه‌ليک مه‌سه‌له‌دا له‌گه‌ل كورد يه‌کیان نه‌گرتوته‌وه‌. هه‌ر له‌ بيدايه‌ته‌وه‌ ئه‌وان درڤي نيزامي موخاصه‌سه‌ بون. ئه‌وان له‌گه‌ل هوکومه‌تی مه‌رکه‌زی بون و درڤي فيدراليه‌ت بون. ئه‌وان لايه‌نگيري ئه‌وه‌ بون جه‌يشی عيراقی دروست بکريته‌وه‌و نه‌وت و سامانه‌ سروشته‌يه‌کان له‌ده‌ستی به‌غدادا بي‌ت. ئه‌وان له‌ کو‌مه‌ليک مه‌سه‌له‌ی سه‌ره‌کی و گرنگدا بو‌چونيان له‌ كوردو شيعه‌ جياواز بوه. بو‌يه ناکري‌ت بو‌تري‌ت ئه‌وه‌ی رويداوه‌ گو‌پرانکاری گه‌وره‌يه‌ له‌ بيرکردنه‌وه‌ی سياسياندا.

* ئايا ئه‌و بو‌چونه‌ی سونيه‌يه‌کان ده‌گه‌ريته‌وه‌ بو‌ ئه‌وه‌ی كه ته‌شکيلي كه‌مينه ئه‌که‌ن يان عه‌قايدی سياسيان وایه؟

نه‌وشيروان مسته‌فا: ئه‌گه‌ريته‌وه‌ بو‌ لايه‌نی عه‌قيده‌بيان نه‌ك ته‌شکيلي كه‌مينه. * دواي ئه‌وه‌ی ياساكه‌ بو‌ جاري سي‌يه‌م ده‌گه‌پيڤنرینه‌وه‌ په‌رله‌مان، به‌لام ئه‌گه‌ر سي‌ له‌سه‌ر پي‌نجی ئه‌ندامانی په‌رله‌مان ده‌نگی پيدا، ئه‌وكات له‌ ده‌سه‌لاتی ئه‌نجومه‌نی سه‌روکايه‌ت‌يشدا ناميني‌ت ره‌فزی بکاته‌وه‌. پي‌ده‌چي‌ت ئه‌و حاله‌ته‌ روبدا‌ت؟

نه و شیروان مسته فا: من بړوام وا نیه له پهرله ماندا سی له سر پینجی دهنګه کان به ده ست بهیږیت، له حاله تیګدا نه ګر به ده ستیشی هیڼا، له عیراقدا دادګای فیدرالی هیهو نه توانین له وی شکات بکهین. پاشان کورد چه کیکی دیکه ی به ده سته وهیه، نه ویش کشانه وهیه له حکومت و روخاندنی حکومت ته ګه ی مالیکی. نه ساسه ن کورد ده توانی هر له پرۆسه ی سیاسی به کاملی بیته دهر وه. ګه ده وکات هه مو پرۆسه ی سیاسی له عیراقدا توشی شه له ل نه بیته و باوهر ناکم نه مریکایه کان له قوناغه دا زهخت له کورد بکهن، چونکه خوینان له بهر دم هه لېژاردندان. نه ګر هه مو نه وانه شمان جیبه جی نه کرد، نه توانین له و لیژنه ی که داوای ته عدیلی ده ستوری ده کات، نیمه ش هه مو نه و شتانه ی که له کاتی نویسینه وهی ده ستوردا ته نازولمان لیګردوه له بهرام بهر هه ندیک ده سته وتی دیکه دا، نیسته داوای بکهینه وه. واته ته عدیلی ده ستور به و شیوهیه به قازانجی نیمه یه. نیمه نه توانین هر ګوړانیګ تیګبدهین که له ده ستوردا ده کریت و دژی مافه کانی نیمه یه. جګه له ویش بو ته عدیلی ده ستور، پیویسته دو له سر سیی نه ندامانی پهرله مان موافقه تی له سر بکهن و پاشان بخړیته دهنګدانه وه نه ګر له ویش، ۳ پاریزګا دژی بون، نه و نه و ګوړانه فه شه ل دینیت.

* ناده ستوری بونی ماده ی ۲۴ له چیدایه؟

نه و شیروان مسته فا: من پسپوړی کاروباری ده ستوری نیم. به لام نه وان دهنګدانی نهینیان هیڼا و ته پیښه وه که عاده تن له سر قانون، به نهینی دهنګ نادریت. نه وان نوینهری میلله تیګن چون نه کریت به نهینی قانونیک په سهند بکهن. له دواي روخانی سدهام وه نیمه به روئی به سرکردایه تی هه مو هیږه سیاسیه کانی عه ره بی عیراقمان و توه که مه بده ی زوړینه و که مینه له مه سه له نه ساسیه کانی میلله تی عیراقدا قبول ناکهین، به لکو مه بده ی ته و افوق قبول نه کهین.

* بۆچونیک ههیه که پێی وایه نارهزگی مادهی ٢٤ ی یاسای ههلبژاردنه که په پێچهوانه ی مادهی ١٤٠، نهوهران هیناره ته پێشوه وهک بهشیک له لوهههیهکی سیاسی بۆلهوهی کورد ناچار بکهن تهنازولی زیاتر بکات له ١٤٠، رای ئێوه چیه؟

نهوشیروان مستهفا: نهوه لایهنتیکی مهسهله که په، چونکه زۆریله ی لهئدامانی لهنجومهانی موخافهزه ی کهرکوک کوردنو که گر بهیاره که ی په رله مالی مه رکه زیان قبول نه کردو لهنجومه نه که خۆی وهک هه یله تیکی ته شریعی بهیاریدا بێته سه ر هه ریمی کوردستان، نهو هه ش دیوکی تری مه ووه که په.

* به لām به پێی دهستور له دهسه لاتی له وادا هه یه له و بهیاره بدن؟

نهوشیروان مستهفا: به لێ له و سه لاهیات هه یه، به پێی دهستوری عێراقی (ویستیان له و ماده لاهن، به لām هیلرایه وه)، سێ یهکی لهئدامانی لهنجومهانی پارێزگا یان ده یهکی دانیشتوانی پارێزگایه ک له توان هه ریزه یه ک بئوسن و بێن له مانه ویت بینه هه ریمیکی سه ربه خۆ یان بچینه سه ر هه ریمیکی دیکه، پاشان راپرسی بۆ له و مه سه له که ریت و که ر زۆریله (١٥٠) دهنگی به و مه شروه دا، نهوه په سه ند ده کریت، ئیمه ش له وه مان به ده سه ته وه یه و له توان بێن له که رپینه وه سه ر هه ریمی کوردستان.

* بۆچی تا ئیسته لهنجومهانی موخافهزه به و ئاراسته یه هه ره که یهکی نه کردوه؟

نهوشیروان مستهفا: زۆر شت هه یه که کورد له ی توانی بیکات و هه لای خۆشی بووه، به لām نه یکردوه، نه ویش له به ر له و ته وافقه سیاسی ی باسم کرد.

* له و واقعی ی له په رله مالی عێراق هه یه و په سه ند کردنی مادهی ٢٤ چه نه ده په یوه ندی به موعه ده له ئێوه ده لته یه که نه وه هه یه، وهک سیاسه ته گانی له مریکا و به ریتانیا و راپۆرته که ی به یکه ر هاملتۆن و هاتنی دیمستۆرا؟

نهوشیروان مستهفا: په یوه ندی به هه مو یانه وه هه یه، له م زه مانه دا هیچ شتی ک نیه دا برابیت له باقی روداوه گانی دیکه. له راپۆرته که ی به یکه ر هاملتۆندا زۆر

نو باسسى دواخستنى ھەلبۇزاردنى كەركوكو گۆرانكارى كراودە
ئەمەرىكاىيەكانىش بەلايانەو ھەتتەبە كە مەوزوعى كەركوك بە جۇرئەك ھەل
بكرئەت دلى عەرەبو ولاتە عەرەبىيەكان و توركىياش رازى بكرئەت. چونكە
جارجاریش توركىيا بەھۆى توركمەنەو ھۆى ھەلدەقورتئىتە مەسەلەكە.

كورد لە ئىستادا ئەتوانئەت پىداگرى لەسەر ھەندىك شت بكات، چونكە
ئەمەرىكا لەبەردەم ھەلبۇزاردنى سەرۇكاىەتیدایەو سەرۇك بوش ئەیەوئە پئیش
جیئەشئەننى كۆشكى سېى، كۆمەلئەك دەستكەوتى ھەبئەت لە عىراق، وەك
پەسەندكردنى ياساى نەوت و غازو ھەلبۇزاردنى موحافەزەو رىكەوتنى
ستراتیجى. بەلام ئیمە دەبئەت بەھیچ شىوہیەك پەيوەندیمان بەوہو ھەبئەت
ھیزبەكانى ئەمەرىكا لەچیدا قازانچ ئەكەن یان زەرەر، ئیمە ئەبئەت چارمان لە
مافو بەرژوہەندىيەكانى خۇمانەو بیئەتو پىداگرى لەسەر ئەوانە بكەین.

* رازیكردنى ھەموو ئەو لایەنەنە لە مەسەلەى كەركوكدا بۇ ئەمەرىكا زەحمەت
نیە؟

نەوشیروان مستەفا: بەلى زەحمەتە، بەلام رەنگە كورد بتوانئەت ببئەت بە ھاملى
موشتەرەك لەبەینى عەرەبو توركمەن لەسەر مەسەلەى كەركوك.

* ھاولاتیانى كوردستان بەگشتى توشى جۇرئەك لە ئاومئەدى بون لە مەسەلە
گرنگەكاندا، رازى ئیوہ چىیە؟

نەوشیروان مستەفا: مەن ناھەقى ھەلكى ناگرم، وەختئەك ئیدارەى كوردى پاش
١٦ سال ئەیتوانیبئەت ئاوى خواردنەو بۇ ھاولاتیان دابین بكات، بە تەئكید لە
ئاستى ئەوھشدا ئیە موشكىلەيەكى ئالۆزى وەك كەركوك چارەسەر بكات، بەلام
ئابئەت ئیمە ئاومئەد بىن و بەدئەلیایەو ئیمە قەزىكەمان ئەدۇراندەو ئەگەر
لەسەرى بەردەوام بىن، ئەیبەینەو.

* بەپای ئیوہ ھاولاتیان چۆن مامەلە لەگەل ئەم واقعەدا بكەن، لەكاتئەكدا
ھەندىك رایان وایە پەنا بېرئەتە بەر چەك بۇ یەكلايىكردنەوہى كئیشەى كەركوك؟

نەوشىروان مستەفا: خەلكى ئەتوانىت زۆر شت بىكات، لەوئيش لەپىگەى
دەربېرىنى بىروبۆچونى خۇيان ئەنجامدانى خۆپىشانندان و مانگرتن، بەلام بەهېچ
شيۆه يەك لەگەل توندوتىژىدا نىم، چونكە ئىمە زەمانەتى دەستورىمان مەيە
ئەتوانىن چەكى سىياسى و ئابورى بەكاربىڭىن و زۆر لە تۆپ و تەيارەش
كارىگەرتن لەم رۆژگارەدا. ئەگەر قىيادەى كوردى لەو لايەنانەو كەموكورتىيان
مەبو، مەقى خۆيەتى خەلكى ناچارىيان بك

له هاوخه باتیه وه بۆ ته خوین

له وشېروان مستهفا

له رۆژانی ۲۹-۳۱/۱۰/۲۰۰۹ دا یه کیتیی نیشتمانی له هۆلی ته لاری هونهری شارى سلیمانی به ئاماده بونی ۱۶۰۰ کەس چواره مین پلینۆمی به ست. هه ندی کەس، چاوه پێی ئەوه بون له م پلینۆمه دا پلانی چاککردنه وهی په یوه ندی حیزبه که یان له گه ل خه لک دابنن، به لام ده رکه وت پلینۆمه که بۆ مه به سستیکی تر رێک خرا بو.

پیشتر قسه کانی "فه خامه تی سه رۆکی کۆماری عیراق و به ریز سکرته یی گشتی یه کیتیی نیشتمانیی کوردستان" تاله بانى، که له پلینۆم دا دژی من و هاوپێکانم له بزوتنه وهی گۆپان دا کردبوی، به شیوه ی جیاواز به من گه یشتبو. هه ندیک له و قسانه له رۆژنامه کاندایا بۆ بونه وه و به ر گویێ زۆر کەس که وت. به لام تا ئەوکاته ی قسه کان به شیویه کی فهرمی بۆ بۆنه کرانه وه، منیش وه ک شتیکی نه بو حسابم بۆ کردن و به توپه بون و هه لچونیکی کاتیم له قه له م دان که پێویست نه کات وه لام بدرینه وه. به لام نیستا که کۆی ئەو قسانه له هه مو ده زگا کانی راگه یان دنی یه کیتیدا بۆ بۆکرانه وه ناچارم و به پێویستی ئەزانم وه لامی زۆری ئەو تۆمه تانه بده مه وه که تاله بانى بۆ خودی خۆم و هاوپێکانم له بزوتنه وهی گۆپان ریزی کردوه.

لێره دا به راشکاوی ئەلیم: پێم ناخۆشه ئاستی په یوه ندی من له گه ل تاله بانیدا گه یشتۆته ئەم ئاسته ی وتوێژ که هه ر هه مو ی تۆمه تبارکردن و "ته خوین" ه. پێم ناخۆشه پاش ۴۰ سال له ته مه نی هاوپێیه تی و هاوخه باتی، ته نها

له بهرنه وهی چیتړ له ژیر چه تری یه ک ریځخراودا پیڅه وه کار ناکه یڼ، به "زمانی ته خوین" قسه له گه ل' یه ک بکه یڼ.

من نه تاله بانې و نه هیچ سهر کرده و نه هیچ سیاسیه کی کوردم به خالین و نژی کوردستان و به "کلکگریدان له گه ل' جاش و به عسیه کاند" تاوانبار نه کرده وه ک نیستا تاله بانې من و هاوړیکانمی پی' تاوانبار له کات. له وهی نیمه هه مانه له وهی سیاسه تی تاله بانیمان بو به پړوه به رایه تی حیزب و بو به پړوه بردنی ولات پی' راست نه بوه و پی' دروست نیه. برومان وایه هم سیاسه ته نابیته هو ی به دیه یڼانی له و دروشمه سهر کیانه ی هه زاران رو له ی کورد خو یان له پیڼا ویدا کرده قوربانې که له ویش: "دروستبونی ولاتیکی دیموکرات و دادپه روهر و نازاد که که رامه تی هه مو هاوالاتیانی تیا پاریزد او بیت."

نیمه سیاسه تی تاله بانیمان پی' راست نیه و چه و ته. به لام نه به خالین و نه به دوژمنی خو مان و نه به به کریگیرو و نه به دهستی دهره کی له زانین. که چی له و ته نها له بهرنه وهی چند کورسیه کی په رله مانی به نیمه دړپاندوه، پی' له ۴۰ سال' هاو خه باتی و هاو سه نگه ری له نیت و وه ک دوژمن و ناحه زی کوردستان وه سفمان له کات. چونکه له و قسانه ی تاله بانې له پلینوم دا له سهر بزوتنه وهی گوړان و خودی خو م کردویه تی سنوره کانی ره خنه ی سیاسې به زاندوه و سهر له کیشی' بو تومه تبار کردنیکی سهر تاسه ری که له گهر ته نها یه کیکیکیان راست بی'، هه لسوړاوانی بزوتنه وه که و لایه نگرانی په لکیشی دادگا له کات و رهنگه روبه روی هو کمی له سینداره دانیشیان بکاته وه. له بهرنه وهش که تاله بانې که سیکی ناسای نیه و ناکریت قسه کانی بی' وه لامدانه وه بهر ڼ، ناچارم لیړه دا وه لامی هیله گشتیه کانی له و تومه تانه بده مه وه که له راپورته که ی پلینوم دا بو خو م و هاوړیکانمی هو نیوه ته وه.

ئەگەرچی تالەبانی لە راپۆرتەكەى دا روداوهكانى زیاتر لە ۳۰ سالى بە تىكەلۆپىكەلى گىراوهتەوه كە وەلامدانەوهى لىدوانى زۆر زیاترى ھەلئەگرت، بەلام بۆ ئەوهى لەمە درىژتر نەبى ھەلم گرت بۆ كاتى خۆى.

#

ئەشى كۆژى و بۆيشى ئەگرى

تالەبانی لە راپۆرتەكەى دا ئەلى:

"لەناو خوشماندا، بى ناگادارى سكرتيرى گشتى و نيوەى (م. س) و ناوەندى كۆمەلەش، برىارى كوشتنى خەلكى لەشارو لەلادى دەردەكرد. ئەمەش بوو بەھۆيەكى گەورەى ناكۆكى ئىمەمانان لەگەل ھىلى نەوشىروان لەسالى (۱۹۸۱) ھەلەناو كۆمەلەدا. تا كار گەيشتە ئەو رادەيەى ھەرەشەمان كرد بەبەجیپشتنى ولات ئەگەر كوشتار لەشارو لەلادى رانەوستىت، ھەرچەندە، سەرەتا ئەنجامدانى ئەو تاوانانەو گەلى برىارى ترمان لى دەشاردرايەو، بەلام سەرەنجام، دواى ماوہيەكى كەم، لەرىگەى بەرپرسانى گەورەى ناو شارەو، راستىەكانمان ھەموو زانى و چىكەفروڤيل دادى نەدەدا. ئەم راستىانەش واى لىكردىن بتوانىن دوا سنوور بۆ پاكتاوى جەستەيى ناپەوا دابنن! ئەمە يەكەمىن ناكۆكى و دووبەرەكى ناپاستەوخۆى گرنكى نيوەمان بوو، لەگەل پەيرەوانى توندوتىژى."

#

لە سەرەتاوہ ئەلىم: من وەكو ھەندى كەس نامەوى پاكانەى درۆ بكەم! لەسالى ۱۹۷۵ ھەو كە، لەگەل تالەبانی و ئەندامانى تزی دەستەى دامەزرىنەرى يەكيتى نىشتەمانى، دەستمان كرد بەدانانى رىوشوینى خەباتى سياسى - چەكدار و، لەئەنجامى ئەوہش دا ھەلگىرساندنەوہى شوڤشى كورد، من وەكو يەكى لە بەرپرسە بالاكانى ئەو جولانەوہيە، لەسالى ۱۹۷۵ ھەو تا سالى ۱۹۹۱ كە بە راپەرین كۆتايى ھاتو، بەئەندازەى مەسئولىەتى خۆم لەجولانەوہكەدا، ئۆبالى ئەدەبى و ئەخلاقى و سياسى ھەمو روداوهكانى شوڤشەكە و، ھەمو

ئەوانەى كە لە ئەنجامى ئەم شوپشەدا كوژراون يا زەرەرمەند بون، لە ھەر لايەك بوبن، لە ريزەكانى يەكيتى دا بوبن، يان لە ريزەكانى لايەنەكانى تىرى شوپشى كوردا بوبن، يان ھاوالاتى ئاسايى بوبن، يان لە ريزەكانى حكومەتى عىراق دا بوبن، ھەلنەگرم و، لەبەردەم كەسوكارى ئەوانەدا و، لەبەردەم دادگاي ميژوى نەتەوھەم دا و، لەبەردەم دادگاي خواى گەورەدا ئامادەى وەلامدانەوھم.

ئەبو ھەر كەسى ئەو قسەيەى بگردايە تالەبانى قسەى واى نەگردايە!

ئەگەر تالەبانى من و چەند كەسيكى كە تاوانبار بكات بە كوشتنى چەند كەسى لە شار و لە لادىكانى كوردستان دا، ئەى كى بەرپرسە لە كوشتنى سەدان ھەزار كورد كە بە دريژيى سالانى ١٩٦١ - ١٩٧٥ و ١٩٧٥ - ١٩٩١ و ١٩٩١ - ٢٠٠١ كوژراون؟

#

كارەساتى ھەلەبجە: كى بەرپرسە من يا سەدام؟

تالەبانى لە راپورتەكەى دا ئەلى:

"لەناو ئەو كيشمەكيشە سياسى و فكرييەدا، سەرەپاي ئەوھى تاقىكردنەوھى زۆرمان لەگەل سەدامييەكاندا ھەبوو، بە تايبەتى سياسەتى سەدام لە جەنگى عىراق - ئيراندا، سروشتى فاشيانەى رژيم ئاشكرا دەرکەوتبوو، دەريش كەوتبوو كە ئەم فاشيستانە لە ھيچ تاوانىك نەدەسلەمينەوھ، مفاووزاتەكەشمان لەگەل رژيم سالىك بوو بەھوى شوقينيەتى بەعسى سەدامى و تەكنەلوژيائى جەنگى و فشارە ئىقلىميەكە، شكستى خواردبوو، ئەو ھەموو راستيانەمان دەزانى، بۆيە دەبوو ژيرانەتر ھەلبسوړيڻ و كەمترين پاساو بەدەينه دەست فاشيەكان، كەچى لەو كاتەدا، نەك نەمانتوانى جياوازيەكان و ھەلەكان سەبارەت بە سكرتيري كۆمەلە كەمبكرينەوھ، بەلكو ناوبراو ناكوكيەكانى لە مەيدانى سياسەتو فكرەوھ، گەيانەدە ئاستيكي ترسناك، ئەويش بوارى عەسكەرييە، بپيارى ھەرەمەترسيداريش لەو كاتەدا، ئەوھ بوو بەبى رەزامەندى سكرتيري گشتى، كە فەرماندەى گشتى ھيژى (پ. م) ش بوو، بەلكو بەبى

رهزانه‌ندی زۆربه‌ی مه‌کته‌بی سیاسی و سه‌رکردایه‌تی یه‌کێتیش، فه‌رمانی عه‌سکه‌ری دابوو به‌ فه‌رمانده‌و هه‌ڤالانی ده‌قه‌ری هه‌له‌بجه، که وه‌کو به‌شیک له‌ هاوکیشه‌ عه‌سکه‌رییه‌کانی جه‌نگی عێراق - ئێران هه‌ولی رزگارکردنی هه‌له‌بجه‌ بده‌ن. گوايه‌ بۆ که‌ مکردنه‌وه‌ی گوشار بوو بۆ سه‌ر سه‌رکردایه‌تی که‌ رژییم په‌لاماری ده‌دا. ئهم بېاره‌ش به‌و شیوه‌یه، به‌بی لیكدانه‌وه‌ی هه‌لومه‌رجی جه‌نگه‌که‌و سروشتی فاشیانه‌ی سه‌دامیه‌کان له‌ دوو سالی کۆتایی جه‌نگه‌که‌دا، پاساوی دایه‌ ده‌ست سه‌دام که‌ سروشته‌ فاشیه‌که‌ی به‌روژی روناک، به‌بی دوودلی له‌ شاری هه‌له‌بجه‌دا جیبه‌جی بکات. که‌ ئه‌گه‌ر هاتباو ئهم نه‌خشه‌یه‌ له‌ مه‌کته‌بی سیاسی و له‌گه‌ڵ سه‌کرتێرو فه‌رمانده‌ی گشتی (پ. م) دا، باسکه‌راباو تاوتوی بکرایه، بیگومان رێگه‌ نه‌ده‌درا رێگه‌ی وا بگیریته‌ به‌ر. به‌لکو هه‌ول ده‌درا نه‌خشه‌و تاکتیکی عه‌سکه‌ری گونجاوتر له‌و هه‌لومه‌رجه‌دا بگیریته‌ به‌ر. به‌ تایبه‌تی حکومه‌ت پێشتر هه‌ره‌شه‌ی بۆ ناردبوین که‌ هه‌ر په‌لاماریک له‌گه‌ڵ پاسداران بۆ سه‌ر هه‌ر شوینی، به‌ به‌کارهێنانی چه‌کی کیمیاوی جوابی ده‌بیته‌، ته‌نانه‌ت گه‌ر شاری سلیمانییه‌ بیه‌ت. سه‌ره‌پای هه‌موو ئهم راستیانه‌ش، ئۆبالی تاوانی کیمیابارانی هه‌له‌بجه‌و سه‌رانه‌سه‌ری کوردستان، له‌ ئه‌ستۆی به‌عسی سه‌دامدایه.

که‌ کاره‌ساته‌که‌ روویداو حوکی دیکتاتۆری هه‌له‌بجه‌ی دایه‌ به‌ر چه‌کی کیمیاوی، نا‌هه‌زایی له‌ سه‌ر سه‌پاندنی بېاره‌که‌، که‌ به‌بی ره‌زانه‌ندی مه‌کته‌بی سیاسی ده‌رکه‌رابوو، له‌ لایه‌ن چه‌ندین هه‌ڤاله‌وه‌ به‌رزبووه‌. به‌لام تازه‌ کار له‌ کار ترازابوو. "

#

له‌میژه‌ وتویانه‌ سه‌رکه‌وتن هه‌زار باوکی هه‌یه‌ به‌لام شکان هه‌تیوه‌.

تاله‌بانی له‌میژ بو‌گه‌یشته‌بوه‌ ئه‌و باوه‌ره‌ی رژییمی به‌عس له‌ عێراق ئه‌وه‌نده‌ به‌هێز بوه‌ که‌ موعاره‌زه‌ی عێراقی، به‌ کورد و به‌ئویشه‌وه‌، له‌ توانایدا نیه‌ بپه‌رخینی. باوه‌ری وابو‌روخانی رژییمی سه‌دام به‌ "عامیلی خاریجی" و به‌

"هیزی دهرمکی" نه گوت. ههر بۆیه بایه خێکی تایبهتی ئه دا به سوریا و لیبیا به هیوای سازدانی ئینقیلابی عهسکهری. که له وان بێ ئومید بو په نای برده بهر کۆماری ئیسلامی ئێران که ئه و کاته له گه ل جهیشی عێراق، له جه نگیکی خویناویه وه گلا بو، به شکو به هاوکاری جهنگی و سیاسی ئێران، عێراق بروخی.

له چوارچێوه ی ئهم ستراتیجیه دا هیشتا مفاوهزاتی یه کیتی به ته وای له گه ل عێراق کۆتایی نه ها تبو، له هه ولێ دامه زانندی پێوه ندی دا بو له گه ل ئێران. دوا ی چه ندین ها تو چو ی نوینه رانی هه ردولا و، دوا ی چه ندین هه لکشان و دا کشان له دانو ستانه کانی نوینه رانی هه ردولا دا زه مینه ی پیکه اتن ساز بو. تاله بانی له گه ل شان دیک ی یه کیتی که پێک هات بو له فره دیدون عه بدولقادر، دکتۆر که مال خو شناو، محمه د توفیق ره حیم، شیردل هه ویزی. . . چوه تاران.

له مانگی ۱۰ ی ۱۹۸۶ دا له تاران، به نوینه رایه تی یه کیتی له لایه ن تاله بانی و به نوینه رایه تی ئێران له لایه ن محمه د باقیر زولقه در (فرمانده ی ته و سایی قه رارگای ره مه زان) ریکه و تنیک ی جهنگی و سیاسی و لوجستی بو هاوکاری و هاوئا ههنگی هیزه کانی هه ردولا دژی جهیشی عێراق له هه مو بواره کان دا ئیمزا کرا.

به پێی ئهم ریکه و تنه ئه بو هیزه کانی یه کیتی له هه مو بوا ریک ی جهنگی دا، هاوکاری و هاوئا ههنگی له گه ل هیزه کانی ئێران بکا و، تا رو خانی سه دام در یژه به شه ر بدا و بێ ئاگادرای ئێران و ره زامه ندی ئه و هه یچ مفاوه زه و ئاشتی هک له گه ل عێراق نه کا.

دوا ی ئهم ریکه و تنه زنجیره یه ک عه مه لیاتی عهسکهری هاو به شی پێشمه رگه ی یه کیتی و لایه نه کانی تر له گه ل سپای پاسداران به ئاشکرا له ژێر ناوه کانی "فه تح" و "نه صر" و "قه جر". . . دهستی پێ کردو به دوی ئه ویش دا دهیان عه مه لیاتی تر ئه نجام درا، که یه کیکیان "داستانی رزگاری" بو له ناوچه ی

چوارتا نزیک باره گاکانی سهرکردایه تی یه کیستی، که له ژیر سهرپهرشتی راسته وخوی خودی تاله بانی دا بو، به هاوکاری و هاوانهنگی راسته وخو له گهله محهمه د باقیر زولقه در، دواتر سهروکی ستادی سپای پاسداران، و عهلی شه مه خانی، دواتر فرماندهی نیروی ده ریایی ئینجا وه زیری دیفاع.

هه هاوکاری و هاوانهنگیه که له نیوان من یان هه سهرکرده یان فرمانده یا پیشمه رگه یه کی یه کیستی له گهله هیزه گانی ئیران کرابی، به پیی ئه م ریکه وتنه بو، که ناغای تاله بانی ئیمزای کرد بو. پاکانه به بیانوی بیئاگاییه وه له عه مه لیاته، له لیپرسراویتی سیاسی و قانونی ئه و که م ناکاته وه، هیشتا سه دان که س له ناگاداره گانی ئه و په یوه ندی و هاوکاری یانه شایه تی زیندون و، پاکانه ش بو سه دام و رژیمی به عس، به بیانوی ئه وه ی هه په شه ی پیشه کی یان لی کردوه، هیچ له لیپرسراویتی سه دام و هاوپیگانی که م ناکاته وه، ئه وه دادگای تاوانه کان له به غداد خهریکی لیپرسینه وهیه.

پیش هه له بجه له چه ندین مهیدانی جهنگیدا له پاریزگاکانی سلیمانی، که رکوک، هه ولیر، دیاله. . . کاری هاوبه ش له گهله ئیران کرابو، ئازادکردنی هه له بجه که به ویرانکردنی هه له بجه و قهرکردنی خه لکه که ی ته واو بو به شی که بو له نه خشه یه کی جهنگیی فراوان بو ئازادکردنی ناوچه گانی هه له بجه، قه لادزه، رانیه، دوکان و چوارتا. . . کاتی که ئازادکردنی هه له بجه له نه نجامی کیمیا بارن دا بو به کاره سات، واز له جیبه جی کردنی ته واوی نه خشه که هینرا.

پیش هه له بجه حکومه تی به عس که م جیگه ی ژیر ده سه لاتی پیشمه رگه هه بو کیمیا بارانی نه کردبی، چه ندین ناوچه ی له خوشناوته ی، بیتوین، پشدر، بهری مهرگه، دۆلی جافه تی، بهری قه ره داغ، بادینان، دهشتی کوپه، دهشتی که رکوک. . . کیمیا باران کردبو. حکومه تی به عس ته نیا به ته سلیمبون و کو تاییه ئینان به شوپش دهستی له کیمیا باران هه لئه گرت، به تایبه تی له سایه ی بی دهنگی نه مه ریکاو زله یزه گانی دنیا دا.

له هه‌ره‌شه‌یه‌ی تاله‌بانی باسی له‌کات له‌گه‌ر به‌و‌گه‌یشته‌یت، به‌من
له‌گه‌یشته‌وه، چونکه‌ له‌ زمانه‌ به‌ عس‌ هیچ‌ رێگه‌ په‌یوه‌ندیه‌کی له‌گه‌ل‌ من‌ نه‌بو
تا‌ له‌ هه‌والم‌ پێ‌ بگه‌یه‌نی، نا‌غای تاله‌بانیش شتی وای به‌ ئێمه‌ نه‌وتبو.
لۆبالی گوێنه‌دان به‌م هه‌ره‌شه‌یه‌، له‌گه‌ر راست‌ بێ، له‌ له‌ستۆی له‌ودایه‌.

پێویست ناکات له‌ سه‌ر کاره‌ساتی هه‌له‌بجه‌ درێژه‌ی پێ‌ بده‌م، چونکه‌
خوالیخۆشبو شه‌وه‌که‌تی حاجی موشر کتێبیکی له‌ ژێر سه‌رناوی "کاره‌ساتی
کیمیابارانی هه‌له‌بجه‌ - به‌هاری ١٩٨٨" له‌ سه‌ر نویسه‌وه‌ و سالی ١٩٩٨ له‌سه‌ر
له‌رکی تاله‌بانی له‌ سلیمانی چاپی کردوه‌.

هه‌رکس له‌و کتێبه‌ بخوێنێته‌وه‌ له‌زانی که‌:

فرمانده‌ی عه‌سکه‌ری عه‌مه‌لیاته‌که‌ شه‌وه‌که‌تی حاجی مشیر بوه‌ و،

لێپرسراوی سیاسی عه‌مه‌لیاته‌که‌ دکتۆر فوئاد مه‌عسوم و فره‌یدون عه‌بدولقادر
بون و،

لێپرسراوی لۆجستی عه‌مه‌لیاته‌که‌ صالح محهمه‌د له‌مین بوه‌.

یه‌کێ له‌و به‌لگانه‌ی له‌م کتێبه‌دا به‌لۆ کراوه‌ته‌وه‌ وێنه‌ی نامه‌یه‌کی فوئاد
مه‌عسومه‌ بۆ شه‌وه‌که‌ت که‌ تیا نویسه‌وه‌: "هومێدی سه‌رکه‌وتنت بۆ ده‌که‌م له‌ کاره‌
پێرژه‌که‌" دا که‌ نا‌راستی هه‌مو قسه‌کانی تاله‌بانی له‌سه‌لمینی.

له‌و زمانه‌ مه‌که‌ته‌بی سیاسی پێکهاتبو له‌ ٥ له‌ندام: سکرتێری گشتی، دو
نۆینه‌ری شوپشگیان - که‌ فوئاد مه‌عسوم و نازم عومه‌ر بون و، دو نۆینه‌ری
کۆمه‌له‌ - که‌ یه‌کێکیان منو له‌وێریان فره‌یدون بو.

عه‌مه‌لیاتی وا‌گه‌وره‌ که‌ سه‌دان فرمانده‌ و به‌رپرس و چه‌ندین لایه‌نی سیاسی
کوردستانی و عێراقی (پارتی، سوشیالیست، بزوتنه‌وه‌ی ئیسلامی، فه‌یله‌قی
به‌در) ی تێدا به‌شدار بێت، باره‌گای چه‌ندین لایه‌نی سیاسی ئێرانی (له‌وانه‌
دیموکرات و کۆمه‌له‌) بگه‌وێته‌ به‌ر مه‌ترسی، نه‌له‌کرا بێ نا‌گاداری و ره‌زامه‌ندی
سه‌رکردایه‌تی یه‌کێتی و به‌ تایبه‌تی شه‌خسی تاله‌بانی له‌نجام به‌دریت. خۆ

بێئاگاکردنی ئاغای تالەبانی لەو مەسەلە یە چەواشەکاریەکی ئاشکرایە
لەبەردەم تەوژمی روداوەکاندا خۆی ناگریّت.

لەو سەرەدەمەدا کە ئێمە بە دلی شکاو و دەرونی بریندارەو بە باسی ئەوێمان
ئەکرد چۆن هەولێ "ئازادکردنی هەلەبجە" بو بە "کارەساتێکی ئینسانی"،
ئاغای تالەبانی بێ هیچ سەلمینەوێک ئەیوت: "کیمیایارانی هەلەبجە
مەسەلە ی کوردی بردە ناو مەیدانی ناوێوەڵتێوە... ئاخ بۆ دووسی
هەلەبجە ی تر".

#

بوشی باوک: رزگاری بۆ کۆمیت و فیدرالی بۆ کوردستان!
تالەبانی لە راپۆرتەکە ی دا ئەلی:

"ئەمریکەکان بە سکریتی گشتی ی. ن. ک یان راگەیاندا، کە ئەگەر بێت و
هاوکاری هیژی هاوێمانان بۆ رزگارکردنی کویت بکەن، ئەوا هەم
یارمەتیێکی باشی چەک و ماددی دەدەن بە کوردو هەم پاشان فیدرالیەتیێشی لە
عێراقدا بۆ دەسەلمێنن و دەسەپێنن. سکریتی گشتیش، داوای لە نەوشیروان
کرد، کە لەگەڵ هەقەلانی سەرکردایەتی و پارتیش دراسە ی بکەن و وەلامی
بدەنەو. ئەویش وا وەلامی سکریتی گشتی دایەو: کە ئەو پەسەند نییە،
چونکە سەدام هەر بە خوشی لە کویت دەکشیتەو و شەرەکش تووشی ئێمە
دەبێت. بەم هەلوێستە هەلە یە هەلیکی میژوویی لە کیس کورد دا، ئەگینا دوا ی
رزگاری کویت، بە تایبەتی کە زۆربە ی زۆری کوردستانمان رزگارکردبوو،
فیدرالمان بۆ دەچەسپا."

#

تالەبانی لەپێش دەست پیکردنی عەمەلیاتی ئەنقەلەو بە ٣ مانگ سەفەری
دەرەوێ کردبو، لە کاتی راوێستانی شەری عێراقو ئێراندا ئەو چەند مانگ بو
خۆی لەدەرەوێ ئەگنخاند، هەمیشە بیانوی ناراستی دائەتاشی بۆ مانەوێ
هەرچی درێژتری لەدەرەوێ کوردستان.

تالەبانی لە کاتی ھێرشى جەيشى عىراق دا بۆ سەر کوهيت لە دەرەوھى کوردستان بو. لەدواى داگىرکردنى کوهيت سەفەرى ئەمەريکاي کرد. بە بروسکە رەئى منيشى پرسى، کە لەوى داواى چى بکا. مەن سەفەرکەيم پى باش بو. پيشنيارم بۆ کرد ھەرچيەکى پى ئەکړيټ بۆ دژايەتى رژيمنى بەعس و بۆ روخاندنى بيکات، بەلام لە بەر ئەوھى زۆرى ميللەتەکەمان لە ئۆردوگاگان دا وەکو ديلى جەنگ کۆکراونەتەو و چەندىن ھاوپيمان لە زيندانەکانى بەعس دان، خۆى لە "تەسريحاتى رۆژنامەوانىي ئىستيفرازى" پياريزى. ھەرچيش بە ئيمە ئەکړيټ بيکەين. لەو کاتەدا ئيمە، لە قاسمەپرەش، بەوپەرى جدیەتەو، خەريکى خۆ ئامادەکردن بوين بۆ راپەرین. وردەکارى نەخشەى کارەکانى خۆمان بۆ سازدانى پيشمەرگە و راپەراندنى خەلک لە شارەکان، بە نوسين و بەدریژى، بە دەستى، بە دانای ئەحمەد مەجید، کە ئەوسا نوینەرى يەکیټى بو لە کرماشان، بۆ ناردبو بۆ دیمەشق، ئەویش سوریهکانى لى ئاگادار کرد بو.

ئیدارەى سەرۆكى ئەمەرىكى بوشى باوك، لەو ھەلومەرجەدا، ئامادە نەبو نە تالەبانى و نە ھیچ كەسیكى ترى موعارەزەى عىراقى بىینى، چونكە ئامانجى ئەمەرىكا لەو شەپەدا تەنیا دەرکردنى جەیشى عىراقى بولە كۆهیت و رزگارکردنى كۆهیت بولە داگیرکردنى عىراق. روخانى رژیمنى بە عس و لابردنى سەدام لەبەزنامەى ئەمەرىكادا نەبو، چونكە ئەمە ھاوسەنگى ھیزەكانى نیوان ئێران- عىراق و ئێران- خلیجى تێك ئەدا.

وتارەكانى بوشى باوك و وتەبىژەكانى كۆشكى سىپى و پىنتاگوڭ و ەزارەتى دەرەۋەى ئەمەرىكا لە رۇژانى كۆپرەدا، كە راي گشتى جىھانى وروژا بو داۋاي دەستپورەدانى جىھانىيان ئەكرد، ئەم راستىيە دەرئەخەن. ئەوان بە ئاشكرا ئامانجى خۆيان رونكردەۋە. ھەركەس بىەۋى لە راستى ئەمە بكوئىتەۋە ئەتوانى بگەرپتەۋە بۇ ئارشىفى قسەكانى ئەوكاتەى سەرۆك بوش كە وتى:

"من ئامادە نيم يەك سەربازى ئەمەرىكى بنىرم بۇ ناو زەلكاۋى عىراق".

تالەبانی لەسەفەرەكەى ئەمەرىكادا ئەگەرچى ھەولنى زۆرى دابو كار بە دەستانى ئەمەرىكى بېيىنى، تەنانەت بۆ خۆنزيك كوردنەو لە كار بە دەستانى ئەمەرىكى، بەرتيليكى سياسى خۆپرايى دابونى. تەسريحىكى ئاگرينى دا كە لە "واشنتۆن پۆست" دا بلاوكرابو ھەو و تېوى: "ئەگەر سەرۆك بوش رازى بى ۱۰ ھەزار كەس لە پياو ھەكەم ئەنيرم بۆ كۆھيت شان بە شانى سپاى ئەمەرىكى شەپرى جەيشى عىراق بكن. . ."

تالەبانی بە ھۆى چەند رۆژنامەنوسىكى ناسراو ھەو ھەك جوناسان رانداك كارمەندىكى بچوكى ھەزارەتى دەرەو ھەو لە چاىخانەى ھەك دا بېيى بو، ئەویش بە ئاشكرا و، بى ھىچ پىچوپەنايەك، پىي و تېو: "ئەمەرىكا لەو كاتەدا ئامادە نىە لەگەل موعارزەى عىراق پەيو ھەندى دروست بكا."

مەسەلەى ئەم بەلئىنەى كە بەو دراو ھەكايەتئىكە خۆى دروستى كردو ھەو، بەمە گەرەكئىتى سۆزى ھاو لاتيانى كوردستان بۆ سودى خۆى و سەلماندى گرنگى سەفەرە بېھودەكانى بە كار بھيئى، وا لە خەلك بگەيەنئىت كە دەولەتى ئەمەرىكاش - ھەك ئىدارەى سياسى سەردەمى سەرۆكايەتئىكەى خۆى . بى سەرۆبەرەو ئەویش بى رەزامەندى دەزگا پىو ھەندىدارەكانى كۆنگرېس و سىنات و ئەنجومەنى ئاسايشى نەتەو ھىي و ھەزارەتەكانى بەرگرى و دەرەو ھەو، ئەتوانى بەلئىنى درۆ بەم و ئەو بدات.

نە ئەو سەردەمە، سەرۆك بوشى باوك و، نە دواى ئەویش سەرۆك كلينتۆن و، نە دواى ئەوانىش سەرۆك بوشى كۆر و، نە ئىستاش سەرۆك ئوباما، ھىچكاميان بەلئىنى لەو بابەتەيان بە تالەبانی و بە ھىچ كوردىكى تر نەداو ھەو.

سەرۆك بوشى باوك و كار بە دەستە بالاكانى سەردەمى ئەو ھەمويان زىندون. ئەگەر بىشمرن ئارشىفى بەلگەكانيان لە دەزگا پەيو ھەندىدارەكان دا ئەمئىنى. لىكۆلەرەو ھەيەكى سياسى تەنانەت رۆژنامەوانىكى و رىا ئەتوانى بچيئە بنجوبناوانى ئەم قەسەى تالەبانی و دەرئەكەوئى كە شوبھاندنى ئىدارەى ئەمەرىكى لە بەخشىنى بەلئىن و پارەو چەك و پىشتىوانى، كە لە ئەمەرىكا، بە

پروۆسه‌یه‌کی قانونی درێژدا تی ئه‌په‌پری و، شوبه‌اندنی به ئیدارهی کوردی که به ئاره‌زوی خۆی ئه‌توانی ئه‌و شتانه بی پروۆسه‌ی قانونی و په‌رله‌مانی تیپه‌پری، درۆیه‌کی چهند زله بو چه‌واشه‌کردنی رای گشتی کوردی.

خۆ ئه‌گه‌ر به‌پاستی به‌لینی وه‌های پی درا بو ئه‌بو ئاگاداری سه‌رکردایه‌تی "به‌ره‌ی کوردستان" ی بکردایه‌ و، به‌ پی‌شنیاریکی فه‌رمی ره‌وانه‌ی سه‌رکردیاتی به‌ره‌ی کوردستانی بکرایه، بو ئه‌وه‌ی تاوتوی بکات و بریاری لی بدات. چونکه سه‌رکردایه‌تی به‌ره‌ پیکه‌اتبون له سه‌ر ئه‌وه‌ی هیچ لایه‌ک به‌ ته‌نیا بریاری کاری چاره‌نوسسان نه‌دا، به‌ تایبه‌تی له‌و سه‌رده‌مه‌دا مه‌سعود بارزانی به‌رپرسی یه‌که‌می کاروباری به‌ره‌ بو له‌ کوردستان و تاله‌بانی به‌رپرسی کاروباری هه‌نده‌ران بو. من به‌شبه‌حالی خۆم له‌م راپۆرته‌دا ئه‌و حیکایه‌ته‌م خۆیندۆته‌وه. بو خۆشبه‌ختی سه‌رانی به‌ره‌ی کوردستانی هه‌مویان زیندون ئه‌توانن راستی و ناراستی ئه‌م حیکایه‌ته‌ ساخ بکه‌نه‌وه.

#

پاشاه‌ته‌کانی ئه‌نفال: گلان و مه‌لسانه‌وه
تاله‌بانی له‌ راپۆرته‌که‌ی دا ئه‌لی:

"ناکۆکیه‌کی تری سه‌ره‌کی له‌نیوانماندا، له‌سه‌روبه‌ری راوه‌ستانی شه‌پری ئێران- عیراق بوو، له‌وساته‌دا سه‌کرتیری کۆمه‌له‌ باوه‌پری به‌شۆرش نه‌ما‌بوو، له‌دوای شه‌پری سه‌رکردایه‌تی وهری به‌ردابوو، به‌په‌له‌پروژه‌ ناوچه‌که‌ی به‌جیه‌یشت به‌سه‌ر هه‌قالانی سه‌رکردایه‌تیدا بی ئه‌وه‌ی پرس و راویژیان پی بکات. به‌تایبه‌تی له‌دوای ئه‌نفاله‌کان. که سه‌دان خیزان و هه‌زاران که‌س له‌گه‌ل یه‌کیته‌ی له‌پاشه‌کشه‌دا که‌وتبوون و پیوێستیان به‌هاوکاری و رینوینی هه‌بوو، به‌لام سه‌کرتیری کۆمه‌له‌ به‌ئاره‌زوی خۆی بریاری ده‌داو سه‌ره‌نجام سه‌ربه‌خۆ که‌وته‌ بلاوه‌پیکردنی شۆرشو ده‌ستی کرد به‌ناردنه‌ ده‌ره‌وه‌ی کادیره‌کانی نزیک له‌خۆی و هاندانی پی‌شمه‌رگه‌ش بو چونه‌ مالی خویان یان بو ئێران.

به که لکوه رگرتن له ده سه لاتی جیگری سکر تیږی گشتی له غیابی سکر تیږی گشتیدا، خه ریک بوو شوږ شه که بلاوه پی بکات. نه گهر به ره لستی هه قالان کاک کوسره تو هه قال جه بار فرمان و چهند هه قالیکي شوږ شگړیان نه با، به ره سمی بریاری بلاوه پیکردنی شوږشی ددها. سهره نجامی ئه م سیاسه ته و ئه م باوه پری که و ته هه لگرتنی دروشمی گفتوگو له گهل سهدام و پروپاگهنده بو نه مانی توانای دریژده دان به شوږش. بو رازیکردنی سکر تیږی گشتیش، که له سوریه بوو، هه قال عومهر عه بدوللا یان نارده لای. به لام سکر تیږی گشتی ئه و سیاسه ته ی په سهند نه کردو به قسه به ناوبانگه که ی وه لامی دانه وه، که خه بات دریژه پیده دهین تا سهدام هر دپوختین.

لیږه وه ناکوکی نیوان سکر تیږی گشتی و جیگره که ی زور توندو قول بوو. هر به وه خاوکرایه وه که پاشان (م. س) بریاری دا شوږش به شیوه ی شه پری پارتیزانی دریژه ی هه بیئت و خه بات شان به شانی موعاره زه ی عیراقیش دژی دیکتاتوریه ت دریژه ی هه بیئت، خوشمان ده ست بکه یین به دروستکردنی ده سته ی چه کدار له شاره کان و ئوردوگانان بو روژی خو ی. چونکه ئیمه پیمان وابوو، که سهدام که تنیک له گهل کویت، هر ده کات، ئه مریکا و ئه وروپاش هر لیی ددهن. له سهر ئه وه ش له گهل نه وشیروان ناکوک بووین، چونکه ئه و پیی وابوو که له سهدام نادریت، ته نانه ت دوا ی په لاماردانی کویتیش پیی وابوو سهدام ده کشیته وه، بویه داوای گفتوگو ی له گهل سهدام ده کرد. ئه وه بوو، بی پرسه هه قالانیش، به تایبه تی سکر تیږی گشتی، که و ته نامه ناردن بو سهدام و هه ولدانی لاواز بو ریکه وتنیکي لاواز به هیوای ئه وه ی سیاسه تی خو ی بباته سهر. که چی نه که سهدام نامه نه بوو چاره سه ریکی لاوازش بو کیشه که بسه لمینی، به لکو شه خسی خو ی نامه نه بوو وه لامی یه که نامه ی جیگری سکر تیږی یه کیتی بداته وه، ته نیا داوای زاره کی ئه وه بوو که (یاخیبووه کان بگه ریڼه وه ریزی نیشتمانی) ئه مه ش هر یروبوچونه کانی هیلی روخاندنی

نادات.

#

تالەبانی و هندی له هاویره‌کانی پێیان وا بو: له دواى ئەنفال ئیتر ئیشتان به
پێشمهرگه نه‌ماوه، بۆیه ئه‌و دیسان سوریاى کرده‌وه به باره‌گای سه‌ره‌کی خۆی
و، بۆئه‌وه‌ی باری سوک بێ و ئیلتزاماتی مادی که‌م بێ، ئه‌یویست جگه له
ئهندامانی سه‌رکرده‌یه‌تی و ژماره‌یه‌کی که‌می کادری سیاسى و ئیعلامى و
پێشمهرگه‌یی، ئه‌وه‌ی تری "ره‌شایی له‌شکر" به‌هه‌ر جوړی بێ له‌ کوێ
بێته‌وه.

354

نه گهرچی هه میشه باوهڤم بهوه هه بوه که شان به شانی کاری چه کدار و
 ململانی توندوتیز نه شی گفتوگوئی ژیرانه و دانوسه ندنی سیاسی ریگه یه کی
 تری بی بو به لادا خستنی کیشهی سیاسی و دواخستنی ململانی خویناوی،
 به لام به دریژایی ژیانم، نه نهو کاته و نه پیش نهو کاته و نه دوی نهو کاته،
 هه رگیز نامه بۆ سه دام حسین و بۆ هیچ کام له کار به دهستانی به عس
 نه نویسه. له کاتی کدا رهنگه ناغای تاله بانی دهیان نامه ی به خه تی خوئی و به
 ئیمزای خوئی بو سه دام حسین و به رزانی برای و سه معاوی برای و بۆ عیزه ت
 دوری و کار به دهستانی تری به عس نویسی بی و، دوی روخانی به عس و به
 تالان چونی به لگه کانی عیراق، وینه ی هه ندیکیان که وتوته دهس دهزگا و
 دهوله تی جیاواز و، رۆژی دی روناکی ببینن.

له دوی نه نفال زیاتر له بیست مانگ من له سه سئور له قاسمه پره ش، نوکان و
 شینی، بوم. نه متوانی منیش وه کو ناغای تاله بانی بچم له یه کی له پایته خته
 خوشه کانی ولاتی نه وروپا پالی لی بده مه وه له ویه قسه ی زلی بی گومرگ
 بکه م و قاره مانی تی به هاوپی کانم بفروشمه وه، به لام من نه وه م نه کرد، له گه ل
 هاوپی کانم و له گه ل هاوسه نگه ره کانم و له گه ل هاو لاتی ه لیقه و ماوه کانم دا
 مامه وه. ته نیا شتیش که نه وه ی پی نه کردم خوشه ویستی نه ته وه و
 نیشتمانه که م بو، نه گینا هه مو شاره زایه که نه زانی نهو زه مانه لهو زه مینه دا هیچ
 خوشیه کی دنیایی یا هیچ دهسکه وتیکی مادی نه بو که سی به دیاریه وه
 دابنیشی، به لام له وی به هاوکاری و به یارمه تی هاوپی کانم "له غیابی سکرتری
 گشتی" دا، وه ک خوئی نویسی ویتی، "پایه کانی ستراتیجی قوناغی نویی کار"
 مان له سه ر ۴ بناغه دانا:

۱. کاری ریگه راوه یی - سیاسی

۲. کاروباری راگه یاندن

۳. کاری پیشمه رگه یی

۴. کاری دیپلوماسی

"له غيايى سكرتيرى گشتى دا" له و ماوه يه دا "به رهى كوردستانى" مان پيكيهنا و، بۆ يه كه مجار له ميژوى شوڤشه كانى كوردا بناغه ي دۆستايه تيهكى به هيزمان له گه ل پارتي ديمۆكراتى كوردستان و لايه نه كوردستانيه كان دامه زراند، كه دواتر له راپه رين و گوڤه و مفاوه زات و دامه زراندى يه كه مين ته جروبەى هوكمه رانى كوردا رهنگى دايه وه.

"له غيايى سكرتيرى گشتى دا" لايه نى كه مى ژيانى پيشمه رگه مان، بى له وهى له و بتوانى هيچ سه رچاوه يه كى دارايى مان بۆ پهيدا بكا، داين كرد. نه مانه يشت جياوازي چينايه تى له ژيانى كادرو تيكۆشه رو پيشمه رگه كانى يه كيتى دا دروست ببى.

"له غيايى سكرتيرى گشتى دا" نه مانه يشت ده زگاي راكه ياندن له كار بكه ويّت، راديوى دهنگى گه لى كوردستان بوه سه رچاوه ي گه ياندنى راستى و هه والۆ سازدان و ريگخستنى كۆمه لانى خه لك و شه راره ي عه ره بى و ريبازى نوئى كوردى مانگانه بلاو نه كرانه وه.

"له غيايى سكرتيرى گشتى دا" هيزه چه كداره كانمان ريگخسته وه:

١٢ به تاليۆنى نيمچه نيزامى له سه ر سنۆره كان

٥٢٠ پارتيزان له سه رانسهرى كوردستان

١٢٠ كادري سرك له ناو شارو ئۆردوگاكان دا

٧٠٠٠ كهس له ريزى شانه چه كداره كانى شالۆ و بروسك دا

چه ند هه زار كهس هيزى پشتگيرى له ناو ئاواره كانى ئيران دا

له هه ر چوار مه يدانه كه دا به سه ركه وتوئى ئه ركه كانى "ستراتيجى قۆناغى نوئى

كار" مان به جى هينا، له رۆژانى جهنگى دوه مى كه نداودا، "شكستى نه نفال" مان گوڤى به "سه ركه وتنى راپه رين".

ئيمه "له غيايى سكرتيرى گشتى دا" نه مانه مان كردوه، له و چى كردوه؟

#

كورد - عه ره ب: براهيه تيهكى لاسهنگ يا په يوه نديهكى هاوتا؟

تالەبانی بۆ هاندانی هیڤه عهره‌بیه‌کان له بزوتنه‌وه‌ی گۆڤان و خودی خۆم وای پیشان نه‌دات من دژی عهره‌بم و گالتهم به‌ براییه‌تی کورد و عهره‌ب دیت. ماوه‌یه‌کی شه‌ سیاسه‌تیکی دوافاقی دزیویان دژی بزوتنه‌وه‌ی گۆڤان گرتۆته‌ به‌ر. لای هیڤه عهره‌بیه‌ عیراقیه‌کان وه‌ک بزوتنه‌وه‌یه‌کی توندپه‌وی کوردی وینامان نه‌که‌ن که‌ به‌روای به‌ پیکه‌وه‌ ژیان نیه‌و کار بۆ سه‌ربه‌خوایی نه‌کات، و لای خه‌لکی کوردیش وه‌ک هیڤیک که‌ دژی کوردستان و ئازادی کوردستانه‌ و کار بۆ پارچه‌ پارچه‌ بونی نه‌که‌ن. هه‌ندی‌کجار وه‌ک ناحه‌زی نه‌مه‌ریکا و هه‌ندی‌کجار وه‌ک ناحه‌زی ئێران. هه‌ندی‌کجار وه‌ک ناحه‌زی پارتی و لایه‌نگری شه‌ری ناوخۆ، و لای هه‌ندی‌کیش وه‌ک بزوتنه‌وه‌یه‌کی فاشی دژ به‌ هه‌موو شتیکی غه‌یره‌ کوردی. له‌ کوی چیان پی‌ کرا بی‌ت دژی ئیمه‌ کردویانه‌ و له‌کویش هه‌ستیان کردبی‌ت تۆمه‌تیک هه‌یه‌ و له‌ لایه‌نیک نه‌کات دژمان بۆستیته‌وه‌ و تویانه‌. ئهم قسانه‌ش که‌ ئیستا له‌ پلینۆمدا دژی خۆم و بزوتنه‌وه‌ی گۆڤان نه‌یکات، هه‌ر له‌ پیناو ئهم ئامانجه‌دایه‌.

سه‌باره‌ت به‌ مه‌سه‌له‌ی براییه‌تی کورد و عهره‌بیش نه‌بی‌ بلین هیچ که‌س به‌قه‌د ئیمه‌ به‌روای به‌ هاوکاری و دۆستایه‌تی و پیکه‌وه‌کارکردنی نه‌ته‌وه‌ و نه‌تنیه‌ جیاوازه‌کان نیه‌. بگه‌ر یه‌کی‌ک له‌ ره‌خنه‌ سه‌ره‌کیه‌کانی بزوتنه‌وه‌ی گۆڤان و خودی خۆم له‌ سیاسه‌تی حیزبه‌ کوردیه‌کان نه‌وه‌ بوه‌ که‌ نه‌یتوانیوه‌ به‌شیویه‌کی دیموکراتیانه‌ و دور له‌ ده‌مارگیری حیزبایه‌تی و خیالیه‌تی مامه‌له‌ له‌گه‌ڵ فره‌ نه‌ته‌وه‌یی کوردستان و عیراقدا بکات.

به‌لام هاوکاری و دۆستایه‌تی و مامه‌له‌ی یه‌کسان شتیکه‌و خۆ به‌بچوک زانی شتیکی تر. نه‌وه‌ی ئیمه‌ نه‌وسا و ئیستاش دژایه‌تیمان کردوه‌ هه‌ستی خۆ به‌ بچوکزانی و خۆ بچوککردنه‌وه‌یه‌ له‌ به‌رامبه‌ر نه‌وانی تر دا. زۆری‌ک له‌ سیاسیه‌کانی کورد له‌ به‌ر نه‌وه‌ی کورد خاوه‌ن ده‌وله‌تی خۆی نه‌بوه‌و ته‌نها بزوتنه‌وه‌یه‌کی چه‌کداری هه‌بوه‌ که‌ له‌ روی هیڤو ژماره‌ و قه‌باره‌وه‌ له‌ ناحه‌ز و نه‌یاره‌کانی لاوازتر بوه‌، به‌ گریی هه‌ستی خۆ به‌بچوکزانی و خۆ سوککردنه‌وه‌

مامەلەيان لەگەل سەرکرده سیاسیهکانی ئەو گەلانەدا کردووە کە بەهێز و قەبارەگەورەتر بون. ئەمە تا ئیستاش بەردەوامە هەرکەس چاودیاری هەلسوکەوتی سەرانی کورد بکا لەگەل کار بەدەستانی عەرەب چ لە عێراق و چ لە جیهانی عەرەبدا، لەگەل کار بەدەستانی ئێرانی و تورکیدا، لەگەل کار بەدەستانی ئەمەریکی و ئینگلیزیدا بە ئاشکرا ئەم دیاردەیه ئەبیینرێت و ئەم فەرھەنگە ئەخوینیتەو.

لە قوناقی سیاسی کوردستانیشدا بۆ ئەوێ رەوایەتی بەم هەستی خۆ بە بچوکزانینە بدرێت، دروشمی درۆزانە ی برا یەتیان هێناوێتە پیشی. برا یەتیە کە برا یەتی نەبوە، بە لکو کۆیلە یەتی و خۆ بە بچوکزانی و بە سوک تەماشاکردن بوە. سیاسیهکانی کورد لە جیاتی ئەوێ وەک نوینەری میلەتی و بە هێز و ورە وەرگرتن لەو نوینەرایەتیەو، بە هەستیکی هاوشان و چونیکەو بە چنە و توێژ لەگەل سەرکرده سیاسیهکانی گەلانی تردا، بە هەستی خۆ بە بچوکزانینەو مامەلەيان کردووە و زۆرجار بە مەش گەلەکی خۆیان شەرمەزار کردووە.

سەرۆک و سەرکردهکانی گەلانی دنیا، هێز و توانای خۆیان لە گەلەکانیانەو وەرئەگرن، ئەک لە هێزی سەربازی و قەبارە ی سیاسی بچوکی دەسەلاتیانەو وەک هەندیک لە سەرکردهکانی کورد ئەیکەن.

گەلان هیچیان خۆیان لەوانی تر بە کەمتر و بچوکت نازانن. هیچ گەلیک ئەگەر بە ژمارەش کەم بیت خۆی لە گەلیکی تر ئەگەر تەنانەت بە ژمارە زۆریش بێ بە بچوکت نازانی.

بەلام زۆریک لە سیاسیهکانی کورد کە قەت قەبارە ی سەربازی هێزەکانیان لەئاست قەبارە ی سەربازی دراوسێکانیاندا نەبوە، بە رۆحیکی خۆ بە بچوک زانی و برا بچوکیەو تەماشای گەلەکانی تریان کردووە.

بەرۆی پتەوی ئیمەش ئەوسا و ئیستاش ئەوێ کورد برا بچوکی هیچ گەلیک نیە و هیچ شتیکی لە هیچ نەتەوێکی تر کەمتر نیە. هەر جۆرە برا یەتی و هاوکاریەکیش باسی برا گەورە یی و بچوکی تیا کرا، برا یەتی نیە و کۆیلە یەتی و

سوکایه تی پیکردنه. له نیوان گهلانی دنیا دا گه وه و بچوکی نیه، به لکو یه کسان و هاوشانی و ریزگرتنی بهرام بهر و بهر ژوندی هاو بهش هیه. مرۆ ژاژل نیه و به لۆژیک داریستان ناژی که تیای دا نه وهی گه وه و به هیژ بیّت، مافی زیاتر و گه وه تری هه بیّت. گهلان هه مو نه بیّت له پیگه یه کی یه کسان و چونیه ک و ریزی هاو به شه وه، مامه له له گهل یه ک بکه ن، نه ک به پیی گه وهی و بچوکی.

نه وهی ئیمه نه وسا و ئیستاش دژایه تی نه کهین نه وه یه سیاسی و سه رکرده کانی کورد به گریی خو به بچوو کزانی وه مامه له نه که ن و ریز و حورمه ت و کهرامه تی نه وه نه ته وه یه بگرن که نوینه رایه تی نه که ن. نه ته وه که یان له بهر خو خوشه ویستکردن لای بیگانه بچو ک نه که نه وه و به برا بچوکی له قه له م نه دن. خه لکی ئیمه به وه په ره وه رده نه که ن برا بچوکی هه چ گه لیکی تر بیّت و هه چ که س له خو ی به گه وه تر نه زانیّت. نه وسا و ئیستاش بهرومان وابوه نه بیّت گه له که ی خو مان فیری هاو کاری و پیکه وه ژیا نی ناشتیانه و یه کسان بکهین، نه ک کۆیله یه تی و خو به بچو ک زانی.

بیگومان برا گه وه یه تی و برا بچوکی وه کو به شی ک له نه ری تی کۆمه لایه تی ناو خیزان و بنه ماله و تیره و هۆز و خیل شتیکی ئاساییه و نه بی په په ره وهی بکریّت، به لام برا گه وه و برا بچو ک له په یوه ندی سیاسی ناو دهوله تان و ناو گهلان و ناو نه ته وه کانی جیهان دا نیه، به لکو په یوه ندی یه کسان له سه ر بنچینه ی قازانجی هاو بهش و ریزگرتنی یه کتری هیه.

جگه له وه فره هنگه چه وته ی ماوه یه کی درێژه هه ندیک له سه رانی کورد و سیاسیه کانی، لاوه کانی کوردیان پی رائه هی نا: که "کورد له عیراق دا برا بچوکی عه ره به" و "عه ره ب له عیراق دا برا گه وهی کورده".

له سالی ۱۹۷۵ وه خو م و زۆری ک له هاو ری کانم ویستومانه شه فره هنگه له بناغه وه هه لته کی نین و بیگۆرین به وهی تاکی کورد به تایبه تی نه دامانی کۆمه له و یه کی تی په ره وه رده بکهین به وهی کوردیش وه کو هه مو نه ته وه کانی جیهان مافی

چاره‌نوسی هه‌یه، ما‌ی ده‌وله‌تی هه‌یه، برا بچوکی هیج نه‌ته‌وه‌یه‌کی تر‌یه، په‌یوه‌ندی کورد له‌گه‌ل گه‌لانی دراوسی دا له‌سه‌ر بن‌چینه‌ی هاوتایی و یه‌کسانی و قازانجی هاوبه‌ش دا‌به‌زین‌و، گر‌یی خۆبه‌که‌مزانی و خۆ به‌ بچوکرانی بگۆ‌ی به‌خۆ نازین و کورد له‌ ناستی هیج بی‌گانه‌یه‌ک دا خۆی به‌ که‌تر و بچوکر نه‌زانیت.

له‌گه‌ر که‌سانیک هه‌بن نه‌مه به‌ نو‌قسانی بۆ من له‌ قه‌لم بدن، من به‌ شانازی له‌زانم بۆ خۆم.

#

کۆ فیدرالیزمی پارێزگاکانی دا‌هینا؟

تاله‌بانی له‌قه‌سه‌کانیدا بزوتنه‌وه‌ی گۆ‌پان و هه‌لسوپاوه‌کانی به‌ دژی فیدرالیزم و هه‌ریمی کوردستان تاوانبار له‌کات و ئێمه به‌ لایه‌نگری فیدرالی پارێزگاکان ناو نه‌هین، گۆیا ئێمه دژی ها‌ته‌وه‌ی که‌رکوین بۆ سه‌ر هه‌ریمی کوردستان. پێ‌ نه‌چیت تاله‌بانی وه‌ک چۆن زا‌کیره‌ی خۆی لاواز بوه له‌ گیرانه‌وه‌ی روداوه‌کان دا، واب‌زانیت هه‌مو خه‌لکی کوردستانیش زا‌کیره‌یان لاوازه و له‌وه‌یان له‌ بیر چۆته‌وه. خه‌لکی کوردستان هه‌مو له‌ بیرانه‌:

یه‌که‌م، له‌وه‌ی یه‌که‌م که‌س که‌ به‌ شیوه‌یه‌کی فه‌رمی پرس‌ی فیدرالی پارێزگاکانی سه‌لماند و به‌م سه‌لماندنه‌ش هه‌مو کوردی له‌به‌رده‌م هی‌زه عیراقیه‌کان و نه‌مه‌ریکا‌دا لی‌حراج کرد خۆدی تاله‌بانی بو.

له‌و رێکه‌وته‌دا که‌ تاله‌بانی به‌ناوی سه‌رۆکی مه‌جلیسی هوکم و بری‌مه‌ر به‌ناوی حا‌کمی مه‌ده‌نی عیراقه‌وه ئی‌مزایان کردوه‌ خالیکی سه‌ره‌کی رێکه‌وته‌که‌یان نه‌وه بو که‌ عیراق بب‌یته ١٨ پارێزگای فیدرالی، نه‌مه‌شی بۆ هه‌مو عیراق قه‌بول کردبو، له‌وانه هه‌ریمی کوردستان. دوا‌ی له‌وه‌ی سیاسیه‌کانی هه‌ره‌ب و له‌ کوردستانیش هه‌ندی‌ک لایه‌ن لی‌یان کرد به‌هه‌را، ئی‌نجا لی‌ی ب‌یده‌نگ بو.

دوهم، نهوهی کێشه‌ی بۆ ماده‌ی ١٤٠ دروستکرد و بو به هۆی هه‌نانه ئارای پرۆژه‌یه‌کی قانونی جیاوازی له ماده‌ی ١٤٠ له کاتی دانانی قانونی هه‌لبژاردنی پارێزگاکان دا، خودی تاله‌بانی بو.

تاله‌بانی له سهردانه‌که‌ی دا بۆ که‌رکوک و له کۆبونه‌وه‌ی دا له‌گه‌ڵ نه‌جومه‌نی پارێزگای که‌رکوک داوای لێ کردن "ده‌سه‌لات و به‌پۆبه‌رایه‌تی که‌رکوک به رێژه‌ی ٢٢٪ له نیوان تورکمان و عه‌رب و کوردا دا به‌ش بکری‌ت و که‌رکوک بیه‌ته هه‌ریه‌میکی فیدرالی جیاوازی له هه‌ریه‌می کوردستان. " ئهم قسه‌یه‌ی له کۆبونه‌وه‌کانی له‌گه‌ڵ تورکمان و عه‌رب دوپات کردۆته‌وه.

ئهم که‌تنه‌ بوه هۆی هاندانی عه‌رب و تورکمان بۆ نه‌وه‌ی ئهو پرۆژه‌یه‌ به‌نه په‌رله‌مانی عێراق و بیه‌کن به یاساو له ده‌نگدانی رۆژی ٢٢ ته‌موزدا بیه‌سه‌پین و کێشه‌یه‌کی سیاسی و یاسایی دژواری ئه‌وتۆی خولقاند که به بایه‌کۆتی ئه‌ندامانی کوردی په‌رله‌مانی عێراق وله ئه‌نجامی ئهم بایه‌کۆته‌دا و له ژێر فشاری رای گشتی دا ده‌سته‌ی سه‌رۆکایه‌تی ناچار به قیته‌و کرا، به‌لام وه‌کو کێشه‌یه‌کی هه‌لواسراو مایه‌وه دوا خرا بۆ کاتیکی دیارینه‌کراو.

سییه‌م، له کاتی خۆی دا که ئیمه به‌م که‌تنه‌مان زانی بۆ هه‌ره‌شه و ناچارکردنی به پاشگه‌زبونه‌وه له‌و بیر، به تاله‌بانیان وت: "ئه‌گه‌ر ئهو باوه‌ری وایه عه‌رب و تورکمان و کورد له پارێزگای که‌رکوک بن به هه‌ریه‌میکی جیاوازی، ئه‌وا باشت‌ر وایه سلیمانی و هه‌ولێر و ده‌وکیش هه‌ریه‌که‌یان ببێ به هه‌ریه‌میکی فیدرالی، ئه‌وسا هه‌ر ٤ هه‌ریه‌می فیدرالی پیکه‌وه ئه‌توانن ده‌زگایه‌کی هاوبه‌شی کوردستانی پیک به‌ین. ئه‌وسا که‌رکوکیش نابێته حاله‌تیکی جیاوازی له پارێزگاکانی تری کوردستان. "

له گۆڕانیکی وه‌ها دا تاله‌بانی خۆی هه‌چ ده‌سه‌لاتیکی نه‌ئهما، نه له کوردستان و نه له پارێزگای سلیمانی، بۆیه له به‌رده‌م ده‌زگاکانی راگه‌یانندی کوردی دا په‌شیمان بووه، وتی: "من سویندم خواردوه پارێزگاری ده‌ستور بکه‌م، ماده‌ی ١٤٠ یش ماده‌یه‌کی ده‌ستوریه‌".

تالەبانی هەتا ئیستاش لە سەر کەرکوک بە دو جۆر دەدوێ:

لەکۆبونەوە تایبەتییەکانی دا لەگەڵ تورکمانی کەرکوک لەگەڵ کاربەدەستانی
حکومەتی تورک پشتگیری لەو ئەکات کەرکوک بپێتە هەریەکێکی فیدرالی.
لەکۆبونەوە گشتییەکانی کوردستانیش دا باری مادی ١٤٠ و گەڕاڵەوی
کەرکوک ئەکا بۆ سەر هەریەکێکی کوردستان.

لە ناو تورکمان و کورد و هەرێم دا هەن کە فیدرالیەتی کەرکوک بە
چارەسەریکی گونجاو لەزانن بۆ کێشە هەلواسراوەکانی کەرکوک، خۆ ئەگەر
تالەبانی لەم بڕوایەدا یە پێویست بەو ئەکات نیازی راستەقینەی خۆی
بشاریتەو بە دو جۆرە جیاوازی بدوێت.

ئێمە بڕیارمان داوە کە چارەسەرکردنی کێشە کەرکوک و ناوچە
دابڕاوکان بە گشتی و لە سەر جۆری چارەسەرکردنی لە چوارچێوەی هەریەکێکی
کوردستان دا، بە ناشکرا لە دەیان و تار و گەتوگۆزی رۆژنامەوانی و رادیۆیی و
تەلەفزیۆنی دا بلاو کردۆتەو. لەم بارەیانە هەر قسەیەک بکەن ئەچێتە خالە
موزایە دەوێ سیاسی بێ باوەڕ، رەنگە هەبێ لە دۆڕاندنی هەندێ ناوچە
کوردستان دا قازانجی سیاسی بکەن، بەلام ئێمە هیچ دەسکەوتێکی سیاسی یا
مادی لە دۆڕاندنی مەتریکێ سەرزمینی کوردستان دا بە دەس ناهێلین.

چوارەم، ئێمە پێمان وایە سیستەمی بەرپۆڕکردنی هەریەک لە گەڵ
پێویستییەکانی پێشکەوتنی گەلی کوردستاندا ناسازە:

حیزب و حکومەت تێکەڵاوە.

حیزب دەس وەر ئەداتە دەسەلاتەکانی تەنلێزی، تەشریعی، قەزانی.

حیزب دەس وەر ئەداتە زانکۆ، پەیمانگا، رێکخراوەکانی کۆمەڵگای شارستانی.
حیزب دەس وەر ئەداتە بازار و بازرگانی.

ناسایش و پۆلیس و پێشمەرگە بێلایەن نین.

بودجە روون نیە و، بە جۆریکی ناەادلانە سەرف ئەکری.

گه نده لى به هه مو شيوه كانى كارگيرى، دارايى، سياسى، له داووده زگاكان دا رهنگى داووتهوه.

ئه مانه بىروبوچونه كانى ئيمه ن، نه مان شار دۆته وه. به ئاشكرا له وتار و په يام و گفتوگوئى رۆژنامه وانى دا دوباره مان كردۆته وه و، ئالته رنه تيقمان پيشنيار كردوه.

پينجه م، له شيوهى بهرپوه بردنى هاوچه رخ دا له دنياى ئهم سهرده مه دا نه ناوه نديتى كارگيرى بوته بنه مايه كى باوى كارى حكومه ت و فهرمانگه كانى، كه چى ئه وه به دژايه تى فيدراليزم دائه نى، له كاتي ك دا ئه مه به شيكه له چاكسازى كارگيرى ههري مى فيدرالى كوردستان. ئيمه پيمان وايه پيوسته چاكسازى له سيسته مى بهرپوه بردنى ههري مى كوردستان دا بكري. پيوسته: دهسه لآتى جيبه جيكردن كه خوى ئه نوينيت له سهرزكايه تى ههري م ئه نجومه نى وه زيران و هيزه چه كداره كانى پيشمه رگه و ئاسايش و پوليس، پيوسته يه كگرتو بن له دهسه لآتى ههري م دا.

دهسه لآتى ته شريعى كه بريتيه له په رله مانى كوردستان پيوسته يه كگرتو بى و قانون بو هه مو ههري م دا بنى.

دهسه لآتى قه زائى كه بريتيه له ئه نجومه نى قه زاو ده زگاكانى سيسته مى قه زائى پيوسته يه كه دهسه لآتى قه زائى له هه مو ههري م دا هوكمه ران بى و به قانونه كانى په رله مان كار بكا.

به لام ئه بى دهسه لات له نيوان دهسه لآتى كارگيرى ههري م دهسه لآتى پاريزگا دا دابه ش بكري، كه ئه ويان خوى له ئه نجومه نى وه زيران و ئه ميان خوى له ئه نجومه نى پاريزگاكان دا ئه نوينى، واته په پره وى بنه ماكانى نه ناوه نديتى بكرىت.

ئه وان هى دژى "نه ناوه نديتى" و ئهم پيشنيارانه رائه وه ستن ئه وان ه كه قازانجيان هيه له مانه وهى بودجه ي ههري م و جوړى سهر فكدنى و، دامه زراندنى كارمهندانى پله و پايه جياوازه كانى په يژه ي بهرپوه بهرايه تى، له

تاریکی دا و، ئەوانەن بە جوړی له جوړه‌کان سودمه‌ندن له شیوه جیاوازه‌کانی گەنده‌لی.

ئیمه بیروبوچونه‌کانی خو‌مان له سەر ئەو بابەته‌ گرنگانه‌ نه‌شاردۆته‌وه، هەم بە نو‌سین و هەم له‌ گ‌فتو‌گو‌ی ته‌له‌فزیو‌نی دا بە ئاشکرا و بی‌ پ‌یچوپ‌ه‌نا رو‌ن‌مان کردۆته‌وه. ئەمە نه‌ک بە تاوان نازانین، بە‌ل‌کو بە‌شی‌که له‌ پرۆژە‌ی چاک‌سازی کار‌گ‌یر‌یی هەری‌می کوردستان.

#

دەستور: خەبات بۆ سەرۆکایەتی یان بۆ مافی کورد؟

تالەبانی له‌ چەند جی‌گه‌یه‌کی راپۆرتە‌که‌ی دا شانازی ئە‌کا بە‌و دەست‌که‌وتانه‌وه که له‌ دەستوری ع‌ی‌راق دا نو‌سراون، که‌سی ئا‌گای له‌ پرۆ‌سه‌ی نو‌سینی نه‌بی‌ وائەزانی ئە‌مه قاره‌مانی بە‌ده‌سته‌ی‌نانی دە‌س‌که‌وته‌ ده‌ستوری‌ه‌کان.

ل‌یه‌دا پ‌ی‌ویسته‌ بۆ می‌ژو له‌م باره‌یه‌وه شایه‌تی‌ی خو‌م تو‌مار ب‌که‌م. هەر که‌سی‌ش وی‌ستی ورده‌کاری زیاتری ئە‌م پرۆ‌سه‌یه‌ بزانی، ئە‌ه‌توانی‌ پ‌یرسی. بۆ خو‌شبه‌ختی مه‌سعود به‌رزانی سەرۆکی هەری‌می کوردستان، ئازاد به‌رواری و د رو‌ژ شاوه‌یس، ماون که‌ به‌شداری راسته‌قینه‌ی پرۆ‌سه‌که‌ بون. ئە‌مه ج‌گه‌ له‌ ده‌یان که‌سی تر که‌ به‌و بۆنه‌یه‌وه له‌به‌غدا رو‌ژانه له‌ کو‌بو‌نه‌وه‌کان دا به‌شدار ئە‌بون.

من ئە‌ندامی په‌رله‌مانی ع‌ی‌راق نه‌بوم، له‌به‌رئه‌وه ئە‌ندامی لیژنه‌ی د‌ا‌ر‌شت‌نی ده‌ستوری‌ش نه‌بوم، کاتی‌ک که‌ خه‌ریک بو د‌ا‌ر‌شت‌نی ده‌ستوری ع‌ی‌راق ب‌گاته‌ دوایین قو‌نا‌غی، چەند ره‌شنوسی‌ک بلاوکرایه‌وه که‌ مافه‌کانی کوردی به‌ رونی تیا دیاری نه‌کرا‌بو. مه‌سعود به‌رزانی بۆ به‌شداری له‌ دوا‌دا‌ر‌شت‌نی دا چو بۆ به‌غدا، له‌گه‌ل خو‌ی نو‌ینه‌رانی لایه‌نه‌ سیاسیه‌کانی کوردستان و نو‌ینه‌رانی په‌رله‌مانی کوردستانی برد، داوا‌ی له‌ منیش کرد له‌ گه‌لی ب‌چم بۆ به‌غدا.

له‌ ژێر گوشاری ئە‌مه‌ریکی دا بۆ ئە‌وه‌ی پرۆ‌سه‌ی نو‌سینی ده‌ستور به‌ ر‌یکو‌پ‌یی‌کی به‌روا و له‌کاتی دیاری‌کرا‌وا ته‌واو بی‌و راب‌گه‌یه‌نری، "مه‌تبه‌خی‌کی

سیاسی" له نوښنه رانی هیڅه سیاسیه سهره کیه کانی عیراق و کوردستان پیکهینرا بو تاوتویکردن و ناماده کردنی ماده کانی دهستور. له و مه تبه خه دا تاله بانی و من نوښنه رایه تی یه کیتی مان کرد.

له و ره شنوسه ی که بو دهستور نوسرا بو دهسه لاتی سهرکو ماری سنوردار کردبو، پایه ی سهرکو ماری کرد بوه کاریکی ته شریفاتی. تاله بانی خو ی ناماده کردبو بپیته سهرکو مار، نه و دهسه لاتانه ی بو سهرکو مار، واته بو خو ی به که م نه زانی. نه یویست دهسه لاته کانی فراوان بکات. لایه نه عهره بیه کان که شاره زاتر بون له کورد، نه یانویست سیسته می سیاسی عیراق په رله مانی بی و بو نه وه ی ته جروبه ی سهرده می سه دام دوباره نه بیته وه، سهروکی کو مار پایه یه کی "ته شریفاتی و نیحتی فالی" هه بی. دهسه لاتیکی نه وتوی نه بی بتوانی سیسته می سیاسی - په رله مانی بخاته مه ترسیه وه.

تاله بانی به مه رازی نه بو، له کو بونه وه سهره تاییه کانی روژی یه که م دا له سه دهسه لاته کانی سهرکو مار دوانیکی توندوتیژی دا. له بهر نه وه ی که س نه بو به هاوده نگي به تو په بیه وه کو بونه وه که ی به جیه یشت و نیتر هیچ به شداریه کی جدی و کاریگه ری له گفتوگو کانی نویسی دهستوردا نه کرد، دو جار نه بی که هه ردوک جاره که ش به زهره ر بو کورد ته واو بو:

یه کیکیان، زوربه ی لایه نه عهره بیه کان رازی کرابون به وه ی که له دهستوری نویی عیراق دا نامار به بو نه وه نه کریت "عیراق به شیکه له نه ته وه ی عهره ب" که ساله های سال هو ی نا کوکی کورد و حکومه تی ناوه ندی عیراق بو. نه م ماده یه له دهستوری چهنده وله تیکی عهره بی دا هه یه و له دهستوری چهنده وله تیکی تردا نیه.

تاله بانی بو رازی کردنی عهره ب پشیناریکی هی ناو، وتی: "نه مه هی عهره موسای نه مینی عامی جامعیه ی عهره بیه و منیش پی م باشه بیخه یه نه دهستوره وه". پشیناره که ی بریتی بو له وه ی نه م رسته یه: "وهو عچو مؤسس وفعال فی جامعه الدول العربیه وملتزم بمیپاقها" بخریته ماده ی ۳ ی

دەستورەوه. پێشنيارهكەى بە خوشیەوه وەرگیرا و خرایه دەستورەوه، بەرەش ناوهرۆكى مادەى ٣ كە دانى نابو بەرەدا: "عیراق ولاتیكى فرەنتەوه و فرەناين و فرەمەزەب" ە لاواز بو.

دوهمەیان، داوى ئەوهى نوسینی دەستور تەواو بو، لیتر ئەبو بڵاوپکریتهوهو بخریته بەرەم دەنگدەرانى عیراق بۆ قەبولکردن یان رەفرکردن، زالمای خەلیل زاد، سەفیری ئەمەریکا، لەسەر داواى هەندى لایەنى عەرەبى سونى ویستی مادەیهكى تازه تێهەلکێشى دەستورەكه بکری، لە ئەنجومەنى نوێلەرانى داماتودا بى ئەوهى ٨ سال چاوه‌پوان بکەن، مادەکانى دەستور قابیلی دەستکاری بى و زۆرى ئەو مادانەش كە ئەیانویست دەستکاری بکری، ئەو مادانە بون كە بە قازانجى کوردو شیعه بون.

لایەنى شیعه بەهیچ جورى نامادە نەبون ئەم مادەیه قەبول بکەن، بەلام لەسەر داواى خەلیلزاد، تالەبانى لایەنى کوردی "لیحراج" کرد قەبولی بکەن، هەر ئەوان لایەنى شیعه‌شیان بەم گۆڕینه رازى کرد، بە تایبەتى سەید عەبدولعەزیز حەکیم كە سەرۆكى لیئتیلان شیعه بو. پاش دوجار سەردان و پێداگریه‌كى زۆر لێنجا ئەویش لەسەر داواى کورد قەبولی کردو بو بە مادەى ١٤٢.

لە کاتێک دا نوێنەرایەتى کورد خۆى دەورى سەرەكى هەبوه لە دانانى مادەى ١٤٢ دا بۆ تەعدیلکردنى دەستور، كەچى لیستا خۆى بە هەپەشەى دالەنى لە دەستكەوتە دەستوریەكانى.

عەرەب ئەلیت "شر الیة ما یضحك"

#

جاران و لیستا

تالەبانى لە راپۆرتەكەى دا ئەلى:

"پێویستە ئەم راستیه بۆ خەلك روون كەینهوه كە بۆچى: لە سەرۆك جاشه بابەلباب خائینه‌كانەوه، تا سەر مەلا کریگان، تا سەر جاشه هارەكانى خۆمالى،

تا سەر كۆنە جاسوس و كۆنە بەعسى، ھەرودھا بالى تۆرانى جەبھەى
توركمانى، بەگھرمى دەنگيان بۇ دان؟ ئايا لەدژى پارتى و ى. ن. ك و حكومەتى
ھەرىم و كوردايەتى نەبوو؟"

پى ئەچى له ژيىر كاريگهري تورپىيى دۇراندنى ھەلبىژاردن دا ئەم ھونەرەشنى
لاواز بويى. نوسىنەكانى و وتارەكانى پېرن لە قسەى ناكۆك و رستەى
ناھوسەنگ، ئەوھى لە شويىنيك دا ئەيلى لە شويىنيكى تردا پيچەوانەكەى ئەلى،
لە يەك كات دا شتيك و پيچەوانەكەشى دويارە ئەكاتەوھ. لىستى ئەو
تۆمەتانەى بۇ من و بزوتنەوھى گۆرانى ريز كردوھ پېر لەم جۆرە شتانە.

له لایهك پیم ئەلی دژی باریه‌تی كورد و گه‌لانه، كه چپی له شوێنێکی تردا ئەلی
هاوكار و دوستی كۆنه به‌عسی و حاش و تۆرانیه!

لیستی توّم ته هه لّبه ستراره کانی هه مو سَنوره کانی مه ننیقی تیپه پاندوه، له "ته خوین" ی ئیمه وه سهر ئه کیّشی بۆ "ته خوین" ی سه دان هه زار هاوالاتی ئهم نیشتمان.

دهنگيان پى نه داوون كوڤنه به عسى و جاشى بابلبابن؟ تو بللى همو نهو خه لكه
دژى حكومه تى هه ريم و كورد ايه تى بن؟

له لايه كى تره وه همو كهس نه زانى كهركوك به شدارى له هه لېژاردنى پارله مانى
كوردستان دا نه كرد، ئيتتر نه م باله تورانيه ي "جه بهه ي توركماني" له كوئوه
هاتن و چوڤن دهنگيان به ئيمه دا؟ له مهش بترازي ههركه سى باسى تورانى و
جه بهه ي توركماني بكات، ههق نيه تاله بانى بيكات، چونكه نهو بو ئيكليلى
گوللى برده سهر گوپرى نه تاتورك و هه ر له وئيش راىگه ياند دهوله تى كوردى
خه ونى شاعيرانه يه، نهك من و هه لسوپراوانى گوپران.

ئايا هيج لوجيكى له م قسانه دا هه يه؟ نه گهر نه مانه هه ر هه موى هه وليكى
ريكخراو نه بى بو په لپ گرتن و بيانو هيئانه وه دژى بزوتنه وه ي گوپران چ
مه به ستيكى تره له دوايه؟

#

كاكله ي راپورته كه ي تاله بانى و مه به ستي پلينيوم
تاله بانى له راپورته كه ي دا نه لى:

"سياسه تى راسته قينه ي گوپرانى گرده كه
گوپرانى گرده كه، كه دهكات ه گوپرانى نه وشيروان، له ده ستيكيه وه دژى ي. ن. ك
كاردهكات.

به لام سياسي تى شاردراره، يان نيمچه شاردراره يان دژى كورد ايه تى، دژى
فيدراله، دژى يه كييتى خاكي كوردستانه، دژى گه پاندنه وه ي كهركوكه بو
باوه شى هه ريم، دژى (ه. پ. ك) و يه كييتى خه لكى كوردستانه. چوڤن؟
۱- دژايه تيكردى (ي. ن. ك) بو هه موو خه لك و خو مان ئاشكراو روونه، بو يه
پيويسى به باسكردن نيهه.

۲- دژی فیدرالی کوردستان: گەر بۆیان بکری سلیمانی له هەریم جیادهکەن و هەریم پارچه پارچه دەکەن، هەر پارێزگایەک بۆ خۆی لامەرکەزیهتیکی هەیە.

۳- دژایهتی کوردایهتین: به نههێشتنی له و کێشه سیاسیهی کوردستان دژی هەریمو فیدرالیهتی کوردستان.

۴- دژی هاتنهوهی کهرکوک بۆ سه کوردستان: ههردهم به گۆتهیهک جاریکیان دهلی و چه مچه مال و کفری و که لار هاتۆته سه سلیمانی و زۆربهی نهوت و غاز له وێیه: ئیتر ئیتمه بۆ له سه کهرکوک ههرا بکهین؟ جاریکی تریان دهلی: با کهرکوک پارێزگایهکی سه به خۆ بیته! له ههردوو جادا کهرکوک نهگه پێته وه سه هەریم!

۵- لای ههندی دهولهت و ههندی لایهنی سیاسی عیراقی دهلی (ه. پ. ک) زیادهیه و پێویستمان پێی نهماوه.

۶- ههندی جاریان نهوشیروان به ناشکرا دهلی بادینی کورد نین، کهرکوک کس نازانی چین؟ ههولێرش (قسهی قیزهون دهکات)، بۆیه هه سلیمانیمان به سه:

جا هه قالینه: ئیتمه پێویسته که له سه گۆرانی نهوشیروان دهنووسین، له م راستیانه بۆ خه لک روون کهینه وه. نهک شتی شه خسیهکانیان. پێویسته خه تهری نهو سیاسهت چه تهیان ریسوا بکهین.

ههروهک پێویسته له م راستیهش بۆ خه لک روون کهینه وه، که نهو گۆرانه پێویسته به نهوشیروان ناکریت، به لکو به ی. ن. ک و پارتی و حکومهتی ههریمی کوردستان دهکریت، که نهوان دژایهتیان دهکەن. "

#

ئه مه کاکلهی راپۆرته کهی تاله بانی و مه بهستی سه رهکی پلینۆمه که یه تی! تاوانبارکردنی بزوتنه وهی گۆران به و هه مو دوژمنایه تی به له گه ل کوردایه تی، فیدرالیزم، پێشمه رگه، کهرکوک. . . . جگه له چه واشه کاری شتیکی تر نه.

مه به سستی تاله بانى له پلینۆمه کهى نمایشى سیاسى، عه سکه رى، نه فسى یه. . .
 بۆ سازدانی هه مو هیژ و توانای خوێ و یه کیتی و داووده زگا حکومه تیه کان،
 دژى بزوتنه وهى گوپان. له بهر نه وهى خوێ سه رکۆمارى عیراقه و له هه مان
 کات دا سکریتیری گشتى یه کیتی نیشتمانى و فرماندهى گشتى
 پيشمه رگه کانى و بهرپرسى یه که مى ده زگا کانى زانیارى و هه والگرى و
 ئاسایشه، حیزبه که شى هاو به شى حکومه تى ناوه ندى به غداد و حکومه تى
 هه ریمى کوردستانه، ئه بى راپورته کهى به هه ره شه یه کى جدی وه ربگیرى.
 مروژ ئه بى پیرسیت:

ئايا ئه و لیشاوی تیرۆر و تۆقاندن و هه ره شانەى له دواى پلینۆمه وه بۆ سه ر
 لایه نگران و هه لسه وپاوانى گوپان ده سستی پى کردوه، په یوه ندى به م قسه و
 تۆمه تانه وه نیه که تاله بانى بۆ بزوتنه وهى گوپانى هه لئه به سستیت؟
 ئايا ئه و تۆمه تانه ی تاله بانى بۆ بزوتنه وهى گوپانى ریز نه کات، هه لکردنى
 چرای سه وز نیه بۆ ئه و ده ستریزییانه ی له دواى پلینۆمه وه کراوه ته سه ر
 لایه نگر و هه لسه وپاوانى گوپان؟

ناساندنى بزوتنه وهى گوپان و هه لسه وپاوه کانى له لایه ن تاله بانیه وه، به خه ته ر
 بۆ سه ر کوردایه تى، هه ریمى کوردستان، فیدرالیزم، دیموکراسى، پيشمه رگه،
 که رکوک و دانانى به دوژمنى یه کیتی و کورد و کوردستان خوشکردنى
 زه مینه یه بۆ پاکتاوی جه سته یى بزوتنه وه که و هه لسه وپاوه کانى.

بۆیه له دواى ئه م راپورته وه که به شیوه یه کى فره مى له لایه ن راگه یاندنى
 یه کیتی وه بلاو کراوه ته وه، ئۆبالی هه مو روداویکی ناخوش و قه وماویکی
 نه ویستراو ئه که ویته نه ستوی تاله بانى و یه کیتی نیشتمانی کوردستان و
 ئه وان بهرپرسیارى سه ره کى هه مو پاشهاته کانى ئه بن.